2624-75A

STEDENBOUW
LANDSCHAP
RUIMTELIJKE ORDENING

WITPAARD

BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

GEMEENTE COEVORDEN

COLOFON

Plannaam	Bestemmingsplan Buitengebied
Plannummer	NL.IMRO.0109.100BP00012-0001
Datum	Januari 2013
Status	Voorontwerp
Opdrachtgever	Gemeente Coevorden
Projectteam Witpaard	Hester Smeenk Ingrid Hulshof
Projectnummer	120109003

Inhoudsopgave

Toelichting **7**

Hoofdstuk 1 Een nieuw bestemmingsplan Buitengebied voor Coevorden **9**
1.1 De geldende bestemmingsplannen zijn versnipperd en verouderd 9
1.2 Nieuwe bestemmingsplan biedt een actuele regeling 9
1.3 Structuurvisie, Cultuurhistorische Inventarisatie en milieueffectrapportage zijn basis voor dit bestemmingsplan 10
1.4 Het bestemmingsplan wordt twee maal voorgelegd aan de bevolking 10
1.5 College bereidt plan voor, gemeenteraad stelt het bestemmingsplan en m.e.r. vast 11
1.6 Plangebied 11

Hoofdstuk 2 Relevant beleid van andere overheden is waar nodig verwerkt in het bestemmingsplan **13**
2.1 Rijksbeleid: sturing op hoofdlijnen 'lokaal wat lokaal kan' 13
2.2 Provincie Drenthe stuurt op landschap en ruimtelijke kwaliteit 15
2.3 Gemeentelijk ruimtelijk beleid en ambitie verwoord in de Structuurvisie en Erfgoednota 18

Hoofdstuk 3 Milieueffectrapport geeft inzicht in de gevolgen voor het milieu **21**
3.1 Een milieueffectrapportage is verplicht 21
3.2 Milieueffectrapportage moet inzicht geven in gevolgen voor het milieu 21
3.3 Voorafgaand aan m.e.r is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau vastgesteld 21
3.4 Wet milieubeheer stelt inhoudelijke eisen aan het milieueffectrapport 22
3.5 Belangrijkste conclusies uit het milieueffectrapport 23
3.6 In het milieueffectrapport zijn aanbevelingen gedaan 29
3.7 Advies bij de commissie mer aangevraagd 30
3.8 Het milieueffectrapport werkt door in dit bestemmingsplan 30

Hoofdstuk 4 Toets aan overige milieuwet- en regelgeving **35**
4.1 Bestemmingsplan voldoet aan wettelijke milieueisen 35
4.2 Wet geurhinder en veehouderij en Besluit landbouw milieubeheer schrijven geurafstanden 35
4.3 Wet geluidhinder stelt eisen aan her- en nieuwbouw (bedrijfs)woningen 35
4.4 Schone bodem vereist voor nieuwe verblijfsruimtes 36
4.5 Besluit luchtkwaliteit relevant bij toename fijn stof en stikstof 36
4.6 Veiligheidszones rond risicovolle bedrijven, installaties of leidingen 37
4.7 Bedrijven en milieuzonering 37
4.8 Watertoets 37

Hoofdstuk 5 Bestemmingsplan biedt ruimte voor ontwikkeling en bescherming **41**
5.1 Samenvoegen en herzien van oude bestemmingsplannen: nieuwe beleidskeuzes 41
5.2 Bestemmingsplan sluit aan op provinciaal beleid 41
5.3 Agrarische bedrijven krijgen meer flexibiliteit en ruimte 44
5.4 Landschapstype is de basis voor de gebiedsbestemming 56
5.5 Flexibele regeling voor de woningen 81
5.6 Bestaande niet-agrarische bedrijven en functies zijn bestemd 82
5.7 Paardenbakken 84
5.8 Natuur- en bosgebieden zijn bestemd als "Natuur". 85
5.9 Grote waterlopen zijn bestemd als "Water" 87
5.10 Archeologische waarden beschermd via een vergunningenstelsel 88

5.11 Karakteristieke panden krijgen ook bescherming 89
5.12 Hoofdleidingen, nutsvoorzieningen en doorgaande wegen zijn bestemd 89
5.13 Een aantal algemene regels geldt voor alle bestemmingen 90

Hoofdstuk 6 Notitie Ruimtelijke Kwaliteit 93
6.1 Verhoging van de ruimtelijke kwaliteit gewenst 93
6.2 Afstemming met Erfgoednota 93
6.3 Vertaling in het bestemmingsplan 94
6.4 Uitvoering 94

Hoofdstuk 7 Inspraak en overleg 95
7.1 Inspraak 95
7.2 Overleg 95

Bijlagen bij de toelichting 97
Bijlage 1 Provinciaal beleid: visie 2020 99
Bijlage 2 Provinciaal beleid: kernkwaliteiten 101
Bijlage 3 Provinciaal beleid: robuuste landbouw 103
Bijlage 4 Provinciaal beleid: natuur 105
Bijlage 5 Provinciaal beleid: stiltegebieden 107
Bijlage 6 Provinciaal beleid: kernkwaliteit cultuurhistorie 109
Bijlage 7 Provinciaal beleid: kernkwaliteiten landschap 111
Bijlage 8 Provinciaal beleid: kernkwaliteit aardkundige waarden 113
Bijlage 9 Provinciaal beleid: kernkwaliteit archeologie 115
Bijlage 10 Milieueffectrapportage 117
Bijlage 11 Verantwoording externe veiligheid 119

Regels **121**

Hoofdstuk 1 **Inleidende regels** **123**
Artikel 1 Begrippen 123
Artikel 2 Wijze van meten 134

Hoofdstuk 2 **Bestemmingsregels** **135**
Artikel 3 Agrarisch met waarden - Beekdallandschap 135
Artikel 4 Agrarisch met waarden - Essenlandschap 145
Artikel 5 Agrarisch met waarden - Ontginningenlandschap 153
Artikel 6 Bedrijf 163
Artikel 7 Bedrijf - Mijnbouw 168
Artikel 8 Bedrijf - Nutsbedrijf 169
Artikel 9 Bedrijf - Nutsvoorziening 170
Artikel 10 Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen 171
Artikel 11 Cultuur en ontspanning 172
Artikel 12 Horeca 174
Artikel 13 Maatschappelijk 176
Artikel 14 Maatschappelijk - Begraafplaats 178
Artikel 15 Natuur 179
Artikel 16 Recreatie - Dagrecreatie 181
Artikel 17 Recreatie - Verblijfsrecreatie 182
Artikel 18 Sport 184
Artikel 19 Sport - Manege 185
Artikel 20 Verkeer 188
Artikel 21 Verkeer - Railverkeer 189
Artikel 22 Water 190
Artikel 23 Wonen 191
Artikel 24 Leiding - Gas 194
Artikel 25 Leiding - Hoogspanning 196
Artikel 26 Leiding - Hoogspanningsverbinding 198
Artikel 27 Leiding - Olie 200
Artikel 28 Waarde - Archeologie 1 202
Artikel 29 Waarde - Archeologie 2 203
Artikel 30 Waarde - Archeologie 3 205
Artikel 31 Waarde - Archeologie 4 207
Artikel 32 Waarde - Archeologische verwachtingswaarde 210
Artikel 33 Waterstaat - Waterbergingsgebied 213

Hoofdstuk 3 **Algemene regels** **215**
Artikel 34 Anti-dubbeltelregel 215
Artikel 35 Algemene bouwregels 216
Artikel 36 Algemene gebruiksregels 217
Artikel 37 Algemene aanduidingsregels 218
Artikel 38 Algemene afwijkingsregels 225
Artikel 39 Algemene procedureregels 229
Artikel 40 Overige regels 230

Hoofdstuk 4 **Overgangs- en slotregels** **231**
Artikel 41 Overgangsrecht 231
Artikel 42 Slotregel 232

Bijlagen bij de regels **233**
Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit 235
Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken 237
Bijlage 3 Staat van Bedrijfsactiviteiten 239
Bijlage 4 Archeologische beleidskaart 241
Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden 243

Toelichting

Hoofdstuk 1 Een nieuw bestemmingsplan Buitengebied voor Coevorden

1.1 De geldende bestemmingsplannen zijn versnipperd en verouderd

Binnen de gemeente Coevorden gelden nu meerdere bestemmingsplannen buitengebied. Dit zijn de bestemmingsplannen van een aantal voormalige gemeentes die nu samen de gemeente Coevorden vormen.

Het gaat om de bestemmingsplannen buitengebied van de voormalige gemeentes:

- Coevorden
- Dalen
- Oosterhesselen
- Sleen
- Zweeloo

De Wet ruimtelijke ordening vereist dat gemeentes hun bestemmingsplannen elke tien jaar actualiseren. De meeste van de nu geldende bestemmingsplannen (met uitzondering van het bestemmingsplan voor Dalen) zijn inmiddels meer dan 10 jaar oud. De regelingen uit deze bestemmingsplannen zijn verouderd en op perceelsniveau zijn er al veel herzieningen en wijzigingen doorgevoerd of zijn vrijstellingen verleend. De gemeente Coevorden beschikt nu dus niet over een overzichtelijke, eenduidige en actuele regeling voor het buitengebied.

De afgelopen jaren is veel wet- en regelgeving op het gebied van ruimtelijke ordening en het buitengebied veranderd. De gemeente Coevorden heeft haar ruimtelijke beleid voor de gehele gemeente vastgelegd in een structuurvisie. Deze structuurvisie doet ook een aantal richtinggevende uitspraken over het beleid voor het buitengebied.

1.2 Nieuwe bestemmingsplan biedt een actuele regeling

Het nieuwe bestemmingsplan is afgestemd op recent beleid en wetgeving, zoals de gemeentelijke structuurvisie, de Cultuurhistorische Inventarisatie, de Erfgoednota, de provinciale ruimtelijke verordening en natuur- en milieuwetgeving. Legale wijzigingen op perceelsniveau zijn verwerkt in dit bestemmingsplan.

De regelingen in het bestemmingsplan zijn afgestemd op de wettelijke eisen voor digitaal raadpleegbare en uitwisselbare bestemmingsplannen.

Bij het bestemmingsplan hoort een Notitie Ruimtelijke Kwaliteit. In deze notitie is aangegeven hoe bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de nieuwe bebouwing het beste kan worden ingepast in het landschap. Deze Notitie gaat in op de plaatsing van de gebouwen (hoe plaats je het gebouw op het perceel) en op de landschappelijke inpassing (wat is de beste beplanting voor dat perceel). De Notitie Ruimtelijke Kwaliteit is aan de planregels gekoppeld, dat betekent dat hij voor een aantal ontwikkelingen verplicht moet worden toegepast.

Het bestemmingsplan sluit qua systematiek en beleid in hoofdlijnen aan bij de oude bestemmingsplannen. Dit is gedaan om de herkenbaarheid van de regeling te behouden. Zo wordt nog steeds gewerkt met flexibele bouwvlakken voor de agrarische bedrijven (de uiterste grenzen zijn nu wel concreet begrensd) en zijn de gebiedsbestemmingen gebaseerd op de landschapskarakteristiek (beekdallandschap, ontginningenlandschap of essenlandschap). Daarnaast bevat het plan een flexibele regeling voor woning en bijbehorende bijgebouwen.

1.3 Structuurvisie, Cultuurhistorische Inventarisatie en milieueffectrapportage zijn basis voor dit bestemmingsplan

Drie belangrijke onderleggers voor dit bestemmingsplan zijn de gemeentelijke structuurvisie, de cultuurhistorische inventarisatie en de milieueffectrapportage die bij dit bestemmingsplan is opgesteld.

De structuurvisie geldt voor het grondgebied van de gehele gemeente en bevat ook thema's die niet in het buitengebied spelen. Belangrijke thema's voor het buitengebied zijn (op basis van voorontwerpSV):

- de mogelijkheden voor de agrarische sector: er zijn twee gebieden aangewezen voor grootschalige ontwikkeling van de agrarische sector. In deze gebieden is meer ruimte voor groei van bestaande bedrijven, maar ook ruimte voor bedrijven die elders in de gemeente in de knel zitten.
- Behoud en versterking van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de gemeente, zoals de nog goed herkenbare beekdalen en essen.
- Behoud en ontwikkeling van de natuurgebieden, realiseren/aansluiten van en op de EHS.
- Verbeteren van de kwaliteit van de recreatieve voorzieningen en het landschap. Een aantrekkelijk landschap trekt meer gasten. Meer mogelijkheden bieden voor vaarrecreatie.
- Het 'nieuwe energielandschap' ten oosten van de stad Coevorden: ruimte alternatieve energieopwekking.

Bij het bestemmingsplan is de wettelijk verplichte milieueffectrapportage opgesteld. In 3.1 Een milieueffectrapportage is verplicht is deze plicht uitgelegd. In de milieueffectrapportage is getoetst of de voorgenomen ontwikkelingen passen in wetgeving voor milieu, natuur en landschap. Hoofdstuk 3 Milieueffectrapport geeft inzicht in de gevolgen voor het milieu wordt hier nader op ingegaan.

1.4 Het bestemmingsplan wordt twee maal voorgelegd aan de bevolking

Het bestemmingsplan volgt de gemeentelijke inspraakprocedure en de wettelijke procedure voor het ter visie leggen van een bestemmingsplan.

Het voorontwerpbestemmingsplan wordt ter inzage gelegd in het kader van de inspraak. "Een ieder" mag dan een inspraakreactie indienen. De gemeente maakt hiervan een verantwoording met een samenvatting van de ingediende reacties en een gemeentelijk standpunt. Waar nodig wordt het bestemmingsplan aangepast. Dit is het ontwerpbestemmingsplan.

Het ontwerpbestemmingsplan wordt ter visie gelegd. Een ieder kan een zienswijze indienen. De gemeente maakt hiervan een verantwoording met een samenvatting van de ingediende zienswijzen en een gemeentelijk standpunt. Waar nodig wordt het bestemmingsplan aangepast. Dit bestemmingsplan wordt (al dan niet gewijzigd) vastgesteld door de gemeenteraad. Na vaststelling is het voor belanghebbenden mogelijk om beroep in te dienen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

1.5 College bereidt plan voor, gemeenteraad stelt het bestemmingsplan en m.e.r. vast

Het college van burgemeester en wethouders bereidt het bestemmingsplan voor. Ze stellen conceptversies vast en geven het bestemmingsplan vrij voor de inspraak en behandeling in de gemeenteraad. Het college informeert de gemeenteraad over de procedure en stand van zaken. De gemeenteraad stelt het bestemmingsplan en bijbehorende onderzoeken en beleid vast.

1.6 Plangebied

Het plangebied bestaat globaal gezien uit het gehele buitengebied van de gemeente Coevorden. Het plangebied bestaat uit agrarische gebieden, natuur- en bosgebieden en de verspreid voorkomende bebouwing. De kernen maken geen deel uit van het bestemmingsplan, evenals de recreatie- en bedrijventerreinen (met uitzondering van de Kijl en de Kibbelkoele).

Hoofdstuk 2 Relevant beleid van andere overheden is waar nodig verwerkt in het bestemmingsplan

2.1 Rijksbeleid: sturing op hoofdlijnen 'lokaal wat lokaal kan'

2.1.1 Beleid in voorbereiding: Structuurvsie Infrastructuur en Ruimte en Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Begin 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte in werking getreden. De Structuurvisie vervangt onder andere de Nota Ruimte 2006. Deze Structuurvisie is in juni 2011 als ontwerp vastgesteld door de ministerraad en op 22 november 2011 door de Tweede Kamer aangenomen.

Met de Structuurvisie zet het kabinet het roer om in het nationale ruimtelijke beleid. Het Rijk kiest voor een selectievere inzet van rijksbeleid op slechts 13 nationale belangen. Voor deze belangen is het Rijk verantwoordelijk en wil het resultaten boeken. Buiten deze 13 belangen hebben decentrale overheden beleidsvrijheid. De dertien nationale belangen zijn:

Nationaal belang 1: Een excellent en internationaal bereikbaar vestigingsklimaat in de stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren.

Nationaal ruimtelijk belang 2: Ruimte voor het hoofdnetwerk voor (duurzame) energievoorziening en de energietransitie.

Nationaal belang 3: Ruimte voor het hoofdnetwerk voor vervoer van (gevaarlijke) stoffen via buisleidingen.

Nationaal belang 4: Efficiënt gebruik van de ondergrond.

Nationaal belang 5: Een robuust hoofdnetwerk van weg, spoor en vaarwegen rondom en tussen de belangrijkste stedelijke regio's inclusief de achterlandverbindingen.

Nationaal belang 6: Betere benutting van de capaciteit van het bestaande mobiliteitssysteem van weg, spoor en vaarwegen.

Nationaal belang 7: Het instandhouden van de hoofdnetwerken van weg, spoor en vaarwegen om het functioneren van de netwerken te waarborgen.

Nationaal belang 8:Verbeteren van de milieukwaliteit (lucht, bodem, water) en bescherming tegen geluidsoverlast en externe veiligheidsrisico's.

Nationaal belang 9: Ruimte voor waterveiligheid, een duurzame zoetwatervoorziening en klimaatbestendige stedelijke (her)ontwikkeling.

Nationaal belang 10: Ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten.

Nationaal belang 11: Ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en Faunasoorten.

Nationaal belang 12: Ruimte voor militaire terreinen en activiteiten.

Nationaal ruimtelijk belang 13: Zorgvuldige afwegingen en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke plannen.

Dit bestemmingsplan raakt een aantal van de nationale belangen, zoals het bieden en beschermen van de ruimte voor een natuurnetwerk, cultuurhistorische waarden, militaire terreinen en activiteiten en het hoofdnetwerk voor (duurzame) energievoorziening.

In dit bestemmingsplan wordt deze hoofdstructuur van natuur, cultuurhistorie en infrastructurele voorzieningen bestemd en beschermd. In hoofdstuk .... wordt hier dieper op ingegaan.

De gemeente Coevorden doorloopt daarnaast een zorgvuldig proces in de besluitvorming. Burgers, belangenorganisaties en andere overheden krijgen de gelegenheid te reageren op het bestemmingsplan. In de paragraaf 1.4 en hoofdstuk 6 wordt hier nader op ingegaan.

Onderdeel van de zorgvuldige besluitvorming is het opstellen van een milieueffectrapportage. In de milieueffectrapportage is getoetst of het bestemmingsplan van de gemeente geen onevenredig grote schade aan het milieu toebrengt. Meer informatie over de milieueffectrapportage staat in hoofdstuk 3.

2.1.2 Structuurvisie Buisleidingen (ontwerp november 2012)

De Structuurvisie buisleidingen is een visie van het Rijk waarmee het Rijk voor de komende 20 tot 30 jaar ruimte wil reserveren in Nederland voor toekomstige buisleidingen voor gevaarlijke stoffen. Het gaat daarbij om ondergrondse buisleidingen voor het transport van aardgas, olieproducten en chemicaliën, die provinciegrens- en vaak ook landgrensoverschrijdend zijn. In de Structuurvisie wordt een hoofdstructuur van verbindingen aangegeven waarlangs ruimte moet worden vrijgehouden, om ook in de toekomst een ongehinderde doorgang van buisleidingtransport van nationaal belang mogelijk te maken.

De visiekaart geeft aan waar ruimte wordt gereserveerd voor de nieuwe tracés van transportbuisleidingen voor aardgas, olie(producten) en chemicaliën. Deze tracés zijn gekozen na een zorgvuldige afweging van de behoeften aan verbindingen van nationaal belang, de beschikbaarheid van ruimte en de onderzochte milieueffecten op basis van een milieu-effectrapportage. De visiekaart is tot stand gekomen na veelvuldig en uitgebreid overleg met provincies, gemeenten en het betrokken bedrijfsleven.

Door het zuidelijke deel van de gemeente loopt één van deze reserveringenzones. In de Structuurvisie zijn regels opgenomen voor deze reserveringszones. Deze regels gaan via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening doorwerken in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

2.1.3 Drie natuurwetten worden één Natuurwet

Op dit moment gelden er nog drie natuurwetten: de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet. Er ligt een wetsvoorstel om deze drie wetten samen te voegen tot één Natuurwet. De bedoeling is om de wetgeving te vereenvoudigen en tot efficiëntere regels te komen. In het wetsvoorstel worden minder soorten beschermd dan voorheen het geval was, het moet daarmee makkelijker worden om economische activiteiten te ontwikkelen of uit te breiden.

Het wetsvoorstel is nog onderwerp van discussie en daarom nog niet aangenomen.

Voorlopig gelden daarom nog de Natuurbeschermingswet, Flora- en Faunawet en Boswet. Deze wetten regelen onder meer de aanwijzing van de Natura2000 gebieden, de stikstofdepositie op natuurgebieden, gebiedsbescherming, soortenbescherming en een algemene zorgplicht voor alle burgers.

In de gemeente Coevorden zijn geen Natura200-gebieden aangewezen. In de buurgemeentes liggen er wel een aantal. In Midden-Drenthe gaat dan om het Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroomgebied. In de gemeente Emmen ligt het Natura2000-gebied Bargerveen. Over In de milieueffectrapportage is berekend wat de effecten van de uitstoot van agrarische bedrijven op deze gebieden is.

2.1.4 De volgende delen van het nationaal ruimtelijk beleid werken direct door in dit bestemmingsplan

- bestemmen en beschermen militaire objecten
- bestemmen en beschermen van de EHS
- bestemmen en beschermen van archeologische waarden
- bestemmen en beschermen van gas- en olieleidingen en waterwinning en een reserveringszone voor een nieuwe buisleiding van nationaal belang.

2.2 Provincie Drenthe stuurt op landschap en ruimtelijke kwaliteit

2.2.1 Omgevingsvisie: hoofdlijnen voor het ruimtelijk beleid

De Omgevingsvisie Drenthe is het strategische kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe tot 2020. De visie formuleert de belangen, ambities, rollen, verantwoordelijkheden en sturing van de provincie in het ruimtelijke domein. De Omgevingsvisie kent een duidelijke relatie met bestaande programma's en plannen. De Omgevingsvisie heeft vooral een interne binding bij de uitoefening van de provinciale taken.

De missie voor het omgevingsbeleid is *"het koesteren van de Drentse kernkwaliteiten en het ontwikkelen van een bruisend Drenthe, passend bij deze kernkwaliteiten"*.

De provinciale belangen (kernkwaliteiten en kernwaarden) zijn benoemd. Dit zijn onder meer:

- het versterken en de ruimtelijke identiteit van Drenthe (o.a. rust, ruimte, natuur en landschap, oorspronkelijkheid, kleinschaligheid)
- dynamiek van de bedrijvigheid
- de landbouw moet in de provincie voldoende mogelijkheden hebben voor schaalvergroting en voor de productie van energie.
- het verbeteren en vernieuwen van het bestaande aanbod van verblijfs- en dagrecreatie en van de toeristisch-recreatieve infrastructuur.
- het behouden en versterken van de biodiversiteit onder meer door het realiseren van de ecologische hoofdstructuur
- aantrekkelijke, gevarieerde en leefbare woonmilieus
- de EHS, de verschillende Drentse landschapstypen en de diversiteit in landschapstypen.

Op verschillende kaarten bij de Omgevingsvisie zijn onder meer de 'Visie 2020' en de 'Kernkwaliteiten' weergegeven. De kaarten zijn in Bijlage 1 Provinciaal beleid: visie 2020 en Bijlage 2 Provinciaal beleid: kernkwaliteiten bij de deze toelichting opgenomen.

Voor Coevorden geldt dat op de visiekaart is aangegeven dat een groot deel van de gemeente is aangewezen voor de landbouwkundige functie. In de gebieden die zijn aangewezen voor 'robuuste landbouw' staat de landbouwkundige functie voorop. Schaalvergroting is hier mogelijk. Dit zijn ook de voorkeursgebieden voor het verplaatsen en inplaatsen van agrarische bedrijven. Nieuwe intensieve veehouderijen of omschakeling naar intensieve veehouderijen is niet mogelijk. Bestaande intensieve veehouderijen kunnen nog uitbreiden mits ze aan een aantal voorwaarden voldoen. De kaart met de provinciale robuuste landbouwgebieden is in Bijlage 3 Provinciaal beleid: robuuste landbouw opgenomen.

Een deel van het gebied (bv bij Dalen) is aangewezen als een multifunctioneel gebied. Hier komt een menging van functies voor.

De natuurgebieden zijn aangewezen als natuur. Behoud en herstel van natuur staat hier voorop. De beekdalen zijn landschappelijk waardevol en vervullen een belangrijke rol in de waterhuishouding. Ruimte voor waterberging wordt dan ook in deze gebieden gezocht. Beekdalen zijn ook geschikt om als verbindingszone tussen natuurgebieden te fungeren. De provinciale kaart met onder meer de EHS-gebieden is opgenomen in Bijlage 4 Provinciaal beleid: natuur. De natuurgebieden bij Gees en de omgeving van Aalden en Sleen vallen onder het beleid voor stiltegebieden. De kaart met de stiltegebieden is opgenomen in Bijlage 5 Provinciaal beleid: stiltegebieden

Op de kernkwaliteitenkaart is aangegeven in welk gebied welke kernkwaliteit aanwezig is en behouden en beschermd moet worden. De zes kernkwaliteiten 'cultuurhistorie', 'stilte en duisternis', 'natuur', 'landschap', 'aardkundige waarden' en 'archeologie' komen alle voor in de gemeente Coevorden. Deze kaarten in opgenomen in de volgende bijlages: Bijlage 6 Provinciaal beleid: kernkwaliteit cultuurhistorie, Bijlage 7 Provinciaal beleid: kernkwaliteiten landschap, Bijlage 8 Provinciaal beleid: kernkwaliteit aardkundige waarden en Bijlage 9 Provinciaal beleid: kernkwaliteit archeologie

2.2.2 Provinciale Omgevingsverordening stelt regels aan het bestemmingsplan: ruimtelijke kwaliteit en omvang agrarische bedrijven

In de provinciale omgevingsverordening zijn voor de gemeente bindende voorwaarden opgenomen. Bestemmingsplannen van de gemeente moeten aan deze eisen voldoen. De verordening stelt onder meer regels voor de kernkwaliteiten, de ecologische hoofdstructuur, zorgvuldig ruimtegebruik en de agrarische en niet-agrarische bedrijven. Hierna volgt een overzicht van de belangrijkste regels voor deze thema's

Kernkwaliteiten: in het bestemmingsplan wordt aangegeven hoe met het plan wordt bijgedragen aan het behoud en de ontwikkeling van de aangewezen kernkwaliteiten.

de kernkwaliteiten zijn gedefinieerd als: *'de mate waarvan in een concrete situatie sprake is van:*

- *stilte en duisternis*
- *openheid van het landschap*
- *natuur binnen de ecologische hoofdstructuur*
- *diversiteit en gaafheid van het landschap*
- *cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden*
- *sociale, externe en verkeersveiligheid*
- *leefbaarheid, kleinschaligheid.*

De kernkwaliteiten zijn op de kaart 2 "kernkwaliteiten" (Bijlage 2 Provinciaal beleid: kernkwaliteiten) in beeld gebracht.

In de regels bij de verordening is bepaald dat het bestemmingsplan geen nieuwe of gewijzigde activiteiten mogelijk maakt die deze kernkwaliteiten significant aantasten. In de toelichting bij de verordening is aangegeven dat het hier vooral een verantwoordingsplicht gaat.

Ecologische hoofdstructuur: De begrenzing van de EHS is vastgelegd op de kaart EHS Concretisering 2010. Nieuwe bestemmingsplannen waarin nieuwe activiteiten of wijzigingen van bestaande activiteiten worden opgenomen mogen niet leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.

Zorgvuldig ruimtegebruik: nieuwe ruimtevragende ontwikkelingen op het gebied van niet aan het buitengebied gebonden woon- en werklocaties zijn pas toegestaan als blijkt dat dit op basis van de SER-ladder gerechtvaardigd is.

Agrarische bedrijven: in de multifunctionele gebieden zijn agrarische bouwblokken maximaal 1,5 hectare groot. Alle voor de bedrijfsvoering noodzakelijke voorzieningen horen hier bij, net als de landschappelijke inpassing. Buiten de bouwvlakken mag dus niet worden gebouwd. Een groter bouwblok kan worden toegestaan als de

ontwikkeling landschappelijk acceptabel wordt ingepast of wanneer aantoonbaar een ander provinciaal beleidsdoel is gediend. In de verordening is geen maximumoppervlakte genoemd.

Nieuwe intensieve veehouderij of omschakeling naar intensieve veehouderij is niet toegestaan. Een bouwblok voor een intensieve veehouderij kan worden vergroot tot twee hectare als dit samengaat met winst voor milieu/dierenwelzijn en de uitbreiding landschappelijk acceptabel wordt ingepast. Verplaatsing van een intensieve veehouderij naar een gebied voor robuuste landbouw is mogelijk. Het bouwblok mag dan maximaal 1,5 hectare groot zijn. Via maatwerk is een verruiming tot twee hectare mogelijk. Bedrijfsbebouwing (stallen) mogen één bouwlaag beslaan.

Niet-agrarische bedrijven: een bestemmingsplan mag niet voorzien in de vestiging of significante uitbreiding van een solitair buiten bestaand stedelijk gebied gelegen regionaal georiënteerd bedrijf (met uitzondering van agrarische bedrijven, bedrijven in de sector recreatie en toerisme en overige functioneel aan het buitengebied gebonden bedrijvigheid).

2.2.3 Structuurvisie ondergrond

De Omgevingsvisie heeft betrekking op de bovengrond, onder de grond waar we op staan is van alles aan de orde. Tot zo'n 50 meter diepte kun je denken aan leidingen, ondergronds bouwen, aardkundige en archeologische waarden, zandwinning en ondiepe systemen voor warmte- en koudeopslag (WKO). Tot ongeveer 300 m diepte is er zoet grondwater. Hier vindt waterwinning plaats en hier liggen ook de grotere WKO-systemen. In de diepe ondergrond tot kilometers diep wordt olie en gas gewonnen en hier liggen ook waterlagen met warm water dat gewonnen kan worden om te voorzien in de energiebehoefte. Vooral voor de diepere ondergrond is verdere uitwerking van beleid nodig.

In de Structuurvisie ondergrond (vastgesteld december 2010) staan de provinciale voorstellen en beleidskeuzes voor het gewenste gebruik van gasvelden, zoutkoepels en waterlagen in de ondergrond. Het gaat om diverse vormen van winning en opslag. Dat laatste kan tijdelijk of voor altijd zijn. Het heeft vooral betrekking op gebruik van de ondergrond voor energie. Het betreft beleid voor de volgende nu al bekende functies:

- warmte- en koude opslag
- winning van aardolie en aardgas
- gebruik van diepe waterlagen voor winning van geothermische energie
- gebruik van diepe waterlagen voor het opslaan van CO^2
- gebruik van zoutkoepels voor winning van zout
- gebruik van zoutkoepels voor energieopslag in cavernes
- gebruik van zoutkoepels voor opslag van afval, gevaarlijk afval en radioactief afval
- strategische aardgasopslag in aardgasvelden
- biogasopslag in aardgasvelden
- injectie van formatiewater in aardgasvelden
- opslag van CO^2 in aardgasvelden

Maar er zijn in de toekomst misschien ook andere gebruiksfuncties aan de orde. Hiervoor is een afwegingsschema opgenomen. Ook stelt de provincie voor ondergrondse opslagruimte te reserveren voor toekomstige toepassingen.

2.2.4 Uitvoering van natuur- en landschapsbeleid via het Natuurbeheerplan

In het kader van de omvorming van het Programma Beheer naar het nieuwe subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL) heeft de provincie Drenthe in 2009 en 2010 een nieuw natuurbeheerplan opgesteld. Het natuurbeheerplan is in 2011 geactualiseerd (natuurbeheerplan, versie 2012). In dit plan staat aangegeven waar en welke natuur aanwezig is of ontwikkeld kan worden, hoe deze natuur beheerd kan worden en welke mogelijkheden er geboden worden voor landschapsonderhoud.

Het SNL bestaat uit twee onderdelen, namelijk agrarisch natuurbeheer en natuurbeheer. Per gebied wordt concreet aangegeven welke beheertype voor subsidie in aanmerking komt en welke voorwaarden daarbij gelden om voor een beheervergoeding in aanmerking te komen. Naast de begrensde cultuurgronden komen nu ook alle bestaande bos- en natuurgebieden op de kaart. Verder hebben het weidevogelbeheer en akkervogelbeheer een invulling gekregen middels collectief beheer.

2.2.5 De volgende delen van het provinciaal beleid werken direct door in dit bestemmingsplan

- maximale omvang van het agrarisch bouwvlak is anderhalve hectare.
- alle bij een agrarisch bedrijf behorende bouwwerken en gebouwen moeten in het bouwvlak worden gerealiseerd.
- rekening houden met de kernkwaliteiten van natuur, landschap en cultuurhistorie

2.3 Gemeentelijk ruimtelijk beleid en ambitie verwoord in de Structuurvisie en Erfgoednota

2.3.1 Landbouw krijgt extra ruimte in gebieden voor grootschalige landbouwontwikkeling

De Structuurvisie Coevorden 2011-2021 geeft een strategische ruimtelijke visie op de ontwikkelingen van het grondgebied van de gemeente Coevorden voor de komende 10 jaar. In de structuurvisie staat welke ruimtelijke ontwikkelingen worden voorgestaan en hoe deze worden gerealiseerd. Hiermee willen we helderheid verschaffen. Deze helderheid is gewenst voor de inwoners, ondernemers en andere partners in de gemeente.

De structuurvisie heeft als voorontwerp ter inzage gelegen en is dus nog niet vastgesteld.

De gemeente wil de volgende doelen bereiken met de structuurvisie:

- Integrale visievorming voor de lange termijn.
- Bijeenbrengen en afwegen van belangen (inhoudelijk en procesmatig).
- Toetsings- en inspiratiekader voor ruimtelijke beslissingen.
- Basis voor uitwerking in juridisch-planologische kaders (zoals bestemmingsplannen).

De structuurvisie bestaat uit een visie en een uitvoeringsprogramma.

In de structuurvisie worden drie verschillende landschapstypen onderscheiden: de landschappen van de ontginningen, esdorpen en de beekdalen. Behoud en versterking van de landschapswaarden en de bijbehorende natuurlijke en cultuurhistorische waarden zijn uitgangspunt voor het beleid. In de Cultuurhistorische Inventarisatie en de Erfgoednota (zie 2.3.2 Erfgoednota: bescherming van archeologische waarden en karakteristieken van het landschap) is dit thema verder uitgewerkt.

Voor de agrarische sector is schaalvergroting onvermijdelijk. In de structuurvisie zijn gebieden aangewezen waar ruimte is voor een verdere ontwikkeling van de agrarische sector (uitplaatsingsmogelijkheden, schaalsprong maken, energie opwekken). In de milieueffectrapportage zijn de mogelijkheden voor de agrarische sector doorgerekend. Zie hiervoor ook hoofdstuk 3.

2.3.2 Erfgoednota: bescherming van archeologische waarden en karakteristieken van het landschap

In de Erfgoednota "Het Kapitaal van Coevorden" heeft de gemeente haar beleid voor het gemeentelijk cultuurhistorisch erfgoed vastgelegd. In de Cultuurhistorische Inventarisatie zijn landschap en historische geografie, archeologie en de gebouwde omgeving geïnventariseerd, beschreven en gewaardeerd. De Cultuurhistorische inventarisatie vormt de onderlegger voor de Erfgoednota. In de Erfgoednota zijn negen gebieden aangewezen waar de gemeente Coevorden in gaat zetten op het behoud van de kenmerkende karakteristieken van die gebieden. Het gaat om de volgende gebieden:

- Noord-Sleen - Achterste Erm
- Zweeloo-Zwinderen
- Dalen en Wachtum
- Gebied ten zuiden en ten noordoosten van het Stieltjeskanaal
- Kanaal Coevorden-Zwinderen, Zwinderse veld en Zwinders Kanaal
- Veenmarke van Gees
- Veenontginning Steenwijksmoer met dorpskern
- Oranjekanaal met dorpskern Schoonoord
- Vestingstad Coevorden met de omringende waterwegen.

In de Erfgoednota is aangegeven dat de geïnventariseerde cultuurhistorische waarden in de negen zeer waardevolle gebieden onder andere in de bestemmingsplannen vastgelegd gaan worden. Het gaat dan om het behoud van de kenmerkende gebiedsstructuren, het behoud en de versterking van de infrastructuur zoals de karakteristieke en historische (zand)paden, wegen, kanalen en wijken. Daarnaast moeten de archeologische waarden vastgelegd worden in de bestemmingsplannen. Met de archeologische beleidskaart zijn hiervoor de kaders en de gebieden aangewezen. In 5.10 Archeologische waarden beschermd via een vergunningenstelsel wordt hier nader op ingegaan.

2.3.3 Notitie Ruimtelijke Kwaliteit Buitengebied

Bij het bestemmingsplan Buitengebied is een Notitie Ruimtelijke Kwaliteit opgesteld. In deze notitie is aangegeven hoe bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de nieuwe bebouwing het beste kan worden ingepast in het landschap. Deze Notitie gaat in op onder meer de plaatsing van de gebouwen (hoe plaats je het gebouw op het perceel) en op de landschappelijke inpassing (wat is de beste beplanting voor dat perceel) en hoe wordt perceel goed aangesloten op de landschapswaarden van de omliggende percelen. De Notitie Ruimtelijke Kwaliteit biedt hiervoor ontwerpprincipes, de inspiratie en de referentiebeelden.

2.3.4 Parapluplannen van de gemeente

De gemeente Coevorden heeft voor een aantal thema's in het buitengebied een overkoepelend bestemmingsplan gemaakt (een parapluplan). Het gaat om twee bestemmingsplannen: het "facetplan infieldleidingen (over olieleidingen van de NAM) , "facetplan recreatie (minicamping en bed&breakfast)" over minicampings en bed&breakfast en het "facetbestemmingsplan locale bouwprojecten" dat gaat over:

- hergebruik (wonen, recreatie, zorg of bedrijf) van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouw,

- een herschikking van een woonerf/vervanging van bestaande bebouwing in het buitengebied,
- uitbreiden van een niet-agrarisch bedrijf in het buitengebied met 10% van de bestaande oppervlakte bedrijfsbebouwing.

2.3.5 **De volgende delen van het gemeentelijk ruimtelijk beleid werken direct door in het bestemmingsplan**

- aanwijzen van gebieden waar grootschalige ontwikkeling van de agrarische sector mogelijk is.
- Het beleid uit de facetbestemmingsplannen lokale bouwprojecten en recreatie is overgenomen in dit bestemmingsplan.
- Erfgoednota en bijbehorende kaarten 'Beleidskaart Archeologie' en 'Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden'.
- Notitie Ruimtelijke Kwaliteit

Hoofdstuk 3 Milieueffectrapport geeft inzicht in de gevolgen voor het milieu

3.1 Een milieueffectrapportage is verplicht

Bestemmingsplannen voor het buitengebied zijn m.e.r.-plichtig wanneer het activiteiten mogelijk maakt die 'grote gevolgen voor het milieu' kunnen hebben. Wat deze activiteiten kunnen zijn is bepaald in het Besluit milieueffectrapportage. Hierin is bepaald welke activiteiten in welke gevallen m.e.r.(beoordelings)plichtig zijn. Het gaat bij dit bestemmingsplan dan met name om de agrarische bedrijven.

Varkens- en kippenhouderijen boven een bepaald aantal dieren (85.000 mesthoenders, 60.000 hennen, 3.000 mestvarkens of 900 zeugen) zijn m.e.r.-plichtig. Veehouderijen (varkens, kippen, koeien, paarden, geiten, schapen e.d.) boven een bepaald aantal dieren zijn m.e.r.-beoordelingsplichtig. Zo zijn melkveehouderijen met 200 of meer melkkoeien of bedrijven met 2.000 schapen of geiten of 40.000 stuks pluimvee m.e.r.-beoordelingsplichtig. Het bestemmingsplan is hiervoor kaderstellend.

Een bestemmingsplan kan ook m.e.r.-plichtig zijn als een passende beoordeling op basis van de Natuurbeschermingswet vereist is. Deze passende beoordeling bij dit bestemmingsplan is nodig omdat de gemeente Coevorden de agrarische sector uitbreidingsmogelijkheden biedt. Deze uitbreidingsmogelijkheden leiden tot een grotere uitstoot van ammoniak en stikstof dat nadelige gevolgen heeft voor Natura2000-gebieden in de omgeving van Coevorden. Significant negatieve effecten voor de Natura2000-gebieden zijn als gevolg van dit bestemmingsplan namelijk niet op voorhand uit te sluiten. Daarom is de passende beoordeling uitgevoerd.

Als het bestemmingsplan <u>het kader biedt</u> voor dit soort bedrijven of ruimtelijke ontwikkelingen dan is het bestemmingsplan m.e.r.-plichtig.

3.2 Milieueffectrapportage moet inzicht geven in gevolgen voor het milieu

Het doel van de milieueffectrapportage is het geven van inzicht in de gevolgen die het plan heeft voor het milieu. Het gemeentebestuur kan hiermee een onderbouwde keuze maken over wat en hoe zaken in het bestemmingsplan worden opgenomen. Milieu is daarbij een breed begrip. Het gaat dan niet alleen om eisen die zijn opgenomen in milieuwet- en regelgeving. Deze eisen hebben in het geval van agrarische bedrijven betrekking op zaken als geur, fijn stof, geluid, water, bodem en ammoniakdepositie. Maar het kan ook gaan om de gevolgen voor landschap, cultuurhistorie en archeologie.

3.3 Voorafgaand aan m.e.r is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau vastgesteld

Een van de eerste stappen in de procedure voor het opstellen van een milieueffectrapportage is de "Notitie Reikwijdte en Detailniveau". In deze notitie wordt aangegeven waarom een MER nodig is, wat er onderzocht gaat worden en hoe de onderzoeksthema's worden getoetst en beoordeeld.

Voor het bestemmingsplan wordt een uitgebreide toets gedaan op het aspect "schaalvergroting in de landbouw".

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau zijn verder het studie- en plangebied, de planhorizon en de beoordelingsschaal beschreven.

In de Passende beoordeling wordt globaal en kwalitatief getoetst of er sprake is kan zijn van een verzurende of vermestende invloed op de Natura2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur. Hierbij wordt gebruik gemaakt van depositieberekeningen ten opzichte van de feitelijke stalbezetting. Per alternatief wordt het verschil met de feitelijke situatie ammoniakdepositie op de nabijgelegen Natura2000-gebieden (binnen een straal van ongeveer 10 kilometer) berekend.

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau is ter inzage gelegd en aan de betrokken bestuursorganen gestuurd. Naar aanleiding van deze procedure zijn zienswijzen ingediend. De zienswijzen zijn beantwoord. Deze beantwoording is als bijlage bij de milieueffectrapportage opgenomen.

De Notitie is daarnaast toegezonden aan de commissie m.e.r. De commissie heeft een advies uitgebracht over het op te stellen MER. De commissie heeft de volgende punten als hoofdpunten voor het op te stellen MER benoemd:

- een beschrijving van de ontwikkelingen die in het bestemmingsplan (voorkeursalternatief) mogelijk worden gemaakt.
- inzicht in de huidige situatie en de ontwikkelbehoefte van agrarische bedrijven in het plangebied.
- een onderbouwing van de totstandkoming van de alternatieven referentiesituatie.
- een beschrijving van de maximaal mogelijke effecten van het voornemen op natuur, bodem, water, landschap, cultuurhistorie en leefomgeving, inclusief een Passende Beoordeling als significante gevolgen voor Natura2000-gebieden niet zijn uit te sluiten.

Deze punten zijn verwerkt in het opgestelde milieueffectrapport.

3.4 Wet milieubeheer stelt inhoudelijke eisen aan het milieueffectrapport

De inhoud van dit milieueffectrapport richt zich voornamelijk op het in beeld brengen van de te verwachten effecten die het gevolg kunnen zijn van de omvang en locatie van veehouderij in de gehele gemeente Coevorden.

Conform artikel 7.7 lid 1 Wet milieubeheer bevat het milieueffectrapport ten minste:

- *een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd:* In hoofdstuk 2 van het milieueffectrapport is uiteengezet dat in het bestemmingsplan bestaande functies worden vastgelegd en uitbreidingsmogelijkheden worden geregeld. Voor de grondgebonden agrarische bedrijven en intensieve veehouderijen is beschreven van de ontwikkelingsruimte is;
- *een beschrijving van de voorgenomen activiteit, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor deze alternatieven:* In hoofdstuk 5 van het milieueffectrapport is een beschrijving opgenomen van de alternatieven en het proces hoe tot deze alternatieven is gekomen;
- *een overzicht van eerder vastgestelde plannen die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven:* In hoofdstuk 2 van het milieueffectrapport is het relevante beleid en de relevante regelgeving beschreven;

- *een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch de alternatieven worden ondernomen:* Hoofdstuk 3 van het milieueffectrapport gaat in op de huidige situatie en de ontwikkelingen in de landbouw. In hoofdstuk 4 is de bestaande milieugebruiksruimte van de landbouw beschreven.
- *een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de beschreven alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven:* In hoofdstuk 8 van het milieueffectrapport zijn de te verwachten effecten van de voorgenomen activiteiten en alternatieven op het milieu opgenomen en beoordeeld. In hoofdstuk 8 van het milieueffectrapport is ook de passende beoordeling opgenomen;
- *een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven mogelijke gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven mogelijke gevolgen voor het milieu van alle in beschouwing genomen alternatieven:* Hoofdstuk 6 van het milieueffectrapport bevat een overzicht van de effectbeoordeling. In hoofdstuk 7 van het milieueffectrapport is een samenvatting gegeven van de uitgevoerde passende beoordeling. In hoofdstuk 8 van het milieueffectrapport zijn de conclusies en aanbevelingen weergegeven;
- *een beschrijving van de maatregelen om belangrijke nadelige gevolgen op het milieu van de activiteit te voorkomen, te beperken of zoveel mogelijk teniet te doen:* Hoofdstuk 6 van het milieueffectrapport bevat een overzicht van de effectbeoordeling. In hoofdstuk 7 van het milieueffectrapport is een samenvatting gegeven van de uitgevoerde passende beoordeling. In hoofdstuk 8 van het milieueffectrapport zijn de conclusies en aanbevelingen weergegeven. In hoofdstuk 10 van het milieueffectrapport zijn de conclusies en aanbevelingen weergegeven;
- *een overzicht van de leemten in de beschrijvingen, bedoeld in de onderdelen d en e, ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens:* In hoofdstuk 8 is per thema of er leemten in kennis zijn;
- *een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven mogelijke gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven:* In het milieueffectrapport is een samenvatting opgenomen.

3.5 Belangrijkste conclusies uit het milieueffectrapport

Inleiding

In het MER is de milieukundige beoordeling gedaan van de activiteiten die in het bestemmingsplan buitengebied mogelijk zijn of kunnen zijn. In het milieueffectrapport wordt ingegaan op de maximale mogelijkheden van intensieve en grondgebonden veehouderij in het gehele buitengebied van de gemeente Coevorden.

In het milieueffectrapport is allereerst het beleid geanalyseerd dat een relatie heeft met de hiervoor genoemde activiteiten. Hierin spelen onder meer de provinciale Omgevingsvisie, de gemeentelijke structuurvisie en de Natuurbeschermingswet een belangrijke rol. Daarna is de huidige situatie beschouwd alsmede de ontwikkeling die optreedt zonder het invoeren van het bestemmingsplan voor het buitengebied.

In de volgende paragrafen zijn is in het kort weergegeven hoe de milieueffectrapportage is opgesteld, welke alternatieven zijn gebruikt en wat de conclusies en aanbevelingen zijn. Het volledige rapport met kaarten is opgenomen in: Bijlage 10 Milieueffectrapportage.

Doorlopen stappen om te komen tot het voorkeursalternatief

Om te komen tot het voorkeursalternatief zijn verschillende alternatieven uitgewerkt.

De alternatieven (verkenningen) hebben als doel inzichtelijk te maken wat de mogelijke effecten zijn van een aantal andere ontwikkelingen (andere ontwikkelingen dan het voorkeursalternatief). De volgende alternatieven zijn in het milieueffectrapport beoordeeld:

Het structuurvisiebeleid voor de veehouderij (paragraaf 2.2) is in het bestemmingsplan buitengebied verder uitgewerkt in met name bouwblokomvang voor verschillende sectoren en deelgebieden. De effecten zijn beoordeeld op het niveau van de uitwerking in het bestemmingsplan. In welke mate de geboden planologische ontwikkelingsruimte voor veehouderij in het bestemmingsplan (te beschouwen als voorkeursalternatief) ook daadwerkelijk benut zal worden is afhankelijk van de aanwezige milieuruimte en het economisch perspectief van de veehouderij. Binnen deze bandbreedte zijn de volgende verkenningen van mogelijke milieueffecten van het voorgenomen bestemmingsplanbeleid onderscheiden:

- Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij.
- Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij met 10% groei.
- Verkenning melkrundvee met 20% groei.
- Verkenning intensieve veehouderij en melkrundvee met groei.
- Verkenning worst case geboden ruimte.

Deze verkenningen en de referentiesituatie waaraan de verkenningen worden getoetst, zijn hierna beknopt toegelicht.

- Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij
  Deze verkenning is gebaseerd op de voortgaande ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven waarbij de totale veestapel in Coevorden gelijk blijft. In deze verkenning stoppen modelmatig de kleine bedrijven met minder dan 20 Nge aan kippen, varkens of pluimvee. De bedrijven met 20 tot 70 Nge, met geen tot zeer weinig geurruimte, stoppen. De overige bedrijven zijn blijvers en behouden wat ze hebben. Daarnaast wordt de vrijgekomen productieruimte van de stoppende bedrijven modelmatig benut door de bedrijven met meer dan 20 Nge aan kippen, varkens of pluimvee en met voldoende milieuruimte. Deze bedrijven groeien op basis van een standaardverhouding tussen het aantal Nge, de ammoniakemissie en geuremissie, maar niet verder dan de maximale bouwblokomvang (in het bestemmingsplan) van de verschillende gebiedsdelen.
- Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij met 10% groei.
  De toekomstige ontwikkeling van de intensieve veestapel is onzeker maar enige toename niet is uitgesloten. Deze verkenning laat, in aanvulling op en samenhang met de verkenning schaalvergroting, zien wat de effecten zijn van toename van de intensieve veestapel met 10%. De extra planologische ruimte in de zoekzones voor schaalvergroting landbouw is niet ingevuld omdat de geurruimte de beperkende factor is gebleken.
- Verkenning melkrundvee met 20% groei
  Na afschaffen van de melkquotering in 2015 kan de melkveestapel in Nederland en Coevorden gaan groeien. In lijn met verwachtingen van het LEI en banken is hier uitgegaan van een toename van de melkveestapel met 20%. Dit voor alle bedrijven met meer dan 40 Nge aan melkrundvee en niet verder dan de maximale bouwblokomvang. Dat is 3 ha voor de agrarische bouwblokken in de zoekzones voor schaalvergroting en 2 ha voor de overige agrarische bouwblokken.
- Verkenning intensieve veehouderij en melkrundvee met groei
  Deze verkenning gaat uit van groei van de intensieve veehouderijstapel met 10% en groei van de totale melkveestapel met 20% .

- Verkenning worst case geboden ruimte
  In deze verkenning worden modelmatig alle agrarische bouwblokken in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied (voor de zoekzones voor schaalvergroting is dat een bouwblok van 3 ha per locatie en buiten deze zoekzones is dat 2 ha) maximaal benut tot de maximale grens aan de milieuruimte geur.

Vergelijking van de alternatieven leidt tot conclusies over de verschillende scenario's

Hierna volgen de belangrijkste effecten van de verkenningen op de verschillende milieuaspecten. De effecten zijn getoetst op basis van verschillende criteria. Omdat significant negatieve effecten voor de Natura-2000gebieden niet op voorhand zijn uit te sluiten is ook een passende beoordeling op basis van de Natuurbeschermingswet uitgevoerd. Voor deze beoordeling is de verandering in de stikstofdepositie op de Natura2000-gebieden getoetst aan de feitelijke situatie. Dat is de vergunde situatie van alle veehouderijen gecorrigeerd op de feitelijke stalbezetting volgens de gegevens van het CBS.

De ontwikkelingen van de veehouderij leidt tot effecten voor het milieu. Deze effecten kunnen positief of negatief zijn. In het milieueffectrapport zijn de effecten van de verkenningen op verschillende aspecten in beeld gebracht en vergeleken met de referentiesituatie. Per aspect zijn één of meerdere criteria gebruikt voor de effectbeoordeling. De effecten zijn kwalitatief beoordeeld aan de hand van de volgende zevenpuntsschaal:

Score	Omschrijving
++	zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	neutraal
0/-	licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	negatief ten opzichte van de referentiesituatie
--	zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie

In de volgende tabel is weergegeven wat de relevantie is van de verschillende thema's voor de beoordeling van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de veehouderij.

Aspect	Criterium	Toelichting
Natuur	Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, Wav-gebieden en overige natuur	Stalemissies dragen bij aan ammoniak- en stikstofdepositie
	Soortbescherming Flora- en faunawet	Wellicht is er sprake van het doden van soorten of vernietigen van leefgebieden
Milieuhygiëne	Geurhinder	Stalemissies leveren bijdrage aan geurhinder
	Fijn stof	Emissies uit vrachtverkeer en veehouderij (met name pluimveehouderij)
	Geluidhinder (bij gevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden en overige bos en natuurgebieden)	Vanwege geluidsemissie van ventilatiesystemen en verkeer
Landschap, cultuurhistorie en aardkunde	Visueel- ruimtelijke beïnvloeding van het landschap	Invloed van verstening/ bouwmassa op de beleving van het landschap
	Beïnvloeding van landschappelijke patronen, objecten en elementen	Invloed van verstening/ bouwmassa op waardevolle landschapselementen in het landschap, bijvoorbeeld monumentale bomen, (hak)houtsingels etc.
	Beïnvloeding historisch geografische waarden	Invloed van verstening/ bouwmassa op historisch geografische waarden, bijvoorbeeld historische kavelpatronen
	Beïnvloeding historische stedenbouwkundige/ architectonische waarden	Invloed van verstening/ bouwmassa op waardevolle historische stedenbouwkundige/ architectonische waarden, bijvoorbeeld aantasting van historische boerderijen, hooibergen of erfensembles
	Beïnvloeding van de archeologische waarden	Aanleg funderingen en mestkelders
	Beïnvloeding aardkundige waarden	Aanleg funderingen en mestkelders
Verkeer	Verkeersafwikkeling	Vrachtverkeer op plattelandswegen
	Verkeersveiligheid	Effect op andere weggebruikers
Leefmilieu	Volksgezondheid	Vanwege zoönosen, ammoniak, geur en fijn stof
	Recreatief medegebruik	Aantrekkelijkheid buitengebied
Water & Bodem	Beïnvloeding van bodemstructuur en geomorfologie	Bij uitbreiding van stallen
	Beïnvloeding van het grond- en oppervlaktewatersysteem	Te compenseren door waterneutraal bouwen (uitgangspunt)
	Beïnvloeding van de bodemkwaliteit en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit	Vanwege vergunningeisen als vloeistofdichte vloeren geen effect
Duurzaamheid en klimaat	Efficiëntere bedrijfsvoering	Toepassen van energiezuinige technieken, synergie-voordeel
	CO_2-uitstoot	CO_2-uitstoot door bedrijfsvoering

Uit de toetsing van de verschillende alternatieven aan de hand van deze criteria komen de volgende belangrijkste conclusies naar voren:

Hoofddoel van de actualisatie van het bestemmingsplan is het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit en op een landschappelijk verantwoorde manier ruimte scheppen voor ruimte vragende functies.

Kritisch is de ontbrekende milieuruimte voor stikstofdepositie op de Natura 2000 gebieden in en rond het plangebied. In de volgende tabel is per alternatief de totale emissie aan ammoniak en geur weergegeven:

Alternatieven	Nge	NH3 (kg/jaar)	Ou (geureenheden)
Huidige situatie	34613	397760	1188078
Huidige situatie gecorrigeerd op stalbezetting (CBS)	27690	318208	950462
Huidige situatie gecorrigeerd op AMvB huisvesting	34613	360526	1127251
Huidige situatie gecorrigeerd op AMvB huisvesting en stalbezetting (CBS)	27690	288421	901801
Scenario intensieve veehouderij	34614	355049	1112388
Scenario intensieve veehouderij met 10% groei	35126	365295	1226479
Scenario melkrundvee met 20% groei	39540	404001	1226479
Combinatie iv en melkrundvee met groei	40053	408770	1226479
Worst case	96524	927100	1432953
Worst case met omschakelen naar melkrundvee op ca. 64 locaties met hobbyboeren, op ca .98 locaties met agrarisch bouwblok maar zonder veehouderij en op 410 woonbouwblokken in het ontwikkelingsgebied	420924	3791027	1432953
	nge	toegevoegd worstcase	
intensief	5103	1421	
melkrundvee	27555	60490	

Hieruit blijkt dat ten opzichte van de vergunde situatie gecorrigeerd op stalbezetting (gele arcering), in alle scenario's de ammoniakemissies toenemen, behalve in het scenario waarin naast de CBS-correctie ook gerekend is met de aanname dat alle stallen voldoen aan de recentste huisvestingseisen. Voor de worst case met omschakeling is dit zelfs met meer dan een factor 10.

Uit de effectvergelijking komen de volgende conclusies naar voren.

- Alle alternatieven hebben een negatief effect op de depositie van ammoniak, het worst case alternatief scoort daarop sterk negatief. In de praktijk zal groei van de veestapel niet mogelijk zijn als dat zou leiden tot meer depositie op Natura 2000 gebieden. Groei is dan alleen mogelijk met het toepassen van extra emissie reducerende staltechniek die verder gaat dan de maatregelen van het Besluit huisvesting, waarmee in de alternatieven gerekend is.
- De alternatieven voor de intensieve veehouderij scoren licht negatief tot negatief op geurhinder.
- De beoordeling op landschap is per saldo neutraal en op onderdelen licht negatief tot licht positief.
- Alleen het worst case scenario scoort op onderdelen negatief.
- Op de overige aspecten scoren de alternatieven vrij neutraal, met uitzondering van het worst-case alternatief dat vaak negatief scoort.

Bij bovenstaande conclusies dient wel te worden opgemerkt dat voor geur en ammoniak als referentie is gebruikt de werkelijke veebezetting op basis van CBS cijfers, die kleiner is dan de vergunde omvang van de veestapel welke als basis voor de alternatieven is genomen. En dat in de verkenningen is uitgegaan van vergunde

veestapel als basis. Als de alternatieven ook gebaseerd zouden zijn op groei van de werkelijke veestapel (en niet de vergunde) of als referentie de vergunde situatie zou zijn gebruikt, dan zouden de effecten positiever uitvallen: uit de volgende tabellen uit de milieueffectrapportage is af te leiden dat dan alleen het worst case verkenning leidt tot een hogere depositie. Vanwege de eisen die de Commissie mer stelt is gerekend met de referentiesituatie 'vergund met CBS-correctie', omdat uit moet worden gegaan van de bestaande situatie (de bestaande situatie betekent in de praktijk dat niet alle vergunningen voor veehouderijen volledig benut zijn). De andere verkenningen leiden tot een lagere (schaalvergroting 0% groei en schaalvergroting + 10% groei IV) of ongeveer gelijk blijvende depositie (melkrundvee + 20% en idem + 10% IV).

	Huidige situatie vergund	Huidige situatie + CBS-correctie veestapel	Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting	Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting + CBS-correctie veestapel (referentie-situatie)
Mantingerzand	19,8	15,8	16,7	13,4
Mantingerbos	14,3	11,4	12,4	9,9
Elperstroomgebied	9,8	7,8	8,8	7,0
Bagerveen	7,9	6,3	7,2	5,7
Dwingelderveld	6,9	5,5	6,2	4,9
Drouwenerzand	6,7	5,3	6,0	4,8
Drentsche Aa-gebied	2,9	2,4	2,6	2,1
Witterveld	2,1	1,7	1,9	1,5
Dalum-Wietmarscher Moor und Georgsdorfer Moor	5,3	4,2	4,8	3,8

tabel: gemiddelde stikstofdepositie (mol/ha/jaar) op Natura2000-gebieden

	Schaal-vergroting IV nulgroei	Schaal-vergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaal-vergroting IV 10% groei en melkrund-vee 20% groei	Worst-case
Mantingerzand	16,3	17,1	18,0	18,4	34,9
Mantingerbos	12,2	13,0	13,6	14,2	28,8
Elperstroomgebied	8,7	9,1	9,8	10,1	21,6
Bagerveen	7,0	7,2	8,0	8,0	18,6
Dwingelderveld	6,0	6,3	6,8	6,9	15,0
Drouwenerzand	6,0	6,2	6,7	6,9	15,2
Drentsche Aa-gebied	2,6	2,7	2,9	3,0	6,4
Witterveld	1,9	1,9	2,1	2,1	4,7
Dalum-Wietmarscher Moor und Georgsdorfer Moor	4,7	4,8	5,3	5,4	12,3

tabel: gemiddelde stiksofdepositie (mol/ha/jaar) op Natura2000-gebieden voor de verkenningen.

Het worst case scenario gaat (theoretisch/modelmatig) uit van het maximaal benutten van alle bouwvlakken in het bestemmingsplan tot een drempelwaarde 1% toename van de kritische depositiewaaarde, zonder te salderen tussen stoppende en groeiende bedrijven. In de praktijk zal dit wellicht niet mogelijk zijn vanwege de beperkingen van Natura 2000.

3.6 In het milieueffectrapport zijn aanbevelingen gedaan

De volgende aanbevelingen voor het bestemmingsplan zijn opgenomen in het milieueffectrapport:

- Bij een aantal thema's is aangegeven hoe met mitigerende en compenserende maatregelen vermindering van milieueffecten is te bewerkstelligen.
- De effecten die samenhangen met toepassing van de maximale mogelijkheden, die het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied biedt, kunnen fors zijn. Dit blijkt uit de effecten die samenhangen met de worst-case variant. De gemeente kan er voor kiezen om niet op voorhand ruimtelijke "overdimensionering" te bieden aan de agrarische sector, bijvoorbeeld door geen ruime, rechtstreekse bouwmogelijkheden te bieden, doch relevante bouwmogelijkheden en bouwblokwijzigingen aan een procedure en passende voorwaarden (afwegingsaspecten) te koppelen. Hierdoor worden risico's op ongewenste ontwikkelingen, zonder sturingsmogelijkheden van de gemeente, beperkt.
- Overweeg om het omschakelen van woningen (vrijgekomen agrarische bebouwing, VAB) slechts mogelijk te maken met planherziening en niet met wijzigingsbevoegdheid. Daarmee kan de gemeente beter met 'de hand aan de kraan' sturen op de ontwikkeling van de veestapel in relatie tot kwaliteit van de leefomgeving.
- Overweeg om in het bestemmingsplan voorwaarden van grondgebondenheid op te nemen voor de ontwikkeling van de melkveehouderij. Bijvoorbeeld als volgt: Bij een bouwvlak dat een grotere oppervlakte heeft dan 1,5 ha, geldt het criterium dat de melkveehouderij plaatsgebonden is. Plaatsgebonden wil zeggen dat een melkveehouderij aan een bepaalde plek in het landelijk gebied gebonden is vanwege zijn functionele afhankelijkheid van de grond in de omgeving. Dit is (als in de Verordening ruimte Friesland bijvoorbeeld) in te vullen met de voorwaarde dat een bedrijf binnen 10 kilometer over voldoende grond beschikt om voor 75% te kunnen voorzien in eigen ruwvoer en mestafzet, waarbij minstens 40% van de grond als huiskavel aansluit op het bouwvlak. Op die manier blijft er een relatie tussen de omvang van een bedrijf, en de oppervlakte van de gronden die het bedrijf in de omgeving in beheer en onderhoud heeft.
- Een actief gemeentelijk beleid gericht op het intrekken van niet benutte rechten (waaronder de niet-operationele intensieve veehouderijen), vooral in zones rondom de kern, natuurgebieden en andere kwetsbare gebieden.
- De gemeente kan een stimulerende rol spelen in innovatie. Geef hierbij met name aandacht aan de innovaties die verder gaan dan alleen de eigen bedrijfsvoering.
- Geadviseerd wordt om bij nieuwe planologische procedures, inclusief het toepassen van wijzigingsbevoegdheden, te toetsen aan de Natuurbeschermingswet en/of de provinciale Verordening stikstof en Natura 2000. Er moet voldoende juridische borging zijn dat voldaan wordt aan de Natuurbeschermingswet.
- Aanbevolen wordt om de kennisontwikkeling en adviezen op het gebied van gezondheid te volgen. Pas dit zodra algemeen aanvaard waar nodig toe bij het beoordelen van ruimtelijke initiatieven. Indien er vanuit nieuwe kennis of regels aanleiding toe is, verwerk dat dan ook in de planregels van het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied.

Daarnaast dienen de monitoring en evaluatie van de feitelijk optredende milieueffecten en de ontwikkeling van de veehouderij bijzondere aandachtspunten voor de gemeente te zijn. Aandachtspunten daarbij zijn o.a.:

- De ontwikkeling van de veestapel, toegepaste stalsystemen en de emissies van geur, ammoniak en fijn stof uit de veehouderij in Coevorden en de concentraties/belasting van die stoffen.
- Monitor dat de gerealiseerde bebouwing en inpassing ervan voldoen aan de kaders zoals gesteld in het Bestemmingsplan Buitengebied en in omgevingsvergunningen.
- De ontwikkeling van het verkeer in het buitengebied, met specifieke aandacht voor verkeersveiligheid in relatie tot routes van vrachtverkeer.

3.7 Advies bij de commissie mer aangevraagd

Het milieueffectrapport is/wordt naar de commissie m.e.r. gestuurd voor een toetsingsadvies. In het ontwerpbestemmingsplan zal in deze paragraaf ingegaan worden op het toetsingsadvies.

3.8 Het milieueffectrapport werkt door in dit bestemmingsplan

Maximale mogelijkheden is geen reëel alternatief

In het milieueffectrapport is geconcludeerd dat het benutten van de maximale mogelijkheden van de bestemmingsregeling (het theoretisch maximum) leidt tot negatieve effecten voor omliggende Natura2000-gebieden. Deze maximale benutting gaat er van uit dat op álle agrarische bouwkavels met een veehouderij de maximale bouwmogelijkheden benut gaat worden, als de geurruimte er is. In de praktijk zal dit nooit gebeuren. Een deel van de bedrijven zal groeien maar de bebouwingsoppervlakte zal ook gebruikt worden voor gebouwen als een werktuigenberging, opslagloods, mestsilo, kuilvoerplaten of de bedrijfswoning. Uitgangspunt bij de berekeningen in het milieueffectrapport is dat maximale groei in een bouwvlak inhoudt dat 40-50% van een bouwvlak van twee of drie hectare wordt gebruikt voor veestallen. Dit komt overeen met een bedrijfsomvang van 300 nge per 1,5 hectare. Daarnaast is de verwachting dat, volgens de huidige trend, een aantal bedrijven de bedrijfsvoering zal staken het aantal veehouderijen zal de komende jaren dus nog teruglopen. Niet alle bedrijven kunnen uitbreiden, op een aantal plaatsen kan niet worden voldaan aan milieuwet- en regelgeving zoals geurnormen. Nieuwe en strengere milieueisen en betere technieken zullen ook zorgen voor een afname van de ammoniakuitstoot. De gemeente is van mening dat dit geen reëel scenario is. Bovendien moet elke uitbreiding van een agrarisch bedrijf passen in het bestemmingsplan (ruimtelijke toets:past de stal binnen de toegestane m2 of de bouwhoogte, wordt de stal goed ingepast?), maar vooral ook voldoen aan de milieuwet- en regelgeving. De milieuwet- en regelgeving kan niet in het bestemmingsplan worden geïntegreerd en verandert bovendien regelmatig. De gemeente is van mening dat de ammoniaktoets thuishoort in het vergunningenspoor en gaat daarom geen milieueisen in het bestemmingsplan opnemen.

Bouwplannen voor stallen worden getoetst aan de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Dit betekent dat een nieuwe stal én in het bestemmingsplan moet passen én moet voldoen aan de milieueisen. In de Wabo is een koppeling met de Natuurbeschermingswet en de m.e.r.-wetgeving opgenomen. Elke nieuwe veestal, uitbreiding of wijziging van een veestal (in de Wabo: inrichting) wordt getoetst aan de Natuurbeschermingswet. Nbwet-vergunningen worden verleend als de ammoniakdepositie niet toeneemt. Dit kan bijvoorbeeld bereikt worden door technische maatregelen aan de stal te nemen (bv luchtwassers of andere emmissiebeperkende maatregelen) en/of andere bestaande stallen op het bedrijf aan te passen en/of door te compenseren (ammoniakrechten van een stoppende agrariër over te nemen). Dit is dus maatwerk per bedrijf. Dergelijk maatwerk laat zich niet of nauwelijks in een bestemmingsplan regelen. Daarnaast is het bestemmingsplan geen toetsingskader voor deze vergunningen.

Tijdens het opstellen en uitwerken van dit bestemmingsplan is daarnaast nog eens gekeken naar de actualiteit van de agrarische vergunningen. Naar aanleiding hiervan is voor een aantal percelen de agrarische vergunning of melding (deels) ingetrokken. Bij controle bleek namelijk dat de bedrijfvoering (deels) beëindigd is. In het bestemmingsplan hebben deze percelen ook geen agrarisch bouwvlak meer gekregen. Het aantal agrarische bedrijven is na het uitvoeren van de berekeningen voor de mer dan ook afgenomen.

Voorkeursalternatief op aantal technische punten aangepast aan het milieueffectrapport

Maar omdat ook in de scenario's die niet van een theoretisch maximale benutting van de theoretische bouwmogelijkheden uitgaan een toename van de ammoniakuitstoot laten zien is het noodzakelijk geweest om het voorkeursalternatief nog eens tegen te licht te houden.

De gemeente overweegt daarbij het volgende: elke nieuwe veestal, uitbreiding of wijziging van een veestal wordt getoetst aan de Natuurbeschermingswet. Vergunningen worden verleend als de ammoniakdepositie niet toeneemt. Dit kan bijvoorbeeld bereikt worden door technische maatregelen aan de stal aan te nemen (bv luchtwassers of andere emmissiebeperkende maatregelen) en/of andere bestaande stallen op het bedrijf aan te passen en/of door te compenseren (ammoniakrechten van een stoppende agrariër overnemen). Dit is dus maatwerk per bedrijf. Dergelijk maatwerk laat zich niet of nauwelijks in een bestemmingsplan regelen. Daarnaast is het bestemmingsplan geen toetsingskader voor deze vergunningen.

De gemeente Coevorden is daarom niet van plan om in het bestemmingsplan beperkingen voor het bouwen van veestallen op te nemen. Voor elke veestal is immers een omgevingsvergunning en een Natuurbeschermingswetvergunning vereist. De Natuurbeschermingswet schrijft voor dat projecten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000-gebieden de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren of voor een significant verstorend effect kunnen zorgen een vergunning vereist is (artikel 19 c en d Nbwet). De vergunning wordt niet verleend als er een verslechtering optreedt. Bij voor stikstof al overbelaste Natura2000-gebieden geldt dat bij een toename van de stikstofdepositie de vergunning niet verleend kan worden. In het Groenmanifest van de provincie Drenthe zijn voorstellen voor de vergunningverlening opgenomen.

Voor de bouwregels is aangesloten bij de huidige planologische regelingen, in dit bestemmingsplan is dus geen uitbreiding van de toegestane oppervlakte bebouwing opgenomen. Daarnaast is in vergelijking met het huidige planologische regime een groot aantal agrarische bedrijven gestopt. Aan deze percelen is geen agrarisch bouwvlak meer toegekend. Per saldo is er dus een afname van de bouwmogelijkheden voor nieuwe stallen.

In aanvulling op de Natuurbeschermingswet heeft de Provincie Drenthe, in overleg met landbouw- en natuurorganisaties, het Groenmanifest vastgesteld.In het Groenmanifest van de provincie Drenthe zijn voorstellen voor de vergunningverlening (ammoniak en natuur) opgenomen.Uitgangspunt blijft een lagere ammoniakemissie. De gemeente en provincie werken conform dit manifest.In het manifest is een 'Beleidskader Stikstof Drenthe' met de hoofdlijnen van overeenstemming opgenomen. In het beleidskader is een drempelwaarde van 0,5% van de kritische depositiewaarde vastgesteld. Bedrijven kunnen deze ruimte nog vrij opvullen. In het beleidskader zijn verder afspraken gemaakt over de groei van bedrijven tussen de drempelwaarde en de piekwaarde (piekwaarde = 50% meer dan de kritische depositiewaarde). Ten slotte zijn er afspraken gemaakt over saldering, effectgerichte maatregelen, de inzet van PAS-middelen en stimuleringsmaatregelen.Gemeente en provincie werken volgens deze afspraken. Op basis van deze afspraken zijn er (nog) geen problemen met de vergunningverlening ontstaan.

Daarnaast wordt op rijksniveau gewerkt aan de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). De bedoeling is dat met deze aanpak ruimte ontstaat voor economische ontwikkelingen waarbij de uitstoot van stikstof gelijk blijft of afneemt. Momenteel wordt hier nog aan gewerkt. Besluitvorming over dit onderwerp moet ook nog plaatsvinden. De PAS moet uiteindelijk zijn doorvertaling vinden in de beheerplannen voor Natura2000gebieden. Hier worden vergunningen voor onder meer agrarische bedrijven dan aan getoetst. Voorlopig is het echter nog niet zo ver.

In de recente praktijk in Coevorden blijkt dat de Nbwetvergunningen met dit maatwerk op basis van het Groenmanifest verleend kunnen worden. Dit geldt ook voor vergunningen voor melkveebedrijven met 300 of 500 melkkoeien. De wet- en regelgeving voor deze problematiek is nog in beweging (nieuwe wetten, AmvB's en jurisprudentie) terwijl het bestemmingsplan voor een periode van 10 jaar gaat gelden.

De gemeente Coevorden wil daarom geen (verregaande) beperkende maatregelen op basis van milieuwetgeving in het bestemmingsplan opnemen. Als de Nbwetvergunning verleend kan worden is aan de belangrijkste eis voor uitbreidingen van agrarische bedrijven voldaan. Het bestemmingsplan mag daarin dan niet beperkend zijn als de uitbreiding past in de planregels en het bouwblok en het bouwplan voldoet aan de eisen voor de ruimtelijke kwaliteit. Als de ontwikkeling past binnen de bij recht toegestane bouwmogelijkheden en een Nbwetvergunning verleend is kan er dus gebouwd worden. De gemeente Coevorden wil geen onnodige bestemmingsplanafwijkingprocedures voeren. De Nbwet-procedure is namelijk al een zware procedure. Het bestemmingsplan regelt de ruimtelijk relevante aspecten zoals bouwhoogtes en inpassing. Het vergunningenspoor (de omgevingsvergunning voor het oprichten, veranderen of in werking hebben van een inrichting) is het juiste wettelijke spoor voor de ammoniak- en Natura2000-toets.

Ontwikkelingen van agrarische bedrijven die niet passen in het toegekende bouwvlak of de toegestane bebouwingsoppervlakte worden via een wijzigingsprocedure mogelijk gemaakt. Aan deze procedure is onder andere de voorwaarde gekoppeld dat de uitbreiding milieutechnisch uitvoerbaar moet zijn. Dat houdt in dat er een Nb-vergunning verleend moet zijn en onder andere aan alle andere wettelijke milieueisen moet worden voldaan (geur, fijn stof, geluid, veiligheid).

Op een aantal punten zijn wel een aantal, voornamelijk technische, aanpassingen aan het bestemmingsplan gedaan. Het gaat om de volgende punten:

- In de berekeningen in het MER is uitgegaan van de huidige vergunde veehouderijbedrijven. De akkerbouwbedrijven zijn daarom in het bestemmingsplan alsnog expliciet aangeduid als akkerbouwbedrijven. Zo kan geen omschakeling naar een nieuwe veehouderij plaatsvinden. In de praktijk blijkt ook dat akkerbouwbedrijven niet of nauwelijks overschakelen naar een veehouderij. Mocht dit wel een keer gewenste zijn dan wordt dit via een herziening van het bestemmingsplan geregeld, mits de vereiste Nbwetvergunning verleend kan worden.
- In het bestemmingsplan is een definitie van 'grondgebonden agrarisch bedrijf' opgenomen. Dit is een bedrijf dat in overwegende mate het ruwvoer van eigen land haalt en de mest in overwegende mate op eigen land kan afzetten. Op deze manier wordt voorkomen dat koeien jaarrond op stal staan en het voer en mest volledig moeten worden aangevoerd c.q. afgevoerd. Dit remt hiermee de mogelijkheden voor groei af. De definitie van grondgebonden bedrijf is opgenomen in de planregels en wordt verder uitgelegd in de toelichting.
- In het bestemmingsplan is een aantal wijzigingsbevoegdheden opgenomen die nieuwe agrarische bedrijven mogelijk maken. Het gaat om hervestiging om een nieuwe locatie die een milieuknelpunt elders op te lossen en het mogelijk maken van de vestiging van een grondgebonden agrarisch bedrijf op een perceel dat nu een woonbestemming heeft. Beide bevoegdheden mogen alleen worden toegepast in het gebied dat in de structuurvisie is aangewezen als gebied voor hervestiging. Aan beide wijzigingsbevoegdheden is toegevoegd dat ze in de planperiode maximaal 20 keer mogen worden toegepast. In het bestemmingsplan is geen mogelijkheid voor omschakeling naar intensieve veehouderij of nieuwvestiging van intensieve veehouderij opgenomen.
- De agrarische bedrijven die nu kleiner zijn dan 40 nge zijn nog eens nagelopen. Daarnaast heeft een aantal bedrijven een BOP ingediend. Naar aanleiding van deze controle is nog een aantal agrarische bouwvlakken komen te vervallen.
- Vrijkomende agrarische bedrijfswoningen kunnen via wijziging een woonbestemming krijgen. Aan deze wijziging zijn voorwaarden gekoppeld. Zo moet de wijziging voldoen aan de geldende milieuwet- en regelgeving en mogen de belangen van derden (zoals een nabijgelegen agrarisch bedrijf) niet onevenredig geschaad worden.

Hoofdstuk 4 Toets aan overige milieuwet- en regelgeving

4.1 Bestemmingsplan voldoet aan wettelijke milieueisen

De ontwikkelingen die dit bestemmingsplan mogelijk maken zijn getoetst aan de geldende milieuwet- en regelgeving. In hoofdstuk 3 is al heel specifiek ingegaan op de milieueffectrapportage. In dit hoofdstuk wordt het bestemmingsplan getoetst aan de sectorale wet- en regelgeving op het gebied van milieu.

4.2 Wet geurhinder en veehouderij en Besluit landbouw milieubeheer schrijven geurafstanden

De Wet geurhinder en veehouderij en het Besluit landbouw milieubeheer geven minimale afstanden aan die aangehouden moeten worden tussen agrarische bedrijven en geurgevoelige objecten. Voor een deel van de bedrijven gelden vaste afstanden, voor een ander deel van de bedrijven (met name de intensieve veehouderijen) moeten de afstanden worden berekend aan de hand van dieraantallen en staltypen. De Wet geurhinder en het bijbehorende Regeling geurhinder en veehouderij geven hiervoor de normen.

Nieuwe vergunningen voor uitbreidingen van agrarische bedrijven worden getoetst aan deze wettelijke regelingen. In dit bestemmingsplan is geen berekening gedaan omdat het hier gaat om enkele honderden bedrijven waarvan niet bekend is of, wanneer en hoe ze gaan uitbreiden. Bovendien kunnen de normen in de loop van de tijd veranderen. Te zijner tijd worden uitbreidingen getoetst aan de dan geldende regels en lokale omstandigheden.

4.3 Wet geluidhinder stelt eisen aan her- en nieuwbouw (bedrijfs)woningen

Bij het opstellen van een bestemmingsplan dienen de bepalingen van de Wet geluidhinder in acht te worden genomen. Dit betekent onder meer dat wanneer in het bestemmingsplan gronden worden bestemd voor nieuwe woningbouw of andere geluidgevoelige objecten, moet worden nagegaan of voor deze gronden een zogenaamde geluidszone van kracht is. Met uitzondering van een aantal wegen, bevinden zich in principe langs alle wegen geluidszones. Binnen een zone moet akoestisch onderzoek worden verricht, waaruit blijkt of de voorkeursgrenswaarde of de maximaal toelaatbare geluidsbelasting wordt overschreden.

Dit bestemmingsplan maakt niet direct nieuwe woningen mogelijk, maar biedt wel de mogelijkheid om een bestaande woning of bedrijfswoning te slopen en elders op het perceel opnieuw op te bouwen of om een bestaand pand te splitsen in twee wooneenheden. Deze nieuwe (bedrijfs)woningen moeten getoetst worden aan de geluidsnormen.

Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid om via afwijking van het bestemmingsplan bestaande woningen te splitsen. Zo kunnen er twee in plaats van één wooneenheid in een woning mogelijk worden gemaakt. Omdat in dit stadium niet duidelijk is of en waar dit zal gebeuren en de lokale situatie sterk bepalend is, is geen uitgebreid akoestisch onderzoek uitgevoerd. Aan deze afwijkingsbevoegdheid is de eis gekoppeld dat de milieutechnische uitvoerbaarheid moet zijn aangetoond.

Omdat nu niet bekend is of deze woningen gerealiseerd gaan worden is in dit bestemmingsplan geen akoestisch onderzoek gedaan. Bovendien kunnen de normen in de loop van de tijd veranderen.

4.4 Schone bodem vereist voor nieuwe verblijfsruimtes

Bij bouwplannen voor verblijfsruimtes waar mensen langere tijd verblijven (woningen, sommige bedrijfsgebouwen) moet worden aangetoond dat de bodem schoon is. Vervuilingen in de bodem kunnen de gezondheid aantasten.

Omdat nu niet bekend is of, waar en wanneer nieuwe verblijfsruimtes gerealiseerd gaan worden is in dit bestemmingsplan geen bodemonderzoek gedaan. Bodemonderzoeken kennen momenteel een geldigheidsduur van maximaal vijf jaar, deze looptijd past niet bij de looptijd van het bestemmingsplan (10 jaar). Bovendien kunnen de normen voor wat een schone bodem is in de loop van de tijd veranderen.

Bij aanvragen voor een omgevingsvergunning om een verblijfsruimte voor mensen te mogen bouwen moet de initiatiefnemer een bodemonderzoek overleggen. Dit is niet van toepassing als de verblijfsruimte kleiner is dan 50 m^2. Op verdachte locaties of locaties met bekende vervuilingen moet ook dan wel onderzoek plaatsvinden.

4.5 Besluit luchtkwaliteit relevant bij toename fijn stof en stikstof

In de Wet milieubeheer zijn de belangrijkste bepalingen over luchtkwaliteitseisen opgenomen. Hierin is opgenomen dat bij een ruimtelijk besluit de gevolgen voor de luchtkwaliteit getoetst moet worden. Om te bepalen of de kwaliteit van de lucht ter plaatse voldoet aan de eisen uit de Wet milieubeheer en de daarop gebaseerde regelgeving, dient bij nieuwe ontwikkelingen onderzoek gedaan te worden naar de luchtkwaliteit. Projecten waarvan aannemelijk is dat deze niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging hoeven niet getoetst te worden aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit.

Ruimtelijk-economische besluiten die "niet in betekenende mate" bijdragen aan de concentraties in de buitenlucht van stoffen waarvoor bijlage 2 van de Wet milieubeheer een grenswaarde bevat, worden niet langer, zoals voorheen, individueel getoetst aan die grenswaarden. Als gevolg daarvan kunnen tal van kleinere projecten doorgang vinden, ook in situaties waar nog niet aan de grenswaarden wordt voldaan. De effecten van deze projecten op de luchtkwaliteit worden verdisconteerd in de trendmatige ontwikkeling van de luchtkwaliteit, zoals beschreven in het Nationaal Samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit (NSL).

Bij besluitvorming is het dus van belang om te bepalen of een initiatief "niet in betekenende mate" bijdraagt aan de luchtkwaliteit. In de algemene maatregel van bestuur "Niet in betekenende mate" (Besluit NIBM) en de ministeriële regeling NIBM (Regeling NIBM) zijn uitvoeringsregels vastgelegd die betrekking hebben op het begrip NIBM.

Het begrip "niet in betekenende mate" is gedefinieerd als 3% van de grenswaarde voor NO^2 en PM^{10}. In de Regeling NIBM is een lijst met categorieën van gevallen (inrichtingen, kantoor- en woningbouwlocaties) opgenomen die niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging. Deze gevallen kunnen zonder toetsing aan de grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit uitgevoerd worden.

Ook uit het milieueffectrapport kan geconcludeerd worden dat met dit bestemmingsplan de normen voor luchtkwaliteit niet worden overschreden.

Dit bestemmingsplan is een conserverend bestemmingsplan. Met dit bestemmingsplan worden geen nieuwe woningbouwlocaties, bedrijventerreinen of wegen mogelijk gemaakt. Alleen de bestaande (agrarische) bedrijven in het gebied zijn bestemd.

4.6 Veiligheidszones rond risicovolle bedrijven, installaties of leidingen

In het plangebied komt een groot aantal leidingen voor. Het gaat met name om aardgastransportleidingen en olieleidingen. Daarnaast komen in het plangebied een aantal installaties en opslaglocaties voor gevaarlijke stoffen (o.a. springstoffen, lpg) voor. Deze leidingen en installaties vallen onder het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Rondom deze leidingen, installaties en opslaglocaties liggen veiligheidszones. Binnen deze zones gelden eisen ten aanzien van nieuwe kwetsbare objecten. Uit de berekeningen blijkt dat er geen wettelijke risiconormen worden overgeschreden. In de verantwoordingsparagraaf (zie: Bijlage 11 Verantwoording externe veiliegheid. Bij deze verantwoordigsparagraaf hoort een groot aantal uitgebreide berekeningsrapporten. Deze zijn vanwege de omvang als separate bijlage bij het bestemmingsplan gevoegd.

4.7 Bedrijven en milieuzonering

Voor bedrijvigheid geldt als uitgangspunt dat toekomstige woningen geen onevenredige milieuhinder (geur, geluid et cetera) mogen ondervinden van nabijgelegen of nieuwe bedrijvigheid. In de publicatie "Bedrijven en milieuzonering" van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, editie 2009, worden in verband met de aanwezigheid van milieubelastende functies indicatieve afstandsnormen voorgeschreven tot milieugevoelige functies, vooral woningen. In het plangebied komt een aantal niet-agrarische bedrijven voor. Bij het intekenen van de bestemmingsvlakken is zo veel mogelijk rekening gehouden met afstanden tot naburige gevoelige functies. In omgevingsvergunningen en/of wijzigingsplannen worden eventuele wijzigingen of uitbreidingen van deze bedrijven nader berekend.

4.8 Watertoets

Op grond van een afspraak uit de startovereenkomst WB21 (Waterbeheer in de 21e eeuw) moeten decentrale overheden in de toelichting op ruimtelijke plannen een waterparagraaf op te nemen. In die paragraaf dient te worden uiteengezet wat voor gevolgen het plan heeft voor de waterhuishouding, dat wil zeggen het grondwater en het oppervlaktewater.

Beleidskader

Het kader voor de watertoets is het vigerend beleid (WB21, Kaderrichtlijn Water en de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. De watertoets wordt uitgevoerd binnen de bestaande wet- en regelgeving op het gebied van ruimtelijke ordening en water, op basis van WB21.

Waterbeheer in de 21e eeuw (WB21)

Met WB21 wordt ingespeeld op toekomstige ontwikkelingen die hogere eisen stellen aan het waterbeheer. Het gaat hierbij om onder andere klimaatverandering, bodemdaling en zeespiegelstijging. WB21 heeft twee principes voor duurzaam waterbeheer geïntroduceerd. Deze twee principes zijn de volgende zogenaamde tritsen:

- vasthouden, bergen en (vertraagd) afvoeren;
- schoonhouden, scheiden en zuiveren.

De trits vasthouden, bergen en afvoeren houdt in dat overtollig water zoveel mogelijk bovenstrooms wordt vastgehouden in de bodem en in het oppervlaktewater. Vervolgens wordt zo nodig het water tijdelijk geborgen in bergingsgebieden en pas als vasthouden en bergen te weinig opleveren, wordt het water vertraagd afgevoerd.

Bij schoonhouden, scheiden en zuiveren gaat het erom dat het water zoveel mogelijk wordt schoongehouden. Vervolgens worden schoon en vuil water zoveel mogelijk gescheiden en als laatste, wanneer schoonhouden en scheiden niet mogelijk is, komt het zuiveren van verontreinigd water aan bod.

Provinciaal beleid

In de provinciale omgevingsvisie van de provincie Drenthe geeft de provincie de provinciale belangen aan voor het waterbeleid in de komende jaren:

- Een robuust watersysteem, dat zodanig is ingericht dat de risico's op wateroverlast en watertekort tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau beperkt blijven, met bijzondere aandacht voor de beekdalen;
- Een goede kwaliteit van het oppervlaktewater, gebaseerd op de normen van de Kaderrichtlijn Water;
- Voor de Drentsche Aa moet de kwaliteit zo goed zijn dat het water geschikt is voor de bereiding van drinkwater;
- Een zo groot mogelijke voorraad zoet grondwater van een goede kwaliteit, beschikbaar voor mens en natuur;
- Een zodanige kwaliteit van het grondwater dat het zonder ingrijpende en kostbare zuivering geschikt is voor de bereiding van drinkwater;
- De waterbergingsgebieden zoals deze zijn aangegeven op de kaart bij de omgevingsvisie.

Beleid waterschap

In het Waterbeheerplan 2010-2015 staat het beleid van het waterschap Velt en Vecht verwoord. In het waterbeheerplan staan de korte en lange termijn doelstellingen van het waterschap. Het waterschap kiest daarbij voor ruimtelijke, duurzame oplossingen, zowel in tijd als in kwaliteit, waarbij het gedachtegoed van het rapport WB21 nadrukkelijk is meegenomen.

Waterparagraaf

In het kader van de ontwikkelingen van dit plan is op 19 maart 2012 verleg gevoerd met het waterschap Velt en Vecht. Omdat het waterschap Velt en Vecht in het grootste deel van de gemeente het bevoegde waterschap is alleen met dit waterschap gesproken. De waterschappen Reest en Wieden en Hunze en Aa's worden bij het wettelijk vooroverleg betrokken. De afspraken ten aanzien van de waterhuishoudkundige situatie, voor zover relevant in het kader van het bestemmingsplan, zijn opgenomen in deze waterparagraaf.

Uitgangspunt bij de waterhuishoudkundige situatie is zoals gezegd WB21, waarvoor de hier genoemde principes voor duurzaam waterbeheer zijn geïntroduceerd. Vanuit het oogpunt van duurzaamheid wordt gestreefd naar een zoveel mogelijk gesloten waterbalans.

De afvoer van water uit het gehele deelstroomgebied moet waterneutraal zijn. Voor een toename van de afvoer van water door uitbreiding van verharde oppervlakken dienen gelijktijdig waterbeheersingsmogelijkheden te worden gecreëerd. Op deze manier worden eventuele problemen betreffende waterafvoer niet op omliggende gebieden afgewenteld. Door voldoende bergingsoppervlakte en een gedoseerde

afvoer van het water op de hoofd-waterlossing zal de afvoer van het deelstroomgebied niet groter zijn dan in de huidige situatie.

Huidige situatie waterhuishouding

Zoals al is aangegeven, is het betreffende gebied wat betreft waterhuishouding afgestemd op met name de agrarische functie. In de natuurgebieden is de waterhuishouding afgestemd op de natuurdoelstellingen.

Toekomstige situatie waterhuishouding

Door de ontwikkelingen die dit bestemmingsplan mogelijk maakt, kan er lokaal sprake van een toename van verhard oppervlak waardoor het af te voeren water kan toenemen. In dit bestemmingsplan zal dat vooral gaan om uitbreidingen van agrarische bedrijven waarbij nieuwe grote stallen of loodsen gebouwd gaan worden en de erfverharding toeneemt. Om deze toename niet op naastgelegen deelstroomgebieden af te wentelen, wordt bij grote bouwplannen in overleg met de initiatiefnemer, de gemeente en het waterschap gekeken naar de gevolgen van het bouwplan en welke maatregelen nodig zijn en passend zijn voor die locatie. Het waterschap gaat er van uit dat gemiddeld 8-12% van het planoppervlak moet worden gecompenseerd.

Maatregelen die genomen kunnen worden zijn bijvoorbeeld de aanleg van een brede sloot aan langs het bouwblok of het aanleggen van een waterpartij op het perceel. Afstromend hemelwater wordt via een bodempassage gefilterd voordat het in een sloot of vijver terechtkomt.

Waterketen

Door water langer in het gebied vast te houden, worden verdroging en afwenteling van wateroverlast tegengegaan. Het streven is afkoppelen van hemelwater van dakvlakken en oppervlakteverhardingen. In het kader van WB21 betekent dit dat de neerslag die op daken en bestrating valt, niet naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie wordt afgevoerd, maar in de bodem wordt geïnfiltreerd of op het oppervlaktewater wordt geloosd.

Door de ontwikkelingen die dit bestemmingsplan mogelijk maakt, kan er lokaal sprake van een toename van verhard oppervlak waardoor het af te voeren water kan toenemen. In dit bestemmingsplan zal dat vooral gaan om uitbreidingen van agrarische bedrijven waarbij nieuwe grote stallen of loodsen gebouwd gaan worden en de erfverharding toeneemt. Om deze toename niet op naastgelegen deelstroomgebieden af te wentelen, wordt bij grote bouwplannen in overleg met de initiatiefnemer, de gemeente en het waterschap gekeken naar de gevolgen van het bouwplan en welke maatregelen nodig zijn en passend zijn voor die locatie.

Om hemelwater af te koppelen, zijn verschillende oplossingen mogelijk afhankelijk van het betreffende plan. De gemeente streeft bij nieuwbouw en renovaties naar het aanleggen van een gescheiden rioolstelsel waardoor het afvalwater en het regenwater afzonderlijk wordt afgevoerd. Hierdoor wordt tevens een hoger zuiveringsrendement van rioolwaterzuiveringsinstallaties bereikt en worden de problemen met overlopende riooloverstorten verminderd. Het verdient de voorkeur om regenwater bovengronds af te voeren. Bij grotere bouwplannen wordt met de initiatiefnemer overlegd over de wijze van bergen en afvoeren van afstromend hemelwater.

Afvalwater wordt via het rioolstelsel afgevoerd. De meeste panden in het plangebied zijn aangesloten op de drukriolering. Als een perceel niet is aangesloten op de riolering moet het water worden opgevangen en gezuiverd in een individuele behandeling van het afvalwater (IBA). Hier bestaan verschillende methodes voor: helofytenfilters en dergelijke. Afvalwater afkomstig van een bedrijf mag in een aantal gevallen op een watergang worden geloosd. Hiervoor is een vergunning van het waterschap nodig.

Waterberging

Het waterschap heeft in haar waterbeheersplan een aantal gebieden aangewezen voor waterberging. Ruime voor waterberging wordt gevonden in met name de beekdalen en natuurgebieden. Dit zijn gebieden die van nature laag liggen en geen of beperkte landbouwkundige waarde hebben. In de gebiedsbestemming 'Agrarisch met waarden - Beekdallandschap" is waterberging in de lager gelegen delen expliciet meebestemd als doel. Voor gebieden waar een waterberging (Ossehaar) is aangelegd is een gebiedsaanduiding opgenomen.

Grondwaterbeschermingsgebieden

In het plangebied ligt een drietal grondwaterbeschermingsgebieden. Deze gebieden rondom drinkwaterwinningen beschermen de kwaliteit van het grondwater. In het bestemmingsplan zijn deze gebieden met een dubbelbestemming opgenomen. Voor deze gebieden geldt een vergunningenstelsel voor werken en werkzaamheden in de bodem. Het vergunningenstelsel is gericht op de bescherming van de kwaliteit van het grondwater.

Regeling in het bestemmingsplan

Een aanzienlijke toename van het verhard oppervlak zal vooral plaatsvinden in het geval van grootschalige nieuwbouw bij agrarische bedrijven. Deze uitbreidingen zijn door middel van een wijzigingsbevoegdheid mogelijk gemaakt. In de voorwaarden bij deze wijzigingsbevoegdheden is onder meer opgenomen dat het plan moet worden getoetst aan de waterhuishoudkundige situatie. Bij wijzigingsplannen wordt altijd een watertoetsprocedure doorlopen. Op dit moment wordt het waterschap betrokken bij de planvorming en kan dan adviseren over de gevolgen voor de waterhuishouding en de te nemen maatregelen.

In de planregels is opgenomen dat voorzieningen ten behoeve van de waterberging (bijvoorbeeld in de vorm van een vijver, poel, een verdiepte/verbrede sloot of andere infiltratievoorzieningen) deel uitmaken van de agrarische bouwvlakken.

Hoofdstuk 5 Bestemmingsplan biedt ruimte voor ontwikkeling en bescherming

5.1 Samenvoegen en herzien van oude bestemmingsplannen: nieuwe beleidskeuzes

Dit bestemmingsplan herziet een groot aantal geldende, maar verouderde, bestemmingsplannen buitengebied. Daarnaast is een groot aantal wijzigings- en herzieningsplannen overgenomen. Doel van dit bestemmingsplan is om te komen tot één uniforme regeling voor het buitengebied van de gehele gemeente Coevorden.

Voor een deel heeft dit samenvoegen en actualiseren geleid tot nieuwe beleidskeuzes, maar voor het overgrote deel zijn de hoofdlijnen en principes uit de geldende bestemmingsplan overeind gebleven. Een belangrijke wijziging ten opzichte van de geldende bestemmingsplan is dat het verbale/indicatieve bouwvlak voor agrarische bedrijven is vervangen door een concreet begrensd bouwvlak. Binnen het bouwvlak is een maximale bebouwingsoppervlakte benoemd. Een rechthoekige vorm is niet meer per definitie een eis. Hetzelfde geldt voor de percelen met een woonbestemming: ook hier is het indicatieve bouwvlak vervangen door een concreet begrensd bestemmingsvlak.

Omdat het bestemmingsplan moet voldoen aan de wettelijke eisen die worden gesteld aan digitaal raadpleegbare bestemmingsplannen ziet het bestemmingsplan er anders uit dan de geldende plannen. Namen van bestemmingen, kleuren op de verbeelding en de structuur van de planregels zijn bijvoorbeeld bindend voorgeschreven en zien er daarom anders uit dan in de geldende bestemmingsplannen.

5.2 Bestemmingsplan sluit aan op provinciaal beleid

Het nationale ruimtelijke beleid is doorvertaald naar de Povinciale Omgevingsvisie en de Provinciale omgevingsverordening. De dertien nationale belangen worden met dit bestemmingsplan niet of nauwelijks geraakt.

Hier wordt daarom volstaan met een verantwoording over hoe dit bestemmingsplan aansluit bij de voor de gemeente bindende regels uit de Provinciale Omgevingsverordening. Deze verantwoording vindt hierna themagewijs plaats.

5.2.1 Zorgvuldig ruimtegebruik

Standpunt provincie

Nieuwe ruimtevragende functies (woningen, woonwijken, bedrijventerreinen) moeten worden beoordeeld aan de hand van de SER-ladder. Deze eis geldt niet voor functioneel aan het buitengebied gebonden bebouwing (agrarische bedrijven, gebouwen voor natuurbeheer, waterbeheer, veiligheid en hulpdiensten en de opsporing en winning van de olie en gas). Voor nieuwe woningen, recreatiebedrijven en andere niet-agrarische bedrijven geldt dit beleid wel. Dit houdt in dat bij nieuwbouwplannen eerst moet worden bekeken of inbreiding in kernen mogelijk is en of het mogelijk is om bestaande bebouwing (in de kern of het buitengebied) te hergebruiken. Als dat aantoonbaar niet mogelijk is, mag pas nieuwbouw plaatsvinden.

Standpunt gemeente

Gezien de afname van het aantal agrarische bedrijven komen er in de gemeente Coevorden voldoende locaties vrij die hergebruikt kunnen worden. Dit bestemmingsplan biedt dan ook geen mogelijkheden voor nieuwe bouwlokaties. Hierop geldt één uitzondering. Agrarische bedrijven met toekomstperspectief die knel zitten kunnen verplaatsen naar een ander deel van de gemeente: het gebied voor de grootschalige landbouwontwikkeling uit de structuurvisie. Voorwaarde is dat de locatie die vrijkomt niet weer voor een agrarisch bedrijf gebruikt gaat worden. Een bedrijf kan knel zitten door bijvoorbeeld ligging in/bij een natuurgebied of ingeklemd liggen in de woonbebouwing en kan daardoor niet groeien en/of geeft overlast voor omwonenden.

De gemeente Coevorden ligt in regio die te maken heeft met een afnemende bevolking en een stagnerende woningvraag. Daarom is zuinig ruimtegebruik door het hergebruiken van bestaande bebouwing (bijvoorbeeld een vrijkomend agrarisch bedrijfscomplex) van groot belang. Door niet zomaar nieuwbouw toe te staan kan voorkomen worden dat leegstand (op grote schaal) plaats gaat vinden. De mogelijkheden voor hergebruik van een agrarisch complex of voor nevenactiviteiten bij een burgerwoning zijn dan ook ruim. Zo biedt de gemeente planologische mogelijkheden voor hergebruik en maakt ze wonen in de gemeente aantrekkelijk.

5.2.2 Kernkwaliteiten van het Drentse landschap

Standpunt provincie

In een bestemmingsplan moet de gemeente aangeven hoe ze is omgegaan met de door de provincie aangewezen kernkwaliteiten. Het gaat hier om een verantwoordingsplicht. Het bestemmingsplan mag geen nieuwe activiteiten mogelijk maken die deze kernkwaliteiten aantasten.

De kernkwaliteiten volgens de verordening zijn (ze komen niet op elke plek in de provincie of gemeente voor):

- stilte en duisternis;
- openheid van het landschap;
- natuur binnen de ecologische hoofdstructuur;
- diversiteit en gaafheid van het landschap;
- cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden;
- sociale, externe en verkeersveiligheid;
- leefbaarheid, kleinschaligheid.

Standpunt gemeente

De gemeente Coevorden heeft voor het gehele grondgebied van de gemeente een Cultuurhistorische Inventarisatie uit laten voeren. Deze inventarisatie heeft betrekking op de landschapstypen, een kwalificatie van de gaafheid van dat landschapstype, de archeologische waarden en cultuurhistorisch waardevolle elementen en patronen.

Deze inventarisatie op gemeentelijk niveau is een verdere uitwerking van de provinciale kaarten en is daarom gebruikt als basis bij het bestemmingsplan.

Het bestemmingsplan werkt met drie gebiedsbestemmingen die de kernkwaliteiten van de drie hoofd landschapstypen benoemen en beschermen. Het gaat om de bestemmingen voor het ontginningenlandschap, het essenlandschap en het beekdallandschap. Binnen deze bestemmingen zijn waar nodig nuanceringen aangebracht. Het vergunningenstelsel voor werken en werkzaamheden (zoals bodemingrepen) is afgestemd op de kernkwaliteiten van die gebieden. Zo mag bijvoorbeeld een es niet worden afgegraven en mogen geen bomen worden geplant in een karakteristiek open gebied.

Voor het stiltegebied (zie voor de exacte ligging Bijlage 5 Provinciaal beleid: stiltegebieden) geldt daarnaast dat het hier om een natuurgebied gaat. In dit gebied zijn geen mogelijkheden voor nieuwe activiteiten. Hiermee wordt voldaan aan het zogenaamde 'stand-still'- beginsel.

De natuur- en bosgebieden zijn beschermd met een natuurbestemming.

5.2.3 Agrarische bedrijven en bouwvlakken

Standpunt provincie

De verordening stelt het volgende over bouwvlakken voor agrarische bedrijven (artikel 3.7 van de verordening):

- het bouwvlak voor een grondgebonden bedrijf is maximaal 1,5 hectare groot en omvat alle voor de bedrijfsvoering noodzakelijke voorzieningen.
- het bouwvlak voor een intensieve veehouderij is maximaal 1,5 hectare groot en omvat alle voor de bedrijfsvoering noodzakelijke voorzieningen.

Het bouwblok van een grondgebonden agrarisch bedrijf mag worden vergroot. Een maximale maat is niet genoemd. Een intensieve veehouderij mag uitbreiden tot maximaal twee hectare. Dit moet samengaan met winst voor milieu/dierenwelzijn en de ontwikkeling moet landschappelijk acceptabel worden ingepast blijkens een landschappelijk inpassingsplan. Verplaatsing van een intensieve veehouderij naar een robuust landbouwgebied is mogelijk als hiermee een ruimtelijk knelpunt in Drenthe wordt opgelost. Het bouwvlak mag dan maximaal 1,5 hectare groot zijn, en bedrijfsbebouwing mag uit maximaal 1 bouwlaag bestaan. Via maatwerk mag het bouwvlak groeien en naar 2 hectare. Nieuwvestigen van en omschakelen naar een intensieve veehouderij is niet toegestaan.

Standpunt gemeente

De eisen uit de provinciale verordening zijn overgenomen in dit bestemmingsplan. Bouwblokken voor agrarische bedrijven zijn maximaal 1,5 hectare groot en kunnen via wijziging uitbreiden. De gemeente Coevorden is uitgegaan van een maximale maat van twee of drie hectare die via een wijziging van het bestemmingsplan kan worden toegestaan. Deze maximale maat is afhankelijk van het type en het bedrijf en het gebied waar het bedrijf in ligt. Het bedrijf moet dan landschappelijk acceptabel worden ingepast. Dit moeten worden aangetoond met een landschappelijk inpassingsplan. Als dit niet kan moet met plan een ander provinciaal doel gediend worden. De gemeente Coevorden heeft voor uitbreidingen van agrarische bedrijven die via wijziging mogelijk zijn altijd de verplichting van een erfinrichtingsplan opgenomen. Met het erfinrichtingsplan moet worden aangetoond dat het bedrijf landschappelijk goed wordt ingepast.

Nieuwe intensieve veehouderijen worden niet toegestaan, ook niet als neventak. Wel zijn er mogelijkheden om bijvoorbeeld om te schakelen naar een paardenhouderij of een kwekerij.

5.2.4 Niet agrarische bedrijven en functies

Standpunt provincie

De vestiging of significante uitbreiding van een functioneel aan het buitengebied gebonden bedrijf of recreatiebedrijf is mogelijk. Volgens de verordening zijn uitbreidingsmogelijkheden toegestaan.

Standpunt gemeente

Deze vestigingen van niet agrarische bedrijven en functies zijn met dit bestemmingsplan echter alleen maar mogelijk via het functieveranderingsbeleid. Zo worden bestaande bebouwde lokaties hergebruikt voor een nieuwe functie.

Uitbreidingen van bestaande bedrijven zijn in dit bestemmingsplan beperkt tot 10% van de bestaande oppervlakte. Voor maneges geldt een ruimere uitbreidingsmogelijkheid. De gemeente kiest er voor om grotere uitbreidingen na een afweging buiten dit bestemmingsplan om mogelijk te maken, en wil hierbij maatwerk per locatie en bedrijf kunnen leveren. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de vraag of het bedrijf aan het buitengebied gebonden en als dat niet zo is of er dan mogelijkheden om het bedrijf te verplaatsen naar een bedrijfsterrein. Daarom worden grotere uitbreidingen via een herziening van het bestemmingsplan mogelijk gemaakt.

5.3 Agrarische bedrijven krijgen meer flexibiliteit en ruimte

De gemeente Coevorden kiest er voor om de agrarische sector de ruimte te geven. Dit doet ze onder andere door meer flexibiliteit. Deze flexibiliteit ontstaat door het bieden van grotere bouwvlakken (maximaal 1,5 hectare als het passend is op de locatie), waarbinnen de geldende rechten (10.000 m2 aan bebouwing mogen realiseren) op een flexibele wijze kunnen worden ingevuld. Daarnaast biedt het bestemmingsplan via flexibiliteitsbepalingen meer ruimte voor uitbreidingen en nevenactiviteiten. In de volgende paragrafen wordt hier nader op ingegaan.

Het aantal bedrijven met een agrarisch bouwvlak is in vergelijking met de geldende bestemmingsplannen afgenomen. Deze bedrijven zijn gestopt met de bedrijfsvoering of houden dieren op hobbymatige wijze. Daar tegen over staat dat de bedrijven die nog wel een agrarisch bouwvlak hebben gekregen meer ontwikkelingsruimte krijgen. Dit zijn ook de bedrijven die in toekomst mogelijk verder groeien.

De bouwvlakken voor de agrarische bedrijven maken onderdeel uit van de gebiedsbestemmingen. Dit houdt in dat in de gebiedsbestemmingen (de bestemmingen voor de weide- en akkergebieden) ook de regels voor de bouwvlakken voor de agrarische bedrijven (de bebouwing) zijn opgenomen.

Voor het beleid over het bouwen en gebruiken van de bouwvlakken verwijzen wij u naar de hierna volgende subparagrafen van deze toelichting. In paragraaf '5.4 Landschapstype is de basis voor de gebiedsbestemming' is het beleid voor de gebiedsbestemmingen, dus de gebieden buiten de bouwvlakken, beschreven.

5.3.1 Verbaal bouwvlak is een concreet bouwvlak geworden

Het belangrijkste verschil met de geldende bestemmingsplannen Buitengebied is de wijziging van een verbaal bouwvlak naar een concreet ingetekend bouwvlak. In de meeste geldende plannen is met een rondje op de plankaart aangegeven dat op die plek een agrarisch bedrijf is toegestaan. Het daadwerkelijke bouwvlak is begrensd door de bijbehorende voorschriften die een maximummaat van 1 hectare voorschrijven. Waar het bouwvlak precies komt te liggen wordt bepaald op het moment dat een aanvraag voor een vergunning wordt ingediend.

In dit nieuwe bestemmingsplan is gekozen voor een concreet ingetekend bouwvlak. De gemeente heeft hiervoor gekozen omdat dit systeem meer duidelijkheid en rechtszekerheid geeft. Duidelijkheid omdat nu al bekend is waar de buitenste grenzen van het bouwvlak liggen. Rechtszekerheid omdat buren (burgers en andere bedrijven) weten wat de uiterste grens is voor mogelijke nieuwe bebouwing.

Het concreet intekenen van de bouwvlakken heeft ook als voordeel dat vooraf rekening kan worden gehouden met de grenzen die het landschap en de omgeving stellen. Zo is bij het intekenen van de vlakken gebruik gemaakt van luchtfoto's en is goed gekeken naar de logische of natuurlijke grenzen in het landschap. Zo is rekening gehouden met het bestaande bebouwingspatroon, de verkaveling, het slotenpatroon en houtwallen en singels. In gebieden met een opstrekkende verkaveling is bijvoorbeeld zo veel mogelijk geprobeerd het bouwvlak in de lijn van de verkaveling, dus in de lengterichting, in te tekenen. In gebieden met lintbebouwing is geprobeerd het karakter van het lint in stand te houden, dus hier is geprobeerd de achterlijn van het lint te respecteren.

Daarnaast is waar mogelijk rekening gehouden met de omliggende bebouwing. Bij bedrijven die vlakbij burgerwoningen zijn gevestigd is zo goed mogelijk geprobeerd de uitbreidingsrichting van de woning af te leggen.

5.3.2 Bouwvlak van maximaal 1,5 hectare voor agrarische bedrijven met vergunning of melding

Alle bestaande agrarische bedrijven hebben een agrarisch bouwvlak gekregen. Het gaat om alle percelen waarvoor een vergunning is afgegeven door de gemeente of een geldige melding is gedaan. Daarnaast is nog bekeken of het bedrijf volgens de gemeentelijke gegevens nog wel in werking is. Op een aantal percelen geldt nog een melding of vergunning, maar is bij een controle gebleken dat er geen agrarische bedrijfsactiviteiten meer plaatsvinden. Deze percelen hebben een woonbestemming gekregen. Ook is bij controles gebleken dat een deel van de vergunde intensieve neventakken al langere tijd zijn beëindigd. Op deze percelen is daarom geen intensieve veehouderij meer toegestaan.

De gemeente Coevorden wil de agrarische bedrijven de ruimte geven om zich de komende jaren verder te kunnen ontwikkelen door schaalvergroting en/of verbreding. De omvang van de bouwvlakken is daarom ten opzichte van de meeste geldende bestemmingsplannen buitengebied verruimd (in Dalen was al meer ruimte geboden en een aantal bedrijven is met een wijziging of herziening uitgebreid). Het bouwvlak is maximaal 1,5 hectare groot. Van deze anderhalve hectare mag 10.000 m2 bebouwd worden. Onder bebouwing vallen ook (bouw)werken als kuilvoerplaten of mestsilo's. Alle voor de agrarische bedrijfsvoering bestemde gebouwen en (bouw)werken moeten dus in het bouwvlak staan: het gaat dan om:

- veestallen
- wagenloodsen, werktuigenbergingen
- loodsen voor de opslag van akkerbouwproducten
- kuilvoerplaten, sleufsilo's, mest- en voedersilo's
- mestvergister (volgens voorwaarden uit de gebruiksregels)
- bebouwing voor de nevenfuncties (boerderijwinkel, zorgboerderij, ontvangstruimte, kaasmakerij etc)
- bedrijfswoning met bijbehorende bouwwerken (bijgebouwen)
- en overige bebouwing bij het bedrijf.

Voor een aantal percelen geldt een uitzondering voor de maximale grootte van 1,5 hectare. Het gaat dan om de akkerbouwbedrijven, de gebruiksgerichte paardenhouderijen en de kwekerijen.

Omdat akkerbouwers in vergelijking met een veehouder relatief weinig bebouwing nodig hebben is het maximale bouwvlak voor een akkerbouwer vastgesteld op maximaal 1 hectare. Uit een controle met de luchtfoto blijkt dat met deze omvang van het bouwvlak de bedrijven vaak nog voldoende uitbreidingsmogelijkheden hebben voor de komende 10 jaar. Voor de akkerbouwers geldt daarnaast dat op deze percelen

alleen een akkerbouwbedrijf is toegestaan. Dit is een gevolg van de milieueffectrapportage. Voor meer informatie hierover zie: Hoofdstuk 3 Milieueffectrapport geeft inzicht in de gevolgen voor het milieu

Een aantal percelen is nu al (ruim) groter dan de toegestane 1,5 hectare. Deze bedrijven hebben een groter bouwvlak gekregen dat past bij de huidige omvang van het bedrijf. Hier blijft wel de maximale oppervlaktemaat van 10.000 m^2 gelden. Het meerdere boven de 10.000 m^2 is en blijft toegestaan. Dit is vastgelegd in de algemene bouwregels. Als deze bedrijven nog verder willen groeien moet dit via een wijziging van het bestemmingsplan. Zie hiervoor ook 5.3.11 Agrarische bedrijven kunnen onder voorwaarden uitbreiden

Een aantal percelen heeft niet het maximale bouwvlak gekregen. In een aantal gevallen liet de omgeving dit niet toe. Een perceel zou dan bijvoorbeeld zo diep of breed worden dat het landschappelijk niet aanvaardbaar is. Een andere reden is bijvoorbeeld dat het bouwvlak te dicht bij woonbebouwing komt of dat de milieuruimte er niet is. Zo wordt voorkomen dat er schijfruimte ontstaat.

5.3.2.1 *Grondgebonden bedrijven zijn overal toegestaan*

Op alle agrarische bouwvlakken is een grondgebonden bedrijf toegestaan. Grondgebonden bedrijven zijn onder andere de akkerbouwbedrijven, melkveebedrijven, jongveebedrijven, productiegerichte paardenhouderijen en schapen- of geitenhouderijen en alle bedrijven die op biologische of biologisch-dynamische wijze dieren houden.

In de planregels is een definitie van een grondgebonden agrarisch bedrijf opgenomen. Deze luidt als volgt:"een agrarisch bedrijf met een bedrijfsvoering waarbij in overwegende mate ruwvoer van eigen land wordt betrokken en mest in overwegende mate op eigen land wordt afgezet, waarbij onder eigen land wordt verstaan land dat in eigendom is, gepacht of gehuurd is of om niet wordt gebruikt ten behoeve van de bedrijfsvoering". Met de term in overwegende mate is bedoeld: meer dan de helft. Een agrarisch bedrijf is dus grondgebonden als het meer dan de helft van het ruwvoer van eigen land haalt én meer dan de helft van de mest afvoert op eigen land. Als deze aanvoer en afvoer minder dan de helft bedraagt is er sprake van een intensieve veehouderij. Intensieve veehouderijen zijn alleen toegestaan op de percelen waar deze zijn aangeduid.

Akkerbouwbedrijven zijn grondgebonden agrarische bedrijven die nader zijn aangeduid als "akkerbouw". Deze regeling is opgenomen omdat in de milieueffectrapportage is gerekend met de vergunde en bestaande veehouderijen. Uit de milieueffectrapportage kwam zonder de omschakelingsmogelijkheden voor akkerbouwbedrijven al een negatief effect naar voren. Daarom is besloten om in het bestemmingsplan vast te leggen dat op de percelen met bestaande akkerbouwbedrijven uitsluitend akkerbouwbedrijven zijn toegestaan en op deze manier niet meer veehouderijen toe te staan. De gemengde bedrijven (veeteelt en akkerbouw) zijn in het bestemmingsplan en de MER geteld als veehouderij. Een veehouderij mag overigens wel (al dan niet deels) omschakelen naar een akkerbouwbedrijf. Een akkerbouwer die wil omschakelen naar veeteelt moet dit via een herziening van het bestemmingsplan regelen. De praktijk leert dat deze situaties niet of nauwelijks voorkomen.

5.3.2.2 *De bestaande intensieve veehouderijen en kwekerijen-fruittelers zijn toegestaan*

Vanwege de provinciale regels zijn intensieve veehouderijen alleen toegestaan op de bestaande locaties. Nieuwe intensieve veehouderijen (bijvoorbeeld via omschakeling) zijn niet toegestaan. De bestaande intensieve veehouderijen zijn met de aanduiding 'intensieve veehouderij' op de verbeelding weergegeven. Wat onder een intensieve veehouderij of een grondgebonden bedrijf wordt verstaan is gedefinieerd in de planregels. Zie hiervoor 1.64 grondgebonden agrarisch bedrijf en 1.77 intensieve veehouderij. Volgens deze definitie kan een melkveebedrijf dat de koeien het hele jaar op stal houdt en zelf geen of nauwelijks voer verbouwt of de mest op eigen land kwijt kan een intensieve veehouderij zijn. Het biologisch houden van dieren is valt niet onder de definitie van een intensieve veehouderij.

Voor kwekerijen en de boomfruitteelt geldt dat ze vaak een grote oppervlakte gronden in gebruik hebben. Deze zijn volgeplant met plantmateriaal (bomen, struiken, heesters..etc). De gemeente kiest er voor om de kwekerijen en boomfruitteeltbedrijven een bouwvlak te geven dat vergelijkbaar is met de akkerbouwbedrijven. De bouwvlakken voor de kwekerijen zijn aangeduid als "kwekerij". Binnen dit bouwvlak mag 5.000 m2 bebouwd worden. Beide bedrijven hebben voornamelijk opslagloodsen nodig. Bij kwekerijen zijn teeltondersteunende kassen op het bouwvlak toegestaan. Buiten de bouwvlakken zijn teeltondersteunende voorzieningen tot maximaal 1.5 meter hoog toegestaan. Deze hoogte is gekozen omdat hier nog overheen gekeken kan worden. De veldkavels waarop nu de boomteelt plaatsvindt zijn aangeduid als 'kwekerij'. Alleen op deze percelen is een kwekerij toegestaan. Buiten de bouwvlakken is het kweken van bomen en dergelijke op veel plaatsen niet toegestaan. In paragraaf '5.4 Landschapstype is de basis voor de gebiedsbestemming' is dit beleid nader toegelicht. Overigens is fruitteelt aan planten en struiken (aardbeien, bessen en ander kleinfruit) wel overal toegestaan: dit is beschouwd als grondgebonden agrarisch gebruik.

Voor de veldkavels geldt dat boom- en sierteelt, boomfruitteelt en houtteelt alleen is toegestaan in de gebieden die op de 'Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden' niet zijn aangeduid als 'cultuurhistorisch zeer waardevol'. In deze gebieden zijn deze teelten niet toegestaan vanwege de stapeling van landschappelijke, archeologische en cultuurhistorische waarden. Ook in de gebieden met de bestemming "Agrarisch met waarden -Essenlandschap" is boom- en sierteelt, boomfruitteelt en houtteelt niet toegestaan. Op de essen passen deze teelten niet omdat ze leiden tot een verdichting van het open landschap en het esdek verstoord wordt. In paragraaf '5.4 Landschapstype is de basis voor de gebiedsbestemming' is hier dieper op ingegaan. In de overige gebieden is dit wel mogelijk, nadat een afwijking van de gebruiksregels is verleend. Voor teeltondersteunende voorzieningen buiten de bouwvlakken geldt dat ze alleen zijn toegestaan op percelen die zijn aangeduid als 'kwekerij'. De maximale hoogte van deze voorzieningen is 1,5 meter. Deze maat is gekozen omdat hier nog overheen gekeken kan worden.

Nieuwe kwekerijen zijn mogelijk na het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid die het mogelijk maakt de aanduiding 'kwekerij' toe te voegen aan een bouwvlak waar al een aanduiding "akkerbouw" op zit. De aanduiding 'kwekerij' kan ook met deze bevoegdheid ook worden gelegd op de veldkavels om het bouwvlak heen. Het bouwvlak blijft daarmee maximaal 1 hectare groot. Deze percelen liggen over het algemeen in de gebieden die geschikt zijn voor deze teelten. De voormalige bouwvlakken van akkerbouwers zijn vanwege de al voorkomende opslagloodsen logische vestigingsplaatsen voor kwekerijen. Voorwaarden zijn dat via een bedrijfsplan is aangetoond dat het bedrijf een duurzaam toekomstperspectief heeft. De wijzigingsbevoegdheid kan worden toegepast in de gebieden die op de 'Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden' niet zijn aangeduid als 'cultuurhistorisch zeer waardevol' en in de gebieden met de bestemming "Agrarisch met waarden -

Essenlandschap". Via een erfinrichtingsplan moet worden aangetoond dat het bedrijf goed in het landschap past. In het beeldkwaliteitsplan zijn inrichtingsprincipes voor agrarische bouwvlakken opgenomen. Hier moet aan voldaan worden.

5.3.2.3 *Mogelijkheden voor gebruiksgerichte paardenhouderijen*

Productiegerichte paardenhouderijen vallen onder de regeling voor agrarische bedrijven. In de praktijk komen dit soort bedrijven niet of nauwelijks voor. Vaak is er sprake van een mengvorm tussen fokken, trainen en handelen in paarden: de gebruiksgerichte paardenhouderij. De bestaande gebruiksgerichte paardenhouderijen zijn met een aanduiding "paardenhouderij" op de verbeelding weergegeven. Omdat het hier om een bijzondere agrarische bedrijfstak gaat, die meer gericht is op het gebruik (trainen, beleren, keuren, bieden van pensionstal) van de paarden dan het fokken en leveren van een agrarisch product is er voor gekozen deze bedrijfstak niet overal bij recht toe te staan. De ruimtelijke uitstraling van deze bedrijven is anders dan die van andere agrarische bedrijven, er staan bijvoorbeeld veel meer bouwwerken zoals hekken, paardenbakken, longeerruimtes, springtoestellen en lichtmasten. De bouwvlakken voor paardenhouderijen zijn maximaal 1 hectare groot. Binnen deze hectare mag maximaal 5.000 m2 bebouwing worden opgericht. Bebouwing en andere bouwwerken zoals een paardenbak, stap- en trainingsmolen of springtoestellen zijn alleen binnen het bouwvlak toegestaan.

Nieuwe gebruiksgerichte paardenhouderijen zijn mogelijk via een wijzigingsbevoegdheid. Met deze wijzigingsbevoegdheid kan de aanduiding 'paardenhouderij' worden toegevoegd aan een bestaand agrarisch bouwvlak. Er komen veel kavels vrij (stoppende boeren), de gemeente wil zuinig omgaan met de ruimte en stimuleert daarom hergebruik van bestaande bedrijfsgebouwen. Nieuwvestiging van een gebruiksgerichte paardenhouderij is daarom niet mogelijk. In de wijzigingsbevoegdheid is daarom ook opgenomen dat wanneer de omvang van de bestaande bebouwing dit mogelijk maakt het bouwvlak terug wordt gebracht tot 1 hectare. Zo krijgen de nieuwe paardenhouderijen dezelfde rechten als de bestaande paardenhouderijen.

Voorwaarde is dat via een bedrijfsplan is aangetoond dat het bedrijf een duurzaam toekomstperspectief (volwaardig bedrijf met een volledig inkomen voor 1 arbeidskracht: bedrijf heeft een lange termijnperspectief) heeft. Via een erfinrichtingsplan moet worden aangetoond dat het bedrijf goed in het landschap past. In de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit zijn inrichtingsprincipes voor agrarische bouwvlakken opgenomen. Hier moet aan voldaan worden.

Voor maneges geldt de bestemming "Sport - Manege". Voor beide soorten bedrijven is gekeken naar de adviezen uit de VNG-handreiking "Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening". In paragraaf '5.6 Bestaande niet-agrarische bedrijven en functies zijn bestemd' is hier nader op ingegaan.

5.3.3 Gebruiksmogelijkheden nevenactiviteiten op het agrarisch bouwvlak uitgebreid

De gebruiksmogelijkheden op het agrarisch bedrijf voor nevenactiviteiten is uitgebreid. Er zijn mogelijkheden voor het bieden van zorg (zorgboerderij), het aanbieden van recreatieve activiteiten of het kunnen bouwen van een mestvergister.

Bij het aanbieden van recreatieve activiteiten kan worden gedacht aan bijvoorbeeld een boerderijwinkel, een boerderijterras (theeschenkerij) een ontvangstruimte voor rondleidingen of een lezing of het be- en verwerken van eigen producten (bv kaas of ijs maken). Ook hiermee vergelijkbare activiteiten zijn toegestaan. Een zorgboerderij (dagopvang) is toegestaan. Deze zorgboerderij kan ook worden gecombineerd met bijvoorbeeld recreatieve activiteiten of een boerderijwinkel. De activiteiten moeten in ruimtelijke zin ondergeschikt zijn aan de hoofdactiviteit (het agrarisch bedrijf).

In de algemene afwijkingsregels zijn mogelijkheden opgenomen voor een bed-and-breakfast en/of een kleinschalig kampeerterrein op het agrarisch bedrijf. De afwijkingsbevoegdheid stelt een aantal voorwaarden aan het toestaan van deze activiteiten om hinder te voorkomen en om het kampeerterrein goed in te kunnen passen in het landschap.

Bestaande nevenactiviteiten die niet passen in de hiervoor genoemde categorieën zijn op de verbeelding aangeduid als "bedrijf". In de planregels is per adres aangegeven welke nevenactiviteit is toegestaan.

Het beleid over mestvergisters is opgenomen in 5.3.7 Mestvergisters.

5.3.4 Agrarische bedrijven die knel zitten krijgen een kleiner bouwvlak

Op een aantal plaatsen zitten agrarische bedrijven klem in de bestaande bebouwing, bijvoorbeeld in lintbebouwing, vlakbij een dorp, een natuurgebied of in een esgehucht. Voor deze bedrijven is zo veel mogelijk maatwerk geleverd, maar dit heeft vaak geleid tot een kleiner bouwvlak. Voor bedrijven die op een dergelijke plek zitten en zich wel verder willen ontwikkelen is in het bestemmingsplan een verplaatsingsregeling via een wijzigingsbevoegdheid opgenomen (zie ook paragraaf '5.3.12 Verplaatsingsregeling voor agrarische bedrijven die klem zitten'). Het bedrijf kan dan verplaatsen naar een locatie met toekomstperspectief. De bevoegdheid kan in de planperiode maximaal 20 keer gebruikt worden.

Op de oude locatie moet dan het agrarisch bouwvlak komen te vervallen. Deze plek moet dan een passende nieuwe bestemming krijgen. Een passende bestemming kan zijn: wonen, zorg, recreatie, een bedrijf uit een lichte milieucategorie of een maatschappelijke functie. Voor deze locaties kan de wijzigingsbevoegdheid voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen worden toegepast.

5.3.5 Vorm van het bouwvlak is afgestemd op landschap en omgeving

De vorm van het bouwvlak is afgestemd op de plaatselijke landschapswaarden en andere elementen in de omgeving. Bij alle agrarische bouwvlakken is aan de hand van de luchtfoto's goed gekeken naar het verkavelingspatroon, het sloten- of wijkenpatroon of houtwallen en singels. Bouwvlakken zijn bijvoorbeeld niet dwars door sloten of houtwallen getekend en volgen waar mogelijk de verkaveling van het gebied. Zo zijn in de gebieden met een opstrekkende verkaveling (haaks op de weg of kanaal) de bouwvlakken ook in dat patroon ingetekend. Dus een bouwvlak in de lengterichting en haaks op de weg of het kanaal, zodat de bebouwing zich voegt in de opstrekkende verkaveling. In de essen- en beekdalengebieden kunnen de bouwvlakken wat grilliger en organischer zijn. Ook zijn bouwvlakken waar nodig en mogelijk afgestemd op de nabijgelegen bebouwing.

Waar mogelijk zijn zoveel mogelijk de bestaande principes (op basis van geldende bestemmingsplan) overgenomen. Dit houdt in dat zo veel mogelijk gezocht is naar een bouwvlak van maximaal 100 meter breed en maximaal 150 meter diep. Grote voortuinen of hoeken langs de weg die niet bebouwd mogen worden (vanwege de verkeersveiligheid) zijn gecompenseerd aan de achterzijde van het bouwvlak. Er komen ook situaties voor waarbij het door de ligging van het perceel (bijvoorbeeld op een kruising van wegen) stedebouwkundig niet wenselijk geacht is om voor de voorgevel van de bedrijfswoning te bouwen. Voor al deze situaties is een aanduiding 'gevellijn' opgenomen en zijn de niet te bebouwen delen gecompenseerd: het bouwvlak is netto dus wel 1,5 hectare.

5.3.6 Bouwen is alleen in het bouwvlak toegestaan

Gebouwen en bouwwerken mogen alleen in het bouwvlak worden gebouwd. In de planregels is bepaald dat moet worden gebouwd met inachtneming van het 'beginsel van bebouwingsconcentratie'. Dit houdt in dat nieuwe bebouwing in principe moet aansluiten op de bestaande bebouwing en niet ver weg achter op het bouwvlak gebouwd mag worden. De bebouwing hoort dus in een cluster te staan. In het beeldkwaliteitsplan zijn de ontwerpprincipes voor een agrarisch bouwvlak opgenomen. Op de onderstaande afbeelding is het hoofdprincipe van het beginsel van bebouwingsconcentratie in beeld gebracht met een voorbeeeld van een goede en ongewenste verdeling van de bebouwing.

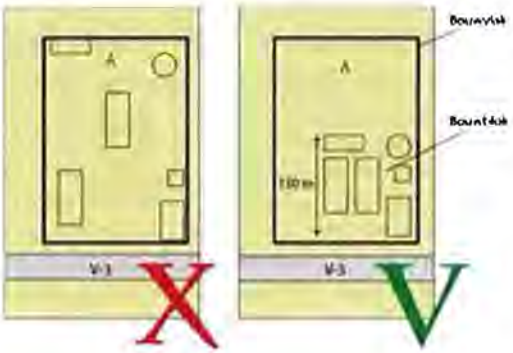

Bedrijfsgebouwen en andere bouwwerken mogen alleen achter het woongedeelte (de bedrijfswoning of het deel van een gebouw -bij boerderijen met aangebouwde staldeel dat de bedrijfswoning vormt) worden gebouwd. Op een aantal plekken is niet duidelijk wat de voorgevel van de bedrijfswoning is (dit is vaak het geval bij hoekpercelen). Op deze plekken is op de verbeelding een voorgevelrooilijn opgenomen, in de regels is bepaald dat voor deze lijn geen bedrijfsgebouwen gebouwd mogen worden.

Buiten de bouwvlakken mag niet worden gebouwd, hier is één uitzondering op, namelijk mestsilo's buiten het bouwvlak. Hiervoor is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen in het bestemmingsplan. Voor meer informatie zie paragraaf "5.3.8 Uitzondering op bouwen buiten het bouwvlak: mestsilo's".

5.3.7 Mestvergisters

Bij een agrarisch bedrijf is onder een aantal voorwaarden een mestvergister toegestaan. Mestvergisters die in hoofdzaak de eigen mest verwerken en de substraten gebruiken op het eigen land passen goed in de agrarische bedrijfsbestemmingen.

Het beleid voor mestvergisters op het agrarisch bedrijf is als volgt:

Op alle agrarische bedrijven is een mestvergister toegestaan. Dit is geregeld in de specifieke gebruiksregels van de drie agrarische bestemmingen. Daarbij is onderscheid gemaakt in agrarische bedrijven die wel of niet in het grootschalige landbouwontwikkelingsgebied liggen.

Voor agrarische bedrijven die <u>binnen</u> het gebied voor grootschalige landbouwontwikkeling liggen geldt dat mestvergisters die in hoofdzaak (in hoofdzaak is: meer dan de helft) eigen mest en eigen of niet eigen co-substraten vergisten en het digestaat op eigen land wordt gebruikt of naar derden wordt afgevoerd (Categorie B uit het landelijke en provinciale beleid voor co-vergisting).

Voor agrarische bedrijven buiten het gebied voor grootschalige landbouwontwikkeling liggen geldt dat de mestvergister in hoofdzaak (in hoofdzaak is: meer dan de helft) eigen mest en eigen of niet eigen co-substraten vergisten en het digestaat hoofdzakelijk op het eigen land wordt gebruikt (Categorie A uit het landelijke en provinciale beleid voor co-vergisting).

De categorieën C en D uit het co-vergistingsbeleid zijn niet toegestaan in dit bestemmingsplan. Bij deze vergisters is namelijk maar beperkt of geen relatie met het agrarisch bedrijf: mest en co-substraten worden voornamelijk aangevoerd van elders en het digestaat wordt afgevoerd. Deze bedrijven passen daarom (met name vanwege de verkeersaantrekkende werking en het industriële karakter) niet in het buitengebied.

5.3.8 Uitzondering op bouwen buiten het bouwvlak: mestsilo's

In de planregels zijn twee wijzigingsbevoegdheden opgenomen die het mogelijk maken om een mestsilo buiten het bouwvlak te bouwen. Deze vraag voor mestsilo's buiten het bouwvlak is vooral relevant voor akkerbouwers. Ze hebben het land soms ver weg liggen van de boerderij en willen de mest op de verder weg gelegen kavels kunnen opslaan. De gemeente is van mening dat vrijstaande silo's niet overal gewenst zijn. Daarom biedt het bestemmingsplan de volgende twee mogelijkheden voor het oprichten van mestsilo's buiten het bouwvlak.

De eerste wijzigingsbevoegdheid regelt dat de opslagcapaciteit van een bestaande mestsilo mag worden verdubbeld. Dit kan door de bestaande mestsilo te vervangen door een grotere mestsilo of er in omvang vergelijkbare mestsilo bij de bestaande te plaatsen. De nieuwe of te vergroten mestsilo moet landschappelijk worden ingepast. In de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit zijn de ontwerpprincipes opgenomen. Deze bevoegdheid mag in alle gebieden worden toegepast, mits aan de voorwaarden wordt voldaan.

De tweede wijzigingsbevoegdheid geldt voor de nieuwbouw van een mestsilo op een locatie waar nu geen mestsilo staat. De nieuwe mestsilo wordt alleen toegestaan als door de agrariër is aangetoond dat in het bouwvlak van zijn bedrijf geen ruimte meer is voor de mestsilo. Geen ruimte kan betekenen dat er geen fysieke ruimte in het bouwvlak en/of dat er milieutechnisch geen ruimte meer is voor de mestsilo. Dit betekent ook dat er eerst moet worden bekeken of er via de wijzigingsbevoegdheid voor uitbreiding van agrarische bouwvlakken ruimte op het bouwvlak gemaakt kan worden voor de mestsilo. De nieuwe mestsilo moet landschappelijk worden ingepast. In de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit zijn ontwerpprincipes opgenomen. Deze bevoegdheid geldt niet in de gebieden die op de "beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden"(deze kaart maakt onderdeel uit van de planregels) zijn aangewezen als 'cultuurhistorisch zeer waardevol'.

Onder 'bestaand' wordt overigens een bestaande én legaal aanwezige mestsilo bedoeld. De regeling geldt ook voor mestzakken en andere vergelijkbare voorzieningen.

5.3.9 Nadere eisen kunnen aanvullende voorwaarden stellen

In de planregels is een zogenaamde nadere eisenregeling opgenomen die het mogelijk maakt om eisen te stellen aan de plaats en afmeting van de bebouwing. Deze nadere eis geeft de gemeente de mogelijkheid om bij te kunnen sturen ten behoeve van:

- het straat- en bebouwingsbeeld (nieuwe bebouwing moet passen in de bestaande bebouwings- of verkavelingsstructuur, of passen bij waardevolle bebouwing. de regeling kan ook worden toegepast om in het verleden illegaal gerealiseerde kuilvoerplaten die buiten het bouwvlak in het bouwvlak op te laten nemen)

- de landschappelijke inpassing (nieuwe bebouwing moet mogelijk worden ingepast met een groensingel en/of past door het toepassen van een andere nokrichting beter in de lijnen van het landschap)
- de milieusituatie (een nieuwe stal moet mogelijk op een andere plek staan om te kunnen voldoen aan milieueisen en/of om hinder op naburige percelen te voorkomen of te beperken)
- de verkeersveiligheid (een nieuw gebouw kan het uitzicht op de weg of een kruising beperken en past daarom beter op een andere plek)
- de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden (er kunnen situaties voorkomen waarin de nieuwe bebouwing de gebruiksmogelijkheden van gronden van buren beperken, hier kan dan op bijgestuurd worden).

Met de toepassing van deze bevoegdheid kan de gemeente voorwaarden koppelen aan een omgevingsvergunning voor bouwen. De voorkeur gaat er naar uit om in goed overleg met een initiatiefnemer te komen tot een bouwplan dat voldoet aan de hiervoor genoemde eisen.

5.3.10 Regels stellen eisen aan de landschappelijke inpassing

In de bestemmingsomschrijving is de landschappelijke inpassing en/of de erfbeplanting van het agrarisch bedrijf meebestemd. In de gebruiksregels is bepaald dat het verboden is om de erfbeplanting die volgens een erfinrichtingsplan is aangelegd te verwijderen. Ook is het niet toegestaan om een erfinrichtingsplan niet uit te voeren en de overeengekomen maatregelen niet uit te voeren.

De Notitie Ruimtelijke Kwaliteit die onderdeel uitmaakt van dit bestemmingsplan geeft per landschapstype ontwerpprincipes voor nieuwe bebouwing en een goede erfindeling en erfinrichting. Deze notitie biedt daarmee de inspiratie en richtlijnen voor een goede landschappelijke inpassing van het agrarisch bedrijf.

Nieuwe agrarische bedrijfsgebouwen moeten goed ingepast worden. In de bouwregels is daarom opgenomen dat bij de bouw van nieuwe bedrijfsgebouwen een erfinrichtingsplan verplicht is. Het erfinrichtingsplan gaat in op de plaatsing van de gebouwen en bouwwerken (waar op het bouwvlak, nokrichting etc) en hoe het bedrijf met beplanting goed wordt ingepast in de omgeving. Als het agrarisch bedrijf in een gebied ligt dat op de 'beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden' is aangeduid als 'cultuurhistorisch zeer waardevol' dan moet een erfinrichtingsplan+ gemaakt worden. In dit uitgebreidere erfinrichtingsplan moet in beeld worden gebracht hoe met aanwezige karakteristieke bebouwing en eventuele archeologische waarden wordt omgegaan bij de inrichting van het erf. De inrichtingsplannen moeten voldoen aan de eisen uit de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit.

In de bouwregels, de nadere eisen en de afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden is een koppeling met de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit opgenomen. Bij gebruikmaking van deze bevoegdheden moet een door B&W goedgekeurd erfinrichtingsplan worden gemaakt dat voldoet aan de ontwerpprincipes uit de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit.

5.3.11 Agrarische bedrijven kunnen onder voorwaarden uitbreiden

Het bestemmingsplan biedt een aantal mogelijkheden voor het uitbreiden van het bouwvlak van een agrarisch bedrijf. Het bouwvlak kan uitgebreid worden voor alle functies die op het agrarisch bouwvlak zijn toegestaan. Dus ook om een nevenactiviteit zoals een mestvergister toe te staan als deze niet meer in het bouwvlak past. Het gaat om de volgende mogelijkheden:

5.3.11.1 *Grondgebonden bedrijf tot 2 hectare buiten de gebieden met de gebiedsaanduiding "gebied voor grootschalige landbouwontwikkeling"*

In het bestemmingsplan is een deel van de gemeente aangewezen als een gebied waar ruimte is voor grootschalige ontwikkeling van de agrarische sector. Buiten deze gebieden is het ook mogelijk om het agrarisch bouwvlak uit te breiden maar de uitbreidingsruimte is hier beperkter. Een grondgebonden bedrijf kan hier tot maximaal 2 hectare uitbreiden. Door het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid kan deze groei geregeld worden. Voorwaarden zijn:

- aantonen bedrijfseconomische noodzaak (bedrijfsplan: waarom is groei nodig, heeft het bedrijf toekomstperspectief)
- uitbreiding is milieutechnisch uitvoerbaar (plan voldoet aan de dan geldende milieueisen, is er een m.e.r. of een m.e.r.-beoordeling nodig?)
- de uitbreiding is uitvoerbaar met het oog op beschermde flora en fauna (plan voldoet aan de geldende wet voor natuurbescherming en toont aan dat natuur niet wordt geschaad of hoe er wordt gecompenseerd/gemitigeerd bij schade)
- er op het erf voldoende parkeercapaciteit aanwezig is en blijft (de agrariër moet op het bouwvlak voorzien in parkeer- en stallingsruimte voor zijn voertuigen en ander materieel).
- de toeleidende wegen zijn geschikt voor een toename van het aantal verkeersbewegingen (de ondernemer biedt inzicht in de toename van het aantal verkeersbewegingen, de gemeente toetst of de infrastructuur deze verkeersbewegingen aan kan en de verkeersveiligheid niet verslechterd)
- de uitbreiding wordt landschappelijk ingepast (de ondernemer dient een erfinrichtingsplan of een erfinrichtingsplan+ in conform de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit dat door B&W moet worden goedgekeurd).
- aan het agrarisch bouwvlak wordt een aanduiding "afwijkende maatvoering" toegevoegd. voor deze bedrijven geldt dat na wijziging het maximale bebouwingsoppervlakte 13.000 m^2 mag bedragen.
- met de wijziging wordt een provinciaal doel gediend (Omgevingsvisie Drenthe).

5.3.11.2 *Grondgebonden bedrijven tot 3 hectare in gebieden met de gebiedsaanduiding "gebied voor grootschalige landbouwontwikkeling"*

In het bestemmingsplan is een deel van de gemeente aangewezen als een gebied waar ruimte is voor grootschalige ontwikkeling van de agrarische sector. Een grondgebonden bedrijf kan hier tot maximaal 3 hectare uitbreiden. Door het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid kan deze groei geregeld worden. Voorwaarden zijn:

- aantonen bedrijfseconomische noodzaak (bedrijfsplan: waarom is groei nodig, heeft het bedrijf toekomstperspectief)
- uitbreiding is milieutechnisch uitvoerbaar (plan voldoet aan de dan geldende milieueisen, is er een m.e.r. of een m.e.r.-beoordeling nodig?)
- de uitbreiding is uitvoerbaar met het oog op beschermde flora en fauna (plan voldoet aan de geldende wet voor natuurbescherming en toont aan dat natuur niet wordt geschaad of hoe er wordt gecompenseerd/gemitigeerd bij schade)
- er op het erf voldoende parkeercapaciteit aanwezig is en blijft (de agrariër moet op het bouwvlak voorzien in parkeer- en stallingsruimte voor zijn voertuigen en ander materieel).
- de toeleidende wegen zijn geschikt voor een toename van het aantal verkeersbewegingen (de ondernemer biedt inzicht in de toename van het aantal verkeersbewegingen, de gemeente toetst of de infrastructuur deze verkeersbewegingen aan kan en de verkeersveiligheid niet verslechterd)
- de uitbreiding wordt landschappelijk ingepast (de ondernemer dient een erfinrichtingsplan of een erfinrichtingsplan+ in conform de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit dat door B&W moet worden goedgekeurd).

- aan het agrarisch bouwvlak wordt een aanduiding "afwijkende maatvoering" toegevoegd. Voor deze bedrijven geldt dat na wijziging het maximale bebouwingsoppervlakte 20.000 m2 mag bedragen.
- met de wijziging wordt een provinciaal doel gediend (Omgevingsvisie Drenthe).

5.3.11.3 *Intensieve veehouderij tot maximaal 2 hectare*

In het bestemmingsplan is een deel van de gemeente aangewezen als een gebied waar ruimte is voor grootschalige ontwikkeling van de agrarische sector. Buiten deze gebieden is het ook mogelijk om het agrarisch bouwvlak uit te breiden maar de uitbreidingsruimte is hier beperkter. Een intensieve veehouderij kan hier tot maximaal 2 hectare uitbreiden. De uitbreiding kan nodig zijn om te voldoen aan eisen voor dierenwelzijn en/of milieueisen. Hiervoor is extra ruimte nodig. Door het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid kan deze groei geregeld worden. Voorwaarden zijn:

- aantonen bedrijfseconomische noodzaak (bedrijfsplan: waarom is groei nodig, heeft het bedrijf toekomstperspectief);
- uitbreiding is milieutechnisch uitvoerbaar (plan voldoet aan de dan geldende milieueisen, is er een m.e.r. of een m.e.r.-beoordeling nodig?);
- de uitbreiding is uitvoerbaar met het oog op beschermde flora en fauna (plan voldoet aan de geldende wet voor natuurbescherming en toont aan dat natuur niet wordt geschaad of hoe er wordt gecompenseerd/gemitigeerd bij schade);
- er op het erf voldoende parkeercapaciteit aanwezig is en blijft (de agrariër moet op het bouwvlak voorzien in parkeer- en stallingsruimte voor zijn voertuigen en ander materieel);
- de toeleidende wegen zijn geschikt voor een toename van het aantal verkeersbewegingen (de ondernemer biedt inzicht in de toename van het aantal verkeersbewegingen, de gemeente toetst of de infrastructuur deze verkeersbewegingen aan kan en de verkeersveiligheid niet verslechterd);
- de uitbreiding wordt landschappelijk ingepast (de ondernemer dient een erfinrichtingsplan of een erfinrichtingsplan+ in conform de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit dat door B&W moet worden goedgekeurd);
- aan het agrarisch bouwvlak wordt een aanduiding "afwijkende maatvoering" toegevoegd. Voor deze bedrijven geldt dat na wijziging het maximale bebouwingsoppervlakte 13.000 m2 mag bedragen;
- met de wijziging wordt een provinciaal doel gediend (Omgevingsvisie Drenthe).

5.3.11.4 *Alle wijzigingsbevoegdheden worden aan een algemeen afwegingskader getoetst*

Voor alle wijzigingsbevoegdheden geldt dat ze moeten voldoen aan een afwegingskader. In dit afwegingskader is bepaald dat de wijzigingsbevoegdheid niet kan worden toegepast als er sprake is van een onevenredige aantasting van:

- het straat- en bebouwingsbeeld (hierbij hoort de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing);
- de landschappelijke inpassing (zonder goedgekeurd erfinrichtingsplan wordt de wijzigingsbevoegdheid niet toegepast);
- de milieusituatie (als plan niet kan voldoen aan milieuwet- en regelgeving wordt de wijzigingsbevoegdheid niet toegepast);
- de verkeersveiligheid (de uitbreiding veroorzaakt een gevaarlijke situatie);
- de gebruiksmogelijkheden van de nabijgelegen gronden (dit is afhankelijk van de bestemming die de nabijgelegen gronden hebben).

5.3.12 Verplaatsingsregeling voor agrarische bedrijven die klem zitten

De gemeente Coevorden wil agrarische bedrijven die knel zitten de mogelijkheid bieden om te verplaatsen naar het gebied waar ruimte is om te groeien: het gebied voor de grootschalige landbouwontwikkeling dat in de Structuurvisie is opgenomen. Bedrijven die voor deze regeling in aanmerking komen zijn bedrijven die geen ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben omdat ze klem zitten tussen woonbebouwing of waar de ligging nabij een natuurgebied het bedrijf op slot zet. De

verplaatsing moet dit knelpunt oplossen. De locatie die wordt verlaten moet daarom een passende nieuwe bestemming krijgen. Deze nieuwe passende bestemming kan worden toegekend via de wijzigingsbevoegdheid voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen. Het agrarische bouwvlak komt hier te vervallen en krijgt bijvoorbeeld een woonbestemming of een bestemming voor zorg, recreatie of een maatschappelijke functie.

De ondernemer krijgt pas een nieuw bouwvlak aangewezen als hij heeft aangetoond dat aankopen en hergebruiken van een bestaande bebouwde locatie niet mogelijk is. De argumenten moeten ruimtelijk en milieutechnisch van aard zijn.

Voor het overige gelden dezelfde voorwaarden zoals deze gelden voor de uitbreiding van een agrarisch bedrijf. De bevoegdheid kan alleen worden toegepast in de gebieden met de gebiedsaanduiding "gebied voor grootschalige landbouwontwikkeling". Met deze verplaatsing is ook meteen een uitbreiding naar maximaal 3 hectare (voor een grondgebonden bedrijf) of maximaal 2 hectare (voor een intensieve veehouderij, kwekerij of paardenhouderij) mogelijk. Voor het toekennen van de aanduiding 'paardenhouderij' of 'kwekerij' geldt ook een wijzigingsbevoegdheid. Als het nodig is (verplaatsing van een kwekerij of paardenhouderij of verplaatsen en tegelijk omschakelen) worden deze beide wijzigingsbevoegdheden samen in één plan toegepast.

Deze wijzigingsbevoegdheid voor de verplaatsing van agrarische bedrijven mag in de planperiode (planperiode begint met de terinzagelegging van het ontwerpplan) maximaal 20 keer toe worden gepast.

5.3.13 Na beëindiging agrarisch bedrijf ruimte voor vervolgfuncties

Een deel van de agrarische bedrijven zal de komende jaren de bedrijfsvoering staken. Om verloedering te voorkomen wil de gemeente nieuwe functies mogelijk kunnen maken in de vrijkomende gebouwen. Goede vervolgfuncties zijn wonen, recreatie, zorg en niet-agrarische bedrijven uit de lichte milieucategorieën. In het bestemmingsplan is hiervoor in de algemene afwijkingsbepalingen en in de wijzingsbevoegdheden bij het agrarisch bouwvlak de mogelijkheid opgenomen deze vervolgfuncties toe te staan. De regeling die in dit bestemmingsplan is opgenomen sluit aan bij de regeling uit het facetbestemmingsplan lokale bouwprojecten.

De volgende voorwaarden gelden voor de vervolgfuncties:

- de toegestane functie/activiteiten zijn uitsluitend in combinatie met de woonfunctie toegestaan;
- de toegestane functie/activiteiten moeten binnen de (bestaande) gebouwen plaatsvinden;
- voor de toe te stane functie/activiteiten moet er voldoende parkeercapaciteit op het bijbehorende erf aanwezig zijn;
- de toe te stane functie/activiteiten mogen niet tot gevolg hebben dat een onevenredige toename van het aantal verkeersbewegingen plaatsvindt of dusdanig zwaar verkeer wordt aangetrokken waarop de bestaande (toeleidende) wegen niet zijn berekend;
- de nieuw functie/activiteiten mogen niet conflicteren met de provinciale kernkwaliteiten natuur, landschap, stilte, duisternis, aardkundig waardevol gebied, archeologie, cultuurhistorie en milieu- en leefomgevingskwaliteit;
- de toe te stane functie van bedrijfsdoeleinden is alleen bedoeld voor ambachtelijke en dienstverlenende bedrijven zoals omschreven in de categorieën 1 en 2 van de VNG-brochure "Bedrijven en milieuzonering" (zie bijlagen bij de regels);
- het onbebouwde erf mag niet voor de opslag van goederen en materialen en/of het stallen van voertuigen en machines ten behoeve van de nieuwe functie worden gebruikt;

- nabijgelegen bedrijven mogen niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt of belemmerd op basis van de milieuaspecten bodem, geluid, stof, geur en hindercirkels;
- met een erfinrichtingsplan moet worden aangetoond dat perceel wordt ingepast in de omgeving.

5.3.14 Algemeen toetsingskader voor alle wijzigingsbevoegdheden

De hiervoor genoemde wijzigingsbevoegdheden kunnen toegepast worden als er geen onevenredige aantasting van de volgende aspecten plaatsvindt:

- het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing (rekening houden met bestaande en ter plaatse karakteristieke bebouwingspatroon en de aanwezige karakteristieke of monumentale bebouwing. bv niet een monumentaal gebouw 'verstoppen' achter een nieuwe stal);
- de landschappelijke inpassing (nieuwe bebouwing moet mogelijk worden ingepast met een groensingel en/of past door het toepassen van een andere nokrichting beter in de lijnen van het landschap);
- de milieusituatie (past de nieuwe bebouwing met de bijbehorende gebruiksmogelijkheden in de milieuwet- en regelgeving?);
- de verkeersveiligheid (verspert een nieuw gebouw of bouwwerk het uitzicht op een kruising? is er een nieuwe oprit nodig, en geeft deze geen problemen voor de verkeersveiligheid?);
- de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden (worden de gebruiksmogelijkheden van de nabijgelegen gronden onevenredig aangetast, wordt de grond ongeschikt voor gebruik voor de toegekende bestemming?).

Deze toetsing geldt in aanvulling op de voorwaarden voor de wijzigingsbevoegdheden zoals die zijn beschreven in de hiervoor opgenomen paragrafen.

5.4 Landschapstype is de basis voor de gebiedsbestemming

5.4.1 De gebiedsbestemmingen sluiten aan bij de Cultuurhistorische Inventarisatie en de oude bestemmingsplannen

De gebiedsbestemmingen sluiten qua naamgeving en begrenzing aan bij de 'Bronnenkaart Historische Geografie', de bronnenkaart is onderdeel van de Cultuurhistorische Inventarisatie. De landschapstypen zijn hier ingedeeld op basis van hun ontstaansgeschiedenis. De belangrijkste kenmerken van de landschapstypen en hun ontstaanswijze zijn nog herkenbaar in het landschap aanwezig. In de handleiding bij de Cultuurhistorische Inventarisatie is voor alle 63 deelgebieden een beschrijving opgenomen.

Een andere reden om aan te sluiten bij deze systematiek is het aansluiten bij de geldende bestemmingsplannen. In de geldende bestemmingsplannen werd onderscheid gemaakt in meerdere categorieen binnen de verschillende landschapstypen. Zo kwamen bijvoorbeeld de bestemmingen "Beekdalen I", "Beekdalen II" en "Beekdalen III" voor. Het onderscheid tussen de bestemmingsregelingen van deze bestemmingen was niet altijd duidelijk. Daarom is er nu voor gekozen om dit onderscheid waar het geen toegevoegde waarde had op te heffen. Het principe van werken met gebiedsbestemmingen die gebaseerd zijn op de landschapstypen is wel overeind gebleven.

Om te komen tot een helder en goed toetsbaar bestemmingsplan is gekozen voor een beperkt aantal bestemmingen die de kernkwaliteiten van de landschapstypen beschermen én een regeling te bieden die herstel en ontwikkeling van die kwaliteiten mogelijk maakt op plaatsen waar ze nu niet meer goed herkenbaar zijn.

In dit bestemmingsplan zijn op basis van de belangrijkste kwaliteiten en kenmerken van de hoofdlandschapstypen drie verschillende gebiedsbestemmingen opgenomen: het ontginningenlandschap, het beekdallandschap en het essenlandschap. In de hierna volgende paragrafen volgt per landschapstype een beschrijving van de kernkwaliteiten en het hieruit afgeleide beleid voor die gebieden. Het omgevingsvergunningenstelsel voor werken en werkzaamheden (vroeger:het 'aanlegvergunningenstelsel') wordt hier ook besproken. Bij het toetsen van aanvragen voor omgevingsvergunningen wordt waar nodig de handleiding bij de Cultuurhistorische Inventarisatie als achtergronddocument gebruikt en de Ergoednota voor de toets aan het beleid.

Dit bestemmingsplan regelt de hoofdlijnen. Bij alle grotere ingrepen in het landschap is een procedure vereist (bv bij de uitbreiding van een agrarisch bedrijf of het toestaan van een vervolgfunctie op een beëindigd agrarisch bedrijf). Op dat moment wordt voor die plek maatwerk geleverd aan de hand van de specifieke situatie en wens ter plaatse. Er wordt dan naast het bestemmingsplan ook gekeken naar de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit, de Cultuurhistorische Inventarisatie en de Erfgoednota. In 'Hoofdstuk 6 Notitie Ruimtelijke Kwaliteit' is hier nader op ingegaan.

5.4.2 Beekdallandschap: verschillen tussen hoog en droog & laag en nat

5.4.2.1 De kernkwaliteiten van het beekdallandschap

De beekdalcomplexen zijn ontstaan door de ontginning van de beekdalgebieden. Deze natte gronden zijn vanuit de droogste delen ontgonnen. Deze natte gronden werden vooral gebruikt als hooi- en weilanden vanwege de hoge grondwaterstand en de kans op overstromingen. De overstromingen, waarbij sediment werd afgezet, zorgden voor een natuurlijke bemesting van de gronden. De hoger gelegen delen direct bij de beek (zandruggen) zijn als eerste ontgonnen. De verkaveling is hier onregelmatig. De beekdalen werden van de velden gescheiden door grenswallen. Later werden dwarswallen (met beplanting) loodrecht op de beek aangelegd. In de natte delen kon vaak worden volstaan met een sloot als veekering.

Tegenwoordig zijn de lage en natte delen nog te herkennen aan de verkaveling haaks op de beek (opstrekkende verkaveling), met beplantingsstroken op de kavelgrenzen. In deze gebieden heeft ook al regelmatig natuurontwikkeling plaatsgevonden waarbij de beken weer de ruimte hebben gekregen om te meanderen.

De vegetatietypes variëren. Deze hangen samen met de waterstand. In sommige delen van de beekdalen zijn moerasachtige omstandigheden en bijbehorende vegetatie ontstaan, in andere delen komen planten voor die drogere omstandigheden vragen, maar ook goed natte omstandigheden verdragen.

De kernkwaliteiten van het beekdallandschap zijn: in de laaggelegen delen van het beekdal de waarden zoals die tot uitdrukking komen in geomorfologisch waardevolle beekdalen met gradiënten (reliëf, bodem, water) in dwars- en lengterichtingen, een karakteristiek sloten- en beplantingspatroon haaks op de beek, beek- en slootoevers met variërende vegetatietypes en nauwelijks bebouwing.

Op de hoger gelegen delen de waarden zoals dit tot uitdrukking komen in de grootschalige blokverkaveling, de openheid, afwisseling tussen weides en akkers, beplanting en bebouwing langs de wegen.

De hierna volgende luchtfoto's (bron:Google Earth) geven een beeld van de verkaveling van de laag gelegen delen van de beekdalen.

Afbeelding: Laag gelegen deel van de beekdal. Opstrekkende verkaveling vanaf de beek met bomenrijen op de kavelgrenzen.

Afbeelding: laag gelegen deel van beekdal met natuurontwikkeling en hermeandering. Opstrekkende verkaveling met beplanting op de kavelgrenzen.

Afbeelding: lager gelegen deel van het beekdal. Beplanting op de kavelgrenzen. Gebied loopt af richting de beek.

Afbeelding: lager gelegen deel van het beekdal. Beplanting op de kavelgrenzen. Gebied loopt af richting de beek.

De hogere delen van het beekdallandschap waren droger, hier is de verkaveling dan ook grootschaliger. Hier zijn grote blokvormige kavels te zien. Er staat weinig tot geen beplanting, dus het gebied heeft een open karakter. Beplanting staat langs de wegen als wegbegeleidende beplanting. Op de bebouwde percelen staat erfbeplanting. De hogere delen van het beekdallandschap grenzen meestal aan de essencomplexen.

De hierna volgende luchtfoto's (bron: Google Earth) geven een goed beeld van de karakteristiek en verkaveling van deze hogere delen van het beekdal.

Afbeelding: hoger gelegen deel van het beekdal. Blokvormige verkaveling, akkerbouw en weilanden. Beplanting langs de wegen en op de bouwkavels.

Afbeelding: hoger gelegen deel van het beekdal. Openheid en grote kavels.

Niet overal is de overgang van hoog naar laag nog even goed te zien, of is tot aan de beek het gebied zodanig en ontgonnen en ontwaterd dat tot vlakbij de beek akkerbouw mogelijk is. Op de hierna volgende luchtfoto's is te zien dat het onderscheid niet overal meer oorspronkelijk is.

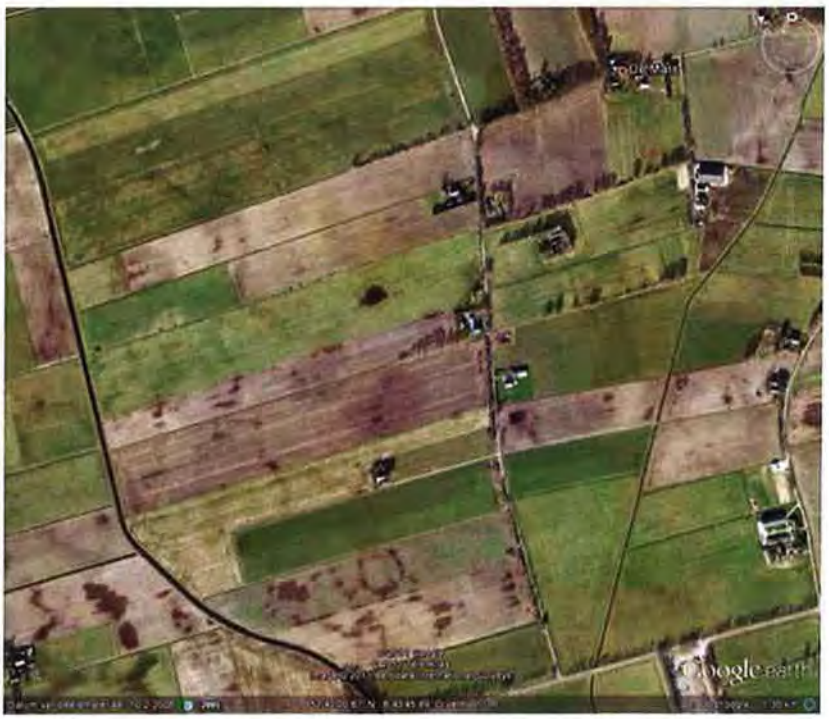

Afbeelding: Beekdal is tot op de beek ontgonnen. Akkerbouw tot bij de beek mogelijk.

Afbeelding: op de overgang van hoog naar laag. Gebied wordt natter, voornamelijk grasland. Openheid en weidsheid van het landschap.

5.4.2.2 *Bestemd als "Agrarisch met waarden - Beekdallandschap"*

De beekdalgronden zijn bestemd als "Agrarisch met waarden - Beekdallandschap".

Er is geen onderscheid gemaakt door middel van nadere aanduidingen. Binnen het beekdal komen wel karakteristieke verschillen tussen de hoge en lage delen voor, maar zoals in de vorige paragraaf is aangegeven is dat verschil niet altijd duidelijk. daarom is er voor gekozen om dit onderscheid niet op de verbeelding aan te geven maar in de omschrijving van de bestemming naar voren te laten komen.

De kernkwaliteiten, zoals ze in de vorige paragraaf zijn beschreven, zijn benoemd in de bijbehorende planregels voor het beekdallandschap.

5.4.2.3 *Het vergunningenstelsel voor de beekdalgebieden*

Vanuit de in de voorgaande paragrafen beschreven kernkwaliteiten en kenmerken van de beekdalgebieden is bepaald welke ingrepen (werken en/of werkzaamheden) wel of niet vergunningplichtig moeten zijn of welke werken zonder meer zijn toegestaan.

Omdat ze de kernkwaliteiten van het beekdalgebied aantasten zijn de volgende werken en/of werkzaamheden niet toegestaan (= "strijdig gebruik"):

- Het aanbrengen van beplanting anders dan haaks op de beek.
- Kappen van de erfbeplanting wanneer deze is aangelegd volgens een erfinrichtingsplan of beplanting die de functie van afschermende beplanting en/of landschappelijke inpassing vervullen.
- Het wijzigen of verplaatsen van houtsingels of andere landschappelijke inpassingselementen zonder een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan;
- Het niet aanleggen van de erfbeplanting volgens een erfinrichtingsplan;
- Het afgraven, egaliseren, ophogen en vergraven van zandkopjes, natuurlijk reliëf en dergelijke;
- De gronden buiten de bouw- en bestemmingsvlakken gebruiken als tuin.
- Het verwijderen van bos- en natuurelementen die geen natuur- of bosbestemming hebben.

De volgende werken en werkzaamheden zijn zonder omgevingsvergunning toegestaan omdat ze de kernkwaliteiten van het beekdal versterken.

- het laten (her)meanderen van de beek.
- scheuren en frezen van grasland ten behoeve van graslandverbetering of herinzaai in de laag gelegen delen van het beekdal.

Voor de volgende werken en/of werkzaamheden moet een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Het gaat hier om ingrepen die de kernkwaliteiten in beperkte mate kunnen schaden of waarvan het op voorhand niet duidelijk is of ze de kernkwaliteiten aantasten. Het kan ook gaan om werken of werkzaamheden die de kernkwaliteiten juist weer kunnen versterken, maar wel als dit op de juiste manier wordt gedaan. Of de vergunning kan worden verleend (en onder welke voorwaarden) is afhankelijk zijn van de aard, locatie en omvang van de ingreep. Overleg tussen initiatiefnemer en gemeente is hier gewenst.

- Ophogen, ontgronden, egaliseren, ontginnen en diepploegen.
- Aanplanten van gebiedseigen bomenrijen haaks op de beek (in het laaggelegen deel van het beekdal), met van oudsher daarvoor gebruikte beplanting.
- Het aanleggen, verwijderen en/of verharden van wegen, voet-, fiets- en ruiterpaden en bijbehorende voorzieningen/
- Het beplanten en/of bebossen van de hoger gelegen gronden met houtopstanden ter versterking van het landschap.

- Het aanleggen van landschapselementen.
- Het wijzigen van het greppelsysteem, het aanleggen van drainage, het graven/dempen/aanpassen van het profiel van sloten en het aanbrengen van dammen en stuwen.
- Het aanleggen of verwijderen van ondergrondse leidingen.
- Het zoeken naar delfstoffen (seismisch onderzoek en exploratieonderzoek).

In het vergunningenstelsel wordt een aantal keer verwezen naar de lagere of hogere delen van het beekdal. Dit onderscheid is niet op de verbeelding gemaakt. Bij vergunningaanvragen wordt per geval bekeken of het om het hoger of lager gelegen deel van het beekdal gaat. Een landschapsdeskundige kan hierin adviseren.

5.4.2.4 *Boom- en sierteelt, boomfruitteelt, houtteelt*

In een deel van het plangebied is boom- en sierteelt, boomfruitteelt en houtteelt niet toegestaan. De belangrijkste reden hiervoor is de verdichtende werking die deze teelten hebben op het landschap. Een deel van het beekdallandschap wordt gekenmerkt door grootschalige openheid. In deze gebieden zijn deze verdichtende teelten niet gewenst. In deze gebieden worden deze teelten nooit toegestaan. Deze gebieden zijn op de 'beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden' aangegeven als 'zeer waardevol'.

In het overige deel van het beekdallandschap (de gebieden die niet cultuurhistorisch waardevol zijn) kunnen deze teelten mogelijk wel passen, hiervoor is wel een afwegingsmoment gewenst. De regeling voor deze teelten is daarom als volgt: In de bestemmingsomschrijving is bepaald dat de boom- en sierteelt, de boomfruitteelt en de houtteelt niet zijn toegestaan. Via een afwijking van de gebruiksregels is mogelijk gemaakt dat deze teelten alsnog toegestaan kunnen worden. De afweging wordt getoetst op landschappelijke criteria. Een landschapsdeskundige moet hierover een advies geven. De afwijkingsbevoegdheid kan niet worden toegepast in de eerder genoemde cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden.

Mogelijk is naast de afwijkingsvergunning een omgevingsvergunning noodzakelijk. Dit kan het geval zijn wanneer gronden geschikt worden gemaakt voor deze teelten door bijvoorbeeld te egaliseren. Deze omgevingsvergunning moet dan ook aangevraagd en verleend (kunnen) worden.

5.4.2.5 *Bouwen buiten de bouwvlakken*

n de planregels zijn twee wijzigingsbevoegdheden opgenomen die het mogelijk maken om een mestsilo buiten het bouwvlak te bouwen. Deze vraag voor mestsilo's buiten het bouwvlak is vooral relevant voor akkerbouwers. Ze hebben het land soms ver weg liggen van de boerderij en willen de mest op de verder weg gelegen kavels kunnen opslaan. De gemeente is van mening dat vrijstaande silo's niet overal gewenst zijn. Daarom biedt het bestemmingsplan de volgende twee mogelijkheden voor het oprichten van mestsilo's buiten het bouwvlak.

De eerste wijzigingsbevoegdheid regelt dat de opslagcapaciteit van een bestaande mestsilo mag worden verdubbeld. Dit kan door de bestaande mestsilo te vervangen door een grotere mestsilo of er in omvang vergelijkbare mestsilo bij de bestaande te plaatsen. De nieuwe of te vergroten mestsilo moet landschappelijk worden ingepast. In de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit zijn de ontwerpprincipes opgenomen. Deze bevoegdheid mag in alle gebieden worden toegepast, mits aan de voorwaarden wordt voldaan.

De tweede wijzigingsbevoegdheid geldt voor de nieuwbouw van een mestsilo op een locatie waar nu geen mestsilo staat. De nieuwe mestsilo wordt alleen toegestaan als door de agrariër is aangetoond dat in het bouwvlak van zijn bedrijf geen ruimte meer is voor de mestsilo. Geen ruimte kan betekenen dat er geen fysieke ruimte in het bouwvlak en/of dat er milieutechnisch geen ruimte meer is voor de mestsilo. Dit betekent ook dat er eerst moet worden bekeken of er via de wijzigingsbevoegdheid voor uitbreiding van agrarische bouwvlakken ruimte op het bouwvlak gemaakt kan worden voor de mestsilo. De nieuwe mestsilo moet landschappelijk worden ingepast. In de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit zijn ontwerpprincipes opgenomen. Deze afwijkingsbevoegdheid geldt niet in de gebieden die op de 'beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden' (deze kaart maakt onderdeel uit van de planregels) zijn aangewezen als 'cultuurhistorisch zeer waardevol'.

Onder 'bestaand' wordt overigens een bestaande én legaal aanwezige mestsilo bedoeld. De regeling geldt ook voor mestzakken en andere vergelijkbare voorzieningen.

5.4.3 Essenlandschap: openheid op de es, bolle es en beplanting en bebouwing langs de rand

De essencomplexen zijn ontstaan aan de randen van de dorpen (esdorpen) die op de hogere zandgronden waren gevestigd. De gronden liggen als een soort radiaal om de dorpen heen. De arme zandgronden werd bemest met het mest- en stromengsel uit de potstallen. Door het inploegen van de mest, waarbij het opgebrachte materiaal naar het midden van het verplaatste, ontstonden langzaamaan bolle percelen. Rondom de essen lagen de wegen met beplanting. Een gave es is te herkennen aan de openheid (geen bebouwing en beplanting) en de bolling van de es. De beplanting (bomenrijen en kleine bosjes) en bebouwing (boerderijen) staan langs de rand van de es.

De herkenbaarheid van de essen is de afgelopen decennia door egalisering, afgraving en uitbreidingen van de dorpskernen verminderd. Op een aantal plekken zijn de essen nog goed of redelijk goed herkenbaar. Niet alleen de es zelf is waardevol, maar ook de overgang van het beekdal (waar de essen aan grenzen) en de zichtbaarheid en herkenbaarheid van de es.

De kernkwaliteiten van het essengebied als geheel zijn: de bolle ligging en openheid van de es, het esdek en de bomenrijen, esrandbosjes, kronkelige wegen en bebouwing langs de rand van de es.

De volgende foto's geven een beeld van de karakteristiek van de essen (bron: GoogleEarth).

Afbeelding: het essencomplex rond Gees. Beplanting (bomenrijen en esrandbosjes) langs de rand van de es. Verkaveling als een radiaal van uit het dorp

Afbeelding: het essencomplex bij Sleen. Beplanting langs de rand van de es. Kronkelende weg langs de oostrand van de es.

Afbeelding: op de es bij Gees. Openheid op de es, beplanting langs de rand van de es.

Afbeelding: weg langs de rand van de es. Bomenrijen langs de rand van de es.

Afbeelding: openheid en bolling van de es.

Afbeelding: openheid van de es. Op de achtergrond beplanting van de esrand. Reliëf slecht zichtbaar door de mais.

5.4.3.1 *Bestemd als "Agrarisch met waarden - Essenlandschap"*

De essengebieden zijn bestemd als "Agrarisch met waarden - Essenlandschap". Er is geen onderscheid gemaakt door middel van nadere aanduidingen. Alle essencomplexen delen dezelfde kernkwaliteiten.

De kernkwaliteiten, zoals ze in de vorige paragraaf zijn beschreven, zijn benoemd in de bijbehorende planregels voor het essenlandschap.

5.4.3.2 *Het vergunningenstelsel voor de essengebieden*

Vanuit de in de voorgaande paragrafen beschreven kernkwaliteiten en kenmerken van de essengebieden is bepaald welke ingrepen (werken en/of werkzaamheden) wel of niet vergunningplichtig moeten zijn of welke werken zonder meer zijn toegestaan.

Omdat ze de kernkwaliteiten van het essengebied aantasten zijn de volgende werken en/of werkzaamheden niet toegestaan (= "strijdig gebruik"):

- Het aanbrengen van beplanting op de es, met uitzondering van erfbeplanting en het telen van gewassen.
- Kappen van de erfbeplanting wanneer deze is aangelegd volgens een erfinrichtingsplan of beplanting die de functie van afschermende beplanting en/of landschappelijke inpassing vervullen.
- Het wijzigen of verplaatsen van houtsingels of andere landschappelijke inpassingselementen zonder een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan.
- Het niet aanleggen van de erfbeplanting volgens een erfinrichtingsplan.
- Kappen van bomenrijen en bosjes langs de esrand.
- Ophogen, ontgronden, afgraven, egaliseren, ontginnen en diepploegen.
- Het afgraven, egaliseren, ophogen en vergraven van zandkopjes, natuurlijk reliëf en dergelijke.
- De gronden buiten de bouw- en bestemmingsvlakken gebruiken als tuin.
- Het verwijderen van natuurelementen.

De volgende werken en werkzaamheden zijn zonder omgevingsvergunning toegestaan omdat ze de kernkwaliteiten van de essen versterken.

- verwijderen van beplanting op de es, met uitzondering van solitaire bomen.

Voor de volgende werken en/of werkzaamheden moet een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Het gaat hier om ingrepen die de kernkwaliteiten in beperkte mate kunnen schaden of waarvan het op voorhand niet duidelijk is of ze de kernkwaliteiten aantasten. Het kan ook gaan om werken of werkzaamheden die de kernkwaliteiten juist weer kunnen versterken, maar wel als dit op de juiste manier wordt gedaan. Of de vergunning kan worden verleend (en onder welke voorwaarden) is afhankelijk zijn van de aard, locatie en omvang van de ingreep. Overleg tussen initiatiefnemer en gemeente is hier gewenst.

- Het aanplanten van gebiedseigen bomenrijen en bosjes langs de esrand.
- Het aanleggen, verwijderen en/of verharden van wegen, voet-, fiets- en ruiterpaden en bijbehorende voorzieningen.
- Het wijzigen van het greppelsysteem, het aanleggen van drainage, het graven/dempen/aanpassen van het profiel van sloten en het aanbrengen van dammen en stuwen.
- Het aanleggen of verwijderen van ondergrondse leidingen.
- Het zoeken naar delfstoffen (seismisch onderzoek en exploratieonderzoek).

5.4.3.3 *Boom- en sierteelt, boomfruittteelt en houtteelt*

In een deel van het plangebied is boom- en sierteelt, boomfruitteelt en houtteelt niet toegestaan. De belangrijkste reden hiervoor is de verdichtende werking die deze teelten hebben op het landschap. Het essenlandschap wordt onder andere gekenmerkt door openheid op de es en de bolle ligging van de es. In deze gebieden zijn deze verdichtende teelten niet gewenst. Ook zorgen deze teelten ervoor dat de karakteristieke bolling van de es niet meer zichtbaar is. Daarom is in het bestemmingsplan geen (uitzonderings)regeling voor deze teelten opgenomen. Op de essen zijn deze teelten niet toegestaan.

5.4.3.4 *Bouwen buiten het bouwvlak bij uitzondering mogelijk*

n de planregels zijn twee wijzigingsbevoegdheden opgenomen die het mogelijk maken om een mestsilo buiten het bouwvlak te bouwen. Deze vraag voor mestsilo's buiten het bouwvlak is vooral relevant voor akkerbouwers. Ze hebben het land soms ver weg liggen van de boerderij en willen de mest op de verder weg gelegen kavels kunnen opslaan. De gemeente is van mening dat vrijstaande silo's niet overal gewenst zijn. Daarom biedt het bestemmingsplan de volgende twee mogelijkheden voor het oprichten van mestsilo's buiten het bouwvlak.

De eerste wijzigingsbevoegdheid regelt dat de opslagcapaciteit van een bestaande mestsilo mag worden verdubbeld. Dit kan door de bestaande mestsilo te vervangen door een grotere mestsilo of er in omvang vergelijkbare mestsilo bij de bestaande te plaatsen. De nieuwe of te vergroten mestsilo moet landschappelijk worden ingepast. In de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit zijn de ontwerpprincipes opgenomen. Deze bevoegdheid mag in alle gebieden worden toegepast, mits aan de voorwaarden wordt voldaan.

De tweede wijzigingsbevoegdheid geldt voor de nieuwbouw van een mestsilo op een locatie waar nu geen mestsilo staat. De nieuwe mestsilo wordt alleen toegestaan als door de agrariër is aangetoond dat in het bouwvlak van zijn bedrijf geen ruimte meer is voor de mestsilo. Geen ruimte kan betekenen dat er geen fysieke ruimte in het bouwvlak en/of dat er milieutechnisch geen ruimte meer is voor de mestsilo. Dit betekent ook dat er eerst moet worden bekeken of er via de wijzigingsbevoegdheid voor uitbreiding van agrarische bouwvlakken ruimte op het bouwvlak gemaakt kan worden voor de mestsilo. De nieuwe mestsilo moet landschappelijk worden ingepast. In de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit zijn ontwerpprincipes opgenomen. Deze wijzigingsbevoegdheid geldt niet in de gebieden die op de 'beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden' (deze kaart maakt onderdeel uit van de planregels) zijn aangewezen als 'cultuurhistorisch zeer waardevol'.

Onder 'bestaand' wordt overigens een bestaande én legaal aanwezige mestsilo bedoeld. De regeling geldt ook voor mestzakken en andere vergelijkbare voorzieningen.

Voor teeltondersteunende voorzieningen buiten de bouwvlakken geldt dat ze alleen zijn toegestaan op percelen die zijn aangeduid als 'kwekerij'. De maximale hoogte van deze voorzieningen is 1,5 meter. Deze maat is gekozen omdat hier nog overheen gekeken kan worden.

5.4.4 Ontginningenlandschap: openheid, grootschaligheid en rechte lijnen als kernkwaliteit

De ontginningengebieden hebben karakteristieke openheid en rechte lijnen te danken aan de turfwinning uit de late Middeleeuwen tot in de 20e eeuw. Langs de rechte kanalen werden haakse sloten en wijken aangelegd van waaruit de turf werd gewonnen. Nadat de turfwinning was afgerond werden de gronden weer aangevuld met bijvoorbeeld afval uit de stad en in agrarisch gebruik genomen. De kanalen en wijken bleven na de turfwinning bestaan en geven deze gebieden nog steeds hun vaak grootschalige karakter en openheid. Direct langs de oude ontginningsassen werden de boerderijen haaks op de as gebouwd.

De oudere ontginningen zijn kleinschaliger van opzet dan de jongere ontginningen. Dat komt omdat de latere ontginningen grootschaliger en geplander zijn gedaan dan de oudere ontginnnigen. Daarom worden binnen dit ontginningengebied meerdere gebieden onderscheiden.

De kernkwaliteiten van het ontginningengebied als geheel zijn: de openheid van het landschap, de opstrekkende verkaveling, kanalen en wijken, wegdorpen of verspreide bebouwing langs de ontginningsas.

Binnen dit gebied worden drie verschillende ontginningen met de volgende karakteristieken onderscheiden.

5.4.4.1 *Randveenontginningen*

De belangrijkste kwaliteiten en kenmerken van de randveenontginning zijn: menging van een onregelmatige blokverkaveling en fijnmazige opstrekkende verkaveling, een fijnmazig slotenpatroon met elzensingels langs de sloten en een overwegend kleinschalig bebouwingspatroon langs een onduidelijke of ontbrekende ontginningsas. Hierna is met luchtfoto's (bron: Google Earth) een beeld gegeven van de karakteristiek van deze gebieden.

Afbeelding: onregelmatige verkaveling in de randveenontginningen en bebouwing niet altijd langs de ontginningsas.

Afbeelding: grootschaliger en rationeler deel van de randveenontginningen. Bebouwing langs de ontginningsas.

Afbeelding: randveenontginning bij Den Hool. Geen duidelijke verkavelingsrichting. afwisseling tussen grotere en kleinere kavels.

5.4.4.2 *Grootschalige ontginningen*

De kernkwaliteiten en kenmerken van de grootschalige ontginningen zijn: grootschalige openheid en weidsheid, regelmatige verkaveling haaks op de ontginningsas met diepe kavels en sloten op de kavelgrens, bomenrijen langs het kanaal, bebouwing haaks op het kanaal en grote boerderijen met een robuuste erfbeplanting. Hierna is met een aantal (lucht)foto's (bron: Google Earth) een beeld gegeven van de karakteristieken van deze gebieden.

Afbeelding: verkaveling en wijken haaks op de ontginningsas. Rationeel gebied. Grote, blokvormige kavels. Veel akkerbouw. Bebouwiing langs de ontginningsas.

Afbeelding: weidsheid en ontginningskanaal.

Afbeelding: weidsheid en akkerbouw. beplanting langs de weg.

5.4.4.3 *Heide- en jonge veldontginningen*

De belangrijkste kwaliteiten en kenmerken van de heideontginning en jonge veldontginningen zijn: relatief grootschalig open gebied, met een grote mate van tegenstelling tussen de beslotenheid van de boscomplexen en de openheid van de landbouwgebieden. Bebouwing staat langs de wegen die de ontginningsassen vormen. De hierna volgende (lucht)foto's (bron: Google Earth) geven een beeld van de karakteristiek van het gebied.

Afbeelding: Blokvormige verkaveling. verspreide ligging bebouwing. Openheid in combinatie met robuuste groensingels en bosjes.

Afbeelding: Openheid van het landschap, beplanting langs de wegen.

Afbeelding: Openheid van het landschap, beplanting langs de wegen. Verspreide bebouwing. Nieuwe boerderij.

5.4.4.4 *Bestemd als "Agrarisch met waarden - Ontginningenlandschap"*

De ontginningengebieden zijn bestemd als "Agrarisch met waarden - Ontginningenlandschap". De drie typen gebieden zijn op verbeelding aangeduid als "randveenontginning", "grootschalige ontginning" of "heide - en jonge veldontginningen".

De kernkwaliteiten zijn benoemd in de bijbehorende planregels voor het ontginningenlandschap.

5.4.4.5 *Het vergunningenstelsel voor de ontginningengebieden*

Vanuit de in de voorgaande paragrafen beschreven kernkwaliteiten en kenmerken van de ontginningengebieden is bepaald welke ingrepen (werken en/of werkzaamheden) wel of niet vergunningsplichtig moeten zijn of welke werken zonder meer zijn toegestaan.

Omdat ze de kernkwaliteiten van het ontginningengebied aantasten zijn de volgende werken en/of werkzaamheden niet toegestaan:

- Kappen van de erfbeplanting wanneer deze is aangelegd volgens een erfinrichtingsplan of beplanting die de functie van afschermende beplanting en/of landschappelijke inpassing vervullen;
- Het niet aanleggen van erfbeplanting die conform een erfinrichtingsplan moet worden aangelegd;
- Het wijzigen of verplaatsen van houtsingels of andere landschappelijke inpassingselementen zonder een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan;
- Het verwijderen van bos- en natuurelementen;
- Het aanleggen van watergangen evenwijdig aan de ontginningsassen (in de grootschalige ontginningen);
- Het afgraven, egaliseren, ophogen en vergraven van zandkopjes, natuurlijk reliëf en dergelijke;
- Het dempen van wijken in de gebieden die zijn aangeduid als de grootschalige ontginningengebieden;
- De gronden buiten de bouw- en bestemmingsvlakken gebruiken als tuin.

Voor de volgende werken en/of werkzaamheden moet een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Het gaat hier om ingrepen die de kernkwaliteiten in beperkte mate kunnen schaden of waarvan het op voorhand niet duidelijk is of ze de kernkwaliteiten aantasten. Het kan ook gaan om werken of werkzaamheden die de kernkwaliteiten juist weer kunnen versterken, maar wel als dit op de juiste manier wordt gedaan. Of de vergunning kan worden verleend (en onder welke voorwaarden) is afhankelijk zijn van de aard, locatie en omvang van de ingreep. Overleg tussen initiatiefnemer en gemeente is hier gewenst.

- Het aanleggen van landschapselementen.
- Het aanleggen, verwijderen en/of verharden van wegen, voet-, fiets- en ruiterpaden en bijbehorende voorzieningen.
- Het dempen, aanleggen en wijzigen van watergangen en het aanleggen, wijzigen en verwijderen van drainage, dammen, stuwtjes en andere waterhuishoudkundige voorzieningen.
- Het weer open maken van de oorspronkelijke wijken.
- Het aanleggen of verwijderen van ondergrondse leidingen.
- Het zoeken naar delfstoffen (seismisch onderzoek en exploratieonderzoek).

5.4.4.6 *Boom-en sierteelt, boomfruitteelt en houtteelt*

In een deel van het plangebied is boom- en sierteelt, boomfruitteelt en houtteelt niet toegestaan. De belangrijkste reden hiervoor is de verdichtende werking die deze teelten hebben op het landschap. Een deel van het ontginningenlandschap wordt gekenmerkt door grootschalige openheid. In deze gebieden zijn deze verdichtende teelten niet gewenst. Een ander deel van de ontginningengebieden kenmerkt zich juist door het vaak kleinschaligere randveenontginningengebied. In deze gebieden worden deze teelten nooit toegestaan. Deze gebieden zijn op de 'beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden' aangegeven als 'zeer waardevol'.

In het overige deel van het ontginningenlandschap (de gebieden die niet cultuurhistorisch zeer waardevol zijn) kunnen deze teelten mogelijk wel passen, hiervoor is wel een afwegingsmoment gewenst. De regeling voor deze teelten is daarom als volgt: In de bestemmingsomschrijving is bepaald dat de boom- en sierteelt, de boomfruitteelt en de houtteelt niet zijn toegestaan. Via een afwijking van de gebruiksregels is mogelijk gemaakt dat deze teelten alsnog toegestaan kunnen worden. De afweging wordt getoetst op landschappelijke criteria. Een landschapsdeskundige moet hierover een advies geven. De afwijkingsbevoegdheid kan niet worden toegepast in de eerder genoemde cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden.

Mogelijk is naast de afwijkingsvergunning een omgevingsvergunning noodzakelijk. Dit kan het geval zijn wanneer gronden geschikt worden gemaakt voor deze teelten door bijvoorbeeld te egaliseren. Deze omgevingsvergunning moet dan ook aangevraagd en verleend (kunnen) worden.

5.4.4.7 *Bouwen buiten het bouwvlak bij uitzondering mogelijk*

In de planregels zijn twee wijzigingsbevoegdheden opgenomen die het mogelijk maken om een mestsilo buiten het bouwvlak te bouwen. Deze vraag voor mestsilo's buiten het bouwvlak is vooral relevant voor akkerbouwers. Ze hebben het land soms ver weg liggen van de boerderij en willen de mest op de verder weg gelegen kavels kunnen opslaan. De gemeente is van mening dat vrijstaande silo's niet overal gewenst zijn. Daarom biedt het bestemmingsplan de volgende twee mogelijkheden voor het oprichten van mestsilo's buiten het bouwvlak.

De eerste wijzigingsbevoegdheid regelt dat de opslagcapaciteit van een bestaande mestsilo mag worden verdubbeld. Dit kan door de bestaande mestsilo te vervangen door een grotere mestsilo of er in omvang vergelijkbare mestsilo bij de bestaande te plaatsen. De nieuwe of te vergroten mestsilo moet landschappelijk worden ingepast. In de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit zijn de ontwerpprincipes opgenomen. Deze bevoegdheid mag in alle gebieden worden toegepast, mits aan de voorwaarden wordt voldaan.

De tweede wijzigingsbevoegdheid geldt voor de nieuwbouw van een mestsilo op een locatie waar nu geen mestsilo staat. De nieuwe mestsilo wordt alleen toegestaan als door de agrariër is aangetoond dat in het bouwvlak van zijn bedrijf geen ruimte meer is voor de mestsilo. Geen ruimte kan betekenen dat er geen fysieke ruimte in het bouwvlak en/of dat er milieutechnisch geen ruimte meer is voor de mestsilo. Dit betekent ook dat er eerst moet worden bekeken of er via de wijzigingsbevoegdheid voor uitbreiding van agrarische bouwvlakken ruimte op het bouwvlak gemaakt kan worden voor de mestsilo. De nieuwe mestsilo moet landschappelijk worden ingepast. In de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit zijn ontwerpprincipes opgenomen. Deze afwijkingsbevoegdheid geldt niet in de gebieden die op de 'beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden' (deze kaart maakt onderdeel uit van de planregels) zijn aangewezen als 'cultuurhistorisch zeer waardevol'.

Onder 'bestaand' wordt overigens een bestaande én legaal aanwezige mestsilo bedoeld. De regeling geldt ook voor mestzakken en andere vergelijkbare voorzieningen.

5.4.5 Relatie met andere vergunningen

Bij het opstellen van het vergunningenstelsel voor werken en werkzaamheden is uitgegaan van het beschermen van de kernkwaliteiten van het landschap.

Het is mogelijk dat voor bepaalde ingrepen ook nog andere vergunningen, soms van andere overheden, nodig zijn. Controleer dit altijd. Getracht is overlap in vergunningen te voorkomen, maar dat is niet altijd mogelijk.

Andere vergunningplicht kunnen onder meer zijn:

- bij ingrepen in en bij watergangen of ingrepen die invloed kunnen hebben op de waterhuishouding: mogelijk is ook een vergunning op basis van de Keur van het waterschap verplicht. Ook kan de ingreep plaatsvinden in een grondwaterbeschermingsgebied. In het bestemmingsplan zijn regels opgenomen voor het grondwaterbeschermingsgebied.
- in het gebied waar de ingreep plaatsvindt kan een onderzoeksplicht voor archeologische waarden gelden. Dit is met name het geval bij bodemingrepen. De onderzoeksplicht is geregeld in de archeologische dubbelbestemmingen.
- bij ontgrondingen kan een provinciale ontgrondingenvergunning vereist zijn.

5.4.6 Normaal beheer en onderhoud is toegestaan

In het toetsingskader bij de omgevingsvergunningen voor werken en werkzaamheden is bepaald dat een vergunning niet van toepassing is op werken en werkzaamheden 'die het normale onderhoud en/of de normale exploitatie betreffen'.

Wat valt er onder normaal beheer of onder normale exploitatie?

Werkzaamheden die het normale onderhoud en betreffen zijn volgens de planregels niet vergunningplichtig. Ook voor werkzaamheden op het agrarisch bouwblok (of een ander bebouwd perceel, zoals bij een woning of een bedrijf) geld voor sommige werken of werkzaamheden het vereiste van een vergunning. Het gaat dan vooral om ingrepen die de archeologische waarden kunnen verstoren of die een grote landschappelijke impact kunnen hebben. Het is wel van belang dat andere regelingen zich niet verzetten tegen een ingreep, zoals bijvoorbeeld een beheersovereenkomst. Ook moeten soms ontheffingen of vergunningen op basis van de Flora- en faunawet of de Natuurbeschermingswet worden verleend. Dit soort wettelijke verplichtingen zijn altijd van toepassing, onafhankelijk van de regeling in het bestemmingsplan.

Hierna zijn voorbeelden genoemd van werkzaamheden die in principe niet vergunningplichtig zijn:

Voorbeelden van normaal agrarisch gebruik:

- Maaien, beweiden en bemesten van grasland;
- Verbeteren van het grasland door het scheuren van de grasmat en het direct opnieuw inzaaien;
- Ploegen en cultiveren van bouwland, met uitzondering van diepploegen (diepploegen is dieper dan 30 centimeter ploegen);
- Verbouwen van akkerbouwgewassen, zoals maïs in wisselteelt;
- Maaien en schonen van sloot en slootkant;
- Het aanleggen van paden ter directe ontsluiting van een agrarisch bouwperceel (oprit).

Voorbeelden van normaal landschaps- en natuuronderhoud:

- Periodiek uitdunnen en snoeien van singels en bossen;
- Knotten van bomen;
- Opvullen van open plekken in singels;
- Flauwer maken van oevers;
- Schoonmaken en herstellen van vennen, poelen en pingoruïnes;
- Wateren ondieper maken;
- Beschermingsmiddelen nesten weidevogels plaatsen;
- Opslag verwijderen (bijv. op heide)
- Alle werkzaamheden op basis van een beheerplan voor een natuurgebied.

5.4.7 Afwegings- en toetsingscriteria voor omgevingsvergunningen voor werken en/of werkzaamheden

In het toetsingskader voor de vergunningen is aangegeven dat de vergunning niet verleend kan worden als er sprake is van een onevenredige aantasting van de landschappelijke waarden.

Om te bepalen of er sprake is van onevenredige schade zijn in ieder geval de volgende vragen van belang:

- De locatie van de geplande activiteit;
  Vindt de activiteit bijvoorbeeld plaats in directe aansluiting op het bouwperceel of midden in het veld? Dit is bijvoorbeeld van belang bij het aanleggen van aarden wallen en in de open gebieden (een ingreep wordt dan heel zichtbaar, de weidsheid mag niet worden verstoord).
- De omvang van de activiteit;
  Gaat het om een kleine of een grote oppervlakte waarover de ingreep plaatsvindt? Overigens: ook een ingreep op een beperkt aantal m2 kan grote gevolgen hebben, dit hangt samen met de aard en locatie van de activiteit. Het dempen of aanleggen van een sloot mag een natuurgebied niet (te veel) vernatten of juist droogleggen of agrarische percelen ongeschikt maken voor het verbouwen van gewassen.
- De aard van de activiteit;
  Is de activiteit voor dit specifieke gebied een redelijke activiteit. Zo zijn landbouwkundige verbeteringen wel toelaatbaar in een agrarisch gebied, maar niet in een natuurgebied.
- De periode waarin de activiteit wordt ondernomen;
  Is het beter om de werkzaamheden in een ander seizoen uit te voeren: kunnen activiteiten bijvoorbeeld buiten het broed- of voortplantingsseizoen van vogels en andere dieren plaatsvinden?
- De mogelijkheden voor herstel en compensatie;
  Is de ingreep aanvaardbaar als elders (= in de nabije omgeving) wordt gecompenseerd? Is de natuur- en boscompensatieregeling hier van toepassing? Zo, ja pas de regeling toe. Hier is vaak sprake van maatwerk.
- De cultuurhistorische waarden;
  Ligt het plangebied in een gebied met archeologische waarden? Is de kans op het doen van archeologische vondsten groot of klein? Ligt het gebied in één van de gebieden die cultuurhistorisch zeer waardevol zijn?. In de Erfgoednota is het beleid voor deze gebieden beschreven. In de Cultuurhistorische Inventarisatie zijn de beschrijvingen van de verschillende gebieden opgenomen. Dit stuk kan als achtergrondinformatie dienen.
- Het maatschappelijk belang;
  Wordt met het uitvoeren een groter maatschappelijk belang gediend? Het aanleggen van een fietspad kan een verbetering voor de verkeersveiligheid betekenen. Een nieuw natuurgebied met recreatiemogelijkheden aan de rand van een dorp dient ook een maatschappelijk belang, net als de landschappelijke inpassing van grootschalige bedrijvigheid.

De toetsings- en afwegingscriteria worden in samenhang met elkaar beoordeeld. Per geval wordt bekeken wat wel of niet mogelijk is. Omgevingsvergunningen voor dit soort werken of werkzaamheden zijn altijd maatwerk.

5.4.8 Mogelijkheid voor het laten doen van aanvullend onderzoek

In een aantal gevallen zal een toetsing van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor werken of werkzaamheden complex zijn en is er onduidelijkheid over de mogelijke gevolgen van de ingreep. Dit is bijvoorbeeld het geval bij aanvragen voor werken in grote gebieden, in natuurgebieden, kwetsbare gebieden of gebieden met veel overlappende waarden. Een advies van een deskundige (intern of extern) kan dan uitsluitsel geven over de toelaatbaarheid van de ingreep, een mogelijk andere wijze van werken en inpassen of over te nemen compenserende maatregelen.

De algemene zorgplicht op basis van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet is overigens altijd van toepassing.

Een paar concrete voorbeelden waarbij aanvullend advies aan de orde kan zijn:

- Voor alle vergunningplichtige ingrepen in een weidevogelgebied geldt dat aangetoond moet zijn dat er geen nadelige gevolgen ontstaan voor de weidevogelpopulatie. Bij kleine ingrepen kan dit mogelijk eenvoudig worden beredeneerd en onderbouwd. Voor grote ingrepen (zoals ingrepen in of met invloed op grote gebieden) of bij twijfel is het aan te raden een ter zake deskundig ecoloog een advies uit te laten brengen. Vogels vallen immers onder een 'zwaar' beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Zorgvuldigheid is hier van belang.
- Bij alle ingrepen in natuur- en bosgebieden geldt dat de afweging moet worden gemaakt of er een nader onderzoek noodzakelijk is. zie hiervoor ook de afwegingscriteria: is er schade te verwachten? Een ecologisch onderzoek moet worden uitgevoerd door een terzake deskundige ecoloog (lid van Netwerk Groene Bureaus).
- Bij grote ingrepen in de waterhuishouding of ingrepen in een waterhuishoudkundig kwetsbaar gebied kan het waterschap advies geven over het wel of niet verlenen van de vergunning, een andere wijze van uitvoeren of compenserende maatregelen. Mogelijk moet het waterschap zelf ook een vergunning of ontheffing verlenen.
- Het aanleggen van boom- en sierkwekerijen of het gebruiken van percelen voor boomfruitteelt of houtteelt en de bijbehorende werkzaamheden kunnen, afhankelijk van de locatie, een grote impact op het landschap hebben. Een advies van een landschapsdeskundige kan nuttig zijn.
- Een verkeersdeskundige kan advies geven over het aanleggen van recreatieve paden, in relatie tot bijvoorbeeld de verkeersveiligheid of een goede aansluiting op bestaande infrastructuur.
- Ook kan advies nodig zijn op het gebied van cultuurhistorie en/of archeologie. Dit geldt onder meer in de gebieden waar een beschermende dubbelbestemming voor archeologische waarden over heen ligt of voor de gebieden die op de kaart historische geografie zijn aangeduid als zeer waardevol.

Om te bepalen of er onevenredige schade op zal treden zijn soms nadere onderzoeken nodig. Deze worden aangeleverd door de initiatiefnemer en vinden dus plaats op diens kosten. Als de gemeente zelf nader advies wil inwinnen of een second opinion wil inwinnen komen deze kosten voor haar eigen rekening.

5.5 Flexibele regeling voor de woningen

5.5.1 Bestaande en legale woningen hebben de bestemming "Wonen" gekregen

Alle bestaande en legaal aanwezige woningen hebben de bestemming "Wonen" gekregen. Bedrijfswoningen zijn opgenomen in de bestemming van het (agrarisch) bedrijf.

5.5.2 Bestemmingsvlak zonder bouwvlak

Binnen het bestemmingsvlak "Wonen" is geen bouwvlak opgenomen. Ook hier is, net als bij de agrarische bedrijven, het indicatieve bouwperceel vervangen door een concreet ingetekend bestemmingsvlak. Het bestemmingsvlak is in beginsel ingetekend op basis van de kadastrale eigendommen. De woning en bijgebouwen zijn meegenomen in het bestemmingsvlak. Op sommige plaatsen zijn de kadastrale percelen heel groot, ze steken bijvoorbeeld heel diep een open gebied in. Als deze percelen niet in gebruik zijn genomen als bijvoorbeeld zijn ze buiten het bestemmingsvlak voor de woning gelaten. Zo wordt voorkomen dat in open gebieden alsnog tuinen of paardenbakken worden aangelegd of dat bijgebouwen ver achter op de kavel geplaatst kunnen worden.

Omdat in beginsel van de kadastrale percelen is uitgegaan geeft dit op sommige percelen een divers beeld in de omvang van de percelen met de woonbestemmingen.

Bebouwing moet op basis van de bouwregels wel worden gerealiseerd volgens het zogenaamde beginsel van bebouwingsconcentratie. Dit betekent dat de bebouwing geconcentreerd op het perceel moet staan. Bij een grote kavel is het dus niet toegestaan dat als de woning vooraan bij de weg staat een bijgebouw helemaal achter op de kavel wordt geplaatst. Er moet sprake zijn van een clustering van de gebouwen.

5.5.3 Oppervlakte woning en bijgebouwen in totaal 250 m2

De woning met de bijgebouwen (bijbehorende bouwwerken") mogen samen maximaal 250 m^2 groot zijn. Daarbij is de verdeling tussen woning en bijgebouwen vrij. Er is dus geen minimale of maximale maat voor of de woning of de bijgebouwen opgenomen. Het is aan de eigenaar om zelf de verdeling te kiezen. Eén groot gebouw met daarbinnen een woning en een inpandig of een aangebouwd bijgebouw is dus mogelijk, maar ook een woning met meerdere bijgebouwen.

Vrijstaande bijgebouwen gebruiken voor de woonfunctie is niet toegestaan.

5.5.4 Hobbymatig vee houden en beroep-aan-huis is toegestaan

Bij een perceel met een woonbestemming is het hobbymatig houden van vee toegestaan. Ook is het toegestaan om een beroep-aan-huis uit te oefenen. Een beroep- aan-huis is functioneel en ruimtelijk ondergeschikt aan de woonfunctie. Voorbeelden van beroepen aan huis zijn zelfstandige adviseurs (financieel, juridisch, maatschappelijk), beroepen waarvoor een kleine praktijkruimte nodig is (kapper, pedicure, sportmasseur, fysiotherapeut) en daarmee vergelijkbare beroepen. Ook zijn kleine klusbedrijfjes die voornamelijk op locatie werken toegestaan. Bij de woning is dan stalling van materiaal en het uitvoeren van beperkte werkzaamheden in de bijgebouwen toegestaan.

De verkeersaantrekkende werking en de parkeerdruk van deze functies is minimaal en de functies geven geen hinder naar de hinder. Er is geen verdere procedure nodig. Mogelijk is wel een omgevingsvergunning voor de verbouw van de woning nodig.

5.5.5 Woonbestemming wijzigen in een agrarisch bouwvlak

In de gebieden voor grootschalige landbouwontwikkeling is het mogelijk om een woonbestemming weer te wijzigen in een agrarisch bouwvlak. De gemeente wil hiermee hergebruik van bestaande bebouwde percelen stimuleren en voorkomen dat nu nog onbebouwde grond wordt bebouwd. Agrarische bedrijven die willen verplaatsen vanuit een ander deel van de gemeente kunnen deze percelen gebruiken om hun bedrijf te vestigen en daarmee een knelpunt (bijvoorbeeld door ligging in de kern,

ligging nabij een natuurgebied) oplossen. Voorwaarde is wel dat het om een voormalig agrarisch bedrijf gaat: dus een perceel dat in het vorige bestemmingsplan Buitengebied een agrarisch bouwvlak had. De initiatiefnemer moet aantonen dat het om een volwaardig bedrijf met toekomstperspectief gaat en dat de oude locatie niet meer als agrarisch bedrijf gebruikt kan worden. Deze wijzigingsbevoegdheid mag in de planperiode maximaal twintig keer toegepast worden.

5.6 Bestaande niet-agrarische bedrijven en functies zijn bestemd

5.6.1 Bestaande en legale bedrijven en functies hebben een passende bestemming gekregen

In het plangebied komen een aantal niet-agrarische bedrijfsfuncties en maatschappelijke functies voor. Het gaat dan om bedrijven, sportvoorzieningen, maatschappelijke functies en horeca.

De bestaande en legaal aanwezige bedrijven en functies zijn met een passende bestemming opgenomen in het bestemmingsplan. De volgende bestemmingen zijn hiervoor gebruikt:

- "Bedrijf" (voor de loonwerkers, landbouwmechanisatiebedrijven, houtbewerkingsbedrijven en dergelijke).
- "Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen".
- "Horeca" (voor horecabedrijven).
- "Cultuur en Ontspanning" (voor de sauna en seksinrichtingen).
- "Recreatie - Dagrecreatie".
- "Recreatie - Verblijfsrecreatie".
- "Sport" en "Sport-Manege" (voor de sportvelden, zwembad en de maneges).
- "Maatschappelijk" (voor school, buurthuis en dergelijke).
- "Maatschappelijk - Begraafplaats" (voor de begraafplaatsen).

Binnen de bestemming "Bedrijf" zijn de bedrijven uit de categorie 1 of 2 van de bedrijvenlijst toegestaan. De toegestane bedrijven zijn opgenomen in een tabel bij de planregels. Binnen deze toegestane bedrijven is uitwisseling mogelijk: omschakeling naar een ander bedrijf uit die lijst is toegestaan.

Daarnaast is een aantal bedrijven aangeduid als 'bedrijf'. Van deze bedrijven is in een adressenlijst bij de regels aangegeven welk soort bedrijf op dat adres is toegestaan. Hier is geen directe uitwisselbaarheid mogelijk. In de afwijkingsregels is opgenomen dat een ander type toegestaan kan worden als het bedrijf naar aard en invloed op de omgeving vergelijkbaar kan worden geacht met het bestaande toegestane bedrijf.

Bedrijven die een vergunning op grond van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) of de Wet geluidhinder (Wgh) nodig hebben zijn niet toegestaan. Hetzelfde geldt voor bedrijven waar vuurwerk wordt opgeslagen of voor m.e.r.-plichtige of m.e.r.-beoordelingsplichtige bedrijven.

De bestemmingen en aanduidingen zijn toegekend aan het vergunningen- en meldingenbestand van de gemeente, waarbij ook is gekeken naar de geldende bestemming. Bedrijven die een vergunning of melding hebben, nog in werking zijn en al bestemd waren voor een niet-agrarische bedrijfsfunctie hebben in dit bestemmingsplan de bestemming "Bedrijf" gekregen.

Opslag (=buitenopslag) is alleen toegestaan op de percelen waar de aanduiding 'opslag' aan is toegekend.

IJsbanen zijn aangeduid als "ijsbaan" binnen de gebiedsbestemmingen waar ze in liggen.

5.6.2 Bestemmingsvlak zonder bouwvlak

Binnen het bestemmingsvlak voor bedrijven en andere niet-agrarische functies is geen bouwvlak opgenomen. Het bestemmingsvlak is in principe ingetekend op basis van de kadastrale eigendommen. De bedrijfswoning en bijgebouwen zijn meegenomen in het bestemmingsvlak.

Bebouwing moet op basis van de bouwregels worden gerealiseerd volgens het zogenaamde beginsel van bebouwingsconcentratie. Dit betekent dat de bebouwing geconcentreerd op het perceel moet staan. Bij een grote kavel is het dus niet toegestaan dat als de woning vooraan bij de weg staat een bijgebouw helemaal achter op de kavel wordt geplaatst. Er moet sprake zijn van een clustering van de gebouwen.

5.6.3 Uitbreiding met 10% is toegestaan

Op basis van vaste jurisprudentie is in dit bestemmingsplan een uitbreiding van de bestaande oppervlakte bedrijfsbebouwing toegestaan. Het maximale uitbreidingspercentage bedraagt 10%. Dit is in de algemene afwijkingsregels opgenomen. Het uitbreidingsplan moet met een erfinrichtingsplan goed worden ingepast.

Het uitbreidingspercentage is op 10% gezet omdat het gaat om bedrijven die niet altijd gewenst zijn in het buitengebied en beter passen op een bedrijventerrein. Voor recreatiebedrijven geldt ook een uitbreidingspercentage. Vanwege de recreatiedruk is deze uitbreiding hier ook beperkt tot 10%.

Voor maneges geldt een ruimer uitbreidingspercentage. Deze bedrijven horen niet thuis op een bedrijventerrein en horen daarom thuis in het buitengebied. Deze bedrijven hebben daarom een uitbreidingspercentage van 25% gekregen.

5.6.4 Grotere uitbreidingen via een herziening

Voor bedrijven die aan het buitengebied gebonden zijn kunnen grotere uitbreidingen dan de eerder genoemde 10% mogelijk worden gemaakt. Omdat de gemeente in dit soort maatwerk wil leveren en per geval een afweging wil maken is deze mogelijkheid buiten het bestemmingsplan gelaten. Belangrijke afwegingen bij deze uitbreidingen zijn de landschappelijke inpassing, de verkeersaantrekkende werking, het voorkomen van hinder en de vraag of het bedrijf een toegevoegde waarde heeft voor het buitengebied (bv door werkgelegenheid, of als aanvulling/ondersteuning op agrarische bedrijven).

In de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit zijn ontwerpprincipes voor deze situaties opgenomen.

5.6.5 Regels kunnen eisen stellen aan de landschappelijke inpassing

In de bestemmingsomschrijving is de landschappelijke inpassing en/of de erfbeplanting van het bedrijf of de voorziening meebestemd.

In de planregels is een zogenaamde nadere eisenregeling opgenomen die het mogelijk maakt om eisen te stellen aan de plaats en afmeting van de bebouwing. Deze nadere eis geeft de gemeente de mogelijkheid om bij te kunnen sturen ten behoeve van

- het straat- en bebouwingsbeeld (nieuwe bebouwing moet passen in de bestaande structuur, of passen bij waardevolle bebouwing)
- de landschappelijke inpassing (nieuwe bebouwing moet mogelijk worden ingepast met een groensingel of past door het toepassen van een andere nokrichting beter in de lijnen van het landschap)

- de milieusituatie (een nieuwe stal moet mogelijk op een andere plek staan om te kunnen voldoen aan milieueisen of om hinder op naburige percelen te voorkomen of te beperken)
- de verkeersveiligheid (een nieuw gebouw kan het uitzicht op de weg of een kruising beperken en past daarom beter op een andere plek)
- de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden (er kunnen situaties voorkomen waarin de nieuwe bebouwing de gebruiksmogelijkheden van gronden van buren beperken, hier kan dan op bijgestuurd worden).

De Notitie Ruimtelijke Kwaliteit dat onderdeel uitmaakt van dit bestemmingsplan geeft per landschapstype ontwerpprincipes voor nieuwe bebouwing en een goede erfindeling en erfinrichting. Dit beeldkwaliteitsplan biedt daarmee de inspiratie en richtlijnen voor een goede landschappelijke inpassing van het bedrijf.

5.7 Paardenbakken

In het plangebied komt een groot aantal hobbymatig gebruikte paardenbakken voor, het grootste deel hiervan is zonder vergunning aangelegd. Het grootste deel van de paardenbakken ligt bij woningen, een deel hoort bij (agrarische) bedrijven. De bestaande paardenbakken zijn als ze op het kadastrale perceel van de (bedrijfs)woning liggen en passen in de ruimtelijke structuur van de omgeving in beginsel meegenomen in het bestemmingsvlak "Wonen", het agrarisch bouwvlak of een andere bedrijfsbestemming. Hiermee zijn een groot aantal paardenbakken gelegaliseerd.

Wanneer ze buiten een dergelijke bouw- of bestemmingsvlak liggen zijn ze in de gebiedsbestemming komen te liggen. Ze zijn daarmee onder het overgangsrecht gebracht en dus niet gelegaliseerd. Wanneer de paardenbakken afbreuk doen aan de kernkwaliteiten van het desbetreffende landschapstype of wanneer er sprake is van overlast zal handhavend worden opgetreden. Wanneer iemand een dergelijke paardenbak wil veranderen of verplaatsen zal deze in het bouwvlak of bestemmingsvlak van de bijbehorende (bedrijfs) woning moeten worden opgenomen en daarmee gelegaliseerd worden.

Het aanleggen van neuwe paardenbakken en het verplaatsen van de bestaande illegale paardenbakken is mogelijk als gebruik is gemaakt van een afwijking van het bestemmingsplan. In de algemene afwijkingsregels zijn hiervoor regels opgenomen. Het heeft de voorkeur om de paardenbakken in het bestemmingsvlak "Wonen", het agrarisch bouwvlak of binnen een bedrijfsbestemming op te nemen. Per (bedrijfs)woning is maximaal één paardenbak toegestaan. Voorwaarden zijn:

1. een minimale afstand van 30 meter wordt aangehouden tot woningen of (agrarische) bedrijven van derden;
2. de locatie van de paardrijbak is gelegen op het bijbehorende bestemmingsvlak of bouwvlak waar de (bedrijfs)woning in is geregeld;
3. de totale oppervlakte van de paardrijbak niet meer bedraagt dan 800 m² en de bouwhoogte van een afrastering/ omheining, bij voorkeur uitgevoerd middels houten hekwerk of linten in gedekte kleuren die harmoniëren met de natuurlijke omgeving, niet meer bedraagt dan 1,5 meter;
4. er maximaal 4 verlichtingspalen, in gedekte kleuren, worden geplaatst en dat maatregelen zijn of worden getroffen om overlast voor de omgeving en het verkeer te voorkomen; (er kunnen bijv. maatregelen worden getroffen om overlast voor de omgeving te voorkomen, door het aanbrengen van afschermende kappen waardoor de lichtbundel uitsluitend is gericht op de paardrijbak);
5. er maatregelen worden getroffen, opdat geen (stof)overlast voor de omgeving plaatsvindt;

Deze regels gelden ook voor wijzigingen aan bestaande paardenbakken, het toepassen van de afwijkingsbevoegdheid legaliseert dan gelijk het huidige, strijdige gebruik.

5.8 Natuur- en bosgebieden zijn bestemd als "Natuur".

Wanneer wordt verwezen naar bestaande landschapselementen wordt bedoeld zoals deze bestonden ten tijde van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan.

5.8.1 Bestaande natuurgebieden beschermd via passende bestemming

De bestaande natuur- en bosgebieden hebben de bestemming "Natuur" gekregen. Het gaat dan om de gebieden die nu al als natuurgebied zijn ingericht en de gebieden die deel uitmaken van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Op sommige gronden ligt een doelstelling voor natuurontwikkeling, maar zijn nog in agrarisch gebruik. Deze gronden hebben dan ook geen natuurbestemming gekregen. Het agrarische gebruik kan worden voortgezet. In deze bestemmingen is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt de agrarische bestemming te wijzigen ten behoeve van natuurontwikkeling. De bevoegdheid kan alleen worden toegepast in gebieden die in het provinciale natuurbeheerplan zijn aangewezen als nieuwe natuur.

De bestemming 'Natuur"geldt voor de bestaande grotere eenheden natuur of bos. Verspreid in het gebied komen ook kleinere natuur- en bospercelen voor. Als deze gebieden kleiner zijn dan twee hectare zijn ze meebestemd in de doeleindenomschrijving van de agrarische gebiedsbestemming waar ze in liggen. Via de gebruiksregels is bepaald dat deze elementen niet verwijderd mogen worden.

In de bestemmingsomschrijving is geen onderscheid gemaakt in bos en andere natuurgebieden. De natuurgebieden kennen een lage dynamiek, er verandert weinig. Er is daarom geen noodzaak om een gedetailleerdere regeling op te nemen. Deze regeling geeft ook de eigenaar of beheerder van een natuurgebied de ruimte voor beheer of een andere inrichting. In de praktijk zal dit niet of nauwelijks voorkomen omdat de subsidies zijn gekoppeld aan bepaalde natuurdoeltypen per gebied.

Bosbouw voor de houtproductie is mogelijk op de bospercelen waar dat nu ook al plaatsvindt.

Extensief recreatief medegebruik (wandelen, fietsen, paardrijden) met de bijbehorende bestaande (infrastructurele) voorzieningen is toegestaan. Voor de aanleg van nieuwe paden is een omgevingsvergunning vereist.

Met een aanduiding "kampeerterrein" is aangegeven waar een natuurkampeerterrein is toegestaan.

5.8.1.1 *Bouwen in natuurgebieden niet toegestaan*

In de natuurgebieden mogen geen gebouwen worden gebouwd. Andere bouwwerken zijn toegestaan als ze ten dienste staan van de natuurbestemming. Denk daarbij aan een picknickbank, informatieborden, wegwijzers of andere voorzieningen voor het extensieve recreatief medegebruik. Deze voorzieningen mogen maximaal 3 meter hoog zijn.

5.8.1.2 *Ingrepen pas mogelijk na vergunning*

Voor de volgende werken of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- het aanleggen van voorzieningen ten behoeve van recreatief medegebruik of educatief medegebruik;
- het aanleggen, verharden of verzwaren van infrastructurele voorzieningen;

- het aanbrengen van voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen het aanleggen van watergangen;
- het aanleggen van kabels en leidingen ten behoeve van de drinkwatervoorziening, de riolering, de waterhuishouding, de energievoorziening en de datacommunicatie, voor zover toegestaan op grond van de algemene gebruiksregels.

De vergunningplicht geldt niet voor het zogenaamde 'normaal onderhoud'. Voorbeelden van normaal landschaps- en natuuronderhoud zijn onder andere:

- Periodiek uitdunnen en snoeien van singels en bossen.
- Bij gebieden waar bosbouw is toegestaan: het kappen van bomen.
- Flauwer maken van oevers.
- Schoonmaken en herstellen van vennen, poelen,pingoruïnes.
- Wateren ondieper maken.
- Beschermingsmiddelen nesten weidevogels plaatsen.
- Opslag verwijderen (bijv. op heide).
- Alle werkzaamheden op basis van een beheerplan voor een natuurgebied.

5.8.1.3 *Compensatieregeling voor natuur*

Soms is het nodig om natuurgebieden te schaden of bosgebieden te kappen om ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. Als deze natuur- of bosgebieden in de Ecologische Hoofdstructuur liggen gelden de "Spelregels EHS" (de rijksregeling voor compensatie in de EHS) die verder zijn uitgewerkt in de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe. In deze regeling zijn voorwaarden opgenomen voor mitigatie en compensatie.

Omdat het eventueel verwijderen van de bestemming "Natuur" van een gebied en het elders toekennen van de bestemming "Natuur" in het kader van compensatie altijd maatwerk is, is er voor gekozen om hiervoor in het bestemmingsplan geen regeling op te nemen.

De bestemming 'Natuur"geldt voor de grotere eenheden natuur of bos. Verspreid in het gebied komen ook kleinere natuur- en bospercelen voor. Als deze gebieden kleiner zijn dan twee hectare zijn ze meebestemd in de doeleindenomschrijving van de agrarische gebiedsbestemming waar ze in liggen. Via de gebruiksregels is bepaald dat deze elementen niet verwijderd mogen worden.

5.8.2 Nieuwe natuurgebieden mogelijk via een wijziging van het bestemmingsplan

In de drie agrarische gebiedsbestemmingen is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt om de bestemming te wijzigen ten behoeve van natuurontwikkeling. Hiermee kan de bestemming "Natuur", "Water" of een andere gebiedsbestemming of nadere aanduiding worden toegekend. Voorwaarde is dat er een door B&W goedgekeurd inrichtingsplan als basis is. De bevoegdheid kan alleen worden toegepast voor gebieden die in het Natuurbeheerplan zijn aangewezen als natuurontwikkelingsgebied.

De voorgenomen wijziging wordt verder getoetst aan de belangen van de aangrenzende grondeigenaren of -gebruikers. Ook vindt een toetsing aan de hand van de milieutechnische, waterhuishoudkundige, natuurlijke, archeologische en landschappelijke waarden plaats.

5.9 Grote waterlopen zijn bestemd als "Water"

5.9.1 A-watergangen en kanalen: bestemming "Water"

De belangrijke watergangen zijn bestemd als "Water". Belangrijke watergangen zijn watergangen die een belangrijke of essentiële rol vervullen in de waterhuishouding. Dit zijn de zogenaamde A-watergangen van het waterschap. Het gaat met name om de kanalen in de ontginningengebieden.

De beken zijn meebestemd in de bestemming "Agrarisch met waarden - Beekdallandschap". Ze zijn niet bestemd als "Water", dit is gedaan om de beken in de lage delen van het beekdal de ruimte te geven. Het laten hermeanderen van deze beken is dan mogelijk.

Andere watergangen, zoals kavelsloten, wijken en beken zijn meebestemd in de bestemming waar ze in liggen. Via het vergunningenstelsel voor werken en werkzaamheden in deze bestemmingen zijn ingrepen in deze watergangen vergunningplichtig. Op deze manier is de waterhuishouding naast bestemd ook beschermd.

Bij het verlenen voor vergunningen die de waterhuishouding aangaan zal de gemeente het waterschap (als beheerder van de watergang) horen. Het waterschap kan daarbij ook adviseren over bijvoorbeeld de juiste uitvoering van de werkzaamheden. Het kan ook mogelijk zijn dat het waterschap daarnaast nog een vergunning op basis van de Keur moet verlenen.

5.9.2 Relatie met de Keur van het waterschap

In de Keur van het waterschap zijn regels van het waterschap over het beheer en gebruik van watergangen en kunstwerken opgenomen. In de keur staat wat wel en niet mag op of aan de waterkeringen (dijken en kades) en watergangen. Zo is bijvoorbeeld het plaatsen van gebouwen of het planten van bomen en struiken binnen een zone van vijf meter vanaf de watergang verboden. De regels maken het mogelijk dat het waterschap het onderhoud aan watergangen en waterkeringen goed kan uitvoeren. Het gaat om alle wateren en waterkeringen die het waterschap in beheer heeft inclusief een aangrenzende strook van 4,5 of 5 meter grond.

Voor werkzaamheden in het oppervlaktewater is een watervergunning op grond van de Keur nodig. Vaak kan ook worden volstaan met een melding. Bijvoorbeeld voor het aanleggen van dammen, duikers, drainageleidingen of andere lozingsbuizen of vissteigers of het aanpassen van watergangen. Dit moet ook gebeuren het lozen van afvalwater of het onttrekken van water.

Het kan dus mogelijk zijn dat een dubbele vergunningplicht is bij bepaalde ingrepen. Geprobeerd is dat zo veel mogelijk te voorkomen.

5.9.3 Waterberging meebestemd

Een deel van het plangebied is door de provincie en het waterschap aangewezen als gebied waar waterberging plaats moet vinden. Het gaat dan vooral om het vasthouden van water als gevolg van zeer grote regenbuien waardoor pieken in de waterafvoer plaats vinden. De gebieden die hiervoor zijn aangewezen zijn de lage delen van de beekdalen en de natuurgebieden.

Het waterschap heeft als beleid dat bij bouwplannen het extra verhard oppervlak moet worden gecompenseerd. Als indicatief percentage is 8-12 % van het nieuwe verhard oppervlak aan te houden. Bij grote bouwplannen (die bijvoorbeeld via een wijzigingsbevoegdheid worden gerealiseerd) zal met het waterschap worden overlegd

over de mate van compensatie en de beste wijze om het uit te voeren. In de planregels is bepaald dat het agrarisch bouwvlak mede is bestemd voor retentievoorzieningen.

5.9.4 Beschermende regels voor grondwaterbeschermingsgebieden

In het plangebied ligt een aantal grondwaterbeschermingsgebieden. Dit zijn gebieden rondom drinkwaterwinningen. Voor deze gebieden gelden beschermende regels die er voor moeten zorgen dat het grondwater in deze gebieden schoon blijft. In het vergunningenstelsel voor werken en werkzaamheden zijn daarom een aantal ingrepen vergunningplichtig gemaakt.

5.10 Archeologische waarden beschermd via een vergunningenstelsel

Eén van de onderdelen van de Cultuurhistorische Inventarisatie is een nadere uitwerking van de landelijke Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) en de Archeologische Monumentenkaart (AMK). Deze archeologische verwachtingenkaart geeft de verwachtingswaardes van de verschillende gebieden weer. Op de beleidskaart is per deelgebied aangegeven wat het beleid voor deze gebieden is. Dit varieert van gebieden die helemaal niet verstoord mogen worden tot gebieden waarvoor een onderzoeksplicht (vergunningplicht) geldt vanaf een bepaalde omvang van de bodemingreep.

Deze verschillende gebieden met bijbehorende vergunningenstelsels zijn in dit bestemmingsplan opgenomen. Met verschillende dubbelbestemmingen zijn de afzonderlijke gebieden op de verbeelding weergegeven. De dubbelbestemmingen liggen ook op bebouwde percelen of bouwvlakken. Het kan dus mogelijk zijn dat bouwrechten die 'bij recht' in het bestemmingsplan zijn opgenomen pas kunnen worden gebruikt als er eerst een onderzoek heeft plaatsgevonden en/of een vergunning is verleend voor het verstoren van de bodem. Uit het onderzoek kan bijvoorbeeld komen dat de bodem al verstoord is en er geen vondsten te verwachten zijn of dat er wel vondsten (te verwachten) zijn en hoe hiermee moet worden omgegaan (bv behoud in situ of opgraven). Hier zijn namelijk ook nog niet (diep) verstoorde gebieden aanwezig en dus archeologische vondsten mogelijk.

De op de beleidskaart weergegeven gebieden zijn als volgt bestemd.

Gebied volgens beleidskaart	Onderzoeksplicht	Toegekende bestemming
modern bebouwd gebied	geen	geen archeologische bestemming noodzakelijk
gebieden met archeologische verwachtingswaarde	bij ingrepen groter dan 500 m2 en dieper dan 30 centimeter onder maaiveld.	dubbelbestemming "Waarde - archeologische verwachtingswaarde"
historische kernen	bij ingrepen groter dan 100 m2 en dieper dan 30 centimeter onder maaiveld.	dubbelbestemming "Waarde - Archeologie 4"
AMK-terreinen met agrarisch gebruik	bij ingrepen groter dan 0 m2 en dieper dan 30 centimeter onder maaiveld.	dubbelbestemming "Waarde - Archeologie 3"
AMK-terreinen in natuurgebieden	alle bodemingrepen zijn onderzoeksplichtig	dubbelbestemming "Waarde - Archeologie 2"
Wettelijk beschermde monumenten	alle bodemingrepen zijn onderzoeksplichtig. Vergunning van de	dubbelbestemming "Waarde - Archeologie 1"

	Rijksdienst vereist.	
bufferzones	dezelfde onderzoeksplicht als in het gebied waar de bufferzone om heen ligt	dezelfde bestemming als het gebied waar de bufferzone bijhoort.
gebieden van provinciaal belang	de onderzoeksplicht die voor dat gebied geldt (provinciaal belang kan alle onderzoeksgebieden omvatten)	Geen eigen bestemming: maar één van de bestemmingen uit de voorgaande rijen uit deze tabel die voor dat gebied geldt.

Als er sprake is van een onderzoeksplicht kan in de meeste gevallen in eerste instantie worden volstaan met een bureauonderzoek. Uit het bureauonderzoek blijkt dan of nader archeologisch onderzoek nodig is en aan welke eisen het onderzoek moet voldoen.

In de inventarisatie van de archeologische waarden zijn circa 15 gebieden aangewezen waarvoor behoud van de waarden op de plek zelf wordt nagestreefd ('behoud in situ'). Deze gebieden liggen allemaal binnen AMK-terreinen waarvoor al geldt dat bodemingrepen niet zijn toegestaan zonder vergunning en bijbehorende onderzoeksplicht. Een aanvullende regeling voor deze 15 terreinen is daarom niet nodig.

Voor de wettelijk beschermde monumenten geldt overigens dat ze alleen voor de attentiewaarde op de verbeelding zijn opgenomen. De bescherming voor deze gebieden is opgenomen in artikel 88 van de Monumentenwet. De Minister is hier het bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen.

Voor de gebieden die van provinciaal belang geldt dat betrokkenheid van de provinciaal archeoloog in het beginstadium gewenst is.

5.11 Karakteristieke panden krijgen ook bescherming

In het plangebied staan een aantal Rijks- en provinciale bouwkundige monumenten. Deze monumenten vallen onder de bescherming van de Monumentenwet. In het bestemmingsplan is daarom geen (aanvullende) regeling opgenomen om zo dubbele regels en vergunningplichten te voorkomen.

In het plangebied staat daarnaast een aantal karakteristieke panden (panden zonder monumentale status). De gemeente wil deze panden waar mogelijk behouden en beschermen. Hiervoor wordt nog beleid uitgewerkt.

5.12 Hoofdleidingen, nutsvoorzieningen en doorgaande wegen zijn bestemd

5.12.1 Leidingen met beschermingszones op de verbeelding en beschermd in de regels

Door het plangebied loopt een groot aantal leidingen voor gas- en olietransport. De leidingen zijn op de verbeelding met een aanduiding voor de hartlijn (de leiding zelf) en een belemmeringenzone (de dubbelbestemmingen "Leiding - Gas", "Leiding - Hoogspanning", "Leiding - Hoogspanningsverbinding" en "Leiding - Olie"). Voor deze belemmeringenzone geldt een vergunningplicht voor ingrepen in de bodem. Voor de

dubbelbestemming "Leiding - Hoogspanning" geldt gebouwen of bouwwerken niet hoger mogen worden gebouwd dan 40 meter. Deze regels zijn opgenomen in de planregels van de betreffende bestemmingen.

Door het zuidelijk deel van het plangebied loopt een reserveringszone voor een nieuwe buisleiding van nationaal belang.

5.12.2 Nutsvoorzieningen hebben een passende bestemming gekregen

Activiteiten en installaties voor het algemeen nut zijn bestemd als "Bedrijf - Nutsbedrijf". Het gaat hier om een waterpompstation en twee rioolwaterzuiveringsinstallaties. Dit zijn de nutsvoorzieningen waar mensen aanwezig zijn. In de regels is aangegeven wat de maximale toegestane bouwhoogte van gebouwen en bouwwerken op deze percelen is.

Nutsvoorzieningen ten behoeve van het openbare netwerk zijn bestemd als "Bedrijf-Nutsvoorzieningen". Het gaat dan onder meer om de grotere (en daarmee niet-vergunningvrije) voorzieningen als trafo's.

Op een aantal plaatsen in het plangebied staan installaties voor de winning, bewerking, opslag en distributie van aardgas of aardolie. Deze installaties hebben de bestemming "Bedrijf - Mijnbouw" gekregen. De maximale bouwhoogte voor andere bouwwerken in deze bestemming bedraagt 20 meter.

5.12.3 De grotere en doorgaande wegen zijn bestemd

De doorgaande wegen in het plangebied zijn bestemd als "Verkeer". De spoorverbinding is bestemd als "Verkeer - Railverkeer". Bermen, bermsloten en bijbehorende voorzieningen (bushokjes, lantaarnpalen, verkeersborden, seinpalen en dergelijke) zijn ook in deze bestemmingen opgenomen.

5.13 Een aantal algemene regels geldt voor alle bestemmingen

5.13.1 Begripsbepalingen geven definities van een groot aantal begrippen uit de regels

In artikel 1 van de planregels zijn begripsbepalingen opgenomen. Deze begripsbepalingen geven definities van belangrijke en veel gebruikte begrippen die in de planregels worden gebruikt.

5.13.2 Algemene afwijkingsregels voor o.a. B&B, kleinschalig kampeerterrein, dubbele bewoning en hergebruik voormalige agrarische bedrijfsgebouwen en bijzondere bouwwerken

In de algemene gebruiksregels zijn regels en voorwaarden opgenomen voor een aantal gebruiksfuncties en bouwmogelijkheden die voor alle bestemmingen gelden. Zo is in alle woningen en bedrijfswoningen een bed-and-breakfast, een kleinschalig kampeerterrein of dubbele bewoning toegestaan. Ook mag de bebouwing op een woonperceel worden herschikt. Hier is wel een aantal voorwaarden aan verbonden.

Voor de kleinschalige kampeerterreinen gelden onder andere minimale afstanden tussen kampeerterreinen onderling en tussen een kampeerterrein en een woning. Het terrein moet in directe aansluiting op het woonperceel en landschappelijk worden ingepast. Natweervoorzieningen van 100 m^2 groot zijn toegestaan.

Een bed-and-breakfast mag in de (bedrijfs-)woning worden gerealiseerd. De initiatiefnemer moet zelf de hoofdbewoner zijn.

Binnen een bestaande woning mag een tweede wooneenheid worden gerealiseerd (dubbele bewoning). De woning mag hiervoor herbouwd en verbouwd worden. Het is niet mogelijk of toegestaan om met deze regeling twee vrijstaande woningen te realiseren: het wordt na splitsing één pand met twee wooneenheden. Voor het gesplitste pand, met de twee wooneenheden, blijft een totale maximum oppervlakte van 250 m^2 gelden.

Op een woonperceel mag de bebouwing herschikt worden (bijvoorbeeld slopen en herbouwen op een andere plek op de kavel). Voorwaarde is dat de oppervlakte bebouwing niet toeneemt. De ruimtelijke samenhang op het perceel moet met de herschikking verbeteren.

In de algemene gebruiksregels is ook het hergebruik van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen geregeld. Deze panden mogen worden gebruikt voor wonen bedrijfsdoeleinden (lichte milieucategorieën), recreatieve doeleinden of zorgdoeleinden. Voorwaarden zijn onder andere dat de bestaande gebouwen worden hergebruikt, de verkeersaantrekkende werking niet onevenredig toeneemt en de kernkwaliteiten van de omgeving niet worden aangetast. Het onbebouwde erf mag niet worden gebruikt voor de opslag van goederen, materialen, voertuigen en machines. Parkeren moet ook plaatsvinden op het eigen erf.

Bij alle gebruiksmogelijkheden geldt dat nabijgelegen bedrijven niet belemmerd mogen worden in hun bedrijfsvoering.

De gemeente ontvangt wel eens vragen voor 'bijzondere' bouwwerken. Het gaat dan om bijvoorbeeld ooievaarsnesten, kunstzinnige kunstwerken, vleermuispalen of uilenkasten. In de algemene afwijkingsregels is bepaald dat deze bouwwerken en daarmee vergelijkbare bouwwerken tot een hoogte van 5 meter zijn toegestaan.

5.13.3 Overgangsrecht voor strijdig gebruik en illegale bouwwerken

Gebouwen en bouwwerken die zijn gerealiseerd zonder dat er een vereiste vergunning voor is verleend zijn onder het overgangsrecht gebracht. Dit houdt in dat ze mogen blijven bestaan, maar alleen in de huidige vorm en omvang. Uitbreiden of veranderen van functie is niet mogelijk. Deze illegale bouwwerken en gebouwen zijn daarmee dus niet gelegaliseerd.

Hoofdstuk 6 Notitie Ruimtelijke Kwaliteit

6.1 Verhoging van de ruimtelijke kwaliteit gewenst

Bij het bestemmingsplan hoort een Notitie Ruimtelijke Kwaliteit. In deze notitie is aangegeven hoe bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de nieuwe bebouwing het beste kan worden ingepast in het landschap. Deze Notitie gaat in op de plaatsing van de gebouwen (hoe plaats je het gebouw op het perceel) en op de landschappelijke inpassing (wat is de beste beplanting voor dat perceel) en hoe wordt het perceel goed aangesloten op de landschapswaarden van de omliggende percelen. De Notitie Ruimtelijke Kwaliteit biedt hiervoor de criteria, de inspiratie en de referentiebeelden.

De gemeente Coevorden wil werk maken van het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied. De Notitie Ruimtelijke Kwaliteit is daarom aan de planregels gekoppeld, dat betekent dat hij voor bepaalde ontwikkelingen verplicht moet worden toegepast.

6.2 Afstemming met Erfgoednota

In de Erfgoednota "Het Kapitaal van Coevorden" heeft de gemeente haar beleid voor het gemeentelijk cultuurhistorisch erfgoed vastgelegd. In de Cultuurhistorische Inventarisatie zijn landschap en historische geografie, archeologie en de gebouwde omgeving geïnventariseerd, beschreven en gewaardeerd. De Cultuurhistorische inventarisatie vormt de onderlegger voor de Erfgoednota. In de Erfgoednota zijn negen gebieden aangewezen waar de gemeente Coevorden in gaat zetten op het behoud van de kenmerkende karakteristieken van die gebieden. Het gaat om de volgende gebieden:

1. Noord-Sleen - Achterste Erm.
2. Zweeloo-Zwinderen.
3. Dalen en Wachtum.
4. Gebied ten zuiden en ten noordoosten van het Stieltjeskanaal.
5. Kanaal Coevorden-Zwinderen, Zwinderse veld en Zwinders Kanaal.
6. Veenmarke van Gees.
7. Veenontginning Steenwijksmoer met dorpskern.
8. Oranjekanaal met dorpskern Schoonoord.
9. Vestingstad Coevorden met de omringende waterwegen.

Voor deze negen gebieden geldt dat bij erfinrichtingsplannen voor nieuwe ontwikkelingen een 'plus' moet worden geleverd. In het erfinrichtingsplan voor deze percelen moet ook aandacht worden besteed aan het geheel van de waarden van landschap en historische geografie, archeologie en gebouwde omgeving. Dit gaat dus verder dan alleen aandacht besteden aan de goede plaats en noklijn van een gebouw en de afschermende beplanting. Er moet ook in beeld worden gebracht hoe de eventuele aanwezige karakteristieke bebouwing en archeologie een plaats krijgen op het perceel. Dit kan bijvoorbeeld door behoud (een archeologische vindplaats niet bebouwen), herstel (een karakteristiek pand in oude glorie herstellen) of ontwikkeling (oude verkavelings- of bebouwingspatronen terug laten komen in het nieuwe erf).

6.3 Vertaling in het bestemmingsplan

In het bestemmingsplan heeft de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit op de volgende manier een doorwerking gekregen:

- Voor alle ontwikkelingen die via een afwijking of wijziging mogelijk zijn geldt dat een erfinrichtingsplan moet worden gemaakt.
- Voor de bouw van agrarische bedrijfsgebouwen geldt dat er altijd een erfinrichtingsplan moet worden gemaakt.
- Daarnaast geldt dat als de ontwikkeling plaatsvindt in één van de cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden een 'plus' op het erfinrichtingsplan moet komen. Er moet dan aangetoond worden hoe de waarden van historische geografie, archeologie en gebouwde omgeving behouden en hersteld worden.
- In de cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden, als ze het beekdal-of essenlandschap betreft, is de goothoogte van de agrarische bedrijfsgebouwen beperkt tot 3,5 meter vanwege de kleinschaligheid van het landschap. Via een afwijking kan de goothoogte worden verruimd tot 4,5 meter als met het erfinrichtingsplan wordt aangetoond dat met bepaalde maatregelen deze maat alsnog past in het landschap.

Een erfinrichtingsplan hoeft niet altijd een 'groot' plan te zijn. Afhankelijk van de omvang en de locatie van de ontwikkeling kan ook worden volstaan met een basis erfinrichtingsplan met een beknopte beschrijving van de ontwerpprincipes. In het algemeen geldt: hoe groter de ontwikkeling des te beter/uitgebreider onderbouwd het erfinrichtingsplan moet zijn. Dit geldt ook voor de cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden, hier wordt een uitgebreidere onderbouwing verwacht die ook ingaat op historische geografie, archeologie en gebouwde omgeving.

In de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit is in een matrix aangegeven in welke gevallen een basis of een uitgebreider erfinrichtingsplan vereist is.

De Notitie Ruimtelijke Kwaliteit biedt voor de erfinrichtingsplannen de criteria, de inspiratie en de referentiebeelden. In de Notitie is een indeling in gebiedstypes aangehouden die aansluit bij de gebiedsbestemmingen uit het bestemmingsplan. Zo zijn er ontwerpprincipes opgenomen voor het beekdallandschap, het essenlandschap en het ontginningenlandschap (waarbinnen voor het randveenontginningengebied andere criteria gelden). Per gebied is dit verder uitgewerkt aan de hand van thema's zoals het bouwen van agrarische bedrijfsgebouwen of functieverandering op een bestaand erf.

De Welstandsnota Coevorden vormt het toetsingskader voor de bebouwing.

6.4 Uitvoering

De gemeente Coevorden denkt nog na over een goede werkwijze om de procedures te stroomlijnen en de gang van zaken zo open en helder mogelijk te maken voor de burger.

Hoofdstuk 7 Inspraak en overleg

7.1 Inspraak

Het bestemmingsplan wordt voor een periode van 6 weken ter inzage gelegd. In deze periode kan een ieder een inspraakreactie indienen bij de gemeente.

In deze paragraaf wordt te zijner tijd verslag gedaan van de inspraakprocedure.

7.2 Overleg

Het bestemmingsplan wordt aan de overlegpartners (andere (semi-)overheden) toegezonden. Deze instanties krijgen de gelegenheid een vooroverlegreactie in te dienen bij de gemeente.

In deze paragraaf wordt te zijner tijd verslag gedaan van het vooroverleg.

januari 2013.

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1 Provinciaal beleid: visie 2020

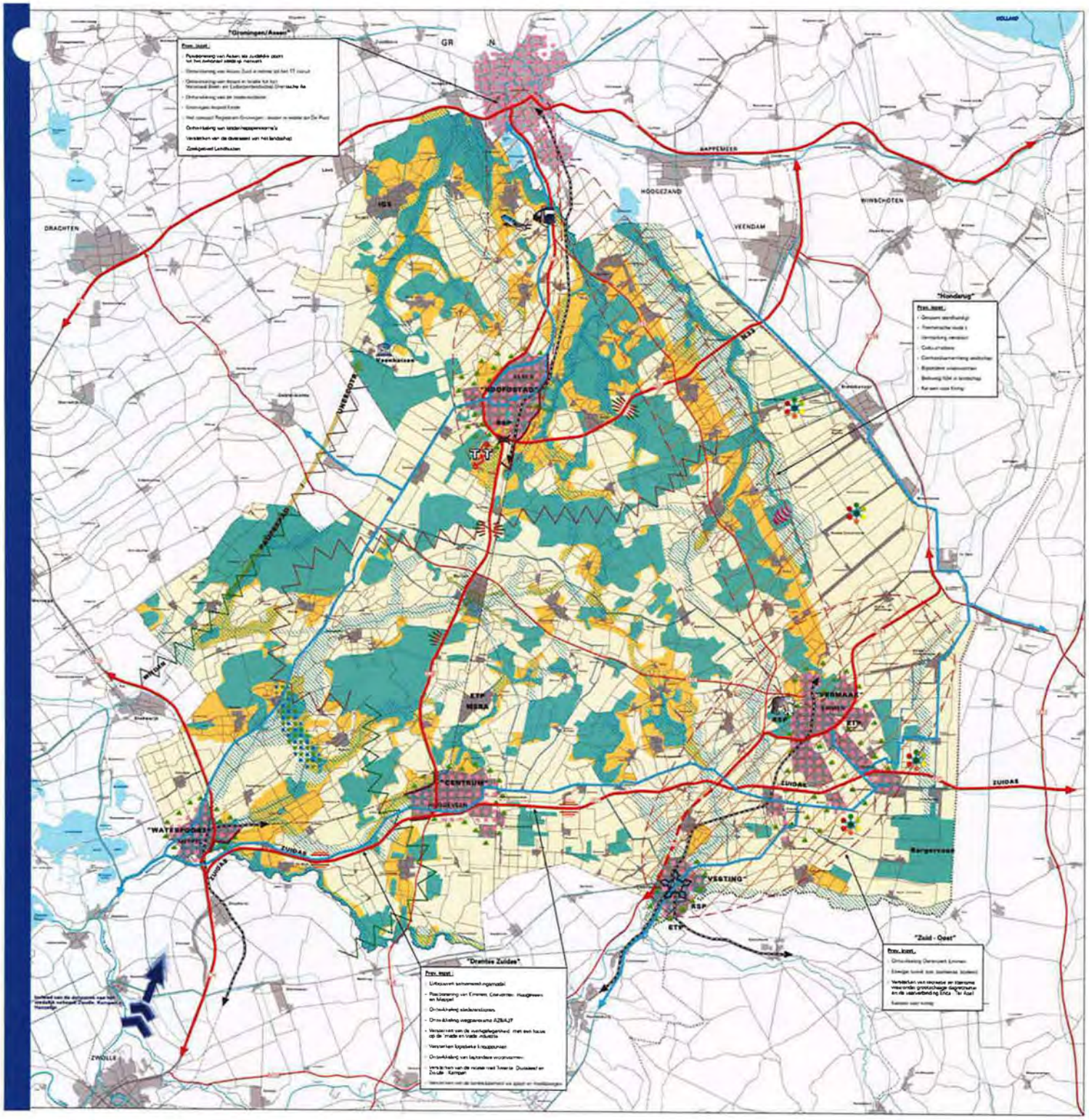

provincie Drenthe

omgevings visiedrenthe

VISIEKAART 2020

Vastgesteld 2 juni 2010
Gewijzigd vastgesteld 7 juli 2010

Legenda

Functieindeling

- Natuur
- Multifunctioneel
- Landbouw
- Overige functies

Aanduiding

- Beekdalen

Ambitie

- Robuuste verbinding landelijk netwerk
- Ecologisch/multifunctionele verbinding
- Nieuw te ontwikkelen routes in relatie met Vernieuwende verbindingszone
- Entree terrestrial "groen" Drenthe (OV)
- Stad
- Stadsrandzone (Mate op overgang stad/buitengebied)
- Harde grens stad/land
- Uitbreiding Zo uitvertingsgebied
- Ontwikkeling Assen - Zuid
- RSP Uitvoering regio specifiek pakket
- Proefgebied landbouw (Water, energie en logistiek)
- Gebiedsopgave Uffelte - Ruinen
- Lofer
- Ontwikkeling Groningen - Airport Eelde
- Zoekgebied regiotram
- Lichtschaalbanenstelsel
- ETP Energie neutrale park
- IGS Grijpen integraal en duurzaam Noorden - Zuid
- Verbeterbare bereikbaarheid spoor
- Wegenstructuur (internationaal)
- (Onderzoek)
- Wegenstructuur (regionaal)
- Verbeterbare bereikbaarheid weg
- Vliegbaanstrook

Bijlage 2 Provinciaal beleid: kernkwaliteiten

2. Kernkwaliteitenkaart

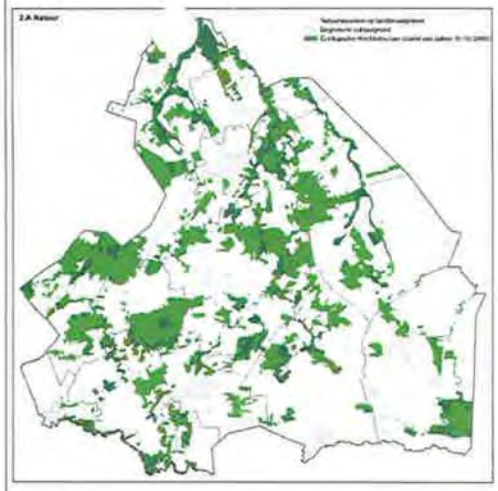

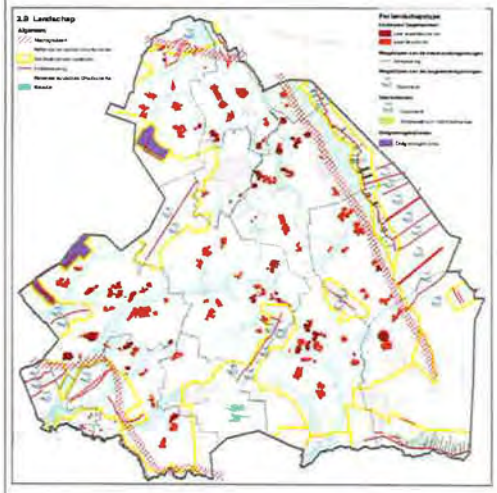

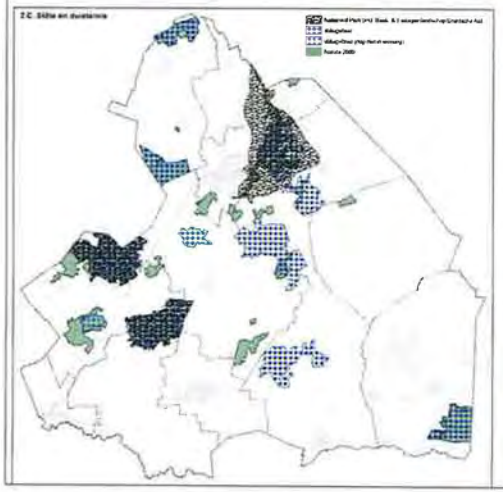

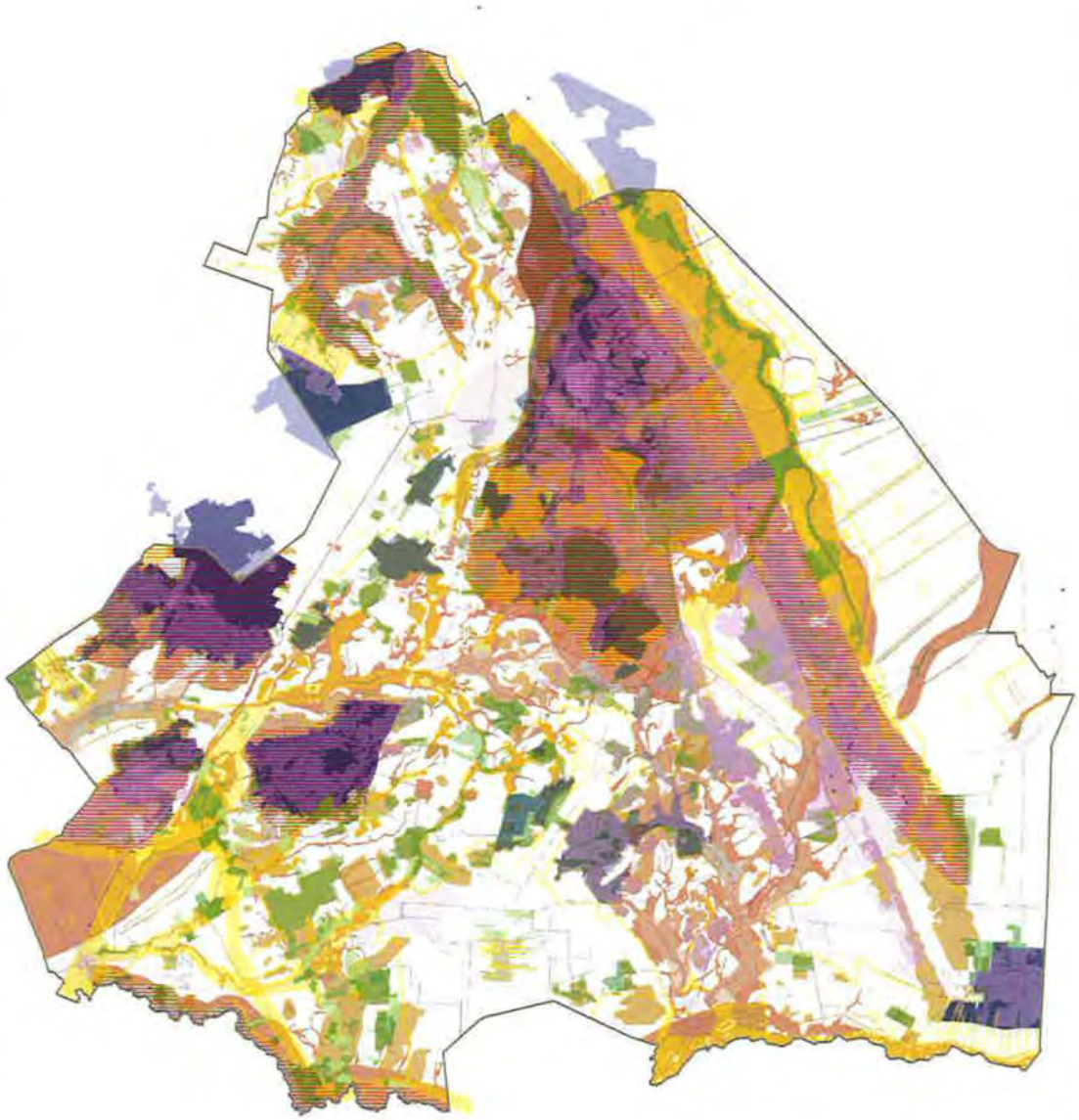

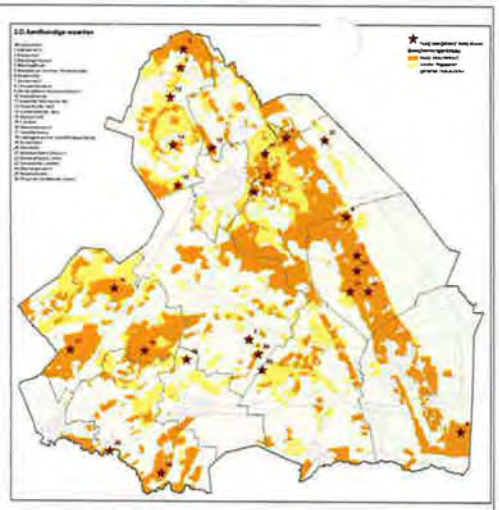

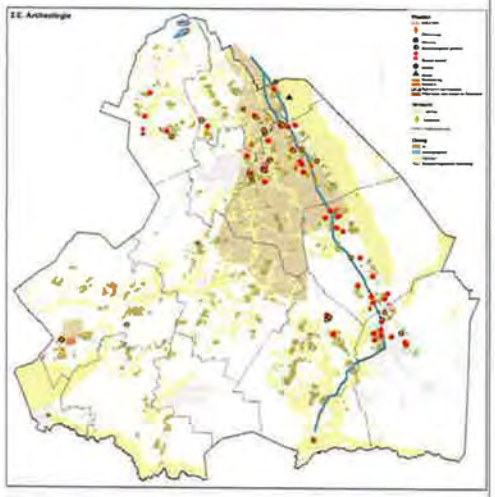

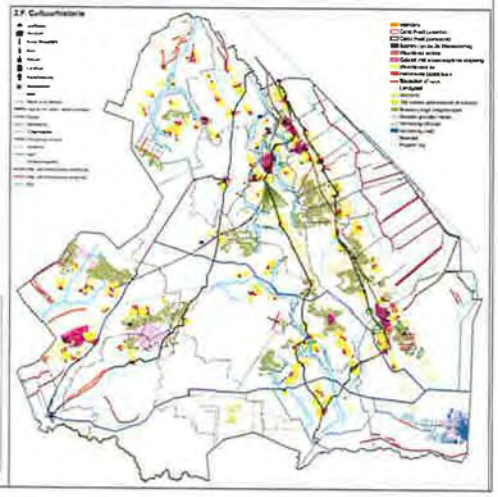

omgeving visie drenthe

Legenda

- Samenhang kernkwaliteiten
- Items met betrekking tot kernkwaliteit "Cultuurhistorie"
- Items met betrekking tot kernkwaliteit "Stilte en duisternis"
- Items met betrekking tot kernkwaliteit "Natuur"
- Items met betrekking tot kernkwaliteit "Landschap"
- Items met betrekking tot kernkwaliteit "Aardkundige waarden"
- Items met betrekking tot de kernkwaliteit "Archeologie"

provincie Drenthe

Vastgesteld 2 juni 2010

0 1 2 4 6 8 10 Kilometers

Bijlage 3 Provinciaal beleid: robuuste landbouw

provincie Drenthe

omgevings visiedrenthe

Kaart 5. Landbouw

Vastgesteld 2 juni 2010

Legenda

- Robuuste landbouw (indicatief)
- Proefgebied/experimenten
- Glastuinbouw

Kartografie: sector GIS/Cartografie provincie Drenthe
Bron topografie: Topografische Dienst Emmen

A3 Landbouw/H 11

Bijlage 4 Provinciaal beleid: natuur

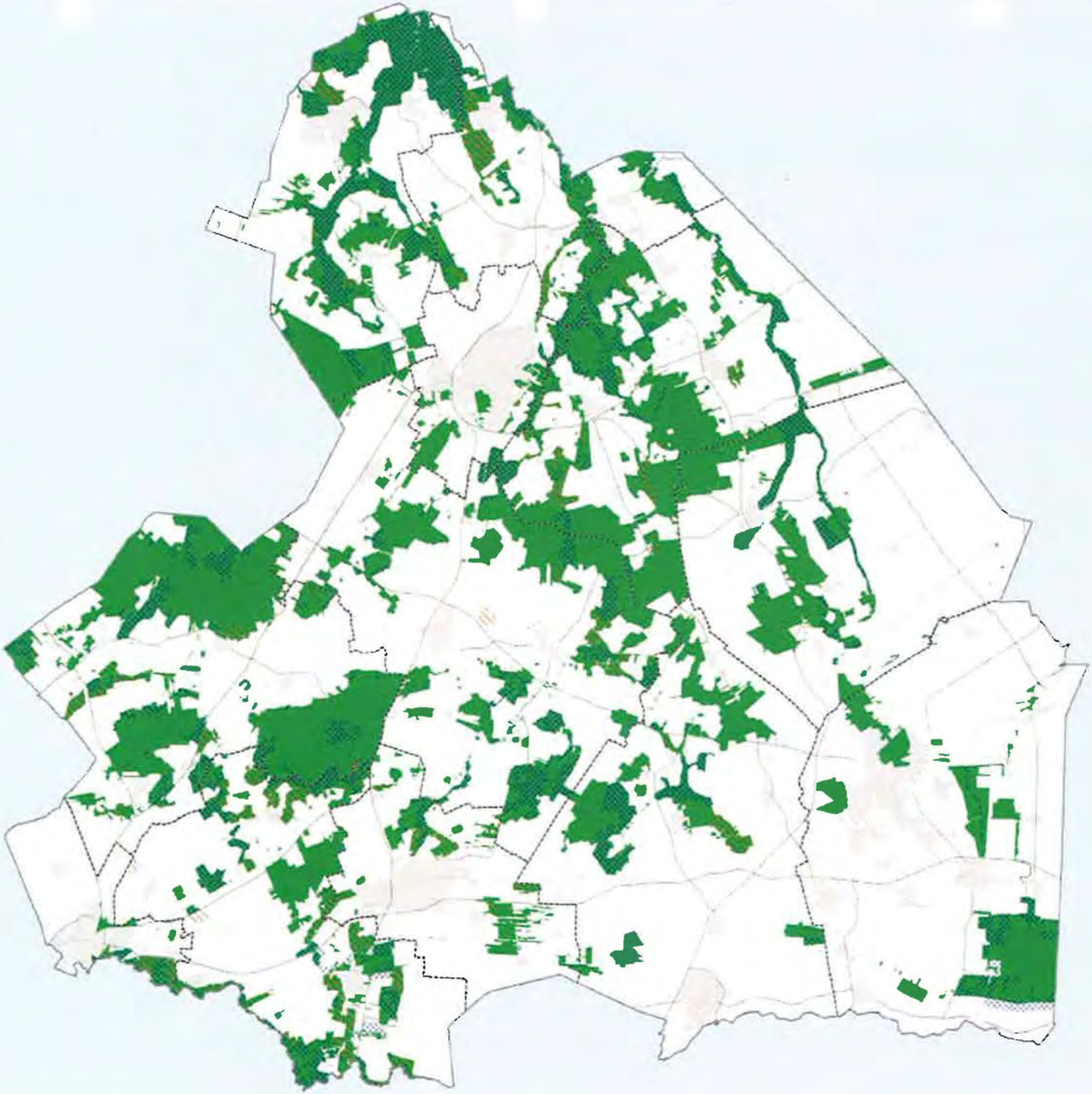

provincie Drenthe

omgevings visiedrenthe

Kaart 2.a.
Kernkwaliteit natuur

Vastgesteld 2 juni 2010

Legenda

- Natuurwaarden op landbouwgebied
- Begrensde cultuurgrond
- Ecologische Hoofdstructuur (stand van zaken 16-10-2009)

Project Omgevingsvisie

Datum 02-06-2010

Bestandslocatie
WASTOESTELD_PS_02062010\02062010_Kaart2a_Kernkwaliteit_Natuur.mxd

0 2.5 5 7.5 10 Km

GIS en Cartografie, provincie Drenthe
© topografische ondergrond TDKadaster

Bijlage 5 Provinciaal beleid: stiltegebieden

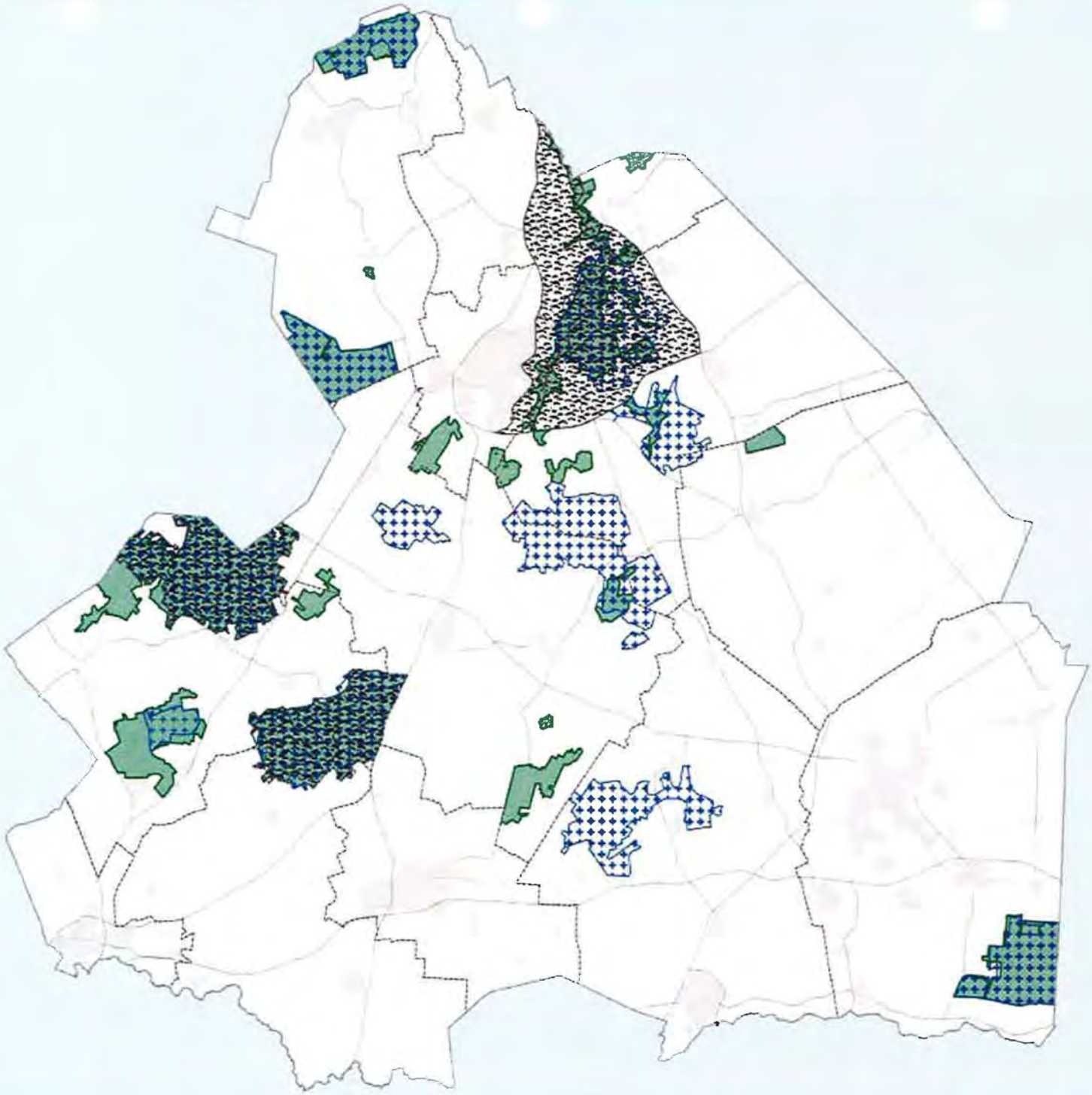

provincie Drenthe

omgevings visiedrenthe

Kaart 2.c. Kernkwaliteit stilte en duisternis

Vastgesteld 2 juni 2010

Legenda

- Nationaal Parken (incl. Beek- & Esdorpenlandschap Drentsche Aa)
- stiltegebied
- stiltegebied (nog niet in werking)
- Natura 2000

Project Omgevingsvisie

Datum 02-06-2010

Bestandslocatie
WASTOESTELD_PS_02062010(02062010)_Kaart2c_Kernkwaliteit_StilteDuisternis.mxd

0 2.5 5 7.5 10 Km

GIS en Cartografie, provincie Drenthe
© topografische ondergrond TDKadaster

Bijlage 6 Provinciaal beleid: kernkwaliteit cultuurhistorie

provincie Drenthe

omgevings visiedrenthe

Kaart 2.f. Kernkwaliteit cultuurhistorie

Vastgesteld 2 juni 2010

Legenda

- Grafheuvel
- Hunebed
- Kamp Westerbork
- Kerk
- Kloester
- Landhuis
- Radiotelescoop
- Sluiscomplex
- Beek
- Begrenzing beekdal
- Historische routes, meest postwegen
- Kanaal
- Markegrens
- Ontginningsas
- Prehistorische route
- Semslinie
- Vaart
- Verkavelingsgrens
- Weg met lintbebouwing dubbelzijdig
- Weg met lintbebouwing enkelzijdig
- Wijk
- Veenterp
- Celtic Field (waarde)
- Celtic Field (verwacht)
- Sporen van de 2e Wereldoorlog
- Waardevol esdorp
- Gebied met archeologische stapeling
- Waardevolle es
- Historische (stads)kern
- Stadsdeel of -wijk
- Landgoed
- Veenbos
- 18e eeuws gebruiksbos of sierbos
- Bossen jonge ontginningen
- Woeste gronden heide
- Verveening (droog)
- Verveening (nat)
- Beekdal
- Hogere rug

Project Omgevingsvisie

Datum 02-06-2010

Bestandslocatie
WASTOESTELD_PS_02062010\20062010_Kaart2f_Kernkwaliteit_CHK rood

0 2.5 5 7.5 10 Km

GIS en Cartografie, provincie Drenthe
© topografische ondergrond TDKadaster

Bijlage 7 Provinciaal beleid: kernkwaliteiten landschap

provincie Drenthe

omgevings visiedrenthe

Kaart 2.b. Kernkwaliteit landschap

Vastgesteld 2 juni 2010

Legenda

Algemeen

- Macrogradiënt
- Nationaal landschap Drentsche Aa
- Lintbebouwing
- Contrast (landschapstypen)
- Beekdal

Per landschapstype

Esdorpen / esgehuchten

- zeer waardevolle es
- waardevolle es

Wegdorpen van de veenrandontginningen

- Verkaveling

Wegdorpen van de laagveenontginningen

- Openheid

Veenkoloniën

- Openheid
- Wijkenpatroon met bosstructuur

Ontginningskoloniën

- Ontginningskolonie

Project: Omgevingsvisie

Datum: 02-06-2010

Bestandslocatie: \\WASTDE\STELD_P3_32382010\32382010_Kaart2b_Kernkwaliteit_Landschap.mxd

0 2.5 5 7.5 10 Km

GIS en Cartografie, provincie Drenthe

© topografische ondergrond TDKadaster

Bijlage 8 Provinciaal beleid: kernkwaliteit aardkundige waarden

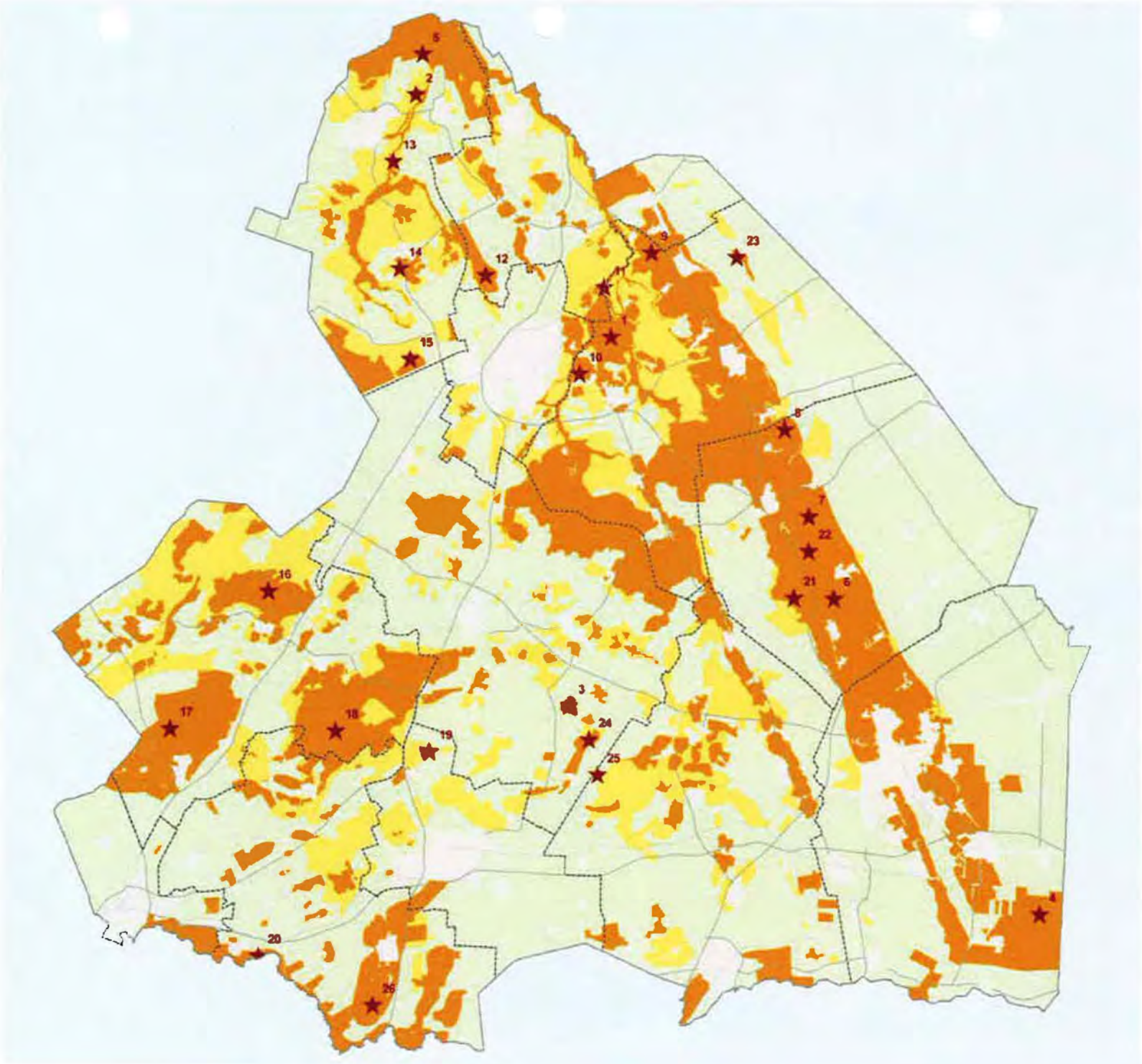

provincie Drenthe

omgevings visiedrenthe

Kaart 2.d. Kernkwaliteit aardkundige waarden

Vastgesteld 2 juni 2010

Legenda

Beschermingsniveau

- hoog (stergebied): veilig stellen
- hoog: beschermen
- middel: regisseren
- generiek: respecteren

Stergebieden:
1 Balderveld
2 Kleibosch
3 Mantingerbosch
4 Meerstalblok
5 Sandebuur (oeriss Rodeweolder)
6 Mokeweid
7 Buenveld
8 Drouwenerzand
9 De Strubbel/Kraphorstbosch
10 Kampsheide
11 Beekdal Drentsche Aa
12 Hoogdalsche veld
13 Leuvensche diep
14 Hoogerhalt
15 Eursser
16 Diever/Zand
17 Havelterberg
18 Dwingelosche heide/Kalperheide
19 Nieuweveld
20 Rawatal
21 Bosschieter Odoorn
22 Bosschieter Exloo
23 Duurstede Landen
24 Mantingerzand
25 Mokeleenwer
26 Rug van Zuidwolde (Zuid)

Project: Omgevingsvisie
Datum: 02-06-2010
Bestandslocatie:

0 2.5 5 7.5 10 Km

GIS en Cartografie, provincie Drenthe
© topografische ondergrond TOKadaster

Bijlage 9 Provinciaal beleid: kernkwaliteit archeologie

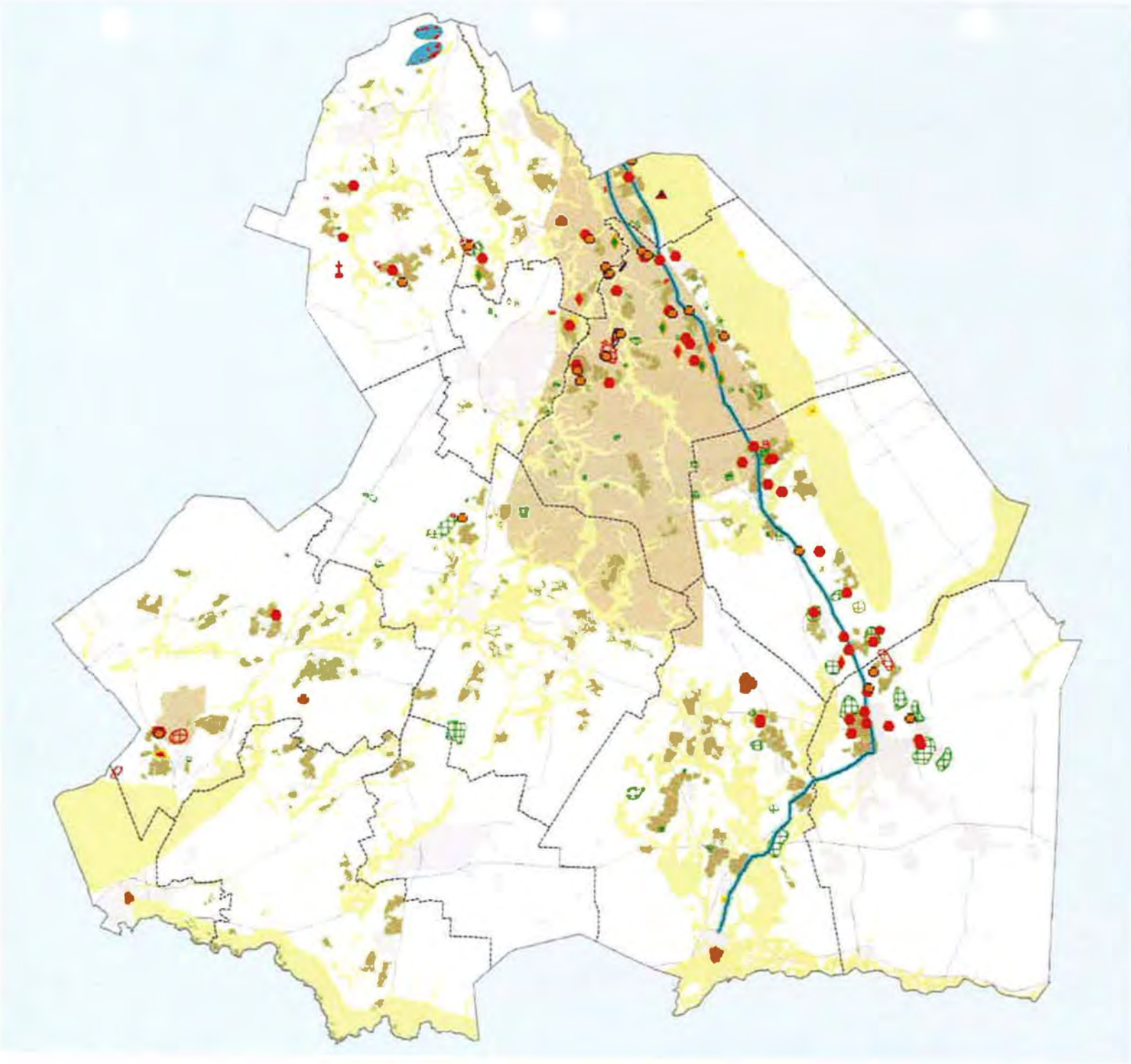

provincie Drenthe

omgevings visie drenthe

Kaart 2.e. Kernkwaliteit archeologie

Vastgesteld 2 juni 2010

Legenda

Waarden

- Celtic field
- Offerveentje
- Hunebed
- Grafheuvelgroep/ grafveld
- Spaans kerkhof
- Schans
- Burcht
- Nederzetting
- Veenterp
- Gebied met karrensporen
- Historische kern Meppel en Coevorden

Verwacht

- Celtic field
- Offerveentje
- Prehistorische route

Overig

- Es
- Veenterpengebied
- Beekdalen
- Drentsche Aa-gebied en Hevelsterbeg

Project: Omgevingsvisie

Datum: 02-08-2010

Bestandslocatie: \\WASTGESTELD_P3_02062010\02062010_KaartGr_Kernkwaliteit_Archeologie.mxd

0 2.5 5 7.5 10 Km

GIS en Cartografie, provincie Drenthe

© topografische ondergrond TDKadaster

Bijlage 10 Milieueffectrapportage

MER VOOR STRUCTUURVISIE EN BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED COEVORDEN

GEMEENTE COEVORDEN

10 oktober 2012
076461449:C - Definitief
B02023.000147.0200

ARCADIS

Inhoud

Samenvatting **5**

1 Inleiding **19**
1.1 Aanleiding structuurvisie, bestemmingsplan buitengebied en MER 19
1.2 Overzicht m.e.r.-procedure 22
1.2.1 Kennisgeving, zienswijzen en raadpleging 22
1.2.2 MER 24
1.3 Leeswijzer 24

2 Voornemen, beleid en wetgeving **25**
2.1 Omgevingsverordening provincie Drenthe 25
2.2 Voorontwerp Structuurvisie gemeente Coevorden 2011-2021 27
2.3 Bestemmingsplan buitengebied Coevorden 31
2.4 Bescherming van Natura 2000-gebieden 32
2.4.1 Algemeen 32
2.4.2 Veehouderij en Natura 2000 33
2.5 Overzicht kaderstellend beleid en wetgeving 34
2.5.1 Europees niveau 34
2.5.2 Landelijk niveau 35

3 Huidige situatie en ontwikkeling landbouw **39**
3.1 Inleiding 39
3.2 Landelijke situatie en ontwikkeling veehouderij 39
3.3 Situatie en ontwikkeling in Coevorden 42
3.4 Referentiesituatie voor veehouderij 47

4 Milieugebruiksruimte veehouderij **51**
4.1 Inleiding 51
4.2 Stikstofdepositie 51
4.3 Geur 53
4.4 Fijn stof 55
4.5 Landschap 60

5 Alternatieven **61**
5.1 Samenhang alternatieven en effectbeoordeling structuurvisie en bestemmingsplan buitengebied 61
5.2 Alternatieven veeehouderij 61

6 Milieubeoordeling alternatieven energieopwekking **63**
6.1 Inleiding 63
6.2 Windenergie 64
6.2.1 Inleiding 64
6.2.2 Nut en noodzaak 64
6.2.3 Randvoorwaarden en effecten 64

6.2.4 Beschikbare ruimte ... 72
6.2.5 Mitigerende maatregelen ... 78
6.3 Biovergisting ... 81
6.3.1 Inleiding ... 81
6.3.2 Nut en noodzaak ... 82
6.3.3 Randvoorwaarden en effecten ... 83
6.3.4 Aanbevelingen ... 85

7 Milieubeoordeling grootschalige recreatie en infrastructuur ... 87
7.1 Inleiding ... 87
7.2 Effecten geluid ... 87
7.3 Effecten landschap ... 89

8 Milieubeoordeling veehouderij (incl. Passende Beoordeling) ... 91
8.1 Inleiding ... 91
8.1.1 Studiegebied ... 91
8.1.2 Planhorizon ... 91
8.1.3 Beoordelingsschaal ... 91
8.1.4 Relevante aspecten ... 92
8.2 Natuur ... 93
8.3 Milieuhygiëne en leefmilieu ... 112
8.3.1 Geur ... 112
8.3.2 Fijn stof ... 115
8.3.3 Geluid ... 117
8.4 Landschap, cultuurhistorie en archeologie ... 119
8.5 Verkeer ... 128
8.6 Leefmilieu ... 129
8.6.1 Volksgezondheid ... 129
8.6.2 Recreatief medegebruik ... 133
8.7 Water en bodem ... 134
8.8 Duurzaamheid en klimaat ... 135

9 Vergelijking verkenningen veehouderij ... 137

10 Conclusie en aanbevelingen ... 139
10.1 Inleiding ... 139
10.2 Structuurvisie ... 139
10.2.1 Conclusies en aanbevelingen windenergie ... 139
10.2.2 Conclusies en aanbevelingen grootschalige recreatie en infrastructuur ... 141
10.3 Bestemmingsplan ... 141
10.3.1 Conclusies effecten veehouderij ... 141
10.3.2 Aanbevelingen veehouderij ... 143
10.3.3 Conclusies en aanbevelingen biovergisting ... 144

Bijlage 1 Verwerking zienswijze in MER ... 145

Bijlage 2 Details rekenwijze verkenningen veehouderij ... 149

Bijlage 3 Kaarten alternatieven ... 151

Bijlage 4 **Kaarten stikstof** **153**

Bijlage 5 **Kaarten geur** **155**

Bijlage 6 **Gezondheid** **157**

Colofon **161**

Samenvatting

Inleiding

Op 1 juli 2008 is de Wet ruimtelijk ordening in werking getreden. Deze wet verplicht gemeenten om één of meerdere structuurvisies vast te stellen voor het gehele grondgebied van de gemeente. Dit is ook de reden van de gemeente Coevorden, om een structuurvisie voor haar grondgebied te maken. In deze structuurvisie, genaamd Structuurvisie Coevorden 2011-2021, wil ze de belangen van haar gebruikers afwegen, om te komen tot een zorgvuldige visie waarin alle kwaliteiten van de gemeente zoveel mogelijk tot zijn recht komen. Daarnaast heeft de gemeente Coevorden het voornemen haar verschillende geldende bestemmingsplannen Buitengebied te actualiseren, te digitaliseren en samen te voegen tot één bestemmingsplan voor het gehele buitengebied. De (ontwerp) structuurvisie is hierbij richtinggevend. Eén van de hoofddoelen van de actualisatie van het bestemmingsplan is het vergroten van ruimtelijke kwaliteit en op een landschappelijke verantwoorde wijze ruimte scheppen voor ruimte vragende functies.

Bij de voorbereidingen van dit structuurvisie- en bestemmingsplanbesluit is sprake van de plicht voor een MER. Deze plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen (zoals het bestemmingsplan) die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten. Op structuurvisieniveau gaat het om de volgende m.e.r. plichtige activiteiten:

- Schaalvergroting van veehouderij.
- Alternatieve energieopwekking (plaatsen windturbines, mest vergisten).
- Uitbreiding grootschalige recreatie.
- Ontwikkelen van infrastructuur.

In de tweede plaats is de afstand van de ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij tot Natura 2000-gebieden van dien aard dat er aanleiding is voor een toetsing aan de Natuurbeschermingswet. Hierdoor is een passende beoordeling verplicht, wat automatisch een plan-m.e.r.-plicht met zich mee brengt. Dit MER is gemaakt voor zowel de structuurvisie als voor het bestemmingsplan buitengebied. Ten opzichte van de structuurvisie bevat het bestemmingsplan buitengebied alleen de nadere uitwerking van m.e.r. plichtig beleid voor de veehouderij. Omdat de beleidsuitspraken over het zoneren van grootschalige landbouw in de structuurvisie te abstract zijn, is het milieueffect hiervan beoordeeld op bestemmingsplanniveau.

De ontwerp-structuurvisie en het voorontwerp –bestemmingsplan worden samen met voorliggend milieueffectrapport ter visie gelegd. Tijdens de ter inzage legging is er gelegenheid voor consultatie en tot het inbrengen van zienswijzen.

Voornemen

Voornemen Ontwerp Structuurvisie

De Structuurvisie Coevorden 2011-2021 geeft een strategische ruimtelijke visie op de ontwikkelingen van het grondgebied van de gemeente Coevorden voor de komende 10 jaar (zie onderstaand figuur).

Figuur: Visiekaart ontwerp structuurvisie Coevorden (bron: Ontwerp structuurvisie Coevorden, juni 2011).

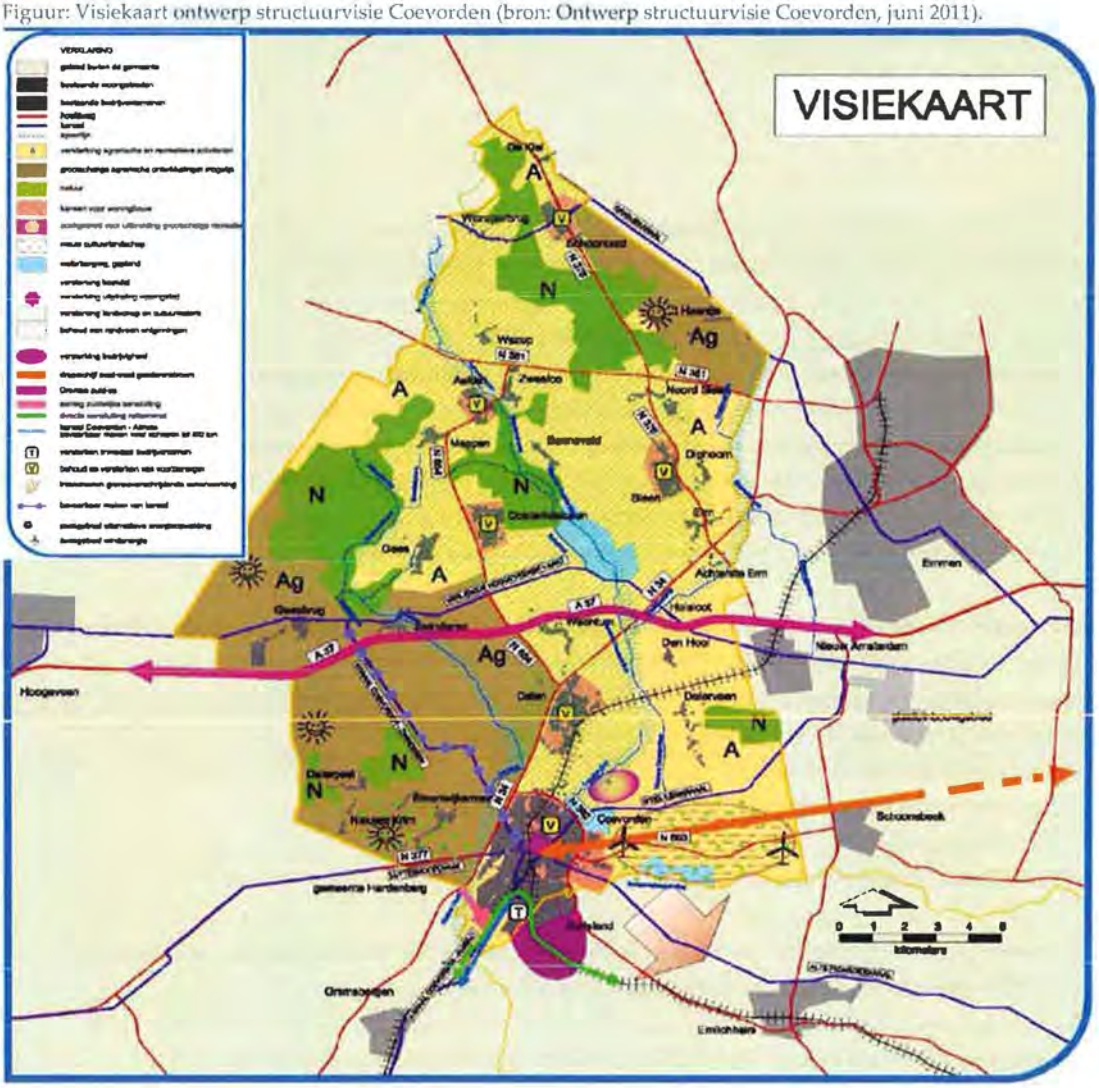

Met deze structuurvisie ondersteunt de gemeente de vraag naar schaalvergroting in de landbouw zo veel mogelijk. Vergroting van de agrarische bouwblokken middels maatwerk is daarbij van belang, maar ook een goede inpassing in het landschap. De gemeente zet voor de schaalvergroting in op twee zoekgebieden. Deze twee gebieden acht de gemeente zeer geschikt voor grootschalige landbouw en innovatieve agrarische ontwikkelingen (zoals biovergistingsinstallaties).

De gemeente Coevorden ziet, met name rond de stad Coevorden, mogelijkheden om een bijdrage te leveren aan alternatieve energiebronnen en initiatieven te bevorderen. Een deel van het gebied kenmerkt zich als energielandschap vanwege de olie- en gaswinning door de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM). Daar wil de gemeente initiatieven rondom alternatieve energie ruim baan geven.

Op basis van provinciaal beleid wijst de gemeente daarnaast specifiek het gebied in het zuidoosten aan als gunstig voor het plaatsen van windturbines.

In de gemeente Coevorden bestaan al vele mogelijkheden voor recreatie en toerisme. De gemeente ziet nog meer ontwikkelingskansen binnen haar gemeentegrenzen. Zo beschouwt zij het terrein achter het Plopsa Indoor Coevorden als zoekgebied voor ontwikkelingen van nieuwe vormen van recreatie zeer geschikt.

Het betreft dan wel uitbreidingen in de zin van een kwalitatieve toevoeging aan de bestaande voorzieningen.

Om de groeimogelijkheden van industrie en transport verder te benutten en de regio te profileren als industriële en logistieke as heeft Coevorden samen met vier gemeenten in Zuid-Drenthe de krachten gebundeld. Onder de naam Drentse Zuidas werken Meppel, De Wolden, Hoogeveen, Emmen en Coevorden samen. Er is een ontwikkelingsvisie opgesteld, die aan de ambitie van de industriële en logistieke as invulling gaat geven. Dit betekent samenwerking op verschillende fronten als marketing, bedrijventerreinen, bereikbaarheid en arbeidsmarkt. Om de logistieke draaischijf naar het oosten invulling te geven, is er de ambitie om samen met Emmen een dryport te vormen. Een dryport is een overslagpunt in het achterland voor grote goederenstromen bestaande uit overwegend maritieme lading in containers. Deze worden vervolgens overgeslagen op transport via weg, spoor of water, op weg naar een volgende bestemming. Het bedrijventerrein Europark Coevorden en het Emmtec Park in Emmen zouden hierin een rol kunnen spelen. Hierbij wordt ook gekeken naar samenwerking met de goederenvervoercentra langs de Emsachse in Niedersachsen. De belangrijkste wegverbindingen in het kader van de dryportgedachte Emmen-Coevorden zijn de A37 en de N34. Indien de provincie zou besluiten tot verdubbeling van de N34 dan staat de gemeente daar achter.

Voornemen Voorontwerp Bestemmingsplan
Het voorontwerp-bestemmingsplan buitengebied bevat de volgende beleidsuitwerking voor de veehouderij:

- Alle bestaande veehouderijlocaties met milieuvergunningvergunning of melding voor het houden dieren krijgen een agrarisch bouwblok van maximaal 1,5 ha waarvan maximaal 1 ha bebouwd mag worden (inclusief kuilvoer en mestsilo's). Er geldt 1 bouwlaag.
- De akkerbouwbedrijven krijgen een bouwblok van 1 ha.
- Alle paardenhouders krijgen agrarisch bouwblok van 1 ha.
- Voor de hele gemeente geldt een wijzigingsbevoegdheid (is binnenplans en dus kaderstellend) voor uitbreiding tot 2 ha waarvan maximaal 1,3 ha bebouwd.
- Voor de gebieden waar schaalvergroting mogelijk is (ontwikkelingsgebieden) geldt voor grondgebonden landbouw een maximaal bouwblok via wijzigingsbevoegdheid tot 3,0 ha waarvan 2 ha bebouwd. Voor intensieve veehouderij geldt in de ontwikkelingsgebieden een maximaal bouwblok van 2 ha. In deze gebieden is ook hervestiging mogelijk voor alleen de grondgebonden veehouderijbedrijven als ze elders een knelpunt oplossen en als op de vertreklocatie de agrarische bestemming vervalt. De vertreklocatie mag ook in een andere gemeente liggen.
- Omschakeling van akkerbouw naar grondgebonden (melkrund)veehouderij is toegestaan.
- Nieuwvestiging van intensieve veehouderij is niet toegestaan.
- Er is geen omschakeling mogelijk van grondgebonden naar intensieve veehouderij.

Huidige situatie en ontwikkeling veehouderij
De oppervlakte landbouwgrond in de gemeente Coevorden bedraagt 17554 hectare in 2011 (CBS Statline). De oppervlakte akkerbouw is 6073 hectare en de oppervlakte grasland en groenvoedergewassen bedraagt 11297 hectare. In 2009 zijn er 439 landbouwbedrijven in Coevorden. Hiervan zijn er 306 bedrijven met graasdieren (rundvee en vleeskalveren) en 23 bedrijven met hokdieren (varkens en pluimvee). Tussen 2000 en 2011 is het aantal bedrijven afgenomen met 23%, ruim 2% per jaar. Het aantal bedrijven met graasdieren nam af met 22%. Het totale aantal runderen nam toe met 6%. Het aantal bedrijven met varkens nam met ruim 60 % af, het aantal varkens met 30%.
Uit bovenstaande cijfers blijkt een ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven in de rundvee- en varkenshouderij. Het aantal bedrijven met kippen en het aantal kippen halveerden. Het aantal slachteenden en het aantal bedrijven met slachteenden nam toe.

De melkrundveehouderij is veruit de belangrijkste bedrijfstak met ruim 24.000 stuks melk- en fokvee. Deze bedrijfstak gebruikt circa twee derde van de oppervlakte landbouwgrond in de gemeente Coevorden.

Omdat een aantal bedrijven meerdere diersoorten houdt, is het totale aantal bedrijven kleiner dan de som van de bedrijfscategorieën met een bepaalde diersoort inclusief de bedrijven met akkerbouw.

Uit cijfers van CBS Statline blijkt dat in 2010 de gehele veestapel in Coevorden 1050 ton fosfaat in dierlijke mest produceert. Dat is gemiddeld per hectare cultuurgrond 60 kilogram fosfaat. De totale plaatsingsruimte voor mest in Coevorden bedraagt in 2010 1230 ton fosfaat zodat er op gemeentelijk niveau nog geen mestoverschot is in 2010 (op basis van de wettelijke maximumbemestingsnormen van de Meststoffenwet). De plaatsingsruimte neemt tot 2015 af van 1230 ton fosfaat in 2010 naar circa 1100 ton fosfaat in 2015. Dit als gevolg van het aanscherpen van de bemestingsnormen in de mestwetgeving. Dan zal in Coevorden sprake zijn van ongeveer een evenwicht tussen de hoeveelheid geproduceerde mest en de maximale afzetruimte op landbouwgrond.

Ook in Coevorden zal de trend naar minder maar grotere bedrijven doorzetten. De rundveestapel is de laatste jaren stabiel en de kans op toename wordt groter na afschaffen van de melkquotering in 2015. De kans op niet-grondgebonden ontwikkeling van de melkveebedrijven wordt dan ook groter.
De varkens – en kippenstapel is de laatste jaren stabiel en kan na 2015 gaan toenemen door het mogelijk afschaffen van het systeem van varkens- en pluimveerechten in dat jaar. Dan kan niet alleen de Nederlandse varkens- en pluimveestapel toenemen maar verdwijnt ook de regionale compartimentering van deze rechten. Hierdoor kan de productie van de concentratiegebieden van veehouderij (zuid en oost Nederland) verplaatsen naar de niet concentratiegebieden, waaronder Coevorden. Deze verplaatsing zal zich met name voordoen naar gebieden met gunstige vestigingsvoorwaarden voor (intensieve) veehouderij, bijvoorbeeld grotere bouwblokken dan in andere gebieden. Er is namelijk een trend gaande in concentratiegebieden naar het beperken van bouwblokken tot 1,5 hectare en het beperken van de groeiruimte in het algemeen. Dat kan aanleiding zijn tot het verplaatsen naar en uitbreiden van de productie in gebieden waar meer ruimte geboden wordt, zoals de zoekgebieden voor grootschalige agrarische ontwikkelingen in het buitengebied van Coevorden.

Milieugebruiksruimte voor veehouderij
De milieugebruiksruimte (hierna ook wel milieuruimte genoemd) is het verschil tussen de huidige milieubelasting en de maximale milieubelasting op basis van wettelijke normen. Ontwikkeling van de veehouderij binnen Coevorden kan slechts binnen deze milieuruimte plaatsvinden. Dit hoofdstuk bevat een analyse van de milieuruimte voor de veehouderij in Coevorden, die bepaald wordt door de milieuruimte op basis van ammoniak, geur, en fijn stof.

Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden
De bestaande natuurwet- en regelgeving beschermd diverse natuurgebieden in en om het plangebied. Het beschermingsregiem voor de Natura 2000-gebieden gaat hierin het verst. De huidige belasting aan stikstofdepositie op deze gebieden bedreigt al de instandhoudingdoelen van de voorkomende natuurwaarden. Hierdoor is extra stikstofdepositie, door een toename aan stalemissies van veehouderijlocaties in het plangebied Coevorden, zeer kritisch.

Om modelmatig toch enige ontwikkeling mogelijk te maken op locatieniveau gaat deze studie uit van het vrij opvullen van de bedrijfsemissie op bestaande locaties tot 1% van de kritische depositiewaarden (KDW). Dit is gebaseerd op het Groenmanifest Drenthe (0,5 % KDW) en de drempelwaarden volgens de Duitse beoordelingsmethode (3% KDW).

Geur

Bij het verlenen van omgevingsvergunningen voor de activiteit milieu voor veehouderijen en in de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met geuroverlast van veehouderijen. De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt hiervoor het beoordelingskader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu de geuremissies uit veehouderijstallen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen.

De geurbelasting is afhankelijk van de afstand van gevoelige objecten tot veehouderijbedrijven en de emissie van geureenheden. Het volgende figuur laat de indicatieve ruimte voor geuremissie in Coevorden zien. Daarin is te zien dat de milieuruimte in en rondom de woonkern en woningen in het buitengebied beperkt is. De meeste benutbare milieuruimte voor wat betreft geur is aanwezig ten noorden en ten noordwesten van Coevorden. Dit komt niet geheel overeen met de zoekzones voor grootschalige agrarische ontwikkelingen.

Figuur: Indicatieve milieuruimte ten aanzien van geurhinder.

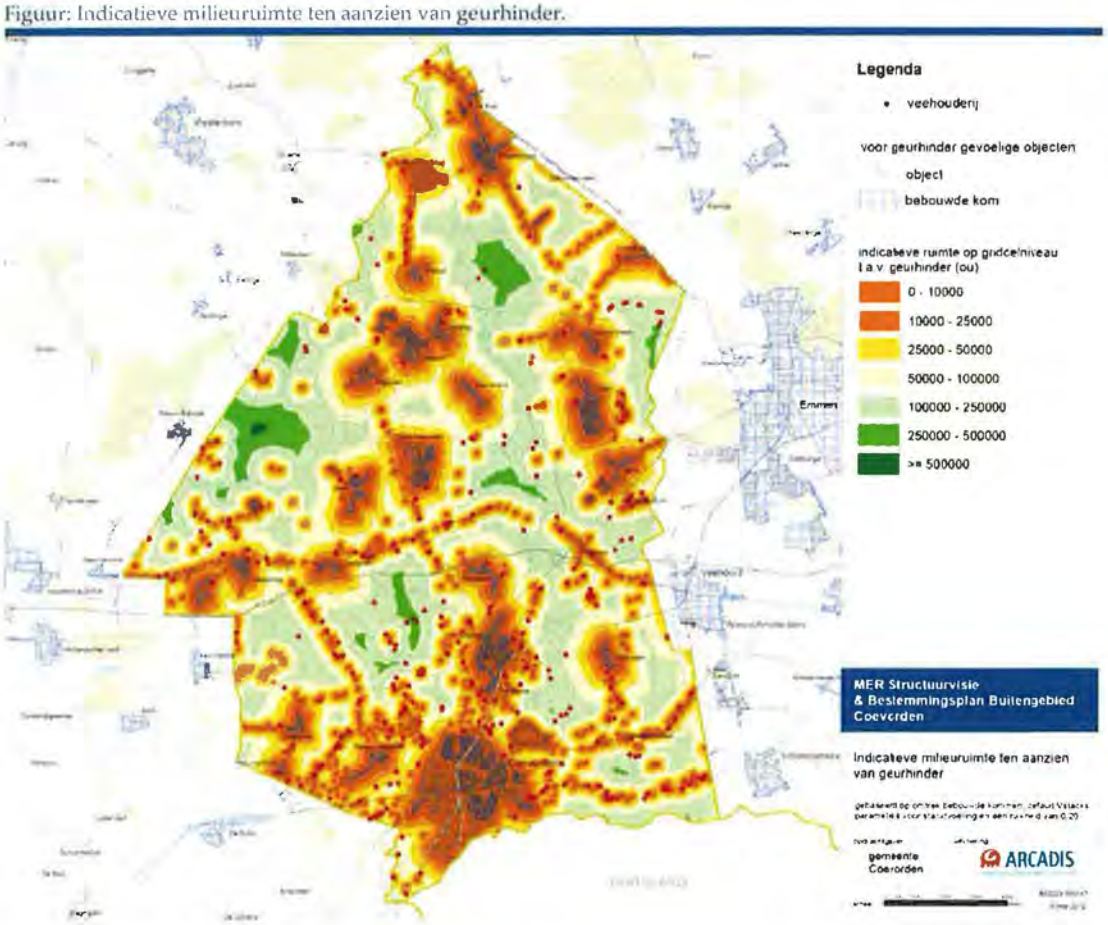

Voor de meeste veehouderijen (met dieren met een geuremissiefactor) is de milieuruimte m.b.t. geur beperkt. Net zoals voor ammoniak zullen veel veehouderijen die willen groeien in het aantal dierplaatsen gebruik moeten maken van staltechnieken om de emissie of belasting te beperken.
Voor bepaalde veehouderijenbedrijven (zoals melkveehouderijen met alleen melkvee) geldt een vaste afstand. De milieuruimte voor deze bedrijven is niet geregeld via de geurnormen uit de Wet geurhinder en

veehouderij (Wgv). Voor deze bedrijven moet een vaste afstand van 100 meter binnen de bebouwde kom en 50 meter buiten de bebouwde kom ten aanzien van geurgevoelige objecten aangehouden worden.

Fijn stof
In 2010 is de jaargemiddelde achtergrondconcentratie van fijn stof (PM10) in het buitengebied van Coevorden nergens hoger is dan 20 $\mu g/m^3$, wat ruim onder de maximaal toegestane jaargemiddelde concentratie van 40 $\mu g/m^3$ fijn stof in de buitenlucht ligt. Echter, het gezondheidsadvies van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor fijn stof bestaat uit een maximum jaargemiddelde concentratie van 20 $\mu g/m^3$. Vanuit het thema fijn stof zijn geen belemmeringen voor de ontwikkeling van de veehouderij in Coevorden te verwachten.

Alternatieven en verkenningen veehouderij
De effecten van alternatieve energieopwekking (windturbines) zijn alleen beoordeeld op het niveau van de structuurvisie. Dit omdat het bestemmingsplan buitengebied geen uitwerking bevat voor deze onderdelen. In de effectbeoordeling van alternatieve energieopwekking en uitbreiden grootschalige recreatie is uitgegaan van het beleid van de structuurvisie als voorkeursalternatief zodat verder geen alternatieven zijn onderscheiden.

De voornemens voor industrie en infrastructuur zijn in de structuurvisie nog maar zeer globaal uitgewerkt op het niveau van de intergemeentelijke gedachten over Zuid-As en Dryport. Deze gedachten zijn nog te globaal om de effecten integraal te kunnen beoordelen. Ook de gedachten over grootschalige recreatieontwikkeling zijn nog te globaal om de effecten integraal te kunnen beoordelen. Op basis van aannames zijn wel de aspecten geluid en landschap, in relatie tot infrastructuur en grootschalige recreatie, globaal beoordeeld.

Het structuurvisiebeleid voor de veehouderij is in het bestemmingsplan buitengebied verder uitgewerkt in met name bouwblokomvang voor verschillende sectoren en deelgebieden. De effecten zijn beoordeeld op het niveau van de uitwerking in het bestemmingsplan. In welke mate de geboden planologische ontwikkelingsruimte voor veehouderij in het bestemmingsplan (te beschouwen als voorkeursalternatief) ook daadwerkelijk benut zal worden is afhankelijk van de aanwezige milieuruimte, het economisch perspectief van de veehouderij en lokaal draagvlak. Vanuit de beschikbare milieuruimte en de trendmatige ontwikkeling van schaalvergroting in de agrarische sector, zijn de volgende verkenningen van mogelijke milieueffecten van het voorgenomen bestemmingsplanbeleid onderscheiden:

- Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij.
- Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij met 10% groei.
- Verkenning melkrundvee met 20% groei.
- Verkenning intensieve veehouderij en melkrundvee met groei.
- Verkenning worst case zonder omschakelen.

Deze verkenningen zijn hieronder toegelicht:

Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij
Deze verkenning is gebaseerd op de voortgaande ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven waarbij de totale veestapel in Coevorden gelijk blijft. In deze verkenning stoppen modelmatig de kleine bedrijven met minder dan 20 Nge aan kippen, varkens of pluimvee. De bedrijven met 20 tot 70 Nge, met geen tot zeer weinig geurruimte, stoppen ook. De overige bedrijven zijn blijvers en behouden wat ze hebben. Daarnaast wordt de vrijgekomen productieruimte van de stoppende bedrijven modelmatig benut door de bedrijven met meer dan 20 Nge aan kippen, varkens of pluimvee en met voldoende milieuruimte, maar niet verder dan de maximale bouwblokomvang (in het bestemmingsplan) van de verschillende gebiedsdelen. Uit de trendmatige ontwikkeling van de afgelopen 10 jaar blijkt immers dat de veestapel ongeveer gelijk blijft en dat het aantal bedrijven is afgenomen met 23%.

Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij met 10% groei
De toekomstige ontwikkeling van de intensieve veestapel is echter onzeker. Enige toename is echter niet uit te sluiten. Deze verkenning laat, in aanvulling op en samenhang met de verkenning schaalvergroting, zien wat de effecten zijn van toename van de intensieve veestapel met 10%.

Verkenning melkrundvee met 20% groei
Na afschaffen van de melkquotering in 2015 kan de melkveestapel in Nederland en Coevorden gaan groeien. In lijn met verwachtingen van het LEI en banken is hier uitgegaan van een toename van de melkveestapel met 20%. Dit voor alle bedrijven met meer dan 40 Nge aan melkrundvee en niet verder dan de maximale bouwblokomvang. Dat is 3 ha voor de agrarische bouwblokken in de zoekzones voor schaalvergroting en 2 ha voor de overige agrarische bouwblokken.

Verkenning intensieve veehouderij en melkrundvee met groei
Deze verkenning gaat uit van groei van de intensieve veehouderijstapel met 10% en groei van de totale melkveestapel met 20% .

Verkenning worst case
In deze verkenning zijn modelmatig alle agrarische bouwblokken in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied (voor de zoekzones voor schaalvergroting is dat een bouwblok van 3 ha per locatie en buiten deze zoekzones is dat 2 ha) maximaal benut binnen de beschikbare geurruimte. De mogelijkheid tot omschakelen van akkerbouw, hobbyboer of voormalige agrarische locaties naar een volwaardig grondgebonden bedrijf is niet realistisch en daarom uitgewerkt in een extra variant. In deze variant zijn de extra emissies voor geur en ammoniak verkend voor deze mogelijkheid tot omschakelen.

Effecten
Effecten Structuurvisie (windenergie, grootschalige recreatie en infrastructuur)
Wanneer alle beperkingen over elkaar worden gelegd ontstaat een aantal gebieden binnen het aangewezen zoekgebied waar geen directe beperkingen aanwezig zijn en daarmee geschikt zijn voor het plaatsen van windturbines. In onderstaande figuur zijn dat de gebieden 1, 2 en 3. De gebieden voor de beschermde soorten zijn aangewezen als weidevogelgebieden in de natuurbeheerplannen voor het subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer. Voor deze gebieden gelden geen planologische restricties. Daarom zijn deze gebieden ook een interessant zoekgebied als nader onderzoek aantoont dat het effect op de beschermde soorten acceptabel is.

Figuur: Beschikbare ruimte windenergie

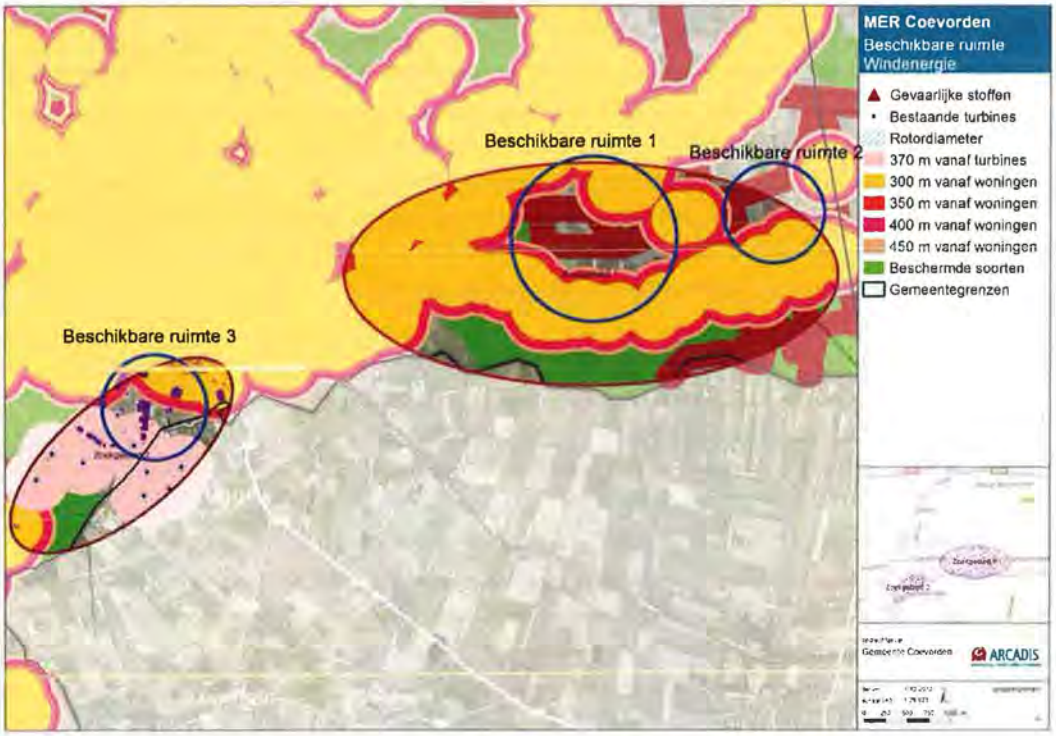

De verwachting is dat de realisatie van grootschalige recreatie en de aanpassing van bestaande infrastructuur een licht negatief effect heeft op geluidgevoelige bestemmingen. Het is niet te bepalen in hoeverre ontoelaatbare geluidsbelastingen op gevoelige bestemmingen optreden. Het realiseren van grootschalige recreatie betekent meer verkeer, meer verkeer betekent meer geluidsbelasting. Vanuit die optiek heeft de grootschalige recreatie een negatief effect ten opzichte van de huidige situatie.
De kans dat de aanpassing van de bestaande infrastructuur een negatief effect heeft op de bestaande geluidgevoelige bestemmingen is aanwezig. Dit is echter sterk afhankelijk van in hoeverre er geluid reducerende maatregelen (kunnen) worden toegepast. Indien deze goed toepasbaar zijn is de kans groot dat er geen verschil is met de referentiesituatie. Dit betekent dat aangenomen mag worden dat er een lichte toename van geluidhinder zal plaatsvinden ten opzichte van de referentiesituatie. In de worst case situatie zal het positieve effect van geluid reducerende maatregelen niet opwegen tegen het negatieve effect van meer verkeer.

In zijn algemeenheid zijn er weinig landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige effecten te verwachten van uitbreiding van grootschalige recreatie in het hiervoor aangewezen zoekgebied. Het zoekgebied sluit aan op aanwezige grootschalige recreatiecomplexen. Deze zijn al een verstoring van het historische landschap. Echter de landschappelijke onderlegger zelf is ook weinig gaaf. Gezien de vaak grote ruimtes om de weg, is verbreding van de N34 weg visueel-ruimtelijk landschappelijk geen probleem.

Effecten Bestemmingsplan (veehouderij & biovergisting)
Voor de ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijlocaties zijn in onderstaande tabel de effectscores per variant en per criterium weergegeven.

Tabel: Vergelijking verkenningen veehouderij.

Aspect	Criterium	Schaalvergroting IV nulgroei	Schaalvergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaalvergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei	Worst-case
Natuur	Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden	-	-	-	-	--
	Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur	-	-	-	-	--
	Recreatie-uitbreiding minicampings	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
	Soortenbescherming Flora- en faunawet	0	0	0	0	0
Milieuhygiëne	Geur: Leefklimaat binnen de bebouwde kom	0/-	-	n.v.t	-	-
	Geur: Leefklimaat buiten de bebouwde kom	0/-	-	n.v.t	-	- -
	Bedrijfsvoering: fijn stof (PM10)	0	0	0	0	0
	Verkeer: fijn stof (PM10)	0/+	0/-	0/-	-	-
	Invloed op geluidhinder (bij gevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden en overige bos- en natuurgebieden)	0/+	0/+	0/+	0/+	0
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Visueel- ruimtelijke beïnvloeding van het landschap	0	0	0	0	0
	Beïnvloeding van landschappelijke patronen, objecten en elementen	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+
	Beïnvloeding historisch geografische waarden	0	0	0	0	0
	Beïnvloeding historische stedenbouwkundige/architectonische waarden	0/-	0/-	0/-	0/-	-
	Beïnvloeding van de archeologische waarden	0/-	0/-	0/-	0/-	-
	Beïnvloeding aardkundige waarden	0/-	0/-	0/-	0/-	-
Verkeer	Gevolgen voor de verkeersafwikkeling	0/+	0	0	0	-
	Gevolgen voor de verkeersveiligheid	0/+	0	0	0	-
Leefmilieu	Invloed op het recreatieve medegebruik van het buitengebied.	0	0	0	0	-
Water & Bodem	Effect op het watersysteem	0	0	0	0	0
Duurzaamheid en klimaat	Invloed op efficiënte bedrijfsvoering	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+
	Invloed op CO_2-uitstoot	0	0/-	0/-	0/-	-

Op basis van deze effectvergelijking zijn de volgende conclusies aannemelijk:

- Alle verkenningen hebben een negatief effect op de depositie van ammoniak, het worst case alternatief scoort daarop sterk negatief. In de praktijk zal groei van de veestapel niet mogelijk zijn als dat zou leiden tot meer depositie op Natura 2000-gebieden. Groei is dan alleen mogelijk met het toepassen van extra emissie reducerende staltechniek die verder gaat dan de maatregelen van het Besluit huisvesting, waarmee in de alternatieven gerekend is.
- De verkenningen voor de intensieve veehouderij scoren licht negatief tot negatief op geurhinder.

- De beoordeling op landschap is per saldo neutraal en op onderdelen licht negatief tot licht positief. Alleen het worst case scenario scoort op onderdelen negatief.
- Op de overige aspecten scoren de verkenningen vrij neutraal, met uitzondering van de worst-case verkenning dat vaak negatief scoort.

Hierbij is voor geur- en ammoniakemissies de werkelijke veebezetting, op basis van CBS cijfers, als referentie gebruikt. Deze emissies zijn lager dan de vergunde emissies van de veestapel welke als basis voor de verkenningen is genomen. Als de verkenningen ook gebaseerd zouden zijn op groei van de werkelijke veestapel (en niet de vergunde) of als voor de referentie de vergunde situatie zou zijn gebruikt, dan zouden de effecten positiever uitvallen. Dan zou alleen het worst case verkenning leiden tot een hogere depositie. De andere verkenningen leiden dan tot een lagere (schaalvergroting 0% groei en schaalvergroting + 10% groei IV) of ongeveer gelijk blijvende depositie (melkrundvee + 20% en idem + 10% IV).

Het worst case scenario is zeer theoretisch en gaat uit van het maximaal benutten van alle bouwvlakken in het bestemmingsplan tot een drempelwaarde 1% toename van de kritische depositiewaarde, zonder te salderen tussen stoppende en groeiende bedrijven. In de praktijk zal dit wellicht niet mogelijk zijn vanwege de beperkingen van Natura 2000. In de praktijk zal dit wellicht niet mogelijk zijn vanwege de beperkingen van Natura 2000. Voor elke veestal is immers een omgevingsvergunning en een Natuurbeschermingswetvergunning vereist. De Natuurbeschermingswet schrijft voor dat projecten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000-gebieden de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren of voor een significant verstorend effect kunnen zorgen een vergunning vereist is (artikel 19 c en d Nbwet). De vergunning wordt niet verleend als er een verslechtering optreedt. Bij voor stikstof al overbelaste Natura2000-gebieden geldt dat bij een toename van de stikstofdepositie de vergunning niet verleend kan worden. In het Groenmanifest van de provincie Drenthe zijn voorstellen voor de vergunningverlening opgenomen. In de recente praktijk in Coevorden blijkt dat de Nbwetvergunningen met dit maatwerk verleend kunnen worden. Dit geldt ook voor vergunningen voor melkveebedrijven met 300 of 500 melkkoeien. Als de Nbwetvergunning verleend kan worden is aan de belangrijkste eisen voor uitbreidingen van agrarische bedrijven voldaan.

Een hoofddoel van de actualisatie van het bestemmingsplan is het vergroten van de ruimtelijk kwaliteit en op een landschappelijk verantwoorde manier ruimte scheppen voor ruimte vragende functies. Kritisch is de ontbrekende milieuruimte voor stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden in en rond het plangebied. In onderstaande tabel is per alternatief de totale emissie aan ammoniak en geur weergegeven:

Tabel: Totaalemissies per scenario voor ammoniak en geur. Ook het totaal aantal nge is per scenario weergegeven.

Alternatieven	Nge	NH3 (kg/jaar)	Ou (geureenheden)
Huidige situatie	34613	397760	1188078
Huidige situatie gecorrigeerd op stalbezetting (CBS)	27690	318208	950462
Huidige situatie gecorrigeerd op AMvB huisvesting	34613	360526	1127251
Huidige situatie gecorrigeerd op AMvB huisvesting en stalbezetting (CBS)	27690	288421	901801
Verkenning intensieve veehouderij	34614	355049	1112388
Verkenning intensieve veehouderij met 10% groei	35126	365295	1226479
Verkenning melkrundvee met 20% groei	39540	404001	1226479
Verkenning combinatie iv en melkrundvee met groei	40053	408770	1226479
Worst case geboden ruimte zonder omschakelen	96524	927100	1432953
Variant Worst case met omschakelen naar melkrundvee op ca. 64 locaties met hobbyboeren, op ca. .98 locaties met agrarisch bouwblok maar zonder veehouderij en op 410 woonbouwblokken in het ontwikkelingsgebied	420924	3791027	1432953

Hieruit blijkt dat t.o.v. de vergunde situatie gecorrigeerd op stalbezetting (zie arcering in tabel), in alle scenario's de ammoniakemissies toenemen. Voor de worst case met omschakeling is dit zelfs met meer dan een factor 10.

In het MER zijn de milieueffecten van mestvergisting beschreven. Conclusie is dat er nauwelijks milieueffecten zijn. Door het toepassen van bedrijfsvergisting neemt de ammoniakemissie per bedrijfslocatie niet toe. Dit komt doordat het vergisten en verwerken van mest zorgt voor een kortere verblijftijd van de mest in de stal, met als gevolg minder stalemissies. Dat compenseert eventuele emissie van ammoniak uit de vergistingsinstallaties. Mogelijk wordt mest vergisten in de PAS aangemerkt als activiteit met "niet in betekende mate" effecten op milieu. Duidelijkheid daarover is er pas als de PAS is vastgesteld (dus nu niet).

Aanbevelingen

Aanbevelingen Structuurvisie (windenergie, grootschalige recreatie en infrastructuur)

Er zijn diverse mitigerende maatregelen mogelijk om de effecten van windturbines te verkleinen.
Om het geluidseffect te verminderen kunnen turbines zo afgesteld worden dat het geluidsniveau van de turbine beperkt wordt. Dit heeft echter een negatief effect op de energieopbrengst en dient daarom zo beperkt mogelijk te worden toegepast.

Om slagschaduwhinder te voorkomen kan een windturbine stilgezet worden op die momenten dat gevoelige bestemming hiervan hinder ondervinden.

Om effecten op ecologie te beperken zijn diverse maatregelen mogelijk. De effectiviteit van de maatregelen hangt af van de mogelijkheden (is het realistisch om molens tijdelijk uit te zetten) en van het voorkomen van relevante soorten.

Ten aanzien van de landschappelijke inpassing zou door middel van een ruimtelijk (3D) model de ideale opstelling onderzocht moeten worden. Hierbij gelden een aantal aandachtspunten:

- Zorg voor eenheid in type masten (vorm, ashoogte, rotordiameter, aantal wieken, rotatierichting etc.). Bij voorkeur wordt hierbij aangesloten op de Duitse driewiekmasten.

- Zorg voor een goede verhouding van de hoogte van de mast ten opzichte van de rotordiameter. Een te grote rotordiameter zal bijvoorbeeld de windturbine topzwaar doen lijken.
- Houdt rekening met het effect van naburige windturbines. Deze moeten in het model altijd worden meegenomen. Houdt hierbij een ruim gebied aan. Hoe hoger de turbines in de omgeving, hoe ruimer visualisatiegebied worden gehanteerd.
- Hoe groter de windturbines, hoe meer ze schaalloos lijken te worden en los van het landschap komen. De windturbineopstelling moet dan of als eigen schaalelement worden gezien, of aan de grootst mogelijke landschappelijke structuur worden gekoppeld.
- Voorkom het "strooien" van windturbines. Dit zal landschappelijk een zeer onrustig en daarmee onwenselijk beeld geven.

Gelet op de effectscores voor grootschalige recreatie zijn er op het niveau van het bestemmingsplan mitigerende maatregelen noodzakelijk. Hierbij kan gedacht worden aan de toepassing van akoestisch gunstigere verhardingen en afschermende voorzieningen.
De effecten van aanpassing van de infrastructuur op het landschap zijn maximaal te beperken door zorgvuldige positionering en mitigerende maatregelen.

Aanbevelingen Bestemmingsplan (veehouderij & mestvergisting)
Op basis van de resultaten van het MER zijn de volgende aanbevelingen aan de gemeente Coevorden geformuleerd:

- Bij een aantal thema's is aangegeven hoe met mitigerende en compenserende maatregelen vermindering van milieueffecten is te bewerkstelligen.
- De effecten die samenhangen met toepassing van de maximale mogelijkheden, die het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied biedt, kunnen fors zijn. Dit blijkt uit de effecten die samenhangen met de worst-case variant. De gemeente kan er voor kiezen om niet op voorhand ruimtelijke 'overdimensionering' te bieden aan de agrarische sector, bijvoorbeeld door geen ruime, rechtstreekse bouwmogelijkheden te bieden, doch relevante bouwmogelijkheden en bouwblokwijzigingen aan een procedure en passende voorwaarden (afwegingsaspecten) te koppelen. Hierdoor worden risico's op ongewenste ontwikkelingen, zonder sturingsmogelijkheden van de gemeente, beperkt.
- Overweeg om het omschakelen van woningen (vrijgekomen agrarische bebouwing, VAB) en akkerbouwbedrijven slechts mogelijk te maken met planherziening en niet met wijzigingsbevoegdheid. Daarmee kan de gemeente beter met "de hand aan de kraan" sturen op de ontwikkeling van de veestapel in relatie tot kwaliteit van de leefomgeving.
- Overweeg om in het bestemmingsplan voorwaarden van grondgebondenheid op te nemen voor de ontwikkeling van de melkveehouderij. Bijvoorbeeld als volgt: Bij een bouwvlak dat een grotere oppervlakte heeft dan 1,5 ha, geldt het criterium dat de melkveehouderij plaatsgebonden is. Plaatsgebonden wil zeggen dat een melkveehouderij aan een bepaalde plek in het landelijk gebied gebonden is vanwege z'n functionele afhankelijkheid van de grond in de omgeving. Dit is (als in de Verordening ruimte Friesland bijvoorbeeld) in te vullen met de voorwaarde dat een bedrijf binnen 10 km over voldoende grond beschikt om voor 75% te kunnen voorzien in eigen ruwvoer en mestafzet, waarbij minstens 40% van de grond als huiskavel aansluit op het bouwvlak. Op die manier blijft er een relatie tussen de omvang van een bedrijf, en de oppervlakte van de gronden die het bedrijf in de omgeving in beheer en onderhoud heeft.
- Een actief gemeentelijk beleid gericht op het intrekken van niet benutte rechten (waaronder de niet operationele intensieve veehouderijen), vooral in zones rondom de kern, natuurgebieden en andere kwetsbare gebieden.
- De gemeente kan een stimulerende rol spelen in innovatie. Geef hierbij met name aandacht aan de innovaties die verder gaan dan alleen de eigen bedrijfsvoering.
- Geadviseerd wordt om bij nieuwe planologische procedures, inclusief het toepassen van wijzigingsbevoegdheden, te toetsen aan de Natuurbeschermingswet en/of de provinciale Verordening

stikstof en Natura 2000. Er moet voldoende juridische borging zijn dat voldaan wordt aan de Natuurbeschermingswet.
- Aanbevolen wordt om de kennisontwikkeling en adviezen op het gebied van gezondheid te volgen. Pas dit zodra algemeen aanvaard waar nodig toe bij het beoordelen van ruimtelijke initiatieven. Indien er vanuit nieuwe kennis of regels aanleiding toe is, verwerk dat dan ook in de planregels van het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied.

Daarnaast dienen de monitoring en evaluatie van de feitelijk optredende milieueffecten en de ontwikkeling van de veehouderij bijzondere aandachtspunten voor de gemeente te zijn. Aandachtspunten daarbij zijn o.a.:
- De ontwikkeling van de veestapel, toegepaste stalsystemen en de emissies van geur, ammoniak en fijn stof uit de veehouderij in Coevorden en de concentraties/belasting van die stoffen.
- Monitor dat de gerealiseerde bebouwing en inpassing ervan voldoen aan de kaders zoals gesteld in het Bestemmingsplan Buitengebied en in omgevingsvergunningen.
- De ontwikkeling van het verkeer in het buitengebied, met specifieke aandacht voor verkeersveiligheid in relatie tot routes van vrachtverkeer.
- Volg de vergunningverlening op grond van de Natuurbeschermingswet.

De volgende aanbevelingen zijn van belang bij de uitwerking van het beleid voor mestvergisting:
- Afspraken maken met de provincie Drenthe over de wijze van omgaan met mestvergisters in de Programmatische aanpak Stikstof en het Convenant stikstof en Natura 2000.
- Er van uitgaande dat het mogelijk maken kleinschalige bedrijfsgebonden biovergisting emissieneutraal kan plaatsvinden, hoeft voorshands geen onderscheid gemaakt te worden tussen gebieden waar biovergisting wel en niet is toe te laten.

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING STRUCTUURVISIE, BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED EN MER

Structuurvisie

Op 1 juli 2008 is de Wet ruimtelijk ordening in werking getreden. Deze wet verplicht gemeenten om één of meerdere structuurvisies vast te stellen voor het gehele grondgebied van de gemeente. Dit is ook de reden van de gemeente Coevorden, om een structuurvisie voor haar grondgebied (zie figuur 1) te maken. In deze structuurvisie, genaamd Structuurvisie Coevorden 2011-2021, wil ze de belangen van haar gebruikers afwegen, om te komen tot een zorgvuldige visie waarin alle kwaliteiten van de gemeente zoveel mogelijk tot zijn recht komen.

Bestemmingsplan buitengebied

De gemeente Coevorden heeft het voornemen haar verschillende geldende bestemmingsplannen Buitengebied te actualiseren, te digitaliseren en samen te voegen tot één bestemmingsplan voor het gehele buitengebied. De (ontwerp) structuurvisie is hierbij richtinggevend. Eén van de hoofddoelen van de actualisatie van het bestemmingsplan is het vergroten van ruimtelijke kwaliteit en op een landschappelijke verantwoorde wijze ruimte scheppen voor ruimte vragende functies.

M.e.r.-plicht

Definities	
m.e.r.	milieueffectrapportage = de procedure
MER	milieueffectrapport = het product

Bij de voorbereidingen van dit structuurvisie- en bestemmingsplanbesluit is sprake van de plicht voor een MER. Deze plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen (zoals het bestemmingsplan) die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten. Op structuurvisieniveau gaat het om de volgende m.e.r. plichtige activiteiten:

- Schaalvergroting van veehouderij.
- Alternatieve energieopwekking (plaatsen windturbines, mest vergisten).
- Uitbreiding grootschalige recreatie.
- Ontwikkelen van infrastructuur.

MER-PLICHT

M.e.r. voor plannen vloeit voort uit de Europese richtlijn 'betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's' (nr. 2001/42/EG). Deze richtlijn is in september 2006 omgezet in de Nederlandse wet- en regelgeving door wijziging van de Wet milieubeheer (Wm) en het hieraan gekoppelde Besluit m.e.r. Het is verplicht om voorafgaand aan de vaststelling door een overheid van bepaalde plannen de m.e.r.-

procedure te doorlopen. Het gaat daarbij om plannen met een wettelijke status die (uiteindelijk) kunnen leiden tot concrete besluiten (projecten) met mogelijk belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu.

Figuur 1: Plangebied bestemmingsplan buitengebied

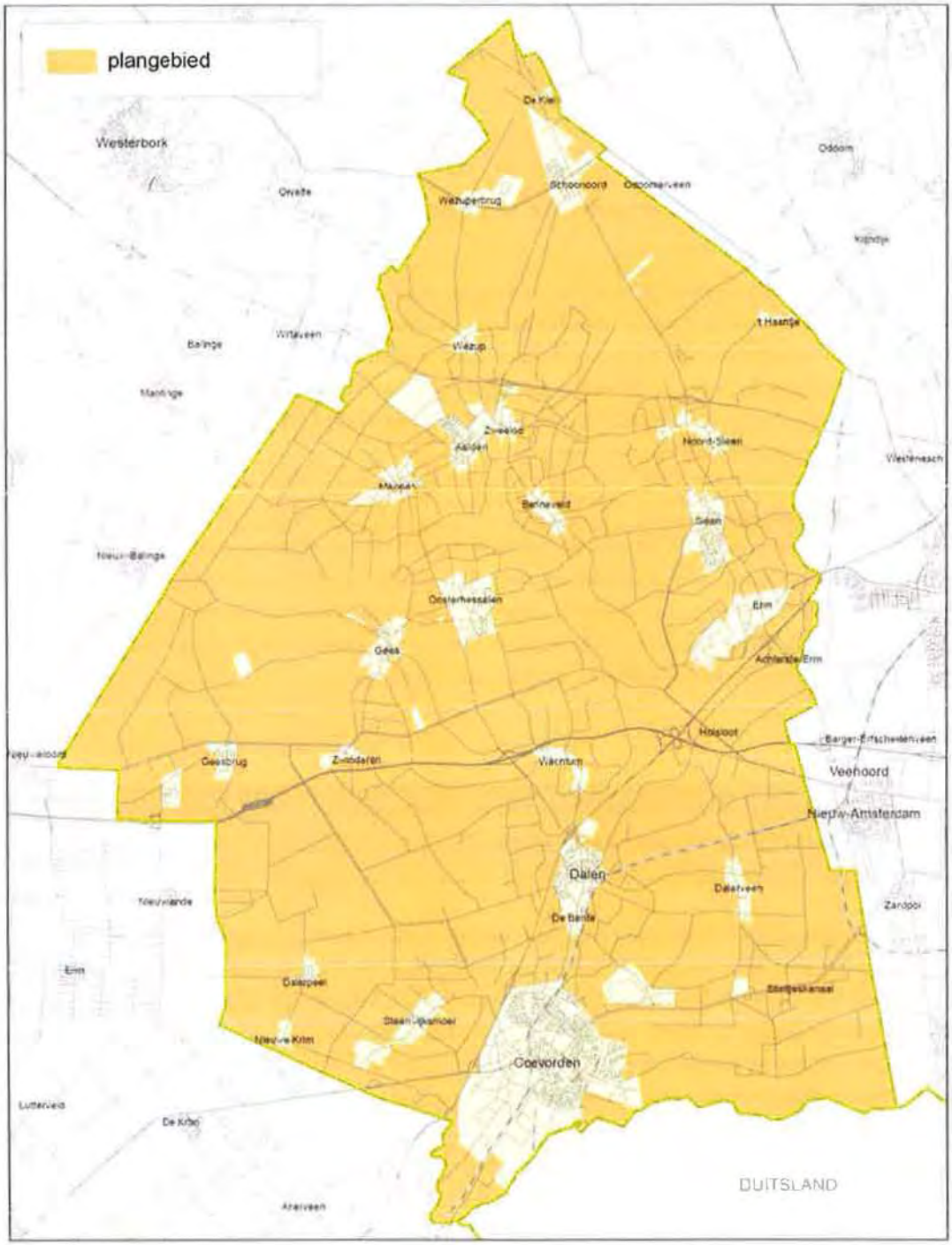

In de eerste plaats is de nieuwe structuurvisie en de integrale herziening van het bestemmingsplan buitengebied kaderstellend voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij. Deze ontwikkelingsmogelijkheden zijn voor een deel MER-plichtig. Dit betekent dat de structuurvisie en het

bestemmingsplan kaderstellend zijn voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige projecten. Om die reden moet (als verplichting vanuit de Wet milieubeheer) een MER worden opgesteld.

M.E.R.-(BEOORDELINGS)PLICHTIGE PROJECTEN

Hoofdstuk 7 van de Wet Milieubeheer regelt het toepassen van de m.e.r. procedure en het opstellen van een MER. Hierin staat opgenomen dat oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens MER-plichtig is wanneer het gaat om: ≥ 85.000 plaatsen voor mesthoenders, ≥ 60.000 voor hennen, ≥ 3.000 voor mestvarkens of ≥ 900 voor zeugen (zie m.e.r.-drempel in categorie C.14 van de bijlage bij het Besluit m.e.r.).

In de tweede plaats is de afstand van de ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij tot Natura 2000-gebieden van dien aard dat er aanleiding is voor een toetsing aan de Natuurbeschermingswet. Hierdoor is een passende beoordeling verplicht, wat automatisch een plan-m.e.r.-plicht met zich mee brengt.

PLAN-M.E.R.-PLICHT BIJ PASSENDE BEOORDELING

De Natuurbeschermingswet 1998 en de m.e.r.-plicht zijn aan elkaar gekoppeld. Wanneer een plan wettelijk of bestuursrechtelijk verplicht is (zoals een bestemmingsplan) én hiervoor moet een passende beoordeling worden gemaakt, dan geldt automatisch een plan-m.e.r.-plicht. Een passende beoordeling is vereist wanneer een wettelijk of bestuursrechtelijk verplicht plan, significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. In dit geval moeten m.e.r. en passende beoordeling worden geïntegreerd in één rapportage.

Het MER beschrijft ontwikkelingen en effecten op het schaalniveau van het buitengebied van de gemeente Coevorden. Het MER gaat dus niet in op individuele bedrijven.

PROJECT-M.E.R.-PLICHT BLIJFT GEHANDHAAFD

Een misverstand is dat, na het doorlopen van een plan-m.e.r. voor m.e.r.-plichtige activiteiten, er geen MER meer nodig zou zijn. Dit is niet het geval: de besluit-m.e.r.-plicht blijft onverkort van kracht! Als een veehouderij wil uitbreiden wordt de aanvraag voor een nieuwe vergunning getoetst op de m.e.r.-plicht. Basis daarvoor is de besluit-m.e.r. In de bijlage bij dit besluit staan twee lijsten: de zogenaamde C-lijst met m.e.r.-plichtige activiteiten en de zogenaamde D-lijst voor activiteiten op basis waarvan het bevoegd gezag beoordeelt of er een MER moet worden gemaakt. (zie voor meer informatie: www.infomil.nl of www.vrom.nl).

Voor de plan-m.e.r.-procedure is het college van B&W van de gemeente Coevorden de initiatiefnemer en de gemeenteraad het bevoegde gezag.

Gecombineerd MER voor structuurvisie en bestemmingsplan

Dit MER is gemaakt voor zowel de structuurvisie als voor het bestemmingsplan buitengebied. Ten opzichte van de structuurvisie bevat het bestemmingsplan buitengebied alleen nadere uitwerking van m.e.r. plichtig beleid voor de veehouderij. De effecten van dit veehouderijbeleid zijn daarom beschreven voor de uitwerking op bestemmingsplanniveau.

1.2 OVERZICHT M.E.R.-PROCEDURE

De m.e.r.-procedure is in Figuur 2 in een aantal stappen inzichtelijk gemaakt en toegelicht.

Figuur 2: De m.e.r.-procedure in relatie tot de te doorlopen procedure voor het bestemmingsplan en de structuurvisie

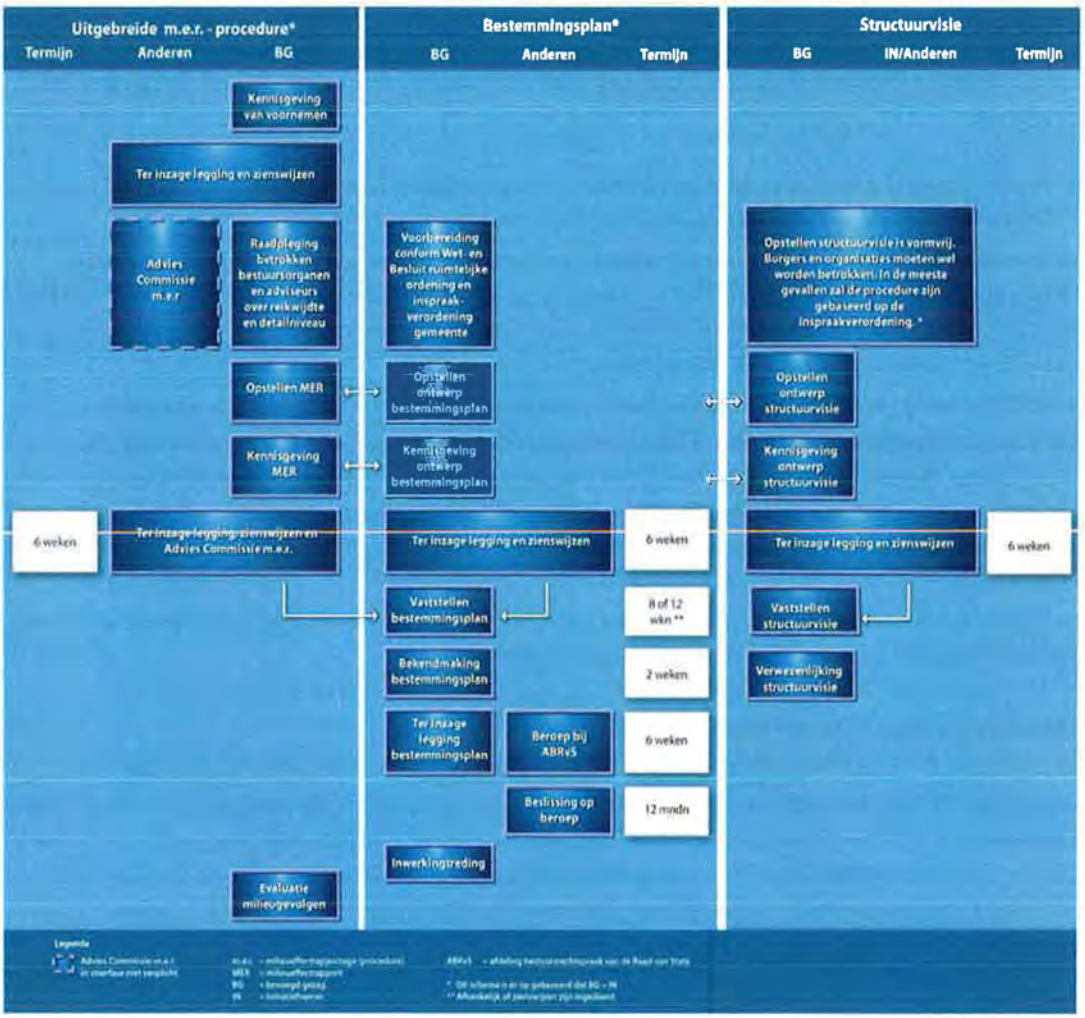

1.2.1 KENNISGEVING, ZIENSWIJZEN EN RAADPLEGING

De m.e.r.-procedure ging officieel van start met de publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Op 24 januari 2012 is bekend gemaakt de terinzagelegging bekend gemaakt in de periode van 25 januari tot en met 6 mart 2012. Er zijn diverse zienswijzen ingediend, zie bijlage 1.

Naast de algemene kennisgeving en zienswijzen zijn de betrokken bestuursorganen direct benaderd voor advies op de te beschouwen onderwerpen:

- Gedeputeerde Staten van Drenthe.
- Gemeente Emmen.
- Gemeente Hoogeveen.
- Gemeente Borger-Odoorn.
- Gemeente Aa en Hunze.
- Gemeente Midden-Drenthe.
- Gemeente Hardenberg.
- Gemeente Emlichheim (Duitsland).
- Waterleidingmaatschappij Drenthe.
- Ministerie van LNV (inclusief Staatsbosbeheer).
- LTO.
- VROM-inspectie.
- Rijksdienst Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten.
- Defensie.
- Milieufederatie Drenthe.
- Waterschap Velt en Vecht.
- Waterschap Hunze en Aa's.
- Waterschap Reest en Wieden.

Daarnaast heeft de Commissie voor de m.e.r. geadviseerd over het op te stellen MER. Het advies is op 2 april 2012 uitgebracht (rapportnummer 2624-47) en is te vinden op de website van de commissie: www.commissiemer.nl.

Onderstaande punten beschouwt de commissie als hoofdpunten voor het op te stellen MER.

Voor de structuurvisie:

- Een beschrijving van de belangrijkste ambities van de gemeente voor de korte en middellange termijn, zodanig omschreven dat deze kunnen dienen als toetsingskader bij de beoordeling van alternatieven op doelbereik.
- Een beschrijving van de voorgenomen concrete ontwikkelingen in het uitvoeringsprogramma die hieruit voorkomen, waaronder ook de zoek- en ontwikkelgebieden voor de verschillende functies en zinvolle alternatieven hiervoor, inclusief de afwegingen bij de totstandkoming of het vervallen van alternatieven.
- Een beschrijving en onderbouwing van randvoorwaarden of beperkingen voor de voorgenomen
- ontwikkelingen ('milieugebruiksruimte') in het plangebied.
- Een beschrijving en beoordeling van de (maximale) effecten op natuur, bodem en water, landschap en leefomgeving op een detailniveau waaruit in elk geval blijkt of en waar zich knelpunten voor kunnen doen, inclusief een Passende beoordeling als significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten.

Voor het bestemmingsplan buitengebied:

- Een beschrijving van de ontwikkelingen die in het bestemmingsplan (voorkeursalternatief) mogelijk worden gemaakt.
- Inzicht in de huidige situatie en de ontwikkelbehoefte van agrarische bedrijven in het plangebied.
- Een onderbouwing van de totstandkoming van alternatieven en van de gehanteerde referentiesituatie.
- Een beschrijving van de maximaal mogelijke effecten van het voornemen op natuur, bodemen water, landschap, cultuurhistorie en leefomgeving, inclusief een Passende beoordeling als significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten.

1.2.2 MER

Na de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is het noodzakelijk onderzoek uitgevoerd. Het resultaat van de raadpleging is hierbij betrokken. Het onderzoeksresultaat is gebundeld in voorliggend MER. Dit MER is een zelfstandig rapportage dat als onderbouwing dient voor de structuurvisie en het bestemmingsplan.

De ontwerp-structuurvisie en –bestemmingsplan worden samen met voorliggend milieueffectrapport ter visie gelegd. Tijdens de ter inzage legging is er gelegenheid voor consultatie en tot het inbrengen van zienswijzen.

Eventuele reacties kunnen per e-mail of per post worden aangeleverd aan:

Gemeente Coevorden
T.a.v. afdeling Beleid en Strategie (Team Ruimte)
Postbus 2
7740 AA Coevorden

Een speciaal aandachtspunt binnen de consultatie is de verplichte toetsing van het MER door de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage. Uitkomst van deze toetsing is een positief of negatief advies aan het bevoegd gezag. Tenslotte voegt de plan-m.e.r.-procedure slechts één verplichting toe: een expliciete motivering van de rol die het milieueffectrapport en de inspraakreacties daarop hebben gespeeld bij het definitieve besluit over het plan.

1.3 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 is het relevante beleid en wetgeving samengevat. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen in de landbouw en in hoofdstuk 4 is de milieugebruiksruimte voor de veehouderij beschreven. De informatie in de hoofdstukken 2 tot en met 4 bepaalt de bandbreedte voor de alternatieven, die in de vorm verkenningen, in hoofdstuk 5 zijn beschreven. De effecten van de Structuurvisie, gebaseerd op de planologische ruimte van de alternatieve energieopwekking en voor grootschalige recreatie en infrastructuur, zijn respectievelijk in de hoofdstukken 6 en 7 beschreven. De effecten van het bestemmingsplan, gebaseerd op de planologische ruimte voor veehouderijlocaties en mestvergisting, zijn in hoofdstuk 8 beschreven. In hoofdstuk 9 zijn de effecten vergeleken van de alternatieven veehouderij en in hoofdstuk 10 zijn de conclusies en aanbevelingen beschreven.

Een verklarende woordenlijst is opgenomen in bijlage 7. Voor de overige bijlagen treft u op verschillende locaties in het rapport verwijzingen aan.

2 Voornemen, beleid en wetgeving

2.1 OMGEVINGSVERORDENING PROVINCIE DRENTHE

Onderstaand is het beleid weergegeven voor veehouderijbedrijven in de Omgevingsverordening van de provincie Drenthe. Samengevat komt dat neer op het volgende:

- Bouwvlak van maximaal 1,5 ha voor grondgebonden bedrijven in het "multifunctionele gebied". Groter mits goede landschappelijke inpassing of bijdrage aan meerdere doelen.
- Geen nieuwvestiging van of omschakeling naar intensieve veehouderij.
- Maximaal bouwblok voor intensieve veehouderij van 1,5 ha. Tot 2 ha mits landschappelijk inpassing en winst voor milieu en dierenwelzijn.
- Maximaal 1 bouwlaag.
- Verplaatsing van intensieve veehouderij naar robuuste landbouwgebieden mogelijk mits sprake is van oplossen van een knelpunt elders in Drenthe.

Figuur 3: Kaart 1 (Visiekaart 2020) van Omgevingsvisie Drenthe

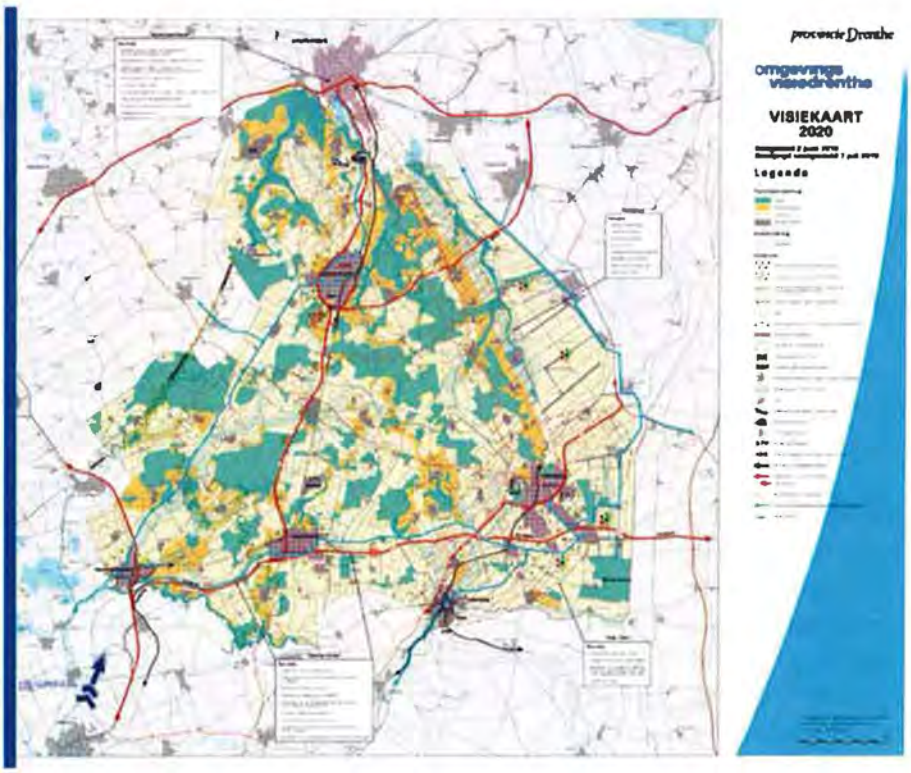

Artikel 3.21, Agrarische bedrijvigheid
Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op locaties die op de bij de Omgevingsvisie Drenthe behorende kaart 1 (zie Figuur 3) zijn aangeduid als landbouwgebieden, voorziet niet in ontwikkelingen die een structureel negatief effect op het functioneren van de agrarische sector in het gebied hebben.

Artikel 3.22
1. Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied dat op de bij de Omgevingsvisie Drenthe behorende kaart 1 (zie Figuur 3) als 'multifunctioneel gebied' is aangeduid, kent aan een grondgebonden agrarisch bedrijf een bouwvlak van maximaal 1,5 hectare toe, waaronder mede begrepen alle voor de bedrijfsvoering noodzakelijke voorzieningen en de landschappelijke inpassing ervan.

2. In afwijking van het eerste lid kan een ruimtelijk plan in een ruimer bouwvlak voorzien, mits:
- een dergelijke ontwikkeling landschappelijk acceptabel wordt ingepast blijkens een landschappelijk inpassingsplan; of
- wanneer blijkens het desbetreffende ruimtelijk plan met de ontwikkeling een aantoonbaar ander provinciaal beleidsdoel is gediend.

Artikel 3.23
1. Een ruimtelijk plan voorziet niet in nieuwvestiging van intensieve veehouderijen, en evenmin in het omschakelen van een grondgebonden agrarisch bedrijf naar een intensieve veehouderij.

2. Een ruimtelijk plan geeft een intensieve veehouderij een bouwvlak een omvang van maximaal 1,5 hectare, waaronder mede begrepen alle voor de bedrijfsvoering noodzakelijke voorzieningen en de landschappelijke inpassing ervan.

3. Een ruimtelijk plan kan het bouwvlak voor een intensieve veehouderij vergroten tot maximaal 2 hectare, mits dit samengaat met winst voor milieu/ dierenwelzijn en een dergelijke ontwikkeling landschappelijk acceptabel wordt ingepast blijkens een landschappelijk inpassingsplan.

4. Een ruimtelijk plan kan voorzien in verplaatsing van intensieve veehouderijen naar robuuste landbouwgebieden in het geval sprake is van sanering, samenvoeging of het oplossen van een knelpunt binnen Drenthe, waarbij geldt dat:
a. het bouwvlak voor een intensieve veehouderij maximaal 1,5 hectare bedraagt, waaronder mede begrepen alle voor de bedrijfsvoering noodzakelijke voorzieningen en de landschappelijke inpassing ervan;
b. het bouwvlak voor een intensieve veehouderij bij maatwerk en landschappelijke inpassing blijkens een landschappelijk inpassingsplan tot maximaal 2 hectare kan worden vergroot;
c. de bedrijfsbebouwing uit 1 bouwlaag bestaat.

Staatssecretaris Bleker stelt in een brief van 5 juni 2012 aan de Tweede Kamer maximale aantallen dieren (per soort) voor per veehouderijlocatie, overeenkomend met circa 300 nge en 1,5 ha bouwvlak. In het begeleidende persbericht is gesteld dat die grens voor gezinsbedrijven voldoende mogelijkheden biedt voor normale groei en ondernemerschap en excessen voorkomt. Daarbij stimuleert de overheid duurzame ontwikkeling van de bedrijven en stelt grenzen op andere terreinen zoals mest, dierenwelzijn en diergezondheid. Deze begrenzing van het aantal dieren per locatie is het sluitstuk van de maatregelen voor een duurzame en maatschappelijk geaccepteerde veehouderij. De Staatsecretaris stelt voor om de maximum omvang vast te leggen in een wettelijke voorziening en een convenant tussen LTO, IPO en VNG. Met een convenant is het maximum sneller in te voeren dan met een wettelijke regeling.

De volgende maximum aantallen dieren per locatie zijn voorgesteld:

- Melkkoeien 400 tot 500 (inclusief jongvee).
- Zeugen 1500 tot 2000.
- Vleesvarkens 7000 tot 10.000.
- Leghennen 150.000 tot 175.000.
- Vleeskuikens 200.000 tot 240.000.
- Melkgeiten 1500 tot 2000.
- Vleeskalveren 1500 tot 2000.

2.2 VOORONTWERP STRUCTUURVISIE GEMEENTE COEVORDEN 2011-2021

De Structuurvisie Coevorden 2011-2021 geeft een strategische ruimtelijke visie op de ontwikkelingen van het grondgebied van de gemeente Coevorden voor de komende 10 jaar (zie Figuur 4). We geven hierin aan waar ruimtelijke ontwikkelingen worden voorgestaan en hoe deze worden gerealiseerd. Hiermee willen we helderheid verschaffen. Deze helderheid is gewenst voor de inwoners, ondernemers en andere partners in de gemeente. We beogen met het maken van de structuurvisie meerdere doelen te bereiken:

- Integrale visievorming voor de lange termijn.
- Bijeenbrengen en afwegen van belangen (inhoudelijk en procesmatig).
- Toetsings- en inspiratiekader voor ruimtelijke beslissingen.
- Basis voor uitwerking in juridisch-planologische kaders (zoals bestemmingsplannen).

Figuur 4: Visiekaart ontwerp structuurvisie Coevorden (bron: Ontwerp structuurvisie Coevorden, juni 2011)

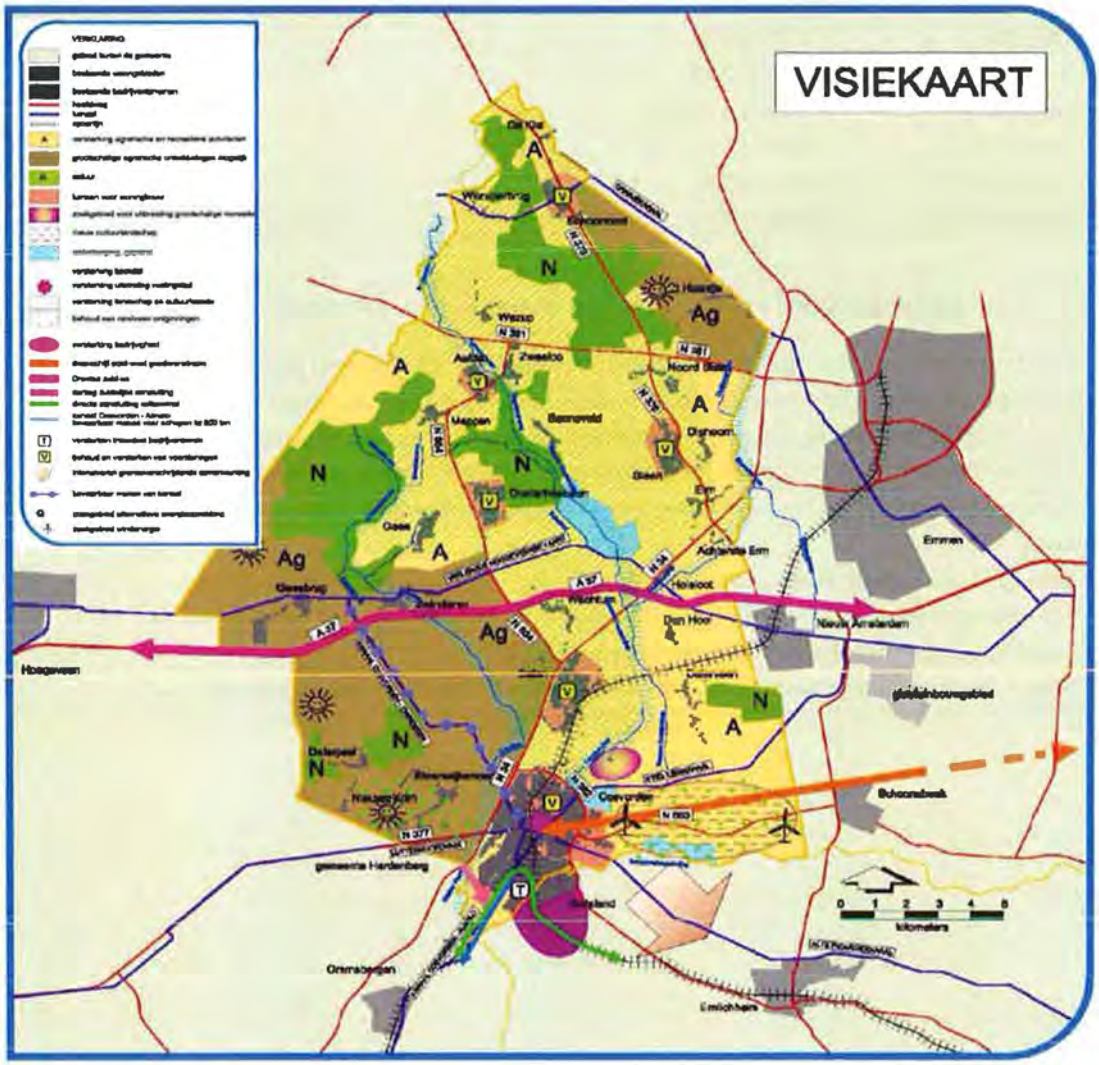

Schaalvergroting van de landbouw

De gemeente Coevorden ondersteunt de vraag naar schaalvergroting in de landbouw zo veel mogelijk. Vergroting van de agrarische bouwblokken middels maatwerk is daarbij van belang, maar ook een goede inpassing in het landschap. Voor de schaalvergroting van de landbouw neemt de gemeente de 'robuuste landbouwgebieden' uit de Omgevingsvisie van de provincie Drenthe 1:1 over. Volgens de gemeente zijn deze gebieden zeer geschikt als zoekgebied voor grootschalige agrarische ontwikkeling landbouw en innovatie (zoals biovergistingsinstallaties). In de Omgevingsvisie zijn ook de zogenoemde multifunctionele gebieden (gebieden met een doorgaans hoge landschappelijke kwaliteit, waar meerdere functies (landbouw, natuur, water naast elkaar voorkomen), aangewezen. Hier stelt de provincie beperkingen aan het bouwvlak van agrarische bedrijven. In de structuurvisie zijn deze gebieden vertaald naar het zoekgebied voor versterking van agrarische en recreatieve activiteiten.

De structuurvisie gaat niet in op de maatvoering van agrarische bouwblokken. Deze uitwerking vindt plaats in het kader van de herziening van de bestemmingsplannen buitengebied.

Alternatieve energieopwekking
De gemeente Coevorden ziet, met name rond de stad Coevorden, mogelijkheden om een bijdrage te leveren aan alternatieve energiebronnen en initiatieven te bevorderen. Een deel van het gebied gekenmerkt zich al als energielandschap vanwege de olie- en gaswinning door de NAM. Daar wil de gemeente initiatieven rondom alternatieve energie ruim baan geven.

De gemeente acht de twee zoekgebieden voor grootschalige landbouw tevens zeer geschikt voor innovatieve ontwikkelingen waaronder ontwikkelingen gerelateerd aan agrarische ontwikkelingen (zoals biovergistingsinstallaties). Op basis van provinciaal beleid wijst de gemeente daarnaast specifiek het gebied in het zuidoosten aan als gunstig voor het plaatsen van windturbines.

Vanuit het duurzaamheidvraagstuk ontstaat er steeds meer vraag naar het realiseren van biovergistingsinstallaties. Hiervoor zijn mogelijkheden in de gemeente Coevorden, met name in het gebied van het 'nieuwe cultuurlandschap' en het gebied waar grootschalige landbouw wordt toegestaan.
In de handreiking (co-)vergisting van mest zijn verschillende categorieën van mestvergisting aangegeven. Voor dit gebied staat de gemeente mestvergisters toe welke vallen binnen de categorie A en B:
A. Het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige cosubstraten toe. Het digestaat (de co-vergiste mest) wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt.
B. Het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige cosubstraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt, of naar derden afgevoerd.

Het digestaat dient voor minimaal 50% te worden gebruikt op het betreffende agrarische bedrijf. Indien dit niet het geval is, zal het bedrijf zich moeten vestigen op een industrieterrein.

Ook mestvergistingsinstallaties mogen geen significant negatieve invloed hebben op de Natura 2000-gebieden. In het bestemmingsplan worden de hierboven omschreven mogelijkheden voor mestvergisten opgenomen onder voorbehoud van de mogelijkheden van de omgevingsvergunning mede in relatie tot Natura 2000.

Uitbreiding grootschalige recreatie
In de gemeente Coevorden bestaan al vele mogelijkheden voor recreatie en toerisme. De gemeente ziet nog meer ontwikkelingskansen binnen haar gemeentegrenzen. Zo beschouwt zij het terrein achter het Plopsa Indoor Coevorden als zoekgebied voor ontwikkelingen van nieuwe vormen van recreatie zeer geschikt. Het betreft dan wel uitbreidingen in de zin van een kwalitatieve toevoeging aan de bestaande voorzieningen.

Industrie en infrastructuur

Om de groeimogelijkheden van industrie en transport verder te benutten en de regio te profileren als industriële en logistieke as heeft Coevorden samen met vier gemeenten in Zuid-Drenthe de krachten gebundeld. Onder de naam Drentse Zuidas zie Figuur 5 werken Meppel, De Wolden, Hoogeveen, Emmen en Coevorden samen. Er is een ontwikkelingsvisie opgesteld, die aan de ambitie van de industriële en logistieke as invulling gaat geven. Dit betekent samenwerking op verschillende fronten als marketing, bedrijventerreinen, bereikbaarheid en arbeidsmarkt. Om de logistieke draaischijf naar het oosten invulling te geven, is er de ambitie om samen met Emmen een dryport te vormen. Een dryport is een overslagpunt in het achterland voor grote goederenstromen bestaande uit overwegend maritieme lading in containers. Deze worden vervolgens overgeslagen op transport via weg, spoor of water, op weg naar een volgende bestemming. Het bedrijventerrein Europark Coevorden en het Emmtec Park in Emmen zouden hierin een rol kunnen spelen. Hierbij wordt ook gekeken naar samenwerking met de goederenvervoercentra langs de Emsachse in Niedersachsen. De belangrijkste wegverbindingen in het kader van de dryportgedachte Emmen-Coevorden zijn de A37 en de N34. Indien de provincie zou besluiten tot verdubbeling van de N34 dan staat de gemeente daar achter.

Figuur 5: Drentse zuid-As

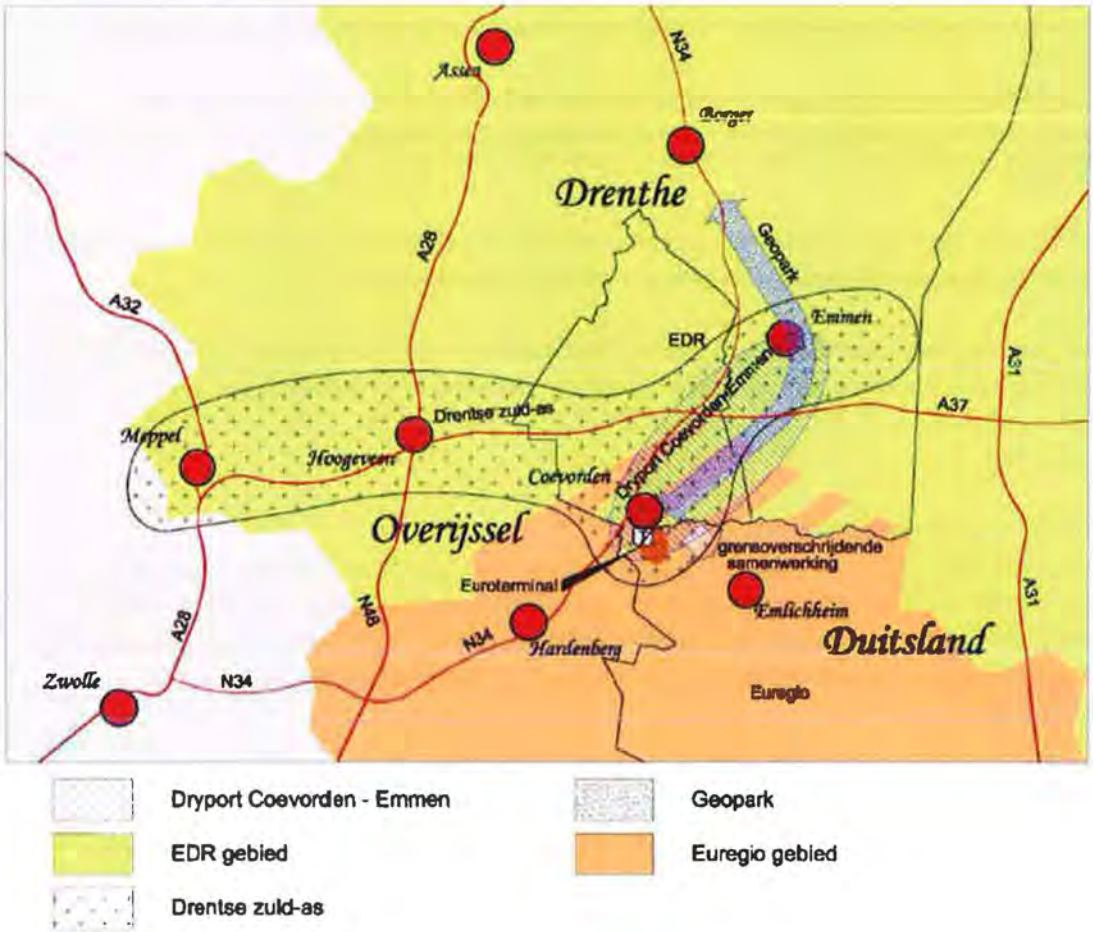

2.3 BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED COEVORDEN

Landbouw

Het ontwerpbestemmingsplan buitengebied bevat de volgende beleidsuitwerking voor de veehouderij:

- Alle bestaande veehouderijlocaties met milieuvergunningvergunning of melding voor het houden dieren krijgen een agrarisch bouwblok van maximaal 1,5 ha waarvan maximaal 1 ha bebouwd mag worden (inclusief kuilvoer en mestsilo's). Er geldt 1 bouwlaag.
- De akkerbouwbedrijven krijgen een bouwblok van 1 ha.
- Alle paardenhouders krijgen agrarisch bouwblok van 1 ha.
- Voor de hele gemeente geldt een wijzigingsbevoegdheid (is binnenplans en dus kaderstellend) voor uitbreiding tot 2 ha waarvan maximaal 1,3 ha bebouwd.
- Voor de gebieden waar schaalvergroting mogelijk is (ontwikkelingsgebieden) geldt voor grondgebonden landbouw een maximaal bouwblok via wijzigingsbevoegdheid tot 3,0 ha waarvan 2 ha bebouwd. Voor intensieve veehouderij geldt in de ontwikkelingsgebieden een maximaal bouwblok van 2 ha. In deze gebieden is ook hervestiging mogelijk voor alleen de grondgebonden veehouderijbedrijven als ze elders een knelpunt oplossen en als op de vetreklocatie de agrarische bestemming vervalt. De vertreklocatie mag ook in een andere gemeente liggen.
- Omschakeling van akkerbouw naar grondgebonden (melkrund)veehouderij is toegestaan.
- Nieuwvestiging van intensieve veehouderij is niet toegestaan.
- Er is geen omschakeling mogelijk van grondgebonden naar intensieve veehouderij.
- Alle locaties met woonbestemming in de gebieden voor schaalvergroting landbouw, krijgen via een wijzigingsbevoegdheid de mogelijkheid tot hervestiging van een agrarisch bedrijf, met uitzondering van intensieve veehouderij.

Alle wijzigingsbevoegdheden worden getoetst aan een aantal voorwaarden zoals de milieutechnische uitvoerbaarheid, de bedrijfseconomische noodzaak, beschermde flora en fauna niet worden aangetast en dat de landschappelijke inpassing is aangetoond door middel van een erfinrichtingsplan. Dit laatste moet gebaseerd zijn op het beeldkwaliteitsplan dat een bindend onderdeel is van het bestemmingsplan. Veehouderijen die willen groeien tot 2 hectare moeten laten zien dat er winst wordt gehaald op het gebied van milieu/dierenwelzijn.

Het onderscheid tussen intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij is als volgt:

Intensieve veehouderij

Een agrarisch bedrijf met een bedrijfsvoering die geheel of in overwegende mate in gebouwen plaatsvindt en die gericht is op het houden van dieren, zoals een rundveemesterij, varkens-, vleeskalver-, pluimvee- of pelsdierhouderij of een combinatie van deze bedrijfsvormen, alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfsvormen, met uitzondering van grondgebonden melkveehouderij en het biologisch houden van dieren conform de Landbouwkwaliteitswet;

Grondgebonden veehouderij

Een agrarisch bedrijf met een bedrijfsvoering waarbij in overwegende mate ruwvoer van eigen land wordt betrokken en mest in overwegende mate op eigen land wordt afgezet, waarbij onder eigen land wordt verstaan land dat in eigendom is, gepacht of gehuurd is of om niet wordt gebruikt ten behoeve van de bedrijfsvoering.

Biovergisting

Het bestemmingsplan maakt biovergisting mogelijk onder dezelfde voorwaarden als beschreven voor de structuurvisie in de vorige paragraaf.

Kwekerijen
De bestaande boomkwekerijen krijgen de bestemming kwekerij. Met wijzigingsbevoegdheid is omschakeling mogelijk naar boomteelt mogelijk onder landschappelijke voorwaarden: niet op de essen en niet in grootschalige en veenontginningen.

2.4 BESCHERMING VAN NATURA 2000-GEBIEDEN

2.4.1 ALGEMEEN

Om de biodiversiteit binnen de Europese Unie (EU) te behouden en te herstellen is het Natura 2000-beleid opgesteld. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Het netwerk is nog in ontwikkeling en omvat alle gebieden die beschermd zijn op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992).

De Vogelrichtlijn (vastgesteld in 1979) is een regeling die tot doel heeft alle in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de EU te beschermen. De lidstaten van de EU zijn verplicht voor alle vogelsoorten die in hun land leven leefgebieden van voldoende grootte en kwaliteit te beschermen. Gebieden waar zeldzame vogelsoorten leven of waar zeldzame trekvogels gebruik van maken moeten extra beschermd worden. Deze gebieden moeten door de lidstaten aangewezen worden als speciale beschermingszones. In bijlage I van de Vogelrichtlijn staan de soorten vermeld waarvoor de lidstaten speciale beschermingszones moeten aanwijzen.

De Habitatrichtlijn is in 1992 door de Europese Unie vastgesteld. Deze richtlijn beoogt de biologische diversiteit te waarborgen, door het in stand houden van de natuurlijke en halfnatuurlijke leefgebieden en de wilde flora en fauna. De Habitatrichtlijn omvat een lijst van soorten (bijlage II van de Habitatrichtlijn) en natuurtypen (habitattypen, bijlage I) die internationaal bescherming behoeven. Elke lidstaat is verplicht voor de in de lijst voorkomende habitattypen en soorten speciale beschermingszones aan te wijzen.

De Nederlandse bijdrage aan het Europees netwerk van beschermde natuurgebieden bestaat uit 162 gebieden. De Natura 2000-gebieden worden in delen (zogenaamde tranches) aangewezen. Momenteel loopt het proces van de aanwijzing van de Natura 2000-gebieden en het formuleren van de instandhoudingsdoelen en de kaders voor beheerplannen, een deel van de Natura 2000-gebieden is al aangewezen en inmiddels definitief vastgesteld.

De feitelijke bescherming wordt doorvertaald in het nationaal beleid. Voor Nederland is de feitelijke bescherming geregeld in de Flora- en faunawet (soortenbescherming) en de Natuurbeschermingswet (gebiedsbescherming).

Natuurbeschermingswet
Vanaf 1 oktober 2005 vindt de gebiedsbescherming in Nederland plaats via de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Binnen het grondgebied van de gemeente Coevorden zijn geen Natura 2000-gebieden aanwezig. De meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden zijn weergegeven in Figuur 6. Voor de gebieden die beschermd zijn op grond van de Natuurbeschermingswet geldt dat projecten en handelingen niet mogen leiden tot verslechtering van de kwaliteit van de habitats of tot een verstorend effect op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Voor activiteiten en handelingen die de beschermde natuurwaarden in een Natura 2000-gebied kunnen schaden, is een provinciale vergunning ex art. 19d Natuurbeschermingswet noodzakelijk (geldt overigens niet voor een bestemmingsplan).

Figuur 6: Natura 2000-gebieden in de omgeving van Coevorden

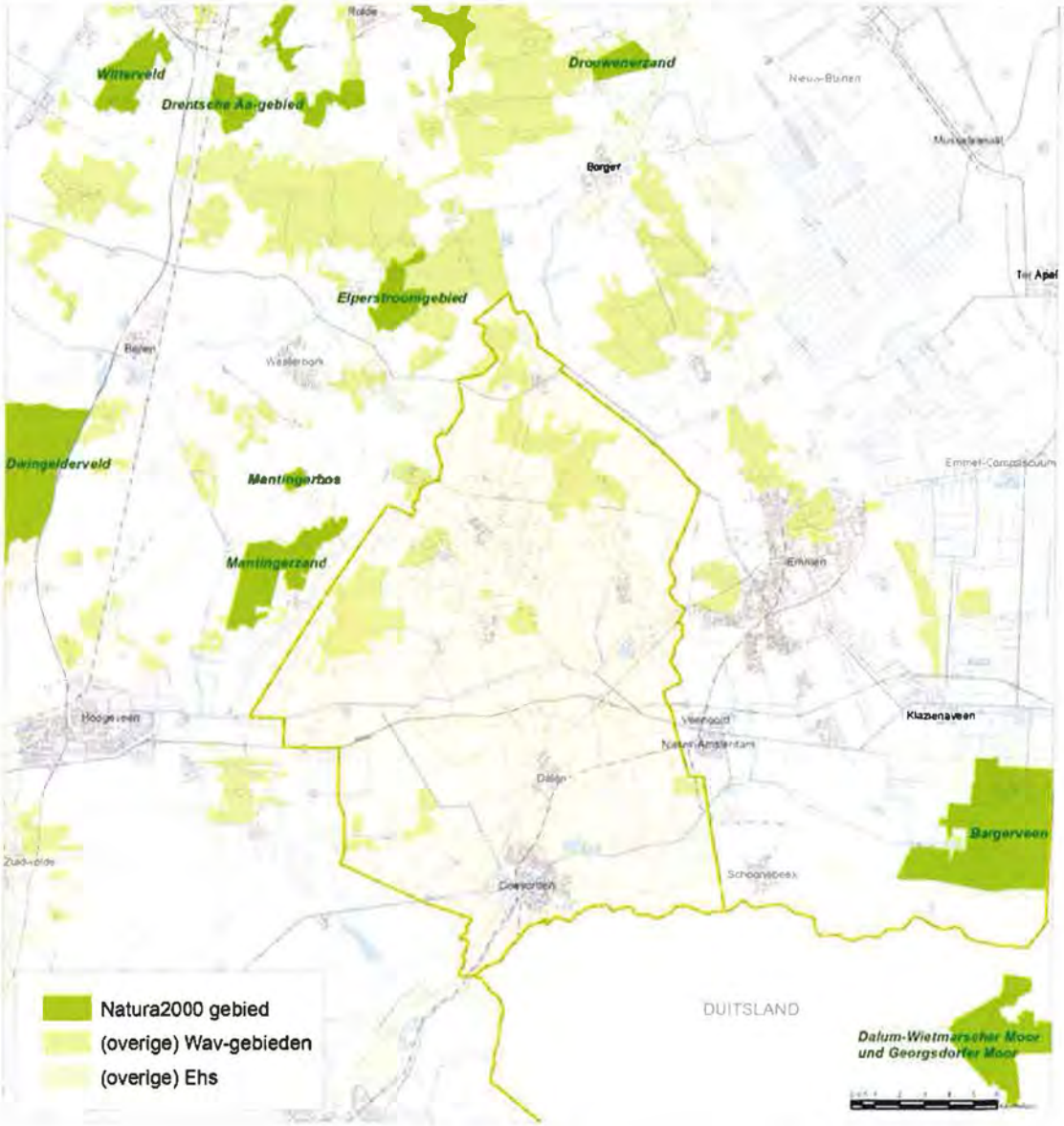

2.4.2 VEEHOUDERIJ EN NATURA 2000

De veehouderij beïnvloedt ecosystemen vooral door vervluchtiging van ammoniak uit stallen, die later neerslaat op natuurgebieden (depositie van stikstof), en heeft dus via de emissie van ammoniak ook invloed op Natura 2000-doelstellingen. Andere mogelijke effecten door veehouderijen zijn verstoring door verkeer en machines zoals ventilatoren en het onttrekken van water (drainage van percelen en grondwateronttrekkingen).

Afhankelijk van de mate van beïnvloeding kunnen voor veehouderijen Passende Beoordelingen en vergunningen in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig zijn. In het kader van dit MER voor het Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden wordt alleen ingegaan op de mogelijke effecten door een toename van de ammoniakemissie en stikstofdepositie. Andere effecten kunnen aan de orde zijn voor veehouderijen die in of zeer dichtbij de te beschermen habitats gelegen zijn, maar die effecten zijn in het kader van dit MER niet te identificeren.
Dat zal, indien van toepassing, aan de orde moeten komen bij procedures voor concrete ontwikkelingen. In het algemeen kan gesteld worden dat ontwikkelingen in het buitengebied van Coevorden die significante negatieve gevolgen voor de Natura 2000-gebieden hebben, niet vergunbaar zullen zijn, ook niet via een zogenaamde Passende Beoordeling.

De Natuurbeschermingswet 1998 is gewijzigd als onderdeel van de Crisis- en herstelwet. De belangrijkste bepalingen van de wet in dit kader is een stikstof-standstill ten opzichte van 7 december 2004 en een programmatische aanpak stikstof (PAS), gericht op het structureel terugbrengen van de stikstofdepositie.

De PAS is echter nog niet gereed daarom is op 15 maart 2011 het Groenmanifest van Drenthe uitgegeven (Het Drentse Landschap et al., 2011) waarin op hoofdlijnen overeenstemming is bereikt over een (tijdelijk) beleidskader Stikstof Natura 2000 Drenthe. Het beleidskader Stikstof Drenthe geldt tot de PAS in werking treedt. Op dat moment wordt het provinciale beleidskader op basis van de dan geldende kaders herijkt. Wanneer de PAS gereed is kunnen de resultaten uit dit rapport getoetst worden aan de PAS.

In paragraaf 4.2 staat omschreven hoe in dit MER rekening is gehouden met het beleidskader Stikstof Natura 2000 Drenthe (Groenmanifest van Drenthe).

2.5 OVERZICHT KADERSTELLEND BELEID EN WETGEVING

Naast het al genoemde beleid zijn verschillende andere beleidskaders en wetten relevant voor het voorliggende MER en het bijbehorende bestemmingsplan, onderstaand beschreven naar Europees en landelijk niveau.

2.5.1 EUROPEES NIVEAU

In Tabel 1 is aangegeven welk beleid en welke regelgeving van toepassing zijn in de gemeente Coevorden. Europese regelingen zijn over het algemeen nader uitgewerkt op landelijk en/of regionaal niveau.

Tabel 1: Europees beleid en wetgeving

Kader	Doel	Positie gemeente Coevorden
Kaderrichtlijn Water (KRW)	Kwaliteitsverbetering oppervlakte- en grondwater gericht op goede chemische en ecologische toestand.	In dit MER zijn de effecten op water beschreven. Waar relevant wordt een relatie gelegd met de waterfuncties zoals geformuleerd door het waterschap en vastgesteld door de provincie.
Verdrag van Malta	Bescherming van archeologisch erfgoed.	Vergravingen kunnen invloed hebben op het bodemarchief. Ook bij bouwwerkzaamheden dient rekening te worden gehouden met archeologie. In dit MER komt dit globaal aan de orde, bij concrete activiteiten verdient het aandacht. Daarbij zal getoetst worden aan het door de gemeenteraad vastgestelde archeologische beleid.
IPPC-richtlijn	De IPPC-richtlijn (Integrated Pollution Prevention Control) is een Europese richtlijn inzake de geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreinigingen.	Een gedeelte van de veehouderijbedrijven valt onder de werkingssfeer van de richtlijn.
Vogel- en Habitatrichtlijn	Op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn beschermde gebieden deels definitief, deels in ontwerp aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. De gebieden zijn van grote betekenis voor de bescherming van de Europese biodiversiteit en dienen gezamenlijk met alle andere aangewezen gebieden in Europa een ecologisch netwerk te vormen.	Zie onder Natuurbeschermingswet 1998

2.5.2 LANDELIJK NIVEAU

Tabel 2 geeft inzicht in landelijke kaders.

Tabel 2: Landelijke kaders

Kader	Doel	Positie gemeente Coevorden
Natuurbeschermingswet 1998	De Natuurbeschermingswet 1998 geeft uitvoering aan Europese richtlijnen: de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992).	De Natura 2000-gebieden die mogelijk beïnvloed worden door de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt en beschermd zijn op grond van de Natuurbeschermingswet zijn weergegeven op kaart in paragraaf 2.4.1.
Crisis- en herstelwet	Het doel van de Crisis- en herstelwet is het bestrijden van de gevolgen van de economische crisis waarin de mondiale en de Nederlandse economie zich sinds het najaar van 2008 bevinden. De Nederlandse economie zal nog zeker tot 2014 de gevolgen van de recessie ondervinden, met name op het gebied van werkgelegenheid. Door middel van de nieuwe wet moet de economische structuur worden versterkt, zodat Nederland sneller en sterker uit de recessie tevoorschijn komt.	De Crisis- en herstelwet geldt vanaf 1 april 2010 en zorgt voor wijzigingen in de Natuurbeschermingswet 1998.
Wet ruimtelijke ordening	De Wet ruimtelijke ordening (Wro) draagt bij aan vereenvoudiging en versnelling van procedures en beroepsprocedures. Ook zal er een scherpere handhaving zijn.	In de opzet van de Wro legt de gemeente haar beleid vast in een structuurvisie en worden de planologische mogelijkheden concreet beschreven in de bestemmingsplannen.
Flora- en faunawet	Nederlandse implementatie van de soortenbescherming uit Vogel- en Habitatrichtlijn.	Aangezien op het niveau van MER de detailinformatie niet voorhanden is voor oriëntatie op de Flora- en faunawet schuift deze informatieplicht door naar meer concrete initiatieven.
Nota Ruimte	De Nota Ruimte stelt ruimte voor ontwikkeling centraal en gaat uit van het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet'.	De vitaliteit van het platteland wordt versterkt door ruimte te geven aan hergebruik van bebouwing en nieuwbouw in het 'Landelijk Gebied', vergroting en aanpassing van de toeristisch-recreatieve mogelijkheden en door ruimte te bieden aan een duurzame en vitale landbouw en overige economische activiteiten die zich verdragen met de kwaliteit van het landschap.
Ontwerp Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	De Ontwerp Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte hanteert het volgende motto "Nederland concurrerender, bereikbaar, leefbaar en veilig".	Deze structuurvisie geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en is de 'kapstok' voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties.
Monumentenwet 1998	In de Monumentenwet 1998 is geregeld hoe gebouwde of archeologische monumenten aangewezen kunnen worden als wettelijk beschermd monument.	Deze wet is van toepassing op de aanwezige monumenten in het buitengebied van de gemeente Coevorden.
Waterwet	De Waterwet heeft acht bestaande waterbeheerwetten samengevoegd. Daarnaast is vanuit de Wet Bodembescherming de regeling voor waterbodems ondergebracht bij de Waterwet.	Initiatieven op het gebied van veehouderij hebben mogelijk te maken met de Waterwet, waarbij voorheen een andere vergunning nodig was, zoals de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo).

Kader	Doel	Positie gemeente Coevorden
Wetgeving op het gebied van dierenwelzijn zoals het Varkensbesluit en het Legkippenbesluit 2003	Er is diverse regelgeving die betrekking heeft op dierenwelzijn.	Deze wetgeving is van toepassing in Coevorden.
Wet milieubeheer, waaronder de luchtkwaliteitseisen	De Wet milieubeheer bepaalt welk gereedschap kan worden ingezet om het milieu te beschermen. Daarnaast dient er geen overschrijding te zijn van grenswaarden voor stoffen die in deze wet zijn benoemd.	Toetsing aan wettelijke normen voor fijn stof is relevant en wordt in dit MER behandeld.
Wet geluidhinder	Doel is het voorkomen of beperken van geluidhinder.	Geluidstoe- of -afname zal in het MER gerelateerd worden aan de geluidgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.
Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)	Deze wet vormt het toetsingskader voor geur veroorzaakt door het houden van dieren. Er wordt gerekend met "odour units" (Ou) en geurgevoelige objecten krijgen een beschermingsfactor toegewezen.	De Wgv biedt de gemeenten de mogelijkheid om bij verordening gebiedsgericht geurbeleid vast te stellen en hiermee af te wijken van de standaardnorm voor geur.
Wet ammoniak en veehouderij (Wav)	De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) bevat regels met betrekking tot de ammoniakemissie uit dierverblijven. Dit ter bescherming van de zogeheten zeer kwetsbare gebieden.	Deze regels moeten worden toegepast bij de verlening van milieuvergunningen voor veehouderijen.
Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderijen (AMvB)	Met dit Besluit wordt invulling gegeven aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden.	Dit besluit moet worden toegepast bij bestaande veehouderijen en nieuwvestiging van veehouderijen. In het MER is uitgegaan van toepassing van emissiearme stallen in de autonome ontwikkeling, die als referentie dient.
Wet op publieke gezondheid	Deze wet regelt de organisatie van de openbare gezondheidszorg, de bestrijding van infectieziektecrises en de isolatie van personen / vervoermiddelen die internationaal gezondheidsgevaren kunnen opleveren.	De gemeenteraad draagt zorg voor het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen.
IPPC omgevingstoets ammoniak en veehouderij	Door het ministerie van VROM is de beleidslijn IPPC-omgevingstoets ammoniak en veehouderij ontwikkeld. Deze beleidslijn is bedoeld als handreiking voor het uitvoeren van de omgevingstoets die op grond van de IPPC-richtlijn voor ammoniakemissie dient te worden uitgevoerd.	Een gedeelte van de veehouderijbedrijven valt onder de werkingssfeer van deze beleidslijn.

3 Huidige situatie en ontwikkeling landbouw

3.1 INLEIDING

De huidige situatie en vaststaande autonome ontwikkelingen vormen de referentie voor het beoordelen van de alternatieven in het MER. De ontwikkeling in de landbouw maakt geen deel uit van de referentie maar is als een belangrijke factor in het vormgeven van de alternatieven meegenomen. Daarom is de ontwikkeling van de landbouw in dit hoofdstuk beschreven. Hoofdstuk 4 beschrijft de milieugebruiksruimte voor ammoniak, geur en fijn stof en een aantal overige aspecten. Deze milieuaspecten zijn bepalend voor wat mogelijk is in de ontwikkeling van veehouderijen. De referentiesituatie voor de overige aspecten is beschreven in hoofdstuk 6 waarin de effecten zijn beoordeeld.

3.2 LANDELIJKE SITUATIE EN ONTWIKKELING VEEHOUDERIJ

Huidige situatie

Figuur 7 laat de ontwikkeling van de veestapel in Nederland zien vanaf de vorige eeuw tot 2011.

Figuur 7: Ontwikkeling veestapel in Nederland (Bron: CBS)

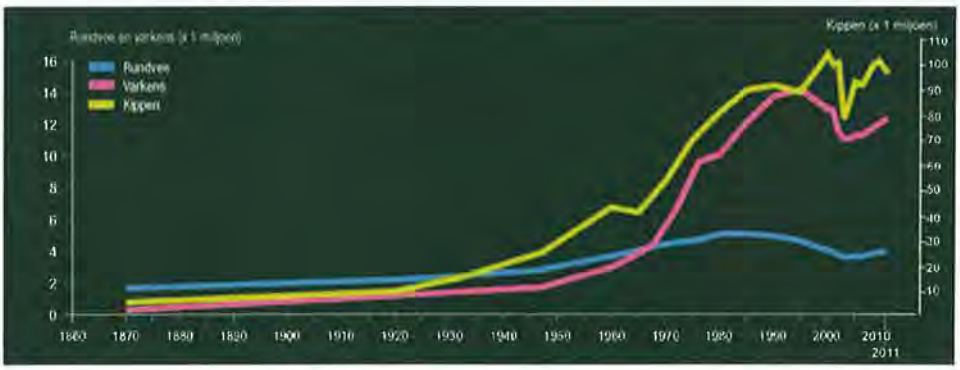

Ter toelichting op Figuur 7 is het volgende van belang:

- De veestapel in Nederland en ook in Coevorden nam sinds het midden van de vorige eeuw sterk toe als gevolg van intensievere landbouwmethoden en mogelijk gemaakt door de import van veevoer en export van de veehouderijproducten. In tegenstelling tot Denemarken en Duitsland heeft Nederland circa een halve eeuw geleden niet de eis gesteld van grondgebonden ontwikkeling van de veehouderij waardoor in Nederland niet grondgebonden veehouderij kon ontstaan.
- Het aantal melkkoeien daalt sinds de invoering van de melkquotering in 1984, om de zuiveloverschotten in Europa te beteugelen. Bij een gelijkblijvend nationaal melkquotum daalde sindsdien het aantal melkkoeien als gevolg van een steeds hogere melkproductie per koe. De laatste jaren is het totale aantal runderen weer toegenomen, met name melk- en fokvee (wellicht als gevolg van verruiming van het melkquotum) en vleeskalveren.
- Na het in 1987 instellen van mestproductierechten is het aantal varkens en kippen in Nederland sinds 1999 gemaximeerd door het invoeren van een systeem van varkens- en pluimveerechten wat sindsdien een plafond betekent voor de totale omvang van de pluimvee- en varkensstapel in Nederland. Dit om milieuredenen om het nationale mestoverschot beheersbaar te houden. De afname van het aantal varkens en kippen rond 2000 komt vooral door de eenmalige opkoopregeling van varkens- en pluimveerechten om het Nederlandse mestoverschot te verminderen en door dierziekte-uitbraken. In de periode 2003-2011 groeide de varkens- en kippenstapel weer. Deels komt dit door het uitgeven van extra varkens- en pluimveerechten door het rijk, in ruil voor afzet van de mest buiten de Nederlandse landbouw en deels wellicht door een hogere benuttingsgraad van varkens- en pluimveerechten. De rundveestapel groeide licht door verruiming van het melkquotum en door meer vleeskalveren.
- De schaalvergroting gaat gestaag door. Groeiende bedrijven nemen daarbij grond, melkquotum, varkens- of pluimveerechten over van stoppende bedrijven. Het LEI verwacht dat de komende 15 jaar het aantal landbouwbedrijven in Nederland met circa een derde zal afnemen. Dat betekent een (voortgaande) afname met enkele procenten per jaar (LEI rapport 2010.042).
- Op 1 januari 2008 is door het rijk de zogenoemde regionale compartimentering van de varkens- en pluimveerechten afgeschaft. Deze compartimentering zorgde er voor dat varkens- en pluimveerechten niet konden verschuiven naar en tussen de concentratiegebieden: het concentratiegebied oost (delen van Gelderland, Overijssel en Utrecht) en het zuidelijke concentratiegebied (Midden- en Oost Noord-Brabant en Noord- en Midden Limburg). Op 23 april 2010 heeft het kabinet op verzoek van de provincie Noord-Brabant besloten om de regionale compartimentering met onmiddellijke ingang weer in te voeren overeenkomstig de regels vóór 1 januari 2008. Dit om verdere concentratie van varkens en kippen en het mestoverschot in de concentratiegebieden te voorkomen.

Te verwachten ontwikkeling

Het economisch perspectief van de landbouw in de wereld en in Nederland is goed te noemen. De wereldbevolking groeit de komende decennia met circa een derde en zal bij gemiddeld toenemende welvaart meer gaan besteden aan voedsel en ook meer dierlijke producten gaan consumeren. Daarnaast neemt de vraag naar bio-energie en bio-plastics toe.

Ook het economisch perspectief van de veehouderijsector in Nederland is goed. De sector is de afgelopen jaren levenskrachtig gebleken en kan de concurrentie met het buitenland aan. De trend naar schaalvergroting naar minder maar grotere bedrijven zal doorzetten als gevolg van efficiency-voordelen, techniek en automatisering. Dat is een sterk autonoom proces waarop de overheid nauwelijks invloed kan uitoefenen, behalve het stellen van milieugrenzen en grenzen aan de omvang van bouwvlakken en stallen. Voor zover de omvang van individuele bouwvlakken beperkend zal zijn voor schaalvergroting zullen schaalvergrotende bedrijven steeds vaker meerdere bedrijfslocaties omvatten.

Het is niet aannemelijk dat de veestapel in Nederland afneemt door gebrek aan economisch perspectief of gebrek aan geschikte locaties.
Binnen de huidige milieuregels en bouwvlakken zijn er nog voldoende geschikte locaties om de huidige Nederlandse veestapel te huisvesten en te laten groeien op minder maar grotere bedrijven. De Nederlandse veestapel kan mogelijk gaan groeien door de volgende ontwikkelingen:

- Het afschaffen van de melkquotering in 2015. Dan kan de totale Nederlandse melkveestapel mogelijk toenemen. Het (LEI) heeft onderzocht dat de toename van de Nederlandse melkveestapel dan enkele tientallen procenten kan bedragen. Uitbreiden wordt dan goedkoper omdat melkveebedrijven voor die uitbreiding geen quotum meer hoeven te kopen van stoppende bedrijven.
- Het mogelijk vervallen van het systeem van pluimvee- en varkensrechten in 2015. Dit systeem vervalt als niet voor die tijd besloten wordt om het te handhaven. Als het systeem vervalt, kan de Nederlandse varkens- en pluimveestapel toenemen.

Op 28 september 2011 stuurden de staatssecretarissen Bleker en Atsma de kabinetsvoornemens voor het toekomstige mestbeleid per brief naar de Tweede Kamer. Kern van dat voornemen is dat de plafonds op de nationale veestapel (de varkens- en pluimveerechten en de melkquotering) ingaande 2015 verdwijnen en dat veehouderijbedrijven dan kunnen groeien zonder varkens- of pluimveerechten of melkquotum te verwerven van stoppende bedrijven. Daarmee verdwijnen dan de plafonds op de nationale veestapel zodat de nationale en regionale veestapel kan toenemen. Als voorwaarde stellen Bleker en Atsma dat de bedrijven gegarandeerde afzet moeten hebben voor de mest.

Het PlanBureau voor de Leefomgeving oordeelt in twee rapporten ("Welke veestapel past in Nederland?", "Afschaffen van productierechten in de veehouderij in 2015: gevolgen voor veehouderij en leefomgeving") als volgt over deze voornemens: "Er zijn risico's verbonden aan een veehouderij zonder een vorm van begrenzing op de omvang van de veestapel. Deze risico's zijn prominent voor het mest- en ammoniakbeleid, maar ook aanwezig voor volksgezondheid en dierenwelzijn. De voordelen van een systeem van productiebegrenzing voor beheersing van deze risico's lijken groter dan de ook aanwezige nadelen, zoals regeldruk en extra kosten voor de boeren".

De toekomstige ontwikkeling van de omvang van de veestapel in Nederland en Coevorden zal vooral afhangen van het mestbeleid na 2015 en de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse veehouderij. Nederland is nu 200 tot 300% zelfvoorzienend voor melk, vlees en eieren. Tweederde van de productie moet dus geëxporteerd worden. Gegeven de sterke Nederlandse concurrentiepositie enerzijds en de beperkte mestafzetruimte voor groei van de veestapel anderzijds is het voorshands niet aannemelijk dat de Nederlandse veestapel, ook na 2015, grote krimp of groei zal laten zien. Echter als het technisch en financieel de komende jaren haalbaar zal blijken om te komen tot mestverwerking waarbij meer mest kan worden afgezet, dan is het niet ondenkbaar dat de Nederlandse veestapel wel fors gaat groeien.

Bedrijven moeten in 2013 voldoen aan het Besluit Huisvesting. Dit Besluit is vanaf 1 april 2008 van kracht en bepaalt het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Met dit besluit moeten dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm worden uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden. Bedrijven die voor 2020 stoppen mogen vanaf 2013 aan de eisen voldoen door minder vee te gaan houden, in plaats van de stallen aan te passen.

In 2013 worden daarnaast de Europese dierenwelzijneisen van kracht. Een consequentie hiervan is een verbod op legbatterijen. Het is de verwachting dat de eisen aan huisvesting en welzijn er toe leiden dat een

substantieel aantal intensieve veehouderijen zal stoppen waarbij de varkens- en pluimveerechten worden overgenomen door bedrijven die uitbreiden met stallen die wel aan de eisen voldoen.

3.3 SITUATIE EN ONTWIKKELING IN COEVORDEN

Situatie en ontwikkeling veehouderij op basis van CBS-cijfers

De oppervlakte landbouwgrond in de gemeente Coevorden bedraagt 17554 hectare in 2011 (CBS Statline). De oppervlakte akkerbouw is 6073 hectare en de oppervlakte grasland en groenvoedergewassen bedraagt 11297 hectare. Tabel 3 geeft een overzicht van het aantal dieren en veehouderijbedrijven in Coevorden in de periode 2000-2011. In 2009 zijn er 439 landbouwbedrijven in Coevorden.
Hiervan zijn er 306 bedrijven met graasdieren (rundvee en vleeskalveren) en 23 bedrijven met hokdieren (varkens en pluimvee). Tussen 2000 en 2011 is het aantal bedrijven afgenomen met 23%, ruim 2% per jaar. Het aantal bedrijven met graasdieren nam af met 22%. Het totale aantal runderen nam toe met 6%. Het aantal bedrijven met varkens nam met ruim 60 % af, het aantal varkens met 30%. Uit bovenstaande cijfers blijkt een ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven in de rundvee- en varkenshouderij. Het aantal bedrijven met kippen en het aantal kippen halveerden. Het aantal slachteenden en het aantal bedrijven met slachteenden nam toe.

De melkrundveehouderij is veruit de belangrijkste bedrijfstak met ruim 24.000 stuks melk- en fokvee. Deze bedrijfstak gebruikt circa twee derde van de oppervlakte landbouwgrond in de gemeente Coevorden.

Omdat een aantal bedrijven meerdere diersoorten houdt, is het totale aantal bedrijven kleiner dan de som van de bedrijfscategorieën met een bepaalde diersoort inclusief de bedrijven met akkerbouw.

Tabel 3: Aantal dieren en bedrijven (groter dan 3 nge) in Coevorden in de periode 2000-2009 (bron: CBS Statline).

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011 in % van 2000
Totaal aantal landbouw-bedrijven	572	551	527	518	497	487	489	477	467	448	449	439	77
Aantal bedrijven met akkerbouw	356	341	313	307	289	270	262	243	199	195	186	173	49
Aantal bedrijven met graasdieren	394	388	357	343	332	323	324	326	327	317	314	306	78
Totaal aantal rundvee	28307	29262	26796	27216	25881	25894	26207	27453	28601	30320	30120	29936	106
Aantal melk- en fokvee	23754	24868	23097	22985	21689	20936	20415	21227	22565	24522	24637	24399	103
Aantal vleeskalveren	1249	1153	501	1474	1215	1839	2869	3404	3282	3546	3388	3289	263
Aantal bedrijven met hokdieren	50	47	43	39	37	38	32	30	27	22	23	23	46
Aantal bedrijven met varkens	37	34	31	28	26	25	22	21	18	15	15	14	38
Aantal varkens totaal	47509	46664	41831	40499	40747	40195	42481	57358	44816	46530	47213	33431	70

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011 in % van 2000
Aantal bedrijven met kippen	13	13	12	10	10	12	9	8	8	5	6	6	46
Aantal kippen totaal	365980	339180	422120	320480	273130	401170	263680	337292	362893	177417	225373	177661	49
Aantal vleeskuikens	219000	232000	311440	231000	180500	306800	211000	287500	317129	126800	185700	155000	71
Aantal leghennen	138980	99180	102880	81580	84630	94370	52680	49792	45764	50617	39673	22661	16
Aantal bedrijven met slachteenden	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	3	300
Aantal slachteenden	10000	9650	9900	10000	10200	10000	10000	4990	9800	39000	40000	65000	650

Uit cijfers van CBS Statline blijkt dat in 2010 de gehele veestapel in Coevorden 1050 ton fosfaat in dierlijke mest produceert. Dat is gemiddeld per hectare cultuurgrond 60 kilogram fosfaat. De totale plaatsingsruimte voor mest in Coevorden bedraagt in 2010 1230 ton fosfaat zodat er op gemeentelijk niveau nog geen mestoverschot is in 2010 (op basis van de wettelijke maximumbemestingsnormen van de Meststoffenwet). Op bedrijfsniveau van met name de varkens- en pluimveebedrijven zal vaak een groot deel van de mest afgevoerd moeten worden naar akkerbouwbedrijven. De meeste rundveebedrijven hebben wellicht geen mestoverschot omdat ze de mest kwijt kunnen op de grond in gebruik bij hun bedrijf.
De plaatsingsruimte neemt tot 2015 af van 1230 ton fosfaat in 2010 naar circa 1100 ton fosfaat in 2015. Dit als gevolg van het aanscherpen van de bemestingsnormen in de mestwetgeving. Dan zal in Coevorden sprake zijn van ongeveer een evenwicht tussen de hoeveelheid geproduceerde mest en de maximale afzetruimte op landbouwgrond. De theoretisch maximale plaatsingsruimte wordt in de praktijk echter niet 100% benut zodat in 2015 mogelijk enige afvoer van mestoverschot uit Coevorden nodig kan zijn.
Dit overzicht is weergegeven in fosfaat (en niet in stikstof) omdat in de mestwetgeving fosfaat het meest beperkend is voor de bemesting met dierlijke mest.

Situatie en ontwikkeling veehouderij op basis van milieuvergunningen
Met behulp van het Bestand Veehouderij Bedrijven (BVB) is een overzicht beschikbaar van de veehouderijbedrijven[1] .

Er zijn in Coevorden 305 bedrijven met een milieuvergunning (=inclusief vallen onder een AMvB ingevolge de Wet milieubeheer) voor het houden van vee. Voor het merendeel betreft het rundveebedrijven (226), voor een veel kleiner deel gaat het om bedrijven met vleeskalveren, varkens, pluimvee, paardenhouderijen en overige of gemengde bedrijven. 197 bedrijven een omvang van meer dan 70 nge. Ook hiervan is het grootste deel rundveehouderij.

In Tabel 4 tot en met Tabel 6 en in Figuur 8 is de ligging van de veehouderijbedrijven naar aard en omvang in de gemeente Coevorden weergegeven.

[1] Peildatum voor de gegevens is het milieuvergunningenbestand uit 2010 van de provincie Drenthe.

ONDERSCHEID VEEHOUDERIJEN-NGE

De Nederlandse grootte-eenheid (nge) is een reële economische maatstaf die gebaseerd is op het brutostandaardsaldo (bbs, opbrengst minus bepaalde specifieke kosten). Het is een maat voor de economische omvang van agrarische activiteiten. Een grens van 70 nge geldt veelal als maat voor een volwaardig bedrijf (bron: www.lei.wur.nl). Een bedrijf van 70 nge bestaat uit ongeveer 100 zeugen gesloten of 1600 vleesvarkens of 50 melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee of 26000 leghennen.

Tabel 4: Omvang veehouderijen (met minimaal 1 nge IV) in de gemeente Coevorden

	< 40 nge	40 -70 nge	70 –140 nge	140 -300 nge	> 300 nge	Totaal aantal bedrijven
Rundvee	26	29	101	63	7	226
Vleeskalveren	5	4	2	1	0	12
Varkens	4	4	2	2	5	17
Pluimvee	1	2	4	1	0	8
Gemengd	2	1	1	2	0	6
Paarden	19	6	6	0	0	31
Overige	3	2	0	0	5	5
Totaal aantal bedrijven	60	48	116	69	12	305

Tabel 5: Veehouderijen (met minimaal 1 nge IV) binnen de structuurvisie zonering in de gemeente Coevorden

	Rundvee	Vlees-kalveren	Varkens	Pluimvee	Gemengd	Paarden	Overig	Totaal
< 40 nge								
Ontwikkelingsgebied	6	3	4	1	2	5	2	23
Overig	20	2	0	0	0	14	1	37
Totaal	26	5	4	1	2	19	3	60
40 -70 nge								
Ontwikkelingsgebied	5	2	1	1	1	2	1	13
Overig	24	2	3	1	0	4	1	35
Totaal	29	4	4	2	1	6	2	48
70 -140 nge								
Ontwikkelingsgebied	39	2	1	3	1	1	0	47
Overig	62	0	1	1	0	5	0	69
Totaal	101	2	2	4	1	6	0	116
140 -300 nge								
Ontwikkelingsgebied	28	0	1	1	2	0	0	32
Overig	35	1	1	0	0	0	0	37
Totaal	63	1	2	1	2	0	0	69

	Rundvee	Vlees-kalveren	Varkens	Pluimvee	Gemengd	Paarden	Overig	Totaal
> 300 nge								
Ontwikkelingsgebied	6	0	4	0	0	0	0	10
Overig	1	0	1	0	0	0	0	2
Totaal	7	0	5	0	0	0	0	12

Tabel 6: Nge's in de gemeente Coevorden

	Nge	%
Melk- en overig rundvee	27942	81%
Vleeskalveren	919	3%
Schapen	125	0%
Geiten	61	0%
Varkens	3309	10%
Kippen	850	2%
Eenden	25	0%
Paarden	1382	4%
Totaal	34613	100%

Figuur 8: Overzichtskaart veehouderijbedrijven in de gemeente Coevorden o.b.v. milieuvergunningen en meldingen Besluit Landbouw (bron: BVB 2010)

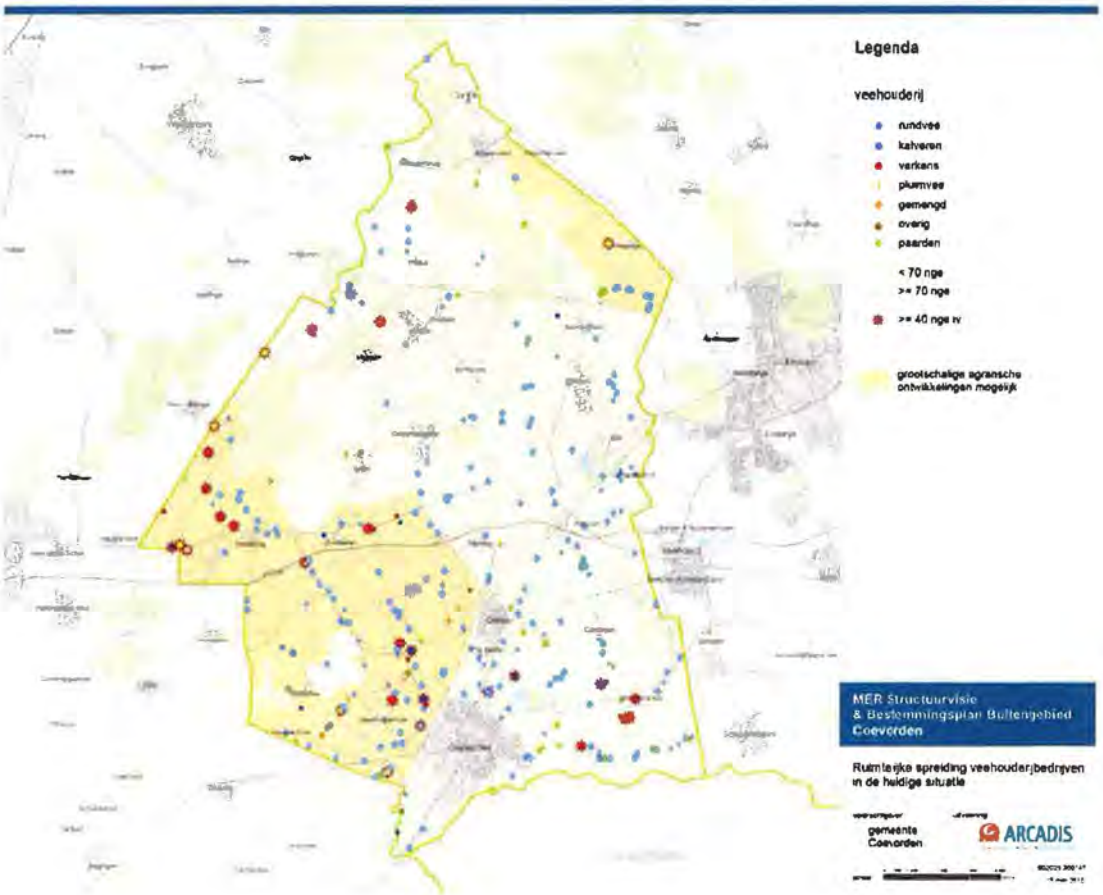

Te verwachten ontwikkeling

Ook in Coevorden zal de trend naar minder maar grotere bedrijven doorzetten. De rundveestapel is de laatste jaren stabiel en de kans op toename wordt groter na afschaffen van de melkquotering in 2015. De kans op niet-grondgebonden ontwikkeling van de melkveebedrijven wordt dan ook groter.

De varkens – en kippenstapel is de laatste jaren stabiel en kan na 2015 gaan toenemen door het mogelijk afschaffen van het systeem van varkens- en pluimveerechten in 2015. Dan kan niet alleen de Nederlandse varkens- en pluimveestapel toenemen maar verdwijnt ook de regionale compartimentering van deze rechten.

Dat betekent dat dan productie van de concentratiegebieden van veehouderij in zuid en oost Nederland kan verplaatsen naar de niet concentratiegebieden, bijvoorbeeld door het uitbreiden van bestaande bedrijven met grote bouwblokken in Coevorden. Deze verplaatsing kan zich met name voordoen naar gebieden met gunstige vestigingsvoorwaarden voor (intensieve) veehouderij, bijvoorbeeld grotere bouwblokken dan in andere gebieden. In de concentratiegebieden is een trend gaande naar het beperken van bouwblokken tot 1,5 hectare en het beperken van de groeiruimte in het algemeen. Dat kan aanleiding zijn tot het verplaatsen naar en uitbreiden van de productie in gebieden waar meer ruimte geboden wordt.

3.4 REFERENTIESITUATIE VOOR VEEHOUDERIJ

De milieueffecten van de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling vormen gezamenlijk de referentiesituatie voor het MER, waarmee het voornemen en de alternatieven vergeleken moeten worden. Met name voor bestemmingsplannen buitengebied is het soms lastig om te bepalen welke elementen nu behoren tot de referentiesituatie en welke tot het voornemen.

Toegespitst op de milieueffecten van de veehouderij, is de referentiesituatie opgebouwd uit:

- Bouwvlakken en vergunningen voor de veehouderijen, voor zover die feitelijk zijn ingevuld.
- Bouwvlakken en vergunningen die nog niet (volledig) zijn ingevuld, maar wel op korte termijn worden ingevuld.
- Ontwikkelingen in de veehouderij op basis van andere reeds genomen besluiten (de zogenaamde autonome ontwikkeling), zoals het Besluit Huisvesting dat eisen stelt aan de stalsystemen (maximale emissies per dier) die worden toegepast.

Het is lastig te bepalen welk deel van de vergunde ruimte (= milieuvergunningen dan wel vallend onder een AMvB ingevolgde de Wet milieubeheer, hierna tezamen aangeduid als vergunningen) die nu nog niet is gerealiseerd op korte termijn (bijvoorbeeld binnen 3 jaar) wel zal zijn gerealiseerd. De vergunningen van veehouderijen worden systematisch door gemeenten en provincie geregistreerd; informatie over concrete initiatieven of plannen om te investeren (of juist niet) is veel minder goed toegankelijk.

Een aanpak die daarom vaak wordt gehanteerd is:

- Op basis van de vergunde rechten van de veehouderijen in het plangebied en omgeving wordt de (vergunde) milieubelasting in beeld gebracht. Dus de milieubelasting op basis van de vergunde stalsystemen en het vergunde aantal dieren (Huidige situatie vergund).
- Uitgaande van de normen (maximale emissie per dierplaats) uit het Besluit Huisvesting wordt geschat hoe de milieubelasting zich ontwikkelt indien het nu vergunde aantal dieren is gehuisvest in stallen volgens die maximale emissiewaarden. Dus het huidig vergunde aantal dieren en de emissie per dier voldoet aan de eisen uit dit besluit. (Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting).
- Uitgaande van de CBS landbouwtellingen wordt op gemeenteniveau een inschatting gemaakt van het verschil tussen het vergunde aantal dierplaatsen (milieuvergunningen) en de opgave van het daadwerkelijk aantal dieren dat gemiddeld aanwezig is (CBS meitellingen)(zie hieronder).
- De milieubelasting op basis van de huidige vergunde situatie (Huidige situatie vergund) en op basis van de AMvB besluit huisvesting (Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting) kan met dat verschil worden "gecorrigeerd" om ten behoeve van de effectvergelijking de alternatieven te kunnen vergelijken met de referentiesituatie (Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting + CBS-correctie veestapel) en met een inschatting van de huidige milieubelasting (Huidige situatie + CBS-correctie veestapel).

Hieronder worden de verschillende situaties kort toegelicht:

- Huidige situatie vergund
  Met dit scenario wordt inzichtelijk wat de milieubelasting is van de aanwezige veehouderijen binnen de verleende vergunningen. De basis voor dit scenario zijn de dieraantallen en stallen op basis van de verleende vergunningen.
- Huidige situatie + CBS-correctie veestapel
  Dit scenario beschrijft de huidige situatie zoals de veehouderijen momenteel feitelijk in bedrijfsvoering zijn. Voor dit scenario gebruiken we het percentuele verschil tussen de vergunde rechten en werkelijk aanwezige dieren binnen de gemeente Coevorden. Het percentage verrekenen we met het scenario huidige situatie vergund.

- Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting
  De autonome situatie is gelijk aan de huidige situatie vergund echter wordt hierbij uitgegaan van de verplichting dat alle stallen voldoen aan het AMvB besluit huisvesting.
- Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie). De autonome situatie is gelijk aan de huidige situatie CBS. Echter, er wordt hierbij uitgegaan van de verplichting dat alle stallen voldoen aan de AMvB besluit huisvesting. Voor ammoniak is er sprake van een ingeschatte afwijking tussen Huidige situatie vergund en Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting + CBS-correctie veestapel van 20%. Voor geur is ingeschat dat er een verschil van circa 20% is. Dit is de referentiesituatie voor het MER.

Vergund versus werkelijk gebruik

Zoals ook de Commissie voor de m.e.r. in haar recente adviezen aangeeft, is de vergunde situatie voor veehouderij niet altijd in overeenstemming met het werkelijke aantal gehouden dieren. Daarom is inzichtelijk gemaakt hoe groot dit verschil ongeveer is binnen de gemeente Coevorden. De vergelijking is gemaakt aan de hand van de meitellingen van het CBS. Een verschil tussen beide cijfers, kan ontstaan door verschillen in wijze van registreren (locatie inrichting versus locatie eigenaar), functionele leegstand (afvoeren van slachtvee, schoonmaken van de stallen), het feit dat bedrijven in opbouw zijn en daarom de vergunde ruimte nog niet volledig benutten, bedrijven gestopt zijn maar vergunningen nog niet zijn ingetrokken of omdat bedrijven structureel of vanwege marktomstandigheden hun vergunde ruimte niet benutten.

Consequenties voor referentiesituatie ammoniak

In Tabel 7 is het verschil in de huidige (werkelijke) bezetting (CBS-gegevens) versus de vergunde situatie weergegeven voor ammoniak. Wanneer rekening wordt gehouden met de functionele leegstand die al is verdisconteerd in de wettelijke emissiefactoren per dier (gemiddeld 5 tot 10%) en bedrijven die in opbouw zijn, is de latente vergunde ruimte in Coevorden op basis van deze vergelijking circa 19% tot 24%. In de berekeningen die verder in dit MER zijn opgenomen, is uitgegaan van een verschil van 20%.

Tabel 7: Verschil werkelijk gebruik versus vergunde situatie ammoniak

Diercategorie	CBS 2010 aantal dieren	Vergund aantal	Vergund NH_3	Bezetting %	Indicatie CBS emissie NH_3 bezetting x emissie
Melk- en kalfkoeien (>= 2 jaar)	13189	20635	192264	64%	122887
Zoogkoeien (>=2 jaar)	347	413	2192	84%	1842
Jongvee voor de melkveehouderij	11409	11593	44677	98%	43968
Vleeskalveren	4851	5855	30950	83%	25643
Stieren en ov. Rundvee >= 2 jaar	324	117	1116	277%	3090
Schapen	2355	2355	1650	100%	1650
Geiten	590	560	1064	105%	1121
Biggen	6823	8906	5046	77%	3866
Fokvarkens	4197	5478	19641	77%	15048

Diercategorie	CBS 2010 aantal dieren	Vergund aantal	Vergund NH_3	Bezetting %	Indicatie CBS emissie NH_3 bezetting x emissie
Vleesvarkens	24722	34159	54402	72%	39373
Opfokhennen	0	40000	1800	0%	0
Leghennen	39673	57275	5499	69%	3809
Vleeskuikens	185700	480329	26845	39%	10379
Slachteenden	8659	8659	1818	100%	1818
Paarden en pony's	890	1205	4827	74%	3565
Totaal	393791		278058		
Verschil tussen vergunningen en CBS			29%		
Gecorrigeerd percentage (gehanteerd in voorliggend MER)			20%		

Consequenties voor referentiesituatie geur

Ook voor geuremissies is in Tabel 8 het verschil in beeld gebracht van de huidige (werkelijke) bezetting (CBS-gegevens) versus de vergunde situatie. Deze zijn onderstaand weergegeven. Wanneer ook voor geur de functionele leegstand (5-10%) wordt verdisconteerd, dan is er een verschil van circa 18% tot 23% tussen de huidige situatie voor geur en de vergunde situatie voor geur. In de berekeningen die verder in dit MER zijn opgenomen, is uitgegaan van een verschil van 20%.

Tabel 8: Verschil werkelijk gebruik versus vergunde situatie geur.

Diercategorie	CBS 2010 aantal dieren	Vergund aantal	Vergund geur	Bezetting %	Indicatie CBS emissie geur bezetting x emissie
Melk- en kalfkoeien (>= 2 jaar)	13189	20635	0	64%	0
Zoogkoeien (>=2 jaar)	347	413	0	84%	0
Jongvee voor de melkveehouderij	11409	11593	0	98%	0
Vleeskalveren	4851	5855	208438	83%	172696
Stieren en ov. Rundvee >= 2 jaar	324	117	0	277%	0
Schapen	2355	2355	18369	100%	18369
Geiten	590	560	10528	105%	11092
Biggen	6823	8906	64452	77%	49380
Fokvarkens	4197	5478	111829	77%	85678
Vleesvarkens	24722	34159	628266	72%	454697
Opfokhennen	0	40000	7200	0%	0
Leghennen	39673	57275	19473	69%	13488
Vleeskuikens	185700	480329	112400	39%	43455
Slachteenden	8659	8659	4243	100%	4243

Diercategorie	CBS 2010 aantal dieren	Vergund aantal	Vergund geur	Bezetting %	Indicatie CBS emissie geur bezetting x emissie
Paarden en pony's	890	1205	0	74%	0
Totaal	1185198			853099	
Verschil tussen vergunningen en CBS			28%		
Gecorrigeerd percentage (gehanteerd in voorliggend MER)			20%		

4 Milieugebruiksruimte veehouderij

4.1 INLEIDING

De gemeente Coevorden ondersteunt de vraag naar schaalvergroting in de landbouw met maatwerk in het vergroten van de agrarische bouwblokken en een goede inpassing in het landschap. De gemeente zet voor de schaalvergroting in op twee zoekgebieden. Deze twee gebieden acht de gemeente zeer geschikt voor grootschalige landbouw en innovatieve agrarische ontwikkelingen (zoals biovergistingsinstallaties). Voor deze ambitie is het MER gebruikt om na te gaan welke ontwikkelingsmogelijkheden er zijn in het gebied.

Ontwikkelingen voor de veehouderij worden bepaald door geur-, natuur en luchtwetgeving. Deze milieugebruiksruimte is het verschil tussen de huidige milieubelasting en de maximale milieubelasting op basis van wettelijke normen. De analyse van de milieugebruiksruimte geeft informatie over knelpunten (stikstofdepositie, geur, fijn stof en landschap) en kansen die zich in het buitengebied voordoen. Op basis hiervan kunnen per deelgebied of per locatie keuzes gemaakt worden door bijvoorbeeld activiteiten met stikstofemissies te plannen op of te verplaatsen naar de minst kwetsbare locaties.

Dit hoofdstuk bevat een analyse van deze milieugebruiksruimte voor de veehouderij in Coevorden. De milieuruimte en planologische beleidsruimte vormen de basis van de invulling van de alternatieven. Tussen de alternatieven en binnen de maximale milieuruimte kan een verschil aan milieubelasting blijken. Deze verschillen komen aan de orde in het hoofdstuk effectbeschrijving.

4.2 STIKSTOFDEPOSITIE

Stikstof en Natura 2000-gebieden

Op 16 mei 2011 heeft Gedeputeerde Staten (GS) interimbeleid vastgesteld (vooruitlopend op de PAS) en daarmee in werking gesteld voor de vergunningverlening voor veehouderijen in relatie tot natura 2000. Dat beleid is door GS overgenomen zoals beschreven in het Groenmanifest Drenthe. Het bevat de volgende beleidsregels:

- Vrij opvullen van de bedrijfsemissie mag tot 0,5% van de kritische depositiewaarde (KDW).
- Piekbelasters (meer dan 50% overschrijding KDW) moeten binnen 6 jaar reduceren tot 50% overschrijding KDW.
- Emissie mag tijdelijk toenemen mits de toename binnen 6 jaar weer wordt afgebouwd.
- Structurele toename van de bedrijfsemissie is alleen mogelijk via saldering op depositie op gebiedsniveau en de emissie moet binnen 6 jaar met 10% dalen.

De provincie benadrukt dat het gaat om een interim kader dat vervangen zal worden door de definitieve PAS maatregelen. Doel van het PAS is om bedrijfsontwikkeling mogelijk te maken. Daarom is in dit MER uitgegaan van het bij bedrijfsontwikkeling niet overschrijden van de KDW met meer dan 1% op bedrijfsniveau.

Mogelijk wordt mest vergisten in de PAS aangemerkt als activiteit met "niet in betekende mate" effecten op milieu. Duidelijkheid daarover is er pas als de PAS is vastgesteld (dus nu niet).

Wet ammoniak en veehouderij (Wav)

Ook het beschermingsregime voor Wav-gebieden (gebieden die op grond van de Wet ammoniak en veehouderij zijn aangewezen als zeer kwetsbare natuur) en overige natuurgebieden kunnen beperkend werken voor de milieugebruiksruimte.

Op nationaal niveau is de bescherming van de voor ammoniakdepositie gevoelige bos- en natuurgebieden geregeld in de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Deze wet geeft de Provincie de bevoegdheid om bepaalde afwegingen te maken ten aanzien van de te beschermen gebieden. De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) is bedoeld als basis voor het beoordelen van het aspect ammoniak afkomstig van dierenverblijven van veehouderijen. De Wav heeft alleen betrekking op de ammoniakemissie uit dierenverblijven van een veehouderij en niet op andere bronnen van ammoniak binnen een veehouderij. Bij beslissingen inzake het oprichten of veranderen van een veehouderij moet op grond van de Wav worden besloten of de aangevraagde vergunning kan worden verleend of moet worden geweigerd. In de Wav-gebieden en in een zone van 250 meter daaromheen hebben bedrijven te maken met een gecorrigeerd emissieplafond (vergunde emissie gecorrigeerd voor de AMvB besluit huisvesting). In Figuur 9 is de ligging van de Wav-gebieden weergegeven.

Figuur 9: Wav-gebieden in de omgeving van Coevorden

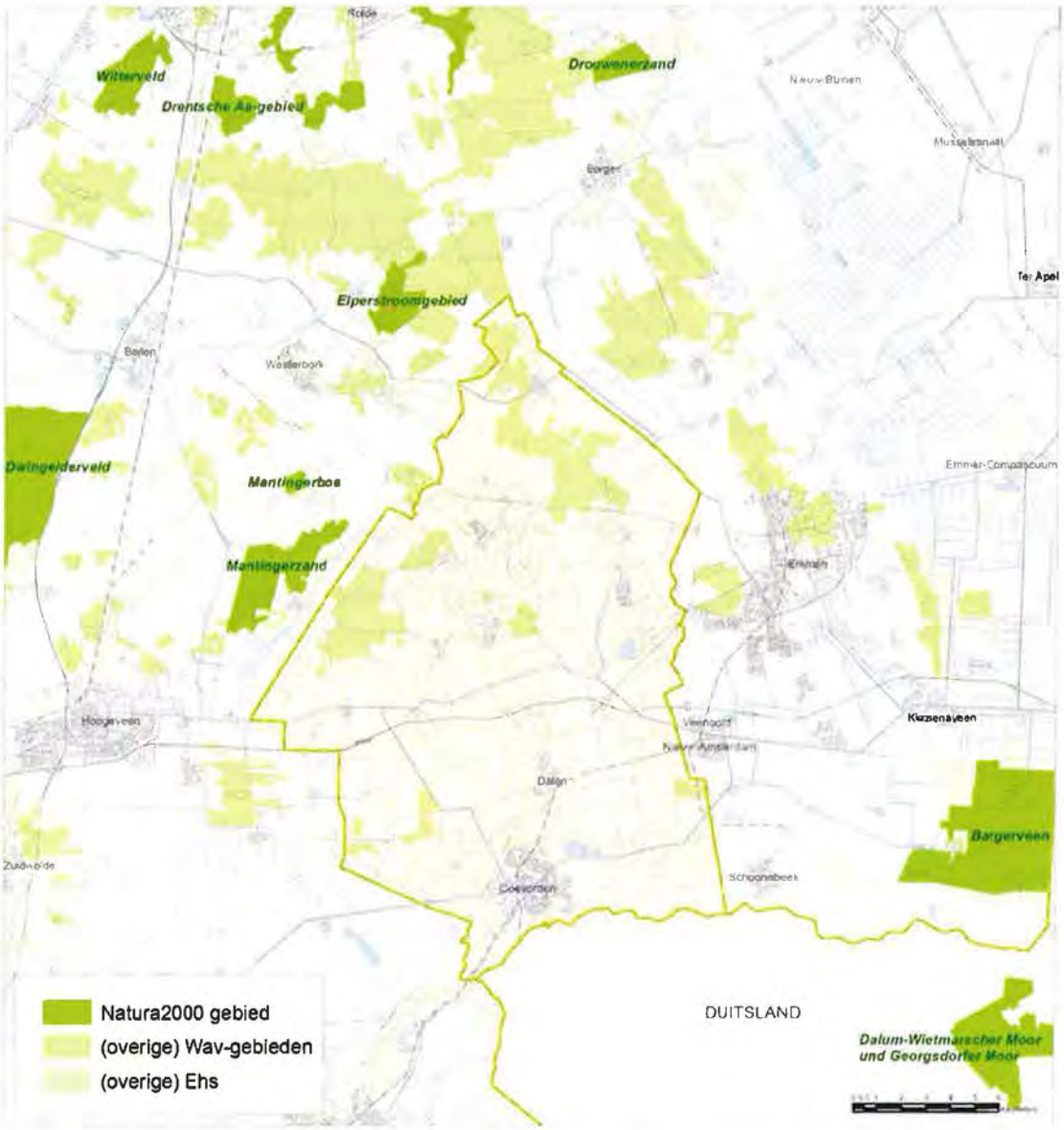

In het plangebied liggen enkele veehouderijen in een Wav-zone.

4.3 GEUR

Bij het verlenen van omgevingsvergunningen voor de activiteit milieu voor veehouderijen en in de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met geuroverlast van veehouderijen. De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt hiervoor het beoordelingskader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu de geuremissies uit veehouderijstallen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen. Daarnaast heeft deze wet consequenties voor de wijze waarop in ruimtelijke plannen het aspect geurbelasting door veehouderijen een rol speelt.

Gemeenten kunnen op grond van de Wet geurhinder en veehouderij binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten. Als een gemeente geen gebruik maakt van deze bevoegdheid of besluit geen eigen, afwijkende waarde, vast te stellen, gelden de vaste wettelijke waarden.

De Wgv stelt eisen aan de maximale geurbelasting die de veehouderij mag veroorzaken op een gevoelig object zoals een woning. De geuremissie en -belasting worden uitgedrukt in zogenaamde Odour Units (OU's). De in de wet opgenomen maximale geurbelastingsnormen zijn maximaal 14 OU/m³ voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom en maximaal 3 OU/m³ voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom (dit bij 98% percentiel, oftewel 98% van de tijd) in Coevorden. Voor bepaalde veehouderijbedrijven (geen intensieve veehouderij, zoals melkrundveebedrijven) geldt een vaste afstand die in acht genomen dient te worden. Deze afstand bedraagt ten aanzien van geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom 100 meter en voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom 50 meter. Voor intensieve veehouderijen wordt de norm niet uitgedrukt in een afstandsnorm, maar in een geurcontour, die een grillige vorm kan hebben.

Een eventuele afwijkende gemeentelijke normering dient vastgelegd te worden in een verordening, een gebiedsvisie moet deze verordening onderbouwen. De gebiedsvisie moet aantonen dat een – van de wet afwijkende – gemeentelijke normstelling nodig is om de gewenste ruimtelijke visie te realiseren. Bij het vaststellen van de norm, die dus de maximale belasting van een individuele bron bepaalt (de zogenaamde voorgrondbelasting), dient er rekening te worden gehouden met de geurhinder die meerdere bronnen samen (de cumulatieve belasting of de achtergrondbelasting) veroorzaken. De gemeente Coevorden heeft geen eigen geurverordening opgesteld, zodat de vaste wettelijke waarden van toepassing zijn. Daarentegen hebben de buurtgemeente Hardenberg en gemeente Midden-Drenthe wel een eigen geurverordening.

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) verbiedt het overschrijden van de geurnorm bij gevoelige objecten en beperkt daarmee de milieugebruiksruimte voor veehouderijen, vooral intensieve veehouderijen.

De geurbelasting is afhankelijk van de afstand van gevoelige objecten tot veehouderijbedrijven en de emissie van geureenheden. Figuur 10 laat de indicatieve ruimte voor geuremissie in Coevorden zien. Hierbij is rekening gehouden met de geurverordening van de gemeente Hardenberg en Midden-Drenthe. Dit figuur geeft indicatief aan hoeveel OU veehouderijbedrijven (met dieren waarvoor een emissiefactor geldt, zoals varkens, pluimvee en vleeskalveren) mogen uitstoten, voordat zij tegen de OU-norm 'aanlopen'. In Figuur 10 te zien dat de milieuruimte in en rondom de woonkern en woningen in het buitengebied beperkt is. De meeste benutbare milieuruimte voor wat betreft geur is aanwezig ten noorden en ten noordwesten van Coevorden. Dit komt overeen met de zoekgebieden voor schaalvergroting.

Figuur 10: Indicatieve milieuruimte ten aanzien van geurhinder

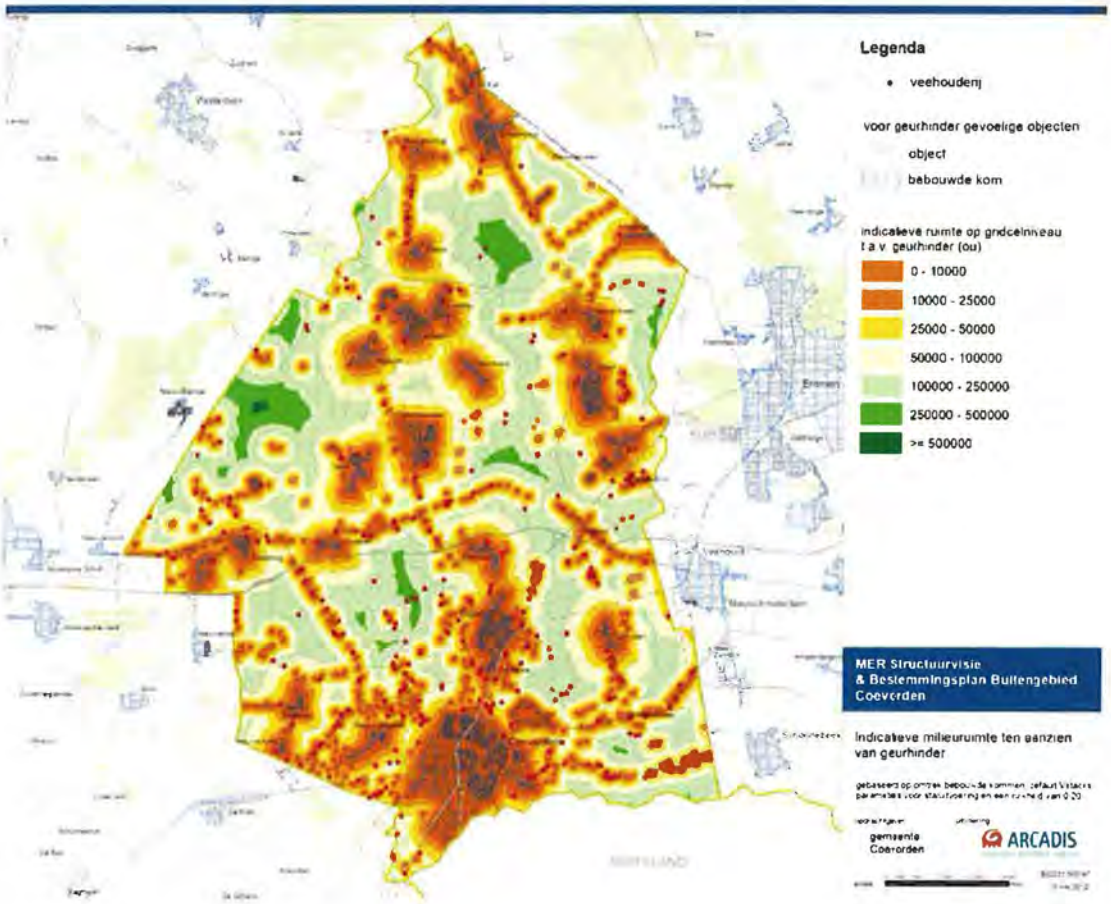

Voor de meeste veehouderijen (met dieren met een geuremissiefactor) is de milieuruimte m.b.t. geur beperkt. Ook kunnen er vanuit het bestemmingsplan beperkingen zijn (omvang bouwvlak en maximaal toegestane bebouwing daarbinnen).

Net zoals voor ammoniak zullen veel veehouderijen die willen groeien in het aantal dierplaatsen gebruik moeten maken van technieken om de emissie of belasting te beperken. Die technieken zijn beschikbaar en vergunbaar, maar zullen ook vanuit bedrijfseconomisch oogpunt betaalbaar moeten zijn. In de regel zijn bedrijven met een grotere omvang hiertoe beter in staat dan kleinere bedrijven.

Voor bepaalde veehouderijenbedrijven (zoals melkveehouderijen met alleen melkvee) geldt een vaste afstand. De milieuruimte voor deze bedrijven is niet geregeld via de geurnormen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv). Voor deze bedrijven moet een vaste afstand van 100 meter binnen de bebouwde kom en 50 meter buiten de bebouwde kom ten aanzien van geurgevoelige objecten aangehouden worden.

4.4 FIJN STOF

Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Tot fijn stof worden in de lucht zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer (PM10) gerekend. Fijn stof blijft in de lucht zweven en bestaat uit deeltjes van verschillende grootte, van verschillende herkomst, met een verschillende chemische samenstelling.

Uit verschillende publicaties is bekend dat fijn stof gezondheidsproblemen en vroegtijdige sterfte kan veroorzaken bij de mens. Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen. Mogelijk vormt dit een beletsel bij de vergunningverlening voor grotere intensieve veehouderijen.

Het voorkomen van nieuwe overschrijdingen is een belangrijk uitgangspunt van de wet- en regelgeving. In het kader van vergunningverlening zal de gemeente Coevorden rekening houden met de wet- en regelgeving met betrekking tot fijn stof. Deze wet- en regelgeving is relatief nieuw. Inmiddels is er een toetsingskader, een verspreidingsmodel en een handreiking over fijn stof en de landbouw. Voor fijn stof gelden de volgende normen:

- Een jaargemiddelde concentratie van 40 μg/m³ fijn stof in de buitenlucht.
- Een daggemiddelde concentratie van 50 μg/m³ welke maximaal 35 keer per jaar mag worden overschreden.

Figuur 11: Achtergrondconcentratie PM10 2010, 2015 en 2020

Achtergrondconcentratie PM_{10} 2010 Achtergrondconcentratie PM_{10} 2015 Achtergrondconcentratie PM_{10} 2020

Medio 2008 is het verspreidingsmodel uitgekomen, aangevuld met de handreiking en per 24 december 2008 is ook het te hanteren toetsingskader vastgelegd in de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. In het toetsingskader is opgenomen dat de concentratie van fijn stof uitsluitend wordt beoordeeld op woonlocaties en op locaties die voor het publiek toegankelijk zijn. Met behulp van dit toetsingskader en de tabel met emissiefactoren fijn stof kan en zal de gemeente de milieuaanvragen toetsen op het onderwerp fijn stof.

De totale emissie van fijn stof in Nederland bedroeg in het jaar 2000 circa 50 Kton aan PM10. Hiervan was circa 10 Kton (20%) afkomstig uit de landbouw. Van de fijn stof uit de landbouw is het overgrote deel afkomstig van pluimvee- en varkensstallen (geschatte bijdrage circa 9 Kton). In Figuur 11 zijn de achtergrondconcentraties fijn stof (PM10) voor Coevorden in 2010, 2015 en 2020 weergegeven.

Figuur 12: Achtergrondconcentraties fijn stof voor de gemeente Coevorden

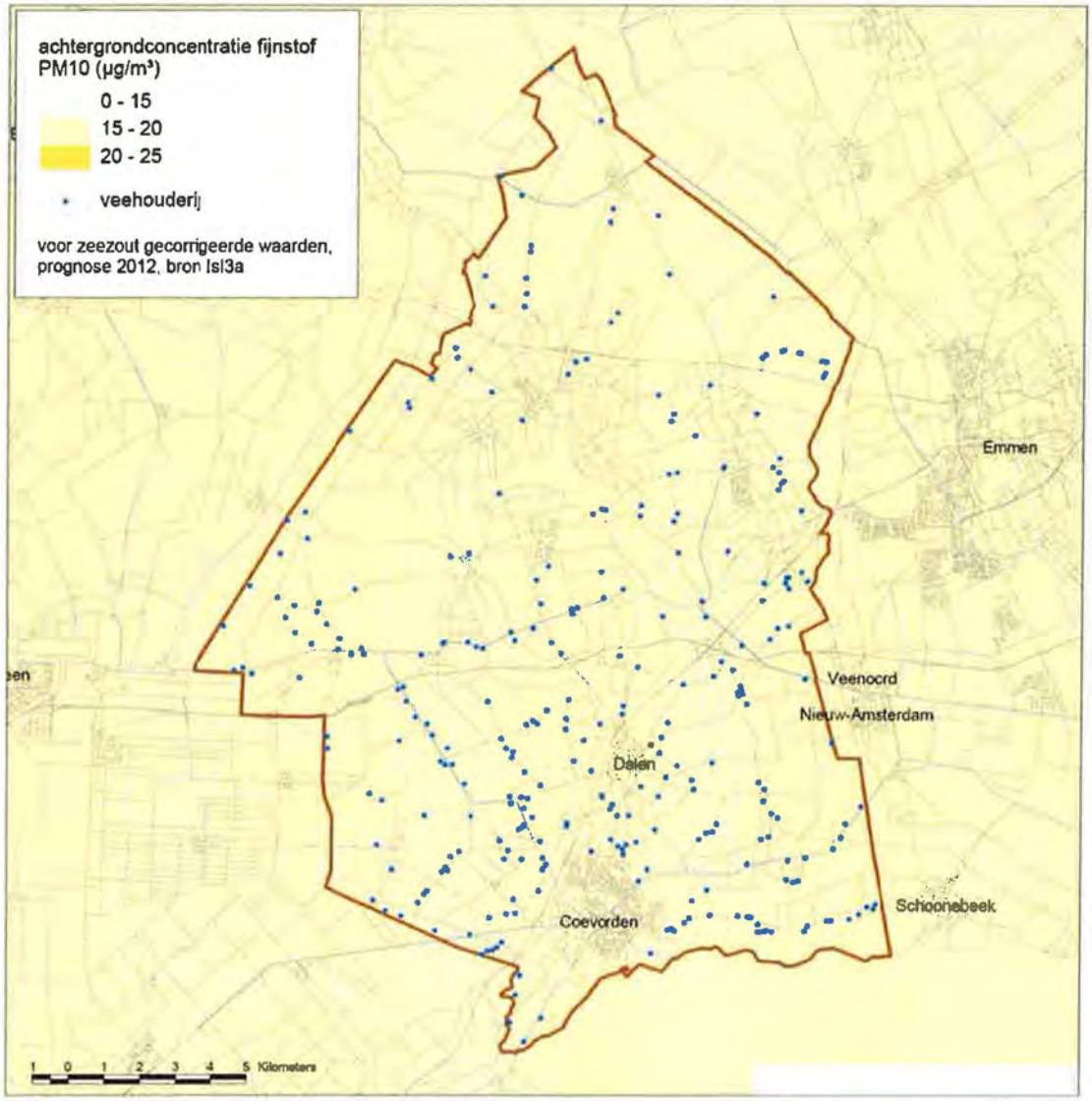

Uit Figuur 12 blijkt dat in 2010 de jaargemiddelde achtergrondconcentratie van fijn stof (PM10) in het buitengebied van Coevorden nergens hoger is dan 20 µg/m³, wat ruim onder de maximaal toegestane jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m³ fijn stof in de buitenlucht ligt. Echter, het gezondheidsadvies van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor fijn stof bestaat uit een maximum jaargemiddelde concentratie van 20 µg/m³. Het WHO advies stelt de gezondheid van de mens centraal en is scherper dan die van de EU. De EU hanteert ook 40 µg/m³ maar hanteert wel een scherpere streefwaarde dan de norm zelf.

In het referentiejaar 2022 (zie paragraaf 8.3) zullen de concentraties mogelijk lager zijn, doordat de emissies uit verkeer mogelijk afnemen. Of de emissies uit de veehouderij afnemen hangt af van de bedrijfsontwikkeling. Enerzijds is waarschijnlijk sprake van afname door de maatregelen vanwege de AMvB besluit huisvesting (vooral voor intensieve veehouderijen), anderzijds zal te gevolge van het legbatterijverbod en de omschakeling naar scharrelhuisvesting of andere systemen (pluimvee, leghennen) de emissie van fijn stof kunnen gaan toenemen.

De gestelde grenswaarden mogen niet meer dan 35 dagen per jaar worden overschreden. Figuur 13 geeft voor Coevorden een beeld van de overschrijdingsdagen van fijn stof vanuit de achtergrondconcentratie. In Figuur 13 is te zien dat er in de hele gemeente Coevorden geen locaties zijn met 35 overschrijdingsdagen. In de gehele gemeente is het aantal dagen dat de fijn stof concentratie wordt overschreden lager dan 5 overschrijdingsdagen per jaar.

Figuur 13: Aantal overschrijdingsdagen fijn stof in de gemeente Coevorden

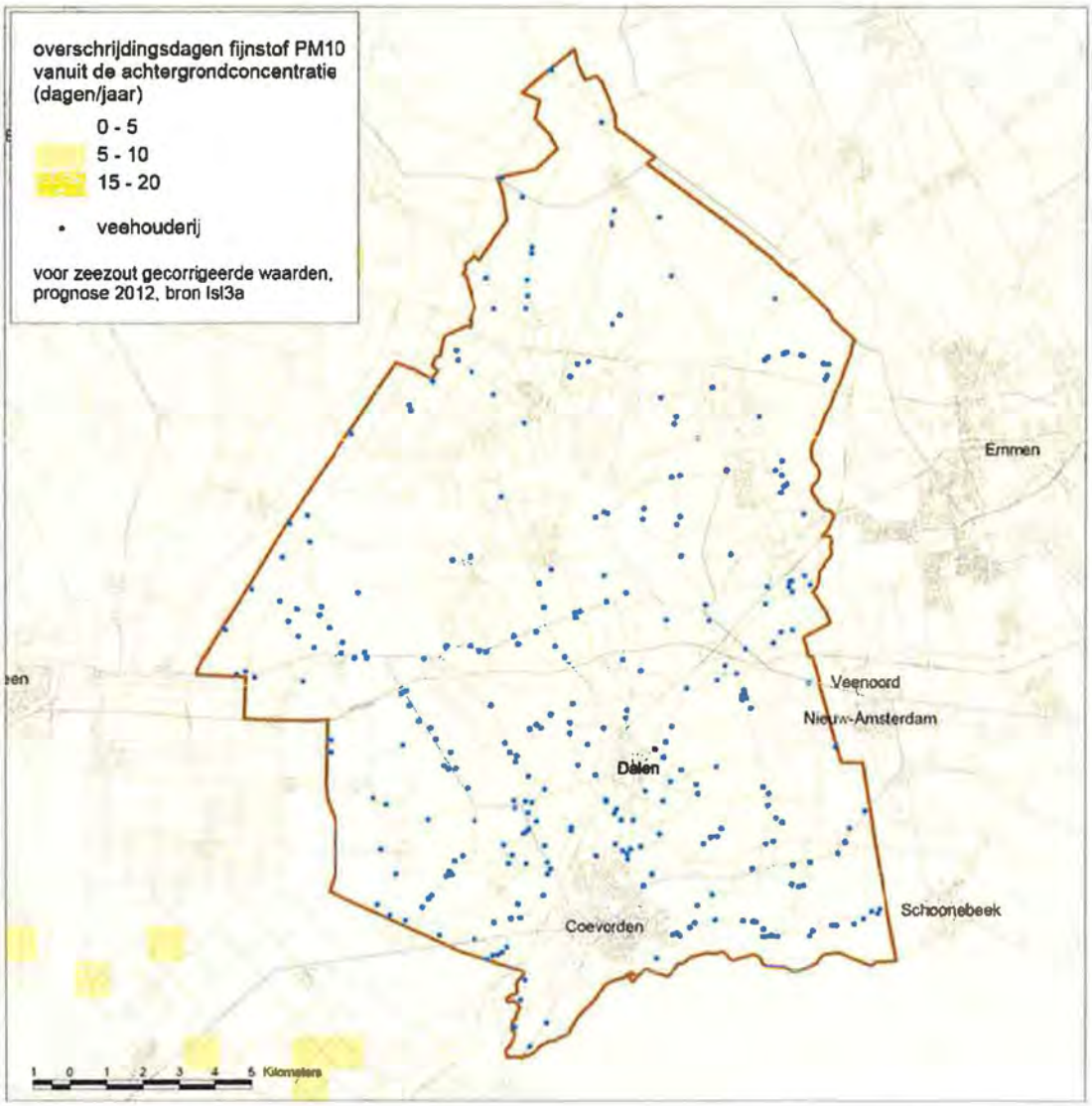

Figuur 14 geeft de indicatieve cumulatieve belasting van fijn stof uit veehouderij weer in de gemeente Coevorden. Te concluderen valt dat veehouderijen geen belemmeringen veroorzaken wat betreft fijn stof.

Figuur 14: Indicatieve cumulatieve belasting van fijn stof vanuit veehouderijen in de gemeente Coevorden

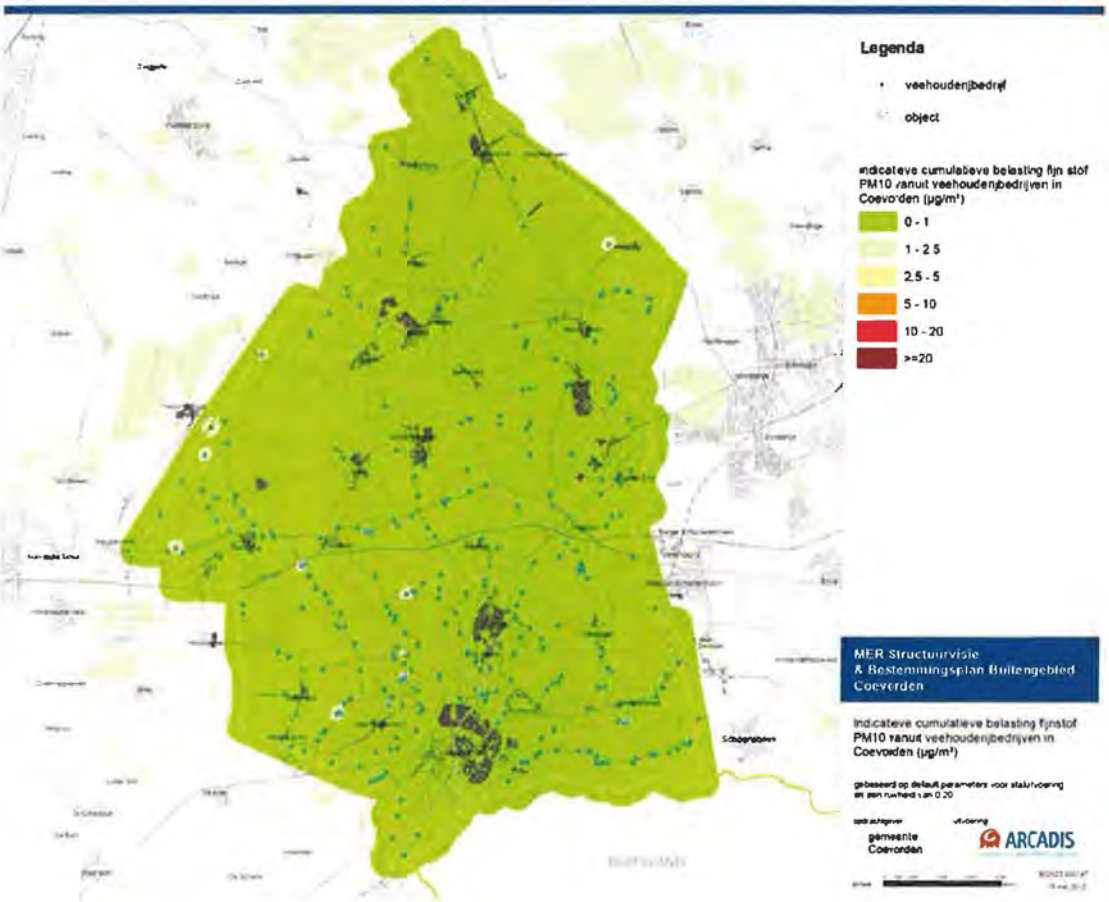

Voor $PM_{2,5}$ (zwevende deeltjes kleiner dan 2,5 micrometer) is nog geen Grootschalige Concentratiekaart Nederland vastgesteld. Wel is een indicatieve kaart beschikbaar (zie Figuur 15). Hieruit is af te leiden dat in 2010 de achtergrondconcentratie $PM_{2,5}$ in Coevorden vanuit alle fijn stof bronnen rond de 15 µg/m³ bedraagt. Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de richtwaarde 25 µg/m³ voor 2010. Er is nog geen nauwkeurige informatie beschikbaar van de emissie van $PM_{2,5}$ van veehouderijen, maar uit informatie van de Commissie voor de m.e.r. blijkt dat de emissie voor primair $PM_{2,5}$ grofweg gelijkgesteld kan worden aan 20 % van de PM_{10} emissies. Daarnaast is er nog een geringe bijdrage van secundair $PM_{2,5}$ dat ontstaat door de omzetting van geëmitteerd NH_3 in NH_4-deeltjes. De richtwaarde voor $PM_{2,5}$ vanuit de veehouderij komt effectief overeen met 77 % van de grenswaarde voor PM10 circa 30 µg/m³.

Figuur 15: Achtergrondconcentraties fijn stof PM2,5 (bron: MNP).

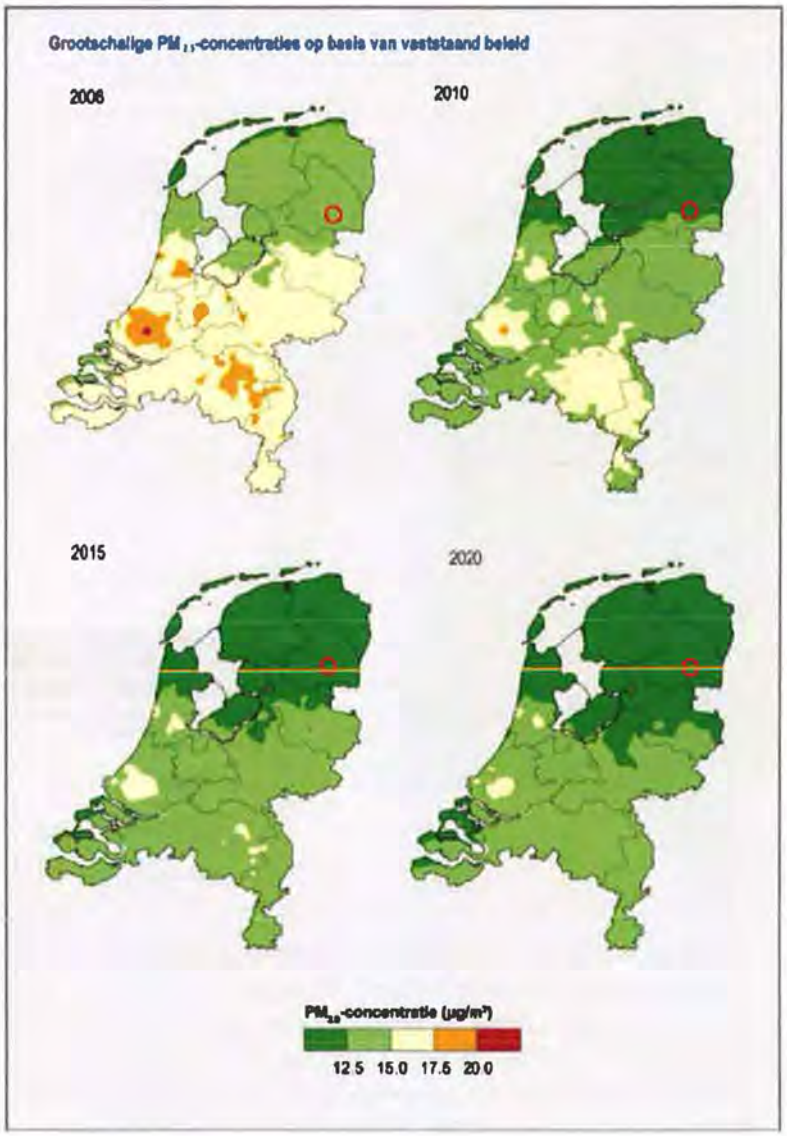

Er kan dus gesteld worden dat er op het thema fijn stof geen belemmeringen (beperking milieuruimte door te hoge wettelijke concentratie en/of veel overschrijdingsdagen) zijn te verwachten.

4.5 LANDSCHAP

In het advies van de commissie voor de m.e.r. is aangegeven dat in tegenstelling tot luchtkwaliteit, geluid, geur en stikstofdepositie er voor landscha geen norm- en streefwaarden volgen uit wet- en regelgeving. Om optredende effecten te kunnen toetsen is het volgens de commissie voor de m.e.r. van belang dat de gemeente zelf aangeeft wat zij "aanvaardbaar" acht in relatie tot de kwaliteit van de leefomgeving.

De bestaande bedrijven liggen veelal in de lintbebouwing. Er zijn daarom mogelijkheden voor uitbreiden zonder de grote open ruimten aan te tasten. Het bestemmingsplan laat hervestiging toe van grondgebonden bedrijven. Ook daarvoor is ruimte mits dat niet de open gebieden aantast.

5 Alternatieven

5.1 SAMENHANG ALTERNATIEVEN EN EFFECTBEOORDELING STRUCTUURVISIE EN BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

De effecten van alternatieve energieopwekking (windturbines) zijn alleen beoordeeld op het niveau van de structuurvisie. Dit omdat het bestemmingsplan buitengebied geen uitwerking bevat voor deze onderdelen. In de effectbeoordeling van alternatieve energieopwekking en uitbreiden grootschalige recreatie is uitgegaan van het beleid van de structuurvisie (weergegeven in paragraaf 2.2 van dit MER) als voorkeursalternatief zodat verder geen alternatieven zijn onderscheiden.

De voornemens voor industrie en infrastructuur zijn in de structuurvisie nog maar zeer globaal uitgewerkt op het niveau van de intergemeentelijke gedachten over Zuid-As en Dryport. Deze gedachten zijn nog te globaal om de effecten integraal te kunnen beoordelen. Ook de gedachten over grootschalige recreatieontwikkeling zijn nog te globaal om de effecten integraal te kunnen beoordelen. Het was wel mogelijk om een globale beoordeling te maken voor de aspecten geluid en landschap in relatie tot infrastructuur en grootschalige recreatie.

Volgens de Omgevingsvisie Drenthe kan de EHS robuuster worden gemaakt door elders meer ruimte te bieden aan de functie landbouw. Hiervoor zijn o.a. zoekzones aangewezen voor grootschalige agrarische ontwikkelingen. Het milieueffect van deze zonering is echter niet onderzocht in het planMER voor het Ontwerp Omgevingsvisie Drenthe (provincie Drenthe; december 2009). Hiervoor zijn de beleidsuitspraken te abstract. Omdat de zoekzones uit de Omgevingsvisie grotendeels zijn overgenomen in de ontwerp structuurvisie Coevorden, is in dit MER het effect van deze zonering ook niet onderzocht. Het effect van de ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouwbedrijven is wel onderzocht op het niveau van het bestemmingsplan.

5.2 ALTERNATIEVEN VEEEHOUDERIJ

Het structuurvisiebeleid voor de veehouderij (paragraaf 2.2) is in het bestemmingsplan buitengebied verder uitgewerkt in met name bouwblokomvang voor verschillende sectoren en deelgebieden. De effecten zijn beoordeeld op het niveau van de uitwerking in het bestemmingsplan. In welke mate de geboden planologische ontwikkelingsruimte voor veehouderij in het bestemmingsplan (te beschouwen als voorkeursalternatief) ook daadwerkelijk benut zal worden is afhankelijk van de aanwezige milieuruimte en het economisch perspectief van de veehouderij, zoals omschreven in de hoofdstukken 3 en 4. Binnen deze bandbreedte zijn de volgende verkenningen van mogelijke milieueffecten van het voorgenomen bestemmingsplanbeleid onderscheiden:

- Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij.
- Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij met 10% groei.
- Verkenning melkrundvee met 20% groei.

- Verkenning intensieve veehouderij en melkrundvee met groei.
- Verkenning worst case geboden ruimte.

Deze verkenningen en de referentiesituatie waaraan de verkenningen worden getoetst, zijn hieronder beknopt toegelicht.

Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij
Deze verkenning is gebaseerd op de voortgaande ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven waarbij de totale veestapel in Coevorden gelijk blijft. In deze verkenning stoppen modelmatig de kleine bedrijven met minder dan 20 Nge aan kippen, varkens of pluimvee. De bedrijven met 20 tot 70 Nge, met geen tot zeer weinig geurruimte, stoppen. De overige bedrijven zijn blijvers en behouden wat ze hebben. Daarnaast wordt de vrijgekomen productieruimte van de stoppende bedrijven modelmatig benut door de bedrijven met meer dan 20 Nge aan kippen, varkens of pluimvee en met voldoende milieuruimte. Deze bedrijven groeien op basis van een standaardverhouding tussen het aantal Nge, de ammoniakemissie en geuremissie, maar niet verder dan de maximale bouwblokomvang (in het bestemmingsplan) van de verschillende gebiedsdelen.

Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij met 10% groei
In hoofdstuk 3 is te zien dat de toekomstige ontwikkeling van de intensieve veestapel onzeker is maar dat enige toename niet is uitgesloten. Deze verkenning laat, in aanvulling op en samenhang met de verkenning schaalvergroting, zien wat de effecten zijn van toename van de intensieve veestapel met 10%. De extra planologische ruimte in de zoekzones voor schaalvergroting landbouw is niet ingevuld omdat de geurruimte de beperkende factor is gebleken.

Verkenning melkrundvee met 20% groei
Na afschaffen van de melkquotering in 2015 kan de melkveestapel in Nederland en Coevorden gaan groeien. In lijn met verwachtingen van het LEI en banken is hier uitgegaan van een toename van de melkveestapel met 20%. Dit voor alle bedrijven met meer dan 40 Nge aan melkrundvee en niet verder dan de maximale bouwblokomvang. Dat is 3 ha voor de agrarische bouwblokken in de zoekzones voor schaalvergroting en 2 ha voor de overige agrarische bouwblokken.

Verkenning intensieve veehouderij en melkrundvee met groei
Deze verkenning gaat uit van groei van de intensieve veehouderijstapel met 10% en groei van de totale melkveestapel met 20% .

Verkenning worst case geboden ruimte
In deze verkenning zijn modelmatig alle agrarische bouwblokken in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied (voor de zoekzones voor schaalvergroting is dat een bouwblok van 3 ha per locatie en buiten deze zoekzones is dat 2 ha) maximaal benut tot de maximale grens aan de milieuruimte geur en binnen de beschikbare kavelruimte (maximaal 50% aan stalbebouwing per bouwkavel).

Bijlage 2 bevat meer informatie over de wijze van modelberekeningen per verkenning. In bijlage 3 zijn de figuren behorende bij de verkenningen opgenomen.

6 Milieubeoordeling alternatieven energieopwekking

6.1 INLEIDING

Eén van de grootste internationale vraagstukken voor de toekomst is die van het omgaan met energie, de energiebehoefte en –besparing en de mogelijkheden van alternatieve energiebronnen. Internationaal worden vele energiedoelstellingen geformuleerd die sterk gericht zijn op CO2- en energiereductie en het stimuleren van het gebruik van alternatieve energiebronnen. Deze vinden hun doorvertaling in nationale doelstellingen, acties en plannen.

Ook de gemeente Coevorden wordt met dit onderwerp en de noodzaak ervan geconfronteerd. Het gemeentelijk klimaatbeleidsplan 2009 & verder, dat een vertaling is van het Energieakkoord Noord-Nederland, biedt de kaders voor partijen om aan de slag te gaan en ambities waar te maken. Lokaal zijn al initiatieven genomen om een bijdrage te leveren aan het energievraagstuk. De gemeente Coevorden, in het bijzonder de omgeving rond de stad Coevorden, is een uitstekende locatie om een bijdrage te leveren aan alternatieve energiebronnen. De gemeente ziet daar kansen om ruimte te bieden aan initiatieven die de toepassing en het gebruik van alternatieve energie bevorderen.

Er kan een 'nieuw cultuurlandschap' ontstaan, waarin landschap, economie, recreatie en toerisme een nieuwe dimensie en dynamiek toevoegen aan het veelzijdige landschap van de gemeente. Een deel van dit gebied kenmerkt zich al als energielandschap, in de vorm van olie- en gaswinning door de NAM. De gemeente wil het gebied verder ontwikkelen en initiatieven rondom alternatieve energie ruim baan geven in deze regio. Deze initiatieven kunnen liggen op het vlak van:

- Wind- en zonne-energie.
- Biovergisting.
- Geothermiek.
- Warmte- en koudeopslag.
- Energienetwerken.
- Duurzame mobiliteit.

Met windenergie, zonne-energie, aardwarmte, koudewarmteopslag, biovergisting en mogelijk andere vormen van energiewinning wordt een landschap vormgegeven dat optimaal gebruik maakt van de mogelijkheden die deze omgeving biedt. Het nieuwe cultuurlandschap combineert daarbij twee aspecten. De wil als gemeente om vooruitstrevend te zijn en de wil om duurzaamheid, milieu en het klimaat kansen te geven.

6.2 WINDENERGIE

6.2.1 INLEIDING

Windenergie is een vorm van duurzame energie, het raakt nooit op en is schoon. Daarom past windenergie in het maatschappelijk streven naar duurzaamheid. Dit in tegenstelling tot fossiele brandstoffen zoals olie, gas en steenkool. Op dit moment is Europa voor 50% afhankelijk van de import van deze fossiele brandstoffen, deels uit politiek instabiele landen. Als er niets verandert, neemt onze afhankelijkheid de komende decennia toe tot 70 à 80%. Dat vormt een bedreiging voor onze economische groei en stabiliteit. Bovendien raken deze fossiele brandstoffen op. Om ook in de toekomst onze energiebehoefte veilig te stellen, is het van belang alternatieve technieken voor energieopwekking te ontwikkelen.

Een moderne windturbine heeft een vermogen van 2 tot 3 MegaWatt (2.000 tot 3.000 kW) of zelfs meer en heeft een mast van 80 tot 120 meter. Een 3 MW windturbine produceert op land ruim 6,5 miljoen kWh, dat is genoeg stroom voor bijna 2.000 huishoudens. De komende jaren worden zelfs windturbines van 5 MW of meer toegepast.

Ook in Coevorden is het op dit moment het meest aantrekkelijk om een 2 MW of 3 MW turbine te plaatsen. De masthoogte ligt in dit geval tussen de 100 en 120 m en de diameter tussen de 90 en 120 m.

6.2.2 NUT EN NOODZAAK

Windenergie kan bijdragen aan verschillende duurzaamheidsdoelen:

1. Winnen van elektriciteit als alternatief voor elektriciteit welke wordt opgewekt met fossiele brandstoffen, wat bijdraagt aan het verminderen van CO2-emissies.
2. Verminderen van de afhankelijkheid van het buitenland.

6.2.3 RANDVOORWAARDEN EN EFFECTEN

Een windturbine heeft invloed op het milieu en de leefomgeving. De volgende aspecten spelen daarin voornamelijk een rol:

- Energie en broeikasgassen.
- Geluidsbelasting.
- Externe veiligheid.
- Slagschaduw en licht.
- Landschap, cultuurhistorie en archeologie.
- Bodem en water.
- Ecologie.
- Radar en vliegvelden.

Hieronder zijn deze aspecten toegelicht.

Energie en broeikasgassen

Een 3 MW windturbine produceert op land ruim 6,5 miljoen kWh, dat is genoeg stroom voor bijna 2.000 huishoudens. De komende jaren worden zelfs windturbines van 5 MW of meer toegepast.

Het doel van een windturbine is het produceren van schone elektriciteit en zo de emissie van broeikasgassen en uitputting van grondstoffen te voorkomen. De milieueffecten zullen daarom altijd gerelateerd moeten worden aan de opgewekte hoeveelheid elektriciteit.

Geluidsbelasting

In het activiteitenbesluit is opgenomen dat de maximale geluidsbelasting op een geluidsgevoelig object maximaal 47 dB L_{den} is. De L_{den} waarde wordt bepaald door het gemiddeld geluidsniveau van de windturbine te nemen. Dit geluidsniveau is afhankelijk van de windsnelheid; hoe harder de wind, hoe groter het geluidsniveau van de turbine.

In Coevorden ligt de minimale afstand welke tot woningen aangehouden moet worden om aan de geluidswetgeving te voldoen tussen de 300 en 450 m. Deze afstand is afhankelijk van het merk, de diameter van de rotor, het vermogen en de hoogte van de turbine.
In Tabel 9 is voor een 2 MW turbine met een rotordiameter van ongeveer 92 m en voor een 3 MW turbine met een rotordiameter van ongeveer 116 m weergegeven welke afstand de turbines van de woningen af moeten staan om aan de geluidsnorm van 47 dB te voldoen.

Tabel 9: Minimale afstanden tot gevoelige bestemmingen om aan de geluidsnorm te voldoen

	Minimale afstand tot gevoelige bestemmingen om aan de 47 dB-norm te voldoen bij 1 turbine	Minimale afstand tot gevoelige bestemmingen om aan de 47 dB-norm te voldoen bij 3 turbines
2 MW turbine, ashoogte = 100 m en diameter = 90 m tot 100 m	300 m	400 m
3 MW turbine, ashoogte = 120 m en diameter = 110 m tot 120 m	350 m	450 m

Externe Veiligheid

Sinds 11 november 2010 is het activiteitenbesluit met betrekking tot windturbines aangepast en daarin is gesteld dat externe veiligheid onderzocht en getoetst dient te worden. Er mag geen onaanvaardbaar risico optreden. Hierbij wordt uitgegaan van de wetgeving externe veiligheid en zodoende gebruik gemaakt van de 10^{-5} en 10^{-6} contour.

Het uitdrukken van risico's gebeurt door het aangeven van de kans op overlijden ten gevolge van het falen van een windturbine. Uitgangspunt van de risicoberekening zijn de faalkansen van de turbine. In het handboek risicozonering windturbines is een tabel te vinden met de faalkansen. Deze tabel is sterk verouderd (de gegevens zijn van 1993 tot 2000) en aangenomen mag worden dat de huidige turbines veel veiliger zijn geworden. Het ministerie van I&M wil de tabel met faalkansen updaten, maar dit blijkt vrij lastig te zijn, doordat de huidige generatie turbines nog vrij nieuw zijn. Daarom wordt uitgegaan van onderstaande faalkansen.

Scenario	Faalfrequentie per turbine per jaar
Breuk van geheel blad, onder te verdelen in de volgende drie scenario's:	$8,1 \cdot 10^{-4}$
Bladbreuk bij nominaal rotor toerental	$4,2 \cdot 10^{-4}$
Bladbreuk bij mechanisch remmen (≈ 1,25 keer nominaal toerental)	$4,2 \cdot 10^{-4}$
Overtoeren (≈ 2,0 keer nominaal toerental)	$5,0 \cdot 10^{-6}$
Omvallen van de hele turbine door mastbreuk	$1,3 \cdot 10^{-4}$
Naar beneden vallen van hele goudel en/of rotor	$3,2 \cdot 10^{-7}$
Naar beneden vallen van: • kleine onderdelen (bouten, beschermingskappen, anemometer, etc.) • bladdelen nadat een blad de toren heeft geraakt • stukken ijs tijdens stilstand	kwalitatief beschouwen (Zie Bijlage C.3)

Als gevolg van bovengenoemde faalkansen gelden de volgende vuistregels voor het bepalen van de plaatsgebonden risicocontouren (PR-contouren):

- De PR = 10^{-6} contour is gelijk aan het maximum van ashoogte plus halve rotordiameter én werpafstand bij nominaal toerental.
- De PR = 10^{-5} contour is gelijk aan de halve rotordiameter.

In het handboek risicozonering zijn op basis van bovenstaande gegevens de afstanden bepaald welke minimaal in acht moeten worden genomen (zie Tabel 10).

Tabel 10: Minimale afstanden tot gevoelige bestemmingen om aan de externe veiligheidseisen te voldoen

	Minimale afstand tot gevoelige bestemmingen om aan de 10^{-6} contour te voldoen	Minimale afstand tot gevoelige bestemmingen om aan de 10^{-5} contour te voldoen
2 MW turbine, ashoogte = 100 m en diameter = 90 m tot 100 m	136 m	39 m
3 MW turbine, ashoogte = 120 m en diameter = 110 m tot 120 m	162 m	48 m

Met behulp van een uitgebreide risicoberekening moet bij de vergunningverlening aangetoond worden of aan de externe veiligheidseisen wordt voldaan.

Slagschaduw en licht

Voor slagschaduw geldt dat wanneer er hinder wordt ondervonden op woningen als gevolg van slagschaduw voor meer dan 5 uur en 40 minuten per jaar, er maatregelen genomen moeten worden. Deze maatregelen betreffen stilstand van de turbine op het moment dat slagschaduw optreedt. Omdat slagschaduw slechts enkele minuten per dag optreedt is het voorkomen van hinder (bijna) altijd mogelijk. Voor slagschaduw geldt daarom geen harde afstand tot gevoelige bestemmingen waaraan moet worden voldaan.

Wanneer op de windturbines lichten geplaatst dienen te worden, wat in Nederland vaak niet het geval is, dan moeten de effecten daarvan onderzocht worden. Voor wat betreft lichtschittering zijn eisen gesteld aan de turbines. De turbines dienen met een verf behandeld te worden, zodat lichtschittering wordt voorkomen.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Windturbines hebben invloed op het landschap waarin zij staan. Ze zijn door hun lengte van verre zichtbaar en gezichtsbepalend. Mensen beleven het landschap op zeer verschillende wijze. Bij het plaatsen van windparken moet dus goed gekeken worden waar de windturbines het beste passen en hoe deze het beste kunnen worden geplaatst.

Zoekgebied 1

Het aangegeven zoekgebied 1 is afwijkend van het grootste deel van het buitengebied van Coevorden, omdat dit deel mede gevormd is door de Overijsselse Vecht. Dat het gebied ook militair van betekenis was voor de vesting Coevorden, laat de voormalige schans De Katshaar ten noorden van Vlieghuis zien. Deze schans lag op de strategische route naar Groningen op een doorwaadbare plaats in het grote vochtige heide- en veengebied. Het zoekgebied maakt deel uit van het Belvedère gebied 'Schoonebeek-Bargerveen'. Dit betekent dat het cultuurhistorisch een waardevol gebied is. Volgens de gebiedsbijlage bij de nota Belvedère is het gebied zo interessant, omdat het goed de historische continuïteit van het energiewinningslandschap weergeeft. Onder andere liggen hier enkele belangrijke stadia uit de Nederlandse hoogveenontginningsgeschieden. Vooral de variatie in het gebied met verschillende vormen van vaak vroege ontginningen is waardevol. Het gebied kent een aantal weinig voorkomende cultuurhistorische landschapstypen vlak bij elkaar. Het hele gebied heeft een relatief kleinschalig karakter ten opzichte van de latere grotere ontginningen. Ten oosten van Coevorden gaat het in het bijzonder om de grote es van Padhuis en de heideontginningen en beekdal- weidegronden met boerderijen op zandkopjes van o.a. Weijerswold en Vlieghuis. In de "Handleiding bij de Cultuurhistorische Inventarisatie van de gemeente Coevorden" van ADC Archeoprojecten, november 2011 wordt het gebied aangeduid als "Groenlanden circa 1900 of eerder, redelijk tot goed bewaard". Vanwege de landschappelijke overgangen wordt het in het rapport van groot cultuurhistorisch belang geacht. Het gebied wordt in het rapport grotendeels aangemerkt als van zeer hoge historisch geografische waarde. Dit betreft vooral het westelijk en zuidelijk deel. Alleen (delen van) het noordoostelijk deel kennen de iets lichtere aanduiding van historisch geografisch waardevol. Volgens het rapport betreffen de kenmerkende structuren en elementen:

1. De smalle kavels gericht op oost-west lopende verbindingswegen en het ten zuiden ervan gelegen Schoonebekerdiep.
2. Dorpskernen Weijerswold, Vlieghuis en Padhuis; Zowel Weijerswold als Vlieghuis en hun directe omgeving zijn op de in rapportage opgenomen Beleidsadvieskaart historische geografie nog eens specifiek aangeduid als "Dorps- of stadsgezicht van hoge cultuurhistorische waarde of beschermd dorpsgezicht".
3. Oost-west gerichte verbindings- en ontsluitingswegen.
4. Openheid van het landschap en gebruik als akker- en grasland.
5. Oude verbindings- en ontsluitingswegen.

Volgens het rapport dient het beleid in deze zone onder andere gericht te zijn op behoud en versterking van de openheid van het gebied. In dit opzicht is het plaatsen van windmolens in alle gevallen een grote aantasting van voor dit gebied cultuurhistorisch belangrijke openheid. Echter door de windturbines vlak over de grens in Duitsland, is er geen sprake meer van een gaaf open gebied. De Duitse windturbines zijn namelijk in het hele gebied duidelijk ervaarbaar. De verspreide opstelling van deze Duitse turbines zorgen voor een onrustig beeld. Op grote afstand is niet te peilen waar deze turbines staan en van wat voor gebied ze onderdeel uit maken. Binnen het gebied zijn ze zeer ervaarbaar, maar door de veelheid van groenelementen langs- en buiten het gebied zijn ze buiten het gebied zeer wisselend ervaarbaar tot aan Dalen en Steenwijksmoer aan toe.

Het is opvallend dat het gebied slechts de laagste tot gemiddelde gaafheid wordt toegekend. Dit blijkt uit de Cultuurhistorische Inventarisatie van de gemeente Coevorden uit de cultuurhistorische waardenkaart op het Geoportaal van de Provincie Drenthe. Volgens de IKAW kaart op het Geoportaal van de provincie Drenthe kent het gebied een lage tot middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Het gebied wordt ook als weinig belangrijk archeologisch aangeduid, al zijn er wel enkele AMK terreinen. Op het Geoportaal is de Aardkundige beschermingsstatus van vooral het westelijk deel hoog. Het gebied moet daarom worden beschermd tegen verstoring van deze aardkundige waarden. Tevens zijn er individuele waardevolle aardkundig locaties in het gebied aangegeven.

Landschappelijk vormt het gebied een grote ruimte binnen een sterke groene omkadering. Bij nadere beschouwing blijkt de groene horizon vaak een rafellijn, waar diverse groenelementen samenvloeien. Het lint van Pikveld tot Padhuis is relatief transparant, gevormd door groene erven en losse boomstructuren. Vanuit het lint lijkt het de ruimte niet echt op te delen, maar vanuit de randen van het gebied geeft het wel dat effect, waardoor er twee subruimtes ontstaan: ten noorden van de N863 en ten zuiden hiervan.

Figuur 16: Zicht op N863 (Weijerswold) en zuidelijk gelegen Duits windturbinepark vanuit noordelijk deel zoekgebied

Figuur 17: Zicht richting westen in noordelijk deel zoekgebied

Samenvattend kan de komst van windturbines in zoekgebied 1 gezien worden als een nieuwe laag van het (historische) energielandschap en op kan deze wijze passen binnen het karakter van het Belvedère gebied. Het heeft wel invloed op de open ruimte, maar deze is al verstoord door de Duitse windturbines. Belangrijk is dat de windturbines de historische patronen niet aantasten. Bij aanleg kan schade aan aardkundige en archeologische vondsten ontstaan, maar gezien het relatief beperkte oppervlak van de mast, zal dit altijd gering zijn. Belangrijk is het landschappelijk beeld dat zal ontstaan. Er is sprake van een sterk ruimtelijk kader. Hierbinnen zijn windturbines goed inpasbaar. Door de veelheid van landschappelijke groenelementen (groen landschappelijk kader om het gebied, maar ook de vele elementen buiten het gebied zelf) zal het effect van de windturbines op grotere afstand waarschijnlijk beperkt worden. De verspreide Duitse opstelling geeft wel al een onrustig landschappelijk beeld. Meer windturbines kunnen dit negatief versterken.

Zoekgebied 2

Zoekgebied 2 is een restgebied. Het is een rafelrand ten zuiden van Coevorden dat de overgang vormt tussen agrarisch gebied en bedrijventerrein. De bedrijvigheid is nadrukkelijk aanwezig, evenals de Duitse windturbine opstellingen. Het zoekgebied zelf is verre van gaaf. Op de cultuurhistorische waardenkaart op het Geoportaal van de Provincie Drenthe wordt het gebied slechts de laagste gaafheid toegekend. Dit blijkt ook uit de cultuurhistorische inventarisatie van de gemeente. De archeologische verwachtingswaarde is laag tot middelhoog. Slechts een klein deel kent een hoge verwachtingswaarde. Ook zijn op en om de locatie al meerdere windturbines sterk aanwezig. De invloed op (waarden) op de locatie is daarmee beperkt.

Figuur 18: Zicht op bestaande windturbines vanuit bedrijventerrein (kruising Euregioweg – De Mars richting zuiden

Door de omvang van nieuwe turbines zullen ze echter ver buiten de locatie te zien zijn. Zij zullen een beeld vormen samen met de bestaande turbines. Dit is al een verspreide opstelling en de kans dat nieuwe turbines tot een nog onrustiger beeld zullen leiden is groot. Vooral vanuit de open gebieden in het noordwesten zullen de turbines zichtbaar zijn. Dit gebied is door de waardevolle openheid ruimtelijk kwetsbaarder.

Figuur 19: Zicht vanuit noordwesten richting zoekgebied 2

Bodem en water
De effecten op- bodem en water zijn minimaal. Het funderen van een windmolen gaat om een kleine oppervlakte met zeer beperkte ingrepen.

Ecologie
Windturbines hebben effect op dieren en er zal daarom onderzocht moeten worden wat dit effect is. Er zijn voor natuur twee wettelijke kaders, te weten de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet en één beleidskader (Ecologische Hoofdstructuur, EHS), waarmee rekening gehouden dient te worden.

Natuurbeschermingswet 1998/EHS
Windturbines kunnen een verstorende werking hebben op vogelsoorten en vleermuizen, waardoor deze uit de buurt blijven. Er vindt dan een afname van het leefgebied voor deze vogelsoorten plaats in de directe omgeving van de windturbines. Vogels die de windturbines niet mijden, kunnen door de wieken geraakt worden en daardoor gewond raken of sterven. Voor de vergunningverlening voor windturbines zal een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 uitgevoerd moeten worden. Ook zal moeten worden onderzocht of wezenlijke kenmerken en waarden (waaronder bijv. vogelsoorten/vleermuizen) van de EHS negatieve effecten ondervinden.

Flora- en faunawet
Onder de Flora- en faunawet zijn een aantal planten- en diersoorten beschermd. De Flora- en faunawet geldt overal binnen Nederland (tot 12 mijl buiten de Nederlandse kust). De windturbines hebben geen effect op planten. Vogels en vleermuizen kunnen geraakt worden door de wieken van de windmolens en daardoor gewond raken en/of sterven. Zowel vogels als vleermuizen zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor de vergunningverlening van windturbines zal een toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd moeten worden.

Radar en vliegvelden
Windturbines hebben een verstorende werking op radars en andere communicatiemiddelen rondom vliegvelden. Ook geldt rondom een vliegveld vaak een bouwhoogtebeperking en turbines zijn dan al snel te hoog. Er is daarom onderzocht of er bouwhoogtebeperkingen gelden in dit gebied. Er zijn in dit zoekgebied geen hoogtebeperkingen aanwezig. In delen van Drenthe is ook sprake van een verbod op het plaatsen van windturbines vanwege laagvliegzones. Het aangewezen zoekgebied valt hier buiten.

6.2.4 BESCHIKBARE RUIMTE

De gemeente Coevorden heeft twee zoekgebieden aangewezen voor windenergie. Zoekgebied 1 ligt ten oosten van Coevorden en zoekgebied 2 is het bedrijventerrein ten zuiden van Coevorden (zie Figuur 20).

Figuur 20: Zoekgebieden windenergie

In deze paragraaf zijn de effecten op een kaart weergegeven en zo wordt de beschikbare ruimte voor windturbines zichtbaar.

Geluidbelasting: afstand tot gevoelige bestemmingen

Uit de vorige paragraaf blijkt dat vanwege geluidshinder de grootste afstand tot gevoelige bestemmingen aan moet worden gehouden, namelijk 300 m tot 450 m. In Figuur 21 zijn deze vereiste afstanden (vanwege geluidsbelasting) rondom woningen aangegeven. Uit vervolgonderzoek moet blijken of deze afstand nog groter moet zijn en of deze afstand met behulp van mitigerende maatregelen verkleind kan worden.

Figuur 21: Minimale afstand tot de gevoelige bestemmingen; binnen de contour mogen geen turbines geplaatst worden

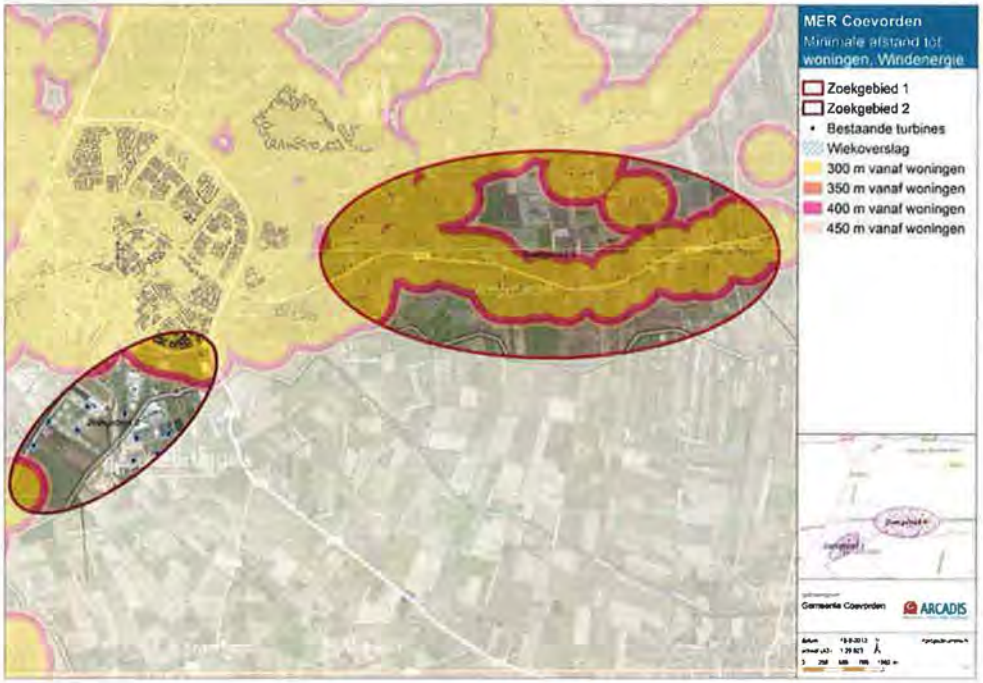

Externe veiligheid: afstand tot kwetsbare objecten anders dan gevoelige bestemmingen

In zoekgebied 1 zijn olie- en gasleidingen aanwezig. In het handboek risicozonering wordt een afstand genoemd van masthoogte plus 1/3 van de rotor, bij een 2 of 3 MW turbine is dit ongeveer 130 tot 160 m. Ook zijn er in zoekgebied 1 inrichtingen met gevaarlijke stoffen aanwezig.

In zoekgebied 2 ligt een bedrijventerrein. Op het bedrijventerrein zijn bedrijfsgebouwen aanwezig en zoals beschreven in paragraaf 6.2.3 geldt hiervoor de richtlijn dat minimaal 40-50 meter afstand aan moet worden gehouden. Ook zijn er inrichtingen van gevaarlijke stoffen aanwezig in dit zoekgebied.
Voor externe veiligheid geldt altijd dat een uitgebreide risicoanalyse nodig is om de aan te houden afstand exact te bepalen. In Figuur 22 zijn de gasleidingen inrichtingen met gevaarlijke stoffen en de gebouwen weergegeven.

Figuur 22: Leidingen en de geadviseerde afstand uit het tot de leidingen en de inrichtingen met gevaarlijke stoffen; binnen de contouren ontstaat een externe veiligheidsrisico

Natuurgebieden en beschermde soorten

Er liggen geen Natura 2000-gebieden en gebieden van de EHS in zoekgebied 1 voor windenergie. In het zuiden en westen van zoekgebied 1 is een weidevogelgebied gesitueerd (zie Figuur 23). Het is niet bekend in welke aantallen hier welke soorten voorkomen. In zoekgebied 1 ligt ook een bos- en natuurgebied en gebieden die belangrijk zijn voor ganzen, zwanen en steltlopers. De vogelbescherming heeft een nationale risicokaart voor windmolens opgesteld (Vogelbescherming, 2009). Zoekgebied 1 ligt op circa 20 kilometers afstand van het Natura 2000-gebied Bargerveen, dat in deze nationale risicokaart is aangemerkt als een 'hoogste risico'-gebied. Zoekgebied 1 zelf is voor verschillende soorten verschillend aangemerkt (hoe hoger de aantallen vogels, hoe hoger het risico): voor broedvogels en weidevogels zijn delen van zoekgebied 1 zowel voor lage-gemiddelde als hoge aantallen vogels geschikt. Voor kolonievogels gemiddeld tot hoge aantallen. Voor Natura 2000 en Rode Lijst soorten is een deel van zoekgebied 1 niet geëvalueerd, de rest is laag aangeduid. Voor akkervogels kent het gebied gemiddelde aantallen, voor wintervogels zijn er hoge aantallen. Trekvogels worden aangeduid als laag, ganzen en zwanen als laag-gemiddeld. Het is niet bekend of vogels uit het Bargerveen een relatie hebben met het hier voorgestelde zoekgebied en of er relaties tussen de verschillende natuurgebieden binnen zoekgebied 1 zijn.

In het zuiden en westen van zoekgebied 2 is een weidevogelgebied gesitueerd (zie Figuur 23). Dit omvat ongeveer een derde van het zoekgebied. Het is niet bekend in welke aantallen hier welke soorten voorkomen. Er ligt geen Natura 2000-gebied in de buurt.

Figuur 23: Natuurgebieden en beschermde soorten in de omgeving van de zoekgebieden

Mogelijke effecten

Over de effecten van windturbines op vogels bestaan diverse studies. Belangrijke recente overzichten van de beschikbare (wetenschappelijke) literatuur over de effecten van windturbines zijn opgesteld door Hötker *et al.* (2004) en vooral Winkelman *et al.* (2008). Literatuur toegespitst op weidevogels is er thans niet. In de studies over effecten van windturbines op vogels zijn wel verscheidene soorten weidevogels onderzocht: Grutto, Tureluur, Scholekster, Kievit, Veldleeuwerik en Slobeend. De onderzoeken verschillen in aard en gehanteerde methodiek, maar er komen wel een aantal algemene trends en conclusies uit naar voren. Op niet-broedvogels zijn effecten tot een afstand van 200 meter van de turbine bekend. Op grutto's zijn effecten tot meer dan 400 meter bekend.

Het optreden van effecten varieert en is afhankelijk van seizoensaspecten (trek, broedseizoen), weersomstandigheden (slecht zicht) en variabel landgebruik. Ook zijn de eigenschappen van de windturbine van belang (het type, de ashoogte, draaisnelheid, dichtheid, aantal en positionering). Daarbij kunnen effecten soortspecifiek zijn als gevolg van verschillen in gedrag, o.a. vlieghoogte, dichtheid/activiteit en verstoringsgevoeligheid.
Windturbines kunnen de volgende effecten hebben op (weide)vogels:

- Sterfte door aanvaringen.
- Oppervlakteverlies van biotoop of leefgebied.
- Barrièrewerking.
- Verstoring door geluid, zichthinder en mechanische effecten en onderhoudswerkzaamheden.

Effecten van windmolens kunnen in meer of mindere mate worden gemitigeerd, afhankelijk van de hoeveelheid en type molens, de soorten waarop mogelijk effecten zijn en de lokale situatie.

Radar en vliegvelden: Hoogtebeperkingen

Er zijn in dit zoekgebied geen hoogtebeperkingen aanwezig.

Conclusie

Wanneer alle beperkingen over elkaar worden gelegd ontstaat een aantal gebieden binnen het aangewezen zoekgebied waar geen directe beperkingen aanwezig zijn. In de kaart zijn dit de gebieden waar de luchtfoto zichtbaar is. Binnen deze gebieden is het in principe mogelijk om windturbines te plaatsen. Wel met de kanttekening dat vervolgonderzoek nodig is om te bepalen of dit ook daadwerkelijk kan. In Figuur 24 zijn dat de gebieden 1, 2 en 3. Het gebied ten zuiden van zoekgebied 1 en 2 (weidevogelleefgebied) kan ook interessant zijn, maar alleen indien blijkt dat dit te combineren is met de aanwezigheid van weidevogels. Mitigerende maatregelen zijn dan noodzakelijk om het effect op de vogelleefgebieden te beperken.

Figuur 24: Totaalfiguur, daar waar binnen de zoekgebieden de luchtfoto zichtbaar is zijn geen directe belemmeringen

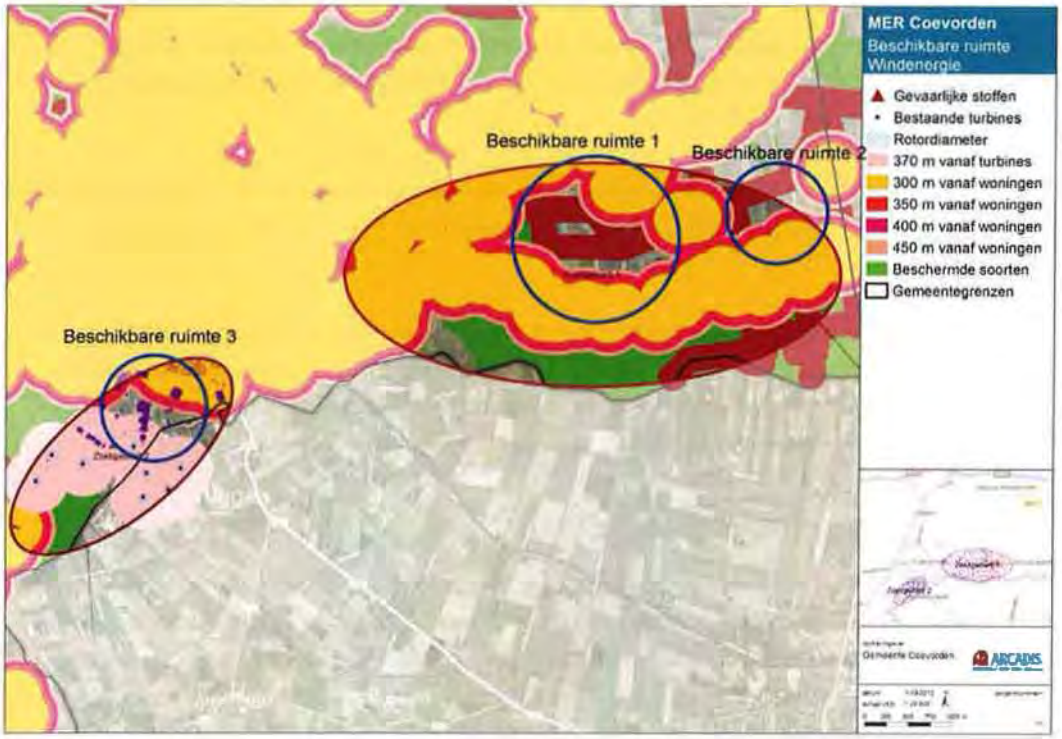

Op basis van de geschiktheid van de zoekgebieden is de hoeveelheid windturbines per gebied bepaald, die er maximaal geplaatst kunnen worden. Uit vervolgonderzoek moet blijken of dit aantal ook daadwerkelijk geplaatst kan worden. In de genummerde gebieden kunnen maximaal de volgende hoeveelheden turbines geplaatst worden (zie Tabel 11).

Tabel 11: Aantal turbines dat maximaal geplaatst kan worden binnen de beschikbare ruimte

	2 MW turbine, ashoogte 100 m, diameter 90-100 m	3 MW turbine, ashoogte 100 m, diameter 110-120 m
Zoekgebied 1		
Beschikbare ruimte 1	4 à 6 turbines = 8 MW à 12 MW	4 à 5 turbines = 12 MW à 15 MW
Beschikbare ruimte 2	2 à 3 turbines = 4 MW à 6 MW	2 turbines = 6 MW
Weidevogelleefgebied	8 à10 turbines = 16 MW à 20 MW	7 à 8 turbines = 18 MW à 24 MW
Zoekgebied 2		
Beschikbare ruimte 3	2 à 4 turbines = 4 MW à 8 MW	2 à 4 turbines = 6 MW à 12 MW
Weidevogelleefgebied	3 à 4 turbines = 6 MW à 8 MW	3 turbines = 9 MW

In zoekgebied 1 is in potentie ruimte beschikbaar voor 13 tot 19 windturbines. Een deel van deze beschikbare ruimte ligt in het weidevogelleefgebied (7 tot 10 windturbines). Deze ruimte kan worden ingevuld op basis van nader onderzoek

In zoekgebied 2 is in potentie ruimte beschikbaar voor 5 tot 8 windturbines. Een deel van deze beschikbare ruimte ligt in het weidevogelleefgebied (3 tot 4 windturbines). Deze ruimte kan worden ingevuld op basis van nader onderzoek.

Bij het bepalen van de maximale beschikbare ruimte is nog geen rekening gehouden met de ruimtelijke inpassing en de robuustheid van het gebied. Ook is het op dit gehanteerde detailniveau van onderzoek geen vergelijking tussen de zoekgebieden mogelijk. Er is puur gekeken naar de al aanwezige effecten die er zijn van andere activiteiten en die een (vrij harde) belemmering vormen voor windenergie.

6.2.5 MITIGERENDE MAATREGELEN

Er zijn diverse mitigerende maatregelen mogelijk om de effecten van windturbines te verkleinen.
Om het geluidseffect te verminderen kunnen turbines zo afgesteld worden dat het geluidsniveau van de turbine beperkt wordt. Dit heeft echter een negatief effect op de energieopbrengst en dient daarom zo beperkt mogelijk te worden toegepast.
Om slagschaduwhinder te voorkomen kan een windturbine stilgezet worden op die momenten dat gevoelige bestemming hiervan hinder ondervinden.
Een ontwerpstudie naar de optimale opstelling aan turbines is essentieel gezien de schaalgrootte, het onrustige landschappelijke beeld van de verspreide Duitse opstelling en de relatie met bestaande turbines. Daarbij is de onderlinge samenhang van beide zoekgebieden van belang.

Om effecten op ecologie te beperken zijn diverse maatregelen mogelijk. De effectiviteit van de maatregelen hangt af van de mogelijkheden (is het realistisch om molens tijdelijk uit te zetten) en van het voorkomen van relevante soorten. In Tabel 12 is weergegeven welke maatregelen per groep mogelijk zijn. De maatregelen zijn om dit niveau nog niet locatie-specifiek te maken.

Tabel 12: Overzicht mogelijke mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregel	Trekvogels	Weidevogels, ganzen, zwanen, steltlopers	Vleermuizen
Uitschakelen (=stilzetten) windturbines	Bij sterke seizoenstrek (enkele op grond van algemene weerspatronen redelijk goed te voorspellen nachten in voorjaar en herfst)	-	Tijdens vleermuizentrek
Uitschakelen (=stilzetten) windturbines	Bij slechte zichtomstandigheden (zoals dichte mist of nevel, laaghangende bewolking).	-	Bij windsnelheden lager dan 4,5 m/s tussen zonsondergang en zonsopgang bij hoge temperaturen (≥ 13 °C).
Uitschakelen (=stilzetten) windturbines	-	-	Kort voor en na de passage van een stormfront.
Uitschakelen alle niet verplichte verlichting	Voorkomen invloed op soorten	Voorkomen invloed op soorten	Voorkomen invloed op soorten
Veranderen van de hoek van de rotorbladen op de wind	-	-	Zodat deze pas bij hogere windsnelheden beginnen te roteren
Keuze locatie	Alternatieve plaatsing door clustering van turbines, openingen te laten in de foerageer- en trekrichting of de turbines parallel aan de vogelvliegroutes te plaatsen. Ook kunnen de turbines worden geplaatst op locaties waar al verstoring vanuit gaat (gebouwen, wegen met lichtmasten).	Bij het plaatsen van de windmolens kunnen alternatieven in de buurt worden gezocht (binnen of buiten dezelfde percelen van grondeigenaars) met daarbij de maximale verstoringsafstand ten opzichte van de broedgebieden te hanteren (400 m of meer).	Ook kunnen de turbines worden geplaatst op locaties waar al verstoring vanuit gaat (gebouwen, wegen met lichtmasten).
Keuze plaatsing en afstand windturbines	Voldoende afstand tussen de windturbines	Voldoende afstand tussen de windturbines (plaatsing van zo groot mogelijke turbines en plaatsing aan de rand om overlast te beperken). Om barrièrewerking te minimaliseren, zullen windparken zo ontworpen moeten worden dat lange lijnopstellingen van turbines worden voorkomen of dat op bepaalde afstanden	Om barrièrewerking te minimaliseren, zullen windparken zo ontworpen moeten worden dat lange lijnopstellingen van turbines worden voorkomen of dat op bepaalde afstanden openingen de barrièrewerking onderbreken. Onderlinge afstanden zijn dan afhankelijk van de rotordiameter, ashoogte e.d.

Mitigerende maatregel	Trekvogels	Weidevogels, ganzen, zwanen, steltlopers	Vleermuizen
		openingen de barrièrewerking onderbreken. Onderlinge afstanden zijn dan afhankelijk van de rotordiameter, ashoogte e.d.	
Verkregen opbrengsten investeren in gebied	Op voldoende afstand van de turbines om de populatie te vergroten en zo te compenseren voor beperking van het leefniveau dicht bij de turbines.	Op voldoende afstand van de turbines om de populatie te vergroten en zo te compenseren voor beperking van het leefniveau dicht bij de turbines. In het uiterste geval kan alternatief broedgebied worden ingericht door afspraken te maken met agrariërs en eventuele inrichtingsmaatregelen te vergoeden (compensatie). Deze compensatiemogelijkheid moet er dan wel in de nabijheid bestaan.	Op voldoende afstand van de turbines om de populatie te vergroten en zo te compenseren voor beperking van het leefniveau dicht bij de turbines.
Onderhoud	Keuze tijdstip onderhoud	Onderhoudspaden kunnen in andere windparken vaak worden gebruikt door agrariërs en recreanten hetgeen voor extra verstoring zorgt. Het niet toegankelijk maken van de onderhoudspaden voor deze groepen voorkomt extra verstoring van vogels	Keuze tijdstip onderhoud

Ten aanzien van de landschappelijke inpassing zou door middel van een ruimtelijk (3D) model de ideale opstelling onderzocht moeten worden. Hierbij gelden een aantal aandachtspunten:

- Zorg voor eenheid in type masten (vorm, ashoogte, rotordiameter, aantal wieken, rotatierichting etc.). Bi voorkeur wordt hierbij aangesloten op de Duitse driewiekmasten.
- Zorg voor een goede verhouding van de hoogte van de mast ten opzichte van de rotordiameter. Een te grote rotordiameter zal bijvoorbeeld de windturbine topzwaar doen lijken.
- Houdt rekening met het effect van naburige windturbines. Deze moeten in het model altijd worden meegenomen. Houdt hierbij een ruim gebied aan. Hoe hoger de turbines in de omgeving, hoe ruimer visualisatiegebied worden gehanteerd.
- Hoe groter de windturbines, hoe meer ze schaalloos lijken te worden en los van het landschap komen. De windturbineopstelling moet dan of als eigen schaalelement worden gezien, of aan de grootst mogelijke landschappelijke structuur worden gekoppeld.

- Voorkom het "strooien" van windturbines. Dit zal landschappelijk een zeer onrustig en daarmee onwenselijk beeld geven.
- Driewieksmasten geven een rustiger beeld dan tweewieksmasten.
- In het 3D model moeten meerdere standplaatsen in ogenschouw worden genomen, zowel van dichtbij als van ver af.

Tenslotte dient bij de aanleg van windturbines de schade aan het bodemarchief maximaal beperkt te worden: aardkundige waarden en (mogelijke) archeologische waarden.

6.3 BIOVERGISTING

6.3.1 INLEIDING

Biovergisting is een biologisch proces waarmee biomassa wordt omgezet in methaangas. Dit methaangas kan vervolgens met behulp van een gasmotor omgezet worden in elektriciteit en/of warmte. Het restproduct is digistaat en deze kan gebruikt worden als meststof voor de landbouwgronden.

Het is evident dat in het kader van het opwekken van duurzame energie het realiseren van mestvergistingsinstallaties zeer gewenst is.

Naar aard en capaciteit zijn er verschillende typen vergisters te onderscheiden, met een verschillend ruimtebeslag, wat keuzes over de ruimtelijke mogelijkheden van de verschillende typen mogelijk en wenselijk maakt. De te onderscheiden typen zijn boerderij-, buurt- en industriële vergisters:

- Boerderijvergisters: Mest van uitsluitend het eigen agrarisch bedrijf, al dan niet met co-vergistingsmateriaal. Beperkt ruimtebeslag. De vergisting is een onderdeel van de agrarische bedrijfsvoering.
- Buurtvergisters: Mest van het eigen bedrijf en/of uit de directe omgeving van de installatie, ongeacht de capaciteit, al dan niet met co-vergistingsmateriaal. Het ruimtebeslag is globaal 0,5 - 2 ha.
- Industriële vergisters: Mestvergisting met een zodanige verwerkingscapaciteit dat er een zogenaamde 'ontkoppeling' is van de bedrijfsvoering met de regionale verbondenheid omdat anders de installatie niet kan functioneren. Het ruimtebeslag is globaal 2 tot 3 hectare.

In een biovergistingsinstallatie wordt onder gecontroleerde omstandigheden in een biologisch proces de organische slof uit biomassa omgezet in biogas. Het is een proces dat overal in de natuur voorkomt onder zuurstofloze omstandigheden, maar dan alleen ongecontroleerd. Het geproduceerde biogas beslaat voor ongeveer 60% uit methaan en 40% $C0_2$. Biogas wordt vervolgens verbrand in een biogasmotor met daaraan gekoppeld een generator. De hierbij opgewekte groene stroom wordt verkocht en afgeleverd aan het net. De warmte die vrijkomt wordt voor een klein deel benut voor het op temperatuur houden van de biovergistingsinstallatie en de rest kan worden ingezet voor het drogen van de uitgegiste mest.

Alle biomassa die in een biovergistingsinstallatie wordt vergist, komt er na het vergistingsproces van ongeveer 40 à 60 dagen ook weer uit, met uitzondering van dat gedeelte van de organische stof dat is omgezet in biogas. De uitgegiste biomassa (digestaat) beslaat hoofdzakelijk uit water, mineralen(stikstof, fosfaat, kali, etc.), organische stof en kleinere bestanddelen. Bij verwerking wordt het digestaat gescheiden in een dikke fractie en een dunne fractie. Van de dunne fractie wordt met behulp van filtratietechnieken een vloeibare kunstmest vervangende meststof (met name stikstof en kali) en schoon water gemaakt. Voor de productie van kunstmeststikstof is veel fossiele energie vereist.

Op dit moment worden deze technieken in 8 pilots in Nederland beproefd. De dikke fractie kan worden gedroogd met de restwarmte en gekorreld.

6.3.2 NUT EN NOODZAAK

Mestvergisting kan bijdragen aan verschillende duurzaamheidsdoelen:

1. Winnen van energie (biogas) als alternatief voor fossiele brandstof, wat bijdraagt aan het verminderen van CO_2-emissies.
2. Verbeteren van de afzetmogelijkheden van de mest door de mest na he vergisten te scheiden en te bewerken tot beter afzetbare deelproducten.
3. Vervangen van kunstmest door scheidingsproducten kan bijdragen aan energiebesparing omdat het maken van stikstofkunstmest veel energie kost.
4. Minder transportkilometers en dus minder verkeer en energie voor de mestafzet, mits het volume van de restproducten lager wordt door nabewerking (ontwatering) van het digestaat.
5. Minder emissie van broeikasgas uit de stal mits de mest snel uit de stal wordt afgevoerd naar de vergister.

De veehouderij in Coevorden produceert 559.000 ton mest in 2010 (CBS Statline). In paragraaf 3.3. is al gesteld dat er in Coevorden op gemeentelijk niveau geen sprake is van een mestoverschot. Vergisten van mest is echter ook in Coevorden interessant ten behoeve van bovenstaande doelen.

In Figuur 25 is schematisch de hoeveelheid mest per bedrijf weergegeven. Het betreft hier de mestproductie in stallen. De mestproductie in de weilanden is niet meegerekend, want deze is niet beschikbaar voor mestvergisting.

Figuur 25: Mestproductie op basis van het soort en het aantal dieren en kengetallen van het CBS (dierlijk mest en mineralen, 2009)

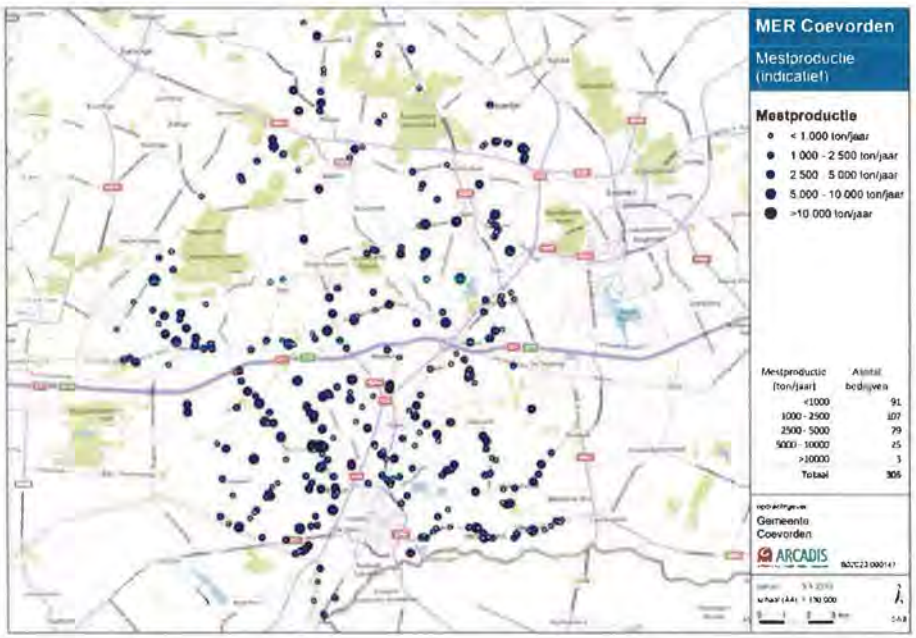

Er zijn in het gebied ruim 300 bedrijven aanwezig die mest produceren. Deze bedrijven hebben een gemiddelde mestproductie van circa 2000 ton/jaar.

In een biovergistingsinstallatie is mest te vergisten en de uitgegiste mest (digestaat) eventueel verder te verwerken tot organische mestkorrels, een mineralenconcentraat en loosbaar water.

Nederland heeft in het kader van energievoorziening en klimaatverandering doelen geformuleerd voor de productie van duurzame energie (biomassa, wind, zon). Programma's van het rijk bevorderen ook de productie van biogas uit biomassa door middel van co-vergisting (dierlijke mest met co-producten). Covergisting in samenhang met ontwateren van en nabewerken de vergiste mest kan leiden tot flinke besparing op transportkilometers in vergelijking met de huidige mestafzet over grote afstand. Biovergisting dient dan ook de gezamenlijke belangen van milieu, energie en veehouderij.

6.3.3 RANDVOORWAARDEN EN EFFECTEN

Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen een aantal randvoorwaarden voor het nader te formuleren beleid rond het thema (co)vergisting van mest. Dit op basis van mogelijke effecten op de volgende aspecten:

- Effecten van (co)vergisten op de mest en het mestoverschot.
- Duurzaamheid, energie en broeikasgassen.
- Verkeer.
- Externe veiligheid.
- Landschap, cultuurhistorie en archeologie.
- Luchtkwaliteit: geur, ammoniak, NO_x en PM_{10}.
- Geluid.
- Bodem en water.
- Licht.

Effect van (co)vergisten op de mest en het mestoverschot

Vergisten van mest gaat in de eerste plaats om het winnen van energie in de vorm methaangas uit de organische stof in de mest. Vergisten laat de meststoffen, bijvoorbeeld stikstof, fosfaat en kali niet verdwijnen uit de mest: die blijven in de vergiste mest, het digestaat achter. Als het digestaat wordt gescheiden, ontwatert en bewerkt tot geconcentreerde natte en droge scheidingsproducten (mineralenconcentraat en/of mestkorrels) verbetert dat de afzetbaarheid van de mest. Bijvoorbeeld als kunstmestvervanger (concentraat) of als organische mestkorrels, wat bovendien minder transportvolume en daardoor minder transportkilometers betekent. De bewerking tot kunstmestvervanger verkeert nog in een experimenteel stadium. Of bewerken en afzetten van scheidingsproducten op grote schaal gaat lukken is nog onzeker en afhankelijk van wettelijke erkenning van de kunstmestvervangers, de afzetbaarheid van de scheidingsproducten en de rentabiliteit van mestvergisting: kosten versus de energieprijs. Positief voor de mestafzet is het hygiëniserende effect van verhitten, wat vereist is bij export van mest.

Vergisten van mest gebeurt, om het rendabel(er) te maken, vaak in combinatie met het vergisten van organische reststoffen en/of speciaal daarvoor geteelde gewassen, bijvoorbeeld energiemaïs. Daarmee nemen de hoeveelheid digestaat en de hoeveelheid meststoffen daarin wel toe, wat de hoeveelheid mest (digestaat) dus juist vergroot. Wettelijk is bepaald dat als meer (gewicht) covergistingsmateriaal dan mest vergist wordt, het digestaat niet meer een toegelaten meststof is maar afval. Daarom gaat ook het beleid van de gemeente Coevorden uit van maximaal 50% covergistingsmateriaal.

Duurzaamheid, energie en broeikasgassen

Gebruik van landbouwgrond voor energieteelt (bijvoorbeeld energiemaïs) vergroot de concurrentie om de ruimte tussen energievoorziening, voedselvoorziening en biodiversiteit.

(Co)vergisten van mest levert per saldo veel meer energie dan het (transport)energie kost. Elektriciteit is te produceren door het gas te verbranden in een motor die een dynamo aandrijft. Het gas is ook als biogas af te zetten, wat wel investeringen vergt voor het reinigen van het gas en het injecteren van het gas in het gasnet.

Of er bespaard wordt op transportkosten van de mest is afhankelijk van het al of niet scheiden en indikken van het digestaat. Als dat wel gebeurt is flink te besparen op transportenergie voor de mestafzet. Als dat niet gebeurt is zelfs meer transportenergie nodig in geval van covergisting.

Biogas vermindert de behoefte aan fossiele energie wat bijdraagt aan het sluiten van de koolstofkringloop en daarmee bijdraagt aan het verminderen van de uitstoot van CO_2 naar de atmosfeer.

Als vergisten van de mest leidt tot een kortere verblijftijd van de mest in mestkelders in de stal of andere opslagen, dan kan dat leiden tot minder uitstoot van methaangas (een sterk broeikasgas) uit deze opslagen.

Verkeer
Nabij de vergister neemt het verkeer toe naarmate de installatie groter is en meer covergisting toepast. Of vergisting in ruimer verband leidt tot minder transport is afhankelijk van het al of niet scheiden en indikken van het digestaat. Als dat wel gebeurt is flink minder transport nodig voor de mestafzet. Als dat niet gebeurt is zelfs meer transport nodig in geval van covergisting. Vergisters zullen moeten liggen aan voor de mate van transport geschikte infrastructuur. Aanvoer van mest met een pijpleiding kan het transport nog aanzienlijk beperken.

Externe veiligheid
Opslag van biogas in een drukloos gasreservoir vormt geen groot extern veiligheidsrisico, zeker als er zich geen grote groepen mensen in de nabijheid bevinden. Afhankelijk van de omvang van de gasopslag ligt de risicocontour (kans van één op 1 miljoen om te overlijden als gevolg van een ongeval in verband met de inrichting) op 25 tot 120 meter afstand.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie
Meest opvallend zijn de mestvergistingsilo's die tot circa 10 meter hoog kunnen zijn. Boerderijvergisters zullen in de regel goed inpasbaar zijn op een boerderijerf. Grote industriële vergisters zullen het best passen (aansluitend) op een bedrijventerrein met vergelijkbare activiteiten. De inpassing van buurtvergisters zal moeten gebeuren op de meest geschikte plek in een buurt: aansluitend bij een agrarisch erf of andere geschikte locatie, bijvoorbeeld een industrieterrein.

Luchtkwaliteit: geur, ammoniak, NO_x en PM_{10}
De installaties zullen moeten voldoen aan geluidseisen en aan de uitstooteisen voor ammoniak, geurstoffen, stikstofoxiden en fijnstof. Verder zullen de installaties moeten voldoen aan de uitstooteisen voor NO_x en PM_{10}. Lokale toename van emissie van ammoniak uit mestvergisting is niet uit te sluiten zodat een passende beoordeling vereist zal zijn van geval tot geval. Mestbe- en verwerking waarbij gebruikt wordt gemaakt van de algemene technieken als mestscheiding leveren een relatief geringe bijdrage aan de emissie van een agrarisch bedrijf en is qua aard van uitstoot vergelijkbaar met een stalsysteem. Door kortere verblijftijd van de mest in de stallen zal minder emissie van ammoniak optreden. Aangenomen wordt dat door het toepassen van vergistingsinstallaties in de gemeente Coevorden de stikstofdepositie per saldo niet zal toenemen.

Weliswaar kan de stikstofemissie nabij de vergistingsinstallaties toenemen omdat bij de mestvergistingstechniek met co-producten NO_x-emissies optreden. De omvang daarvan is echter sterk afhankelijk van o.a. de co-producten en de vormgeving van de installaties. Aangenomen kan echter ook worden dat bij aanwending van een verbeterd mestproduct minder emissies zouden kunnen optreden, mede door de betere beschikbaarheid van mineralen voor het gewas.

Geluid

Geluidsbronnen van covergisting zijn de WKK-motoren (voor opwekken stroom uit biogas), transport, pompen, drogen en pelleteren van het digestaat, ventilatoren en een noodfakkel. Afhankelijk van de omvang van de installatie is in het algemeen een grotere afstand tot geluidgevoelige objecten vereist. Op een industrieterrein geldt de geluidzonering voor dat industrieterrein.

Bodem en water

Installaties voor mestvergisten zijn zo aan te leggen en te beheren dat niet of nauwelijks effecten op water en bodem optreden. Dit door afkoppelen en infiltreren van hemelwater en goede voorzieningen om de bodem te beschermen die bij de vergunningverlening geëist worden.

Licht

De installaties brengen extra verlichting met zich mee. Dat betekent dat bij voorkeur is aan te sluiten bij al "lichte "locaties.

6.3.4 AANBEVELINGEN

De opstellers van dit PlanMER doen de volgende aanbevelingen voor de uitwerking van het beleid voor mestvergisting:

- Afspraken maken met de provincie Drenthe over de wijze van omgaan met mestvergisters in de Programmatische aanpak Stikstof en het Convenant stikstof en Natura 2000.
- Er van uitgaande dat het mogelijk maken kleinschalige bedrijfsgebonden biovergisting emissieneutraal kan plaatsvinden, hoeft voorshands geen onderscheid gemaakt te worden tussen gebieden waar biovergisting wel en niet is toe te laten.

7 Milieubeoordeling grootschalige recreatie en infrastructuur

7.1 INLEIDING

De in de structuurvisie weergegeven voornemens voor grootschalige recreatie en infrastructuur zijn nog erg globaal en worden nog niet uitgewerkt op bestemmingsplanniveau. Daarom is een integrale milieubeoordeling niet mogelijk. Wel is het voor de aspecten geluid en landschap een globale effectbeschrijving te geven op het niveau van de structuurvisie.

7.2 EFFECTEN GELUID

De geluidsbelasting voor bestaande geluidsgevoelige bestemmingen ten gevolge van de realisatie van de grootschalige recreatie en de aanpassing van de infrastructuur (onder andere aanleg ongelijkvloerse kruisingen N34) wordt voornamelijk bepaald door het wegverkeer. Door de verkeersaantrekkende werking van de recreatieactiviteiten zal de geluidsbelasting langs de ontsluitingswegen in meer of mindere mate toenemen. Hier dient bij de planontwikkeling rekening mee te worden gehouden. De geluidsbelasting van het wegverkeer wordt gereguleerd met de Wet geluidhinder. Hierdoor wordt voorkomen dat op geluidsgevoelige bestemmingen geluidhinder boven de gestelde grenswaarde[2] komt.

Het terrein achter het Plopsa Indoor Coevorden wordt als zoekgebied voor ontwikkelingen van nieuwe vormen van recreatie beschouwd. De geluidsniveaus van nieuwe recreatieactiviteiten zijn zeer sterk afhankelijk van de aard van de activiteiten, of deze activiteiten inpandig of buiten plaatsvinden en of de activiteiten alleen overdag of ook 's avonds en/of 's nachts plaatsvinden. De publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' van de VNG geeft ook richtafstanden voor recreatieactiviteiten. De hinderafstanden voor geluid variëren van 10 meter tot 1.500 meter. Het terrein achter het Plopsa Indoor Coevorden ligt op relatief grote afstand van woningen. Wel betreft het een landelijk gebied waardoor rekening moet worden gehouden met een richtwaarde voor de geluidseis van 40 dB(A) in de dagperiode, 35 dB(A) in de avondperiode en 30 dB(A) in de nachtperiode.

Wet geluidhinder

De normstelling voor geluid is geregeld in de Wet geluidhinder en het Besluit geluidhinder. Het betreft de normering voor wegverkeerslawaai, railverkeerslawaai en industrielawaai.

---

[2] Bij de beoordeling van een hogere waarde wordt de situatie per geluidsbron (weg-, rail- en industrielawaai) beoordeeld. Bij vaststelling van een hogere waarde dient de gecumuleerde geluidsbelasting te worden bepaald en moeten worden vastgesteld of geen sprake is van een onaanvaardbare geluidsbelasting. De wijze van cumulatie is vastgelegd in het Reken en meetvoorschrift geluidhinder.

Geluidsgevoelige bestemmingen
Binnen de Wet geluidhinder en het Besluit geluidhinder wordt een onderverdeling gemaakt voor geluidgevoelige bestemmingen. Deze categorieën zijn:
- Woningen.
- Andere geluidgevoelige gebouwen, te weten onderwijsgebouwen, ziekenhuizen, verpleeghuizen, verzorgingshuizen, psychiatrische inrichtingen, medische centra, poliklinieken en medische kleuterdagverblijven.
- Geluidgevoelige terreinen, zoals woonwagenstandplaatsen en terreinen die horen bij gezondheidszorggebouwen voor zover deze gebruikt worden of bestemd zijn voor in de gebouwen verleende zorg. Hierbuiten vallen terreinen rond ziekenhuizen en verpleeghuizen.

Geluidszones
In de wet zijn geluidszones vastgesteld. Met het vaststellen van zones is geregeld dat er onderzoek moet worden uitgevoerd naar de geluidsbelasting op woningen en geluidsgevoelige bestemmingen.
De breedte van de geluidszone rondom wegen is afhankelijk van het aantal rijstroken. In Tabel 13 zijn de afzonderlijke zones weergegeven welke van belang zijn bij aanpassing van bestaande infrastructuur in het kader van onderliggend onderzoek.

Tabel 13: Zonebreedte in stedelijk gebied en buitenstedelijk gebied bij een aantal rijkstroken

Aantal rijstroken	Stedelijk gebied*	Buitenstedelijk gebied*
5 of meer	350	600
3 of 4	350	400
1 of 2	200	250

* Zonebreedte in meters vanuit wegas.

Bij de aanpassing van de bestaande infrastructuur (zoals bijvoorbeeld de N34) gelden bovenstaande zonebreedtes.

Methodiek
De ligging van de locaties waar er sprake is van aanleg van recreatie en aanpassing/aanleg van infrastructuur ten opzichte van de bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen en woningen is in belangrijke mate bepalend voor eventuele geluidhinder afkomstig van wegverkeer.

Op basis van algemeen beschikbare gegevens is globaal ingeschat of de ontwikkelingen invloed kunnen hebben op de geluidgevoelige functies; bebouwde kom, geluidsgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.

Het volgende criterium voor geluid is gehanteerd:
- Verandering geluidsemissie bij geluidsgevoelige bestemmingen.

Huidige situatie en effectbeschrijving
Geluidgevoelige bestemmingen
In de huidige situatie wordt de kern Coevorden omsloten door de wegen N34, N382 en de N863. In de huidige situatie dient er vanuit de Wet geluidhinder voldaan te worden aan de gestelde eisen voor de bestaande situaties vanwege de geluidsbelasting van deze wegen.

Tabel 14: Effectscores geluid

Criterium	Grootschalige recreatie	Aanpassing infrastructuur	Worst case
Verandering geluidsemissie bij geluidsgevoelige bestemmingen	-	0/-	-

De verwachting is dat de realisatie van grootschalige recreatie en de aanpassing van bestaande infrastructuur een licht negatief (-) effect heeft op geluidgevoelige bestemmingen. Het is niet te bepalen in hoeverre ontoelaatbare geluidsbelastingen op gevoelige bestemmingen optreden. Het realiseren van grootschalige recreatie betekent meer verkeer, meer verkeer betekent meer geluidsbelasting. Vanuit die optiek heeft de grootschalige recreatie een negatief effect ten opzichte van de huidige situatie.
De kans dat de aanpassing van de bestaande infrastructuur een negatief effect heeft op de bestaande geluidgevoelige bestemmingen is aanwezig. Dit is echter sterk afhankelijk van in hoeverre er geluid reducerende maatregelen (kunnen) worden toegepast. Indien deze goed toepasbaar zijn is het goed mogelijk dat er geen verschil is met de referentiesituatie. Dit betekent dat aangenomen mag worden dat er lichte toename van geluidhinder zal plaatsvinden ten opzichte van de referentiesituatie. In de worst case situatie zal het positieve effect van geluid reducerende maatregelen niet opwegen tegen het negatieve effect van meer verkeer.

Mitigerende en compenserende maatregelen
Gelet op de effectscores zijn er op het niveau van het bestemmingsplan mitigerende maatregelen noodzakelijk. Hierbij kan gedacht worden aan de toepassing van akoestisch gunstigere verhardingen en afschermende voorzieningen.

Leemten in kennis en informatie
Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

7.3 EFFECTEN LANDSCHAP

Uitbreiding grootschalige recreatie
In zijn algemeenheid zijn er weinig landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige effecten te verwachten van uitbreiding van grootschalige recreatie in het hiervoor aangewezen zoekgebied. Het zoekgebied sluit aan op aanwezige grootschalige recreatiecomplexen. Deze zijn al een verstoring van het historische landschap. Echter de landschappelijke onderlegger zelf is ook weinig gaaf. Het zoekgebied betreft grotendeels een beekdal dat ontgonnen en heringericht is en nog weinig historische kenmerken bevat. Ruimtelijk is het weinig onderscheidend van andere ontginningen in de omgeving. Volgens de kaart cultuurhistorische gaafheid op het Geoportaal van de Provincie Drenthe heeft het gebied dan ook de laagste gaafheid.
Ook bij de Cultuurhistorische Inventarisatie van de gemeente Coevorden is het gebied niet als bijzonder aangemerkt. Volgens de IKAW kaart op het Geoportaal heeft het gebied een lage- tot middelhoge verwachtingswaarde. Wel maakt het zoekgebied onderdeel uit van de het Belvedèregebied Schoonebeek–Bargerveen. Dit Belvedèregebied is waardevol door de variatie van historische ontginningstypen. Gezien de eerder genoemde aanduidingen van beperkte gaafheid is het niet duidelijk welke betekenis juist het zoekgebied heeft binnen het gehele Belvedèregebied.

Verbreding N34

De N34 doorsnijdt afwisselende landschapstypen. Het gaat hierbij vooral om ontginningslandschappen, beekdalen en essen. De huidige weg ligt vlak, a-niveau in het landschap. Het is een autonome lijn die niet is gekoppeld aan landschappelijke structuren. Mede doordat de weg nauwelijks wordt begeleid door groenstructuren, maar bijvoorbeeld ook weinig wordt verlicht, valt ze vaak helemaal niet op in het landschap. Vooral op de punten waar andere wegen de N34 kruisen, wordt de weg zichtbaar door viaducten. Gezien de vaak grote ruimtes om de weg, is verbreding van de weg visueel-ruimtelijk landschappelijk geen probleem. Wel is het aandachtspunt dat indien de weg een smalle middenberm en dus een middengeleider krijgt, dit een storend element in de ruimte is. Zij tast het vlakke karakter van de weg in het landschap aan. Binnen de grootschaligheid van de ruimtes is dit relatief, maar zou toch samen met andere wegobjecten (bebording, verlichting) vermeden moeten worden. Enkele kruisende structuren als lanen zijn landschappelijk waardevol, maar op het geheel van het landschap zal de impact beperkt zijn als deze iets meer zouden worden doorsneden.

Cultuurhistorisch en aardkundig doorsnijdt de N34 waardevolle gebieden. Aardkundig is het gebied bij Dalen en (Achterste) Erm waardevol. Deze gebieden worden in de Cultuurhistorische Inventarisatie Coevorden als cultuurhistorisch als zeer waardevol aangeduid. Bij Erm wordt een historische Es doorsneden. Hier kruist de N34 ook de prehistorische route die in de CHI aangeduid wordt als element van Provinciaal Belang Archeologie. Hierbij geldt een buffer van 200m. De weg doorsnijdt ook het lint van Holsloot dat in de CHI ook als cultuurhistorisch zeer waardevol wordt aangemerkt. Bij Holsloot ligt volgens de CHI Coevorden tevens een AMK terrein met archeologische waarde. Ook op andere plaatsen langs de N34 liggen (weliswaar kleinere) AMK terreinen. De archeologische verwachtingswaarde (IKAW kaart Geoportaal) bij Dalen, Holsloot en Erm is hoog. Op de overige delen is deze relatief laag.
De huidige N34 heeft binnen de gemeente Coevorden alleen tussen Holsloot en Erm 2x2 rijstroken. Juist dit is het meest gevoelige gebied. Buiten dit deeltraject is het gebied rond Dalen het meest gevoelig. Samenvattend zal verbreding van de N34 landschappelijk weinig effect hebben. Door het voorkomen van begeleidende elementen als een middengeleider zal de kwaliteit van de weg als onopvallende lijn maximaal blijven. Cultuurhistorische en aardkundig heeft de weg in een aantal deelgebieden wel negatieve effecten. Echter de meest gevoelige trajectdelen hebben al 2x2 rijstroken. De totale impact wordt hierdoor wat beperkt. Door zorgvuldige positionering en mitigerende maatregelen kunnen de overige effecten maximaal worden beperkt.

8 Milieubeoordeling veehouderij (incl. Passende Beoordeling)

8.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten van de verkenningen op de verschillende milieuaspecten. De effecten zijn getoetst op basis van verschillende criteria. Omdat significant negatieve gevolgen voor de Natura 2000-gebieden op voorhand niet zijn uit te sluiten, is in dit hoofdstuk ook een passende beoordeling opgenomen, verplicht op grond van de Natuurbeschermingswet. Voor deze beoordeling is de verandering aan stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden getoetst aan de feitelijke situatie. Dit is de vergunde situatie van alle veehouderijbedrijven gecorrigeerd op de feitelijke stalbezetting volgens CBS-Statline. Onderstaande subparagrafen beschrijven respectievelijk het studiegebied, de planhorizon, de beoordelingsschaal en de relevante aspecten. De daaropvolgende paragrafen geven per aspect de effectbeschrijving weer. De passende beoordeling is opgenomen onder het aspect natuur.

8.1.1 STUDIEGEBIED

Bij de beschrijving van de mogelijke effecten voor een aantal thema's zal sprake zijn van een groter beïnvloedingsgebied dan het plangebied voor het nieuwe bestemmingsplan, omdat er ook sprake kan zijn van mogelijke effecten buiten het plangebied.

Veelal zal de gehele gemeente Coevorden het studiegebied voor de effectbeschrijving zijn. Echter, daar waar relevant (bijvoorbeeld voor het thema ammoniakdepositie op bos- en natuurgebieden) zal het studiegebied worden uitgebreid met gebieden buiten Coevorden en bijvoorbeeld ook aanpalende gemeenten of verder weg gelegen natuurgebieden betreffen.

8.1.2 PLANHORIZON

Omdat het bestemmingsplan een looptijd van minstens tien jaar zou moeten omvatten, geldt als planhorizon – en dus als referentiejaar – de situatie anno 2022.

8.1.3 BEOORDELINGSSCHAAL

De ontwikkeling van de veehouderij leidt tot effecten voor het milieu. Dit zijn overigens niet altijd negatieve effecten, ook positieve effecten kunnen optreden. In het MER zijn de effecten van de verkenningen op verschillende aspecten in beeld gebracht en vergeleken met de referentiesituatie. Per aspect worden één of meer criteria gebruikt voor de effectbeoordeling. De effecten worden kwalitatief beoordeeld met de een zevenpunts-beoordelingsschaal (zie Tabel 15).

Tabel 15: Effectscores.

Score	Omschrijving
++	Zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	Positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief ten opzichte van de referentiesituatie
- -	Zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie

8.1.4 RELEVANTE ASPECTEN

De ontwikkeling van agrarische bedrijvigheid kenmerkt zich door een aantal prominente gevolgen voor de leefomgeving en het milieu, die in het MER aan de orde komen. De effecten van de verkenningen op deze aspecten zijn in de volgende paragrafen nader uitgewerkt.

In Tabel 16 is weergegeven welke thema's worden beschreven en of deze wel of niet relevant zijn voor de veehouderij.

Tabel 16: Relevantie van thema's voor beoordeling van veehouderij in het MER

Aspect	Criterium	Toelichting
Natuur	Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, Wav-gebieden en overige natuur	Stalemissies dragen bij aan ammoniak- en stikstofdepositie
	Soortbescherming Flora- en faunawet	Wellicht is er sprake van het doden van soorten of vernietigen van leefgebieden
Milieuhygiëne	Geurhinder	Stalemissies leveren bijdrage aan geurhinder
	Fijn stof	Emissies uit vrachtverkeer en veehouderij (met name pluimveehouderij)
	Geluidhinder (bij gevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden en overige bos en natuurgebieden)	Vanwege geluidsemissie van ventilatiesystemen en verkeer
Landschap, cultuurhistorie en aardkunde	Visueel- ruimtelijke beïnvloeding van het landschap	Invloed van verstening/ bouwmassa op de beleving van het landschap
	Beïnvloeding van landschappelijke patronen, objecten en elementen	Invloed van verstening/ bouwmassa op waardevolle landschapselementen in het landschap, bijvoorbeeld monumentale bomen, (hak)houtsingels etc.
	Beïnvloeding historisch geografische waarden	Invloed van verstening/ bouwmassa op historisch geografische waarden, bijvoorbeeld historische kavelpatronen
	Beïnvloeding historische stedenbouwkundige/ architectonische waarden	Invloed van verstening/ bouwmassa op waardevolle historische stedenbouwkundige/ architectonische waarden, bijvoorbeeld aantasting van historische boerderijen, hooibergen of erfensembles
	Beïnvloeding van de archeologische waarden	Aanleg funderingen en mestkelders
	Beïnvloeding aardkundige waarden	Aanleg funderingen en mestkelders

Aspect	Criterium	Toelichting
Verkeer	Verkeersafwikkeling	Vrachtverkeer op plattelandswegen
	Verkeersveiligheid	Effect op andere weggebruikers
Leefmilieu	Volksgezondheid	Vanwege zoönosen, ammoniak, geur en fijn stof
	Recreatief medegebruik	Aantrekkelijkheid buitengebied
Water & Bodem	Beïnvloeding van bodemstructuur en geomorfologie	Bij uitbreiding van stallen
	Beïnvloeding van het grond- en oppervlaktewatersysteem	Te compenseren door waterneutraal bouwen (uitgangspunt)
	Beïnvloeding van de bodemkwaliteit en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit	Vanwege vergunningeisen als vloeistofdichte vloeren geen effect
Duurzaamheid en klimaat	Efficiëntere bedrijfsvoering	Toepassen van energiezuinige technieken, synergie-voordeel
	CO_2-uitstoot	CO_2-uitstoot door bedrijfsvoering

8.2 NATUUR

Methodiek

De volgende criteria worden gehanteerd:

- Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden (=passende beoordeling).
- Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur.
- Soortbescherming Flora- en faunawet.

Voor wat betreft stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, Wav-gebieden en overige natuur is de ontwikkeling van de veehouderij van belang. Aangezien op het niveau van dit MER de detailinformatie over soorten niet voorhanden is, is er op hoofdlijnen getoetst aan de effecten op soorten door invloed van de veehouderij. Ook kan de veehouderij invloed hebben op barrièrewerking en ruimtebeslag vanwege eventuele uitbreiding van veehouderij.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Natura 2000-gebieden

Binnen het grondgebied van de gemeente Coevorden zijn geen Natura 2000-gebieden aanwezig. De meest nabijgelegen gebieden zijn weergegeven in Figuur 26. Het betreft de volgende Natura 2000-gebieden: Mantingerzand.

- Mantingerbos.
- Elperstroomgebied.
- Bargerveen.
- Dwingelerveld.
- Drouwenerzand.
- Drentsche Aa-gebied.
- Witterveld.
- Dalum-Wietmarscher Moor und Georgsdorfer Moor (Duitsland).

Figuur 26: Natura-gebieden in de omgeving van Coevorden

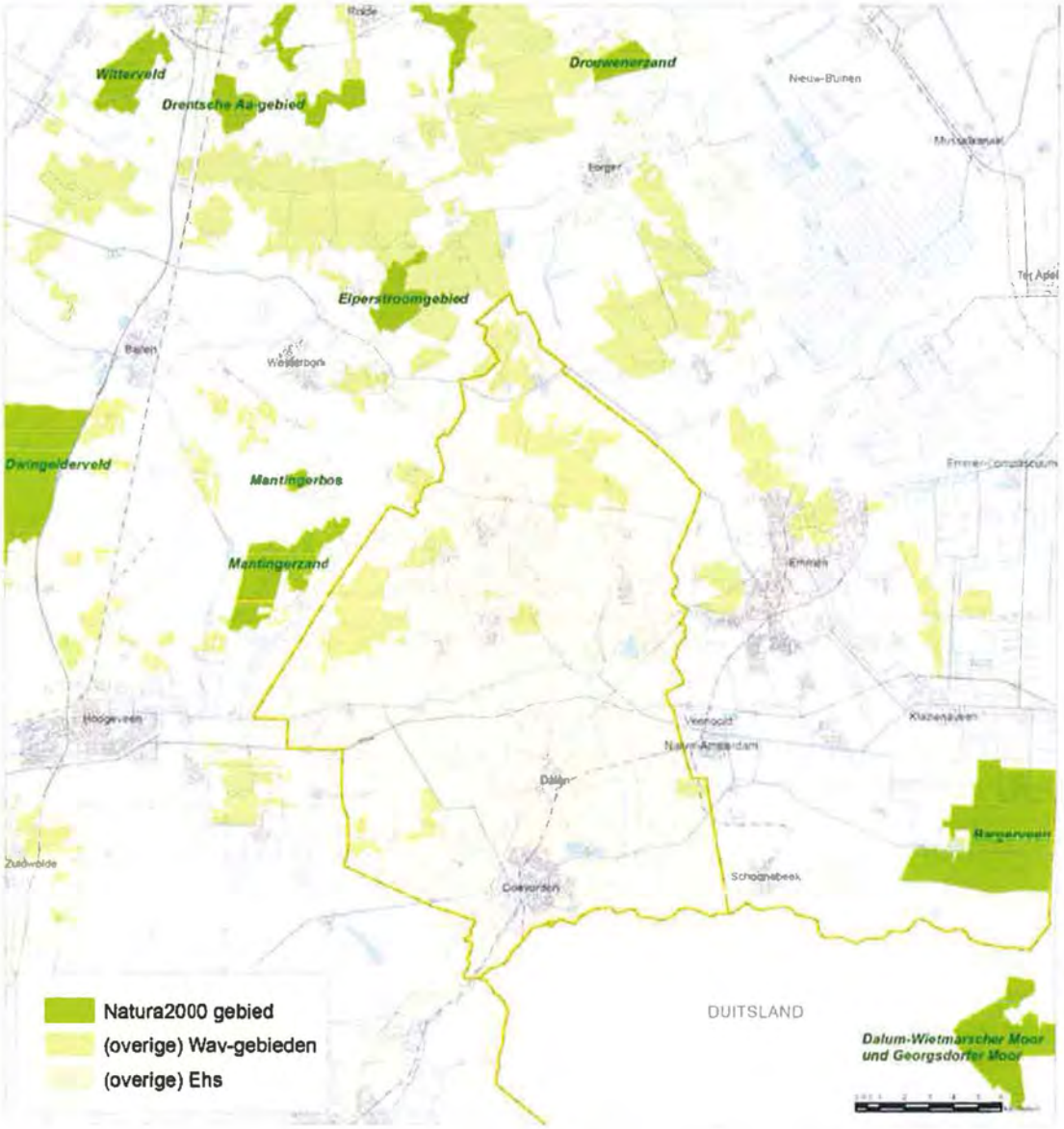

Onderstaand volgt een korte beschrijving van de beschermde Natura 2000-gebieden. Voor de gebiedsbeschrijvingen zijn teksten overgenomen uit (ontwerp)besluiten van de gebieden (Bron: website ministerie van EL&I).

Natura 2000-gebied Mantingerbos

1) Gebiedsbeschrijving

Het Mantingerbos bestaat uit een drietal bosjes (het eigenlijke Mantingerbos, het Thijnsbosje en het Noordlagerbos) en beekdalgraslanden langs het Oude Diep. Het Mantingerbos is een oud bosrestant waarin hulst plaatselijk aspectbepalend is. De bodem van het Mantingerbos is een van de oudste onberoerde bosbodems van Drenthe.

2) Habitattypen en kritische depositiewaarden

In Tabel 17 zijn de kwalificerende habitattypen uit het Natura 2000-gebied Mantingerbos weergegeven. In de tabel staan tevens de kritische depositiewaarden van de betreffende habitattypen.

Tabel 17: Aangewezen habitattypen voor Natura 2000-gebied Mantingerbos (bron: ministerie van EL&I en Van Dobben &Van Hinsberg, 1998)

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie mol N/ha/jr.	Kritische depositie kg N/ha/jr.	Gevoeligheid
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	Behoud oppervlakte en kwaliteit	1400	20	Gevoelig
H9190	Oude eikenbossen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig

Natura 2000-gebied Mantingerzand

1) Gebiedsbeschrijving

Het Mantingerzand is een stuifzandgebied begroeid met vochtige en droge heiden en jeneverbessen. Verspreid liggen enkele naald- en loofbosjes. In laagten zijn vochtige gebieden aanwezig waaronder enkele zure vennen. Een aanzienlijk deel van het gebied bestaat uit voormalige landbouwgronden die worden ontwikkeld tot natuur.

2) Habitattypen en kritische depositiewaarden

In Tabel 18 zijn de kwalificerende habitattypen uit het Natura 2000-gebied Mantingerzand weergegeven. In de tabel staan tevens de kritische depositiewaarden van de betreffende habitattypen.

Tabel 18: Aangewezen habitattypen voor Natura 2000-gebied Mantingerzand (bron: ministerie van EL&I en Van Dobben &Van Hinsberg, 1998)

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie mol N/ha/jr.	Kritische depositie kg N/ha/jr.	Gevoeligheid
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie mol N/ha/jr.	Kritische depositie kg N/ha/jr.	Gevoeligheid
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	Behoud oppervlakte en kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig
H2330	Zandverstuivingen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit	740	10,4	Zeer gevoelig
H3160	Zure vennen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	410	5,8	Zeer gevoelig
H4010	Vochtige heiden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige heiden hogere zandgronden (subtype A)	1300	18	Zeer gevoelig
H5130	Jeneverbesstruwelen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	2180	30,5	gevoelig
H6230	Heischrale graslanden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit	830	11,6	Zeer gevoelig

Natura 2000-gebied Elperstroomgebied

1) Gebiedsbeschrijving

Het Elperstroomgebied is een reliëfrijk gebied in een oorspronggebied en bovenloop van de Beilerstroom op de westelijke flank van de Hondsrug. Door het reliëf en de verscheidenheid in grondwaterstromen zijn veel natuurlijke gradiënten tussen de vegetatietypen aanwezig. Kenmerkend is het typische beek- en esdorpenlandschap tussen de aangrenzende boswachterijen van Grollo en Schoonlo op voormalige heidegronden. Langs de beek liggen voornamelijk graslanden, van elkaar gescheiden door greppels, houtwallen en kleine bosjes. In het deelgebied de Reitma komen zeer oude onbemeste graslanden voor. Door de kenmerkende geologische en bodemkundige eigenschappen stroomt hier in winter en voorjaar relatief kalkrijk grondwater toe, waardoor zich hier kalkmoerassen, blauwgraslanden en heischrale graslanden ontwikkeld hebben.

2) Habitattypen en kritische depositiewaarden

In Tabel 19 zijn de kwalificerende habitattypen uit het Natura 2000-gebied Elperstroomgebied weergegeven. In de tabel staan tevens de kritische depositiewaarden van de betreffende habitattypen.

Tabel 19: Aangewezen habitattypen voor Natura 2000-gebied Elperstroomgebied (bron: ministerie van EL&I en Van Dobben &Van Hinsberg, 1998)

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie (mol N/ha/jr.)	Kritische depositie)kg N/ha/jr.)	Gevoeligheid
H4010	Vochtige heiden	Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit vochtige heiden, hogere zandgronden (subtype A).	1300	18	Zeer gevoelig

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie (mol N/ha/jr.)	Kritische depositie)kg N/ha/jr.)	Gevoeligheid
H6230	*Heischrale graslanden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit	830	11,6	Zeer gevoelig
H6410	Blauwgraslanden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig
H7230	Kalkmoerassen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig

Natura 2000-gebied Bargerveen

1) Gebiedsbeschrijving

Het Bargerveen in het zuidoosten van Drenthe is het grootste hoogveenrestant van ons land en deel van het ooit zeer uitgestrekte Bourtangerveen op de grens van Nederland en Duitsland. Voor het herstel van hoogveen is gebruik gemaakt van compartimentering met veendammen. Het gebied bestaat uit rustend en actief hoogveen, droge en vochtige heide en enkele bossen. Vrij grote gebiedsdelen zijn door langdurig gebruik met lichte drainage omgevormd tot schraal grasland (bovenveengraslanden). In het noordelijke deel van het gebied, het Meerstalblok, komen circa 20 meerstallen voor op de onvergraven en weinig vergraven terreinen. Dit zijn voormalige veenmeertjes welke kenmerkend waren voor het centrum van de meest ontwikkelde grote gewelfde hoogveencomplexen. Door de gradiënt naar de Hondsrug is er een grote variatie aan biotopen aanwezig.

2) Habitattypen en kritische depositiewaarden

In Tabel 20 zijn de kwalificerende habitattypen uit het Natura 2000-gebied Bargerveen weergegeven. In de tabel staan tevens de kritische depositiewaarden van de betreffende habitattypen.

Tabel 20: Aangewezen habitattypen voor Natura 2000-gebied Bargerveen (bron: ministerie van EL&I en Van Dobben &Van Hinsberg, 1998)

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie (mol N/ha/jr.)	Kritische depositie (kg N/ha/jr.)	Gevoeligheid
H6230	*Heischrale graslanden	Behoud oppervlakte en kwaliteit	830	11,6	Zeer gevoelig
H7110	* Actieve hoogvenen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, hoogveenlandschap (subtype A).	400	5	Zeer gevoelig
H7120	Herstellende hoogvenen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. Achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattype actieve hoogvenen, hoogveenlandschap (H7110A) is toegestaan.	400	5	Zeer gevoelig

Natura 2000-gebied Dwingelerveld

1) Gebiedsbeschrijving

Het Dwingelderveld is een uitgestrekt heideterrein in het oude Drentse esdorpenlandschap. Het gebied herbergt uitgestrekte vochtige heidegebieden, hoogveenvennen, zure en zwakgebufferde vennen, oude eikenbossen, een klein

hoogveen, droge heide, stuifzanden en jeneverbesstruwelen. De Boswachterij Dwingeloo bestaat uit bossen die begin 20e eeuw zijn aangeplant op stuifzand en heide. In de bossen liggen diverse vennetjes en heidevelden. Het Lheebroekerzand is een zeer afwisselend stuifzandgebied met bos, heide en jeneverbesstruweel. De Anserdennen is een heuvelachtig deel waar gemengd bos, heide en vennen op voormalig stuifzand voorkomen.

2) Habitattypen en kritische depositiewaarden

In Tabel 21 zijn de kwalificerende habitattypen uit het Natura 2000-gebied Dwingelerveld weergegeven. In de tabel staan tevens de kritische depositiewaarden van de betreffende habitattypen.

Tabel 21: Aangewezen habitattypen voor Natura 2000-gebied Dwingelerveld (bron: ministerie van EL&I en Van Dobben&Van Hinsberg, 1998)

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie (mol N/ha/jr.)	Kritische depositie (kg N/ha/jr.)	Gevoeligheid
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig
H2330	Zandverstuivingen	Behoud oppervlakte en kwaliteit	740	10,4	Zeer gevoelig
H3130	Zwakgebufferde vennen	Behoud oppervlakte en kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattype H3160 zure vennen is toegestaan			
H3160	Zure vennen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit	410	5,8	410
H4010	Vochtige heiden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige heiden, hogere zandgronden (subtype A).	1300	18	Zeer gevoelig
H4030	Droge heiden	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig
H5130	Jeneverbesstruwelen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	2180	30,5	gevoelig
H6230	*Heischrale graslanden	Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit	830	11,6	Zeer gevoelig
H7110	* Actieve hoogvenen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, heideveentjes (subtype B).	400	5	Zeer gevoelig

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie (mol N/ha/jr.)	Kritische depositie (kg N/ha/jr.)	Gevoeligheid
H7120	Herstellende hoogvenen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattype H7110 actieve hoogvenen hoogveenlandschap (subtype A), opgenomen als complementair doel, is toegestaan.	400	5	Zeer gevoelig
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit	1600	22	Gevoelig
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	1400	20	Gevoelig
H9190	Oude eikenbossen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig

Natura 2000-gebied Drouwenerzand

1) Gebiedsbeschrijving

Het Drouwenerzand is een actief stuifzandgebied op de flank van de Hondsrug, waarin centraal een actieve stuifzandkern voorkomt. Het Drouwenerzand is ontstaan door overmatige begrazing van schapen en plaggenwinning in de 18e en 19e eeuw. Daarna is een uitgestrekte begroeiing ontstaan met jeneverbesstruwelen die nog steeds aanwezig is in het noordelijke en oostelijke gedeelte. Het stuifzand is in het begin van de 20ste eeuw gedeeltelijk beteugeld door bebossingen met grove den. De begroeiing van het heuvelachtige terrein bestaat in het oostelijke deel naast jeneverbes uit struikheide en grote oppervlakten kraaiheide, vochtige heide en oude eikenbossen. Het Drouwenerzand verschilt van andere Drentse stuifzandterreinen omdat het zand mineralenrijk is.

2) Habitattypen en kritische depositiewaarden.

Tabel 22: Aangewezen habitattypen voor Natura 2000-gebied Drouwenerzand (bron: ministerie van EL&I en Van Dobben &Van Hinsberg, 1998)

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie (mol N/ha/jr.)	Kritische depositie (kg N/ha/jr.)	Gevoeligheid
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie (mol N/ha/jr.)	Kritische depositie (kg N/ha/jr.)	Gevoeligheid
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	Behoud oppervlakte en kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig
H2330	Zandverstuivingen	Behoud oppervlakte en kwaliteit	740	10,4	Zeer gevoelig
H4010	Vochtige heiden	Behoud oppervlakte en kwaliteit	1300	18	Zeer gevoelig
H5130	Jeneverbesstruwelen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	2180	30,5	gevoelig
H9190	Oude eikenbossen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig

Natura 2000-gebied Drentsche Aa-gebied

1) Gebiedsbeschrijving

Het Drentsche Aa-gebied omvat een redelijk compleet laaglandbekensysteem met oorspronggebieden, bovenlopen, middenlopen en benedenlopen. De meanderende Drentsche Aa loopt door oud Drents cultuurlandschap met madelanden (graslanden), bosjes, houtwallen, essen (akkers), heide, jeneverbesstruwelen, hunebedden, esdorpen en landgoederen. Door het gebied lopen een groot aantal beken en beekjes. In het gebied komen daarnaast ook heideterreinen voor. Het Ballooërveld is een uitgestrekt heidegebied met enig naaldbos. De Gasterse Duinen is een heuvelachtig gebied met stuifzand, heide, gagelstruwelen en bos.

Kampsheide omvat droge en vochtige heide, jeneverbesstruwelen, een ven, naald- en loofbos. De Vijftig Bunder is een heidegebied in het noorden van het gebied, op de flank van het beekdal van de Drentsche Aa.

2) Habitattypen en kritische depositiewaarden

In Tabel 23 zijn de kwalificerende habitattypen uit het Natura 2000-gebied Drentsche Aa-gebied weergegeven. In de tabel staan tevens de kritische depositiewaarden van de betreffende habitattypen.

Tabel 23: Aangewezen habitattypen voor Natura 2000-gebied Drentsche Aa-gebied (bron: ministerie van EL&I en Van Dobben &Van Hinsberg, 1998)

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie (mol N/ha/jr.)	Kritische depositie (kg N/ha/jr.)	Gevoeligheid
H2110	Stuifzandheiden met struikhei	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.	1100	15	Zeer gevoelig
H2120	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig
H3160	Zure vennen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	410	5,8	Zeer gevoelig
H3260	Beken en rivieren met waterplanten	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit beken en rivieren met waterplanten, waterranonkels (subtype A).	>2400	>34	Minder/niet gevoelig
H4010	Vochtige heiden	Uitbreiding oppervlakte en	1300	18	Zeer gevoelig

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie (mol N/ha/jr.)	Kritische depositie (kg N/ha/jr.)	Gevoeligheid
		verbetering kwaliteit vochtige heiden, hogere zandgronden (subtype A).			
H4030	Droge heiden	Behoud oppervlakte en kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig
H5130	Jeneverbesstruwelen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.	2180	30,5	gevoelig
H6230	*Heischrale graslanden	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit	830	11,6	Zeer gevoelig
H6410	Blauwgraslanden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.	1100	15	Zeer gevoelig
H7110	* Actieve hoogvenen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, heideveentjes (subtype B).	400	5	Zeer gevoelig
H7140	Overgangs- en trilvenen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.	700-1200	10-16,9	Zeer gevoelig
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	Behoud oppervlakte en kwaliteit	1600	22	Gevoelig
H9160	Eiken-haagbeukenbossen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit eiken-haagbeukenbossen, hogere zandgronden (subtype A).	1400	20	Gevoelig
H9190	Oude eikenbossen	Behoud oppervlakte en kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig
H91D0	Hoogveenbossen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.	1800	25	Gevoelig
H91E0	Vochtige alluviale bossen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen (subtype C).	1860	33,8	Gevoelig

Natura 2000-gebied Witterveld

1) Gebiedsbeschrijving

Het Witterveld is een heide- en hoogveengebied ten zuidwesten van Assen. Het gebied maakte in het verleden onderdeel uit van de uitgestrekte Smildervenen die ooit grote delen van Noordwest-Drenthe en aangrenzend Friesland bedekten. Vrijwel het gehele oorspronkelijke hoogveengebied is afgegraven. Het Witterveld is door een samenloop van omstandigheden echter gespaard gebleven van ernstige ontwatering en afgraving. In het gebied worden vochtige en droge heidevegetaties, rustend hoogveen, levende hoogveenvegetaties, plaatselijk opgaand bos, enkele schraalgraslanden en open water aangetroffen. Er is een goed ontwikkelde gradiënt van hoogveen naar droge heide op zandgrond aanwezig, waarin alle bijbehorende habitattypen goed ontwikkeld voorkomen.

2) Habitattypen en kritische depositiewaarden

In Tabel 24 zijn de kwalificerende habitattypen uit het Natura 2000-gebied Witterveld weergegeven. In de tabel staan tevens de kritische depositiewaarden van de betreffende habitattypen.

Tabel 24: Aangewezen habitattypen voor Natura 2000-gebied Witterveld (bron: ministerie van EL&I en Van Dobben &Van Hinsberg, 1998)

Code	Habitat	Instandhoudingsdoelstelling	Kritische depositie (mol N/ha/jr.)	Kritische depositie (kg N/ha/jr.)	Gevoeligheid
H4010	Vochtige heiden	Behoud oppervlakte en kwaliteit vochtige heiden, hogere zandgronden(subtype A).	1300	18	Zeer gevoelig
H4030	Droge heiden	Behoud oppervlakte en kwaliteit	1100	15	Zeer gevoelig
H7110	* Actieve hoogvenen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, hoogveenlandschap (subtype A) en behoud van oppervlakte en kwaliteit actieve hoogvenen, heideveentjes (subtype B).	400	5	Zeer gevoelig
H7120	* Herstellende hoogvenen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattype actieve hoogvenen, hoogveenlandschap (H7110A), is toegestaan.	400	5	Zeer gevoelig
H91D0	* Hoogveenbossen	Behoud oppervlakte en kwaliteit	1800	25	Gevoelig

Natura 2000-gebied Dalum-Wietmarscher Moor und Georgsdorfer Moor

Dalum Wietmarscher Moor und Georgsdorfer Moor is een Duits Vogelrichtlijngebied waar broedvogels en trekvogels voorkomen. Het gebied bestaat uit twee delen van een hoogveencomplex, dat in het verleden afgegraven is en nu weer aan de natuur is teruggegeven. In de huidige situatie komt er nog weinig vegetatie voor. In de algemene documenten[3] over dit gebied zijn geen aanwijzingen gevonden dat er habitattypen zijn aangewezen voor dit gebied. Omdat dit op dit moment niet valt uit te sluiten, zijn voor de zekerheid depositieberekeningen uitgevoerd voor het gebied.

Wav-gebieden

In Figuur 9 zijn de Wav-gebieden weergegeven die gelegen zijn in en rondom het plangebied. Alleen 'voor verzuring gevoelige' gebieden die liggen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) kunnen als zeer kwetsbaar worden aangewezen. Er vallen diverse kwetsbare gebieden binnen het plangebied. De wat grotere betreffen het Mepperveld, Boswachterij Gees (met Heide Hoge Stoep) en Boswachterij

[3] Website Natura 2000 in Europe: http://natura2000.eea.europa.eu/#
en website Bond: http://www.bfn.de/0316_natura2000.html

Sleenerzand. Deze gebieden bevatten loofbossen, vennetjes, heidevelden, stuifzandgebied (Sleenerzand) en akkerlanden. Er leven reptielen (adder, ringslang, zandhagedis, hazelworm), diverse vogels (o.a. havik, buizerd, wespendief), vlinders en zoogdieren als das en boommarter.

Overige natuur

In de gemeente Coevorden is een aantal EHS-gebieden (waaronder grote gebieden als Oosterhesselerlanden en Koematen) en Ecologische Verbindingszones (EVZ) gelegen. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Het vormt de basis voor het Nederlandse natuurbeleid. Deze EHS-gebieden zijn weergeven in Figuur 27.

Figuur 27: EHS in de gemeente Coevorden

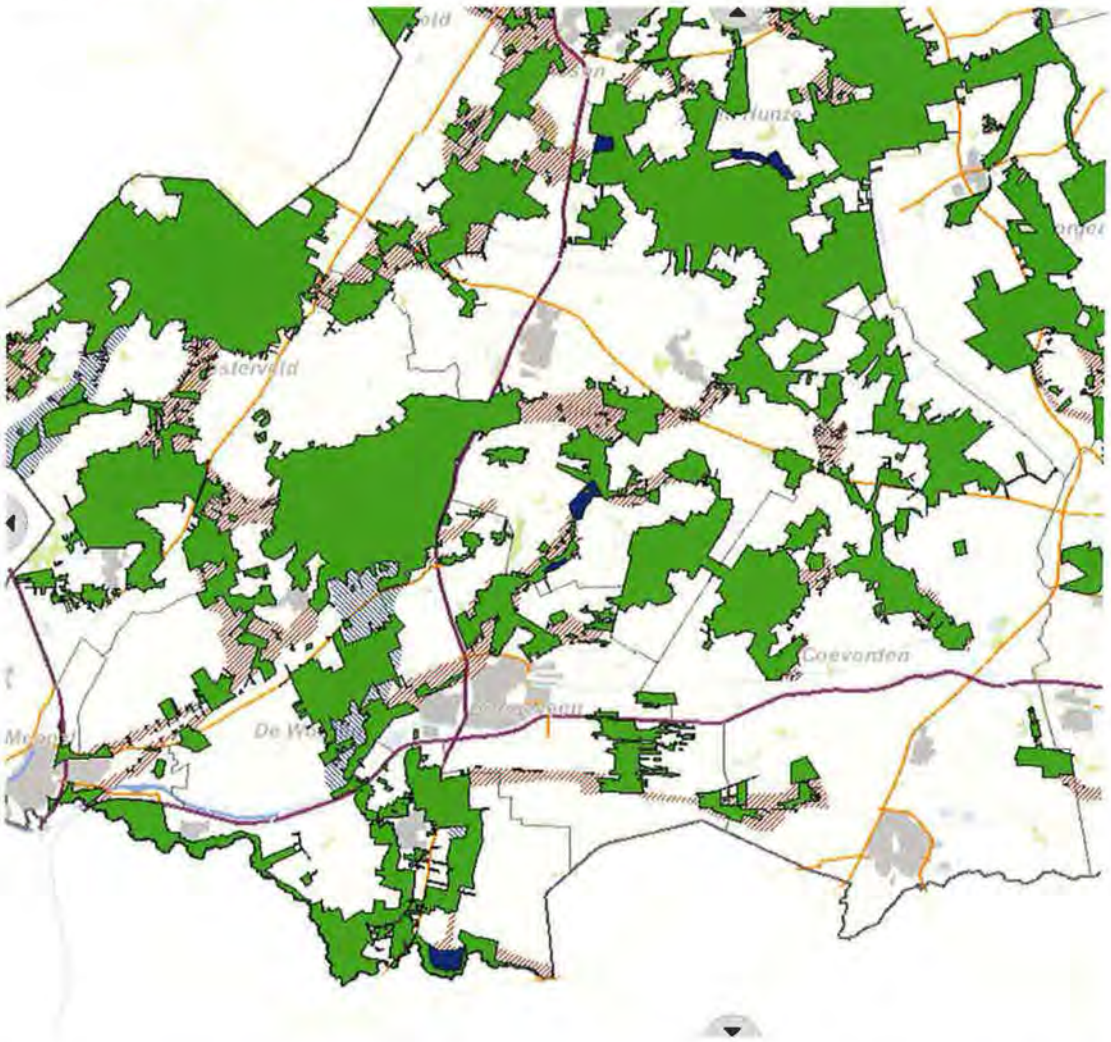

In het Natuurbeheerplan heeft de provincie Drenthe de natuurdoelen voor de EHS-gebieden vastgesteld. De basis van dit plan bestaat uit een tweetal kaarten:

- Beheertypenkaart (huidige natuurbeheertypen).
- Ambitiekaart (gewenste natuurbeheertypen).

Op de natuurambitiekaart staan de natuurbeheertypen weergeven voor de gemeente Coevorden zoals gesteld in het Natuurbeheerplan (zie Figuur 28).

Figuur 28: Natuurambitiekaart gemeente Coevorden

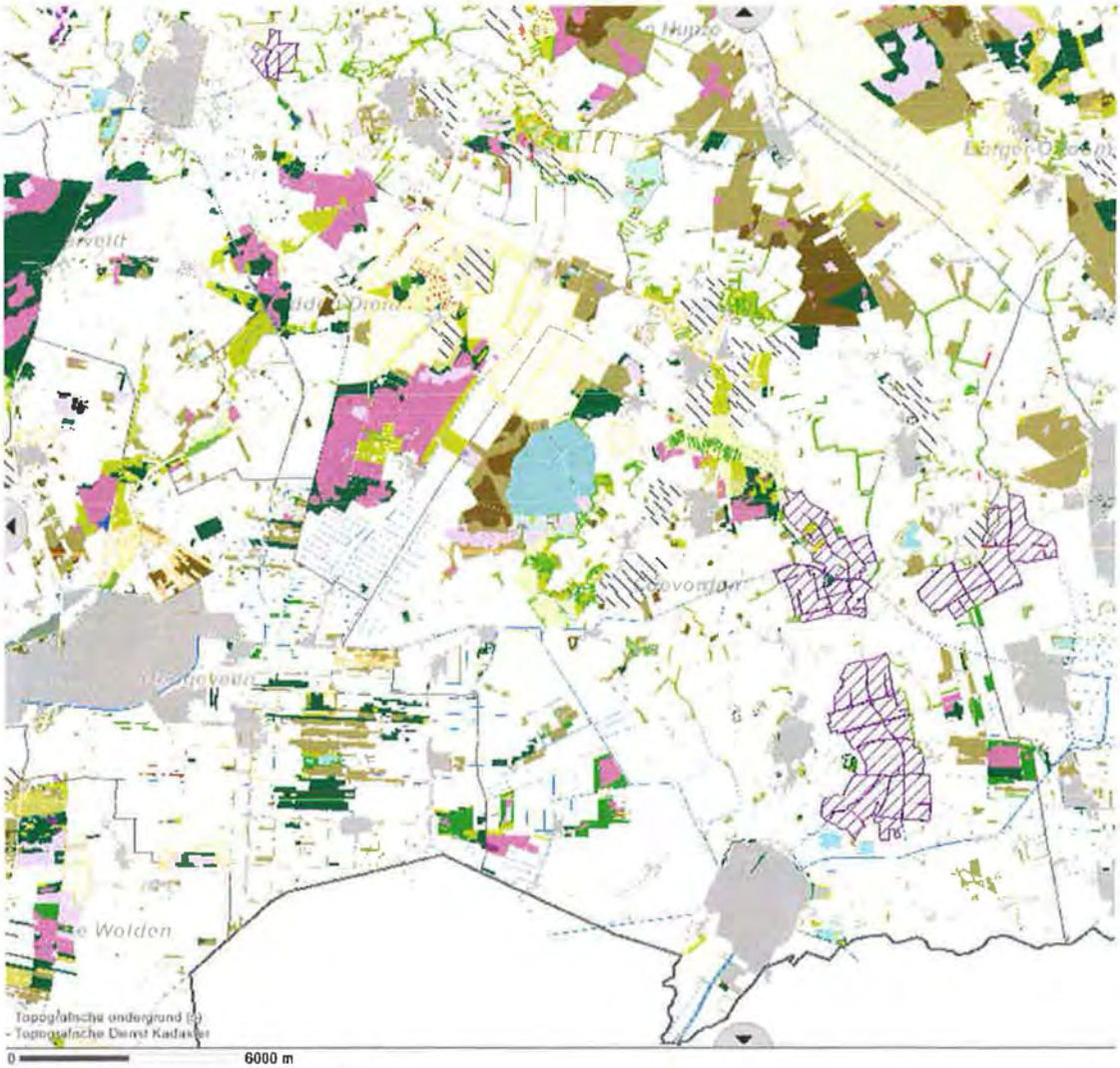

Aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend
© topografische ondergrond TDKadaster

- A01.01 Weidevogelgebied
- A01.02 Akkerfaunagebied
- A01.03 Ganzen
- A02.01 Botanisch waardevol grasland
- A02.02 Botanisch waardevol akkerland
- N00.01 Nog om te vormen naar natuur
- N00.02 Nog om te vormen vanuit natuur
- N01.03 Grootschalige rivier- of moeraslandschap
- N01.04 Grootschalige zand- of kalklandschap
- N03.01 Beek en bron
- N04.02 Zoete Plas
- N05.01 Moeras
- N05.02 Gemaaid rietland
- N06.01 Veenmosrietland en moerasheide
- N06.02 Trilveen
- N06.03 Hoogveen
- N06.04 Vochtige heide
- N06.05 Zwakgebufferd ven
- N06.06 Zuur ven of hoogveenven
- N07.01 Droge heide
- N07.02 Zandverstuiving
- N10.01 Nat schraalland
- N10.02 Vochtig hooiland
- N11.01 Droog schraalland
- N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
- N12.05 Kruiden- en faunarijke akker
- N12.06 Ruigteveld
- N13.01 Vochtige weidevogelgrasland
- N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos
- N14.02 Hoog- en laagveenbos
- N14.03 Haagbeuken- en essenbos
- N15.02 Eiken-, Dennen- of Beukenbos
- N16.01 Droogbos met productie
- N16.02 Vochtig bos met productie
- N17.01 Vochtig hakhout en middenbos
- N17.02 Droog hakhout
- N17.03 Park- of Stinzenbos
- N18.01 Poel
- L01.01 Poel en klein historisch water
- L01.02 Houtwal en houtsingel
- L01.03 Elzensingel
- L01.04 Bossingel en bosje
- L01.05 Knip- en scheerheg
- L01.07 Laan en bomenrij
- L01.08 Knotboom
- L01.13 Bomenrij en sollitaire boom
- L02.02 Historisch bouwwerk en erf
- L02.03 Historische tuin
- L03.01 Aardwerk en groeve

Soorten in de gemeente Coevorden

In en om het plangebied kunnen beschermde soorten van de Flora- en faunawet voorkomen. Over deze soorten is vooraf geen informatie beschikbaar. Het detailniveau van het besluit en het daarvoor op te stellen MER is te laag; een volledige inventarisatie van het gebied is daarom niet zinvol. Een inventarisatie dient pas te worden uitgevoerd op het moment dat meer duidelijk is over de precieze invulling op het niveau van afzonderlijke activiteiten, zoals bouw of sloop van bedrijfsgebouwen.

In deze fase zullen we daarom globaal een beeld schetsen van de mogelijke effecten op beschermde flora en fauna in en om het plangebied.

Effectbeschrijving- en beoordeling stikstofdepositie

Passende Beoordeling (Natura 2000)

In Tabel 25 en Tabel 26 zijn voor de Natura 2000-gebieden de gemiddelde depositiewaarden opgenomen. De waarden zijn berekend per Natura 2000-gebied. In bijlage 4 zijn de bijbehorende stikstofdepositiekaarten opgenomen.

Tabel 25: Gemiddelde stikstofdepositie (mol/ha/jaar) op Natura 2000-gebieden voor de huidige situaties

	Huidige situatie vergund	Huidige situatie + CBS-correctie veestapel	Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting	Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting + CBS-correctie veestapel (referentie-situatie)
Mantingerzand	19,8	15,8	16,7	13,4
Mantingerbos	14,3	11,4	12,4	9,9
Elperstroomgebied	9,8	7,8	8,8	7,0
Bargerveen	7,9	6,3	7,2	5,7
Dwingelderveld	6,9	5,5	6,2	4,9
Drouwenerzand	6,7	5,3	6,0	4,8
Drentsche Aa-gebied	2,9	2,4	2,6	2,1
Witterveld	2,1	1,7	1,9	1,5
Dalum-Wietmarscher Moor und Georgsdorfer Moor	5,3	4,2	4,8	3,8

Tabel 26: Gemiddelde stikstofdepositie (mol/ha/jaar) op Natura 2000-gebieden voor de verkenningen

	Schaal-vergroting IV nulgroei	Schaal-vergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaal-vergroting IV 10% groei en melkrund-vee 20% groei	Worst-case
Mantingerzand	16,3	17,1	18,0	18,4	34,9
Mantingerbos	12,2	13,0	13,6	14,2	28,8
Elperstroomgebied	8,7	9,1	9,8	10,1	21,6
Bargerveen	7,0	7,2	8,0	8,0	18,6
Dwingelderveld	6,0	6,3	6,8	6,9	15,0
Drouwenerzand	6,0	6,2	6,7	6,9	15,2
Drentsche Aa-gebied	2,6	2,7	2,9	3,0	6,4
Witterveld	1,9	1,9	2,1	2,1	4,7
Dalum-Wietmarscher Moor und Georgsdorfer Moor	4,7	4,8	5,3	5,4	12,3

- Te zien is dat in de huidige situatie (met en zonder CBS-correctie) de depositie op het Natura 2000-gebied Mantingerzand het grootst is van alle beschermde natuurgebieden binnen het invloedsgebied: 19,8/15,8 mol N/ha/jr. De laagste depositie is bij Witterveld 2,1/1,7 mol N/ha/jr. De deposities van de huidige situatie voor de overige Natura 2000-gebieden liggen daar tussen in.
- De modelresultaten laten zien dat ten opzichte van de huidige situaties de deposities in alle Natura 2000-gebieden door AMvB besluit huisvesting (met en zonder CBS-correcties) afnemen t.o.v. de huidige situatie. De grootte van deze afname varieert van 0,2 mol N ha/jr. (Witterveld) tot 2,4/3,1 mol N/ha/jr. (Mantingerzand).
- De modelresultaten laten voor alle scenario's zien dat er een toename van depositie is t.o.v. de huidige situatie (met CBS-correctie). Ook ten opzichte van de autonome ontwikkeling (met CBS-correctie) vindt een stijging van de depositie plaats bij alle scenario's.
- De stijging t.o.v. de huidige situatie (met CBS-correctie) door scenario iv nulgroei ligt tussen de 0,2 en 0,9 mol N/ha/jr.; bij scenario iv 10% nulgroei tussen 0,3 en 1,3 mol N/ha/jr.; bij scenario melkrundvee 20 % groei tussen 0,4 en 2,2 mol N/ha/jr.; bij scenario schaalvergroting iv 10% groei en melkrundvee 20% groei tussen 0,4 en 2,9 mol N/ha/jr.
- Het worst case scenario wijkt fors af van de andere 4 scenario's (zie bijlage 2). De toename t.o.v. de huidige situatie (met CBS-correctie) ligt tussen de 4 en 19,1 mol N/ha/jr. Ten opzichte van deze situatie is er een verdubbeling (soms ook meer) van de depositie.

ACHTERGRONDDEPOSITIE EN KRITISCHE DEPOSITIE

Momenteel overstijgt de achtergronddepositie van stikstof (gegevens Grootschalige Depositiekaart Nederland 2009) in de te onderzoeken Natura 2000-gebieden in de meeste gevallen de kritische depositiewaarde van het gevoeligste habitattype in dat gebied. Dit is een waarde waarboven de kwaliteit van habitattypen significant aangetast kan worden door de verzurende en/of vermestende werking van stikstof. De huidige achtergronddepositie zorgt daarmee dus al voor een overbelaste situatie. In dergelijke gevallen is elke verdere verhoging van stikstofdepositie door activiteiten die emissie van stikstof met zich mee brengen, zoals veehouderijen maar ook wegverkeer, zeer ongewenst.

Toetsing voor Natura 2000 vindt plaats ten opzichte van de huidige situatie (met CBS-correctie). Voor elk gebied is gekeken naar de kritische depositiewaarde van het meest gevoelige habitattype.
De achtergronddepositie rondom de Natura 2000-gebieden ligt globaal tussen de 1100 en 1800 (gegevens grootschalige depositiekaarten 2010, website RIVM). In de huidige situatie worden de kritische depositiewaardes van de meest gevoelige habitattypen dan ook al overschreden.
Er is sprake van een toename van stikstofdepositie ten opzichte van de huidige situatie (met CBS-correctie) voor alle scenario's voor alle Natura 2000-gebieden. De verschillen tussen de eerste 4 scenario's liggen in de orde van grootte van tienden tot enkele molen. Voor het worst case scenario ligt de toename tussen enkele tot tientallen molen. Door een toename van stikstofdepositie kunnen instandhoudingsdoelen van habitattypen mogelijk negatief worden beïnvloed. Significante effecten van stikstofdepositie op habitattypen van Natura 2000-gebieden kunnen daarom op basis van de doorgerekende modellen op voorhand niet worden uitgesloten.

De effecten op de Natura 2000-gebieden worden gescoord als (-), voor het worst-case scenario (--).

Stikstofpositie op Wav-gebieden en overige natuur
In Tabel 27 zijn voor de zeer kwetsbare wav-gebieden en de overige EHS-gebieden de gemiddelde depositiewaarden opgenomen.

Tabel 27: Gemiddelde stikstofdepositie (mol N/ha/jr.) op zeer kwetsbare wav-gebieden en overige EHS-gebieden

	Zeer kwetsbare wav-gebieden	Overige EHS
Huidige situatie	81	68
Huidige situatie Cbs-correctie	65	54
AMvB besluit huisvesting	71	61
AMvB besluit huisvesting Cbs-correctie	57	49
Schaalvergroting iv nulgroei	70	59
Schaalvergroting iv 10% groei	73	60
Melkrundvee 20% groei	79	68
Schaalvergroting iv 10% groei en melkrundvee 20% groei	81	67
Worst-case	168	146

- Te zien is dat in de huidige situatie (met en zonder CBS-correctie) de depositie op de zeer kwetsbare wav-gebieden (81/65 mol N/ha/jr.) hoger is dan op de overige EHS-gebieden (68/54 mol N/ha/jr.).
- De modelresultaten laten zien dat ten door de AMvB besluit huisvesting de deposities afnemen ten opzichte van de huidige situatie (met en zonder CBS-correctie). De afname ligt tussen de 5-10 mol N/ha/jr.
- De modelresultaten laten voor alle scenario's zien dat er een toename van depositie is t.o.v. de huidige situatie (met CBS-correctie). Ten opzichte van de AMvB besluit huisvesting (met CBS-correctie) laten ook alle scenario's een toename zien.
- De stijging t.o.v. de autonome ontwikkeling (met CBS-correctie) door scenario iv nulgroei ligt tussen de 10-13 mol N/ha/jr.; bij scenario iv 10% nulgroei tussen 11 en 16 N/ha/jr.; bij scenario melkrundvee20 % groei tussen 19 en 22 mol N/ha/jr.; bij scenario schaalvergroting iv 10% groei en melkrundvee 20% groei tussen 18-24 mol N/ha/jr.
- Het worst case scenario (zie bijlage 2) wijkt fors af van de andere 4 scenario's. De toename t.o.v. de autonome ontwikkeling (met CBS-correctie) ligt tussen de 97-111 mol N/ha/jr. Ten opzichte van deze situatie is er meer dan een verdubbeling van de depositie (bijna verdrievoudiging).

Toetsing voor EHS-gebieden vindt plaats ten opzichte van de autonome ontwikkeling (met CBS-correctie). Er is sprake van een toename van stikstofdepositie ten opzichte van de autonome ontwikkeling t.o.v. de kwetsbare wav-gebieden end e overige EHS-gebieden. De verschillen tussen de eerste 4 scenario's liggen in de orde van grootte van enkele tot tientallen molen. Voor het worst case scenario ligt de toename tussen tientallen tot iets meer dan honderd mol(en). Door een toename van stikstofdepositie kunnen instandhoudingsdoelen van habitattypen mogelijk negatief worden beïnvloed. Effecten van stikstofdepositie op gevoelige EHS-gebieden kunnen voor de scenario's op voorhand niet worden uitgesloten.

De effecten op de wav-gebieden worden gescoord als (-), voor het worst-case scenario (--).

Effectbeschrijving en -beoordeling recreatieve ontwikkelingen

Natura 2000

De structuurvisie maakt uitbreiding van grootschalige recreatie mogelijk. Omdat in dit stadium de plannen daarvoor nog te onduidelijk zijn, kunnen de effecten nog niet beschreven worden.
Naast grootschalige recreatie maken de plannen ook uitbreiding van kleinschalige recreatie mogelijk. Er is ruimte voor de uitbreiding van het aantal minicampings (max. 25 kampeerplekken). Een toename van verblijfsrecreatie kan leiden tot een toename van verstoring van gevoelige natuurwaarden door bijvoorbeeld wandelrecreatie in Natura 2000-gebieden.
In het rapport 'Groei en krimp verblijfsrecreatie Veluwe Natuureffectenboekhouding' (ARCADIS 2007) is een analyse uitgevoerd van mogelijke effecten van (verblijfs)recreatie op een Natura 2000-gebied (Veluwe). In dit rapport is geconcludeerd dat van de kwalificerende soorten en habitats alleen broedvogels gevoelig zijn voor verstoring door (verblijfs)recreatie, voornamelijk als gevolg van wandelrecreatie. Het blijkt dat de gemiddelde actieradius van wandelrecreanten vanaf hun verblijfsplaats 1900 meter bedraagt voor kleine bedrijven en 2500 meter voor grotere bedrijven met meer dan 2000 slaapplaatsen.

De meeste Natura 2000-gebieden (behalve Mantingerzand, hieronder apart besproken) liggen op een te grote afstand van het plangebied om binnen de genoemde actieradius vanaf de recreatiebedrijven te vallen waar het bestemmingsplan/structuurvisie betrekking op heeft. Dit is buiten de merkbare effectradius (actieradius) van recreanten. Er is daarmee op de meeste gebieden geen effect mogelijk van wandelrecreatie. Het gebied Mantingerzand ligt wel op kortere afstand (ongeveer 1500 meter) tot het plangebied en mogelijke uitbreiding van minicampings. Het Mantingerzand is echter alleen aangewezen voor habitattypen, niet voor vogelsoorten. Er kunnen daarom geen effecten van verstoring op aangewezen soorten optreden.
De verspreiding van recreanten op grotere afstand dan de wandelactieradius, bijvoorbeeld per auto of fiets, is te diffuus om een merkbaar effect te hebben (ARCADIS 2007). Negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van de uitbreiding van verblijfsrecreatie in de vorm van minicampings kunnen daarom op voorhand worden uitgesloten; een passende beoordeling of vergunning van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn niet aan de orde.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Voor de EHS geldt op basis van de Nota Ruimte de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden van een EHS-gebied. De provincies hebben de regelgeving voor de EHS verwerkt in hun provinciale ruimtelijke verordeningen en structuurvisies. Hierin is conform de eis vanuit het Rijksbeleid het zogenaamde "nee, tenzij"-regime verwerkt. Dit betekent dat (nieuwe) plannen, projecten of handelingen niet zijn toegestaan indien zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Een nee, tenzij-toetsing vindt plaats wanneer een bestemmingsplan wordt gewijzigd of opgesteld.

De redenering uit het Groei- en krimprapport (ARCADIS 2007) betreffende Natura 2000-gebieden kan ook worden toegepast op de EHS. De EHS wordt in de huidige situatie al (gedeeltelijk) sterk door verblijfs- en dagrecreatie beïnvloed. De aanwezige soorten zijn daarom ook al gewend aan enige verstoring. De actieradii van wandelaars (en fietsers) van de betreffende recreatieverblijven overlappen grotendeels met de EHS. Doordat het aantal minicampings kan toenemen, kan ook de verstoring binnen de EHS groter worden. Deze toename is naar verwachting niet groot, maar kan echter in deze beoordeling niet precies worden gekwantificeerd om te bepalen of er (significant) negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS optreden. De effecten kunnen verschillen tussen verschillende locaties door de verschillen in uitbreidingsmogelijkheden van de diverse kampeermiddelen.

Beschermde soorten
De mogelijke effecten op voor verstoring gevoelige beschermde soorten komen overeen met de effecten zoals omschreven bij de EHS. Er zullen echter geen wetsovertredingen plaatsvinden buiten de recreatiebedrijven als gevolg van het bestemmingsplan/structuurvisie. Ingrepen binnen bestaande bedrijven zullen per activiteit moeten worden getoetst aan de Flora- en faunawet. Er wordt hier daarom vanuit gegaan dat uitsluitend wettelijk toegestane activiteiten zullen worden ondernomen, en dat er geen wetsartikelen van de Flora- en faunawet worden overtreden.

Effecten op soorten
De effectbeschrijving op beschermde natuurgebieden is gericht op het effect op de instandhoudingsdoelen voor habitattypen. Deze doelen hebben immers een duidelijke, en in het geval van ammoniak ook kwantitatief te onderbouwen, relatie met de ontwikkelingen uit het bestemmingsplan. Daarnaast is beoordeeld of het plan gevolgen kan hebben voor overige, in het kader van de Flora- en faunawet beschermde soorten.

Bij de effectbeoordeling op beschermde gebieden is aangetoond dat er door ammoniakdepositie mogelijk significante negatieve effecten te verwachten zijn voor Natura 2000-gebieden en voor de EHS significant negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.
In en nabij het plangebied komen soorten voor die beschermd zijn volgens door de Flora- en Faunawet. Zo zijn alle inheemse soorten vogels en vleermuizen beschermd. De verschillende alternatieven gaan uit van groei van bestaande bedrijven met intensieve veehouderij.

Als op de bouwblokken/zones voor her- en nieuwvestiging bijzondere of beschermde plant- of diersoorten voorkomen, kan een negatief effect optreden. Het is niet waarschijnlijk dat dit aan de orde is, vanwege het huidige intensieve agrarische gebruik en het feit dat bermen, slootkanten en (erf-)beplanting bij de inrichting van de bouwblokken zoveel mogelijk gespaard blijven. Bij de alternatieven wordt daarom geen effect op bijzondere of beschermde soorten verwacht.
Uiteraard zullen bij sloop- of bouwwerkzaamheden de bepalingen van de Flora- en Faunawet in acht genomen worden. Ook bij nieuwvestiging van recreatie is dit aan de orde. De eventuele negatieve effecten zullen hiermee geminimaliseerd worden. Daarom worden de effecten als neutraal (0) gescoord, ondanks de nog aanwezige onduidelijkheden van de exacte locatie van de plannen. Speciale aandacht behoeven activiteiten waarbij bomen gekapt, sloten gedempt of bouwwerken gesloopt worden. De exacte locatie waar dergelijke activiteiten binnen het plangebied plaats zullen vinden, is in de huidige fase van de planvorming onbekend. Deze informatie is echter noodzakelijk om de effecten op soorten te kunnen bepalen. Wetgeving en de komende planvormingsprocedures garanderen echter dat onderzoek hier naar in een latere fase wel gedaan zal worden (zie ook leemten in kennis).

Tabel 28: Totale effectscores natuur

Criterium	Schaal-vergroting IV nulgroei	Schaal-vergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaal-vergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei	Worst-case
Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden	-	-	-	-	--
Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur	-	-	-	-	--
Recreatie-uitbreiding minicampings	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
Soortenbescherming Flora- en faunawet	0	0	0	0	0

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Stimuleren van verdergaande emissiebeperkende maatregelen dan wettelijk vereist volgens de AMvB besluit huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven is een mogelijk extra mitigerende maatregel. Indien de gemeente hiertoe besluit, is het voor de hand liggend om dit toe te passen bij omgevingsvergunningen (Wabo). Ook kan de gemeente een bijdrage leveren aan de implementatie van het generiek beleid gericht op een versnelde afname van de emissie van ammoniak, o.a. door het gebruik van emissiearme stalsystemen en andere technieken om emissies te voorkomen en te beperken te stimuleren en, waar deze verplicht zijn, te controleren op een goede werking. Een actief gemeentelijk beleid gericht op het intrekken van onbenutte planologische mogelijkheden voor hergebruik van bestaande veehouderijen kan helpen de vergunde emissie van ammoniak nog verder te doen dalen. Gezien de afstand tussen de veehouderijen in Coevorden en de Natura 2000-gebieden zullen positieve effecten van een gemeentelijk gebiedsgericht beleid beperkt zijn.

Indien een negatief effect optreedt op bijzondere en/of beschermde soorten, zullen als verzachtende maatregel natuur technische maatregelen genomen worden. Hierbij valt te denken aan (ver-) of terugplaatsing van de zode, slootkanten en (erf-)beplanting. Ook zal bij sloop- of bouwwerkzaamheden rekening worden gehouden met kwetsbare periodes van beschermde soorten. In het uiterste geval zullen vervangende verblijfplaatsen voor soorten worden gecreëerd, voorafgaand aan de ingreep.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming. Voorafgaand aan de realisatie van dergelijke ontwikkelingen, dient op inrichtingsniveau (bouwblok) een inventarisatie te worden gemaakt van de eventueel voorkomende soorten. Het voordeel daarvan is dat de effecten kunnen worden bepaald op basis van een gerichte en actuele inventarisatie van soorten. Deze informatie is ook nodig om te kunnen beoordelen of ontheffingsaanvragen in het kader van de Flora- en Faunawet noodzakelijk zijn. Hierdoor is er geen sprake van een kennisleemte die de oordeels- en besluitvorming beïnvloeden.

8.3 MILIEUHYGIËNE EN LEEFMILIEU

8.3.1 GEUR

Methodiek

Op basis van het gemeentelijke vergunningenbestand is voor de verkenningen met een door ARCADIS ontwikkelde GIS-applicatie (gecombineerd met het programma V-stacks-gebied) berekend en in kaart gebracht welke achtergrondbelasting aan geur optreedt ten gevolge van de stalemissies in gemeente Coevorden. Deze achtergrondbelasting geeft samen met onderstaande milieukwaliteitscriteria (Tabel 29) een beeld van het leefklimaat in het buitengebied van de gemeente.

De volgende criteria zijn gehanteerd:

- Ontwikkeling woon- en leefklimaat a.d.h.v. de geurbelasting binnen de bebouwde kom (achtergrondbelasting);
- Ontwikkeling woon- en leefklimaat a.d.h.v. de geurbelasting in het buitengebied (achtergrondbelasting).

Tabel 29: Milieukwaliteit criteria voor geurhinder

Achtergrondbelasting (OU/m^3)	Kans op geurhinder	Beoordeling leefklimaat
0 – 1.5	<5%	Zeer goed
1.6 – 3.7	5-10%	Goed
3.8 – 6.5	10-15%	Redelijk goed
6.6 – 9.9	15-20%	Matig
10 – 14.1	20-25%	Tamelijk slecht
14.2 – 19.1	25-30%	Slecht
19.2 – 25.2	30-35%	Zeer slecht
>25.2	>35%	Extreem slecht

Voor het aspect geur wordt er gekeken naar de ontwikkelingen van de intensieve veehouderij. Deze levert namelijk een bijdrage aan geurhinder door middel van stalemissies. Voor melkveehouderijen is geen geuremissiefactor vastgesteld, hiervoor geldt een minimum afstand van 100 meter tussen het dichtstbij gelegen emissiepunt van de melkveehouderij en een geurgevoelig object in de bebouwde kom. Ten opzichte van geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom geldt een afstand van 50 meter. De verkenning melkrundvee 20% is daarom niet meegenomen in onderstaande beoordeling.

Ontwikkeling achtergrondbelasting

De figuren in bijlage 5 van het MER geven de achtergrondbelasting weer voor de verschillende huidige situaties en de verkenningen, op basis van de modelmatige uitgangspunten. Een beschrijving van de modelmatige uitgangspunten is opgenomen in paragraaf 4.2.

De kaarten geven een beeld van een mogelijke ontwikkeling van de achtergrondbelasting. Daarbij is het nodig om de achtergrondbelasting te relateren aan milieukwaliteitscriteria (zie hierboven) en het aantal geurgehinderden (de blootstelling aan de geurbelasting). In Tabel 30 en Tabel 31 zijn de resultaten weergegeven ten opzichte van de geurgevoelige objecten (zoals woningen in het buitengebied).

Tabel 30: Achtergrondbelasting geur binnen de bebouwde kom naar classificatie woon- en leefmilieu voor de verschillende verkenningen (in absolute aantallen geurgehinderden)

Binnen bebouwde kom	Huidige situatie vergund	Huidige situatie + CBS-correctie veestapel	Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting	Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie)	Verkenning schaalvergroting IV nulgroei	Verkenning schaalvergroting IV 10% groei ***	Verkenning worst-case
Classificatie *							
Zeer goed	9113	9516	9175	9581	8884	8756	8576
Goed	825	429	765	364	1046	1142	1322
Redelijk goed	11	4	9	4	19	51	51
Totaal	9949	9949	9949	9949	9949	9949	9949
Hinder-percentage**	1,7	1,7	1,4	1,4	1,9	2,1	2,2

*Niet alle classificaties zijn aanwezig en om die reden zijn deze dan ook niet meegenomen in deze tabel.

** Berekend door per klasse te vermenigvuldigen met de kans op geurhinder en te sommeren per huidige situatie/verkenning.

*** De uitkomsten van deze verkenning gelden ook voor de verkenning schaalvergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei.

Tabel 31; Achtergrondbelasting geur buiten de bebouwde kom naar classificatie woon- en leefmilieu voor de verschillende verkenningen (in absolute aantallen geurgehinderden)

Buiten bebouwde kom	Huidige situatie vergund	Huidige situatie + CBS-correctie veestapel	Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting	Huidige situatie vergund + AMvB besluit huisvesting + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie)	Verkenning schaalvergroting IV nulgroei	Verkenning schaalvergroting IV 10% groei ***	Verkenning worst-case
Classificatie							
Zeer goed	2086	2171	2098	2213	2101	2052	1966
Goed	326	277	320	239	306	351	412
Redelijk goed	73	53	74	56	91	88	96
Matig	32	36	33	30	26	33	45
Tamelijk slecht	26	13	20	12	19	17	21
Slecht	7	2	6	2	8	9	10
Zeer slecht	2	1	1	2	1	2	2
Extreem slecht	5	4	5	3	5	5	5
Totaal	2557	2557	2557	2557	2557	2557	2557
Hinder-percentage**	3,1	3,0	2,6	2,5	2,9	3,2	3,6

** Berekend door per klasse te vermenigvuldigen met de kans op geurhinder en te sommeren per huidige situatie/verkenning.

*** De uitkomsten van deze verkenning gelden ook voor de verkenning schaalvergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei.

Effecten en effectbeoordeling

Tabel 32 geeft een overzicht van de totale effectscores geur met betrekking tot de verkenningen en de criteria leefklimaat binnen de bebouwde kom en leefklimaat buiten de bebouwde kom.

Binnen de bebouwde kom zorgen de verkenningen (met uitzondering van verkenning melkrundvee 20%) voor een verslechtering van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de huidige vergunde situatie (vergunningen 2011). Dit ontstaat doordat in de verkenningen de geurhinder toeneemt omdat veehouderijen in de omgeving van geurgevoelige objecten uitbreiden. Buiten de bebouwde kom zorgt de verkenning schaalvergroting IV nulgroei vanwege AMvB maatregelen voor een verbetering van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de huidige vergunde situatie. De overige verkenningen (dus met uitzondering van verkenningen melkrundvee 20% en schaalvergroting IV nulgroei) zorgen voor een verslechtering van het woon- en leefmilieu buiten de bebouwde kom ten opzichte van de huidige vergunde situatie.

Het woon- en leefmilieu binnen en buiten de bebouwde kom verslechterd in de verkenningen (met uitzondering van verkenning melkrundvee 20%) ten opzichte van de referentie, dus huidige situatie vergund inclusief CBS-correctie en AMvB besluit huisvesting. Deze verslechtering is de worst-case verkenning het grootst. Feitelijk wordt een groot deel van dit negatief effect veroorzaakt door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in vergunningen. De veestapel groeit dan met de nog beschikbare ruimte in de vergunningen, als gevolg waarvan de geurbelasting met 20% toeneemt.

Vanwege de verslechtering van het woon- en leefmilieu scoort de verkenning schaalvergroting IV nulgroei licht negatief (0/-) voor het effect op het woon- en leefmilieu binnen en buiten de bebouwde kom ten opzichte van de referentie. De verkenning schaalvergroting IV 10% groei (en daarmee ook de verkenning schaalvergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei) zorgt voor een iets grote verslechtering van het woon- en leefmilieu binnen en buiten de bebouwde kom en scoort negatief (-) ten opzichte van de referentie. Ook de worst-case verkenning scoort voor het leefklimaat binnen de bebouwde kom negatief (-) ten opzichte van de referentiesituatie. Buiten de bebouwde kom zorgt de worst-case verkenning voor een zeer negatief (- -) effect op het woon- en leefklimaat ten opzichte van de referentiesituatie.

De milieuruimte wordt ook door andere wetten en regels beperkt. Met name de Natuurbeschermingswet en provinciaal beleid met betrekking tot Natura 2000 zorgen er voor dat de emissies veel minder kunnen toenemen en dat de ammoniakemissie per saldo zal moeten dalen. Hierdoor wordt het risico op een te hoge achtergrondbelasting met betrekking tot geur beperkt.

Tabel 32: Totale effectscores geur

Criterium	Schaal-vergroting IV nulgroei	Schaal-vergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaal-vergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei	Worst-case
Leefklimaat binnen de bebouwde kom	0/-	-	n.v.t	-	-
Leefklimaat buiten de bebouwde kom	0/-	-	n.v.t	-	- -

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief;
-= negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen
Ook hier is het stimuleren van verdergaande emissiebeperkende maatregelen dan wettelijk vereist volgens de AMvB besluit huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven een mogelijk extra mitigerende maatregel.

Leemten in kennis en informatie
Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

8.3.2 FIJN STOF

Methodiek
Voor emissies van fijn stof zijn onderscheidend het type bedrijf en de verkeersbewegingen die daarbij een rol spelen. Daarom is luchtkwaliteit beoordeeld op de volgende criteria:
- Bedrijfsvoering: fijn stof (PM_{10}).
- Verkeer: fijn stof (PM_{10}).

Voor wat betreft de invloed op fijn stof is de veehouderij relevant. In de verkenningen kan er een toename ontstaan aan (vracht)verkeer. Daarnaast kan een concentratie aan veehouderijen de concentratie aan fijn stof verhogen. In de achtergrondconcentraties zijn de bijdrages van de bestaande veehouderijen al inbegrepen. Nieuwe overschrijdingen van de wettelijke normen in de toekomst kunnen bij een adequate vergunningverlening in principe niet plaatsvinden, tenzij de normen worden bijgesteld op basis van nieuwe inzichten bijvoorbeeld de dosis-effectrelatie.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling
In paragraaf 4.3 is ingegaan op de fijn stof situatie in de gemeente Coevorden. Er kan gesteld worden dat in de gemeente de normen voor fijn stof niet worden overschreden, althans op globaal niveau. Fijn stof is voor veehouderijen in de gemeente Coevorden geen bepalend of beperkend criterium voor wat betreft de milieuruimte voor alle veehouderijen, maar lokaal kunnen er wel knelpunten zijn of ontstaan door een relatief hoge concentratie. Vooral pluimveebedrijven stoten fijn stof uit. Het invloedsgebied van dergelijke lokale bronnen is relatief beperkt.

Effecten en effectbeoordeling

Bedrijfsvoering

Vanwege de wettelijke regels zullen er in de verkenningen geen overschrijdingen van de wettelijke fijn stof-norm mogen ontstaan voor wat betreft de luchtkwaliteit. De relevante verschillen die optreden zijn beperkt tot een gebied op relatief korte afstand van de veehouderijen (met name de pluimveebedrijven). Omdat de milieuruimte voor met name geur beperkt, is dwingt dit al snel tot technieken die minstens tot stabilisatie, maar mogelijk zelfs tot een daling van de emissie van fijn stof leiden. De verkenningen zijn derhalve op het criterium bedrijfsvoering (fijn stof) beoordeeld als neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Verkeer

De verkenning schaalvergroting IV nulgroei zorgt vanwege de mogelijkheden tot efficiëntere bedrijfsvoering voor een afname aan transportbewegingen in het buitengebied van de gemeente Coevorden. Het effect van verkeer op fijn stof is voor de verkenning schaalvergroting IV nulgroei als licht positief (0/+) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

De overige verkenningen zorgen voor een toename aan transportbewegingen in het buitengebied van de gemeente Coevorden. Per saldo en op het niveau van de gehele gemeente Coevorden is het effect van verkeer op fijn stof voor de verkenning schaalvergroting IV 10% groei en de verkenning melkrundvee 20% groei beoordeeld als licht negatief (0/-). De verkenning waarbij de schaalvergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei is gecombineerd evenals de worst-case verkenning scoren negatief (-) ten opzichte van de referentiesituatie. Dit vanwege de grotere toename aan verkeer in het buitengebied en daarmee de grotere toename aan fijn stof emissies.

Bij bovenstaande effectbeoordeling dient de kanttekening geplaatst te worden dat de toename aan verkeersbewegingen en fijn stof emissies slechts een zeer beperkt aandeel vormen in de reeds aanwezige verkeersbewegingen en fijn stof emissies. Eventuele hoge concentraties zijn dan ook alleen merkbaar op lokaal niveau.

Tabel 33: Totale effectscores fijn stof

Criterium	Schaal-vergroting IV nulgroei	Schaal-vergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaal-vergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei	Worst-case
Bedrijfsvoering: fijn stof (PM10)	0	0	0	0	0
Verkeer: fijn stof (PM10)	0/+	0/-	0/-	-	-

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief;
-= negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Voor beperking van fijn stof emissies uit de veehouderij bestaan desgewenst de volgende mogelijkheden:

- Aanpak van de bron: voermaatregelen (gebruik coating tegen stofverspreiding) & huisvesting (strooisel, mest afdekken).
- Aanpak luchtkwaliteit in de stal: vernevelen (olie/water), elektrostatisch filter. Aanpak luchtkwaliteit bij de uitlaat: (combi-)wasser, watergordijn, filters, groensingels.

Bij toepassing van een chemische of biologische luchtwasser kan de emissie van fijn stof met circa 60% worden gereduceerd. Bij toepassing van de gecombineerde luchtwasser bedraagt de reductie circa 80%.

Leemten in kennis en informatie

De effectscores zijn bepaald op basis van expertbeoordeling. De modelberekeningen (cumulatieve concentratie fijn stof door veehouderijen (zie Figuur 14) zijn uitgevoerd op basis van standaard stalparameters. De uitvoering van stallen zoals de exacte ligging van emissiepunten en de wijze van de uitstroom van lucht uit de stallen, bepalen in sterke mate lokale concentraties. Net als de aanwezigheid van andere lokale bronnen, die onvoldoende zichtbaar zijn in de landelijke gegevens m.b.t. de achtergrondbelasting. In het kader van dit onderzoek zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een betere prognose te maken. Het voldoen aan de grenswaarde van een uitbreiding wordt nader getoetst in het kader van de daarvoor benodigde vergunningaanvraag. Er zijn geen leemten die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

8.3.3 GELUID

De geluidsbelasting ten gevolge van ontwikkelingen wordt voornamelijk bepaald door de agrarische bedrijven, bestemmings- en doorgaand verkeer. De geluidsbelasting van de agrarische bedrijven (vooral ventilatoren, laden en lossen) wordt gereguleerd met de Wm-vergunning. Hierdoor wordt voorkomen dat op gevoelige objecten en terreinen (woningen, scholen, ziekenhuizen, verpleeghuizen, zorginstellingen en woonwagenstandplaatsen) geluidhinder boven de gestelde (voorkeurs-)grenswaarde komt.

Methodiek

De ligging van de locaties waar er sprake is van ontwikkelingen binnen het bestaand bouwvlak van intensieve veehouderij ten opzichte van de bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen en woningen is in belangrijke mate bepalend voor eventuele geluidhinder.

Op basis van algemeen beschikbare gegevens is globaal ingeschat of ontwikkelingen binnen het bestaand bouwvlak invloed kan hebben op de geluidgevoelige functies; bebouwde kom, geluidsgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.

Het volgende criterium voor geluid is gehanteerd:

- Verandering geluidsemissie bij geluidsgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.

Huidige situatie en effectbeschrijving

Bebouwde kom

Volgens het VNG-handboek Bedrijven en Milieuzonering (2009) bedraagt voor het thema geluid de aan te houden afstand minimaal 50 meter tussen een inrichting en een gevoelige functie (wonen). Er kan geconcludeerd worden dat er ten aanzien van de bestaande IV bedrijven voldoende afstand blijft tussen emissiebronnen van geluid en de gevoelige functie.

Geluidgevoelige gebouwen en terreinen

In de omgeving van bestaande IV bedrijven zijn geen geluidgevoelige gebouwen zoals scholen, ziekenhuizen en verpleeghuizen aanwezig, die beïnvloed zouden kunnen worden door geluid. Ook geluidsgevoelige terreinen, te weten terreinen die behoren bij zorginstellingen en woonwagenstandplaatsen, liggen niet nabij de IV bedrijven.

Woningen
In en nabij een aantal bedrijven zijn woningen gelegen. Het betreft onder andere burgerwoningen en agrarische bedrijfswoningen. Er kan hierdoor in de referentiesituatie (waarbij bedrijven stoppen en uitbreiden) sprake zijn van geluidhinder. De alternatieven hebben een afname van het aantal IV bedrijven tot gevolg. Dit heeft ook een afname van het aantal geluidsgehinderde woningen tot gevolg.

Stiltegebieden
In deze gebieden bestaat de ruimtelijke regelgeving uit het weren van niet-agrarische bebouwing en infrastructuur, het weren of reduceren van de geluidsbelasting van intensieve recreatie en het beperken van het gebruik van wegen door gemotoriseerd verkeer.

Tabel 34; Totale effectscores geluid

Criterium	Schaal-vergroting IV nulgroei	Schaal-vergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaal-vergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei	Worst-case
Invloed op geluidhinder (bij gevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden en overige bos- en natuurgebieden)	0/+	0/+	0/+	0/+	0

De verwachting is dat de afname van het aantal veehouderijen, ook bij 10 tot 20% toename van de totale veestapel een licht positief (0/+) effect heeft op geluidgevoelige bestemmingen. Het is niet te bepalen in hoeverre ontoelaatbare geluidsbelasting op gevoelige bestemmingen optreedt.
Een eventuele toename van het aantal dieren in de grondgebonden veehouderij heeft plaatselijk een mogelijk licht negatief effect op de geluidsemissie. Bij alle vergunningverlening zullen specifieke geluidsgegevens verkregen moeten worden en zal dit aspect mee worden genomen in het nemen van een besluit over de aanvraag en bij het opstellen van de voorschriften. Dit betekent dat aangenomen mag worden dat er afname van geluidhinder zal plaatsvinden ten opzichte van de referentiesituatie. In de worst case situatie zal het positieve effect van minder bedrijven niet opwegen tegen het effect van substantieel meer vee.

Mitigerende en compenserende maatregelen
Gelet op de effectscores zijn er op het niveau van het bestemmingsplan geen mitigerende maatregelen noodzakelijk. Hoewel dit niet verwacht wordt kunnen indien noodzakelijk extra emissiebeperkende maatregelen (bijvoorbeeld ventilatoren en laden en lossen inpandig) in het kader van de Wm-vergunning worden voorgeschreven.

Leemten in kennis en informatie
Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

8.4 LANDSCHAP, CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE

Methodiek

De thema's landschap, cultuurhistorie en aardkunde liggen dicht bij elkaar. Aspecten uit de ondergrond hebben vaak geleid tot bepaalde cultuurhistorische patronen, welke nu nog onderdeel uit maken van een waardevolle beleving van het landschap. Toch zijn de thema's niet hetzelfde en zullen ze zowel apart als in samenhang worden geduid. Een landschap kan visueel ruimtelijk aantrekkelijk zijn, terwijl het weinig historische kenmerken bevat. Voor de drie thema's gaat het om de mate waarin verandering in de bebouwing tot aantasting van waardes leidt en om de mate waarin door de hierbij benodigde graafwerkzaamheden het bodemarchief kan worden aangetast. Alle afwegingen zijn gedaan door een landschapsarchitect van ARCADIS op basis van expert judgement. Hiervoor heeft een veldverkenning plaatsgevonden en is gebruik gemaakt van bestaande bronnen: vooral de Cultuurhistorische Inventarisatie van de gemeente Coevorden, de Omgevingsvisie van de Provincie Drenthe en de beschikbare data op het Geoportaal van de Provincie Drenthe.

Voor landschap zullen twee aspecten worden beschouwd:

1. De visueel ruimtelijke beïnvloeding van het landschap: invloed van verstening/bouwmassa op de beleving van het landschap.
2. De beïnvloeding van landschappelijke patronen en elementen: invloed van verstening/ bouwmassa op waardevolle landschapselementen in het landschap, bijvoorbeeld monumentale bomen, (hak)houtsingels etc.

Voor cultuurhistorie zullen drie aspecten worden beschouwd:

1. De beïnvloeding historisch geografische waarden: invloed van verstening/ bouwmassa op historisch geografische waarden, bijvoorbeeld historische kavelpatronen.
2. Beïnvloeding historische stedenbouwkundige/ architectonische waarden: invloed van verstening/ bouwmassa op waardevolle historische stedenbouwkundige/ architectonische waarden, bijvoorbeeld aantasting van historische boerderijen, hooibergen of erfensembles.
3. Beïnvloeding van de archeologische waarden.

Voor aardkunde zal worden gekeken in welke mate waardevolle geologische, geomorfologische en/of bodemkundige waarden kunnen worden aangetast. Bijzonder aan dit thema is dat elke aantasting per definitie onherstelbaar en dus permanent is. Vaak gaat het echter om zeer grote eenheden, waardoor een enkele aantasting vaak een beperkte invloed heeft. In het geval van Coevorden spelen vooral ook aantasting van bollingen van essen, kenmerkende stijlranden of laagtes naar beekdalen.

Op het niveau van structuurvisie en bestemmingplan is geen gedetailleerde effectbepaling mogelijk. Hiervoor wordt de methodiek van een gevoeligheidsanalyse gehanteerd. Op basis van de kenmerken van het huidige landschap (aanwezige waarden, uniekheid en gaafheid van deze waarden) zal worden aangegeven of en zo ja in welke mate de ontwikkeling effecten heeft in relatie tot de kans dat deze effecten kunnen plaatsvinden. Bij een waardevol deelgebied waar nauwelijks agrarische bedrijven liggen zal de kans op aantasting beperkt zijn.

De voorschriften met betrekking tot het beperken van de aantasting van landschappelijke en andere waarden – bijvoorbeeld een verplichte landschappelijke inpassing die aan bepaalde eisen dient te voldoen – zal worden meegewogen in de effectbeoordeling.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling
Het landschap van Coevorden is relatief complex. Veel patronen lopen door elkaar en in elkaar over. De basis voor dit landschap is gelegd in de ijstijden. Hierdoor zijn diverse geologische en geomorfologische deelgebieden ontstaan die nu nog steeds herkenbaar zijn in het landschap. Zo is er de grondmorenerug die loopt van De Kiel naar Schoonebeek. Bij het smelten van het ijs ontstonden verschillende stroomdalstructuren die de basis vormden voor de latere beekdalen. Naast de beekdalen waren hoger gelegen zandgronden, maar ook grote gebieden waar zich hoogveen vormden. Op de hogere delen ontstonden de eerste nederzettingen. Er vormden zich agrarische eenheden van dorpen op de grens van beekdal en grote open essen met nabijgelegen heidevelden. Later waagde men zich aan het ontginnen van de "woeste gronden". De heide- en hoogveenontginningen waren eerst kleinschalig, maar werden steeds grootschaliger en planmatiger. In Coevorden is de hele geschiedenis van ontginningen terug te vinden.

Op hoofdlijnen zijn ruimtelijk de belangrijkste landschapstypen:

- **Esdorpenlandschap:** compacte esdorpen aan grote open bolle essen. Op de beleidsadvieskaart CHI historische geografie van de gemeente Coevorden worden veel van deze dorpen aangemerkt als: "Dorps- of stadsgezicht van hoge cultuurhistorische waarde of beschermd stadsgezicht" De meeste escomplexen worden op deze kaart aangemerkt als Historisch geografisch zeer waardevol. Landschappelijk vormen het fraaie ruimtes met goede en herkenbare landschapselementen en structuren. Boerderijen geconcentreerd aan de dorpen en de randen van de ruimte. Wegen volgen de contouren van de landschapselementen (es etc.) en lopen van dorp naar dorp. De wegen zijn veelal beplant en structureren daarmee het landschap
- **Beekdallandschap:** laag gelegen lineaire structuren. Van oudsher zijn ze relatief kleinschalig en onoverzichtelijk. Veel historische beekdalen kennen beperkt doorzicht langs de beek. De weinige bebouwing is vooral aan de randen te vinden. De beekdalen zijn vooral ervaarbaar bij de schaarse plekken waar wegen de beken kruisen. De beekdalen in het middengebied van Coevorden zijn relatief gaaf. De beekdalen ten westen en oosten van Dalen zijn minder herkenbaar en lijken gewone productielandschappen. Op de beleidsadvieskaart CHI historische geografie van de gemeente Coevorden worden deze laatste beekdalen ook aangeduid als historische geografisch matig waardevol. Het beekdal ten westen van Dalen is in de structuurvisie aangewezen als gebied waar grootschalige agrarische ontwikkeling mogelijk is.
- **Veenontginningslandschap:** grootschalig ontginningslandschap. Het grootste deel van de in de structuurvisie aangewezen gebieden waar grootschalige agrarische ontwikkeling mogelijk is valt in dit landschapstype. Agrarische bedrijven veelal gekoppeld aan zeer langgerekte lintstructuren: lintdorpen als ontginningsassen, soms met een kanaal. Deze lintstructuren zijn vaak beplant en ruimtelijke structuurdragers in het landschap. Op de beleidsadvieskaart CHI historische geografie van de gemeente Coevorden worden grote delen van dit landschapstype aangemerkt als historisch geografisch waardevol. Een aantal ontginningslinten is zelfs zeer waardevol.
- **Heideontginningslandschap:** grootschalig ontginningslandschap dat veel lijkt op de veenontginningen, maar een andere ontstaansgeschiedenis kent. Vaak een soort restgebieden tussen de essen- en veenontginningslandschappen. Ook hier is de bebouwing gekoppeld aan groene ontginningslinten, maar deze zijn vaak iets minder uitgestrekt. Een aantal heideontginningen zijn nu grote boscomplexen.
- **Overige:** er zijn een aantal bijzondere ontginnings- en overgangslandschapstypes, zoals ten oosten van Coevorden. Hier vallen bijvoorbeeld de randveenontginningen onder. Deze zijn lastiger te duiden en moeilijker ervaarbaar. Wel worden ze historische geografisch als zeer waardevol aangemerkt. Het gebied ten oosten van Coevorden is hierdoor aangemerkt als Belvedère gebied: Belvedère gebied 'Schoonebeek-Bargerveen'.

In de Omgevingsvisie van de Provincie Drenthe wordt als belangrijkste kwaliteiten benoemd: de landschappelijke variatie en de aardkundige waarde. Deze aardkundige waarden worden in de Omgevingsvisie vooral gekoppeld aan de stroomdalen, maar op de aardkundige waardenkaart op het Geoportaal van de Provincie Drenthe is dit niet zo duidelijk. Aardkundig waardevolle gebieden komen dan door het hele buitengebied van Coevorden voor, maar vooral in het middengebied. Op de kernkwaliteitenkaart van de omgevingsvisie wordt voor Coevorden aangegeven:

- (Zeer) waardevolle essen.
- Belangrijke beekdalen.
- Waardevolle openheid (bij Schoonoord en Meppenerveld).

Grote delen van het middengebied van Coevorden is aangemerkt als Belvedèregebied: Belvedèregebied Aalden en omgeving. Kernkwaliteit van dit Belvedèregebied is het esdorpenlandschap met een hoge volledigheids- en gaafheidsgraad. De samenhang tussen esdorp, es, beekdal en woeste gronden is hier zeer goed bewaard gebleven. In het gebied zijn veel - vaak zichtbare – monumenten. Zo zijn er ook meerdere celtic fields in dit gebied.

Op de IKAW kaart op het Geoportaal is herkenbaar dat de archeologische verwachtingswaarde lager is in de van oudsher nattere gebieden, zoals beekdalen en de veenontginningen. Vooral op en om de esdorpen en op de grondmorenerug is sprake van een zeer hoge archeologische verwachtingswaarde. In algemene zin neemt de archeologische verwachtingswaarde naar het noorden toe.

Op de kaart is het landschap goed leesbaar, maar in het veld is dat een stuk minder. Dan is het buitengebied een complexe afwisseling van grotere en kleinere ruimtes. Essen vallen daarbij vooral op door hun bolling. Het belangrijkste onderscheid wordt gevormd door de wegen en dorpen. In het essenlandschap zijn de wegen vooral grillig en de dorpjes compact. In de ontginningsgebieden zijn deze vooral lang en recht, net als de hieraan gelegen lintdorpen.

Zichtbaar is dat de ontwikkeling in de landbouw ook hier heeft plaatsgevonden, toch past het in dit van oudsher productieve agrarische landschap. De bedrijven zijn gekoppeld aan landschapselementen en hoe groot ze ook zijn, ze vallen vaak in het niet in de grote ruimtes. De kwaliteit van de erven is zeer wisselend. Soms kennen ze een groene inpassing met erfbeplanting, maar vaak ook beperkt of niet. Juist vanwege de koppeling aan sterke groene dragers blijkt dit minder storend dan op veel andere plaatsen, ook omdat tussen de bedrijven vaak grote afstanden liggen. De agrarische bedrijven hebben een mooie variatie van kleinschalig tot zeer grootschalig, wat bijdraagt aan de variatie van het landschap.

Effectbeschrijving

In de plannen is vestiging van nieuwe bedrijven niet mogelijk. Er bestaat daardoor geen gevaar dat bedrijven zich zullen vestigen in de waardevolle ruimtes. Dat zou hier als zeer negatief op meerdere criteria worden beoordeeld. Het betreft in de plannen alleen ontwikkelingen gekoppeld aan de al bestaande bedrijven. Er zijn dan twee mogelijke gevolgen van uitbreiding en/of functieverandering van agrarische bedrijven:

1. Verandering van de kavel: meer/andere bebouwing, aanpassing erfbeplanting, aanpassing kavelgrootte, –verhoudingen en oriëntatie.
2. Graafwerkzaamheden.

Het eerste speelt op twee niveaus:

1. Niveau van de grootschalige landschappelijke context.
2. Niveau van de lokale landschappelijke context (bebouwingslint, dorp etc.).
3. Niveau van het erf.

Het tweede alleen op het niveau van het erf.

Op het niveau van de landschappelijke context gaat het om de gevoeligheid van het landschap voor de mogelijke gevolgen van uitbreiding en/of functieverandering van agrarische bedrijven. Coevorden heeft een zeer robuust landschap, waar agrarische bedrijven van oudsher onderdeel van uit maken en ook bij horen. Er is sprake van een grote variatie van grootte van bedrijven: van heel klein tot heel groot, wat bijdraagt aan een prettige variatie in het landschap. De agrarische bedrijven liggen over het algemeen relatief ver uit elkaar en zijn voor het grootste deel gekoppeld aan robuuste landschappelijke structuren. Ze liggen zelden los in de ruimte. In de grootschalige ruimtes kan vrijwel elke vorm van verandering en schaalvergroting eenvoudig opgevangen kan worden. Ondanks de grote zichtbaarheid in deze ruimtes, vallen ze in het niet bij de omvang van de ruimtes. Dit geldt zowel voor de grote escomplexen als de veenontginningen. De gebieden die in de structuurvisie worden aangeduid als waar grootschalige agrarische ontwikkeling mogelijk is zijn vooral de grootschalige veenontginningen. Doordat ook het beekdal ten oosten van Dalen als zodanig is aangewezen ontstaat de kans dat dit toch al onduidelijke landschap verder vervaagd en gaat lijken op het westelijk gelegen veenontginningslandschap. De contrasten in het landschap nemen dan af.

Veel overige ruimte, waaronder de beekdalen in het middengebied van Coevorden zijn kleinschaliger. Zelden zijn er grote clusters van bedrijven zichtbaar. Aanpassing van een agrarisch bedrijf zal zo ook hier weinig effect hebben. Zelfs in Worst case zullen effecten vrijwel overal op het niveau van de grootschalige landschappelijke context beperkt zijn.

Figuur 29: Verschil in effect tussen uitbreiding in kleinschalige ruimte (l) en uitbreiding grootschalige ruimte (r)

Figuur 30: Bedrijf aan rand es

Figuur 31: Bedrijven aan randen van grootschalige ontginningen vallen in het niet bij de grote ruimtes

In de (vaak als cultuurhistorisch zeer waardevol aangeduide) esdorpen, kan schaalvergroting er voor zorg dat het bedrijf zich niet meer gaat verhouden tot de kleinschaligheid van het dorp. Echter juist door die kleinschaligheid zal het ruimtelijk effect beperkt zijn. Wel kan in ruimtelijk en historisch geografisch opzicht de relatie naar de omgeving verzwakt worden, bijvoorbeeld de (zicht) relatie tussen es en dorp. In deze kwetsbare dorpen zijn echter (nog) relatief weinig veehouderij bedrijven. De kans op negatieve effecten zal daardoor klein zijn. Alleen in het geval Worst case zal er zeker een lokaal effect zijn.
Ook veel linten worden als cultuurhistorisch waardevol tot zeer waardevol aangeduid. Het effect in een lint, hangt af van het soort lint. In open linten kan verdieping van de kavel(bebouwing) de beleving vanuit het lint op het landschap negatief beïnvloeden. In het geval van een dicht lint, kan verbreding van de kavel(bebouwing) de zichtrelaties vanuit het lint naar het landschap negatief beïnvloeden. Kwetsbare dichte linten zijn er echter relatief weinig. De meeste veehouderijbedrijven zijn in de linten te vinden, waardoor dit een relevant negatief effect is dat zal moeten worden meegewogen.

Figuur 32: Bedrijf aan rand van dorp op overgang naar es

Figuur 33: Bedrijf dat zich uitstrekt in de ruimte vanuit ontginningslint

Figuur 34: Verschil in effect tussen uitbreiding in diepte in open lint (l) en uitbreiding in de breedte in een dicht lint (r)

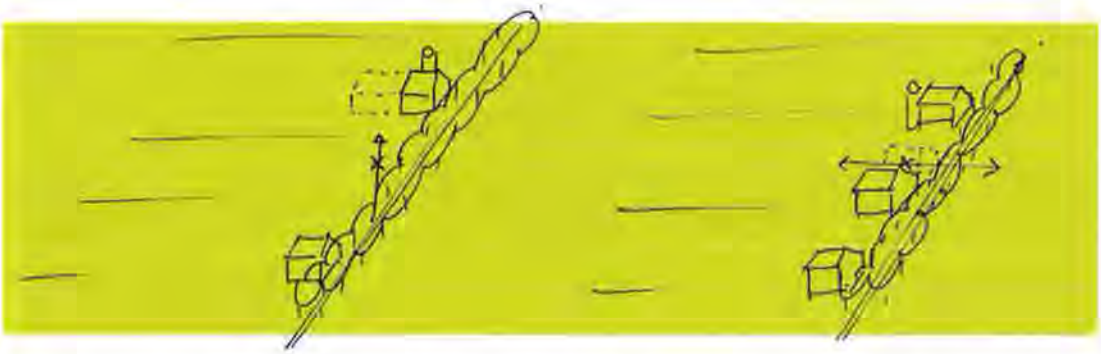

De effecten op het niveau van de grootschalige en lokale landschappelijke context worden nog verzacht door de eisen die gesteld worden in het bestemmingsplan. Er dient immers een zorgvuldig landschapsplan te worden opgesteld, waarbij rekening gehouden worden met deze contexten. Deze zijn gebaseerd en afgestemd op de eigen kernkwaliteiten van de landschapstypen. Hierdoor kunnen de effecten zelfs positief zijn, omdat een bedrijf beter wordt ingepast dan de huidige situatie, maar ook dit zal vooral lokaal ervaarbaar zijn. Het totale effect wordt daarom op neutraal gesteld.

Wat betreft de beïnvloeding van landschappelijke patronen, objecten en elementen zou lokaal op erfniveau elementen etc. kunnen sneuvelen, echter door de vereiste landschappelijke inpassing, is de verwachting dat er per saldo meer landschappelijke groenelementen zullen terugkomen. Dit effect wordt als licht positief bestempeld.

De beïnvloeding van historische stedenbouwkundige/architectonische waarden betreft vooral de mogelijkheid dat nieuwbouw ten koste gaat van historisch waardevolle bebouwing, of bebouwingskarakteristieken. Dit kan zover gaan als de sloop van een waardevolle boerderij of historische hooiberg, of in mindere mate het verloren gaan van karakteristieken als historische deuren. Naast de aantasting van objecten kunnen ook ensembles van de boerderij, bijgebouwen en erfbeplanting worden aangetast. Veel zal niet gekwalificeerd zijn als monument, waardoor de kans op achteruitgang van waarden groot is. Omdat het hier geen zeer unieke waarden betreft (want niet expliciet als zodanig beschermt) is dit te kwalificeren als een licht negatief effect. Voor het in stand houden van het ensemble is het positief dat in het bestemmingsplan de landschappelijke inpassing en de erfbeplanting is meebestemd. Dit is een verbetering van de huidige situatie. Omdat het hier een deelaspect betreft, wordt toch licht negatief aangehouden. In het geval van de Worst case is het totale verlies en daarmee effect groter en wordt daarom op negatief gesteld.

Ten aanzien van archeologie geldt dat waarden door graafwerkzaamheden op erfniveau aangetast kunnen worden. De meeste veehouderijen bevinden zich echter in gebieden met een lage archeologische verwachtingswaarde. Vooral bij de bedrijven op de lijn Geesburg – Holsloot, rond Aalden – Wezup en op de grondmorene rug is sprake van een middelhoge tot hoge archeologische verwachting. Alleen het gebied op de lijn Geesbrug – Holsloot maakt onderdeel uit van het gebied dat in de structuurvisie is aangeduid als waar grootschalige agrarische ontwikkeling mogelijk is. Aantasting is echter niet uit te sluiten. Met inachtneming van de richtlijnen op de Archeologische Beleidsadvieskaart zullen de effecten wel beperkt blijven. In het geval van de Worst case is de kans op negatieve effecten wel groter en wordt daarom op negatief gesteld.

Ook bij aardkunde geldt dat waarden door graafwerkzaamheden op erfniveau aangetast kunnen worden.

Ondanks de vele gebieden die aardkundig waardevol zijn, liggen de meeste veehouderij bedrijven hier buiten. Vooral bij Steenwijksmoer en bij Weijerswold liggen echter bedrijven wel in aardkundig waardevolle gebieden. Steenwijksmoer maakt onderdeel uit van het gebied dat in de structuurvisie is aangeduid als waar grootschalige agrarische ontwikkeling mogelijk is. Aantasting is dus niet uit te sluiten. Op het totaal van de aardkundige waarde zullen de – wel is waar onherstelbare – aantastingen beperkt zijn. De effecten worden daarop op licht negatief gesteld. In het geval van de Worst case is de kans op negatieve effecten groter en hier wordt daarom gekozen voor negatief.

Tabel 35: Totale effectscores landschap, cultuurhistorie en aardkunde

Criterium	Schaalvergroting IV nulgroei	Schaalvergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaalvergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei	Worst-case
Visueel- ruimtelijke beïnvloeding van het landschap	0	0	0	0	0
Beïnvloeding van landschappelijke patronen, objecten en elementen	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+
Beïnvloeding historisch geografische waarden	0	0	0	0	0
Beïnvloeding historische stedenbouwkundige/architectonische waarden	0/-	0/-	0/-	0/-	-
Beïnvloeding van de archeologische waarden	0/-	0/-	0/-	0/-	-
Beïnvloeding aardkundige waarden	0/-	0/-	0/-	0/-	-

Mitigerende en compenserende maatregelen

Ten aanzien van de visueel- ruimtelijke beïnvloeding, de beïnvloeding van landschappelijke patronen, objecten en elementen en de beïnvloeding van historisch geografische waarden heeft de gemeente al passende maatregelen opgenomen in het bestemmingsplan. In het bestemmingsplan is voor alle percelen waar bebouwing staat de landschappelijke inpassing en de erfbeplanting meebestemd in de doeleindenomschrijving. Bij alle afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden (onder andere uitbreiding van een agrarisch bedrijf of functieverandering bij beëindiging agrarisch bedrijf) is bepaald dat dat de nieuwe ontwikkeling moet voldoen aan het beeldkwaliteitsplan en dat dit door middel van een erfinrichtingsplan moet worden aangetoond. Het beeldkwaliteitsplan biedt hiervoor de richtlijnen. Het beeldkwaliteitsplan is als bindend onderdeel aan de planregels gekoppeld. Het weghalen van erfbeplanting die volgens een erfinrichtingsplan is aangelegd is verboden. Het niet aanleggen van die overeengekomen beplanting is ook aangemerkt als strijdig gebruik.

De archeologische waarden zijn beschermd in het bestemmingsplan. De archeologische beleidsadvieskaart is doorvertaald in het bestemmingsplan door de verschillende onderzoeksgebieden als dubbelbestemming op de verbeelding op te nemen. In de bijbehorende regels is de onderzoeksplicht per type gebied opgenomen.

Leemten in kennis en informatie
Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

8.5 VERKEER

Methodiek
Kwantitatieve informatie op basis van kengetallen is op dit globale niveau niet te gebruiken. Het is bijvoorbeeld onbekend hoeveel verkeer exact waar langs gaat en wat de precieze schaalvoordelen zijn van het samenvoegen van bedrijven. Om die reden zijn de volgende kwalitatieve criteria voor verkeer gehanteerd:

- Gevolgen voor de verkeersafwikkeling.
- Beïnvloeding van de verkeersveiligheid.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling
Autonoom vindt al een ontwikkeling plaats naar minder maar grotere bedrijven waarbij de verkeerstroom zich concentreert op de groeiende bedrijven.

Effectbeschrijving
Gevolgen voor de verkeersafwikkeling
Naar verwachting zal bij de verkenning schaalvergroting de omvang van de goederen- en personenstromen even groot zijn als in de huidige situatie. Het aantal herkomsten en bestemmingen van deze stromen is echter kleiner. Door deze bundeling is het mogelijk het aantal voertuigbewegingen enigszins te verkleinen (schaalvergroting, bijvoorbeeld: bevoorrading met grotere vrachtwagens waardoor het totale aantal vrachtwagenritten daalt). In de verkenningen waarin de veestapel enigszins groeit, zal dit effect verdwijnen, en zal de totale omvang van het verkeer ongeveer gelijk blijven met de huidige situatie. In het worst-case scenario zal de verkeersstroom toenemen.

Beïnvloeding van de verkeersveiligheid
De effecten voor de verkeersveiligheid zijn vergelijkbaar met die voor de verkeersafwikkeling. Bij de verkenning schaalvergroting neemt het aantal (vracht-)autobewegingen enigszins af. Vooral het vrachtverkeer is in deze studie relevant. De grootste problemen met dit zware verkeer zijn de te verwachten potentiële conflicten (kruispunten en wegvakken) met andere weggebruikers, in het bijzonder het kwetsbare langzame verkeer, zoals schoolgaande jeugd, recreatie(fietsers) en wandelaars. Dit speelt vooral op de lokale wegen met een duidelijke mengfunctie (verblijven en ontsluiten) waar er geen aparte of onvoldoende voorzieningen zijn voor langzaam verkeer. Door de afname van het aantal verkeersbewegingen van onder andere vrachtverkeer zal het effect van schaalvergroting op de verkeersveiligheid licht positief (0/+) zijn ten opzichte van de referentiesituatie. Bij groei van de veestapel wordt dit effect teniet gedaan en het effect van de worst case verkenning is negatief.

Tabel 36 Totale effectscores verkeer.

Criterium	Schaal-vergroting IV nulgroei	Schaal-vergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaal-vergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei	Worst-case
Gevolgen voor de verkeers-afwikkeling	0/+	0	0	0	-
Gevolgen voor de verkeers-veiligheid	0/+	0	0	0	-

Mitigerende en compenserende maatregelen
Gelet op de effectscores zijn er geen mitigerende maatregelen noodzakelijk. Mogelijk dat er door externe ontwikkelingen wel mitigerende maatregelen gewenst zijn. Een externe ontwikkeling is bijvoorbeeld de bouw van een sporthal in het buitengebied, waardoor extra maatregelen nodig zijn voor (fiets)verkeer. Een voorbeeld van extra mitigerende maatregelen is dan het toepassen van vrijliggende fietspaden bij bestaande wegen. Deze vrijliggende fietspaden hebben het effect dat de verkeersafwikkeling en de verkeersveiligheid zal verbeteren. Dergelijke maatregelen kunnen per casus bekeken worden.

Leemten in kennis en informatie
Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

8.6 LEEFMILIEU

8.6.1 VOLKSGEZONDHEID

Methodiek
Het berekenen van de te verwachten effecten op de gezondheid op basis van "dosiseffect relaties" is niet zinvol omdat het bestemmingsplan een algemeen ontwikkelingskader biedt voor intensieve veehouderijen. Door de vele aannames waarop de varianten zijn gebaseerd wordt niet voldaan aan de voorwaarde dat er per bron (intensief veehouderij bedrijf) voldoende betrouwbare blootstellingsgegevens zijn. Door dit hiaat in kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's wordt de effectbeoordeling van de varianten beperkt tot onderstaande algemene overzicht van de stand van de kennis over omgevingsgezondheid in relatie tot veehouderij.

In bijlage 6 is meer informatie opgenomen aangaande de lopende onderzoeken en huidige inzichten met betrekking tot de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid en is een relatie gelegd met het milieuonderzoek in het kader van het MER. Omdat het beoordelen van de effecten van de varianten op de volksgezondheid vanwege genoemd hiaat in kennis geen onderdeel is van dit MER maar er maatschappelijk gezien wel veel aandacht is voor dit thema, is deze bijlage opgenomen.

Effectbeschrijving
Effecten van intensieve veehouderijen op de volksgezondheid kunnen op verschillende manieren tot stand komen. Bijvoorbeeld via direct diercontact, via de lucht, via mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. Mogelijke risicogroepen zijn de veehouders, familie, personeel en bezoekers, omwonenden en consumenten van voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong.

In de wetenschappelijke literatuur komen de volgende onderwerpen naar voren: gassen (zoals ammoniak) en geuren, fijn stof en bio-aerosolen (stofdeeltjes die bacteriën, virussen of schimmels kunnen bevatten). Hieronder worden deze thema's nader toegelicht.

Ammoniak
Intensieve veehouderij is een belangrijke bron van ammoniakemissie naar de lucht. De concentratie van ammoniak in Nederlandse stallen bedraagt gemiddeld enkele $\mu g/m^3$.
De MAC (maximaal aanvaardbare concentratie) waarde in stallen (14 mg/m^3 over 8 uur tijd gewogen gemiddelde) wordt soms kortdurend of op een enkele dag overschreden. De concentratie in de directe omgeving van intensieve veehouderijen is door de enorme verdunning 100-1000 keer lager dan in een stal. Deze verdunning neemt zeer sterk toe met de afstand vanaf de bron. De jaargemiddelde concentratie in Nederland is 8 $\mu g/m^3$. De gemiddelde concentratie in gebieden met veel intensieve veehouderijen is circa 15-17 $\mu g/m^3$. De gemiddelde concentratie ligt ruim onder de advieswaarde voor chronische blootstelling, die 100 $\mu g/m^3$ bedraagt. Enkele veldmetingen tonen aan dat tijdens het bemesten lokaal tijdelijke pieken kunnen optreden, die onder de advieswaarde liggen voor acute blootstelling.
De schadelijke effecten van ammoniak zijn vooral terug te vinden in de natuur. Effecten op de mens (anders dan geuroverlast) door ammoniak in gebieden met intensieve veehouderij zijn minder waarschijnlijk.

Aangegeven is dat de ammoniakemissie ten opzichte van de huidige situatie door de varianten zal toenemen. Gezien die effecten op de emissie en depositie van ammoniak en het feit dat de schadelijke effecten van ammoniak zeer beperkt zijn (concentraties liggen ver onder de advieswaarde), worden er geen negatieve effecten op de volksgezondheid v.w.b. het aspect ammoniak verwacht.

Geur
In hoeverre een geurwaarneming als hinderlijk wordt ervaren hangt af van diverse factoren, zoals de blootstellingskarakteristieken (concentratie, duur en frequentie van geurwaarneming), aard en karakter van de geur en persoonskenmerken van de waarnemer, zoals de sociaal-economische context. In het geval van geurhinder van de intensieve veehouderij, ervaren agrariërs geurhinder anders dan niet-agrariërs. In het beperkte aantal uitgevoerde praktijkonderzoeken is een algemene samenhang tussen geurhinder en ervaren gezondheidsklachten gevonden en blijkt geen sprake van een lineaire relatie tussen geurhinder en gezondheidsklachten. Voor veel stoffen met een sterke geurcomponent geldt dat de geur bij lagere concentraties ruikbaar is alvorens de stof tot toxische effecten aanleiding kan geven. Er is daarom geen relatie tussen geur en toxiciteit.

De GGD gebruikt bij de gezondheidsbeoordeling van geurbelasting veroorzaakt door intensieve veehouderijen een module uit de Gezondheidseffectscreening (GES). Deze hanteert een andere dosis-effectrelatie dan die voor de wetgeving (Wet geurhinder en veehouderij) is gebruikt. Met deze methodiek ligt de maximaal toelaatbare geurbelasting bij 6 odour units (Ou). Een hogere belasting aan geur geeft voor omwonenden volgens de GGD een ongewenste gezondheidsbelasting. De vaste wettelijke waarden zijn maximaal 2 Ou voor geurgevoelige objecten in de bebouwde kom en maximaal 8 Ou voor geurgevoelige objecten in het buitengebied.

Hiervoor is aangegeven dat de geuremissie en achtergrondbelasting ten opzichte van de huidige situatie voor alle varianten naar verwachting zullen toenemen. Dit zal leiden tot een negatief effect op de gezondheidsbelasting. Ook is er sprake van een geurbelasting die hoger is dan aanbevolen waarden uit de GES-methodiek van de GGD en liggen ook de vaste wettelijke normen voor de maximale geurbelasting in het buitengebied en de normen die de gemeente daar wil gaan stellen, boven de grenswaarde die de GGD

hanteert. Daarbij komt dat de gehanteerde normen voor de maximale geurbelasting per veehouderij gelden en dat er cumulatief sprake kan zijn van meer geurbelasting bij een geurgevoelig object.

Fijn stof
Blootstelling aan fijn stof kan leiden tot een toename in luchtwegklachten, hoesten, benauwdheid, vermindering van de longfunctie en van een toename van ziekenhuisopname. Met elke 10 μg/m³ stijging in PM10 concentratie neemt bijvoorbeeld sterfte toe met 4,3% wanneer men chronisch is blootgesteld aan fijn stof.
Hoewel de Europese norm voor jaargemiddelde concentratie PM10 op 40 μg/m³ ligt, is de advieswaarde van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) 20 μg/m³.

Infectieziekten
Zoönosen zijn infectieziekten die van dieren op mensen overdraagbaar zijn. Dit kan via direct diercontract, de lucht, mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong.
Aan een bio-aerosol zoals MRSA is voldoende onderzoek verricht om het gezondheidsrisico te kunnen benoemen. Van bio-aerosolen beladen met bijvoorbeeld endotoxinen, griepvirussen en Q-koorts bacillen is een inschatting van het gezondheidsrisico beperkt mogelijk. In dit kader is een landelijk onderzoek uitgevoerd.
In dit onderzoek zijn onder meer de aanwezigheid van fijn stof, bacteriën en virussen in de buurt van verschillende veehouderijbedrijven gemeten. Ook zijn de gezondheidsproblemen van omwonenden in kaart gebracht om die vervolgens te vergelijken met de gezondheidsproblemen van mensen in andere gebieden.

Het onderzoek (*Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden*, juni 2011) is uitgevoerd door het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences, onderdeel van de Universiteit Utrecht) in samenwerking met het NIVEL en het RIVM. In een rapportage zijn de eerste resultaten op basis van de gegevens die zijn verzameld in 2010 weergegeven. In dit rapport is geconcludeerd dat op basis van deze resultaten de suggestie dat in gebieden met intensieve veehouderij meer klachten en aandoeningen in de luchtwegen worden gerapporteerd, niet kon worden bevestigd aan de hand van de verkregen ziektegegevens van de huisartsenpraktijken. Het onderzoek constateert dat in de buurt van varkens- en kippenbedrijven een verhoogde endotoxinewaarde (dode celmateriaal op fijn stof) in de lucht wordt gemeten. De aangetoonde waarden zijn flink hoger in vergelijking met stedelijke gebieden, maar zijn nog steeds laag. Bij de gemeten endotoxineniveaus zijn op basis van de huidige inzichten geen gezondheidseffecten te verwachten. Gericht op enkele aandoeningen, zoals Q-koorts, longontsteking en astma (indien met eenmaal astma heeft), zijn echter wel duidelijke verschillen gebleken.

Nieuw onderzoek en gedetailleerde analyses van bestaande en nieuwe meetresultaten moeten inzicht geven of er een samenhang bestaat tussen het voorkomen van bepaalde aandoeningen en specifieke blootstellingen. Er ligt dus nog geen eindoordeel en er is dus nog sprake van een belangrijke leemte in kennis over die samenhang. Harde cijfers over de 'veilige' afstand tot een intensieve veehouderij zijn op basis van de huidige kennis niet te geven.

In een brief aan de Tweede Kamer van 23 november 2011 schrijft staatssecretaris Bleker van het ministerie van EL&I het volgende: *"Ten aanzien van de gezondheidsrisico's voor de bevolking van de blootstelling aan schadelijke micro-organismen en endotoxinen afkomstig uit de veehouderij, heeft het kabinet de Gezondheidsraad gevraagd advies uit te brengen over een beoordelingskader en eventueel in te stellen normen en maatregelen. De Gezondheidsraad rondt dit advies in het derde kwartaal van 2012 af. Op basis van het advies van de Gezondheidsraad zal het kabinet met voorstellen komen."*

Rond met name geitenbedrijven kwam in 2009 duidelijk meer Q-koorts voor. In de nabijheid van pluimvee- en geitenbedrijven zijn bovendien meer gevallen van longontsteking vastgesteld dan elders in het land. Opmerkelijk genoeg komen astma, COPD, hooikoorts en infecties aan de bovenste luchtwegen in de omgeving van intensieve veehouderijen juist iets minder vaak voor dan elders. Bij mensen die eenmaal astma of COPD hebben, worden meer complicaties of infecties aan de bovenste luchtwegen gezien.

Omdat er weinig bekend is over de gezondheidseffecten op omwonenden van intensieve-veehouderijbedrijven, doen de onderzoekers meerdere aanbevelingen voor verder onderzoek. Het is onder andere nog niet bekend bij welke concentratie bedrijven er gezondheidseffecten optreden. De concentraties van endotoxinen en micro-organismen in de buurt van pluimvee- en varkensbedrijven zouden bijvoorbeeld gericht onderzocht moeten worden. Dat geldt ook voor het optreden van complicaties bij patiënten met astma of COPD die rondom veehouderijen wonen. Tenslotte zouden richtlijnen moeten worden opgesteld voor veilige concentraties micro-organismen en endotoxinen rond veehouderijbedrijven. Ook moet worden aangegeven welke risico's op gezondheidseffecten als acceptabel worden gezien.

Mitigerende en compenserende maatregelen

De schaalvergroting in de intensieve veehouderij betekent niet per definitie een verslechtering van de gezondheidsrisico's. Bij nieuwbouw van veehouderijbedrijven kunnen maatregelen (luchtwassers) worden genomen die een aantal dreigingen voor de volksgezondheid kunnen beperken. Ook via de bedrijfsvoering kunnen risico's worden beperkt (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705;d.d. 29 mei 2009).

In oktober 2011 heeft de GGD een informatieblad "Intensieve Veehouderij en Gezondheid Update 2011" gepubliceerd. De GGD adviseert in haar publicatie om uit voorzorg bij nieuwbouw en planontwikkeling geen intensieve veehouderij in een straal van 250 meter van gevoelige bestemmingen te bouwen en geen gevoelige bestemmingen binnen 250 meter van intensieve veehouderijen te bouwen. De GGD heeft verder geadviseerd dat binnen een zone van 250 – 1000 meter tussen een landbouwontwikkelingsgebied (LOG) of bedrijf tot een woonkern of lintbebouwing bij vergunningverlening een aanvullende gezondheidskundige risicobeoordeling moet worden uitgevoerd. In het daaruit voortvloeiende advies kunnen dan bedrijfsspecifieke kenmerken zoals diersoort, type bouw (open/gesloten stal), ligging, windrichting en andere ruimtelijke ordeningsaspecten worden meegewogen.

Andere partijen zoals het IRAS (betrokken bij het gezondheidsonderzoek) en de LTO hebben kritiek geuit op het advies van de GGD, omdat hiervoor de wetenschappelijke onderbouwing ontbreekt. Dat er sprake is van grote leemten in kennis over de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid wordt door alle partijen onderschreven.

Het overnemen van het advies van de GGD of een soortgelijk advies van de Gezondheidsraad door de provincie of gemeenten in hun ruimtelijk beleid (zoals bestemmingsplannen buitengebied) kan grote gevolgen hebben voor de uitbreidingsmogelijkheden van intensieve veehouderijen.

De uitkomst van nader onderzoek kan leiden tot aanpassing of introductie van wettelijke normen. Daar waar locatiekeuze aan de orde is kunnen gezondheidsaspecten in de overweging worden betrokken.

Leemten in kennis en informatie
Er is nog een behoorlijk hiaat in de kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's, vooral wat betreft de uitstoot van grotere bedrijven en concentraties van bedrijven (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705; d.d. 29 mei 2009). De relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen van omwonenden is onderwerp van nader onderzoek volgens het Ministerie van VWS. Het RIVM heeft recent onderzoek verricht naar de aanwezigheid van vee gerelateerde MRSA bij omwonenden van intensieve varkenshouderijen en kwam daarbij tot de conclusie dat er geen verhoogd risico is voor omwonenden (bron: RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie). Echter huisartsen in gebieden met intensieve veehouderij geven aan meer symptomen van de luchtwegen en respiratoire aandoeningen te vermoeden in hun praktijken. Symptomen en aandoeningen die overigens wel zijn aangetoond bij werknemers in de veehouderij.

8.6.2 RECREATIEF MEDEGEBRUIK

Methodiek
Het volgende criterium wordt voor het recreatief medegebruik gehanteerd:
- Invloed op het recreatieve medegebruik van het buitengebied.

Effectbeschrijving
De verkenningen zijn, met uitzondering van de worst-case verkenning niet van positieve of negatieve invloed op het extensieve recreatieve medegebruik in het buitengebied van de gemeente Coevorden. Door de verspreide ligging van de ontwikkelingen van veehouderijbedrijven er ook geen sprake van een negatieve invloed op het extensief recreatieve medegebruik en de toename van geurhinder is beperkt en lokaal optredend.

Tabel 37: Totale effectscores recreatief medegebruik

Criterium	Schaal-vergroting IV nulgroei	Schaal-vergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaal-vergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei	Worst-case
Invloed op het recreatieve medegebruik van het buitengebied.	0	0	0	0	-

Mitigerende en compenserende maatregelen
Net zoals voor landschap en cultuurhistorie is het wenselijk de te sturen met behulp van bestaande ontwikkelingsplannen en ruimtelijke visie. Tevens vormt landschappelijke inpassing een aandachtspunt: hiermee zijn karakteristieke waarden zoals recreatief medegebruik te behouden en in te passen in de planvorming.

Leemten in kennis en informatie
Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

8.7 WATER EN BODEM

Methodiek
Vanuit het waterschap gelden voor ruimtelijke ontwikkelingen in de veehouderij dezelfde eisen als voor andere ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de uitbreidingen van dorpen. Deze maatregelen zijn dat grondwaterneutraal moet worden gebouwd en dat piekbelastingen op het oppervlaktewater voorkomen moeten worden. Voor het extra verhard oppervlak (daken van schuren, wegen, parkeren enz.) dient waterberging te worden gerealiseerd. Dit past binnen het beleid om zoveel mogelijk water vast te houden in het gebied alvorens het af te voeren. Omdat de intensieve veehouderij waterneutraal opereert (uitgangspunt) is het niet nodig om de effecten voor het waterbeleid in beeld te brengen.

Intensieve veehouderij kan van invloed zijn op het grondwater door:
- Grondwateronttrekkingen (bijvoorbeeld veedrenking, zodat geen leidingwater hoeft worden ingezet).
- Bodemenergiesystemen (dus CO_2-besparing).

De mate waarin grondwater kan worden ingezet hangt af van de bodemopbouw, de grondwaterkwaliteit en van juridische beperkingen. De beoordeling daarvan past niet bij het niveau van dit MER en is van belang voor de individuele project-MER procedure.

Het aspect bodem is in dit MER geen onderscheidend aspect. Dit omdat de bodem niet zwaar vergraven dient te worden en de in te plaatsen dan wel uit te breiden of nieuw op te richten veehouderijbedrijven vloeistofdichte vloeren of andere voorzieningen dienen te realiseren, zodat eventuele ontwikkelingen niet leiden tot aantasting van de bodem.

Te beoordelen criteria zijn:
- Effect op het watersysteem.

Effectbeschrijving
Door de ontwikkeling van veehouderijbedrijven zal er geen wijziging (ingreep) in de grondwaterstand, grondwaterstroming en waterberging optreden. Ook vindt er geen emissie van (mest-)stoffen naar het oppervlakte- en grondwater plaats door het gebruik van vloeistofdichte vloeren.

Tabel 38: Totale effectscores water en bodem

Criterium	Schaal-vergroting IV nulgroei	Schaal-vergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaal-vergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei	Worst-case
Effect op het watersysteem	0	0	0	0	0

Mitigerende en compenserende maatregelen
Er zijn, mede gelet op de neutrale score op dit aspect, geen mitigerende maatregelen voorzien.

Leemten in kennis en informatie
Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

8.8 DUURZAAMHEID EN KLIMAAT

Methodiek

De effecten op het thema duurzaamheid kunnen op verschillende manieren vertaald worden. Eventuele samenwerking van bedrijven brengt een efficiëntere bedrijfsvoering met zich mee voor onder andere verkeersbewegingen, energiezuinige technieken kunnen eerder doorgevoerd worden en er is zo mogelijk synergie-voordeel te behalen. Een efficiëntere bedrijfsvoering kan daardoor leiden tot verduurzaming van de veehouderij.

De volgende criteria worden voor duurzaamheid gehanteerd:

- Invloed op efficiëntere bedrijfsvoering.
- Invloed op CO_2-uitstoot.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Uit Figuur 35 is te herleiden dat op Nederlands schaalniveau de uitstoot aan CO_2 vanuit de landbouw relatief gezien zeer beperkt is. Ook is waar te nemen dat de CO_2-uitstoot gemiddeld even groot is gebleven de afgelopen 20 jaar. De verwachting is dat de CO_2-uitstoot de komende jaren zal dalen en dat Nederland de Kyotoverplichting zeer waarschijnlijk zal gaan halen (*bron: Planbureau voor de Leefomgeving*).

Figuur 35: CO_2-uitstoot per sector in Nederland

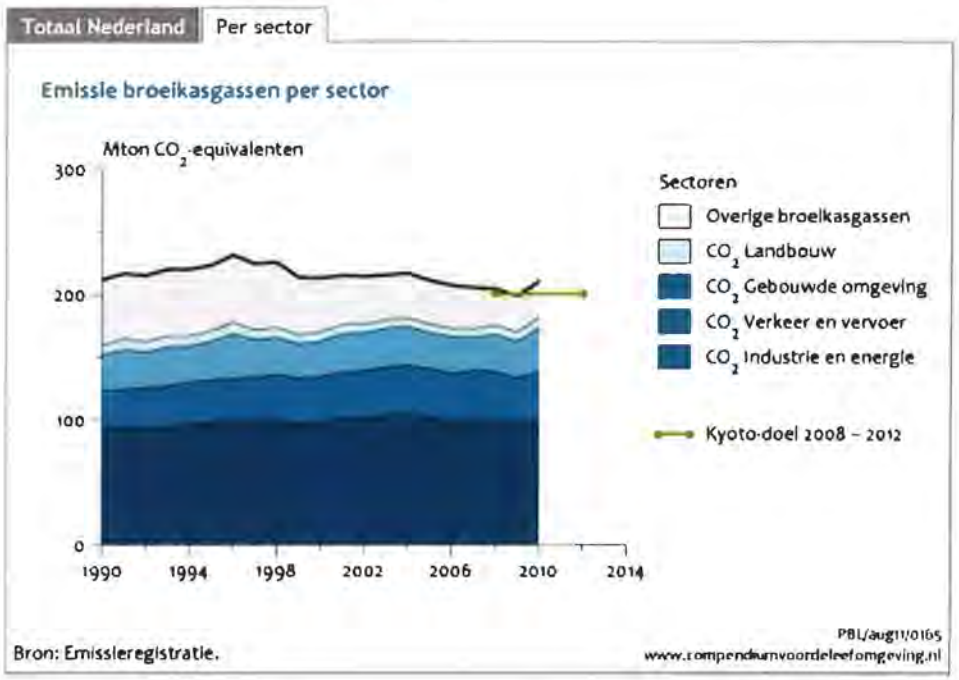

Effecten en effectbeoordeling

Invloed op efficiëntere bedrijfsvoering

De schaalvergroting naar minder maar grotere veehouderijbedrijven kan bijdragen aan een meer duurzame bedrijfsvoering, bijvoorbeeld in combinatie met mest vergisten. Daarom zijn alle verkenningen beoordeeld als licht positief.

Invloed op CO_2-uitstoot

Toename van de totale veestapel in Coevorden zal leiden tot (relatief) meer CO_2-uitstoot (zie Tabel 39).

Tabel 39: Berekening kengetal emissie CO2 per diersoort (bron: Animal Sciences Group WUR, april 2008: CO2-neutrale stallen)

Diersoort	Emissie CO_2 in kg/jaar/dier*	nge per dier
Melkkoe	286	1,2
Zeug	234	
Vleesvarken	20,7	0,044
Leghen	2,09	
Vleeskuiken	1,63	

* Deze CO_2.uitstoot wordt veroorzaakt door het verbruik van elektriciteit, gas en diesel bij het houden van dieren in stallen.

* Ter vergelijking zorgt een huishouden gemiddeld voor 10 ton aan CO_2 uitstoot per jaar (inclusief gas- en elektriciteitsverbruik en vervoer).

Tabel 40: Totale effectscores duurzaamheid en klimaat

Criterium	Schaal-vergroting IV nulgroei	Schaal-vergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaal-vergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei	Worst-case
Invloed op efficiënte bedrijfsvoering	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+
Invloed op CO_2-uitstoot	0	0/-	0/-	0/-	-

Mitigerende en compenserende maatregelen

Maatregelen die kunnen worden genomen om de energievraag te beperken zijn afhankelijk van het type bedrijf, bijvoorbeeld isoleren, toepassen van frequentieregelaar, HR-ketel, luchtkoeling, warmtewisselaar, ventilatietechniek, microklimaat en het rondpompen van warmte.

Naast energievraag beperkende maatregelen kan afhankelijk van het type bedrijf ook gebruik gemaakt worden van duurzame energiebronnen. Denk daarbij aan windmolens, biomassakachels, biogas, mestvergassing, warmtepomp en zonne-energie.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

9 Vergelijking verkenningen veehouderij

In Tabel 41 zijn de effectscores per variant en per criterium weergegeven.

Tabel 41: Vergelijking verkenningen veehouderij

Aspect	Criterium	Schaalvergroting IV nulgroei	Schaalvergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaalvergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei	Worst-case
Natuur	Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden	-	-	-	-	--
	Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur	-	-	-	-	--
	Recreatie-uitbreiding minicampings	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
	Soortenbescherming Flora- en faunawet	0	0	0	0	0
Milieuhygiëne	Geur: Leefklimaat binnen de bebouwde kom	0/-	-	n.v.t	-	-
	Geur: Leefklimaat buiten de bebouwde kom	0/-	-	n.v.t	-	- -
	Bedrijfsvoering: fijn stof (PM10)	0	0	0	0	0
	Verkeer: fijn stof (PM10)	0/+	0/-	0/-	-	-
	Invloed op geluidhinder (bij gevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden en overige bos- en natuurgebieden)	0/+	0/+	0/+	0/+	0
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Visueel- ruimtelijke beïnvloeding van het landschap	0	0	0	0	0
	Beïnvloeding van landschappelijke patronen, objecten en elementen	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+
	Beïnvloeding historisch geografische waarden	0	0	0	0	0
	Beïnvloeding historische stedenbouwkundige/architectonische waarden	0/-	0/-	0/-	0/-	-
	Beïnvloeding van de archeologische waarden	0/-	0/-	0/-	0/-	-
	Beïnvloeding aardkundige waarden	0/-	0/-	0/-	0/-	-

Aspect	Criterium	Schaalvergroting IV nulgroei	Schaalvergroting IV 10% groei	Melkrundvee 20% groei	Schaalvergroting IV 10% groei en melkrundvee 20% groei	Worst-case
Verkeer	Gevolgen voor de verkeersafwikkeling	0/+	0	0	0	-
	Gevolgen voor de verkeersveiligheid	0/+	0	0	0	-
Leefmilieu	Invloed op het recreatieve medegebruik van het buitengebied.	0	0	0	0	-
Water & Bodem	Effect op het watersysteem	0	0	0	0	0
Duurzaamheid en klimaat	Invloed op efficiënte bedrijfsvoering	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+
	Invloed op CO_2-uitstoot	0	0/-	0/-	0/-	-

10 Conclusie en aanbevelingen

10.1 INLEIDING

In dit MER is onderscheid gemaakt naar de beoordeling effecten op structuurvisieniveau (energieopwekking, grootschalige recreatie en infrastructuur) en op bestemmingsplanniveau (veehouderij). De conclusies en aanbevelingen op bestemmingsplanniveau, kunnen ook relevant zijn voor de structuurvisie. De onderstaande aanbevelingen zijn aanbevelingen van de opstellers van dit MER aan de gemeente Coevorden.

10.2 STRUCTUURVISIE

De voornemens voor industrie en infrastructuur zijn in de structuurvisie nog maar zeer globaal uitgewerkt op het niveau van de intergemeentelijke gedachten over Zuid-As en Dryport. Deze gedachten zijn nog te globaal om de effecten integraal te kunnen beoordelen. Ook de gedachten over grootschalige recreatieontwikkeling zijn nog te globaal om de effecten integraal te kunnen beoordelen. Het is wel mogelijk om een globale beoordeling te maken voor de aspecten geluid en landschap in relatie tot infrastructuur en grootschalige recreatie.

10.2.1 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN WINDENERGIE

Conclusies

Wanneer alle beperkingen over elkaar worden gelegd ontstaat een aantal gebieden binnen het aangewezen zoekgebied waar geen directe beperkingen aanwezig zijn en daarmee geschikt zijn voor het plaatsen van windturbines. In Figuur 36 zijn dat de gebieden 1, 2 en 3. Het gebied ten zuiden van het zoekgebied is ook een interessant zoekgebied, maar alleen wanneer mitigerende maatregelen genomen worden om het effect op de vogelleefgebieden te beperken.

Figuur 36: Totaalfiguur, daar waar binnen het zoekgebied de luchtfoto zichtbaar is zijn geen belemmeringen

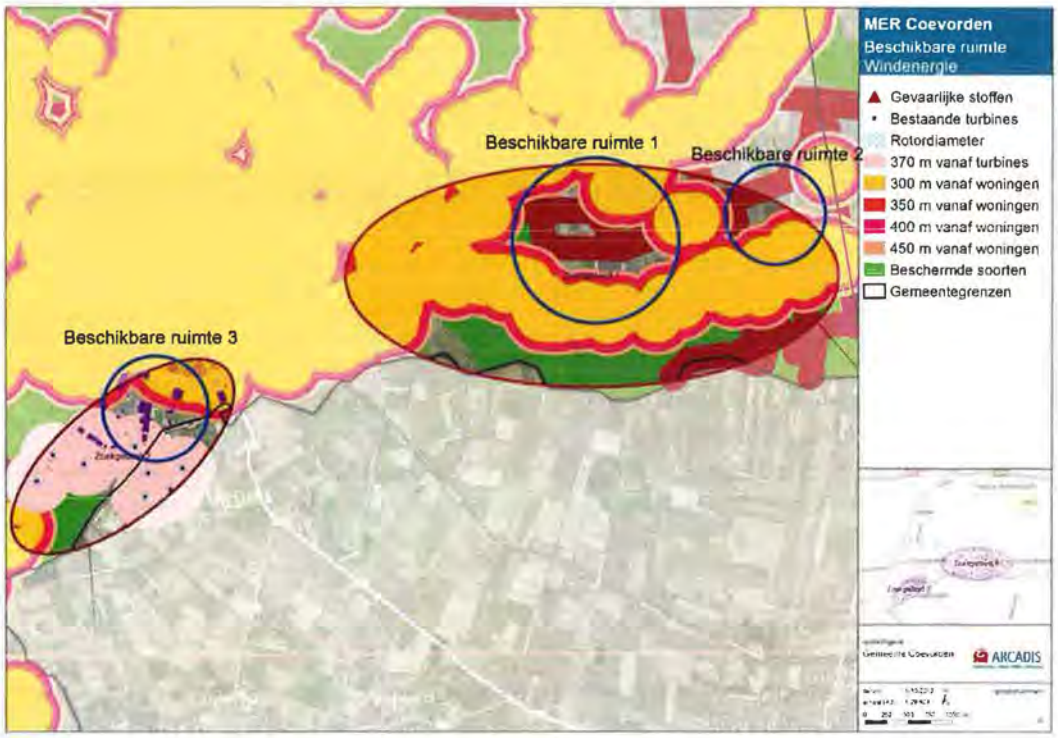

Aanbevelingen

Er zijn diverse mitigerende maatregelen mogelijk om de effecten van windturbines te verkleinen.
Om het geluidseffect te verminderen kunnen turbines zo afgesteld worden dat het geluidsniveau van de turbine beperkt wordt. Dit heeft echter een negatief effect op de energieopbrengst en dient daarom zo beperkt mogelijk te worden toegepast.

Om slagschaduwhinder te voorkomen kan een windturbine stilgezet worden op die momenten dat gevoelige bestemming hiervan hinder ondervinden.

Om effecten op ecologie te beperken zijn diverse maatregelen mogelijk. De effectiviteit van de maatregelen hangt af van de mogelijkheden (is het realistisch om molens tijdelijk uit te zetten) en van het voorkomen van relevante soorten.

Ten aanzien van de landschappelijke inpassing zou door middel van een ruimtelijk (3D) model de ideale opstelling onderzocht moeten worden. Hierbij gelden een aantal aandachtspunten:

- Zorg voor eenheid in type masten (vorm, ashoogte, rotordiameter, aantal wieken, rotatierichting etc.). Bij voorkeur wordt hierbij aangesloten op de Duitse driewiekmasten.
- Zorg voor een goede verhouding van de hoogte van de mast ten opzichte van de rotordiameter. Een te grote rotordiameter zal bijvoorbeeld de windturbine topzwaar doen lijken.
- Houdt rekening met het effect van naburige windturbines. Deze moeten in het model altijd worden meegenomen. Houdt hierbij een ruim gebied aan. Hoe hoger de turbines in de omgeving, hoe ruimer visualisatiegebied worden gehanteerd.

- Hoe groter de windturbines, hoe meer ze schaalloos lijken te worden en los van het landschap komen. De windturbineopstelling moet dan of als eigen schaalelement worden gezien, of aan de grootst mogelijke landschappelijke structuur worden gekoppeld.
- Voorkom het "strooien" van windturbines. Dit zal landschappelijk een zeer onrustig en daarmee onwenselijk beeld geven.

10.2.2 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN GROOTSCHALIGE RECREATIE EN INFRASTRUCTUUR

Conclusies

De verwachting is dat de realisatie van grootschalige recreatie en de aanpassing van bestaande infrastructuur een licht negatief effect heeft op geluidgevoelige bestemmingen. Het is niet te bepalen in hoeverre ontoelaatbare geluidsbelastingen op gevoelige bestemmingen optreden. Het realiseren van grootschalige recreatie betekent meer verkeer, meer verkeer betekent meer geluidsbelasting. Vanuit die optiek heeft de grootschalige recreatie een negatief effect ten opzichte van de huidige situatie.
De kans dat de aanpassing van de bestaande infrastructuur een negatief effect heeft op de bestaande geluidgevoelige bestemmingen is aanwezig. Dit is echter sterk afhankelijk van in hoeverre er geluidsreducerende maatregelen (kunnen) worden toegepast. Indien deze goed toepasbaar zijn is het goed mogelijk dat er geen verschil is met de referentiesituatie. Dit betekent dat aangenomen mag worden dat er een lichte toename van geluidhinder zal plaatsvinden ten opzichte van de referentiesituatie. In de worst case situatie zal het positieve effect van geluidsreducerende maatregelen niet opwegen tegen het negatieve effect van meer verkeer.

In zijn algemeenheid zijn er weinig landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige effecten te verwachten van uitbreiding van grootschalige recreatie in het hiervoor aangewezen zoekgebied. Het zoekgebied sluit aan op aanwezige grootschalige recreatiecomplexen. Deze zijn al een verstoring van het historische landschap. Echter de landschappelijke onderlegger zelf is ook weinig gaaf.
Gezien de vaak grote ruimtes om de weg, is verbreding van de N34 weg visueel-ruimtelijk landschappelijk geen probleem.

Aanbevelingen

Gelet op de effectscores zijn er op het niveau van het bestemmingsplan mitigerende maatregelen noodzakelijk. Hierbij kan gedacht worden aan de toepassing van akoestisch gunstigere verhardingen en afschermende voorzieningen.
De effecten van aanpassing van de infrastructuur op het landschap zijn maximaal te beperken door zorgvuldige positionering en mitigerende maatregelen.

10.3 BESTEMMINGSPLAN

10.3.1 CONCLUSIES EFFECTEN VEEHOUDERIJ

Een hoofddoel van de actualisatie van het bestemmingsplan is het vergroten van de ruimtelijk kwaliteit en op een landschappelijk verantwoorde manier ruimte scheppen voor ruimte vragende functies.

Kritisch is de ontbrekende milieuruimte voor stikstofdepositie op de Natura 2000 gebieden in en rond het plangebied. In Tabel 42 is per alternatief de totale emissie aan ammoniak en geur weergegeven:

Tabel 42: Totaalemissies per scenario voor ammoniak en geur. Ook het totaal aantal nge is per scenario weergegeven

Alternatieven	Nge	NH3 (kg/jaar)	Ou (geureenheden)
Huidige situatie	34613	397760	1188078
Huidige situatie gecorrigeerd op stalbezetting (CBS)	27690	318208	950462
Huidige situatie gecorrigeerd op AMvB huisvesting	34613	360526	1127251
Huidige situatie gecorrigeerd op AMvB huisvesting en stalbezetting (CBS)	27690	288421	901801
Verkenning intensieve veehouderij	34614	355049	1112388
Verkenning intensieve veehouderij met 10% groei	35126	365295	1226479
Verkenning melkrundvee met 20% groei	39540	404001	1226479
Verkenning combinatie iv en melkrundvee met groei	40053	408770	1226479
Worst case geboden ruimte zonder omschakelen	96524	927100	1432953
Variant Worst case met omschakelen naar melkrundvee op ca. 64 locaties met hobbyboeren, op ca. .98 locaties met agrarisch bouwblok maar zonder veehouderij en op 410 woonbouwblokken in het ontwikkelingsgebied	420924	3791027	1432953

Hieruit blijkt dat t.o.v. de vergunde situatie gecorrigeerd op stalbezetting (gearceerd), in alle scenario's de ammoniakemissies toenemen. Voor de worst case met omschakeling is dit zelfs met meer dan een factor 10.

Uit de effectvergelijking komen de volgende conclusies naar voren.

- Alle alternatieven hebben een negatief effect op de depositie van stikstof, het worst case alternatief scoort daarop sterk negatief. In de praktijk zal groei van de veestapel niet mogelijk zijn als dat zou leiden tot meer depositie op Natura 2000-gebieden. Groei is dan alleen mogelijk met het toepassen van extra emissie reducerende staltechniek die verder gaat dan de maatregelen van het Besluit huisvesting, waarmee in de alternatieven gerekend is.
- De alternatieven voor de intensieve veehouderij scoren licht negatief tot negatief op geurhinder.
- De beoordeling op landschap is per saldo neutraal en op onderdelen licht negatief tot licht positief. Alleen het worst case scenario scoort op onderdelen negatief.
- Op de overige aspecten scoren de alternatieven vrij neutraal, met uitzondering van het worst-case alternatief dat vaak negatief scoort.

Bij bovenstaande conclusies dient wel te worden opgemerkt dat voor geur en ammoniak als referentie is gebruikt de werkelijke veebezetting op basis van CBS cijfers, die kleiner is dan de vergunde omvang van de veestapel welke als basis voor de alternatieven is genomen. En dat in de verkenningen is uitgegaan van vergunde veestapel als basis. Als de alternatieven ook gebaseerd zouden zijn op groei van de werkelijke veestapel (en niet de vergunde) of als referentie de vergunde situatie zou zijn gebruikt, dan zouden de effecten positiever uitvallen: Uit Tabel 25 en Tabel 26 is af te leiden dat dan alleen het worst case verkenning leidt tot een hogere depositie. De andere verkenningen leiden tot een lagere (schaalvergroting 0% groei en schaalvergroting + 10% groei IV) of ongeveer gelijk blijvende depositie (melkrundvee + 20% en idem + 10% IV).

Het worst case scenario gaat (theoretisch/modelmatig) uit van het maximaal benutten van alle bouwvlakken in het bestemmingsplan tot een drempelwaarde 1% toename van de kritische depositiewaarde, zonder te salderen tussen stoppende en groeiende bedrijven. In de praktijk zal dit wellicht niet mogelijk zijn vanwege de beperkingen van Natura 2000. Voor elke veestal is immers een omgevingsvergunning en een Natuurbeschermingswetvergunning vereist. De Natuurbeschermingswet

schrijft voor dat projecten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000-gebieden de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren of voor een significant verstorend effect kunnen zorgen een vergunning vereist is (artikel 19 c en d Nbwet). De vergunning wordt niet verleend als er een verslechtering optreedt. Bij voor stikstof al overbelaste Natura2000-gebieden geldt dat bij een toename van de stikstofdepositie de vergunning niet verleend kan worden. In het Groenmanifest van de provincie Drenthe zijn voorstellen voor de vergunningverlening opgenomen. In de recente praktijk in Coevorden blijkt dat de Nbwetvergunningen met dit maatwerk verleend kunnen worden. Dit geldt ook voor vergunningen voor melkveebedrijven met 300 of 500 melkkoeien. Als de Nbwetvergunning verleend kan worden is aan de belangrijkste eisen voor uitbreidingen van agrarische bedrijven voldaan.

10.3.2 AANBEVELINGEN VEEHOUDERIJ

Op basis van de resultaten van het MER zijn de volgende aanbevelingen aan de gemeente Coevorden geformuleerd:

- Bij een aantal thema's is aangegeven hoe met mitigerende en compenserende maatregelen vermindering van milieueffecten is te bewerkstelligen.
- De effecten die samenhangen met toepassing van de maximale mogelijkheden, die het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied biedt, kunnen fors zijn. Dit blijkt uit de effecten van de worst-case variant. De gemeente kan er voor kiezen om niet op voorhand ruimtelijke 'overdimensionering' te bieden aan de agrarische sector, bijvoorbeeld door geen ruime, rechtstreekse bouwmogelijkheden te bieden, doch relevante bouwmogelijkheden en bouwblokwijzigingen aan een procedure en passende voorwaarden (afwegingsaspecten) te koppelen. Hierdoor worden risico's op ongewenste ontwikkelingen, zonder sturingsmogelijkheden van de gemeente, beperkt.
- Voor de intensieve veehouderij kan de extra ruimte voor ontwikkeling niet worden benut, zonder vergaande investeringen in bovenwettelijke staltechnieken, omdat de geurruimte de beperkende factor is.
- Overweeg om het omschakelen van woningen (vrijgekomen agrarische bebouwing, VAB) en akkerbouwbedrijven slechts mogelijk te maken met planherziening en niet met wijzigingsbevoegdheid. Daarmee kan de gemeente beter met "de hand aan de kraan" sturen op de ontwikkeling van de veestapel in relatie tot kwaliteit van de leefomgeving.
- Overweeg om in het bestemmingsplan voorwaarden van grondgebondenheid op te nemen voor de ontwikkeling van de melkveehouderij. Bijvoorbeeld als volgt: Bij een bouwvlak dat een grotere oppervlakte heeft dan 1,5 ha, geldt het criterium dat de melkveehouderij plaatsgebonden is. Plaatsgebonden wil zeggen dat een melkveehouderij aan een bepaalde plek in het landelijk gebied gebonden is vanwege z'n functionele afhankelijkheid van de grond in de omgeving. Dit is (als in de Verordening ruimte Friesland bijvoorbeeld) in te vullen met de voorwaarde dat een bedrijf binnen 10 km over voldoende grond beschikt om voor 75% te kunnen voorzien in eigen ruwvoer en mestafzet, waarbij minstens 40% van de grond als huiskavel aansluit op het bouwvlak. Op die manier blijft er een relatie tussen de omvang van een bedrijf, en de oppervlakte van de gronden die het bedrijf in de omgeving in beheer en onderhoud heeft.
- Een actief gemeentelijk beleid gericht op het intrekken van niet benutte rechten (waaronder de niet operationele intensieve veehouderijen), vooral in zones rondom de kern, natuurgebieden en andere kwetsbare gebieden.
- De gemeente kan een stimulerende rol spelen in innovatie. Geef hierbij met name aandacht aan de innovaties die verder gaan dan alleen de eigen bedrijfsvoering.
- Geadviseerd wordt om bij nieuwe planologische procedures, inclusief het toepassen van wijzigingsbevoegdheden, te toetsen aan de Natuurbeschermingswet en/of de provinciale Verordening stikstof en Natura 2000. Er moet voldoende juridische borging zijn dat voldaan wordt aan de Natuurbeschermingswet.

- Aanbevolen wordt om de kennisontwikkeling en adviezen op het gebied van gezondheid te volgen. Pas dit zodra algemeen aanvaard waar nodig toe bij het beoordelen van ruimtelijke initiatieven. Indien er vanuit nieuwe kennis of regels aanleiding toe is, verwerk dat dan ook in de planregels van het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied.

Daarnaast dienen de monitoring en evaluatie van de feitelijk optredende milieueffecten en de ontwikkeling van de veehouderij bijzondere aandachtspunten voor de gemeente te zijn. Aandachtspunten daarbij zijn o.a.:

- De ontwikkeling van de veestapel, toegepaste stalsystemen en de emissies van geur, ammoniak en fijn stof uit de veehouderij in Coevorden en de concentraties/belasting van die stoffen.
- Monitor dat de gerealiseerde bebouwing en inpassing ervan voldoen aan de kaders zoals gesteld in het Bestemmingsplan Buitengebied en in omgevingsvergunningen.
- De ontwikkeling van het verkeer in het buitengebied, met specifieke aandacht voor verkeersveiligheid in relatie tot routes van vrachtverkeer.
- Volg de vergunningverlening op grond van de Natuurbeschermingswet.

10.3.3 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN BIOVERGISTING

Conclusies

In hoofdstuk 6 van het MER zijn de milieueffecten van mest vergisten beschreven. Conclusie is dat er nauwelijks milieueffecten zijn omdat een emissieneutrale vorm van kleinschalige bedrijfsgebonden biovergisting, een reel uitgangspunt is. Onderscheid tussen gebieden waar biovergisting wel en niet is toegestaan, is hierdoor niet zinvol. De stikstofemissie en -depositie zal per saldo niet toenemen in Coevorden omdat het vergisten en verwerken van mest zorgt voor een kortere verblijftijd van de mest in de stal en dus minder ammoniak-emissie uit de stal. Dat compenseert eventuele emissie van ammoniak uit de vergistingsinstallaties. Mogelijk wordt mest vergisten in de PAS aangemerkt als activiteit met "niet in betekende mate" effecten op milieu. Duidelijkheid daarover is er pas als de PAS is vastgesteld (dus nu niet).

Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen zijn van belang bij de uitwerking van het beleid voor mestvergisting:

- Afspraken maken met de provincie Drenthe over de wijze van omgaan met mestvergisters in de Programmatische aanpak Stikstof en het Convenant stikstof en Natura 2000.
- Er van uitgaande dat het mogelijk maken kleinschalige bedrijfsgebonden biovergisting emissieneutraal kan plaatsvinden, hoeft voorshands geen onderscheid gemaakt te worden tussen gebieden waar biovergisting wel en niet is toe te laten.

Bijlage 1 Verwerking zienswijze in MER

Tabel 43: Verwerking zienswijze in MER

Essentie opmerking	Hoe behandeld in het MER
Bezwaar tegen nieuw cultuurlandschap (alternatieve energiewinning, zoals windenergie, zonne-energie, aardwarmte, koude/warmteopslag en biovergisting). Vrees voor horizonvervuiling (windmolens), geluidsoverlast, slagschaduw, toename verkeersdrukte, stank, verslechtering luchtkwaliteit, visuele milieuhinder, waardevermindering woningen.	In het MER zijn de belangrijkste effecten in beeld gebracht.
Hoe verhoudt zich het voorgestelde energielandschap tot het Belvedère gebied?	Effecten op cultuurhistorie zijn meegenomen in het MER.
Hoe verhoudt zich de voorgestelde ontwikkelingsmogelijkheden voor een agrarisch bouwblok met een maximum van 3 ha. tot het behoud van het cultuurhistorisch waardevolle landschap.	Effecten op cultuurhistorie zijn meegenomen in het MER.
Het bieden van ruimte aan mestvergistingsinstallaties is niet wenselijk. Kwaliteit woonomgeving burgeres in het buitengebied moet plek krijgen in het MER.	De mogelijke effecten van mestvergisten zijn beschreven in het MER.
Plan MER heeft geen duidelijke meerwaarde. Er wordt b.v. veel geld en energie gestoken in het opstellen van beheerplannen voor de diverse Natura 2000-gebieden en parallel daaraan worden gemeenten verplicht om met het oog op de Plan MER een vergelijkbaar onderzoek te doen.	Het Plan MER is niet alleen wettelijk verplicht, maar is ook een instrumenten om het milieubelang te laten meewegen in de besluitvorming.
Op pagina 11 wordt gesproken over 10 intensieve veehouderijen. Volgens CBS cijfers zijn er slechts 14 gespecialiseerde bedrijven met pluimvee of varkens. Een nadere onderbouwing van het getal van 50 lijkt op zijn plaats.	Er zijn volgens CBS in 2011 14 bedrijven met varkens in Coevorden. Omdat een deel van die bedrijven naast varkens ook andere bedrijfstakken kan hebben, kan het aantal gespecialiseerde varkensbedrijven lager zijn.
Aangegeven wordt, dat m.b.t. de milieubeleidsruimte het maximale effect zal worden beoordeeld. Wij achten het van belang dat een reëel beeld wordt gehanteerd. Een rem op de ontwikkeling van de veehouderij heeft grote gevolgen voor het perspectief van de agrarische sector.	In voorliggend MER is zowel het maximale effect als een reële ontwikkeling beeld gebracht.
Het opstellen van beheerplannen voor de Natura 200 gebieden wordt niet vermeld en is toch van wezenlijk belang.	Voor de Natura 2000-gebieden worden beheersplannen opgesteld. Het relevante beleid voor de Natura 2000-gebieden is meegenomen in dit MER.
In relatie tot het beoogde bestemmingsplan wordt in paragraaf 2.3 een aantal alternatieven geschetst dat doorgerekend zal gaan worden. Het moet niet zo zijn dat de keuze in alternatieven hier direct reflecteert op de keuzes die voor het bestemmingsplan nog moeten worden gemaakt. Met andere woorden: de gemeenteraad	De verkenningen in het MER bevatten een ruimte bandbreedte voor bestuurlijke keuzen en besluitvorming.

Essentie opmerking	Hoe behandeld in het MER
moet de ruimte houden om een bestemmingsplan vast te stellen en op voorhand niet verplicht worden om binnen de hier geschetste scenario's te blijven. Als een ander wel wordt gekoppeld is het raadzaam om de scenario's ruimer te beschrijven.	
Vanuit de regelgeving zoals beschreven in paragraaf 1.2 is de Plan MER vooral bedoeld als extra instrument om de N2000 gebieden te beschermen. Voor de gemeente Coevorden geldt dat de aan te wijzen N2000 gebieden ruim buiten de gemeentegrenzen liggen. Dit wetende, is het zeer de vraag of de diepgaande analyse in paragraaf 3.2 überhaupt nodig is. Voor het overige is het zo dat voor elk van de te onderzoeken thema's in paragraaf 3.1 kaderstellende regelgeving bestaat dien bij het toekennen van een milieuvergunning, het doen van een melding of een RO procedure aan de orde kan komen. Ook hier is dus feitelijk sprake van een beoordeling die praktisch onnodig is.	De Natura 2000-gebieden buiten Coevorden zijn wel degelijk van invloed op de ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijbedrijven in Coevorden.
Wij hebben ten aanzien van het blokje ammoniak ernstig bezwaar tegen het idee om bij de beoordeling van de ammoniakeffecten ook te kijken naar (overige) EHS die geen WAV-gebied of N2000 gebied zijn. Dit suggereert dat dergelijke EHS langs de lijn van ammoniak bescherming geniet. Dit staat haaks op de gemaakte afspraken die daarover zijn gemaakt. Wij vragen u deze suggestie uit de notitie te verwijderen.	Het MER brengt relevante milieugevolgen in beeld van de ruimte die het bestemmingsplan biedt. Bij het beoordelen van milieuvergunningen wordt rekening gehouden met de dan geldende wettelijke regels daarvoor.
De mogelijkheid die u voorziet voor grootschalige ontwikkelingen in het noordoosten van de gemeenten wijken af van de intenties van het provinciale beleid; Dit heeft consequenties voor de planologische mogelijkheden die met de Provinciale Omgevingsverordening aan agrarische bedrijven wordt geboden;	In het MER zijn zowel het provinciale als gemeentelijke beleid in beeld gebracht.
Met betrekking tot het onderdeel wind refereren wij aan de afspraken die zijn gemaakt tijdens het bestuurlijk overleg op 5 december 2011. In dit overleg is afgesproken om het onderdeel windenergie in het MER gezamenlijk met de provincie in te vullen overeenkomstig de werkwijze die is toegepast in de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn.	Met de provincie en de gemeenten binnen het provinciale zoekgebied windenergie wordt gewerkt aan een gebiedsvisie windenergie. In dat kader is afgesproken dat de gemeenten zelf de gebiedsvisie vertalen in hun gemeentelijk beleid.
Het effect van de mogelijkheid voor uitbreiding van grootschalige recreatie wordt onderzocht. Wij missen de beoordeling van het effect van de ontwikkelmogelijkheden van bestaande (verblijfs)recreatiebedrijven in de gemeente. Wij gaan er van uit dat in het bp Buitengebied ook voor deze bedrijven ontwikkelmogelijkheden worden opgenomen. Bovendien blijkt uit de tekst dat bij de passende beoordeling wel naar het effect van eventuele toename van recreatiedruk wordt gekeken.	Het effect van een eventuele toename aan recreatiedruk is niet beoordeeld omdat de plannen hiervoor onvoldoende concreet zijn.
Wij missen bij het onderwerp alternatieve energieopwekking de beoordeling op het aspect verkeer. Bij uitbreiding grootschalige recreatie en schaalvergroting landbouw wordt dit aspect wel beoordeeld. Ook bij alternatieve energieopwekking achten wij het relevant om naar het aspect verkeer te kijken omdat bijvoorbeeld	Het aspect verkeer is meegenomen bij mestvergisten.

Essentie opmerking	Hoe behandeld in het MER
biovergisters veel transportbewegingen met zich mee brengen.	
Er wordt een passende beoordeling uitgevoerd waarbij de gevolgen van ontwikkelmogelijkheden voor veehouderij- en recreatiebedrijven nader worden beoordeeld. Wij verzoeken u om in deze beoordeling ook eventuele effecten van alternatieve energieopwekking (en windturbines) mee te nemen.	De effecten van energieopwekking op natuur zijn beoordeeld in het MER

Bijlage 2 Details rekenwijze verkenningen veehouderij

Huidige situatie

Huidige situatie vergunningen met CBS correctie

De vergelijking van vergunde rechten met de meitellingen 2010 laat een geschat verschil zien van 29% (Nh3) en 28% (ou). 5-10% hiervan is verdisconteerd in de emissiefactoren in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). Er is daarom om een integrale correctie toegepast van 20% voor de emissie van ammoniak en geur.

AMvB besluit huisvesting

Alle bedrijven voldoen aan de AMvB besluit huisvesting.

AMvB besluit huisvesting met Cbs-correctie

Alle bedrijven voldoen aan AMvB besluit huisvesting en er is op basis van de vergelijking met de gegevens uit de meitelling een integrale correctie toegepast van 20% voor de emissie van ammoniak en geur.

Verkenning schaalvergroting intensieve veehouderij

Onderliggend idee is dat bedrijven <20 nge iv geen iv-aanduiding meer krijgen. Bedrijven met een aanduiding iv mogen doorgroeien 2 ha of 3 ha (ontwikkelingsgebieden).

- Alle bedrijven voldoen aan AMvB besluit huisvesting.
- Bedrijven <20 nge iv stoppen met iv.
- Bedrijven 20-70 nge iv stoppen indien er geen/zeer weinig milieuruimte is t.a.v. geurhinder.
- Bedrijven met overwegend ander vee groeien niet in iv.
- Bedrijven >= 20 nge iv groeien bij voldoende milieuruimte t.a.v. geurhinder, tenzij de indicatieve milieuruimte t.a.v. de depositie van ammoniak waarschijnlijk beperkend is (indicatief berekend op een grenswaarde van 1 % van de kritische depositie op habitats, relevant voor één bedrijf).
- Overige bedrijven houden wat ze hebben.
- De nge's van de stoppers worden herverdeeld over de groeiers.
- Groeiers groeien op basis verhoudingen (nge-nh3-ou) standaard bedrijven.

Er zijn (slechts) 41 bedrijven met meer dan 20 nge iv en slechts 15 daarvan worden geclassificeerd als groeiers. De rest voldoet niet aan de voorwaarden. In totaal wordt 736 nge van de stoppende bedrijven herverdeeld over de groeiers.

Verkenning schaalvergroting iv met 10% groei

Differentiatie in bouwblokgrootte tussen de zone met grootschalige agrarische ontwikkelingen (log) en de rest van het buitengebied heeft geen of nauwelijks effect binnen de randvoorwaarden van het scenario, omdat de geurruimte eerder beperkend is dan de bouwblokgrootte.

Naast de 736 nge van de stoppende bedrijven wordt 510 nge (10% groei in iv) herverdeeld over de groeiers.

Verkenning schaalvergroting melkrundvee met 20% groei

In het groeiscenario melkrundvee groeien alle melkrundveebedrijven met meer dan 40 nge melkrundvee met 20%. De groei wordt indien nodig beperkt door de toegestane afmetingen van het bouwblok, 3 ha in log (vertaald naar 600 nge melkrundvee) en 2 ha daarbuiten (vertaald naar 400 nge).

In de Wav-zone groeien bedrijven maximaal naar 200 melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee. Bedrijven gelegen op een woonbouwblok stoppen met melkrundveehouderij. Voor het overige wordt uitgegaan van AMvB besluit huisvesting.

Worst-case verkenning
Schaalvergroting op basis van de maximale mogelijkheden die het bestemmingsplan waarschijnlijk gaat bieden: 3 ha bouwblok in ontwikkelingsgebieden en 2 ha bouwblok daarbuiten. Maximale groei in iv volgens randvoorwaarden schaalvergroting iv, maar zonder begrenzing groeipercentage. Er is wel rekening gehouden met de beschikbare fysieke ruimte (maximaal 50% aan bebouwd oppervlak per bouwkavel) en de beschikbare geurruimte. Er is geen rekening gehouden met eventuele beperkingen t.a.v. de depositie van ammoniak. Maximale groei voor alle bedrijven met 40 nge melkrundvee tot 600 nge in de ontwikkelgebieden of 400 nge in de overige gebieden. In de Wav-zone groeien bedrijven maximaal naar 200 melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee.

Voor de beschikbare fysieke ruimte is modelmatig het advies van de Commissie van Doorn "Al het vlees duurzaam" (2012-2020), het uitgangspunt met 300nge per 1,5 ha.

In het worst-case scenario is geen sprake van stoppers. Bedrijven die niet groeien houden wat ze hebben. Wel is in deze verkenning rekening gehouden met de emissieplafonds uit de AMvB besluit huisvesting als autonome ontwikkeling. In totaal wordt 1421 nge iv verdeeld over 16 iv-groeiers en 60490 nge melkrundvee verdeeld over de 180 melkrundvee-groeiers.

Worst-case verkenning extra
Naast bovengenoemd worst-case verkenning is er nog een extra uitwerking mogelijk, waarbij bedrijven die nu geen melkrundvee hebben en niet als iv groeilocatie geclassificeerd zijn omschakelen naar melkrundvee en doorgroeien naar de maximale bedrijfsomvang . Het gaat hierbij om ongeveer 64 bedrijven, waarvan 27 in het ontwikkelingsgebied en 37 daarbuiten.

Tevens zijn er in het bestemmingsplan bouwblokken opgenomen waar nu geen veehouderij gevestigd is. Ook deze kunnen omschakelen naar melkrundvee. Hierbij gaat het om ongeveer 98 bouwblokken, waarvan 41 in het ontwikkelingsgebied en 57 daarbuiten.

Daarnaast biedt het bestemmingsplan de mogelijkheid om op woonbouwblokken in het ontwikkelingsgebied te schakelen naar grondgebonden veehouderij. Hierbij gaat het om 410 locaties. In totaal gaat het dan om 572 locaties, 478 in het ontwikkelingsgebied en 94 daarbuiten. Als al deze mogelijkheden benut worden voor omschakeling naar een melkrundveebedrijf op 3 of 2 ha, zou het totaal aantal nge's meer dan 4 keer zo groot worden dan in het worst-case scenario en de totale ammoniakemissie evenzo.

Bijlage 3 Kaarten alternatieven

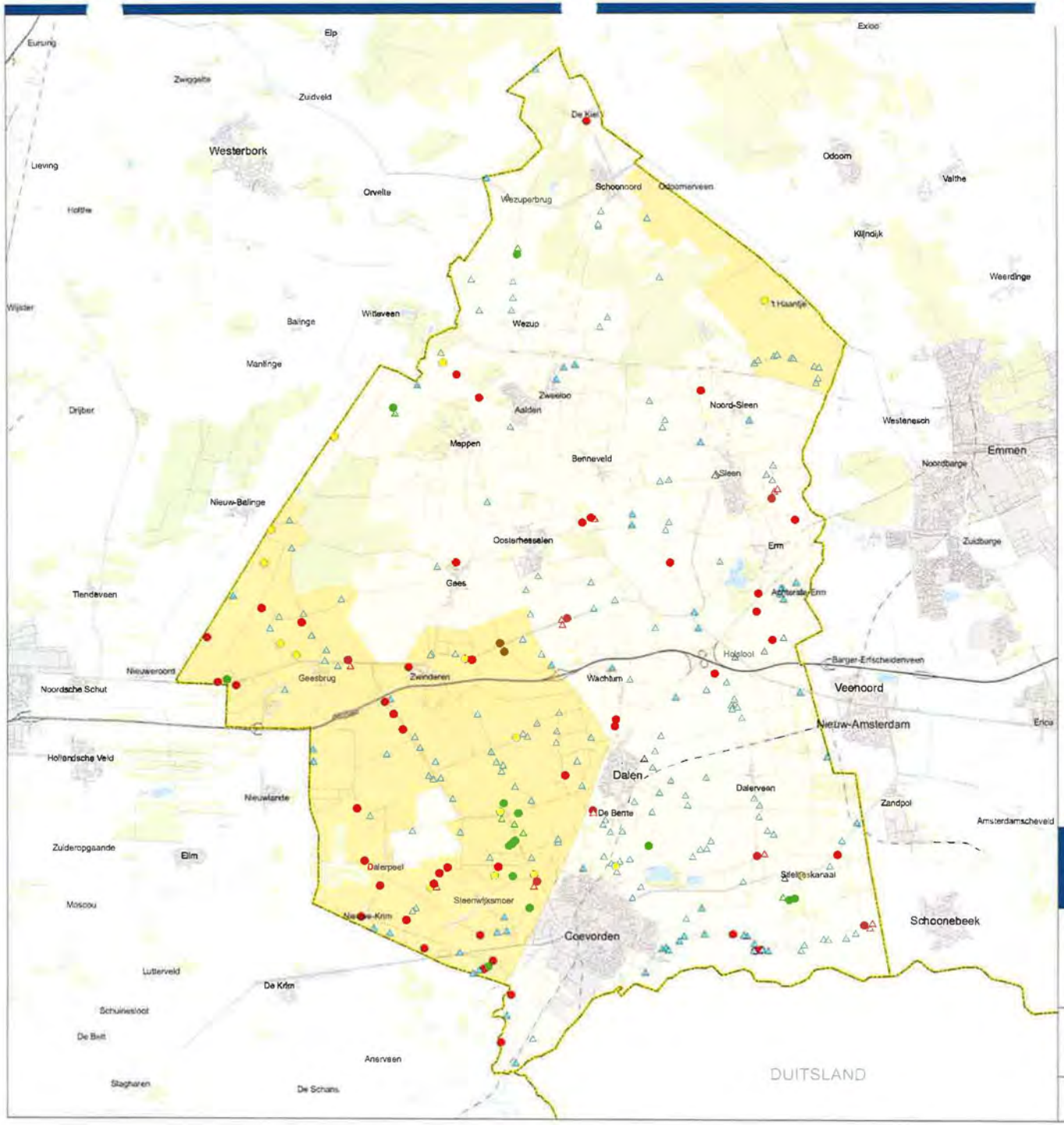

Legenda

veehouderijbedrijf, vanuit modelmatige benadering aangemerkt als:

- groeier
- blijver
- stopper
- geen iv

grootschalige agrarische ontwikkelingen mogelijk

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Ruimtelijke spreiding veehouderijbedrijven

Verkenning Schaalvergroting Intensieve Veehouderij

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal 0 500 1000 2000 3000 4000 Meters

B02023.000147
15 mei 2012

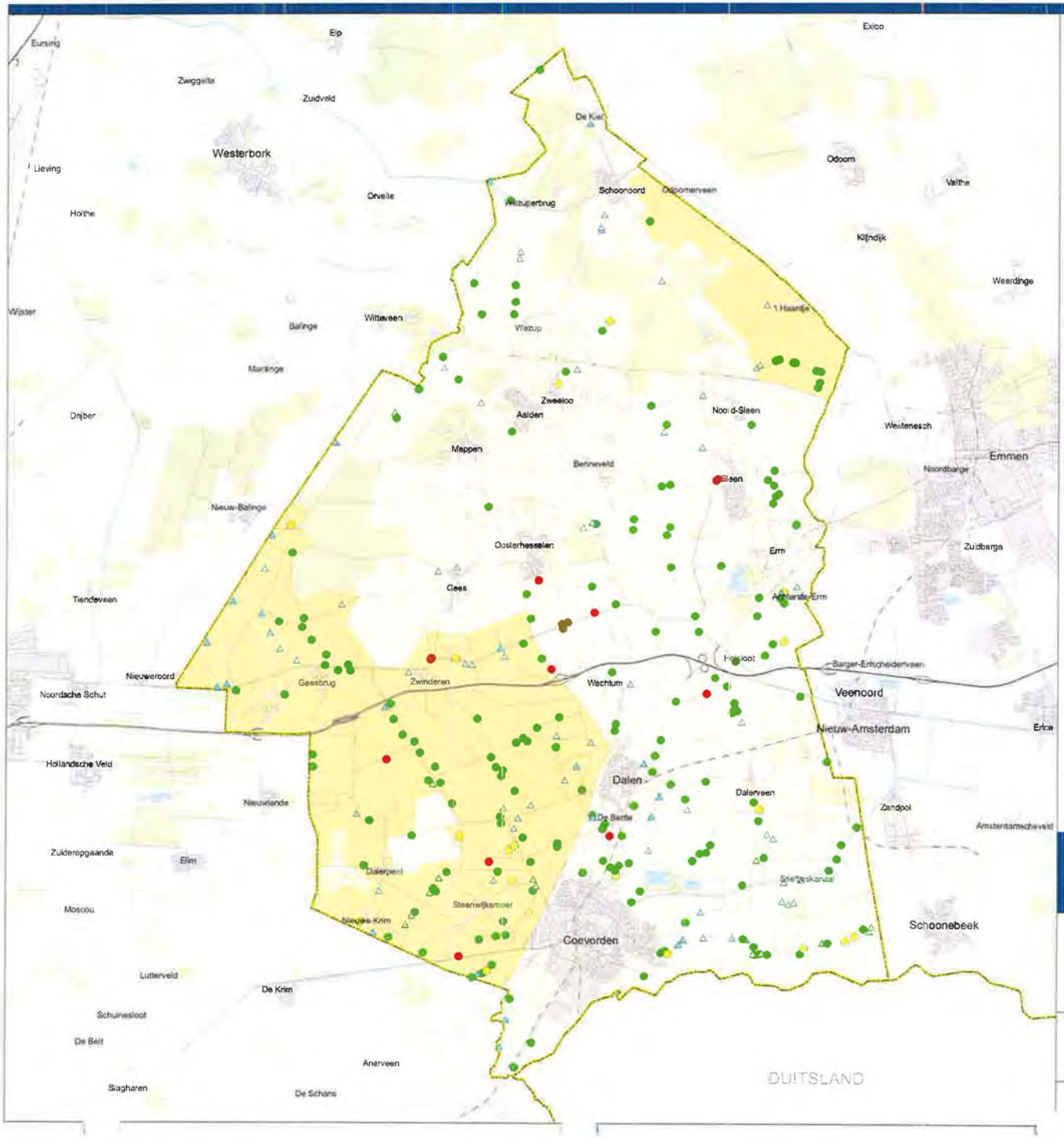

Legenda

veehouderijbedrijf, vanuit modelmatige benadering aangemerkt als:

- groeier
- blijver
- stopper
- geen melkrundvee

grootschalige agrarische ontwikkelingen mogelijk

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Ruimtelijke spreiding veehouderijbedrijven

Verkenning Schaalvergroting Melkrundveehouderij

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal:

B02023 000147

15 mei 2012

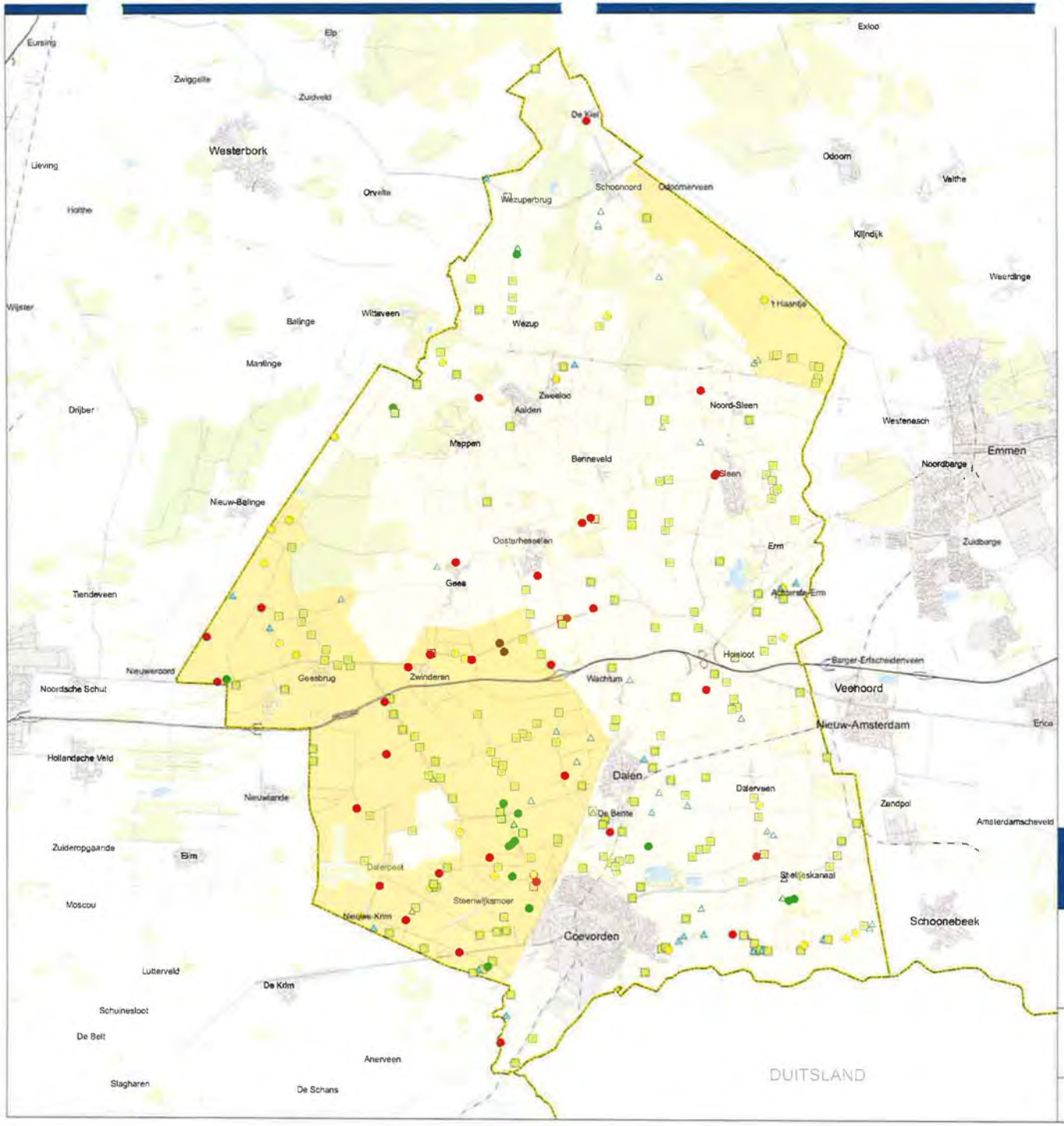

Legenda

veehouderijbedrijf, vanuit modelmatige benadering aangemerkt als:

- groeier iv
- groeier melkrundvee
- blijver
- stopper
- geen iv en melkrundvee

grootschalige agrarische ontwikkelingen mogelijk

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Ruimtelijke spreiding veehouderijbedrijven

Verkenning Combinatie Schaalvergroting

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal: 0 500 1000 2000 3000 4000 Meters

B02023.000147
15 mei 2012

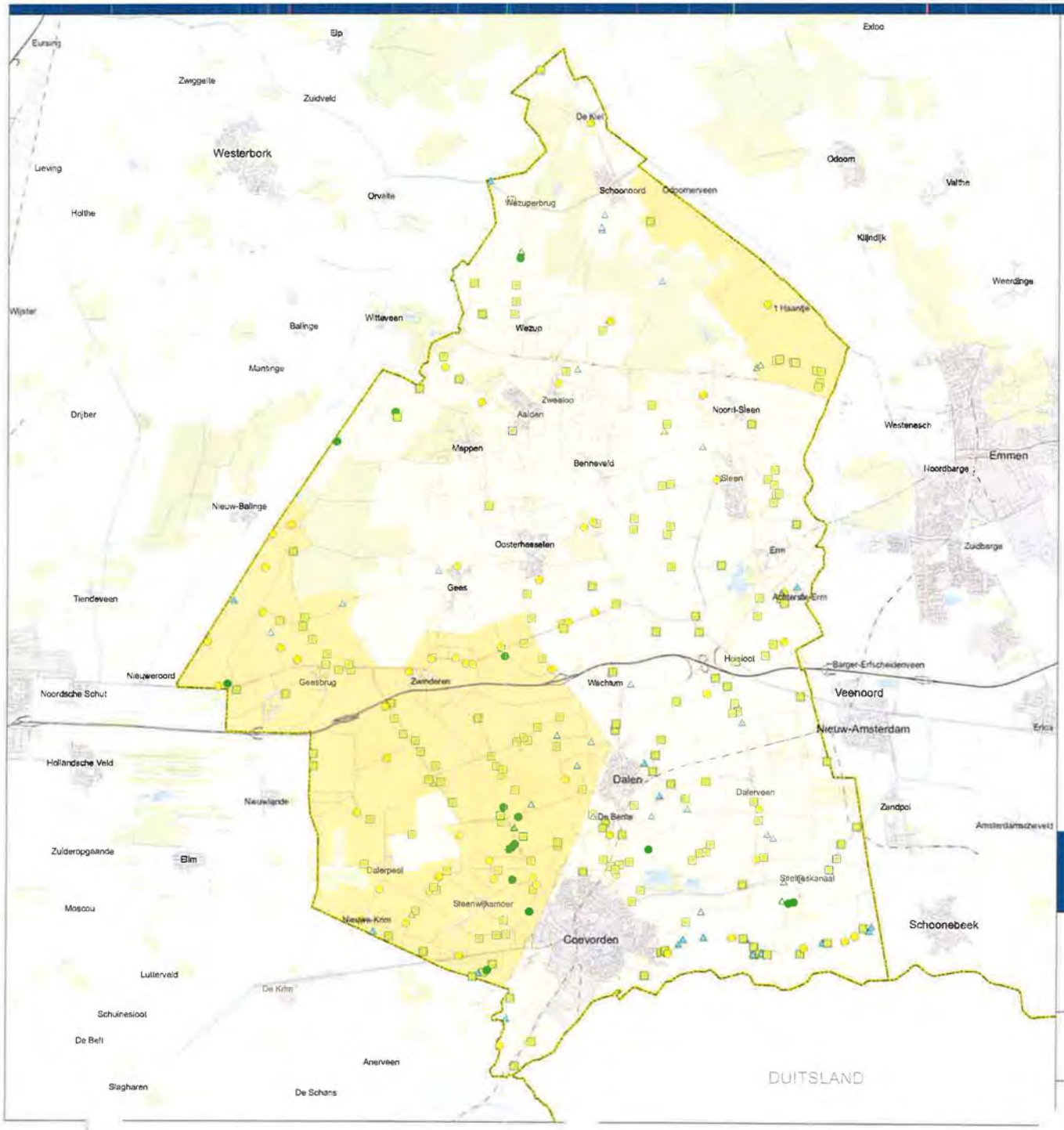

Legenda

veehouderijbedrijf, vanuit modelmatige benadering aangemerkt als:

- groeier iv
- groeier melkrundvee
- blijver
- geen iv en melkrundvee

grootschalige agrarische ontwikkelingen mogelijk

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Ruimtelijke spreiding veehouderijbedrijven

Worst Case Scenario

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal 0 500 1000 2000 3000 4000 Meter

B02023.000147
15 mei 2012

Bijlage 4 Kaarten stikstof

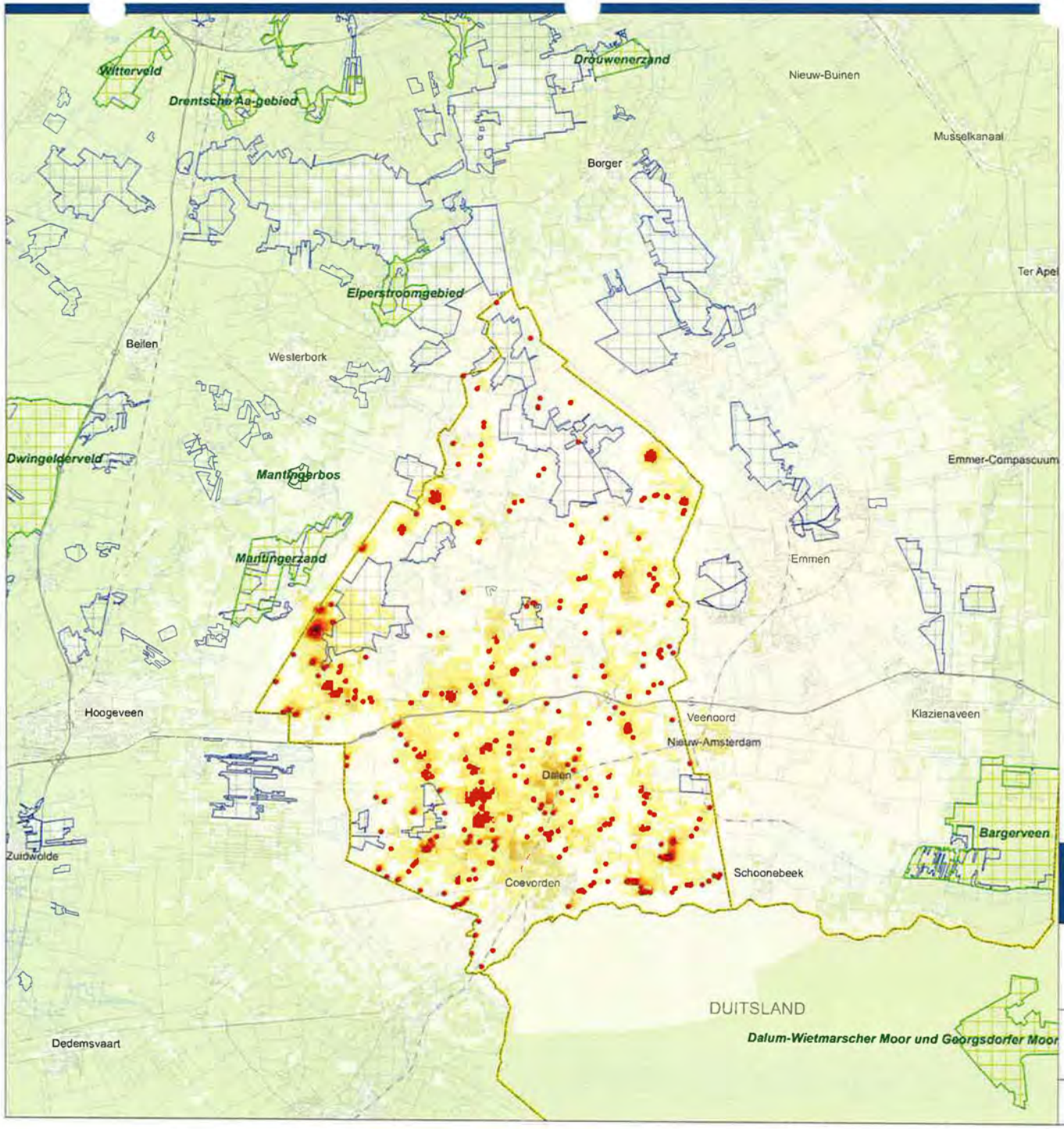

Legenda

veehouderij

- veehouderij

depositie van ammoniak uit stalemissies van veehouderijbedrijven in Coevorden (mol/ha/jr)

- 0 - 1
- 1 - 10
- 10 - 50
- 50 - 100
- 100 - 200
- 200 - 300
- 300 - 400
- 400 - 500
- 500 - 750
- 750 - 1.000
- 1.000 - 2.000
- 2.000 - 5.000
- >5.000

- Natura 2000 / Nb-wet gebied
- zeer kwetsbaar gebied WAV
- (overig) EHS

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Depositie van ammoniak uit stalemissies

Huidige situatie

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal: 0 0,5 1 2 3 4 5 6 kilometers

B02023.000147
15 mei 2012

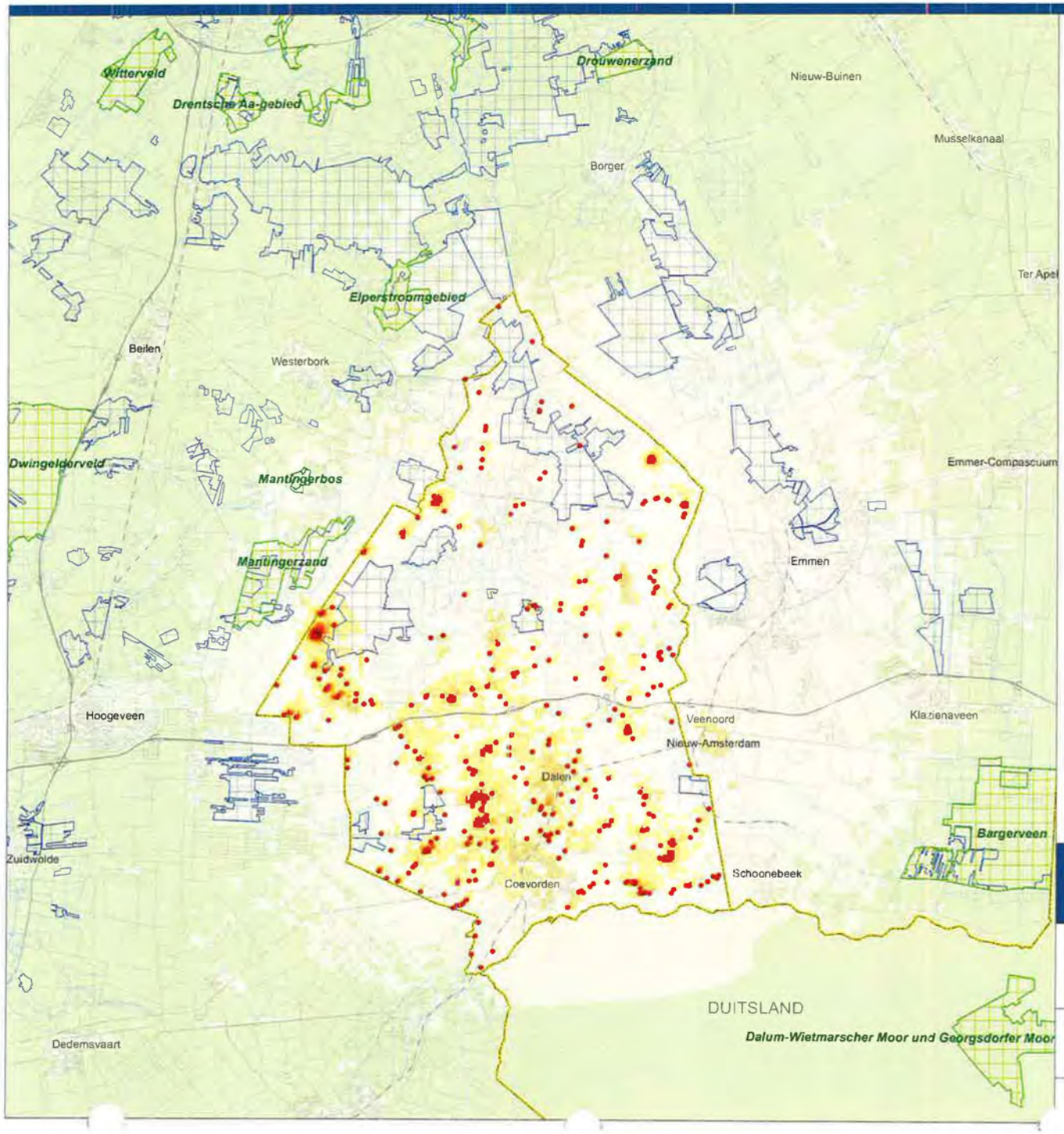

Legenda

veehouderij

- veehouderij

depositie van ammoniak uit stalemissies van veehouderijbedrijven in Coevorden (mol/ha/jr)

- 0 - 1
- 1 - 10
- 10 - 50
- 50 - 100
- 100 - 200
- 200 - 300
- 300 - 400
- 400 - 500
- 500 - 750
- 750 - 1.000
- 1.000 - 2.000
- 2.000 - 5.000
- >5.000

Natura 2000 / Nb-wet gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

(overig) EHS

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Depositie van ammoniak uit stalemissies

Huidige situatie met Cbs-correctie

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal: 0 0,5 1 2 3 4 5 6 kilometers

B02023.000147
15 mei 2012

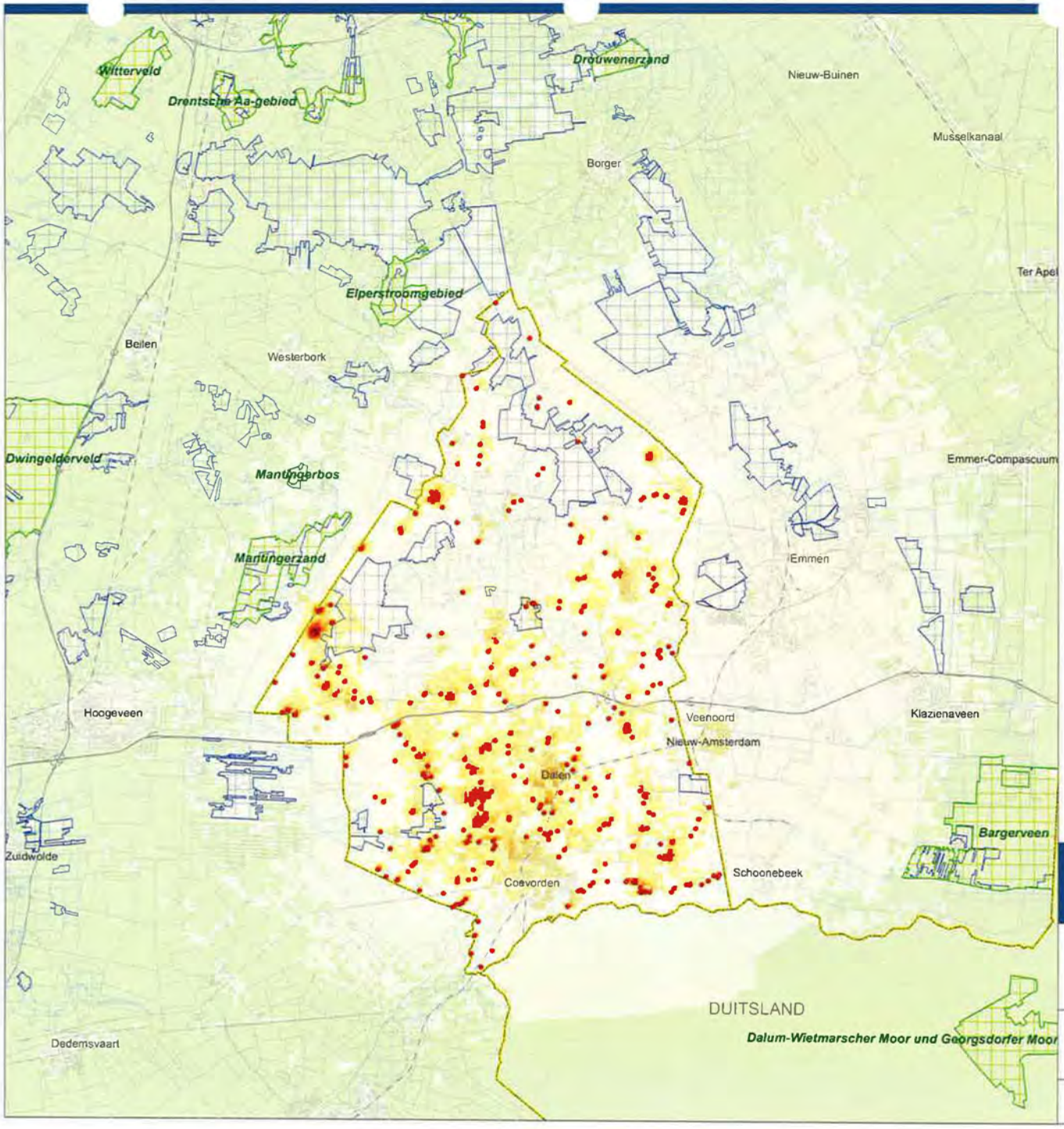

Legenda

veehouderij

- veehouderij

depositie van ammoniak uit stalemissies van veehouderijbedrijven in Coevorden (mol/ha/jr)

- 0 - 1
- 1 - 10
- 10 - 50
- 50 - 100
- 100 - 200
- 200 - 300
- 300 - 400
- 400 - 500
- 500 - 750
- 750 - 1.000
- 1.000 - 2.000
- 2.000 - 5.000
- >5.000

Natura 2000 / Nb-wet gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

(overig) EHS

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Depositie van ammoniak uit stalemissies

Amvb-huisvesting

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal 0 0,5 1 2 3 4 5 6 Kilometers

B02023.000147
15 mei 2012

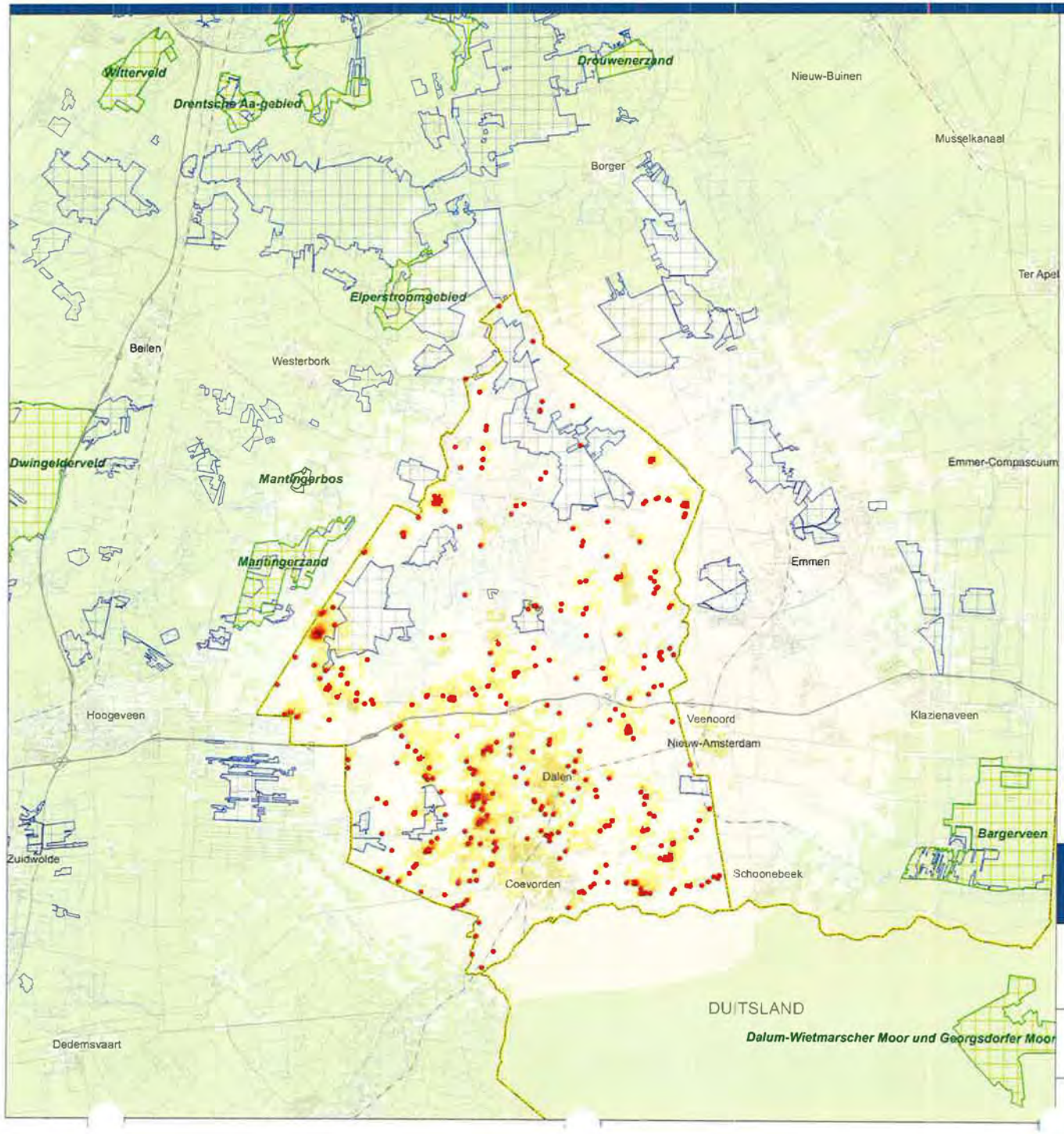

Legenda

veehouderij

- veehouderij

depositie van ammoniak uit stalemissies van veehouderijbedrijven in Coevorden (mol/ha/jr)

- 0 - 1
- 1 - 10
- 10 - 50
- 50 - 100
- 100 - 200
- 200 - 300
- 300 - 400
- 400 - 500
- 500 - 750
- 750 - 1.000
- 1.000 - 2.000
- 2.000 - 5.000
- >5.000

Natura 2000 / Nb-wet gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

(overig) EHS

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Depositie van ammoniak uit stalemissies

Amvb-huisvesting met Cbs-correctie

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal

B02023.000147

15 mei 2012

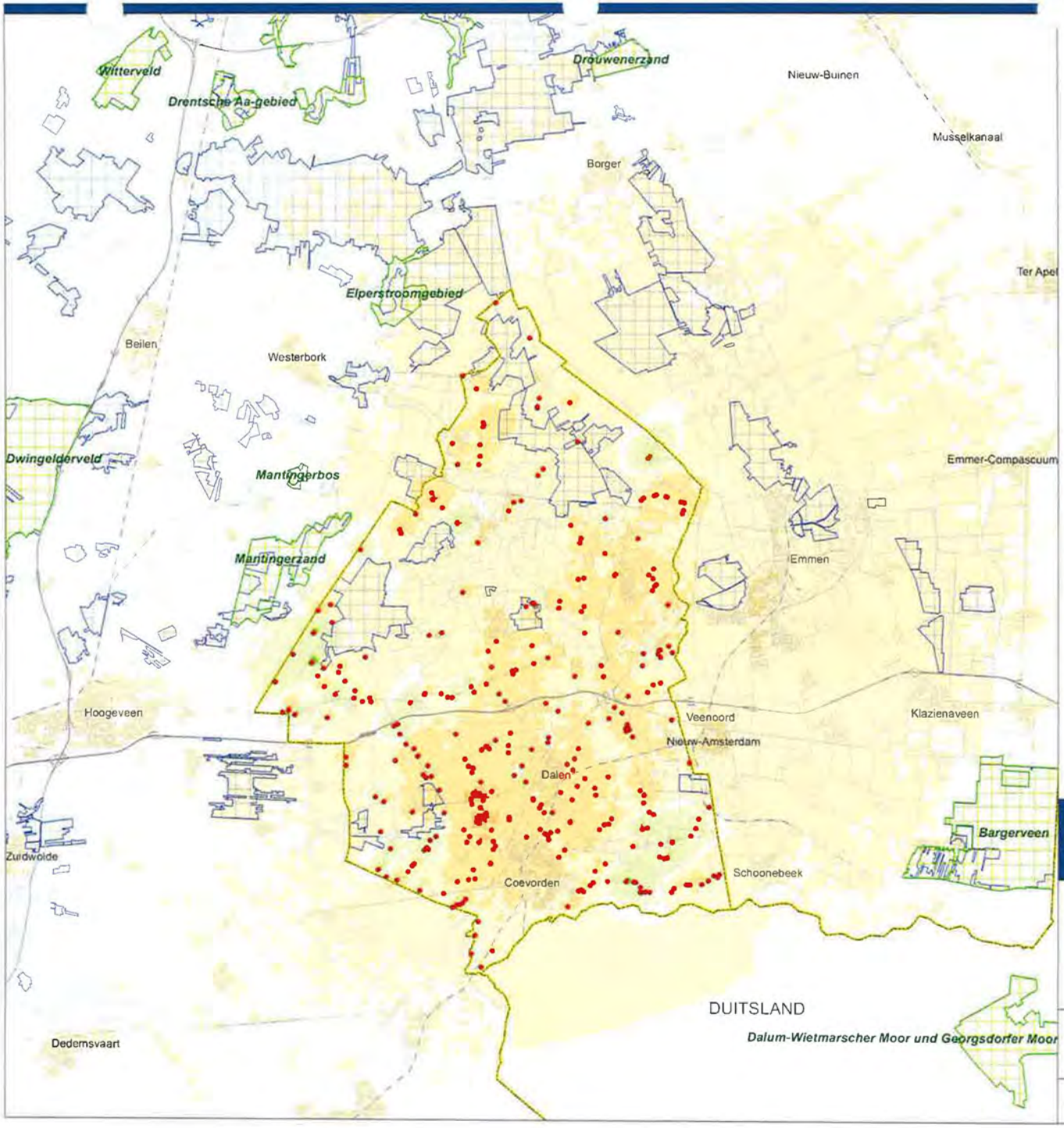

Legenda

veehouderij

- veehouderij

verschil in depositie van ammoniak uit stalemissies (mol/ha/jr)

- <-5000
- -5000 - -2500
- -2500 - -1000
- -1000 - -500
- -500 - -250
- -250 - -100
- -100 - -10
- -10 - 0
- 0 - 1
- 1 - 10
- 10 - 100
- 100 - 250
- 250 - 500
- 500 - 1000
- 1000 - 2500
- 2500 - 5000
- >=5000

- Natura 2000 gebied
- zeer kwetsbaar gebied WAV
- (overig) EHS

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Verschil in depositie van ammoniak uit stalemissies

Schaalvergroting Intensieve Veehouderij t.o.v. Huidige situatie met Cbs-correctie

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal: 0 0,5 1 2 3 4 5 6 Kilometers

B02023.000147
15 mei 2012

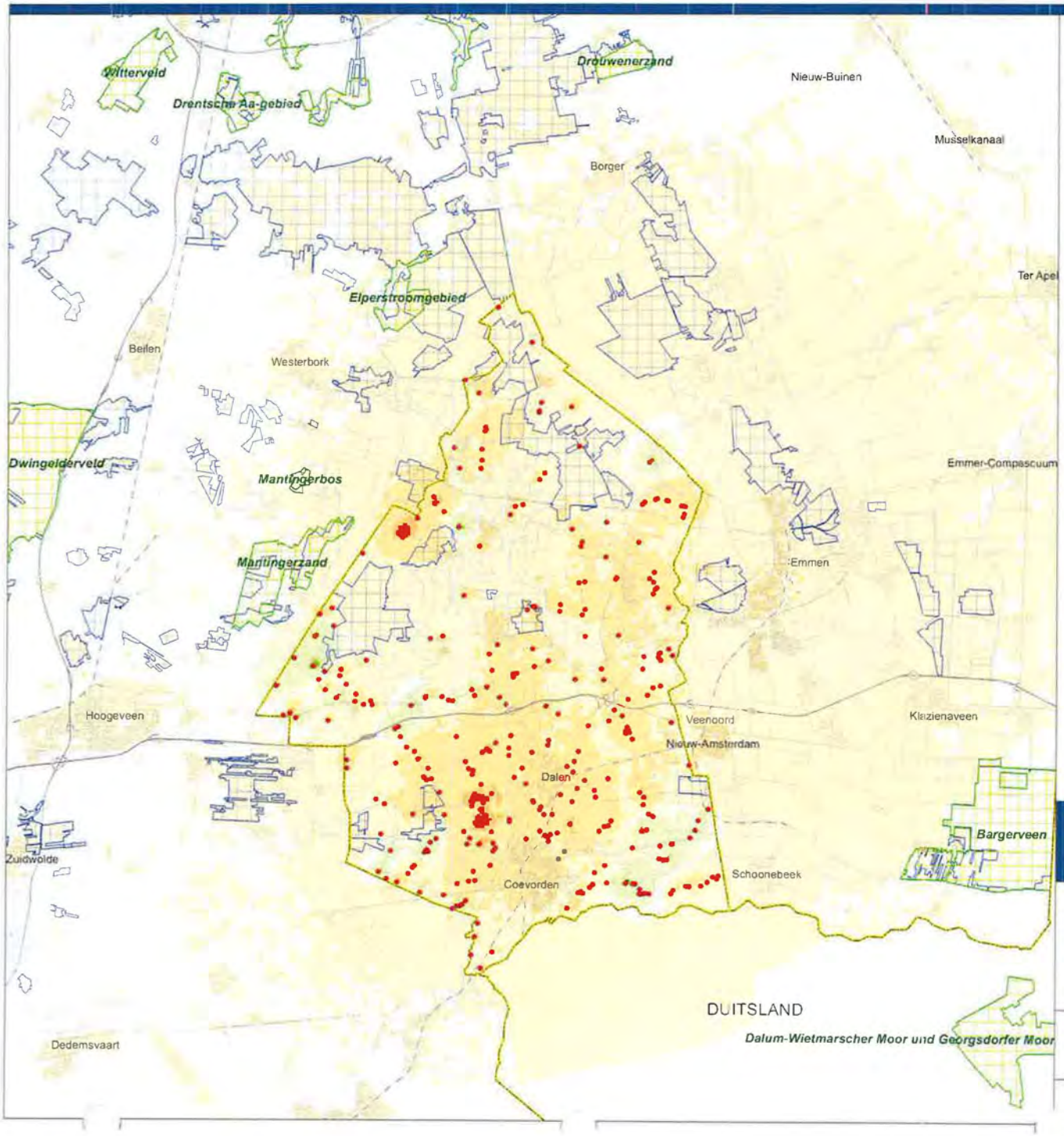

Legenda

veehouderij

- veehouderij

verschil in depositie van ammoniak uit stalemissies (mol/ha/jr)

- <-5000
- -5000 - -2500
- -2500 - -1000
- -1000 - -500
- -500 - -250
- -250 - -100
- -100 - -10
- -10 - 0
- 0 - 1
- 1 - 10
- 10 - 100
- 100 - 250
- 250 - 500
- 500 - 1000
- 1000 - 2500
- 2500 - 5000
- >=5000

Natura 2000 gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

(overig) EHS

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Verschil in depositie van ammoniak uit stalemissies

Schaalvergroting Intensieve Veehouderij (incl. 10% groei) t.o.v. Huidige situatie met Cbs-correctie

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal: 0 0,5 1 2 3 4 6 8 Kilometers

B02023.000147
15 mei 2012

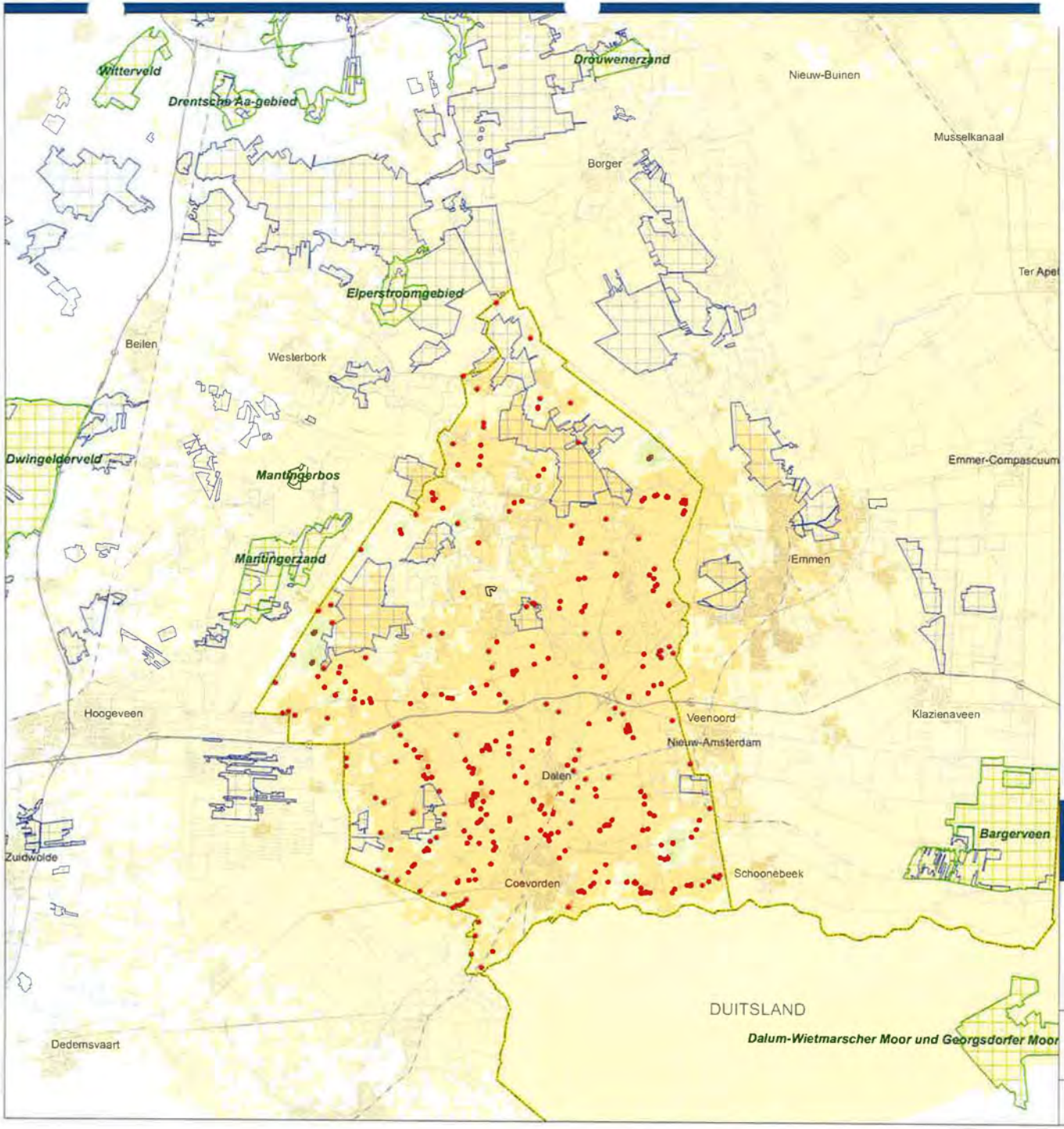

Legenda

veehouderij

- veehouderij

verschil in depositie van ammoniak uit stalemissies (mol/ha/jr)

- <-5000
- -5000 - -2500
- -2500 - -1000
- -1000 - -500
- -500 - -250
- -250 - -100
- -100 - -10
- -10 - 0
- 0 - 1
- 1 - 10
- 10 - 100
- 100 - 250
- 250 - 500
- 500 - 1000
- 1000 - 2500
- 2500 - 5000
- >=5000

Natura 2000 gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

(overig) EHS

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Verschil in depositie van ammoniak uit stalemissies

Schaalvergroting melkrundveehouderij (incl. 20% groei) t.o.v. Huidige situatie met Cbs-correctie

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal 0 0,5 1 2 3 4 5 6 Kilometers

B02023.000147
15 mei 2012

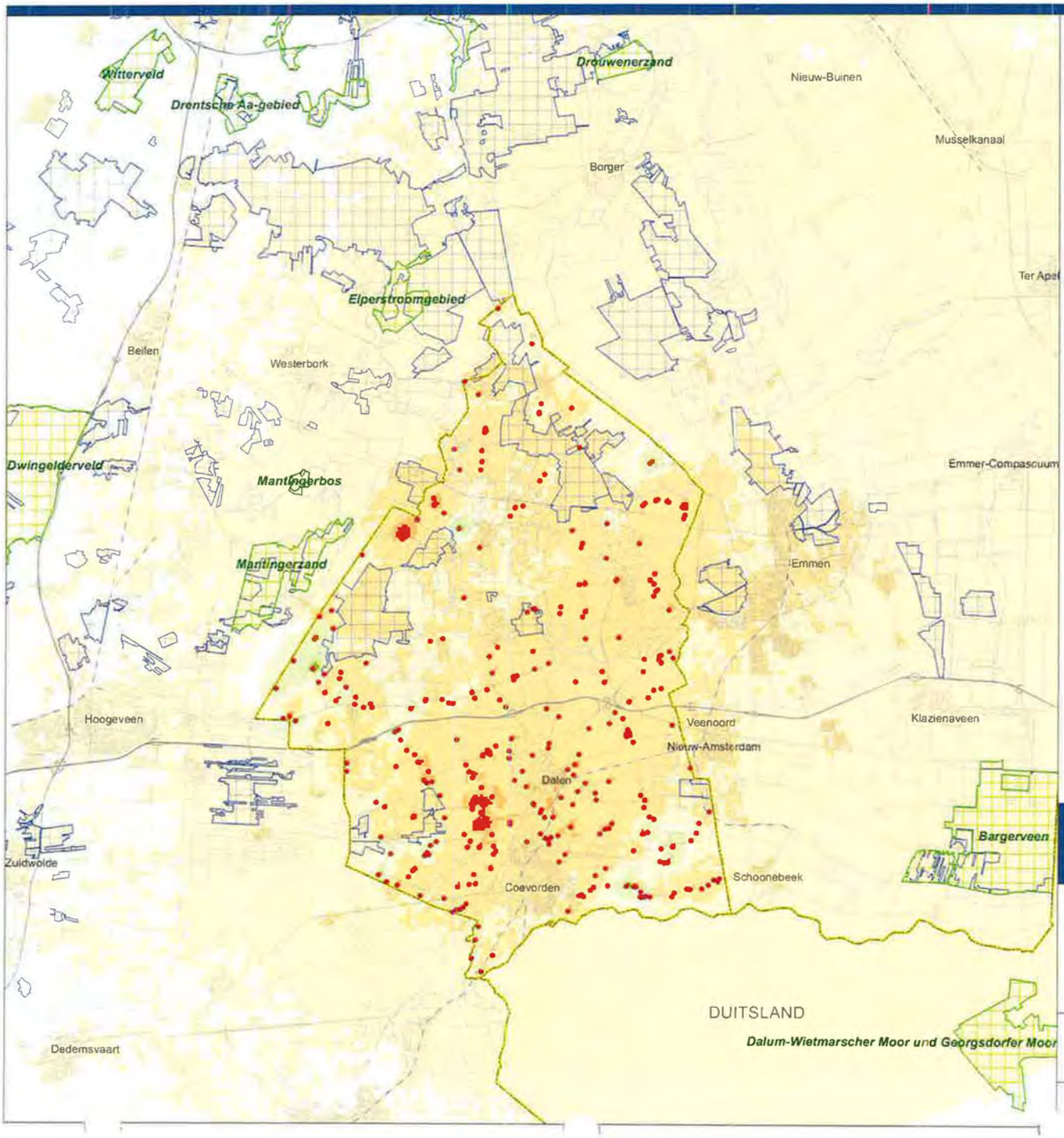

Legenda

veehouderij

- veehouderij

verschil in depositie van ammoniak uit stalemissies (mol/ha/jr)

- <-5000
- -5000 - -2500
- -2500 - -1000
- -1000 - -500
- -500 - -250
- -250 - -100
- -100 - -10
- -10 - 0
- 0 - 1
- 1 - 10
- 10 - 100
- 100 - 250
- 250 - 500
- 500 - 1000
- 1000 - 2500
- 2500 - 5000
- >=5000

Natura 2000 gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

(overig) EHS

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Verschil in depositie van ammoniak uit stalemissies

Combinatie Schaalvergroting (incl. groei) t.o.v. Huidige situatie met Cbs-correctie

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal

B02023.000147
15 mei 2012

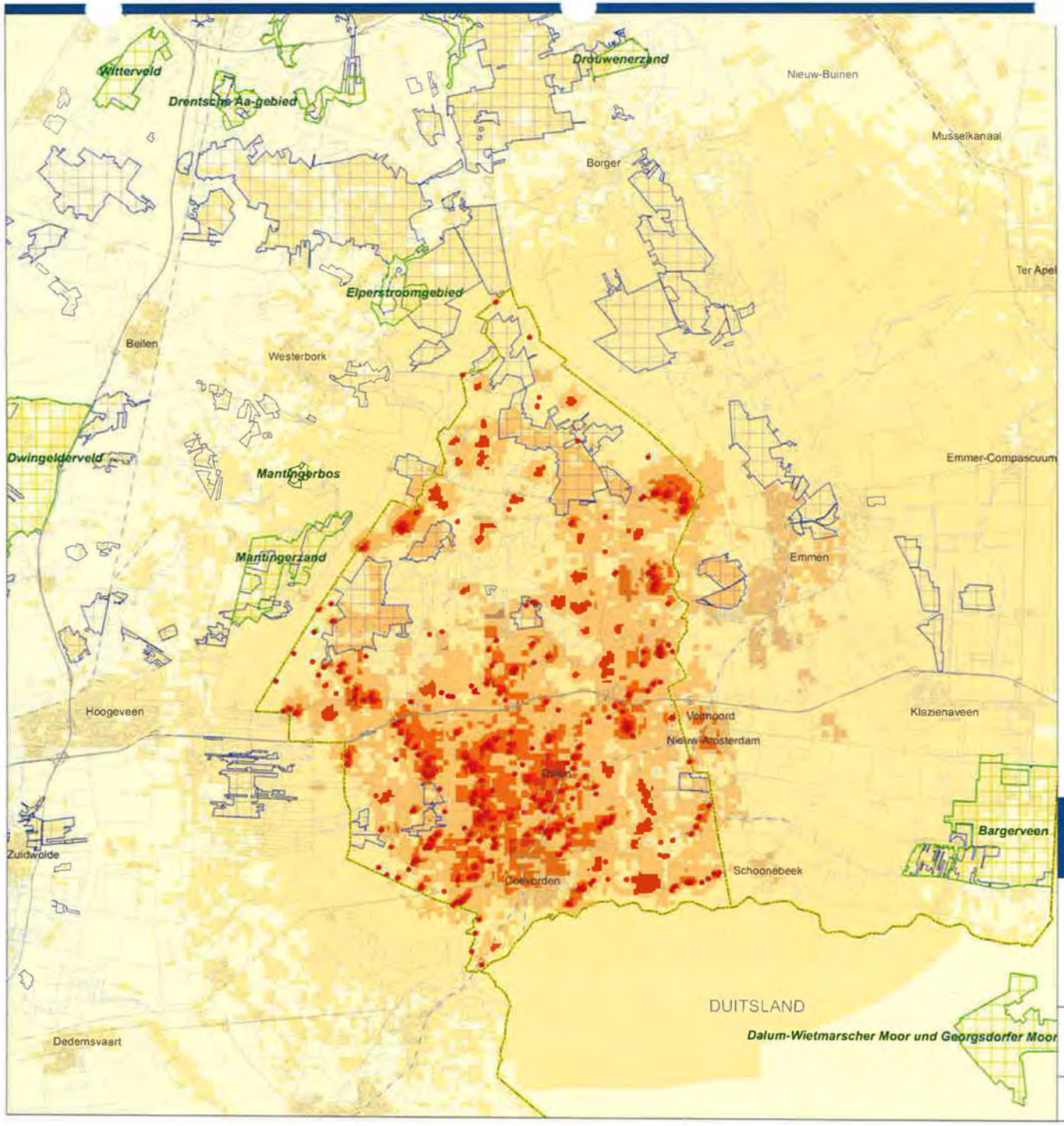

Legenda

veehouderij

- veehouderij

verschil in depositie van ammoniak uit stalemissies (mol/ha/jr)

- <-5000
- -5000 - -2500
- -2500 - -1000
- -1000 - -500
- -500 - -250
- -250 - -100
- -100 - -10
- -10 - 0
- 0 - 1
- 1 - 10
- 10 - 100
- 100 - 250
- 250 - 500
- 500 - 1000
- 1000 - 2500
- 2500 - 5000
- >=5000

Natura 2000 gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

(overig) EHS

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Verschil in depositie van ammoniak uit stalemissies

Worst Case Scenario
t.o.v. Huidige situatie met Cbs-correctie

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal: 0 0,5 1 2 3 4 5 6 Kilometers

B02023.000147
15 mei 2012

Bijlage 5 Kaarten geur

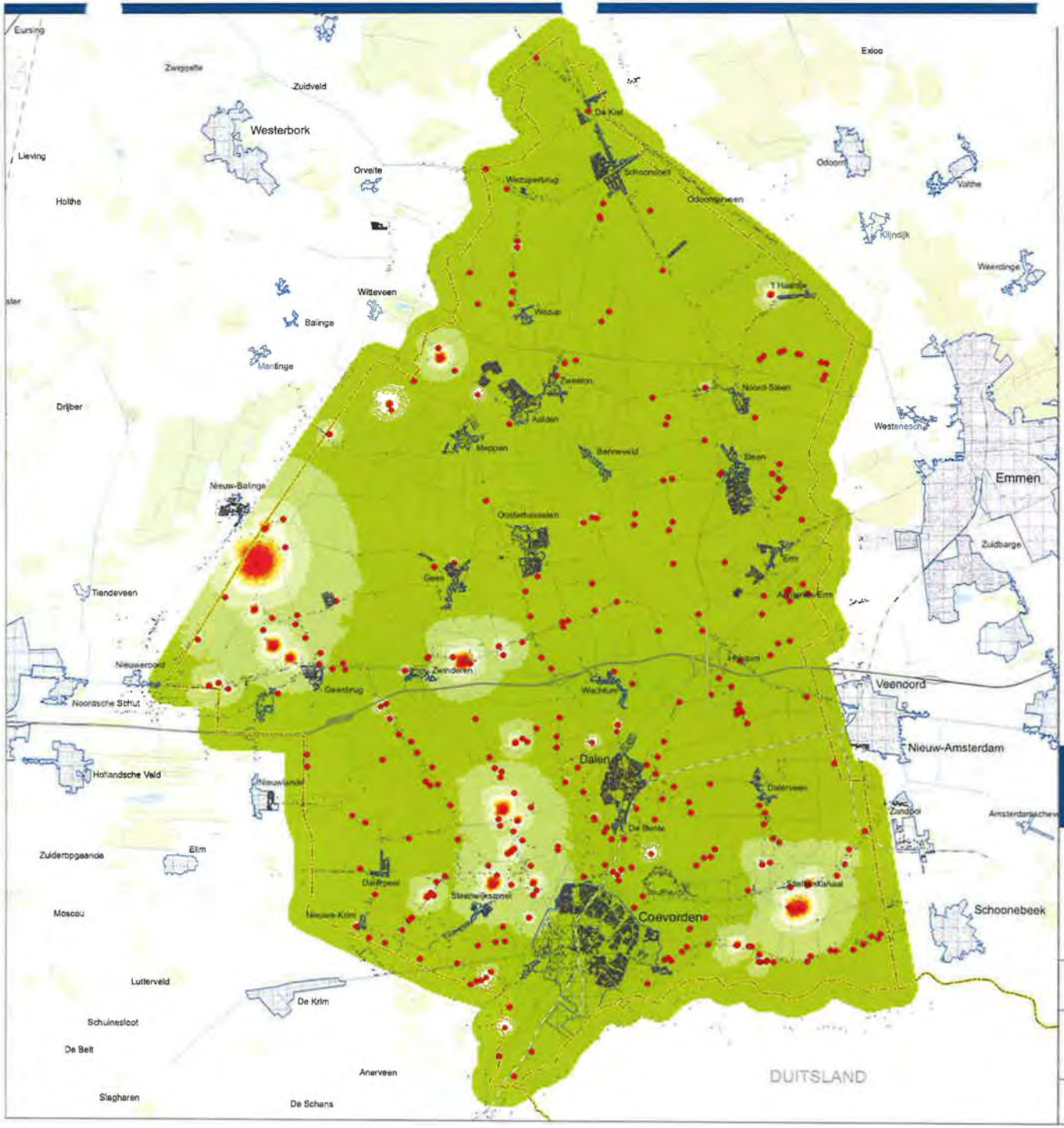

Legenda

- veehouderij

voor geurhinder gevoelige objecten

- object
- bebouwde kom

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

- zeer goed
- goed
- redelijk goed
- matig
- tamelijk slecht
- slecht
- zeer slecht
- extreem slecht

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

Huidige situatie

gebaseerd op default Vstacks parameters voor stal-uitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal: 0 500 1000 2000 3000 4000 Meters

B02023.000147
15 mei 2012

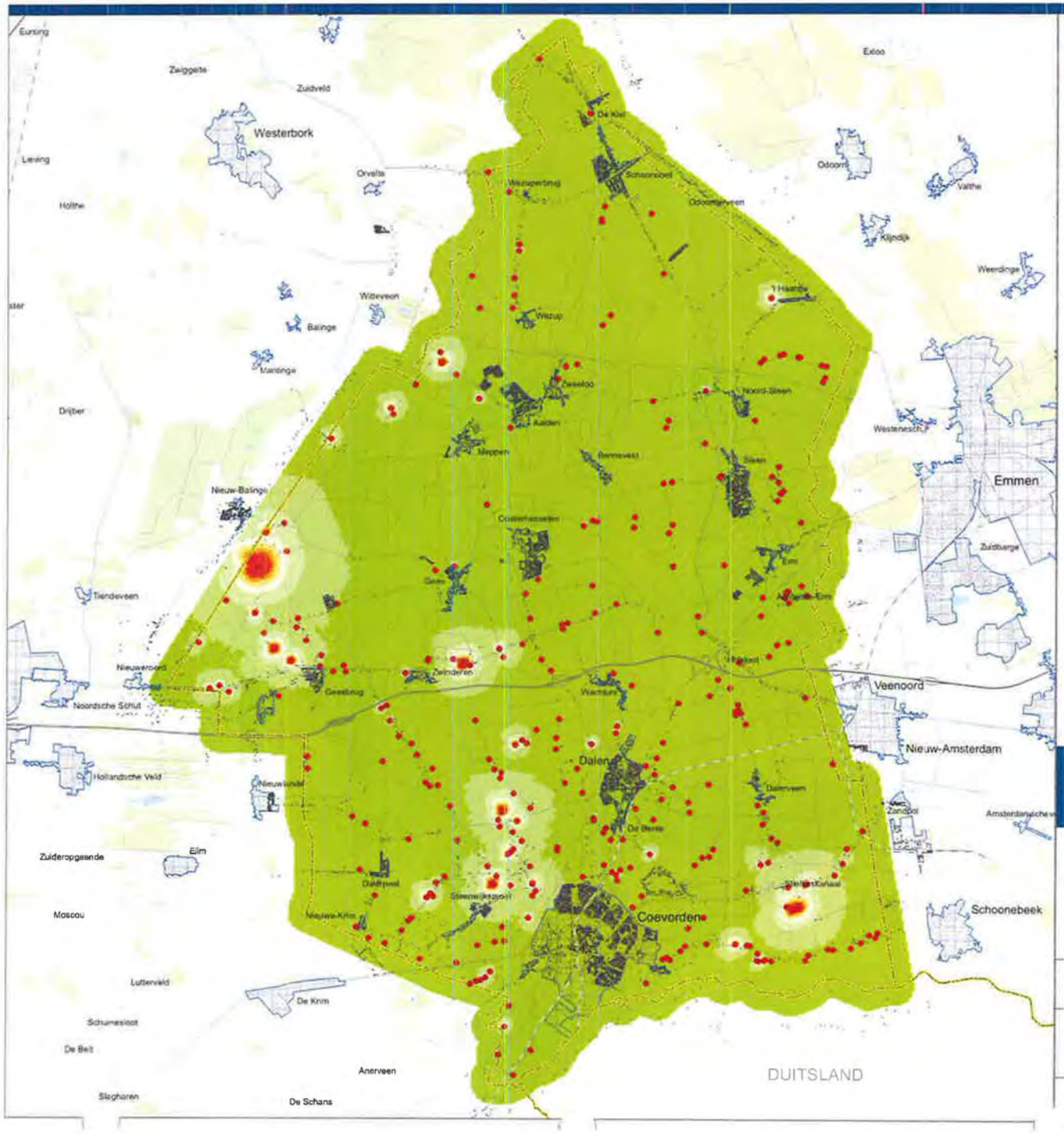

Legenda

- veehouderij

voor geurhinder gevoelige objecten

- object
- bebouwde kom

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

- zeer goed
- goed
- redelijk goed
- matig
- tamelijk slecht
- slecht
- zeer slecht
- extreem slecht

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

Huldige situatie met Cbs-correctie

gebaseerd op default Vstacks parameters voor stal-uitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal: 0 500 1000 2000 3000 4000 Meters

B02023.000147
15 mei 2012

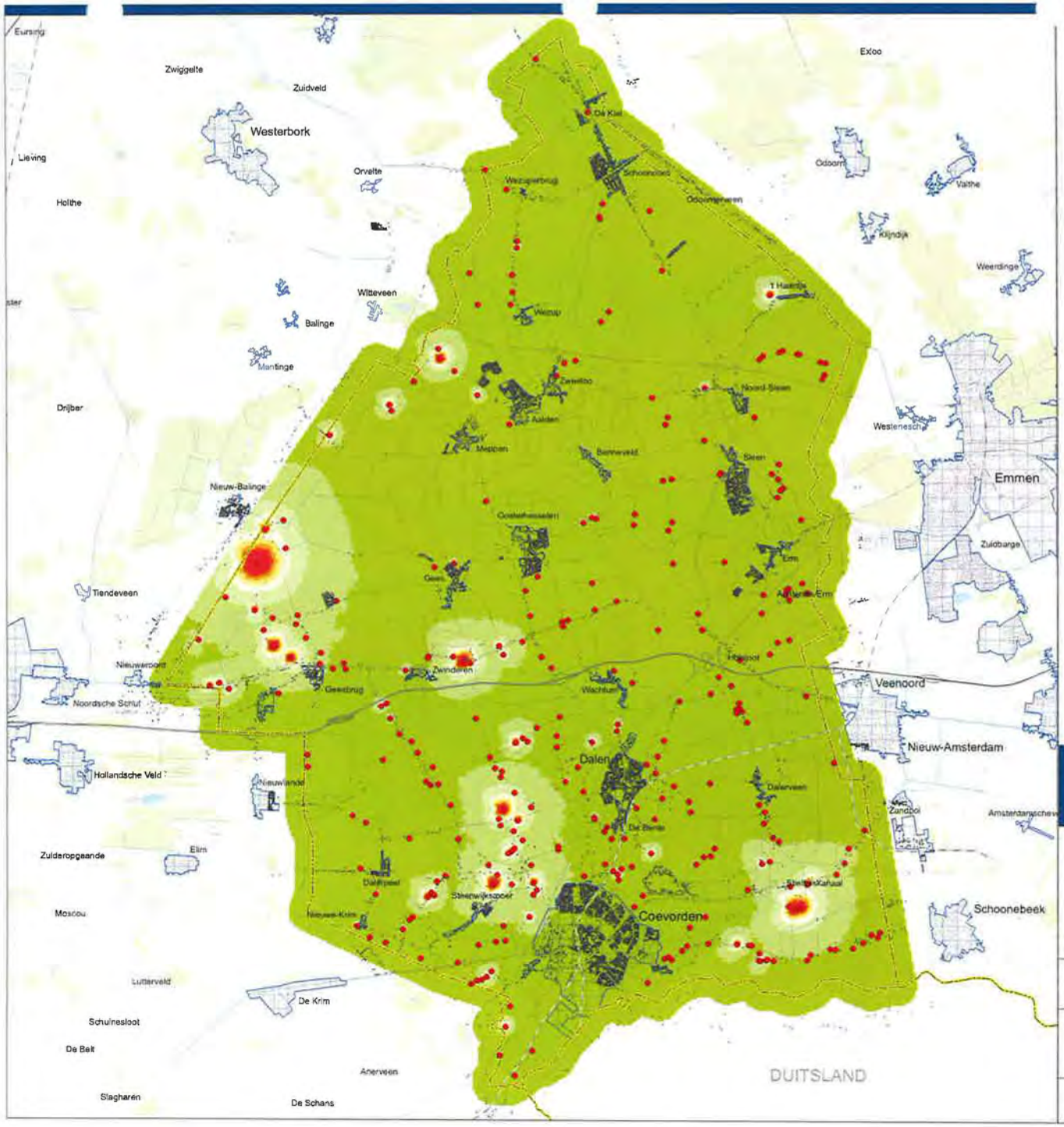

Legenda

- veehouderij

voor geurhinder gevoelige objecten

- object
- bebouwde kom

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

- zeer goed
- goed
- redelijk goed
- matig
- tamelijk slecht
- slecht
- zeer slecht
- extreem slecht

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

Amvb-huisvesting

gebaseerd op default Vstacks parameters voor stal-uitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal 0 500 1000 2000 3000 4000 Meters

B02023.000147
15 mei 2012

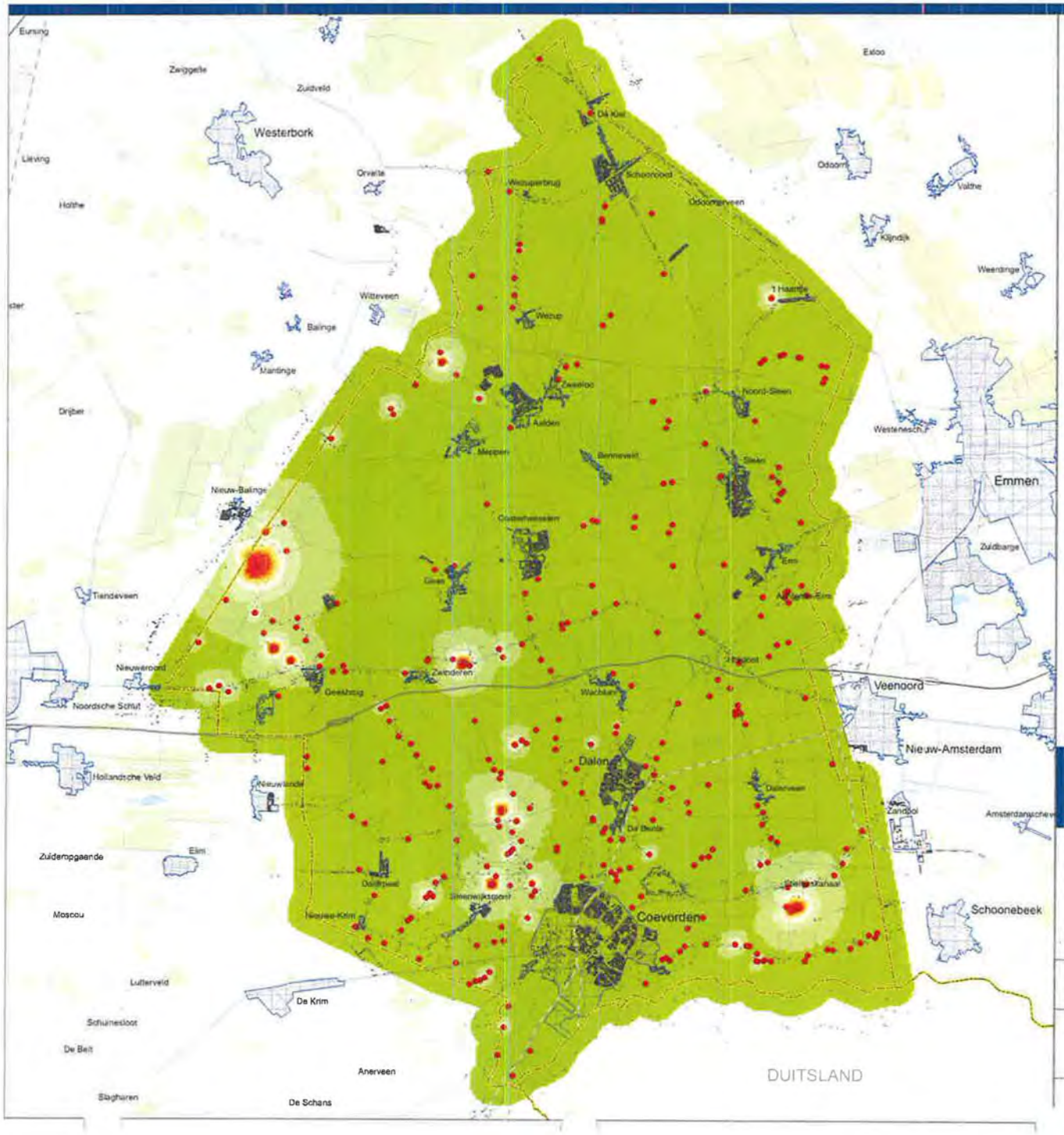

Legenda

- veehouderij

voor geurhinder gevoelige objecten

- object
- bebouwde kom

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

- zeer goed
- goed
- redelijk goed
- matig
- tamelijk slecht
- slecht
- zeer slecht
- extreem slecht

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

Amvb-huisvesting met Cbs-correctie

gebaseerd op default Vstacks parameters voor stal-uitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal: 0 500 1000 2000 3000 4000 meters

B02023.000147
15 mei 2012

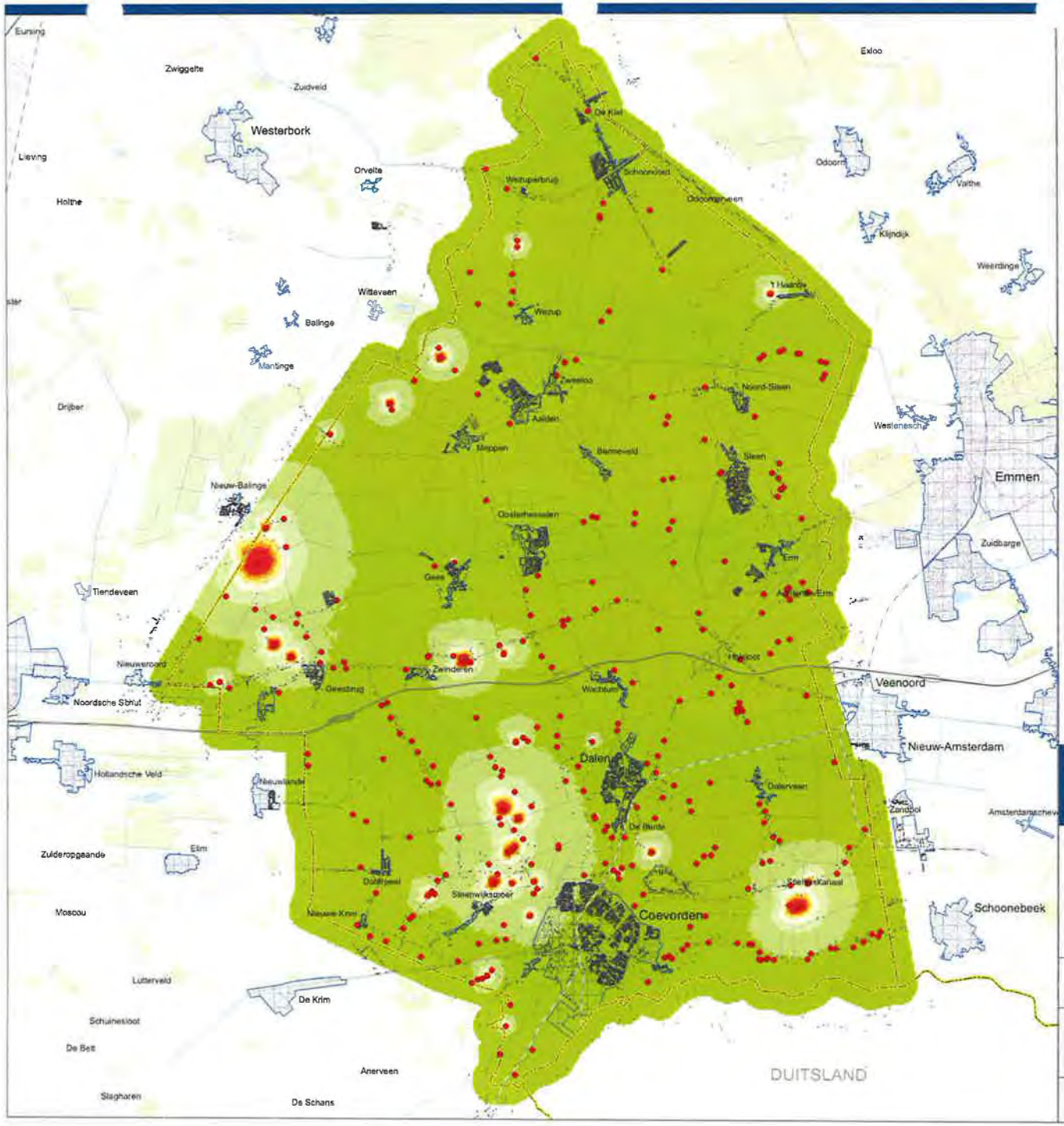

Legenda

- veehouderij

voor geurhinder gevoelige objecten

- object
- bebouwde kom

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

- zeer goed
- goed
- redelijk goed
- matig
- tamelijk slecht
- slecht
- zeer slecht
- extreem slecht

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

Verkenning: Schaalvergroting Intensieve Veehouderij

gebaseerd op default Vstacks parameters voor stal-uitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal 0 500 1000 2000 3000 4000 Meters

B02023.000147
15 mei 2012

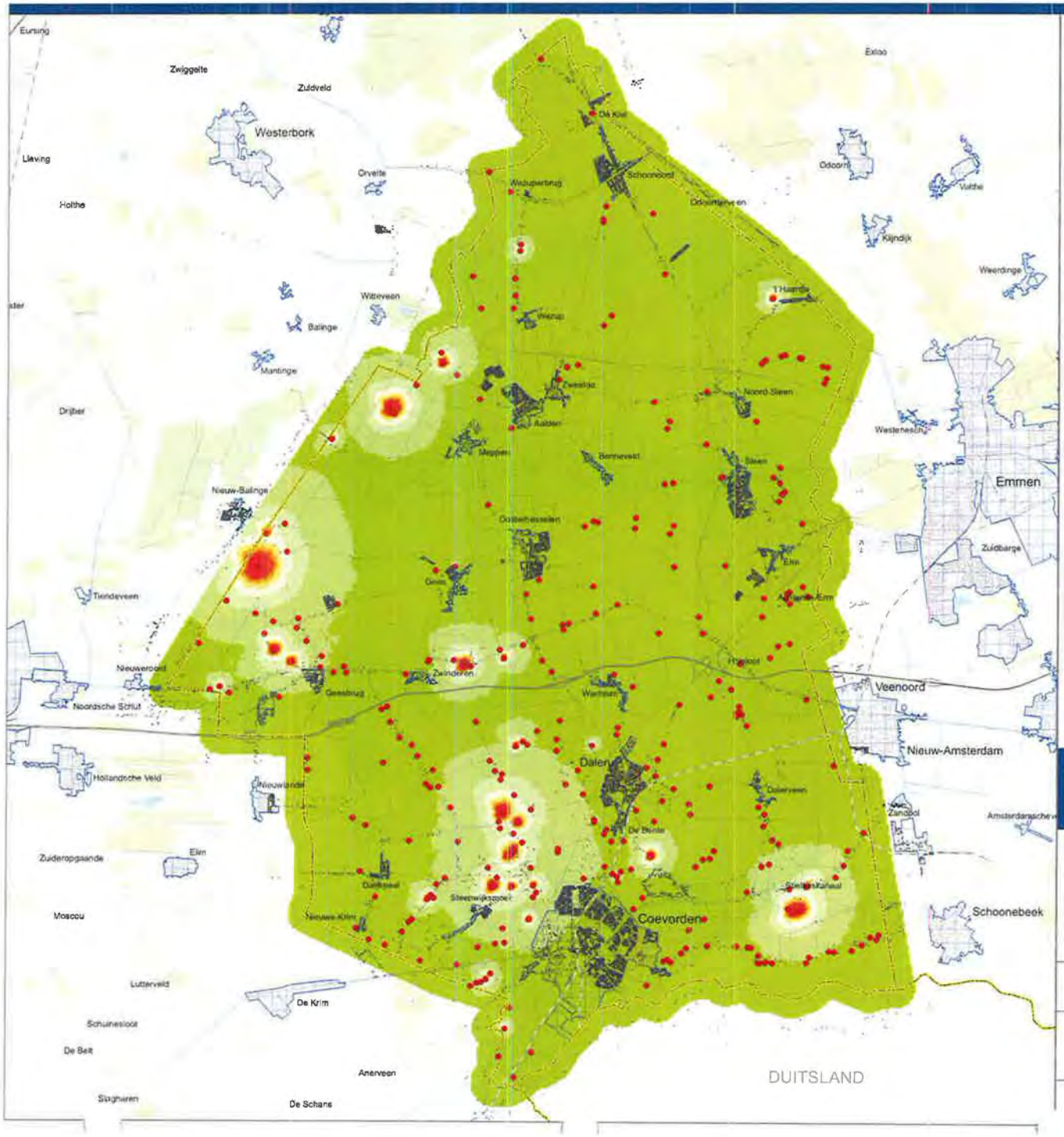

Legenda

- veehouderij

voor geurhinder gevoelige objecten

- object
- bebouwde kom

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

- zeer goed
- goed
- redelijk goed
- matig
- tamelijk slecht
- slecht
- zeer slecht
- extreem slecht

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

Verkenning: Schaalvergroting Intensieve Veehouderij (incl. 10% groei)

gebaseerd op default Vstacks parameters voor stal-uitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal: 0 500 1000 2000 3000 4000 Meters

B02023.000147
15 mei 2012

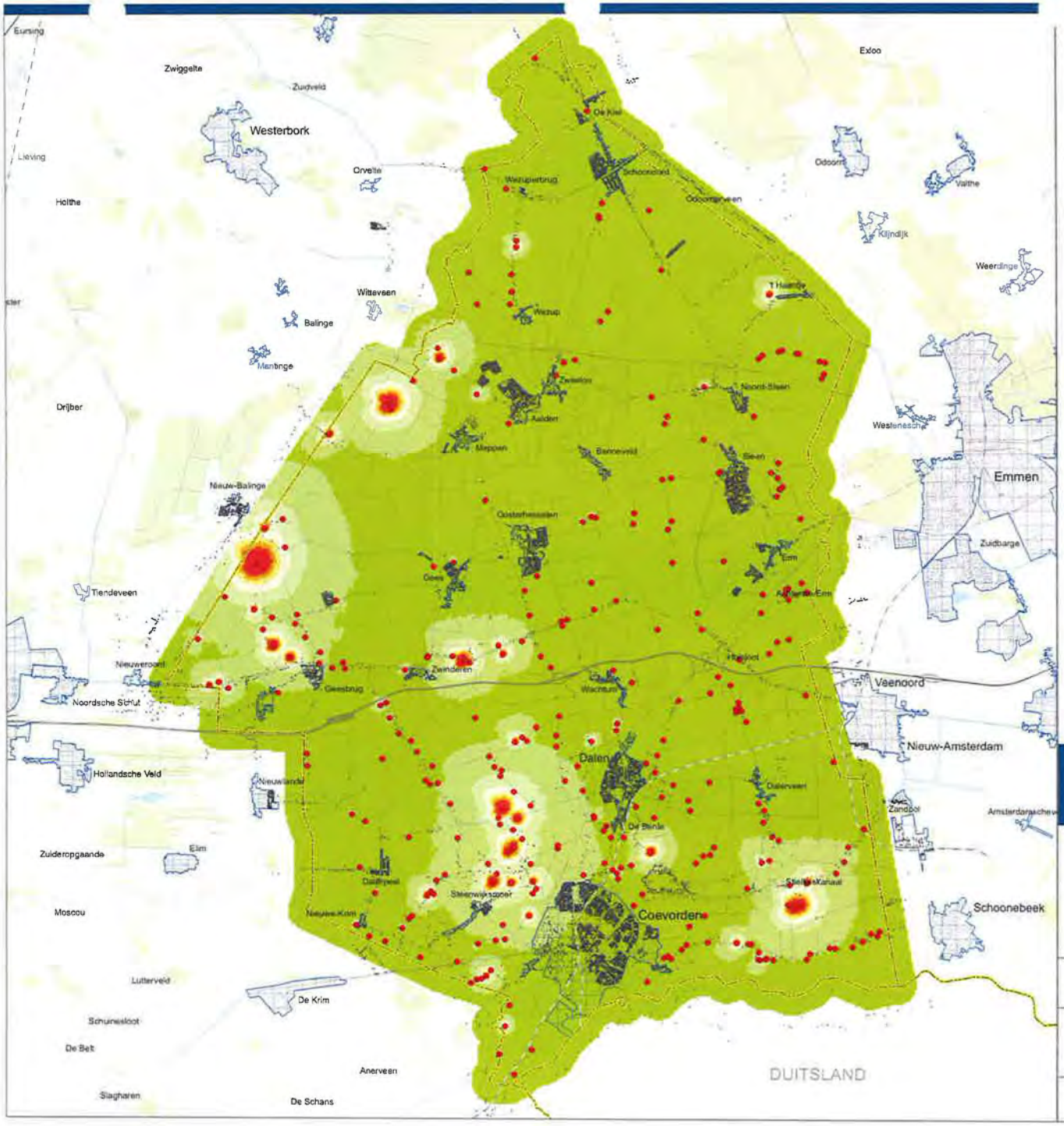

Legenda

- veehouderij

voor geurhinder gevoelige objecten

- object
- bebouwde kom

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

- zeer goed
- goed
- redelijk goed
- matig
- tamelijk slecht
- slecht
- zeer slecht
- extreem slecht

MER Structuurvisie & Bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

Worst Case Scenario

gebaseerd op default Vstacks parameters voor stal-uitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever: gemeente Coevorden

uitvoering: ARCADIS

schaal: 0 500 1000 2000 3000 4000 Meters

B02023.000147
15 mei 2012

Bijlage 6 Gezondheid

Deze bijlage bevat hoofdlijnen van gezondheid in relatie tot de intensieve veehouderij op basis van de bestaande kennis en beleidsstandpunten.

Uitkomsten van het onderzoek "Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden" van juni 2011.

Wonen op korte afstand van bedrijven met intensieve veehouderij kan nadelige gevolgen voor de gezondheid hebben, vooral voor de luchtwegen. Megastallen blijken qua mogelijke schadelijke gevolgen echter niet of nauwelijks te verschillen van gangbare intensieve veehouderijen. Dat blijkt uit een rapport van het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van de Universiteit Utrecht, het Nederlands Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) en het RIVM. Het rapport is geschreven in opdracht van de ministeries van VWS en EL&I.

Het rapport betreft een eerste inventariserende studie van een dergelijke omvang en onderzoeksopzet die uniek is voor de wereld. Harde cijfers over de 'veilige' afstand tot een intensieve veehouderij zijn niet te geven.

Blootstelling en gezondheid

Rond intensieve veehouderijbedrijven is de lucht anders van samenstelling dan elders. De onderzoekers vonden er een verhoogde concentratie fijnstof, met daarin vooral bepaalde micro-organismen en endotoxinen (stoffen die voorkomen in de celwand van sommige bacteriën). Deze blootstelling werd gerelateerd aan de gezondheid van direct omwonenden zoals die bij hun huisarts bekend is. Er bleken weinig verschillen te zijn tussen hun algemene gezondheid en die van plattelandsbevolking die beduidend minder intensieve veehouderij in de buurt heeft. Wat betreft enkele aandoeningen, zoals Q-koorts, longontsteking en astma, zijn echter wel duidelijke verschillen.

Luchtwegaandoeningen

Rond bedrijven met intensieve veehouderij, met name geitenbedrijven, kwam in 2009 duidelijk meer Q-koorts voor. In de nabijheid van pluimvee- en geitenbedrijven zijn bovendien meer gevallen van longontsteking vastgesteld dan elders in het land. Opmerkelijk genoeg komen astma, COPD, hooikoorts en infecties aan de bovenste luchtwegen in de omgeving van intensieve veehouderijen juist iets minder vaak voor dan elders. Bij mensen die eenmaal astma of COPD hebben, worden meer complicaties of infecties aan de bovenste luchtwegen gezien.

Aanbevelingen

Omdat er weinig bekend is over de gezondheidseffecten op omwonenden van intensieve-veehouderijbedrijven, doen de onderzoekers meerdere aanbevelingen voor verder onderzoek. Het is onder andere nog niet bekend bij welke concentratie bedrijven er gezondheidseffecten optreden. De concentraties van endotoxinen en micro-organismen in de buurt van pluimvee- en varkensbedrijven zou bijvoorbeeld gericht onderzocht moeten worden. Dat geldt ook voor het optreden van complicaties bij patiënten met astma of COPD die rondom veehouderijen wonen. Tenslotte zouden richtlijnen moeten worden opgesteld voor veilige concentraties micro-organismen en endotoxinen rond veehouderijbedrijven. Ook moet worden aangegeven welke risico's op gezondheidseffecten als acceptabel worden gezien.

Geur en fijn stof

Uit het informatieblad "Intensieve veehouderij en gezondheid" van de GGD'en Brabant en Zeeland (januari 2009) blijkt dat voor de componenten geur, fijn stof en Q-koorts een effect op het gezondheidsrisico te verwachten is in de algemene leefomgeving. Onder omwonenden van intensieve veehouderijen is minder onderzoek gedaan dan onder werknemers. Uit het beschikbare onderzoek blijkt dat omwonenden vaak meer symptomen rapporteren dan vergelijkingsgroepen. Het gaat vooral om klachten van de luchtwegen en verminderde kwaliteit van leven. Het is duidelijk dat rondom intensieve veehouderij vaak geurhinder optreedt. Omdat blootstellingsschattingen in vrijwel alle studies ontbreken, is op grond van de beschikbare gegevens geen relatie te leggen tussen blootstelling aan specifieke componenten uit de intensieve veehouderij en de gezondheidsklachten.
Verspreidingsberekeningen en/of blootstellingsmetingen kunnen meer inzicht geven in de verspreiding van stoffen vanuit de grote intensieve veehouderijen (megastallen). Voor bedrijven van een dergelijke omvang zijn namelijk nog helemaal geen gegevens beschikbaar.

Biologische agentia

Er zijn vele studies gedaan naar de gezondheidseffecten van werknemers van de intensieve veehouderij. Onder werknemers wordt vooral een hoge prevalentie van luchtwegklachten gevonden waaronder hoesten, slijm opgeven, kortademigheid en benauwdheid.
Daarnaast heeft een deel van de werknemers systemische klachten zoals rillingen, transpireren, koorts en gewrichtspijnen. Allergie voor allergenen buiten de werksituatie, zoals graspollen (hooikoorts), huisstofmijt en huisdieren (katten en honden) komt echter juist minder voor bij agrariërs en hun kinderen. Als oorzaak van de werkgerelateerde klachten komt uit de literatuur voornamelijk de blootstelling aan endotoxinen naar voren. Het is mogelijk dat ook andere agentia afkomstig van micro-organismen samen met endotoxine deze effecten veroorzaken. Een veehouderij emitteert stoffen naar de omgeving afhankelijk van onder andere staltype, bedrijfsvoering en aantal en type dieren. De bijdrage van deze emissies aan de concentraties op leefniveau lijkt gering en leidt in elk geval niet tot overschrijding van normen of gezondheidkundige advieswaarden. De blootstelling van omwonenden van de intensieve veehouderij aan diverse stoffen is een ordegrootte 100-1000 lager dan van werknemers. Dit is één van de redenen waardoor uit de bij werknemers gevonden effecten niet direct conclusies kunnen worden getrokken aangaande het risico voor omwonenden. Verder is de concentratie endotoxine in huisstof verhoogd in woningen van agrariërs, maar niet in andere plattelandswoningen. Deze gegevens ondersteunen de conclusie dat blootstelling van omwonenden (niet-agrariërs) waarschijnlijk laag is en alleen in de directe nabijheid van agrarische activiteit is terug te vinden. Het is onduidelijk of de licht verhoogde concentraties rond agrarische bedrijven kunnen leiden tot effecten op de gezondheid.

Influenzavirus

Een virus dat verband houdt met de intensieve veehouderij, is het influenzavirus (griep), maar dit komt zelden voor. Infectie met het influenzavirus kan leiden tot acute klachten van de luchtwegen. Door praten, hoesten of niezen wordt het virus verspreid. Mensen kunnen besmet raken met varkensinfluenzavirus door beroepsmatig in contact te komen met varkens. Verder kunnen mensen geïnfecteerd raken met influenzavirussen door direct contact met geïnfecteerd pluimvee.

Salmonella

Salmonella bij de mens is een belangrijke verwekker van voedselgerelateerde darminfecties bij de mens. Dieren zijn vaak de drager van de Salmonella bacterie zonder er zelf ziek van te worden; door mest besmetten zij elkaar. Door controle programma's is het aantal besmettingen in de pluimveesector afgenomen, onder rundvee en varkens echter niet. Infecties bij de mens treden op door eten van besmet vlees en eieren of producten, die door vlees of eieren zijn besmet.

Toxoplasmose
Ten slotte is toxoplasmose een van de meest voorkomende parasitaire infectieziekten. Mensen kunnen besmet raken door contact met eitjes besmette aarde (die via katten uitgescheiden worden, welke het weer van muizen hebben of varkens en kippen die tussengastheren zijn) of door het eten van met eitjes besmette groente of het eten van niet (goed) doorbakken vlees. Mensen kunnen het niet overdragen op andere mensen en de meeste infecties verlopen zonder verschijnselen.

MRSA
Op het gebied van bacteriën is vooral MRSA een probleem. Circa 40 % van Nederlandse slachtvarkens is drager van MRSA. Van deze bacterie worden mensen in de algemene bevolking gewoonlijk niet ziek. Een risico ontstaat wanneer deze bacterie wordt geïntroduceerd in ziekenhuizen of verpleeghuizen. Patiënten met een MRSA-besmetting zijn moeilijker met antibiotica te behandelen, en vooral bij mensen met verminderde weerstand vormt dit een gezondheidsrisico. In de algemene bevolking is minder dan 0,1 % drager van de bacterie.
Op grond van de huidige inzichten wordt de kans dat de bacterie via het milieu wordt overgedragen aan omwonenden gering geacht omdat in de buitenlucht een sterke verdunning plaatsvindt.

Antibioticumresistentie
Met name antibioticumresistentie is een probleem. In de afgelopen 10 jaar is de antibioticum resistentie met 50% toegenomen. De verspreiding van resistente micro-organismen wordt vergemakkelijkt door een hoge dichtheid van dieren met nauw contact al dan niet in combinatie met slechte hygiënische omstandigheden

Introductie micro-organismen
Voor de meeste micro-organismen is de insleep via introductie van nieuwe dieren een van de belangrijkste factoren. In een gesloten bedrijf komt insleep minder voor. Schaalvergroting maakt meer gesloten bedrijven mogelijk en ook het integreren van een deel of de gehele productieketen op één bedrijf. De introductie van micro-organismen kan hierdoor gereduceerd worden. Verder kan er in een nieuwe stal gebruik worden gemaakt van de nieuwste technologieën zoals luchtwassers. Vermindering van het risico bij open bedrijven kan door middel van desinfectie, tussentijdse reiniging en leegstand.

Nieuwe (grote) stallen dienen te voldoen aan de laatste stand der techniek (nieuwste voorzieningen /innovatieve technieken). Bijvoorbeeld door het toepassen van luchtwassers en door in het stalontwerp risico's voor introductie en verspreiding van micro-organismen mee te nemen. Verder dient personeel goed geschoold te zijn zodat ziektes snel worden ontdekt en dient het antibioticumgebruik af te nemen. Het verdient aanbeveling personeel op varkens- en pluimveebedrijven te vaccineren tegen influenza. Daarnaast dient zoveel mogelijk een gesloten bedrijfsvoering plaats te vinden, dienen bedrijven op tenminste 1-2 km van elkaar te liggen en moet het combineren van varkens en kippen op 1 bedrijf vermeden worden.

Q-Koorts
Q-koorts wordt veroorzaakt door de bacterie Coxiella burnetii. Deze bacterie komt voor bij vrijwel alle diersoorten. De twee grootste kringlopen waarbinnen deze bacterie circuleert zijn wilde knaagdieren en gedomesticeerde dieren, zoals rund, schaap en geit. Tussen de landbouwhuisdieren kan besmetting voornamelijk optreden door het inademen van stofdeeltjes met daarin bacteriën. Het inademen van besmette stofdeeltjes is ook de voornaamste oorzaak van besmetting bij de mens, afkomstig van de landbouwhuisdieren. In Nederland zijn in de periode 1998-2004 jaarlijks tussen de 11 en de 41 humane gevallen gemeld van Q-koorts.

Waarschijnlijk is het ware aantal gevallen hoger doordat een deel van de infecties symptoomloos verloopt en doordat er door de vage klachten vaak niet aan Q-koorts gedacht wordt. In 2007 was er een uitbraak van Q-koorts in de provincie Brabant, waarbij ongeveer 140 mensen ziek geweest zijn. Het lijkt erop dat het uitzonderlijk droge en warme weer gezorgd heeft voor verspreiding door de lucht van de bacterie afkomstig van geitenbedrijven met abortusproblemen. In 2008 zijn, in meerdere regio's, ook al relatief veel gevallen van Q-koorts gemeld. (bron: RIVM).

Literatuur

- RIVM-report 50029001/2005 Trens in the environmental burden of disease in the Netherlands 1980-2020. AB Knol, BAM Staatsen.
- GGD-Richtlijn Gezondheidsaspecten Besluit Luchtkwaliteit. Landelijk Centrum Medische Milieukunde. 8-12-2005.
- GGD-Richtlijn Geurhinder. GGD Nederland. 2002.
- Gezondheidseffectscreening Stad& Milieu 2006: Handboek voor een gezonde inrichting van de woonomgeving. GGD Nederland. Oktober 2006.
- RIVM briefrapport 60930006/2008. Intensieve Veehouderij en gezondheid: overzicht van kennis over werknemers en omwonenden. RIVM, Universiteit Utrecht en Institute for Risk Assessment Studies. Nationale MAC-lijst 2007". Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Sdu Uitgevers:2007.
- RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie.
- IRAS i.s.m. NIVEL en RIVM, tussenrapportage onderzoek, gezondheidseffecten van intensieve veehouderij voor omwonenden, 21 januari 2011 (zie ook www.iras.uu.nl).
- Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van de Universiteit Utrecht, het Nederlands Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) en het RIVM: Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden, juni 2011.

Colofon

MER VOOR STRUCTUURVISIE EN BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED COEVORDEN

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Coevorden

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

ing. L.T.M. Lamers

GECONTROLEERD DOOR:

ing. P. Hartskeerl

VRIJGEGEVEN DOOR:

drs. B.P.W. Schlangen

10 oktober 2012
076461449:C

ARCADIS NEDERLAND BV
Beaulieustraat 22
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Tel 026 3778 911
Fax 026 3515 235
www.arcadis.nl
Handelsregister 9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.

Bijlage 11 Verantwoording externe veiliegheid

Steunpunt Externe Veiligheid Drenthe

Onderzoek Externe Veiligheid - Risicoanalyse Bestemmingsplan:

"Buitengebied Coevorden"

Gemeente Coevorden

Steunpunt Externe Veiligheid Drenthe
Provincie Drenthe
Henk Zwiers
30 oktober 2012

Inhoud

1 Inleiding
- 1.1 Extern veiligheidsonderzoek
- 1.2 Leeswijzer
- 1.3 Ligging van het plangebied

2 Externe Veiligheid
- 2.1 Plaatsgebonden risico (PR)
- 2.2 Groepsrisico (GR)
- 2.3 Verantwoordingsplicht

3 Beleid
- 3.1 Risicobedrijven
- 3.2 Vervoer gevaarlijke stoffen
- 3.3 Basisnet voor het vervoer van gevaarlijke stoffen
- 3.4 Transport via buisleidingen

4 Risico-inventarisatie
- 4.1 LPG-tankstation
  - 4.1.1 Plaatsgebonden risico LPG
  - 4.1.2 Groepsrisico LPG
- 4.2 Explosieven opslag NAM
- 4.3 Explosieven opslag Defensie
- 4.4 Mijnbouwinrichtingen NAM en aardgasontvangststation
- 4.5 Propaangastank
- 4.6 Vervoer gevaarlijke stoffen
  - 4.6.1 Wegvervoer A37
    - 4.6.1.1 Trajectgegevens
    - 4.6.1.2 Vervoerscijfers
    - 4.6.1.3 Bevolking
  - 4.6.2 Spoorlijn Zwolle - Emmen
    - 4.6.2.1 Trajectgegevens
    - 4.6.2.2 Vervoerscijfers
    - 4.6.2.3 Bevolking
- 4.7 Buisleidingen
  - 4.7.1 Gasunie
    - 4.7.1.1 Maatregelen
  - 4.7.2 NAM
    - 4.7.2.1 Maatregelen
  - 4.7.3 Northern Petroleum Nederland
    - 4.7.3.1 Maatregelen
  - 4.7.4 Plaatsgebonden risico buisleidingen
  - 4.7.5 Groepsrisico buisleidingen
  - 4.7.6 Bovengrondse leidingen NAM
  - 4.7.7 Structuurvisie buisleidingen

5 Resultaten
5.1. LPG-tankstation
5.1.1 Plaatsgebonden risico LPG
5.1.2 Groepsrisico LPG
5.1.3 Verantwoordingsplicht groepsrisico LPG
5.2 Explosievenopslag NAM
5.2.1 A-, B- en C-zone NAM
5.3 Explosievenopslag Defensie
5.3.1 A-, B- en C-zone Defensie
5.4 Mijnbouwinrichtingen NAM en aardgasontvangststation
5.4.1 Plaatsgebonden risico aardgasbehandelingsinstallaties
5.5. Propaangastank
5.5.1 Plaatsgebonden risico Propaan
5.5.2 Groepsrisico Propaan
5.6 Vervoer gevaarlijke stoffen over de weg A37/spoorlijn Zwolle-Emmen
5.6.1 Plaatsgebonden risico A37
5.6.2 Plaatsgebonden risico spoorlijn Zwolle-Emmen
5.6.3 Groepsrisico (GR) transport
5.6.4 Verantwoordingsplicht GR transport over de weg en het spoor
5.7 Vervoer gevaarlijke stoffen via buisleidingen
5.7.1 Plaatsgebonden risico buisleidingen
5.7.2 Groepsrisico (GR) Gasunie
5.7.3 Groepsrisico (GR) NAM
5.7.4 Verantwoordingsplicht groepsrisico

6 Conclusies en EV-advies
6.1 Plaatsgebonden risico
6.2 Groepsrisico
6.3 Verantwoordingsplicht groepsrisico
6.3.1 Advies verantwoording groepsrisico
6.4 Advies HVD (regionale brandweer)
6.5 Advies regels bestemmingsplan Buitengebied Coevorden
6.5.1 LPG-tankstations en propaangastank
6.5.2 Buisleidingen
6.5.3 Opslag ontplofbare stoffen
6.5.4 Inrichtingen Activiteitenbesluit
6.5.5 Inrichtingen Mijnbouwwet
6.5.6 Verbeelding bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

1. Inleiding

1.1 Extern Veiligheidsonderzoek

Ten behoeve van de beoordeling van het aspect Externe Veiligheid voor het bestemmingsplan "Buitengebied Coevorden" heeft het Steunpunt Externe Veiligheid Drenthe een veiligheidsstudie uitgevoerd.

Het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Coevorden is afgestemd op recent beleid en wetgeving en houdt een actualisatie van het nu geldende bestemmingsplan in.

Deze risicoanalyse zal dus geen verschil in de bestaande als de nieuwe situatie laten zien. Omdat er in de nu geldende plannen van het buitengebied geen rekening werd gehouden met de externe veiligheidsaspecten, worden deze nu wel in dit plan in ogenschouw genomen en wordt daarmee de zogenaamde nulsituatie vastgelegd.

Dit onderzoek bestaat uit de volgende onderdelen:
- inventarisatie van de risicobronnen in en nabij het plangebied;
- analyse van de invloed van risicobronnen op de veiligheid in het plangebied;
- toetsing van de veiligheidssituatie aan de geldende veiligheidsnormen;
- uitvoering van kwantitatieve risicoanalyses;
- beoordeling van de noodzaak voor een verantwoording van het groepsrisico.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de relevante externe veiligheidsbegrippen toegelicht. In hoofdstuk 3 worden de diverse risicobronnen behandeld. Hoofdstuk 4 gaat in op de gehanteerde uitgangspunten voor de berekeningen waaronder bijvoorbeeld vervoerscijfers en de bevolkingsinventarisatie. Hoofdstuk 5 gaat in op de resultaten van de risicoanalyses en tot slot vindt u de conclusies in hoofdstuk 6.

1.3 Ligging van het plangebied

Het plangebied bestaat globaal gezien uit het gehele buitengebied van de gemeente Coevorden. Het plangebied bestaat uit agrarische gebieden, natuur- en bosgebieden en de verspreid voorkomende bebouwing. De kernen maken geen deel uit van het bestemmingsplan, evenals de recreatie- en bedrijventerreinen (met uitzondering van de Kijl en de Kibbelkoele).
In bijlage 1 van dit rapport is een plattegrond bijgevoegd waarop de verschillende risicobronnen zijn weergegeven. In de figuur hieronder is een kaart van de gemeente Coevorden te zien met daarop in de licht oranje kleur de begrenzing van het plangebied.

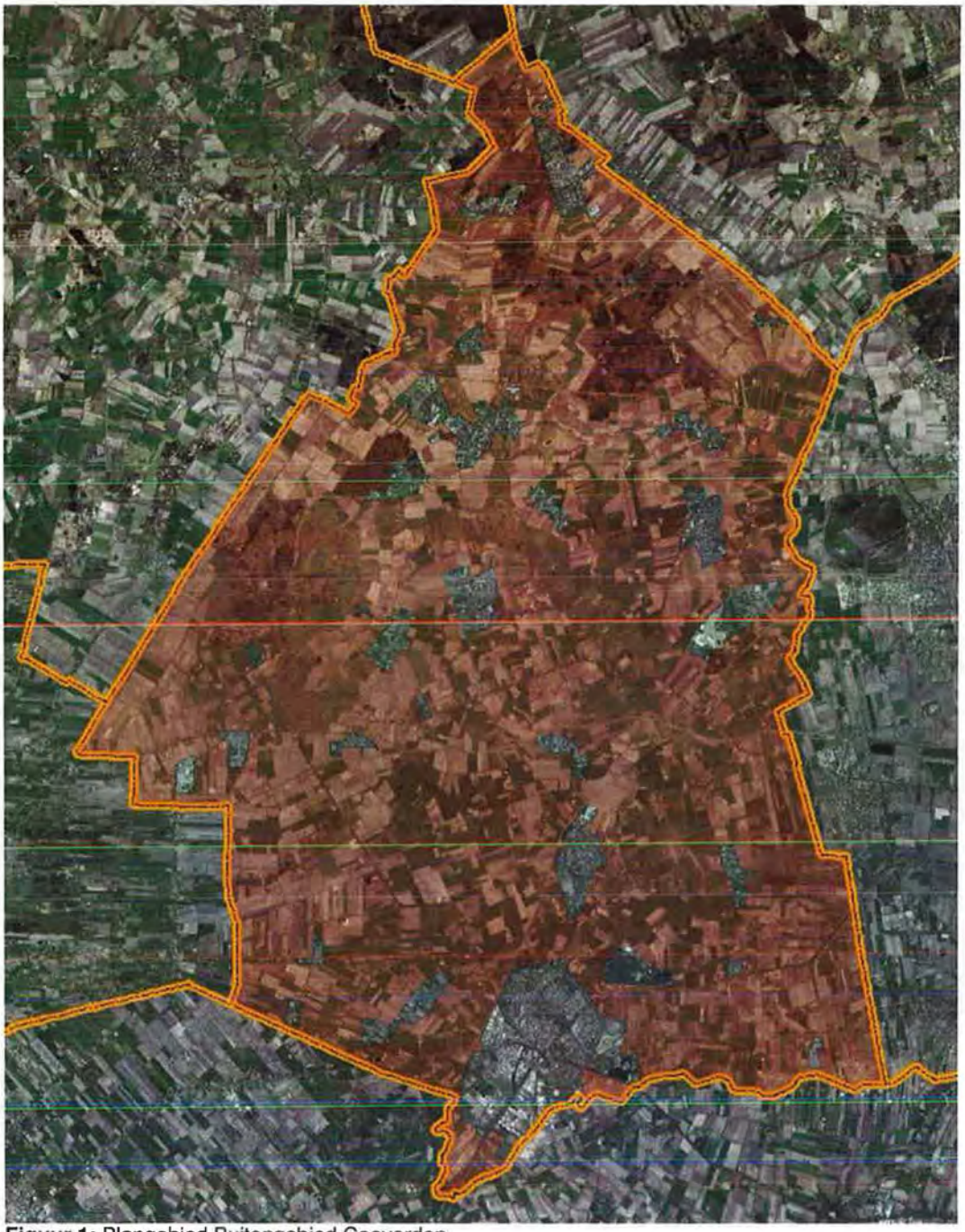

Figuur 1: Plangebied Buitengebied Coevorden

2. Externe Veiligheid

Externe veiligheid beschrijft de risico's die ontstaan als gevolg van opslag of handelingen met gevaarlijke stoffen. Dit kan betrekking hebben op inrichtingen (bedrijven) of transportroutes. Op beide categorieën is verschillende wet- en regelgeving van toepassing. Voor inrichtingen, zoals LPG-tankstations is het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) van toepassing.

Het huidige beleid voor transportmodaliteiten staat beschreven in de circulaire 'Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' (Crnvgs, ook wel circulaire genoemd), die op termijn vervangen zal worden door het 'Besluit transportroutes externe veiligheid' (Btev). Het transport van gevaarlijke stoffen via buisleidingen is geregeld in het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb).

Binnen het beleidskader voor externe veiligheid staan twee kernbegrippen centraal, namelijk het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Hoewel beide begrippen onderlinge samenhang vertonen zijn er belangrijke verschillen. Hieronder worden beide begrippen verder uitgewerkt (zie figuur 2).

2.1 Plaatsgebonden risico (PR)

Voor het plaatsgebonden geldt een grenswaarde 10^{-6} per jaar. De grenswaarde geldt voor kwetsbare objecten. Daarnaast geldt voor het plaatsgebonden risico een richtwaarde 10^{-8} per jaar. De richtwaarde geldt voor beperkt kwetsbare objecten.

Definitie:
Het plaatsgebonden risico is het risico op een plaats buiten een inrichting, uitgedrukt in de kans per jaar dat een persoon die onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof betrokken is.

2.2 Groepsrisico (GR)

Het groepsrisico is een maat om de kans weer te geven dat een incident met dodelijke slachtoffers voorkomt. Voor het groepsrisico geldt **geen** richt- of grenswaarde. Het groepsrisico wordt daarentegen afgezet tegen een oriëntatiewaarde en wordt bepaald binnen het invloedsgebied. In de meeste gevallen wordt het invloedsgebied begrensd op de 1% letaliteitzone. Het groepsrisico wordt weergegeven in een grafiek waarin de groepsgrootte in aantallen wordt uitgezet tegen de kans dat een dergelijke groep het slachtoffer wordt van een ongeval.

De oriëntatiewaarde is een ijkpunt in een systeem waarin gezocht moet worden naar maatschappelijk aanvaardbare grenzen.
Dit systeem (verantwoording groepsrisico) heeft als doel:

- het zoeken van veiligheidsmaatregelen die bij de risicobron kunnen worden getroffen,
- regulerend te werken naar concentraties mensen in de omgeving van een risicobron,
- indicatie te geven voor de maatschappelijke ontwrichting, het aantal slachtoffers of de maatschappelijke kosten die door een ramp veroorzaakt kunnen worden,
- indicatie te geven voor de mogelijkheden van hulpdiensten,
- alternatieven vergelijkbaar te maken.

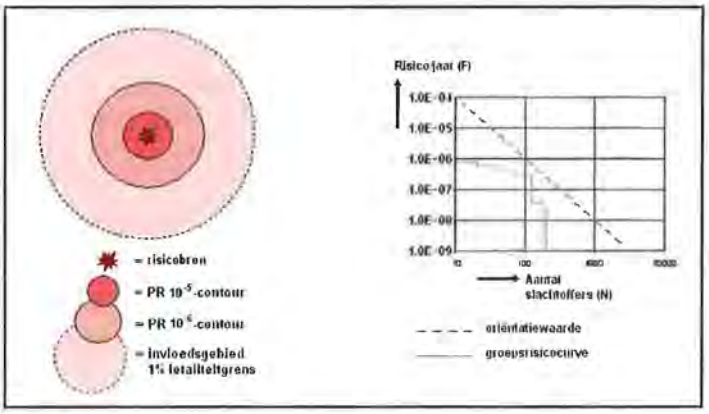

Figuur 2: Weergave plaatsgebonden risicocontouren, invloedsgebied en groepsrisicografiek met oriëntatiewaarde voor transport

2.3 Verantwoordingsplicht

Bij de verantwoordingsplicht gaat het om de vraag in hoeverre risico's, als gevolg van een ruimtelijke ontwikkeling, nog acceptabel zijn. Daarbij moet worden afgewogen, welke veiligheidsverhogende maatregelen moeten of kunnen worden toegepast. Met de verantwoordingsplicht worden betrokken partijen gedwongen om een goede ruimtelijke afweging te maken waarin de veiligheid voor de maatschappij als geheel voldoende gewaarborgd wordt. Op deze manier wordt beoogd een situatie te creëren, waarbij zoveel mogelijk de risico's zijn afgewogen en geanticipeerd is op de mogelijke gevolgen van een incident. Deze afweging is kwalitatief van aard en richt zich op aspecten als de mogelijkheden van bestrijdbaarheid van een mogelijke calamiteit en de mate van zelfredzaamheid van de bevolking. Onderstaande figuur 3 geeft een overzicht van onderdelen die in een verantwoording naar voren komen. In de Handreiking Verantwoordingsplicht Groepsrisico zijn deze onderdelen nader uitgewerkt en toegelicht.

Verplichte en onmisbare onderdelen:	
A	Ligging GR t.o.v. oriënterende waarde
B	Toename GR t.o.v. nulsituatie
C	De mogelijkheden van zelfredzaamheid van de bevolking
D	De mogelijkheden van hulpverlening
E	Nut en noodzaak van de ontwikkeling
F	Het tijdsaspect

Figuur 3: Verplichte en onmisbare onderdelen van de verantwoordingsplicht van het groepsrisico.

3 Beleid

Om de externe veiligheidsrisico's te beheersen heeft de rijksoverheid een aantal nota's, circulaires en besluiten opgesteld die leidend zijn voor externe veiligheidstaken van de provincie en gemeenten. Het gaat daarbij om wet- en regelgeving waarin risiconormen zijn gesteld voor inrichtingen, transport van gevaarlijke stoffen en buisleidingen.
De gemeente Coevorden heeft geen beleid vastgesteld voor het beleidsveld externe veiligheid.

3.1 Risicobedrijven

Het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (Bevi) bevat veiligheidsnormen voor bedrijven die een risico vormen voor personen die buiten het bedrijfsterrein verblijven. Het BEVI verplicht gemeenten en provincies rekening te houden met de externe veiligheidsaspecten bij het verlenen van omgevingsvergunningen (milieu) en bij het vaststellen van een bestemmingsplan.

3.2 Vervoer gevaarlijke stoffen

Ten aanzien van transportrisico's zijn de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en de Circulaire 'Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen verschenen. De circulaire bevat veiligheidsnormen voor het vervoer en voor ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van transportroutes. Op korte termijn wordt het Besluit Transportroutes Externe Veiligheid (Btev) vastgesteld. Het Btev is vergelijkbaar met het Bevi en bevat risiconormen voor transportroutes.

3.3 Basisnet voor het vervoer van gevaarlijke stoffen

Vervoer van gevaarlijke stoffen vindt plaats via het spoor, over de weg en het water. Met het Basisnet water, weg en spoor worden plafonds vastgesteld voor het vervoer van gevaarlijke stoffen en worden randvoorwaarden aan de ruimtelijke ordening gesteld.
Omdat het ontwikkelen van instrumenten voor dit beleid bijzonder complex is, en de gevolgen voor vervoerders en de ruimtelijke ordening ingrijpend kunnen zijn, vindt nog veel discussie plaats en loopt de vaststelling van het Basisnet spoor achter op schema. Binnen het onderhavige project is voor zover mogelijk geanticipeerd op de komst van het Basisnet.

Bij de invoering van het Basisnet wordt een maximum opgelegd aan de $PR10^{-6}$. Deze $PR10^{-6}$ kan daarmee niet meer ongelimiteerd groeien. De PR-max vormt de grens van de gebruiksruimte voor vervoer en tevens de grens van de veiligheidszone. Een veiligheidszone is een zone langs de spoorbaan of (rijksweg) waarbinnen geen nieuwe kwetsbare objecten zijn toegestaan. Nieuwe beperkt kwetsbare objecten zijn hier alleen in uitzonderingsgevallen toegestaan. De veiligheidszone wordt gemeten vanaf het hart van de spoorbundel of het midden van de weg. In het kader van de ruimtelijke ordening dient de afstand die voor de veiligheidszone in het Basisnet is vastgesteld te worden gehanteerd en wordt niet meer berekend. Het groepsrisico daarentegen dient wel te worden berekend en wordt daarbij de maximale benutting van groeiruimte voor het vervoer toegepast die in de bijlage van het respectievelijke Basisnet is vastgelegd.

Daarnaast kan voor bepaalde infra met veel vervoer van zeer brandbare vloeistoffen een plasbrandaandachtsgebied (PAG) worden vastgesteld. Een PAG is een gebied tot 30 meter aan weerszijden van de spoorbaan (en erboven) en 30 meter gemeten vanaf de rechterrand van de rijstrook van de (rijks)weg of het spoor waarbinnen, bij realisatie van kwetsbare objecten, rekening dient te worden gehouden met de effecten van een plasbrand. Plasbranden kunnen ontstaan wanneer brandbare vloeistoffen ten gevolge van een ongeluk of calamiteit kunnen weglekken uit een tankwagen/wagon en tot ontbranding kunnen komen.

3.4 Transport via buisleidingen

Voor het transport van gevaarlijke stoffen via buisleidingen zijn de normen voor externe veiligheid in het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) vastgelegd. De regels voor buisleidingen zijn op basis van het Bevb uitgewerkt in de Ministeriële regeling externe veiligheid buisleidingen. Ook het Bevb is op dezelfde wijze opgesteld als het Bevi. Het Bevb stelt verplicht om bij onder andere het vaststellen van een bestemmingsplan rekening te houden met de externe veiligheidsaspecten.

4 Risico-inventarisatie

Binnen het plangebied zijn de volgende risicobronnen alsmede de bronnen die invloed hebben op het plangebied geïnventariseerd:

Soort	Risicobron	Wet- en regelgeving
Inrichting	LPG-tankstations	Bevi en Besluit LPG
	Explosieven opslag NAM	Circulaire opslag explosieven voor civiel gebruik, Barro
	Explosieven opslag Defensie	Circulaire Van Houwelingen, Barro
	Aardgasontvangststations	Besluit algemene regels milieubeheer (Activiteitenbesluit)
	Mijnbouwinrichtingen NAM	Mijnbouwwet
	Propaangastank 29 m^3, Vamesch	Bevi
Transport	A37	Circulaire RNVGS, Basisnet weg
	Spoorlijn Zwolle - Emmen	Circulaire RNVGS, Basisnet spoor
Buisleiding	Nederlandse Gasunie NV	Bevb
	Nederlandse Aardolie Mij.	
	Northern Petroleum Ned.	

4.1 LPG-tankstation

De volgende LPG-tankstations zijn voor het bestemmingsplan Buitengebied Coevorden van belang.

- Shell Compaan, Maatschappijweg 1 in Schoonoord;
- Texaco Service Tankstation, Oosterlangen 4^A in Erm;
- Total Fina A37, Burgemeester Legroweg 8 in Zwinderen;
- Total Fina A37, Zuidzijde A37 in Zwinderen;
- Q8 Tankstation, Euregioweg 6 in Coevorden.

LPG-tankstations zijn risicobronnen die onder het Bevi vallen en waarvoor regels gelden voor externe veiligheid. De regels voor LPG-tankstations zijn uitgewerkt in de Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi). In het Revi zijn generieke afstanden vastgelegd die voor LPG-tankstations gelden en hun doorwerking hebben in het bestemmingsplan.

4.1.1 Plaatsgebonden risico LPG

Op basis van de Revi gelden voor LPG-tankstation generieke afstanden voor het plaatsgebonden risico 10^{-6}.
In de omgevingsvergunning van de tankstations in Schoonoord, Zwinderen en Erm is de doorzet van LPG gelimiteerd tot 1000 m^3 per jaar. Van het Q8 Tankstation in Coevorden is de doorzet gelimiteerd tot 1500 m^3 LPG per jaar.
De bevoorrading van LPG vindt uitsluiten plaats met LPG-tankwagens die hittebestendig zijn uitgevoerd. Deze veiligheidsmaatregel is een uitvloeisel van het convenant LPG-autogas van 2005. Verder wordt gebruik gemaakt van een verbeterde vulslang.

Voor de LPG-tankstations met een doorzet van maximaal 1000 m^3 LPG per jaar en worden bevoorraad met een LPG-tankwagen die hittewerend is uitgevoerd, gelden de volgende PR-contouren:

LPG-installatie	LPG-vulpunt	LPG-reservoir	LPG-aflevertoestel
$PR10^{-06}$	35 m	25 m	15 m

Voor het LPG-tankstation met een doorzet van meer dan 1000 m^3 LPG per jaar gelden de volgende PR-contouren:

LPG-installatie	LPG-vulpunt	LPG-reservoir	LPG-aflevertoestel
$PR10^{-06}$	40 m	25 m	15 m

Bestemmingsplannen die worden geactualiseerd moeten worden beoordeeld als zijnde een nieuwe situatie. Dit houdt volgens de nu geldende regelgeving in dat voor LPG-tankstations de afstanden voor het plaatsgebonden risico gelden zoals genoemd in artikel 2 van het Revi.

Voor de LPG-tankstations met een doorzet van maximaal 1000 m^3 LPG per jaar gelden voor nieuwe situaties de volgende PR-contouren:

LPG-installatie	LPG-vulpunt	LPG-reservoir	LPG-aflevertoestel
$PR10^{-06}$	45 m	25 m	15 m

Voor het LPG-tankstation met een doorzet van meer dan 1000 m^3 LPG per jaar gelden de volgende PR-contouren:

LPG-installatie	LPG-vulpunt	LPG-reservoir	LPG-aflevertoestel
$PR10^{-06}$	110 m	25 m	15 m

Geadviseerd wordt om bij het vaststellen van een conserverend bestemmingsplan, waarbij binnen 110 of 45 meter vanaf het vulpunt van een LPG-tankstation geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt, de bestaande situatie positief te bestemmen, mits de afstanden tussen het LPG-tankstation en een kwetsbaar object groter zijn dan de afstanden uit tabel 2 (10^{-5}) en tabel 2a (10^{-6})
voor bestaande situaties van bijlage 1 bij de Revi.

Het Besluit LPG-tankstations milieubeheer wordt naar verwachting in 2013 geactualiseerd. In het Besluit zal worden vastgelegd dat het bevoorraden van LPG slechts is toegestaan indien dit op een veilige manier plaats kan vinden. Samengevat houdt dit in dat gedurende 75 minuten dat een LPG-tankwagen in een plasbrand staat opgesteld er geen warme BLEVE kan optreden.
Dit betekent dat nadat het LPG-besluit is vastgesteld de afstanden voor het plaatsgebonden risico voor **nieuwe situaties** zullen komen te vervallen.

Hieronder zijn de figuren van de drie tankstations en de bijbehorende contouren voor de bestaande situatie weergegeven. Het oranje gekleurde vlak geeft het plangebied aan.

Figuur 4: LPG-Tankstation in Schoonoord

Figuur 4[a]: LPG-Tankstation in Erm

Figuur 4[b]: LPG-Tankstation in Coevorden

Figuur 4[c]: LPG-Tankstations aan A37 in Zwinderen

De overige tankstations die binnen de gemeente Coevorden in werking zijn, zijn niet van invloed op het plangebied Buitengebied Coevorden. Dat wil zeggen dat het invloedsgebied van die tankstations niet over het plangebied ligt.

Naast de toetsing aan het plaatsgebonden risico dient het groepsrisico te worden verantwoord. De verantwoording moet plaatsvinden binnen het invloedsgebied van het LPG-tankstation. Het invloedsgebied ligt op 150 meter vanaf het LPG-vulpunt en het LPG-reservoir.
Het invloedsgebied van de vijf tankstations ligt geheel of gedeeltelijk binnen het plangebied. Binnen het invloedsgebied van de vijf tankstations zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen. Door de vaststelling van het bestemmingsplan is er dan ook geen toename van het groepsrisico binnen het invloedsgebied van deze tankstations.

4.1.2 Groepsrisico LPG

Het groepsrisico is berekend op grond van de aanwezige personen binnen het invloedsgebied van het tankstation. De populatiegrootte is met behulp van de professionele risicokaart Drenthe uitgevoerd. Deze gegevens zijn afkomstig van de populator groepsrisico.
De berekening van het groepsrisico is uitgevoerd met de LPG-groepsrisico rekentool (www.relevant.nl). De rapportages hiervan zijn in bijlage 3 bijgevoegd. Van de twee tankstations aan de A37 in Zwinderen is geen berekening uitgevoerd omdat binnen het invloedsgebied van beide tankstations geen objecten liggen of geprojecteerd zijn. Het groepsrisico hier is dan ook gelijk aan nul.

De groepsrisico berekening is uitgevoerd op basis van de uitgangspunten van Revi 2007, waarbij rekening wordt gehouden dat de veiligheidsmaatregelen, waarmee de LPG-tankwagen is uitgerust (o.a. de hitte werende bekleding), zijn uitgevoerd.

4.2 Explosieven opslag NAM

In de nabijheid van Noord-Sleen is een opslagvoorziening in werking voor de opslag van explosieven van de NAM. Deze opslag ligt in het buitengebied en ligt daarmee in zijn geheel binnen het plangebied. Het betreft hier een opslag voor explosieve stoffen voor civiel gebruik.

Figuur 5: Explosievenopslag NAM in Noord-Sleen

Rondom deze opslag gelden risicocontouren die worden uitgedrukt in een A-, B- en C-zone. De A-zone is de meest nabij liggende contour gevolgd door de B-zone en het meest ver vanaf de bron ligt de C-zone. Binnen deze zones gelden restricties die in de Circulaire opslag ontplofbare stoffen voor civiel gebruik. De voorwaarden die in deze circulaire golden zijn uitgewerkt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

Het Barro voorziet in de juridische borging van het nationaal ruimtelijk beleid. Het bevat regels die de beleidsruimte van andere overheden ten aanzien van de inhoud van ruimtelijke plannen inperken, daar waar nationale belangen dat noodzakelijk maken.

In het kader van het Barro moeten in het bestemmingsplan de volgende beperkingen worden opgenomen:

- **binnen de begrenzing van de A-zone worden:**
  a. geen bestemmingen opgenomen die het oprichten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen mogelijk maken, of de aanleg van autowegen, autosnelwegen, spoorwegen of druk bevaren waterwegen, parkeerterreinen of recreatieve voorzieningen toestaan, en
  b. geen agrarische bestemmingen opgenomen die niet kunnen worden gerealiseerd zonder een meer dan incidentele aanwezigheid van enkele personen
- **binnen de begrenzing van de B-zone worden:**
  c. geen bestemmingen opgenomen die het oprichten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen toestaan.

- **binnen de begrenzing van de C-zone worden:**
  d. geen bestemmingen opgenomen die het oprichten van bouwwerken mogelijk maken met vlies- of gordijngevelconstructies of grote glasoppervlakten en waarbinnen zich doorgaans een groot aantal personen bevindt.

Toelichting: vlies- en gordijngevels zijn niet-dragende gevels (voorzetgevel), bevestigd aan een gebouw met een betonskelet van vloeren met kolommen. De feitelijke gevel wordt opgebouwd uit een combinatie van glaspanelen en sandwichpanelen.

De effecten die bij een calamiteit met ontplofbare stoffen kunnen optreden, zijn overdruk (blast), scherven, brokstukken, hitte. De omvang van deze fysische effecten heeft een relatie met de hoeveelheid ontplofbare stof die wordt opgeslagen en de wijze van opslag. Het ontstaan van deze effecten is in sommige gevallen met fysieke maatregelen te voorkomen. Soms kan de omvang ervan worden ingeperkt. Zo bestaat bij een open opslag geen kans op uitworp van brokstukken. Ook bestaan er voorzieningen die de gevolgen van een explosie van hele kleine hoeveelheden explosieven geheel kunnen insluiten. Er is nog steeds sprake van effectgericht beleid wanneer rekening wordt gehouden met aanwezige fysieke (bron)maatregelen die de effecten beheersen.

4.3 Explosieven opslag Defensie

Op de rand van het industrieterrein Europark in Coevorden bevindt zich het opslagdepot voor munitie van het Ministerie van Defensie. Deze opslag ligt niet in het buitengebied maar de risicocontouren ervan liggen wel gedeeltelijk in het plangebied.

Figuur 6: Munitieopslag Defensie in Coevorden (oranje vlak is plangebied)

Rondom deze opslag gelden eveneens risicocontouren die worden uitgedrukt in een A, B en C-zone. De regelgeving rondom de opslag van dergelijke explosieve stoffen werd voorheen geregeld in de Circulaire Van Houwelingen. De voorwaarden die in deze circulaire golden zijn uitgewerkt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

In het kader van het Barro moeten in het bestemmingsplan dezelfde beperkingen worden opgenomen als genoemd onder de voorgaande paragraaf 4.2 "Explosieven opslag NAM".

4.4 Mijnbouwinrichtingen NAM en aardgasontvangststation

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan zijn 16 Mijnbouwinrichtingen van de NAM, in de vorm van meet- en regelstations, afsluiterstations e.d. en 1 aardgasontvangststation van de Gasunie aanwezig. Het gasontvangststation (GOS) van de Gasunie valt onder het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit). In het Activiteitenbesluit zijn afstandseisen vastgelegd waaraan deze inrichting moet voldoen. De meet- en regelstations, afsluiterstations e.d. van NAM vallen onder de Mijnbouwwet. Voor deze installaties zijn $PR10^{-6}$ contouren als generieke afstanden op de risicokaart vermeld. In bijlage 6 is een overzicht van deze inrichtingen met PR-contouren bijgevoegd.
Het gaat om de volgende mijnbouwinrichtingen en aardgasontvangststation die binnen het plangebied liggen:

Naam station	Adres	Plaats	$PR10^{-6}$	Exploit.
Dalen 1-8	Galgaten	Dalen	130 m	NAM
Dalen 2	Broekkampsdijk	Dalen	70 m	NAM
Dalen 3	Oude Dalerveensestraat	Dalen	50 m	NAM
Dalen 6	Burg. Ten Holteweg	Dalen	75	NAM
Dalen 9	Burg. ten Holteweg	Dalen	90 m	NAM
Coevorden 2	Nieuwe Dijk	Coevorden	35 m	NAM
Coevorden 7	Europaweg	Coevorden	80 m	NAM
Coevorden 19	Ossehaarseweg	Coevorden	50 m	NAM
Coevorden 24	Nieuwe Dijk	Coevorden	75 m	NAM
Coevorden 31	Nieuwe Krim	Coevorden	60 m	NAM
Coevorden 33	Dwarspad	Stevensbeek	60 m	NAM
Schoonebeek 313	Katshaarweg	Coevorden	130 m	NAM
Schoonebeek 463	Katshaarweg	Coevorden	0 m	NAM
Oosterhesselen 1	Veldweg	Oosterhesselen	140 m	NAM
Oosterhesselen 2	Boksloot	Oosterhesselen	60 m	NAM
Holsloot	Deutlanden	Holsloot	150 m	NAM
Geesbrug N384	Kanaalweg 54	Geesbrug	15 m (*)	Gasunie

(*) De afstand voor het gasontvangststation van de Gasunie is gebaseerd op de veiligheidsafstand van het Activiteitenbesluit en betreft geen PR, maar is ruimtelijk wel relevant.

4.5 Propaangastank

Het agrarisch bedrijf Vamesch BV. gevestigd aan de Geeserraai 2 te Geesbrug heeft een bovengrondse propaangastank met een inhoud van 29.000 liter.
Propaangastanks met een inhoud groter dan 13 m^3 vallen onder het Bevi. Voor deze installatie is een QRA opgesteld en daarin is de $PR10^{-6}$ berekend. De PR-contour ligt op het eigen bedrijfsterrein.
Er is geen groepsrisico aanwezig in verband met het ontbreken van aanwezige bevolking binnen het invloedsgebied.

Figuur 7: Propaangastank 29 m^3, firma Vamesch BV.

4.6 Vervoer gevaarlijke stoffen

Voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg of via het spoor gelden ten aanzien van externe veiligheid de eisen van de Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen (RNGVS). Binnen het plangebied worden gevaarlijke stoffen via de weg en het spoor getransporteerd. Deze transportassen hebben vanwege het transport van gevaarlijke stoffen een invloedsgebied die binnen het plangebied ligt. De transportassen die niet in dit hoofdstuk zijn genoemd, zijn voor externe veiligheid niet van belang vanwege het geringe aantal transporten gevaarlijke stoffen.

Voor het bepalen van het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR) wordt gebruik gemaakt van de risicoberekeningmethodiek RBM II, versie 2.0. Deze rekenmethode is aangewezen als de standaard voor risicoberekeningen betreffende het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg. De kenmerken van de infrastructuur, het aantal transporten van gevaarlijke stoffen en de aanwezigheid van mensen in de omgeving bepalen mede de uitkomsten.

4.6.1 Wegvervoer A37

Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de autosnelweg A37 vormt een risicobron voor externe veiligheid in het onderzoeksgebied. Het aantal transporten en de aard van de gevaarlijke stoffen zijn van invloed op de externe veiligheidsrisico's

In oost – westelijke richting ligt de A37 in het plangebied. Via deze transportas worden gevaarlijke stoffen getransporteerd (figuur 5). De vervoerintensiteiten waarbij rekening moet worden gehouden bij (nieuwe) ruimtelijke ontwikkelingen zijn opgenomen in bijlage 2 van de Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen. Deze bijlage bevat de tabel afstanden en vervoerscijfers Basisnet weg. Voor de risicoanalyse is alleen het transport van LPG van belang.

Figuur 8: Overzicht Autosnelweg A37

4.6.1.1 Trajectgegevens

De autosnelweg A37 is in twee gedeelten als "snelweg" in RBM II berekend en de volgende parameters zijn gehanteerd:

- Wegtype: snelweg;
- Wegbreedte A37: 25 meter;
- Er is geen onderscheid gemaakt in weghelften;
- Bij de bepaling van de wegbreedte zijn de op- en afritten buiten beschouwing gebleven, daar de externe veiligheid altijd bepaald wordt voor de doorgaande route.
- Ongevalsfrequentie: de standaardongevalsfrequentie voor de A37 ($8{,}3^{-08}$) is gehanteerd.
- Weerstation: het dichtstbijzijnde weerstation is Twente.

** Het weerstation is een noodzakelijke parameter in het model. De meteorologische condities in Nederland kunnen nogal verschillen. Om deze reden wordt het weerstation gekozen dat het dichtste bij de transportroute ligt, om de risico's zo correct mogelijk te berekenen.*

4.6.1.2 Vervoerscijfers

In de circulaire is bepaald dat voor de berekening van het groepsrisico voor bestemmingsplannen, inpassingsplannen en projectbesluiten die na 1 januari 2010 ter inzage worden gelegd en die betrekking hebben op de omgeving van de in de bijlage 2 (circulaire) genoemde weg, uit te worden gegaan van de in die bijlage vermelde vervoercijfers. Deze vervoercijfers zijn gebaseerd op een maximale benutting van de groeiruimte voor het vervoer en komen uit het Basisnet Weg en wordt in het rekenmodel RBM II ingevoerd.

Rijksweg	stof	Vervoersintensiteit per jaar
A37	GF 3 (licht ontvlambaar gas)	1500

4.6.1.3 Bevolking

In de Handreiking Verantwoordingsplicht groepsrisico staat het invloedsgebied uitgelegd waarbinnen groepen personen slachtoffer kunnen worden. In deze handreiking wordt aangegeven tot welke afstand bevolking invloed kan hebben op het resultaat van het GR. Dit invloedsgebied wordt begrensd door de 1%-letaliteitgrens zoals aangegeven is in de Circulaire RNVGS.

Het invloedsgebied voor het GR van de A37 in deze studie, wordt bepaald door het aantal transporten en soort gevaarlijke stoffen.
De huidige bevolking in het gebied is met behulp van de populatiebestand groepsrisicoberekeningen (populator) in RBMII geïmporteerd.

4.6.2 Spoorlijn Zwolle - Emmen

Het vervoer van gevaarlijke stoffen via de spoorlijn Zwolle - Emmen vormt een risicobron voor externe veiligheid in het onderzoeksgebied. Het aantal transporten en de aard van de gevaarlijke stoffen zijn van invloed op de externe veiligheidsrisico's

De spoorlijn Zwolle - Emmen ligt deels in het plangebied. Via deze spoorlijn worden gevaarlijke stoffen getransporteerd (figuur 6). De vervoerintensiteiten waarbij rekening moet worden gehouden bij (nieuwe) ruimtelijke ontwikkelingen zijn opgenomen in bijlage 4 van de Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen. Deze bijlage bevat de tabel afstanden en vervoerscijfers Basisnet spoor. Voor de risicoanalyse is alleen het transport van zeer brandbare vloeistoffen van belang.

Figuur 9: Overzicht spoorlijn Zwolle - Emmen

4.6.2.1 Trajectgegevens

De spoorlijn is in twee gedeelten als "spoor" in RBM II berekend en de volgende parameters zijn gehanteerd:

- Spoor: hoge snelheid;
- Spoorbreedte: 2 meter;
- Ongevalsfrequentie: de standaardongevalsfrequentie voor de spoorlijn ($2{,}772^{-08}$) is gehanteerd.
- Wissels: geen.
- Weerstation: het dichtstbijzijnde weerstation is Twente.

4.6.2.2 Vervoerscijfers

In de circulaire is bepaald dat voor de berekening van het groepsrisico voor bestemmingsplannen, inpassingplannen en projectbesluiten die na 1 januari 2010 ter inzage worden gelegd en die betrekking hebben op de omgeving van de in de bijlage 4 (circulaire) genoemde spoorvak, uit te worden gegaan van de in die bijlage vermelde vervoercijfers. Deze vervoercijfers zijn gebaseerd op een maximale benutting van de groeiruimte voor het vervoer en komen uit het Basisnet Spoor en wordt in het rekenmodel RBM II ingevoerd.

Spoorvak	stof	Vervoersintensiteit per jaar
Zwolle - Emmen	C3 (zeer brandbare vloeistof)	500

4.6.2.3 Bevolking

In de Handreiking Verantwoordingsplicht groepsrisico staat het invloedsgebied uitgelegd waarbinnen groepen personen slachtoffer kunnen worden. In deze handreiking wordt aangegeven tot welke afstand bevolking invloed kan hebben op het resultaat van het GR. Dit invloedsgebied wordt begrensd door de 1%-letaliteitgrens zoals aangegeven is in de Circulaire RNVGS.

Het invloedsgebied voor het GR van de spoorlijn in deze studie, wordt bepaald door het aantal transporten en soort gevaarlijke stoffen.
De huidige bevolking in het gebied is met behulp van de populatiebestand groepsrisicoberekeningen (populator) in RBMII geïmporteerd.

4.7 Buisleidingen

Binnen het plangebied worden gevaarlijke stoffen met name aardgas via ondergrondse leidingen getransporteerd. Alle buisleidingen hebben vanwege het transport van gevaarlijke stoffen een invloedsgebied en een belemmeringenzone die binnen het plangebied ligt. Een aantal buisleidingen hebben op enkele locaties een $PR10^{-06}$ die groter is dan de belemmeringenzone.
In het zuidoostelijk deel van Coevorden liggen een aantal bovengrondse aardolieleidingen.

Voor het bepalen van het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR) wordt gebruik gemaakt van de risicoberekeningmethodiek Carola. Deze rekenmethode is aangewezen als de standaard voor risicoberekeningen betreffende het vervoer van aardgas via ondergrondse buisleidingen. De kenmerken van de buisleidingen (druk en diameter) en de aanwezigheid van mensen in de omgeving bepalen mede de uitkomsten.

Binnen het plangebied liggen hoge druk aardgasleidingen die in beheer zijn van de Nederlandse Gasunie NV. (Gasunie), de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) en de Northern Petroleum Nederland BV. (NPN).

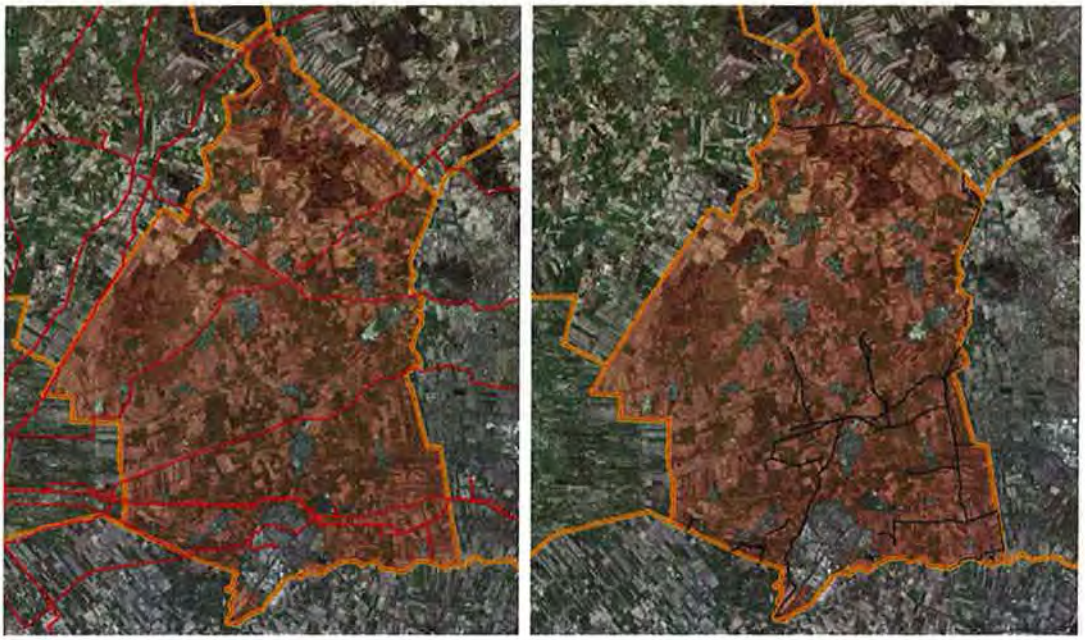

Figuur 10: Links buisleidingen van de Gasunie en rechts van de NAM

Figuur 10a: Buisleiding van de Northern Petroleum Nederland

De studie is uitgevoerd door gebruik te maken van verschillende deelkaarten. Dit was noodzakelijk in verband met de grootte van het plangebied.

4.7.1 Gasunie

Binnen het plangebied liggen een aantal **ondergrondse aardgasleidingen** van de Gasunie met een werkdruk van 40 bar of hoger, die voor externe veiligheid van belang zijn voor het bestemmingsplan. In bijlage 1 van dit rapport zijn de leidingen met eventueel de daarbij behorende $PR10^{-06}$ contouren op de kaart weergegeven. In de tabel hieronder worden de leidingen van de Gasunie weergegeven.

Leidingnaam Deelkaart 1 selectie 1	Diameter [mm]	Druk [bar]	Deelkaart nr. & selectie nr.
A-503	1067.00	66.20	1 selectie 1
A-509	1219.00	66.20	
A-516	1219.00	66.20	
A-519	1219.00	66.20	
A-619	1219.00	66.20	
A-661	1219.00	79.90	
N-522-60	406.40	40.00	
A-516	1219.00	66.20	1 selectie 2
A-519	1219.00	66.20	
A-619	1219.00	66.20	
A-661	1219.00	79.90	
N-522-50	159.00	40.00	
N-522-51	108.00	40.00	
A-503	1067.00	66.20	2 selectie 1
A-509	1219.00	66.20	
A-516	1219.00	66.20	
A-519	1219.00	66.20	
A-605	762.00	79.90	
A-619	1219.00	66.20	
A-661	1219.00	79.90	
N-522-50	159.00	40.00	
N-522-58	168.30	40.00	
N-522-60	406.40	40.00	
A-503	1067.00	66.20	2 selectie 2
A-509	1219.00	66.20	
A-516	1219.00	66.20	
A-519	1219.00	66.20	
A-619	1219.00	66.20	
A-661	1219.00	79.90	
N-522-50	159.00	40.00	
N-522-58	168.30	40.00	
N-522-60	406.40	40.00	
A-503	1067.00	66.20	2 selectie 3
A-509	1219.00	66.20	
A-516	1219.00	66.20	
A-519	1219.00	66.20	
A-605	762.00	79.90	
A-619	1219.00	66.20	
A-661	1219.00	79.90	
N-522-50	168.30	40.00	
A-605	762.00	79.90	2 selectie 4
A-605	762.00	79.90	2 selectie 5
N-522-50	159.00	40.00	
N-522-60	406.40	40.00	

A-577	219.10	66.20	3 selectie 1
A-580	323.90	66.20	
A-584	219.10	70.00	
A-594-03	457.00	66.20	
A-605	762.00	79.90	
N-522-50	159.00	40.00	
N-525-60	168.30	40.00	
N-525-62	323.90	40.00	
N-525-64	168.30	40.00	
N-525-65	168.30	40.00	
N-526-10	212.00	40.00	
A-577	219.10	66.20	3 selectie 2
A-580	323.90	66.20	
A-594-03	457.00	66.20	
A-605	762.00	79.90	
N-525-62	323.90	40.00	
N-526-10	323.90	40.00	
N-540-60	219.10	40.00	
N-540-62	114.30	40.00	
A-574	406.40	66.20	3 selectie 3
A-577	219.10	66.20	
A-580	323.90	66.20	
A-582	457.00	66.20	
A-594-03	457.00	66.20	
A-605	762.00	79.90	
N-540-60	219.10	40.00	
N-540-62	114.30	40.00	

4.7.1.1 Maatregelen

Voor een aantal buisleidingen heeft de Gasunie veiligheidsmaatregelen getroffen om een knelpunt die was ontstaan, vanwege het overschrijden van de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico, ongedaan te maken. Door het toepassen van deze brongerichte veiligheidsmaatregelen verkleint of verdwijnt zelfs de $PR10^{-6}$ contour geheel en is het knelpunt daarmee ongedaan gemaakt. In de Carola gegevens worden de buisleidingen genoemd waar de bronmaatregelen zijn getroffen.

Hieronder een overzicht van de delen van leidingen waar bronmaatregelen zijn getroffen:

Leiding-naam	Mitigerende maatregel	Begin stationing	Eind stationing
N-522-50	striktere begeleiding van werkzaamheden	22443.620	32351.750
N-522-50	striktere begeleiding van werkzaamheden	22443.620	22776.690
N-522-50	striktere begeleiding van werkzaamheden	22443.620	27923.650
A-594-03	striktere begeleiding van werkzaamheden	1316.100	14619.230
A-594-03	striktere begeleiding van werkzaamheden	9997.220	15735.960
A-594-03	striktere begeleiding van werkzaamheden	15302.690	15735.960
N-525-60	striktere begeleiding van werkzaamheden	2935.620	3165.410

4.7.2 NAM

Binnen het plangebied liggen tevens een groot aantal **ondergrondse aardgasleidingen** van de NAM met een werkdruk van 25 bar of hoger, die voor externe veiligheid voor het bestemmingsplan van belang zijn.

In bijlage 1 van dit rapport zijn de leidingen met de eventueel de daarbij behorende $PR10^{-06}$ contouren op de kaart weergegeven.
In de tabel hieronder worden de leidingen van de NAM weergegeven.
De leidingen van de NAM hebben een belemmeringenstrook van 5 meter, m.u.v. de geel gearceerde leidingen, hier bedraagt de belemmeringenstrook 4 meter (<40 bar).

Leidingnaam	Diameter [mm]	Druk [bar]	Deelkaart nr. & selectie nr.
{1A2DD2C1-A4F3-4550-B34A-1D1CB201E343}_000413	711.20	85.00	1 selectie 1
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000301	203.20	66.20	1 selectie 2
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000349	152.40	72.00	
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000406	152.40	85.00	
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000408	50.80	25.00	
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000413	711.20	85.00	
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000438	278.00	66.20	
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000308	152.40	66.20	2 selectie 1
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000309	152.40	66.20	
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000328	152.40	80.00	
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000510	457.20	66.20	
Geen leiding			2 selectie 2
{B4100569-E1C8-440D-82B4-521FFA11ABFC}_000306	203.20	66.20	2 selectie 3
{B4100569-E1C8-440D-82B4-521FFA11ABFC}_000307	152.40	66.20	
{B4100569-E1C8-440D-82B4-521FFA11ABFC}_000308	152.40	66.20	
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000303	406.40	66.20	2 selectie 4
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000305	304.80	66.20	
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000306	203.20	66.20	
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000307	152.40	66.20	
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000308	152.40	66.20	
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000309	152.40	66.20	
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000311	254.00	66.20	
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000312	508.00	66.20	
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000316	406.40	66.20	
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000328	152.40	80.00	

{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000510	457.20	66.20	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000301	203.20	66.20	2 selectie 5
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000303	406.40	66.20	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000304	203.20	66.20	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000305	304.80	66.20	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000306	203.20	66.20	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000308	152.40	66.20	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000309	152.40	66.20	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000311	254.00	66.20	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000312	508.00	66.20	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000316	406.40	66.20	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000320	203.20	85.00	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000327	203.20	66.20	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000328	152.40	80.00	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000349	152.40	72.00	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000360	50.80	25.00	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000408	50.80	25.00	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000438	278.00	66.20	
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000510	457.20	66.20	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000306	203.20	66.20	3 selectie 1
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000307	152.40	66.20	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000308	152.40	66.20	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000310	152.40	92.00	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000311	254.00	66.20	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000510	457.20	66.20	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000604	203.20	96.00	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000605	254.00	96.00	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000606	101.60	295.00	

{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000607	101.60	295.00	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000610	457.20	32.50	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000611	254.00	96.00	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000612	609.60	85.00	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000632	203.20	96.00	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000655	254.00	95.00	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000672	101.60	295.00	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000684	254.00	95.00	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000685	203.20	95.00	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000690	254.00	66.20	
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000691	203.20	95.00	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000305	304.80	66.20	3 selectie 2
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000306	203.20	66.20	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000307	152.40	66.20	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000308	152.40	66.20	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000309	152.40	66.20	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000310	152.40	92.00	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000311	254.00	66.20	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000315	152.40	66.20	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000317	152.40	66.20	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000328	152.40	80.00	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000510	457.20	66.20	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000611	254.00	96.00	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000655	254.00	95.00	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000670	101.60	290.00	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000674	203.20	80.00	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000690	254.00	66.20	
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000691	203.20	95.00	

{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000305	304.80	66.20	3 selectie 3
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000306	203.20	66.20	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000309	152.40	66.20	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000311	254.00	66.20	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000315	152.40	66.20	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000317	152.40	66.20	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000328	152.40	80.00	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000356	203.20	80.00	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000510	457.20	66.20	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000670	101.60	290.00	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000674	203.20	80.00	
{17483AA8-D43C-41B9-BF5B-1338DD4957A8}_411016	406.40	80.00	

4.7.2.1 Maatregelen

Van een aantal buisleidingen heeft de NAM veiligheidsmaatregelen getroffen om een knelpunt die was ontstaan, vanwege het overschrijden van de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico, ongedaan te maken. Door het toepassen van deze brongerichte veiligheidsmaatregelen verkleint of verdwijnt de $PR10^{-6}$ contour geheel en is het knelpunt ongedaan gemaakt.
Hieronder een overzicht van de leidingen waar bronmaatregelen zijn getroffen:

Leiding-naam	Mitigerende maatregel	Begin stationing	Eind stationing
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000438	waarschuwingslint	16248.079	16750.740
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000438	waarschuwingslint	17217.409	17314.118
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000438	waarschuwingslint	17340.257	19719.403
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000438	betonplaat	19719.403	19742.082
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000438	waarschuwingslint	19783.706	19898.899
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000438	waarschuwingslint	19921.971	20836.428
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000438	waarschuwingslint	20946.670	21701.430
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000438	betonplaat + waarschuwingslint	23666.610	23748.738
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000438	betonplaat + waarschuwingslint	23765.403	23961.841
{843E4278-A098-451D-B8EA-4461A36D5AE6}_000438	waarschuwingslint	24849.051	24876.495
{843E4278-A098-451D-B8EA-	waarschuwingslint	28600.837	28719.546

4461A36D5AE6}_000438			
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000309	betonplaat	936.605	938.624
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000328	betonplaat	28.481	29.747
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000328	betonplaat	218.026	219.268
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000328	betonplaat	1411.464	1412.636
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000328	betonplaat	1798.180	1799.288
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000328	betonplaat	2174.140	2175.418
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000328	betonplaat	2419.686	2420.939
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000328	betonplaat	2559.676	2561.664
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000328	betonplaat	2931.029	2932.359
{1A7A1223-E37C-48F7-A19B-A53E99464D94}_000328	betonplaat	4562.006	4563.290
{B4100569-E1C8-440D-82B4-521FFA11ABFC}_000307	betonplaat	39.618	41.831
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000303	betonplaat	4867.346	4869.391
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000305	betonplaat	2503.695	2505.705
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000307	betonplaat	39.618	41.831
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000309	betonplaat	936.605	938.624
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000328	betonplaat	28.481	29.747
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000328	betonplaat	218.026	219.268
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000328	betonplaat	1411.464	1412.636
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000328	betonplaat	1798.180	1799.288
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000328	betonplaat	2174.140	2175.418
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000328	betonplaat	2419.686	2420.939
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000328	betonplaat	2559.676	2561.664
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000328	betonplaat	2931.029	2932.359
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000328	betonplaat	4562.006	4563.290
{AB3C0022-7005-4382-AB19-9762A4FAE365}_000328	betonplaat	5027.914	5029.197
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000303	betonplaat	4867.346	4869.391
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000303	striktere begeleiding van werkzaamheden	10991.713	10997.856
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-	betonplaat	2503.695	2505.705

79CEF8A7C153}_000305			
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000309	betonplaat	936.605	938.624
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000312	striktere begeleiding van werkzaamheden	4619.841	4624.844
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000328	betonplaat	28.481	29.747
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000328	betonplaat	218.026	219.268
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000328	betonplaat	1411.464	1412.636
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000328	betonplaat	1798.180	1799.288
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000328	betonplaat	2174.140	2175.418
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000328	betonplaat	2419.686	2420.939
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000328	betonplaat	2559.676	2561.664
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000328	betonplaat	2931.029	2932.359
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000328	betonplaat	4562.006	4563.290
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000328	betonplaat	5027.914	5029.197
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000438	betonplaat + waarschuwingslint	23666.610	23748.738
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000438	betonplaat + waarschuwingslint	23765.403	23961.841
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000438	waarschuwingslint	24849.051	24876.495
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000438	waarschuwingslint	28600.837	28719.546
{52F598AC-0A86-46C6-BF26-79CEF8A7C153}_000510	striktere begeleiding van werkzaamheden	20577.584	20582.531
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000307	betonplaat	39.618	41.831
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000510	betonplaat + waarschuwingslint	1349.499	1420.151
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000510	betonplaat + waarschuwingslint	1443.405	1541.549
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000510	betonplaat + waarschuwingslint	1547.202	2238.073
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000510	betonplaat + waarschuwingslint	2248.510	2644.521
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000510	betonplaat	5750.193	5751.156
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000612	striktere begeleiding van werkzaamheden	2149.571	3268.828
{9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000690	betonplaat	6021.258	6024.223
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000305	betonplaat	2503.695	2505.705
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000307	betonplaat	39.618	41.831
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-	betonplaat	1798.180	1799.288

74EB24336FC2}_000328			
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000328	betonplaat	2174.140	2175.418
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000328	betonplaat	2419.686	2420.939
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000328	betonplaat	2559.676	2561.664
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000328	betonplaat	2931.029	2932.359
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000328	betonplaat	4562.006	4563.290
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000328	betonplaat	5027.914	5029.197
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000510	betonplaat + waarschuwingslint	1349.499	1420.151
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000510	betonplaat + waarschuwingslint	1443.405	1541.549
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000510	betonplaat + waarschuwingslint	1547.202	2238.073
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000510	betonplaat + waarschuwingslint	2248.510	2644.521
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000510	betonplaat	5750.193	5751.156
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000674	betonplaat	346.937	348.953
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000674	betonplaat	367.394	369.441
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000674	betonplaat	463.344	465.323
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000674	betonplaat	729.905	731.915
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000674	betonplaat	1143.981	1145.992
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000674	betonplaat	1195.021	1211.599
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000674	betonplaat	3728.712	3729.416
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000674	betonplaat	4607.843	4610.321
{9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000674	betonplaat	4643.488	4645.974
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000305	betonplaat	2503.695	2505.705
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000315	betonplaat	1531.323	1532.843
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000328	betonplaat	1798.180	1799.288
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000328	betonplaat	2174.140	2175.418
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000328	betonplaat	2419.686	2420.939
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000328	betonplaat	2559.676	2561.664
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000328	betonplaat	2931.029	2932.359
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-	betonplaat	4562.006	4563.290

3F51310E874C}_000328			
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000328	betonplaat	5027.914	5029.197
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000510	striktere begeleiding van werkzaamheden	20577.584	21408.658
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000510	betonplaat	21434.332	21435.445
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000674	betonplaat	346.937	348.953
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000674	betonplaat	367.394	369.441
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000674	betonplaat	463.344	465.323
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000674	betonplaat	729.905	731.915
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000674	betonplaat	1143.981	1145.992
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000674	betonplaat	1195.021	1211.599
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000674	betonplaat	3728.712	3729.416
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000674	betonplaat	4607.843	4610.321
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_000674	betonplaat	4643.488	4645.974

4.7.3 Northern Petroleum Nederland

Binnen het westelijk deel van het plangebied ligt één ondergrondse aardgasleidingen van de NPM met een werkdruk van 85 bar, die voor externe veiligheid voor het bestemmingsplan van belang is. In bijlage 1 van dit rapport zijn de leidingen met de daarbij behorende $PR10^{-06}$ contouren op de kaart weergegeven.

In de tabel hieronder wordt de leiding van de NPN weergegeven.

Leidingnaam	Diameter [mm]	Druk [bar]	Deelkaart nr. & selectie nr.
2010-01-01 GSB Geesbrug 187407	168.30	85.00	04-10-2012

4.7.3.1 Maatregelen

De Northern Petroleum Nederland heeft veiligheidsmaatregelen getroffen om een knelpunt die was ontstaan, vanwege het overschrijden van de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico, ongedaan te maken. Door het toepassen van deze brongerichte veiligheidsmaatregelen is de $PR10^{-6}$ contour geheel verdwenen en is het knelpunt ongedaan gemaakt.

Hieronder een overzicht van de leiding waar bronmaatregelen zijn getroffen:

Leiding-naam	Mitigerende maatregel	Begin stationing	Eind stationing
2010-01-01 GSB Geesbrug 187407	waarschuwingslint hekwerk	0.000	9.682
2010-01-01 GSB Geesbrug 187407	waarschuwingslint	9.682	10526.649
2010-01-01 GSB Geesbrug 187407	waarschuwingslint hekwerk	10526.649	10530.524

4.7.4 Plaatsgebonden risico buisleidingen

Op grond van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) dient rekening te worden gehouden met het plaatsgebonden risico 10^{-6} en het groepsrisico. In het Bevb is bepaald dat het plaatsgebonden risico voor een kwetsbaar object niet hoger mag zijn dan 10^{-6} per jaar. Het plaatsgebonden risico 10^{-6} die in het rekenprogramma Carola zijn berekend zijn weergegeven in bijlage 1 van dit rapport en in de figuren hierna.

Figuur 11: Buisleiding in het zuidwesten van Coevorden PR10E-06

Figuur 11a: Buisleiding ten noorden van Dalen Coevorden PR10E-06

Figuur 11b: Buisleiding ten westen van Dalen PR10E-06

Figuur 11c: Buisleiding in het zuiden van Coevorden PR10E-06

Figuur 11d: Buisleiding in het noord-oosten van Coevorden PR10E-06

Figuur 11e: Buisleiding in het midden van Coevorden PR10E-06

Figuur 11f: Buisleiding in het midden van Coevorden PR10E-06

Figuur 11g: Buisleiding in het noorden van Coevorden PR10E-06

Figuur 11h: Buisleiding in het zuidoosten van Coevorden PR10E-06

Figuur 11i: Buisleiding in het zuidwesten van Coevorden PR10E-06

Verder is in het Bevb bepaald dat de ligging en de belemmeringenzone van de buisleiding op de verbeelding van het bestemmingsplan moet zijn weergegeven. De belemmeringenzone aan weerszijden van de buisleiding bedraagt:

Druk	Bemmeringenzone
16 – 40 bar	4 meter
> 40 bar	5 meter

4.7.5 Groepsrisico buisleidingen

Het groepsrisico is eveneens met Carola berekend. De situatie in het buitengebeid is berekend op grond van de aanwezige personen binnen het invloedsgebied van de leiding. Voor de berekening zijn populatiebestanden gebruikt die door de Gasunie zijn aangeleverd voor de screening van het groepsrisico in hele gemeente. Deze populatiegegevens zijn aangevuld met zelf ingevoerde populatiepolygonen. De grens van het invloedsgebied komt overeen met de grens waar 1% van de in dat gebied aanwezige mensen overlijdt als gevolg van een ongeval met de buisleiding.
Binnen het invloedsgebied van de leiding bevinden zich in hoofdzaak boerderijen en woningen. In bijlage 2 is een kaart met de invloedsgebieden van buisleidingen opgenomen.

4.7.6 Bovengrondse leidingen NAM

De NAM exploiteert naast ondergrondse leidingen ook een aantal **bovengrondse aardolieleidingen**. Deze liggen met name in het zuidoostelijk deel van de gemeente Coevorden. In dit gebied liggen 8 olie winlocaties van de NAM. Deze locaties zijn onderling verbonden door middel van bovengrondse olie- en gasleidingen. In onderstaande figuur zijn de leidingen weergegeven.

Figuur 11j Olieleidingen in het zuidoostelijk deel van Coevorden.

De bovengrondse leidingen liggen binnen een zakelijk recht gebied van ruim 90 meter. Het gebied waar een $PR10^{-6}$ geldt, bedraagt gemiddeld 50 meter. Verder hebben de winlocaties op zich een $PR10^{-6}$ van circa 290 bij 250 meter.
In de tabel hieronder zijn de gegevens van de bovengrondse leidingen weergegeven. Voor deze bovengrondse leidingen is in 2008 door Vectra een QRA uitgevoerd voor het transport van een olie/gas/water-mengsel.

Leidingnaam	Diameter [mm]	Druk [bar]	Deelkaart nr. & selectie nr.
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_703002	152.40	20.00	3 selectie 3
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_703003	203.20	20.00	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_703004	101.60	20.00	

{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_703006	101.60	20.00	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_703007	152.40	20.00	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_703009	152.40	20.00	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_703010	101.60	20.00	
{1121DDBB-7143-48A2-82D0-3F51310E874C}_703011	101.60	20.00	

4.7.7 Structuurvisie buisleidingen

In de structuurvisie buisleidingen zijn stroken vastgelegd waarbinnen in de toekomst uitbreiding van het ondergrondse buisleidingennet zijn voorzien. Er zijn twee stroken te onderscheiden, namelijk een noord-zuid en een oost-west tracé.
De strook noord-zuid bedraagt 70 meter en oost-west bedraagt 45 meter. In bijlage 2 zijn deze stroken visueel weergegeven.

5 Resultaten

5.1 LPG-tankstations

5.1.1 Plaatsgebonden risico LPG

Het plaatsgebonden risico (PR) wordt bepaald door de LPG-installaties van het tankstation, zoals het LPG-vulpunt, het LPG-reservoir en het LPG-afleverpunt. Op basis van de gegevens van de professionele risicokaart blijkt dat het plaatsgebonden 10^{-6} van een aantal LPG-tankstations (gedeeltelijk) binnen het plangebied Buitengebied Coevorden valt.

Voor het plaatsgebonden risico 10^{-6} van de vijf LPG-tankstations (Compaan Van Zijl, Texaco Erm, Q8 Coevorden en de twee Total Fina aan de A37) voldoet het plan aan de grenswaarde voor kwetsbare objecten.

Voor het plaatsgebonden risico 10^{-6} van vier LPG-tankstations voldoet het plan aan de richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten.

Voor het plaatsgebonden risico 10^{-6} van het LPG-tankstations Compaan van Zijl wordt de richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten overschreden.

Voor bestaande situatie mag de richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten worden overschreden.

5.1.2 Groepsrisico LPG

Het invloedsgebied van de LPG-vulpunten en de LPG-reservoirs liggen gedeeltelijk binnen het plangebied. Binnen het invloedsgebied verandert het groepsrisico niet in verband met het conserverende karakter.

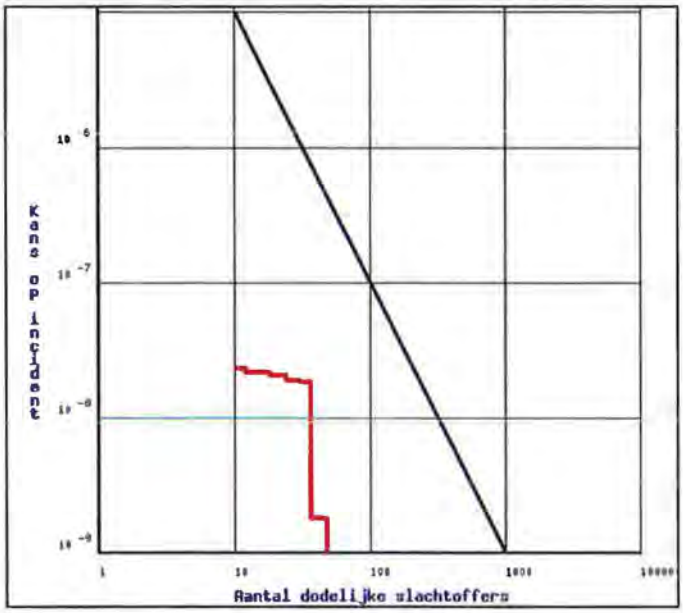

De berekeningen van het groepsrisico, dat met behulp van de LPG-regentool is uitgevoerd, leveren geen overschrijding van de oriëntatiewaarde op.

Het aantal dodelijke slachtoffers is in de grafiek met de rode curve weergegeven.

De zwarte lijn in de grafiek geeft de oriëntatiewaarde weer.

Figuur 12: Fn-curve Compaan Van Zijl

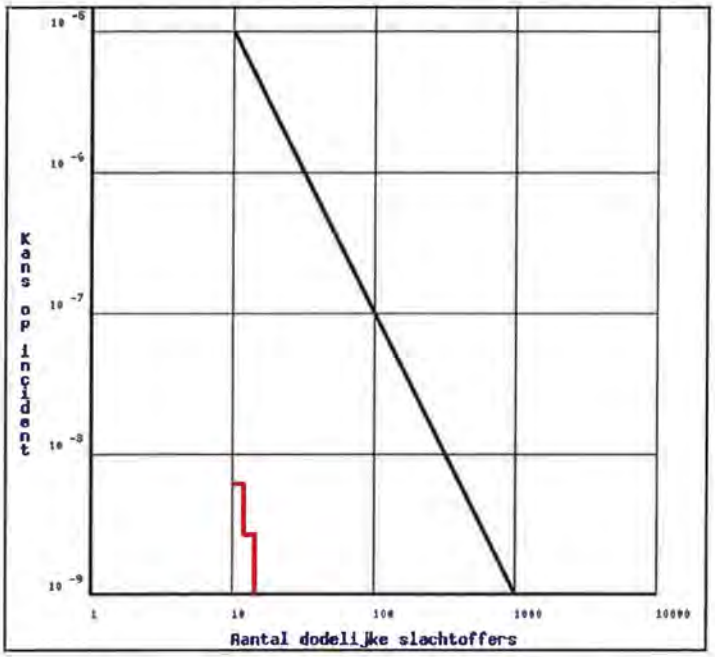

Figuur 12a: Fn-curve Q8 Coevorden

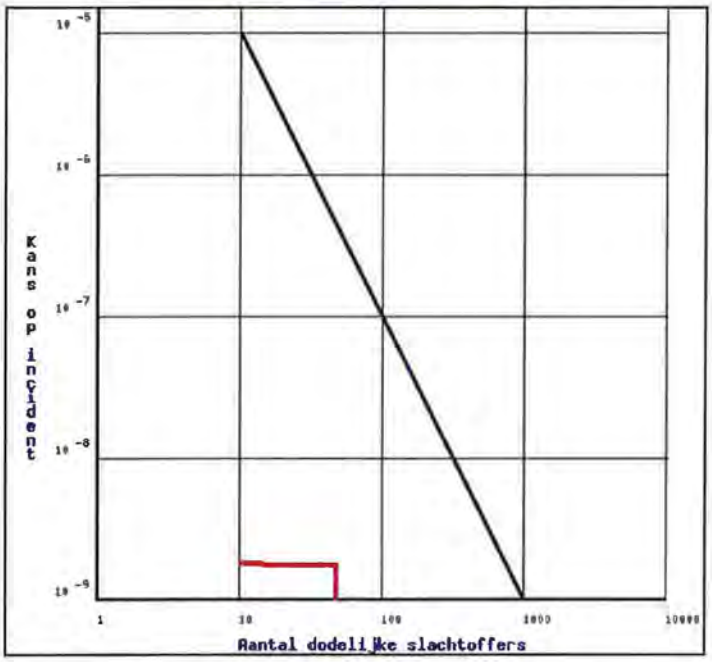

Figuur 12b: Fn-curve Texaco Erm

De hoogte van het groepsrisico levert geen knelpunt op voor het plangebied.

5.1.3 Verantwoordingsplicht groepsrisico LPG

Conform het Bevi dient in verband met de vaststelling van het bestemmingsplan invulling te worden gegeven aan de verantwoordingsplicht van het groepsrisico GR. Verantwoording van het groepsrisico moet plaatsvinden indien binnen het invloedsgebied van de risicobron de bouw of vestiging van (beperkt) kwetsbare objecten worden toegelaten.

Risico's
Het bestemmingsplan heeft een conserverend karakter. Binnen het invloedsgebied van de LPG-tankstations worden geen nieuwe ontwikkelingen vastgelegd en blijft het GR dus ongewijzigd. De hoogte van het GR is in de grafieken weergegeven. Het GR bij de twee tankstations Total Fina aan de A37 is nul. Binnen het invloedsgebied van deze tankstations zijn geen objecten aanwezig dan wel geprojecteerd.
Het GR ligt van de overige tankstations ruim onder de oriëntatiewaarde.

Maatregelen ter beperking van het groepsrisico
In de omgevingsvergunning van de LPG-tankstations is de doorzet van LPG aan een maximale hoeveelheden gebonden. Zo is in de vergunning de LPG-tankstations (Compaan, Texaco Erm, Total A37) de doorzet van LPG tot 1000 m^3 per jaar gelimiteerd. Het tankstation Q8 in Coevorden heeft een maximale limiet van 1500 m^3 in de vergunning vastgelegd.
Verder dient het tankstation aan de veiligheidseisen van het Besluit LPG-tankstation te voldoen.
De bevoorrading van LPG vindt plaats met een hitte bestendige LPG-tankwagen, waardoor gedurende 75 minuten dat een LPG-tankwagen in een plasbrand staat opgesteld, geen warme BLEVE kan ontstaan.
Het bevoorraden van LPG vindt plaats met gebruikmaking van een verbeterde vulslang.

Maatregelen voor zelfredzaamheid en hulpverlening
Omdat er sprake is van mensen in de omgeving van de LPG-tankstations zal er aandacht geschonken moeten worden aan de zelfredzaamheid en de hulpverlening. Hierbij moet worden gekeken naar de toegangswegen in geval van een calamiteit. Bij de vluchtroute(s) voor de aanwezigen in dit gebied moet ook rekening worden gehouden met de aanrijdroute voor hulpverleningsdiensten.
In de huidige situatie hebben deze aspecten niet tot een knelpunt geleid en is de situatie in het nieuwe bestemmingsplan verantwoorden behoeft geen wijziging.
De hulpverleningsdienst Drenthe adviseert over deze aspecten.

5.2 Explosieven opslag NAM

5.2.1 A-, B- en C-zone NAM
De A-, B- en C-zones van het opslagvoorziening van de NAM liggen volledig in het plangebied.

A-zone: Binnen het plangebied, liggende binnen de A-zone, zijn geen objecten aanwezig.

B-zone: Binnen de B-zone zijn binnen het plangebied geen objecten gevestigd en of geprojecteerd.

C-zone: Binnen de C-zone zijn geen objecten gevestigd en of geprojecteerd.

Deze situatie voldoet aan de voorwaarden van de Circulaire opslag ontplofbare stoffen voor civiel gebruiken en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

De A-, B- en C-zones leveren geen knelpunten op.

5.3 Explosieven opslag Defensie

5.3.1 A-, B- en C-zone defensie

De A-, B- en C-zones van het opslagdepot van Defensie liggen gedeeltelijk in het plangebied.

A-zone: Binnen het plangebied, liggende binnen de A-zone, zijn geen objecten aanwezig, behoudens 3 loodsen van defensie zelf.

B-zone: Binnen de B-zone is binnen het plangebied één veehouderij gevestigd. Deze situatie voldoet niet aan de voorwaarden van de Circulaire opslag ontplofbare stoffen voor civiel gebruik. Beperkt kwetsbare objecten mogen in principe niet binnen de B-zone gevestigd zijn. Echter, het gaat hier om een bestaande situatie, waarbij moet worden beoordeeld of er kwetsbare objecten binnen de zone aanwezig zijn. Verder is er een windturbine geplaatst en is er een windturbine geprojecteerd.
In deze situatie gaat het om beperkt kwetsbare objecten en is er geen sprake van een saneringsgeval.

C-zone: Binnen de C-zone zijn twee veehouderijen gevestigd. Deze vestiging is toegestaan.

Deze situatie voldoet aan de voorwaarden van de Circulaire Van Houwelingen (opslag explosieven defensie) en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

De A-, B- en C-zones leveren geen knelpunten op.

5.4 Mijnbouwinrichtingen NAM en aardgasontvangststation

5.4.1 Plaatsgebonden risico mijnbouwinrichtingen

De plants in het buitengebied die in beheer zijn van de NAM, betreffen inrichtingen die onder de werking van de Mijnbouwwet vallen. Op inrichtingen vallend onder de Mijnbouwwet is het Bevi (nog) niet van toepassing. Daarentegen zijn voor deze objecten wel contouren voor het plaatsgebonden risico op de risicokaart vastgelegd. Deze mijnbouwbedrijven zijn facultatief op de risicokaart geplaatst en heeft daardoor de PR-contour geen echte wettelijke status.

Binnen het plangebied ligt tevens een aardgasontvangststation van de Gasunie die onder de algemene regels van het Activiteitenbesluit valt. Afhankelijk van type en capaciteit van het ontvangststation geldt er een veiligheidsafstand die is vastgelegd in het Activiteitenbesluit.

5.5 Propaangastank

5.5.1 Plaatsgebonden risico propaan

Het plaatsgebonden risico (PR) wordt bepaald door de propaangastank en het vulpunt van de propaantank. Op basis van de gegevens van de professionele risicokaart blijkt dat het plaatsgebonden 10^{-6} binnen de grens van de inrichting valt en ligt niet binnen het plangebied.

Voor het plaatsgebonden risico 10^{-6} van de propaangastank voldoet het plan aan de grenswaarde voor kwetsbare objecten.

Voor het plaatsgebonden risico 10^{-6} van de propaangastank voldoet het plan aan de richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten.

5.5.2 Groepsrisico propaan

Het invloedsgebied van de propaangasinstallatie ligt binnen het plangebied. Binnen het invloedsgebied zijn geen objecten met personen aanwezig en het groepsrisico verandert niet binnen het invloedsgebied in verband met het conserverende karakter.

Vanwege de propaangasinstallatie is er geen sprake van een groepsrisico.

5.6 Vervoer gevaarlijke stoffen over de weg A37/spoorlijn Zwolle - Emmen

5.6.1 Plaatsgebonden risico A37

In het Basisnet weg wordt aangegeven dat voor de A37 de veiligheidszone gemeten vanaf het midden van de weg op 0 meter ligt. Dit betekent dat de grens- en richtwaarde voor het plaatsgebonden risico 10^{-6} niet wordt overschreden.
De autosnelweg heeft geen plasbrandaandachtsgebied.

5.6.2 Plaatsgebonden risico spoorlijn Zwolle - Emmen

In het Basisnet spoor wordt aangegeven dat voor de spoorlijn Zwolle - Emmen de veiligheidszone gemeten vanaf het spoor op 0 meter ligt. Dit betekent dat de grens- en richtwaarde voor het plaatsgebonden risico 10^{-6} niet wordt overschreden.
De spoorlijn heeft geen plasbrandaandachtsgebied.

Het transport van gevaarlijke stoffen levert knelpunten op voor het plaatsgebonden risico.

5.6.3 Groepsrisico (GR) transport

Autosnelweg A37

De invloed van de A37 op het groepsrisico is van geringe aard. Uit de berekeningen blijkt dat het groepsrisico voor de A37 ruim onder de oriëntatiewaarde ligt.
Het maximale aantal slachtoffers op het westelijke traject van A37 bedraagt 11 met een kans $2{,}0^{-09}$. De maximale kans dat er 11 slachtoffers vallen bedraagt $1{,}3^{-09}$.

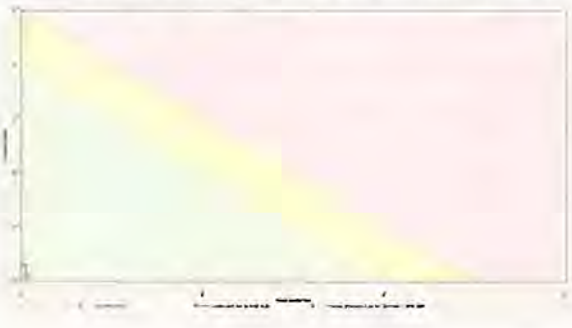

Figuur 13: groepsrisicocurve van de A37 westelijk deel

Het oostelijke traject geeft maximaal 12 slachtoffers met een kans $1{,}2^{-09}$. De maximale kans dat er op dit traject 11 slachtoffers vallen bedraagt $3{,}5^{-09}$.

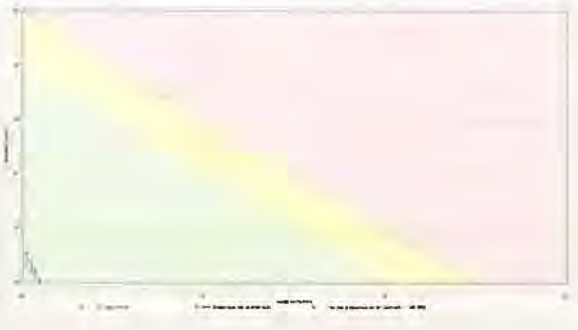

Figuur 13a: groepsrisicocurve van de A37 oostelijk deel

Spoorlijn Zwolle - Emmen
Het transport van de gevaarlijke stoffen die overeenkomstig het Basisnet via het spoor binnen de gemeente Coevorden worden getransporteerd levert geen groepsrisico op.

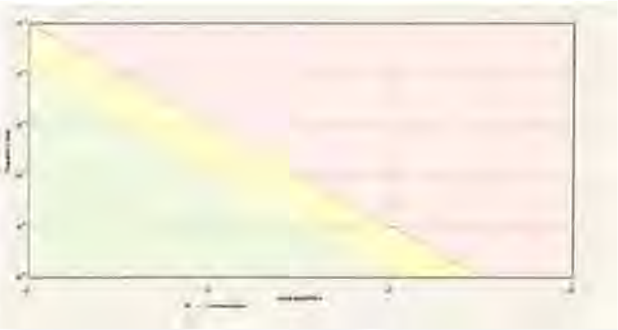

Figuur 13b: groepsrisicocurve van de spoorlijn

Er is pas sprake van een groepsrisico als er meer dan 10 slachtoffers vallen bij een kans welke groter is dan 10^{-09}.

Het transport van gevaarlijke stoffen over de A37 en via het spoor levert geen knelpunt op voor het groepsrisico.

5.6.4 Verantwoordingsplicht GR transport over de weg en het spoor

Conform de circulaire RNGVS dient het groepsrisico GR te worden verantwoord wanneer de oriëntatiewaarde van het groepsrisico wordt overschreden of het groepsrisico toeneemt. Omdat van beide geen sprake is hoeft het GR vanwege het transport via de weg en het spoor niet te worden verantwoord.

5.7 Vervoer gevaarlijke stoffen via buisleidingen

5.7.1 Plaatsgebonden risico buisleidingen

Het plaatsgebonden risico (PR) wordt bepaald door het product dat via de buisleiding wordt getransporteerd, de druk van de leiding, de diameter alsmede de diepteligging van de leiding.

Uit de risicoberekening met het programma Carola blijkt dat een aantal ondergrondse buisleidingen van de Gasunie en de NAM een PR 10^{-6} contour hebben. In bijlage 1 van dit rapport is daarvan een overzicht toegevoegd.

Buisleidingen met een druk tot en met 40 bar moet rekening worden gehouden met een belemmeringenzone aan weerszijden van de leiding van 4 meter. Buisleidingen met een hogere druk dan 40 bar hebben een belemmeringenstrook van 5 meter. Binnen een belemmeringenstrook mag niet worden gebouwd.
Op grond van het Besluit externe veiligheid buisleidingen leveren deze buisleidingen geen knelpunt voor het plaatsgebonden risico (saneringsgeval) op. Er bevinden zich geen kwetsbare objecten binnen de PR10^{-6} van de buisleidingen.

In het zuidoostelijk deel van het buitengebied Coevorden liggen een aantal bovengrondse leiding van de NAM die bestemd zijn voor het transport van olie en gas. Ook hier zijn geen kwetsbare objecten binnen de PR10^{-6} van de bovengrondse buisleidingen en van de olie winlocaties gevestigd of geprojecteerd.
In de figuur hierna zijn de winlocaties en de olie- en gasleidingen met de bijbehorende contouren weergegeven.

Figuur 14: Bovengrondse leidingen NAM en olie winlocaties met bijbehorende contouren

Het transport van gevaarlijke stoffen via buisleidingen levert geen knelpunten op voor het plaatsgebonden risico.

5.7.2 Groepsrisico (GR) Gasunie

Van de buisleidingen is het groepsrisico met Carola berekend. Daarbij is gebruik gemaakt van de door Gasunie gebruikte populatiegegevens die door Bridgis ter beschikking zijn gesteld in de populator groepsrisicoberekeningen. Daarnaast zijn handmatig polygonen van objecten ingetekend met bijbehorende bevolkingsdichtheden.
In de figuren hieronder is het groepsrisico van een aantal buisleidingen in grafieken (FN-curve) weergeven.
Zoals uit de inventarisatie blijkt is het aantal buisleidingen in dit gebied groter dan de grafieken doen vermoeden. Er worden in deze rapportage alleen die grafieken getoond waar enige sprake van een groepsrisico aanwezig is. In die gevallen waar het GR 10 of lager is, wordt geen grafiek getoond.
Per deelkaart worden hieronder de grafieken, die in de QRA zijn berekend, weergegeven.

Deelkaart 1, selectie 1:

Figuur 5.6 FN curve voor A-516 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 41820.00 en stationing 42820.00.

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 12 slachtoffers en een frequentie van 1.56E-009.

Figuur 5.7 FN curve voor A-519 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 50660.00 en stationing 51660.00.

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 11 slachtoffers en een frequentie van 1.68E-009.

Figuur 5.9 FN curve voor A-661 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 35310.00 en stationing 36310.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 10 slachtoffers en een frequentie van 3.07E-009.

Deelkaart 1, selectie 2:

Figuur 5.10 FN curve voor A-516 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 34540.00 en stationing 35540.00

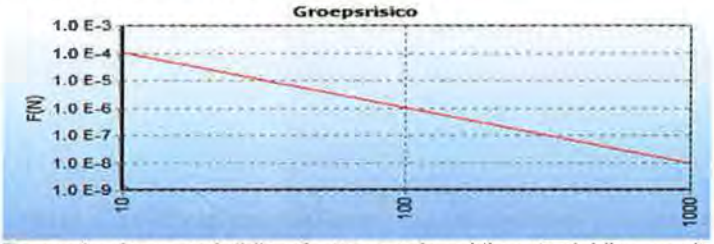

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 10 slachtoffers en een frequentie van 1.60E-009.

Figuur 5.11 FN curve voor A-519 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 50660.00 en stationing 51660.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 11 slachtoffers en een frequentie van 1.68E-009.

Figuur 5.13 FN curve voor A-661 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 34900.00 en stationing 35900.00

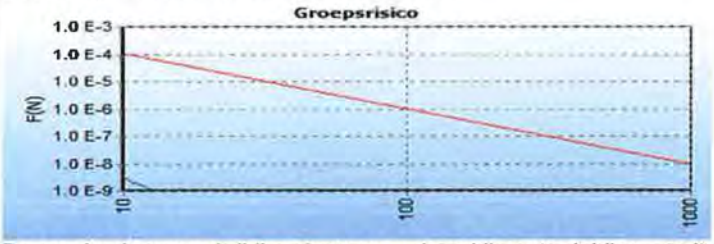

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 10 slachtoffers en een frequentie van 3.09E-009.

Figuur 5.15 FN curve voor N-522-50 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 28850.00 en stationing 29850.00

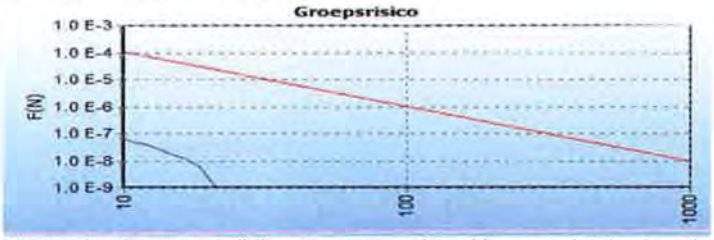

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 10 slachtoffers en een frequentie van 6.59E-008.

Deelkaart 2, selectie 1:

Figuur 5.17 FN curve voor N-522-50 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 12800.00 en stationing 13800.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 14 slachtoffers en een frequentie van 1.02E-006.

Deelkaart 2, selectie 2:

Figuur 5.3 FN curve voor A-503 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 51650.00 en stationing 52650.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 18 slachtoffers en een frequentie van 2.54E-008.

Figuur 5.4 FN curve voor A-509 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 66920.00 en stationing 67920.00

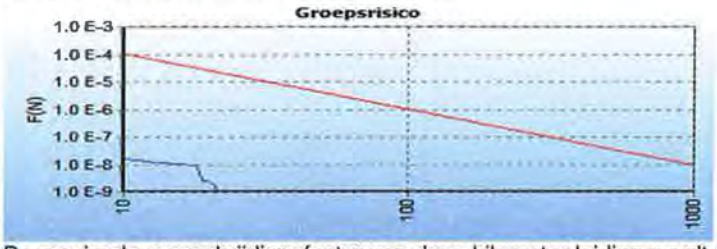

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 18 slachtoffers en een frequentie van 9.80E-009.

Figuur 5.7 FN curve voor A-516 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 47380.00 en stationing 48380.00

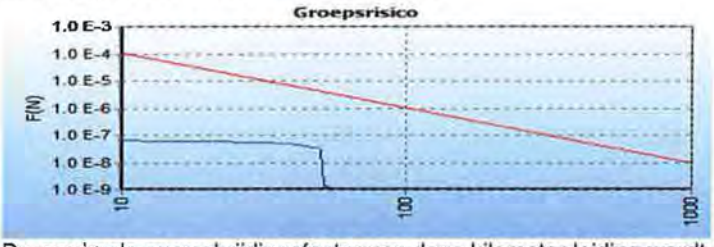

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 48 slachtoffers en een frequentie van 3.44E-008.

Figuur 5.8 FN curve voor A-519 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 60070.00 en stationing 61070.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 44 slachtoffers en een frequentie van 3.36E-008.

Figuur 5.9 FN curve voor A-619 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 51760.00 en stationing 52760.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 30 slachtoffers en een frequentie van 1.39E-007.

Figuur 5.10 FN curve voor A-661 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 59490.00 en stationing 60490.00

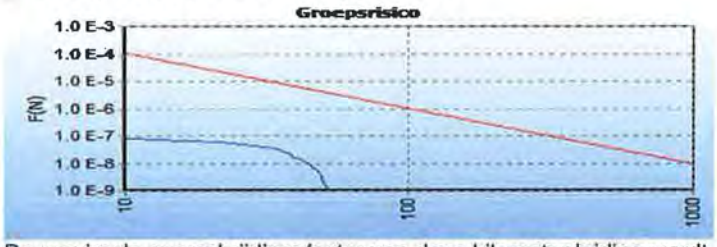

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 35 slachtoffers en een frequentie van 3.33E-008.

Figuur 5.13 FN curve voor N-522-50 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 12660.00 en stationing 13660.00

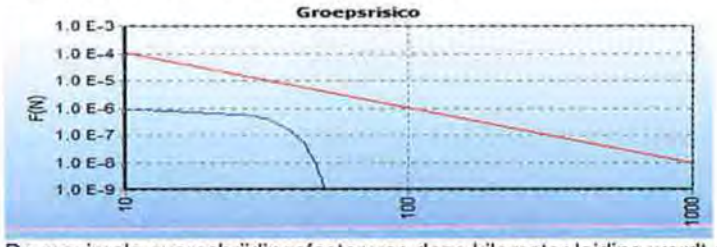

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 29 slachtoffers en een frequentie van 4.84E-007.

Figuur 5.15 FN curve voor N-522-60 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 810.00 en stationing 1810.00

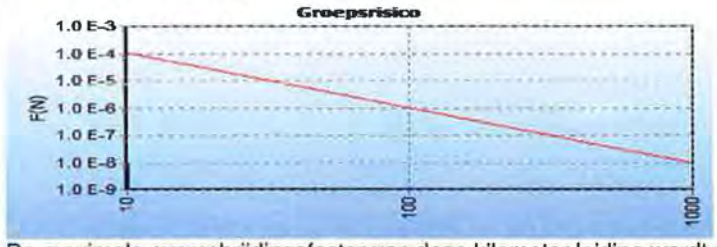

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 10 slachtoffers en een frequentie van 8.53E-009.

Deelkaart 2, selectie 3:

Figuur 5.9 FN curve voor A-516 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 58770.00 en stationing 59770.00

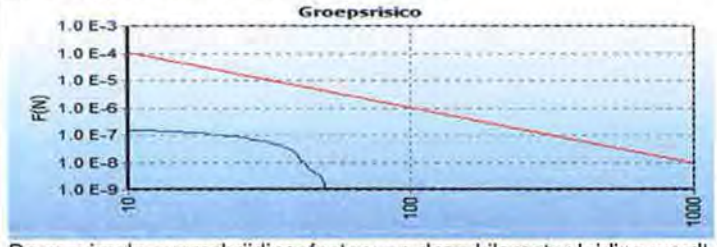

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 30 slachtoffers en een frequentie van 6.08E-008.

Figuur 5.10 FN curve voor A-519 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 71690.00 en stationing 72690.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 35 slachtoffers en een frequentie van 4.40E-008.

Figuur 5.12 FN curve voor A-619 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 51760.00 en stationing 52760.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 30 slachtoffers en een frequentie van 1.39E-007.

Figuur 5.13 FN curve voor A-661 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 59490.00 en stationing 60490.00

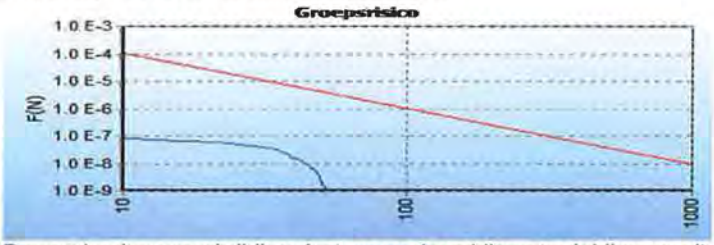

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 35 slachtoffers en een frequentie van 3.33E-008.

Deelkaart 2, selectie 4:

Figuur 5.15 FN curve voor A-605 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 12960.00 en stationing 13960.00

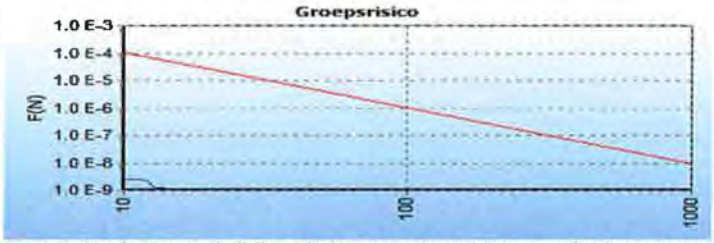

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 12 slachtoffers en een frequentie van 2.38E-009.

Deelkaart 2, selectie 5:

Figuur 5.22 FN curve voor A-605 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 12970.00 en stationing 13970.00

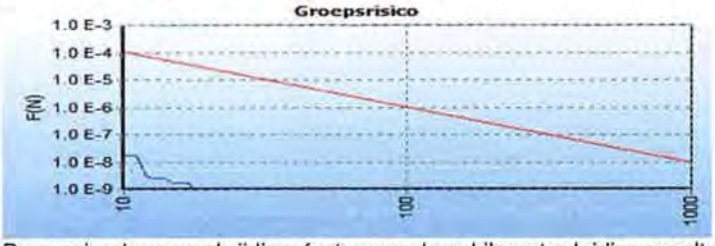

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 11 slachtoffers en een frequentie van 1.72E-008.

Deelkaart 3, selectie 1:

Figuur 5.3 FN curve voor A-577 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 7030.00 en stationing 8030.00

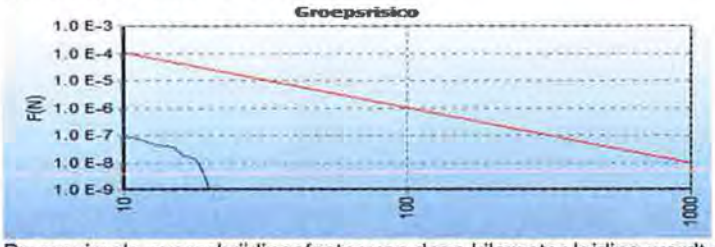

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 11 slachtoffers en een frequentie van 7.73E-008.

Figuur 5.4 FN curve voor A-580 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 6900.00 en stationing 7900.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 15 slachtoffers en een frequentie van 5.15E-008.

Figuur 5.6 FN curve voor A-594-03 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 7330.00 en stationing 8330.00

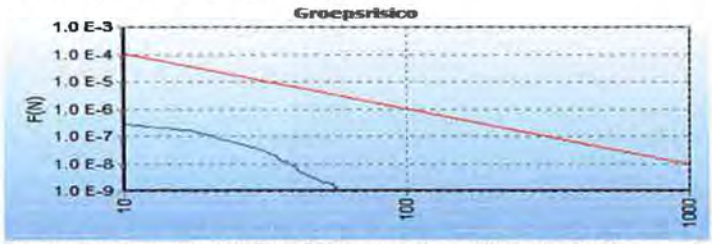

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 17 slachtoffers en een frequentie van 1.62E-007.

Figuur 5.7 FN curve voor A-605 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 20760.00 en stationing 21760.00

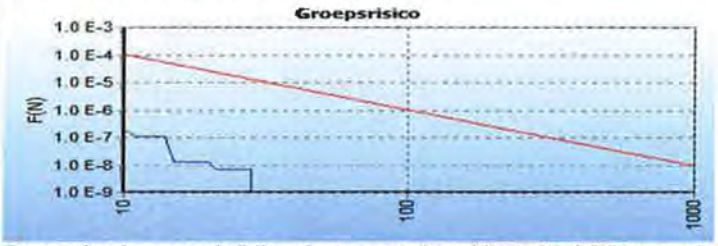

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 14 slachtoffers en een frequentie van 1.06E-007.

Figuur 5.10 FN curve voor N-522-50 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 7930.00 en stationing 8930.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 12 slachtoffers en een frequentie van 3.47E-007.

Figuur 5.15 FN curve voor N-525-62 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 1000.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 56 slachtoffers en een frequentie van 2.95E-008.

Figuur 5.19 FN curve voor N-526-10 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 24810.00 en stationing 25810.00

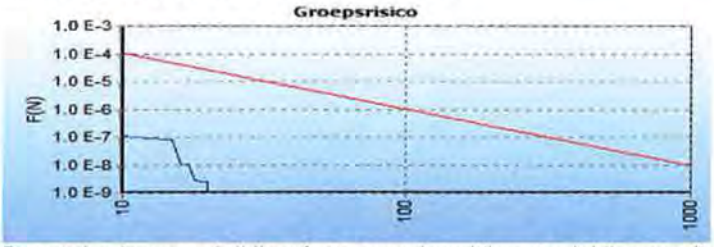

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 15 slachtoffers en een frequentie van 8.16E-008.

Figuur 5.24 FN curve voor N-540-60 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 1000.00

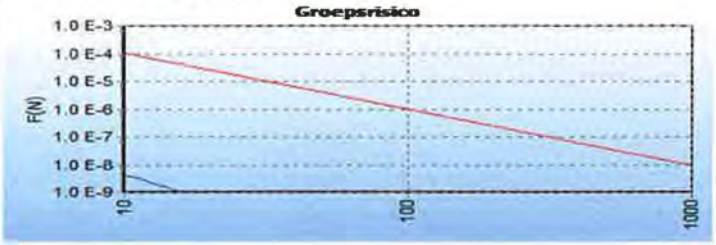

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 38 slachtoffers en een frequentie van 6.04E-010.

Deelkaart 3, selectie 2:

Figuur 5.5 FN curve voor A-594-03 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 14750.00 en stationing 15750.00

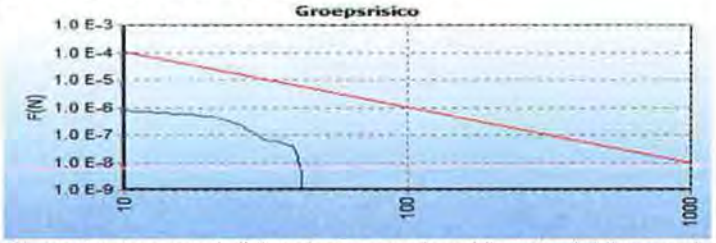

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 22 slachtoffers en een frequentie van 3.86E-007.

Figuur 5.6 FN curve voor A-605 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 20760.00 en stationing 21760.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 14 slachtoffers en een frequentie van 1.06E-007.

Figuur 5.7 FN curve voor N-525-62 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 1000.00

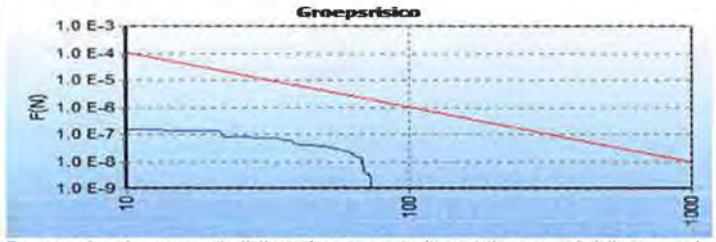

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 56 slachtoffers en een frequentie van 2.95E-008.

Figuur 5.11 FN curve voor N-540-60 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 1870.00 en stationing 2870.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 78 slachtoffers en een frequentie van 1.84E-007.

Deelkaart 3, selectie 3:

Figuur 5.5 FN curve voor A-594-03 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 19890.00 en stationing 20890.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 16 slachtoffers en een frequentie van 1.19E-008.

Figuur 5.8 FN curve voor N-540-60 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 8780.00 en stationing 9780.00

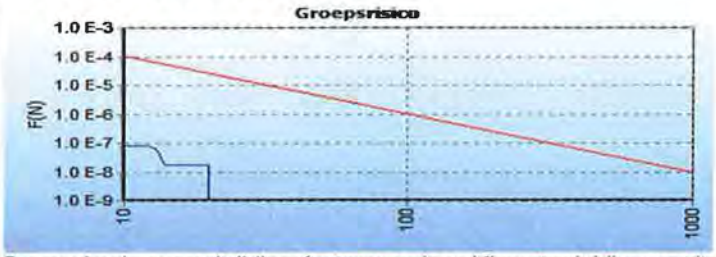

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 12 slachtoffers en een frequentie van 8.26E-008.

5.7.3 Groepsrisico (GR) NAM

Deelkaart 1, selectie 1:

Figuur 8.1 FN curve voor {1A2DD2C1-A4F3-4550-B34A-1D1CB201E343}_000413 van Nederlandse Aardolie Maatschappij BV voor de kilometer tussen stationing 11820.00 en stationing 12820.00.

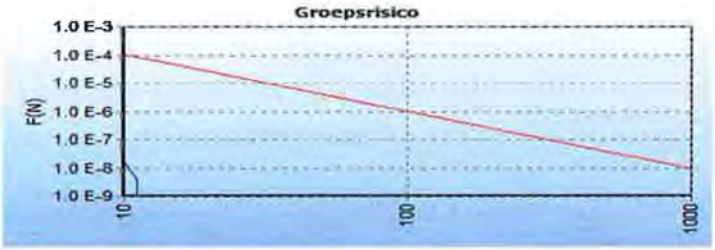

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 10 slachtoffers en een frequentie van 1.69E-008.

Deelkaart 3, selectie 1:

Figuur 5.30 FN curve voor {9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000311 van Nederlandse Aardolie Maatschappij BV voor de kilometer tussen stationing 340.00 en stationing 1340.00

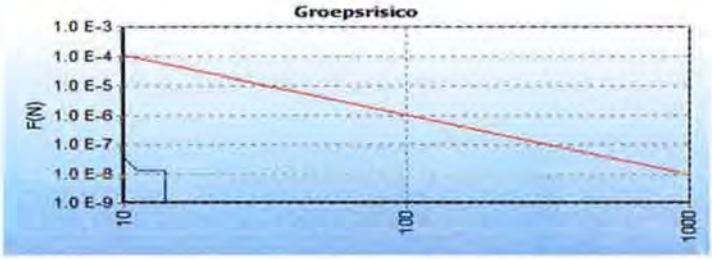

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 10 slachtoffers en een frequentie van 3.66E-008.

Figuur 5.34 FN curve voor {9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000605 van Nederlandse Aardolie Maatschappij BV voor de kilometer tussen stationing 1660.00 en stationing 2660.00

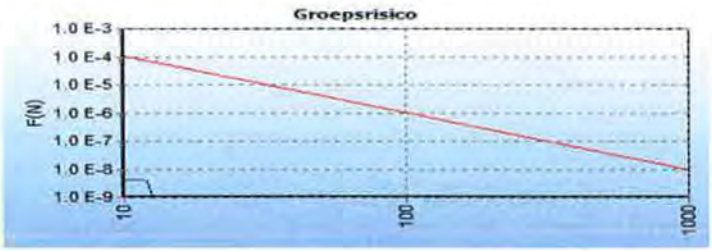

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 12 slachtoffers en een frequentie van 3.67E-009.

Figuur 5.35 FN curve voor {9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000606 van Nederlandse Aardolie Maatschappij BV voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 610.00

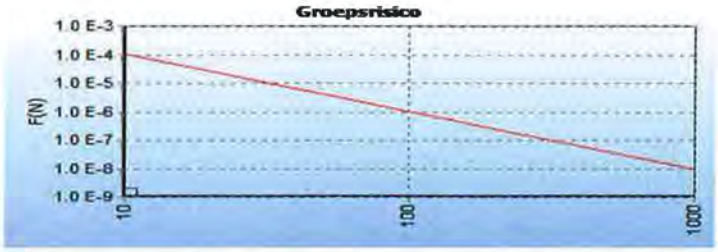

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 11 slachtoffers en een frequentie van 2.13E-009.

Figuur 5.36 FN curve voor {9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000607 van Nederlandse Aardolie Maatschappij BV voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 620.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 11 slachtoffers en een frequentie van 2.17E-009.

Figuur 5.37 FN curve voor {9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000610 van Nederlandse Aardolie Maatschappij BV voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 1000.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 11 slachtoffers en een frequentie van 9.51E-009.

Figuur 5.38 FN curve voor {9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000611 van Nederlandse Aardolie Maatschappij BV voor de kilometer tussen stationing 2960.00 en stationing 3960.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 11 slachtoffers en een frequentie van 3.11E-007.

Figuur 5.39 FN curve voor {9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000612 van Nederlandse Aardolie Maatschappij BV voor de kilometer tussen stationing 1460.00 en stationing 2460.00

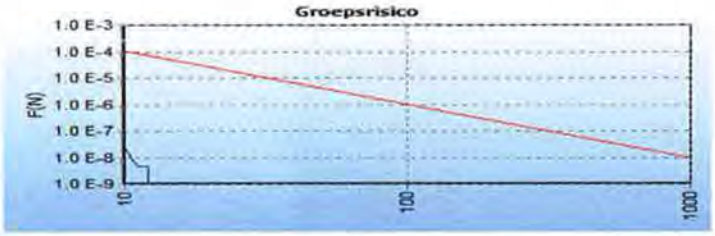

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 10 slachtoffers en een frequentie van 2.43E-008.

Figuur 5.42 FN curve voor {9E05EE5D-B6AC-43D3-82B6-B40CB810D3EA}_000655 van Nederlandse Aardolie Maatschappij BV voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 1000.00

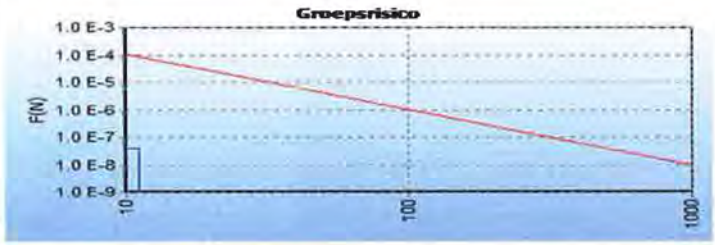

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 11 slachtoffers en een frequentie van 4.14E-008.

Deelkaart 3, selectie 2:

Figuur 5.21 FN curve voor {9FE88BB2-5F85-4DBC-B743-74EB24336FC2}_000311 van Nederlandse Aardolie Maatschappij BV voor de kilometer tussen stationing 340.00 en stationing 1340.00

De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 14 slachtoffers en een frequentie van 1.29E-008.

Het transport van gevaarlijke stoffen via de buisleidingen van de Nederlandse Gasunie, NAM en Northern Petroleum Nederland levert geen knelpunt op voor het groepsrisico.

De bovengrondse olie- en gasleidingen liggen in een dun bevolkt gebied. De woongebieden liggen op een afstand van meer dan 1 kilometer van de winlocaties, een enkele boerderij daar gelaten. Doordat zich binnen dit gebied nagenoeg geen personen verblijven is het groepsrisico nihil.

Het transport van gevaarlijke stoffen via de bovengrondse buisleidingen van de NAM levert geen knelpunt op voor het groepsrisico.

5.7.4 Verantwoordingsplicht groepsrisico

Op basis van het Bevb moet het groepsrisico in de toelichting van het bestemmingsplan worden verantwoord. Het groepsrisico neemt in verband met het conserverende karakter van het bestemmingsplan niet toe. Ook verandert het groepsrisico niet. Op grond van de Ministeriële regeling externe veiligheis buisleidingen kan worden volstaan met een beperkte verantwoording wanneer het GR minder dan 10% toeneemt.

Maatregelen voor zelfredzaamheid en hulpverlening

In dit geval geldt voor de verdere invulling van het plan dat vluchtroute zodanig gesitueerd dient te worden, zodat bij een calamiteit de vluchtroute van de risicobron af gesitueerd is.

Ook hier geldt dat voorkomen moet worden dat vluchtroutes samenvallen met de toegangswegen voor hulpdiensten.

De hulpverleningsdienst Drenthe adviseert ten aanzien van deze aspecten.

6 Conclusies en EV-advies

De gemeente Coevorden is voornemens het geactualiseerde bestemmingsplan "Buitengebied Coevorden" vast te stellen. Binnen het plangebied liggen diverse risicobronnen waarmee biuj het vaststellen van het bestemmingsplan rekenming moet worden gehouden. Het plan is getoetst aan de eisen uit het Besluit externe veiligheid inrichtingen, het Besluit externe veiligheid buisleidingen, de Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen anticiperend op het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen, het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening in combinatie met de Circulaire opslag ontplofbare stoffen voor civiel gebruik en het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer.

6.1 Plaatsgebonden risico

Binnen het plangebied zijn een aantal $PR10^{-6}$ risicocontouren aanwezig. Met name gelden er $PR10^{-6}$ contouren bij LPG-tankstations, een propaangastank (29 m^3) en een aantal buisleidingen. Uit de toetsing is gebleken dat de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico niet wordt overschreden. De richtwaarde voor het plaatsgebonden risico wordt op een aantal locaties wel overschreden, maar levert voor het bestemmingsplan geen belemmeringen op. Het betreft hier namelijk een reeds bestaande situatie, waarbij het is toegestaan dat de richtwaarde voor het plaatsgebonden risico mag worden overschreden.

6.2 Groepsrisico

Het bestemmingsplan Buitengebied leidt niet tot een verandering of toename van het groepsrisico. Vanwege het conserverende karakter worden binnen het invloedsgebied van de verschillende risicobronnen geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten mogelijk gemaakt. Het vastleggen van het groepsrisico binnen het invloedsgebied van de verschillende risicobronnen kan worden aangemerkt als het vastleggen van de nulsituatie van de risicosituatie.
Er is dus sprake van een acceptabele situatie qua hoogte van het groepsrisico.

6.3 Verantwoordingsplicht groepsrisico

Bij het vaststellen van het bestemmingsplan geeft de externe veiligheid regelgeving de verplichting om het groepsrisico te verantwoorden. De wijze waarop en hoe ver de verantwoording gaat is per regeling verschillend.

6.3.1 Advies verantwoording groepsrisico

Als conclusie voor het groepsrisico kan worden gegeven dat het groepsrisico binnen het plangebied relatief laag is en door de actualisatie van het plan niet toeneemt. In het algemeen geldt dat de huidige situatie positief wordt herbestemd en er geen onaanvaardbare situaties in het buitengebied aanwezig zijn.
Door de aanwezigheid van diverse risicobronnen, onderscheiden in stationaire risicobronnen, transport over de weg en spoor en via buisleidingen, is er een bepaald externe veiligheidsrisico aanwezig. Deze risico's zijn bij de gemeente en bij de hulpdiensten (brandweer) bekend en kunnen bestuurlijk aanvaardbaar worden geacht.

Hierna is per externe veiligheidsregeling invulling gegeven aan de verschillende verplichte onderdelen die ten minste in de verantwoording aan de orde moeten komen. De gemeente heeft de vrijheid om de verantwoording aan te vullen, mits geen tekort wordt gedaan aan de verplichte onderdelen van de verantwoording, zoals hierna is aangegeven.

Besluit externe veiligheid inrichtingen:
Het groepsrisico dient op grond van artikel 13 van het Bevi te worden verantwoord indien binnen het invloedsgebied van de risicobron de bouw of vestiging van (beperkt) kwetsbare objecten worden toegelaten.
Artikel 13 Bevi:

13a De dichtheid van de bevolking is per LPG-tankstation vermeld in bijlage 3. Door de vaststelling van het plan neemt het groepsrisico niet toe.

13b De hoogte van het groepsrisico is per LPG-tankstation vermeld in de bijlage 3 van dit rapport. Conclusie ervan is dat het groepsrisico bij de LPG-tankstations, die voor het bestemmingsplan van belang zijn, ruimschoots beneden de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico ligt.

13c De maatregelen die zijn getroffen waardoor het groepsrisico zoveel mogelijk te beperken zijn in de desbetreffende omgevingsvergunningen vastgelegd. Zo is de doorzet van LPG voor de LPG-tankstations beperkt tot 1000 m^3 per jaar, met uitzondering van het tankstation Q8 in Coevorden. In de vergunning van dit tankstation is de doorzet tot 1500 m^3 LPG per jaar beperkt. In het kader van het Bevi wordt de doorzet van dit laatst genoemde tankstation beoordeelt als zijnde een onbeperkte doorzet. Verder gelden de maatregelen die zijn vastgelegd in het Besluit LPG-tankstations milieubeheer.

13d-gMaatregelen in het plan om het groepsrisico verder te beperken zijn niet genomen, omdat er geen knelpunten zijn. Evenmin zijn er voornemens om maatregelen te treffen om het groepsrisico te verlagen of dat er in de nabije toekomst nog maatregelen worden getroffen om het groepsrisico te verlagen. Ook heeft er geen afweging plaatsgevonden om de voor- en nadelen af te wegen omdat er geen nieuwe ontwikkelingen binnen het invloedsgebied worden toegelaten.

13 h-iHet bestuur van de hulpverleningsdienst Drenthe (regionale brandweer) adviseert desgevraagd over de aspecten zelfredzaamheid binnen het invloedsgebied en over de mogelijkheden om een calamiteit bij de (Bevi) inrichting te kunnen bestrijden en adviseert over de berijkbaarheid.

Besluit externe veiligheid buisleidingen:
Het groepsrisico dient op grond van artikel 12 van het Bevb te worden verantwoord indien binnen het invloedsgebied van de risicobron de bouw of vestiging van (beperkt) kwetsbare objecten worden toegelaten.
Artikel 12 Bevb:

12a De dichtheid van de bevolking is per buisleiding vermeld in bijlage 4. Door de vaststelling van het plan neemt het groepsrisico niet toe.

12b De hoogte van het groepsrisico is per 1000 meter buisleiding in Carola berekend. De resultaten daarvan zijn vermeld in de bijlage 4 van dit rapport. Conclusie ervan is dat het groepsrisico nabij buisleidingen, die voor het bestemmingsplan van belang zijn, ruimschoots beneden de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico ligt.

12c-eOmtrent de maatregelen ter beperking van het groepsrisico alsmede andere mogelijkheden voor de ruimtelijke ontwikkeling die kunnen leiden tot een lager groepsrisico en de mogelijkheden om het groepsrisico in de nabije toekomst te verlagen hoeven in dit bestemmingsplan niet te worden verantwoord. Deze aspecten zijn namelijk niet verplicht om te worden meegewogen omdat het groepsrisico binnen het invloedsgebied van de buisleidingen niet toeneemt en lager is dan 10% van de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico.

12 f-gHet bestuur van de hulpverleningsdienst Drenthe (regionale brandweer) adviseert desgevraagd over de aspecten zelfredzaamheid binnen het invloedsgebied en over de mogelijkheden om een calamiteit bij de (Bevi) inrichting te kunnen bestrijden en adviseert over de berijkbaarheid.

Circulaire risico normering vervoer gevaarlijke stoffen:
Ten aanzien van het transport van gevaarlijke stoffen via de weg en het spoor hoeft het groepsrisico niet te worden verantwoord, omdat de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico niet wordt overschreden en het groepsrisico binnen het invloedsgebied niet toeneemt.
Voor de volledigheid is wel een QRA gemaakt voor het transport over de A37 en via het spoor dat binnen het plangebisd ligt (bijlage 5).

6.4 Advies HVD (regionale brandweer)

Op grond van artikel 13, derde lid van het Bevi en artikel 12, tweede lid van het Bevb, dient voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan advies te worden gevraagd aan het bestuur van de regionale brandweer van de Hulpverleningsdienst Drenthe (HVD).
De HVD adviseert over de zelfredzaamheid en de mogelijkheid voor de bestrijding van een ramp alsmede over de bereikbaarheid van het gebied waar zich een ramp kan voordoen.
Ten aanzien van het transport over de weg of het spoor geldt in dit geval geen groepsrisicoverantwoording en hoeft de HVD daaromtrent niet om advies te worden gevraagd.

6.5 Advies en regels bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

6.5.1 LPG-tankstations en propaangastank

Voor LPG-tankstations geldt dat ten minste moet worden voldaan aan de wettelijke norm van het Bevi. Dit wil o.a zeggen dat:

- de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico 10^{-6} zowel voor de bestaande als de nieuwe situatie niet mag worden overschreden (geldt voor kwetsbare objecten).
- binnen het plaatsgebonden risico 10^{-6} geen nieuwe beperkt kwetsbare objecten worden toegestaan.

Het plaatsgebonden risico 10^{-6} voor LPG-tankstations wordt veroorzaakt door het LPG-vulpunt, het LPG-reservoir en het LPG-aflevertoestel.
De terreinen van de Bevi-bedrijven, zoals de LPG-tankstations en het agrarisch bedrijf met de propaangastank, als Bevi-bedrijf op de verbeelding aan te duiden.

6.5.2 Buisleidingen

De buisleidingen voor het transport van gevaarlijke stoffen onder hoge druk groter dan 16 bar moeten ten minste voldoen aan de wettelijke norm van het Bevb. Dit wil o.a zeggen dat:

- de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico 10^{-6} zowel voor de bestaande als de nieuwe situatie niet mag worden overschreden (geldt voor kwetsbare objecten).
- binnen het plaatsgebonden risico 10^{-6} geen nieuwe beperkt kwetsbare objecten worden toegestaan.
- binnen de belemmeringenstrook geen nieuwe bouwwerken worden toegestaan.
- er binnen de belemmeringenstrook een vergunningenstelsel geldt voor werken of werkzaamheden die van invloed kunnen zijn op de integriteit en werking van de buisleiding, niet zijnde graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten.

- de aanleg of vervanging van een buisleiding wordt zodanig uitgevoerd dat op een afstand van 5 meter gemeten vanuit het hart van de buisleiding niet hoger is dan 10^{-6} per jaar. Voor een buisleiding tot en met een druk van 40 bar geldt een afstand van 4 meter vanuit het hart van de leiding.

Voor de bovengrondse buisleidingen voor het transport van gevaarlijke stoffen gelden daarnaast de volgende regels:

- binnen de zakelijk recht zone worden geen nieuwe bouwwerken toegestaan.
- binnen de zakelijk recht zone een vergunningenstelsel geldt voor werken of werkzaamheden die van invloed kunnen zijn op de integriteit en werking van de buisleiding, niet zijnde graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten.

Het verdient aanbeveling om de structuurvisie buisleidingen in het bestemmingsplan op te nemen.

6.5.3 Opslag ontplofbare stoffen

De opslag van ontplofbare stoffen moet voor nieuwe situaties ten minste voldoen aan de wettelijke norm van het Barro. Dit wil o.a zeggen dat:

- zich binnen de **A-zone** geen bebouwing, openbare wegen, spoorwegen, druk bevaren waterwegen, parkeerterreinen mag bevinden en recreatie niet is toegestaan alsmede de objecten die niet binnen de B-zone zijn toegestaan.
- binnen de **B-zone** geen bebouwing is toegestaan, waarin zich regelmatig personen bevinden, zoals woonhuizen, winkels, kantoren, bedrijfsgebouwen, café's en dergelijke en geen openbare wegen, spoorwegen, druk bevaren waterwegen, parkeerterreinen mogen bevinden en recreatie niet is toegestaan. Wegen met beperkt verkeer en beperkte dagrecreatie zijn wel toegestaan. Sportvelden, zwembaden, kampeerterreinen, caravanparken, jachthavens en dergelijke zijn niet toegestaan.
- binnen de **C-zone** geen gebouwen zijn toegestaan met vlies- en gordijngevelconstructies en gebouwen met zeer grote glasoppervlakten, waarin zich in de regel een groot aantal personen bevindt.

De bestaande situatie dient positief te worden bestemd.

6.5.4 Inrichtingen Activiteitenbesluit

Advies is om voorschriften op te nemen dat binnen de veiligheidsafstanden die in het het Activiteitenbesluit zijn bepaald, geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten mogen worden geprojecteerd of gerealiseerd.

In die situaties dat een nieuwe risicobron, vallend onder het Activiteitenbesluit, binnen het plangebied wordt opgericht of wordt uitgebreid, wordt een dergelijk initiatief getoetst aan de bestemde omgeving. Een melding wordt dan wel of niet geaccepteerd.

6.5.5 Inrichtingen Mijnbouwwet

De inrichtingen van de NAM in het buitengebied vallen onder de Mijnbouwwet, warvoor omgevingsvergunningen van kracht zijn. Deze inrichtingen hebben een PR-contour die op de risicokaart is vastgelegd. Advies is om de huidige situatie binnen de PR-contour van deze inrichtingen positief te bestemmen en geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten binnen die contour toe te staan.

6.5.6 Verbeelding bestemmingsplan Buitengebied Coevorden

De ruimtelijk relevante gegevens worden op de geplaatst, zo heeft de gemeente de wens om ook de voor externe veiligheid van belang zijnde zones op de verbeelding aan te geven. Mijn advies is om hier wel een enig onderscheid te maken in verschillende bronnen die moeten worden getoond.

Inrichtingen
Bedrijven die onder het Bevi vallen, zoals LPG-tankstations en de propaanopslag van 29 m^3 worden de $PR10^{-6}$ contouren op de verbeelding weergegeven.
De overige bedrijven, zoals de mijnbouwlocaties van de NAM, waarvan op de risicokaart generiek bepaalde PR-contouren zijn weergegeven, daarvan worden de contouren niet op de verbeelding geplaatst. De contouren van de mijnbouwlocaties zijn namelijk niet gebaseerd op het Bevi. Zie tevens het advies onder 6.5.5 van dit advies.
Mijn advies is om het bedrijfsterrein van het Bevi-bedrijf dezelfde arsering te geven als van de PR-contour zelf. Hierdoor heeft het bedrijf enige vrijheid op het eigen terrein zelf om eventueel een installatiedeel te kunnen verplaatsen.

Ten aanzien van de twee tankstations van Total gevestigd aan de A37 adviseer ik de PR10-6 van het LPG-vulpunt op 40 meter afstand op de verbeelding te plaatsen. In de directe omgeving is namelijk geen enkel object aanwezig en wordt het hierdoor mogelijk gemaakt dat de twee tankstations de doorzet van LPG kunnen verhogen tot een ongelimiteerde doorzet, mocht daar in de toekomst behoefte aan zijn. De huidige PR-contour is op 35 meter vastgelegd. Deze afstand geldt voor een doorzet tot 1000 m3 LPG per jaar.
De PR-contouren van de LPG-tank en afleverinstallatie blijven echter onveranderd. Voorgaande afstanden zijn gebaseerd op een aangepast Besluit LPG-tankstations.

Voor bedrijven die onder het Activiteitenbesluit vallen, bijvoorbeeld kleine propaangastanks (<13 m^3) en gasontvangststations van de Gasunie zijn veiligheidsafstanden in het Activiteitenbesluit vastgelegd. Ook deze veiligheidsafstanden worden niet op de verbeelding weergegeven.
Lees verder het advies onder 6.5.4 van dit advies.

Inrichtingen waar explosieven worden opgeslagen, daarvan moeten de A-, B- en C-zones op de verbeelding worden weergegeven.

Buisleidingen
De buisleidingen waarmee gevaarlijke stoffen onder hoge druk (>16 bar) worden getransporteerd dienen op de verbeelding te worden geplaatst. De belemmeringenzone van 4 of 5 meter voor ondergrondse leidingen dient eveneens op de verbeelding te worden gezet, waarvoor een dubbelbestemming geldt. Tevens heeft de gemeente de wens om de $PR10^{-6}$ die buiten de belemmeringenzone ligt (dus groter is dan 4 of meter) op de verbeelding te plaatsen. Het invloedsgebied van de buisleidingen wordt niet op de verbeelding weergegeven.

Van de bovengrondse leiding hoeft enkel de zakelijk recht zone te worden weergegeven. De PR-contouren liggen namelijk binnen de zakelijk rechtzone en hoeven daarom niet op de verbeelding te worden geplaatst. Daar waar de PR-contour wel buiten de zakelijk rechtzone ligt, ligt de PR-contour op het terrein van de NAM-locatie zelf, dat met bedrijf oliewinning op de verbeelding wordt weergegeven.

De leidingstroken (45 en 70 meter) van de structuurvisie buisleidingen dienen op de verbeelding te worden geplaatst. De visie heeft namelijk ter inzage gelegen en hebben gemeenten de gelegenheid gehad om zienswijzen kenbaar te maken. De structuurvisie is geplaatst op www.ruimtelijkeplannen.nl.
Binnen deze stroken mogen geen nieuwe objecten, niet zijnde objecten die ten behoeve van het leidingtransport noodzakelijk zijn (dubbelbestemming), worden geprojecteerd.

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 **plan**

het bestemmingsplan **Buitengebied** van de gemeente Coevorden;

1.2 **bestemmingsplan**

de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0109.100BP00012-0001 met de bijbehorende regels met bijlagen;

1.3 **aanduiding**

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangegeven, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.4 **aanduidingsgrens**

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.5 **aan huis verbonden beroep of bedrijf**

een dienstverlenend beroep of bedrijf dat op kleine schaal in een woning en/of daarbij behorende bouwwerken wordt uitgeoefend, waarbij de woning in overwegende mate haar woonfunctie behoudt en de desbetreffende beroeps- of bedrijfsuitoefening een ruimtelijke uitstraling heeft die in overeenstemming is met de woonfunctie;

1.6 **aanpijling**

een op de plankaart blijkens de daarop voorkomende verklaring als zodanig opgenomen aanduiding, die aangeeft welke bestemming/aanduiding van toepassing is op de aangepijlde gronden;

1.7 **agrarisch bedrijf**

een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen (houtteelt, boomfruitteelt en een kwekerij daaronder begrepen) en/of het houden van dieren, niet zijnde: een glastuinbouwbedrijf en een bloembollenteeltbedrijf

1.8 **ambachtelijk bedrijf**

een bedrijf waar overwegend door middel van handwerk producten worden vervaardigd, bewerkt, onderhouden of hersteld;

1.9 **archeologische waarde**

de waarde die van belang is voor de archeologie en voor de kennis van de beschavingsgeschiedenis;

1.10 **bebouwing**

één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

1.11 **bebouwingsbeeld**

de visuele waarden van het totaal aan bebouwing en de bebouwing in het landschap.

1.12 **bed&breakfast**

een kleinschalige aan de woonfunctie ondergeschikte accommodatie voor uitsluitend logies en ontbijt, met maximaal zes kamers en maximaal 10 personen, die in beginsel deel uitmaakt van het hoofdgebouw en onder omstandigheden in een bijgebouw mag worden gerealiseerd, zonder dat sprake is van een permanente woonsituatie;

1.13 **bedrijf**

een onderneming waarbij het accent ligt op het vervaardigen, bewerken, installeren, inzamelen en verhandelen van goederen, waarbij eventueel detailhandel uitsluitend plaatsvindt als ondergeschikt onderdeel van de onderneming in de vorm van verkoop dan wel levering van ter plaatse vervaardigde, bewerkte of herstelde goederen dan wel goederen die in rechtstreeks verband staan met de uitgeoefende handelingen;

1.14 **bedrijfsgebouw**

een gebouw dat dient voor de uitoefening van een bedrijf;

1.15 **bedrijfswoning**

een woning in of bij een gebouw of op een terrein, die kennelijk slechts is bedoeld voor de huisvesting van (het huishouden van) een persoon, wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw of het terrein noodzakelijk is;

1.16 **bedrijfsvloeroppervlakte**

de totale vloeroppervlakte van de ruimte die wordt gebruikt voor een aan huis verbonden beroep dan wel een (dienstverlenend) bedrijf of een dienstverlenende instelling, inclusief opslag- en administratieruimten en dergelijke, bestaand of vergund op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;

1.17 **beperkt kwetsbaar object**

beperkt kwetsbaar object als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen;

1.18 **bestaande**

bestaand en legaal aanwezig of vergund op de dag van terinzagelegging van het ontwerp van het bestemmingsplan;

1.19 **bestaande bebouwing**

bebouwing die op het tijdstip van terinzagelegging van het ontwerp van dit plan bestond of in uitvoering was, dan wel gebouwd is of gebouwd kan worden overeenkomstig de Woningwet of Wet algemene bepalingen omgevingsrecht of krachtens die wetten gegeven voorschriften;

1.20 **bestemmingsgrens**

de grens van een bestemmingsvlak;

1.21 **bestemmingsvlak**

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.22 **Bevi-inrichting**

een inrichting waarop het Besluit externe veiligheid inrichtingen van toepassing is;

1.23 **bijbehorend bouwwerk**

uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd gebouw, of ander bouwwerk, met een dak; voor zover het bijbehorende bouwwerken bij een bedrijfswoning betreft, wordt voor de toepassing van dit begrip in afwijking van het begrip hoofdgebouw de bedrijfswoning aangemerkt als hoofdgebouw;

1.24 **boomfruitteelt**

de teelt of het kweken van fruit aan houtige gewassen;

1.25 **bosbouw**

het geheel van bedrijfsmatig handelen en van activiteiten gericht op de instandhouding en ontwikkeling van bestaande, respectievelijk nieuwe bossen ten behoeve van (de functies) natuur, houtproductie, landschap, milieu en recreatie;

1.26 **bouwen**

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats;

1.27 **bouwgrens**

de grens van een bouwvlak;

1.28 **bouwlaag**

een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of bij benadering gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw, zolder, dakopbouw of setback;

1.29 **bouwperceel**

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten. Indien en voorzover twee bouwpercelen middels de aanduiding **'relatie'** met elkaar zijn verbonden worden deze aangemerkt als één bouwperceel.

1.30 **bouwperceelgrens**

een grens van een bouwperceel;

1.31 **bouwvlak**

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangegeven, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde zijn toegelaten;

1.32 **bouwwerk**

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.33 **bruto vloeroppervlak van een gebouw**

de som van de bepaalde vloeroppervlaktes van alle tot het gebouw behorende binnenruimten. De oppervlakte van buitenruimten als loggia's, balkons, niet gesloten galerijen, dakterrassen en dergelijke worden hier niet tot berekend.

1.34 **chalet**

een gebouw met een oppervlakte van ten hoogste 70 m^2, bestaande uit een lichte constructie, dat naar de aard en inrichting is bedoeld voor recreatieve bewoning;

1.35 **consumentenvuurwerk**

vuurwerk dat is bestemd voor particulier gebruik;

1.36 **containerteelt**

het kweken van planten/boompjes in potten op een geslotenbed-ondergrond of een openbed-ondergrond met drainage;

1.37 **co-substraten**

organische materialen/producten, die mogen worden toegevoegd aan een mestvergistingsproces, waarbij het eindproduct nog steeds onder de definitie van meststof valt als bedoeld in de milieuwetgeving;

1.38 **cultuurhistorische waarde**

de aan een bouwwerk of gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan door het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis van dat bouwwerk of dat gebied heeft gemaakt;

1.39 **dak**

iedere bovenbeëindiging van een gebouw;

1.40 diepploegen

grondbewerking dieper dan 0,3 m;

1.41 detailhandel

het bedrijfsmatig te koop aanbieden (waaronder de uitstalling ten verkoop), het verkopen en/of leveren van goederen, geen motorbrandstoffen zijnde, aan personen die die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit. Onder detailhandel vallen geen afhaalzaken en maaltijdbezorgdiensten;

1.42 detailhandel in weggebonden artikelen

detailhandel in een assortiment goederen dat is gebaseerd op de behoeftes van een automobilist of diens passagiers;

1.43 discotheek

een gebouw, waarin de bedrijfsuitoefening hoofdzakelijk is gericht op het bieden van gelegenheid tot dansen op mechanische en/of levende muziek en het serveren van al dan niet alcoholhoudende dranken;

1.44 ecologische waarden

de aan een gebied toegekende waarden die verband houden met de samenhang van dieren en planten en hun leefomgeving en/of tussen dieren en planten onderling;

1.45 educatief medegebruik

medegebruik gericht op (de overdracht van) kennis;

1.46 equivalent geluidniveau

het energetisch gemiddelde van de fluctuerende niveaus van het ter plaatse in de loop van een bepaalde periode optredende geluid. Het energetisch gemiddelde wordt berekend volgens de methode zoals omschreven in de Handleiding Meten en Rekenen Industrielawaai (1999);

1.47 etmaalwaarde

de hoogste van de volgende drie waarden van het equivalente geluidsniveau:

- de waarde over de periode 07.00-19.00 uur (dag);
- de met 5 dB(A) verhoogde waarde over de periode 19.00-23.00 uur (avond);
- de met 10 dB(A) verhoogde waarde over de periode 23.00-07.00 uur (nacht);

1.48 erf

al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, en, voor zover een bestemmingsplan of een beheersverordening van toepassing is, deze die inrichting niet verbieden;

1.49 erotisch getinte vermaaksfunctie

een vermaaksfunctie, welke is gericht op het doen plaatsvinden van voorstellingen en/of vertoningen van porno-erotische aard, waaronder begrepen een seksbioscoop, een seksclub en een seksautomatenhal;

1.50 extensieve (dag)recreatie

die vormen van recreatie die in hoofdzaak zijn gericht op natuur- en landschapsbeleving zoals wandelen en fietsen en die in principe plaatsvinden tussen zonsopgang en zonsondergang en niet gericht zijn op het verstrekken van nachtverblijf;

1.51 **extensief recreatief medegebruik**

recreatief medegebruik dat in hoofdzaak is gericht op natuur- en landschapsbeleving, zoals wandelen en fietsen, en dat slechts beperkt beslag op de ruimte legt. Voor het extensieve recreatief medegebruik is geen specifieke inrichting van het gebied noodzakelijk, maar kan worden volstaan met de voorzieningen die reeds ten behoeve van de hoofdfunctie aanwezig zijn en ondergeschikte voorzieningen zoals bewegwijzeringsbordjes. Onder extensief recreatief medegebruik wordt in elk geval niet verstaan gebruik zoals paintball, boerengolf, een maisdoolhof en gemotoriseerde sporten;

1.52 **gebouw**

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.53 **gebruiken**

het doen gebruiken, laten gebruiken en in gebruik geven;

1.54 **gebruiksgerichte paardenhouderij**

een paardenhouderij die is gericht op het africhten en trainen van paarden, het bieden van stalruimte voor paarden, het trainen van paarden en uitbrengen in de sport, verhuur van diensten met behulp van paarden en/of de in- en verkoop van paarden, niet zijnde een manege;

1.55 **geluidgevoelige functies**

bewoning of andere geluidgevoelige functies zoals bedoeld in de Wet geluidhinder dan wel het Besluit geluidhinder;

1.56 **geluidgevoelige gebouwen**

gebouwen welke dienen ter bewoning of ten behoeve van een andere geluidgevoelige functie als bedoeld in de Wet geluidhinder, dan wel het Besluit geluidhinder;

1.57 **geluidsbelasting**

etmaalwaarde van het equivalente geluidsniveau in dB(A) op een bepaalde plaats;

1.58 **geluidsruimte**

equivalent geluidvermogen in dB(A)/m^2;

1.59 **geluidszone**

geluidzone als bedoeld in artikel 40 van de Wet geluidhinder;

1.60 **geluidszoneringsplichtige inrichting**

een inrichting, bij welke ingevolge de Wet geluidhinder rondom het terrein van vestiging in een bestemmingsplan een zone moet worden vastgesteld;

1.61 **glastuinbouwbedrijf**

een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen in kassen;

1.62 **groepsaccommodatie**

een gebouw, geen appartement, motel of pension zijnde, dat blijkens zijn indeling geschikt en bestemd is voor een groep of groepen te dienen als recreatief verblijf;

1.63 **grenswaarde**

de ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting;

1.64 **grondgebonden agrarisch bedrijf**

een agrarisch bedrijf met een bedrijfsvoering waarbij in overwegende mate ruwvoer van eigen land wordt betrokken en mest in overwegende mate op eigen land wordt afgezet, waarbij onder eigen land wordt verstaan land dat in eigendom is, gepacht of gehuurd is of om niet wordt gebruikt ten behoeve van de bedrijfsvoering;

1.65 hobbymatig agrarisch gebruik

het telen van gewassen en/of het houden van dieren, anders dan in het kader van de uitoefening van een agrarisch bedrijf en niet zijnde een volkstuin;

1.66 hogere waarde

een maximale waarde voor de geluidsbelasting, die hoger is dan de voorkeursgrenswaarde en die in een concreet geval kan worden vastgesteld op grond van de Wet geluidhinder, dan wel het Besluit geluidhinder;

1.67 hoofdgebouw

gebouw, of gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de bestemming van een perceel en, indien meer gebouwen op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is; indien het hoofdgebouw geen woning is, maar op het perceel wel een (bedrijfs)woning aanwezig is, wordt voor de toepassing van het bepaalde over bijbehorende bouwwerken bij de (bedrijfs)woning die woning als hoofdgebouw aangemerkt;

1.68 horeca

een bedrijf of instelling waar bedrijfsmatig dranken en/of etenswaren ter plaatse worden verstrekt en/of waarin bedrijfsmatig logies worden verstrekt, hieronder niet begrepen discotheken en dancings;

1.69 horeca, categorie I

horeca die wat betreft exploitatievorm aansluit bij winkelvoorzieningen en daarmee qua openingstijden nagenoeg spoort en waar naast kleinere etenswaren alcoholvrije dranken worden verstrekt, zoals een lunchroom, koffiehuis, ijssalon, broodjeszaak, croissanterie, patisserie en crêperie, cafetaria, snackbar en shoarmazaak;

1.70 horeca, categorie II

horeca die wat betreft de exploitatievorm behoort bij en ondergeschikt is aan de hoofdfunctie van een bestemming, zoals een kantine;

1.71 horeca, categorie III

horeca waar in hoofdzaak maaltijden worden verstrekt, die (deels) ter plaatse worden geconsumeerd, zoals een restaurant, bistro, poffertjeszaak, pannenkoekenhuis, hotel-restaurant, pension, pizzeria, Chinese restaurants;

1.72 horeca, categorie IV

horeca waar in hoofdzaak al dan niet alcoholhoudende drank wordt verstrekt, zoals een café, bar, eetcafé, pub, dancing met een dansvloeroppervlak van kleiner dan 10 m2 en café-restaurant;

1.73 horeca, categorie V

horeca zoals een discotheek en dancing;

1.74 houtteelt

de bedrijfsmatige uitoefening van uitsluitend de functie houtproductie op gronden die in principe hiervoor tijdelijk worden gebruikt en waarvoor daartoe ontheffing is verleend van de melding en herplantplicht ex artikel 2 en 3 van de Boswet;

1.75 huishouden

een alleenstaande, dan wel twee of meer personen, die een duurzame gemeenschappelijke huishouding voeren of willen voeren;

1.76 industrieterrein

een industrieterrein als bedoeld in de Wet geluidhinder;

1.77 intensieve veehouderij

een agrarisch bedrijf met een bedrijfsvoering die geheel of in overwegende mate in gebouwen plaatsvindt en die gericht is op het houden van dieren, zoals een rundveemesterij, varkens-, vleeskalver-, pluimvee- of pelsdierhouderij of een combinatie van deze bedrijfsvormen, alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfsvormen, met uitzondering van grondgebonden melkveehouderij en het biologisch houden van dieren conform de Landbouwkwaliteitswet;

1.78 kampeerauto

een auto, waarin voorzieningen zijn getroffen voor recreatief nachtverblijf;

1.79 kampeermiddel

a. een tent, tentwagen, kampeerauto of caravan;
b. enig ander onderkomen of enig ander voertuig of gewezen voertuig of gedeelte daarvan, voorzover geen bouwwerk zijnde, één en ander voor zover deze onderkomens of voertuigen geheel of ten dele blijvend zijn bestemd of opgericht dan wel worden of kunnen worden gebruikt voor recreatief nachtverblijf;

1.80 kampeerterrein

een terrein ter beschikking gesteld voor het plaatsen, dan wel geplaatst houden van kampeermiddelen;

1.81 kamphuis

een gebouw dat periodiek dient voor recreatief verblijf, waarbij wordt overnacht in gemeenschappelijke slaapzalen en/of kamers;

1.82 kantoor

het bedrijfsmatig verlenen van diensten waarbij het publiek niet of slechts in ondergeschikte mate rechtstreeks te woord wordt gestaan en geholpen;

1.83 kap

een dakafdekking onder een hoek van meer dan 5 graden met het horizontale vlak;

1.84 kas

een gebouw, waarvan de wanden en het dak geheel of grotendeels bestaan uit glas of ander lichtdoorlatend materiaal;

1.85 kleinschalig kamperen

verblijfsrecreatie met een kleinschalig karakter op een agrarisch bouwperceel of oip een woonperceel van tenminste 5.000 m^2, in de vorm van een kampeerterrein voor maximaal 25 kampeermiddelen, niet zijnde stacaravans;

1.86 kwetsbaar object

kwetsbaar object als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen;

1.87 kwekerij

een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van beplantingsgewassen zoals bos- en haagplantsoen, laan- en parkbomen, vruchtbomen, rozenstruiken, sierconiferen en overige sierheesters, een en ander in de vorm van vollegrondsteelt dan wel containerteelt;

1.88 landschappelijke waarde

de aan een gebied toegekende waarde, gekenmerkt door de waarneembare verschijningsvorm van dat gebied;

1.89 landschapselementen

elementen in het landschap die bepalend zijn voor de kernkwaliteit van een gebied;

1.90 lpg-doorzet

de afzet van lpg in m^3 per jaar;

1.91 maaiveld

het oppervlak (of de hoogte daarvan) van het land of de bovenkant van het terrein dat een bouwwerk omgeeft;

1.92 maatschappelijke voorzieningen

educatieve, sociale, culturele, levensbeschouwelijke, recreatieve, verzorgende, medische en overheidsfuncties, met ondergeschikte detailhandel en horeca ten dienste van deze voorzieningen;

1.93 manege

bedrijfsactiviteiten met een publieksgericht karakter, die zijn gericht op het bieden van gelegenheid tot het berijden en verzorgen van paarden en pony's (waaronder het lesgeven, de verhuur van paarden en pony's en het organiseren van wedstrijden en/of andere hippische evenementen), alsook ondergeschikte horeca, categorie II ten dienste van deze activiteiten;

1.94 nadere eis

een nadere eis als bedoeld in artikel 3.6 lid 1 onder d van de Wet ruimtelijke ordening;

1.95 natuurlijke waarde

de aan een gebied toegekende waarde, gekenmerkt door geologische, geomorfologische, bodemkundige en/of biologische elementen, voorkomend in dat gebied;

1.96 natuurkampeerterrein

een kampeerterrein, gelegen in de natuur, met zeer bescheiden voorzieningen;

1.97 natweeronderkomen

een gebouw bestemd voor het realiseren van een kleinschalige voorziening voor uitsluitend de gasten van het kleinschalig kampeerterrein, niet zijnde een op de horeca gerichte voorziening als bedoeld in de Drank- en Horecawet;

1.98 normale onderhouds- of exploitatiewerkzaamheden

werkzaamheden die regelmatig noodzakelijk zijn voor een goed beheer van de gronden, waaronder begrepen de handhaving dan wel de realisering van de bestemming;

1.99 omgevingsvergunning

vergunning voor activiteiten als genoemd in artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

1.100 ondergeschikte intensieve veehouderijtak

een ondergeschikt bestanddeel van de totale bedrijfsomvang van een grondgebonden agrarisch bedrijf, waarbij voor de intensieve veehouderij een oppervlakte wordt aangewend van niet meer dan 250 m^2;

1.101 peil

a. peil gebouw: de hoogte van de afgewerkte vloer ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. peil bouwwerk, geen gebouw zijnde: de hoogte ter plaatse van het gemiddelde afgewerkte terrein;

1.102 permanente bewoning

bewoning door een persoon of door groepen van personen van een voor recreatieve bewoning bedoelde ruimte als hoofdverblijf c.q. vaste woon- of verblijfplaats;

1.103 plankaart

a. de digitale verbeelding van het bestemmingsplan Buitengebied;
b. de papieren kaart van het bestemmingsplan Buitengebied, met legenda en tekeningnummer;

1.104 productgerichte paardenhouderij

een paardenhouderij waar uitsluitend of in hoofdzaak handelingen aan en/of met paarden worden verricht die primair gericht zijn op het voortbrengen, africhten, trainen en verhandelen van paarden;

1.105 professioneel vuurwerk

vuurwerk, niet zijnde consumentenvuurwerk;

1.106 prostitutie

het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander persoon tegen vergoeding;

1.107 recreatief medegebruik

een recreatief gebruik van gronden dat ondergeschikt is aan de functie van de bestemming waarbinnen dit recreatieve gebruik is toegestaan;

1.108 recreatief verblijf

verblijf voor recreatie door bij voorkeur wisselende gezinnen of daarmee gelijk staande personen of groepen van personen, die hun vaste woon- of verblijfplaats elders hebben;

1.109 recreatiewoning

een gebouw dat periodiek dient voor recreatief (nacht)verblijf voor recreanten die hun hoofdverblijf elders hebben;

1.110 seksinrichting

de voor het publiek toegankelijke besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in de omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht, of vertoningen van erotisch/pornografische aard plaatsvinden. Onder seksinrichting wordt in ieder geval verstaan: een prostitutiebedrijf, alsmede een erotische massagesalon, een seksbioscoop, een seksautomatenhal, een sekstheater of een parenclub, al dan niet in combinatie met elkaar;

1.111 silo

een bouwwerk dat dient voor het opslaan van mest, veevoeder, graan of andere bulkstoffen ten behoeve van een agrarisch bedrijf;

1.112 stacaravan

een caravan die gedurende langere tijd op een kampeerterrein op dezelfde plaats blijft staan;

1.113 stedenbouwkundig

ruimtelijke verschijningsvorm van bebouwing, die wordt bepaald door de situering, aansluitende terreinen, bouwmassa's, gevelindeling en dakvormen;

1.114 straalpad

vrije ruimte die nodig is voor ongehinderde ontvangst van (radio-)signaal;

1.115 teeltondersteunende kassen

teeltondersteunende voorzieningen in de vorm van kassen;

1.116 teeltondersteunende voorzieningen

voorzieningen die door agrarische bedrijven met plantaardige teelten worden gebruikt om de volgende doelen na te streven:

- verbetering van de productie, onder meer door teeltvervroeging en -verlating;
- verbetering van de arbeidsomstandigheden, onder meer door gewassen verhoogd te telen;
- het bereiken van positieve effecten op milieu en water (bodembescherming, terugdringing onkruidbestrijding, effectief omgaan met water) of
- het voorkomen van schade door vorst;

1.117 tent

een in hoofdzaak uit textiel of ander daarmee vergelijkbaar materiaal vervaardigd onderkomen dat gemakkelijk is op te vouwen, bestemd voor recreatief verblijf;

1.118 toeristische standplaats

een plaatsingsmogelijkheid voor een kampeermiddel;

1.119 trekkershut

een kleinschalig gebouw bestaande uit een lichte constructie, dat naar de aard en inrichting voor recreatief dag- en nachtverblijf is bedoeld;

1.120 verblijfsrecreatie

recreatief verblijf, waarbij wordt overnacht in kampeermiddelen, recreatiewoningen, appartementen en/of recreatieverblijven, waarbij hoofdverblijf elders wordt gehouden;

1.121 vergisting

het onder gecontroleerde omstandigheden (volledig afgesloten van lucht) afbreken van organische verbindingen door bacteriën waarbij methaangas vrijkomt;

1.122 verplaatsing

het verplaatsen van een in het plangebied reeds aanwezig agrarisch bedrijf naar een locatie waar nog geen agrarisch bouwvlak ligt;

1.123 vloeroppervlak

gezamenlijke oppervlakte van de bouwlagen;

1.124 volkstuin

een perceel grond dat zich niet in de onmiddellijke nabijheid van de woning van de gebruiker bevindt, waarop de gebruiker gewassen teelt voor eigen gebruik;

1.125 volwaardig (agrarisch) bedrijf

een (agrarisch) bedrijf waaruit een zelfstandig en reëel inkomen voortkomt voor minimaal één huishouden;

1.126 voorgevel

de naar de weg gekeerde gevel van een gebouw of, indien een perceel met meerdere zijden aan een weg grenst, de als zodanig door burgemeester en wethouders aan te wijzen gevel;

1.127 voorkeursgrenswaarde

de maximale waarde voor de geluidsbelasting, zoals deze rechtstreeks kan worden afgeleid uit de Wet geluidhinder dan wel het Besluit geluidhinder;

1.128 vuurwerkbedrijf

inrichting waar professioneel vuurwerk en/of meer dan 10.000 kg consumentenvuurwerk aanwezig is;

1.129 watergang

een werk, al dan niet overdekt, dienend om in het openbaar belang water te ontvangen, te bergen, af te voeren en toe te voeren; de boven water gelegen taluds, bermen en onderhoudspaden daaronder mede verstaan;

1.130 weggebonden goederen

goederen ten behoeve van een automobilist of diens passagiers;

1.131 Wgh-inrichting

een inrichting als bedoeld in onderdeel D van bijlage 1 van het Besluit omgevingsrecht;

1.132 wijziging

een wijziging als bedoeld in artikel 3.6 lid 1 onder a van de Wet ruimtelijke ordening;

1.133 winkel

een gebouw, dat een ruimte omvat, welke door zijn indeling kennelijk bedoeld is te worden gebruikt voor de detailhandel;

1.134 woning

een complex van ruimten dat dient voor de zelfstandige huisvesting van één afzonderlijk huishouden;

1.135 woonhuis

een hoofdgebouw, hetzij vrijstaand, hetzij aaneengebouwd, dat slechts één woning omvat;

1.136 zorgboerderij

een zorgfunctie waarbij de sociaal-medische opvang van personen, al dan niet in de vorm van het ter plaatse woonachtig zijn, en al dan niet gecombineerd wordt met agrarische activiteiten, in die zin dat de personen behulpzaam zijn bij de agrarische of natuurbeherende actviteiten.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 Gebouwen en bouwwerken

a. *De bouwhoogte van een bouwwerk:*
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

b. *De breedte van een gebouw:*
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of de harten van de scheidingsmuren.

c. *De dakhelling:*
langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

d. *De goothoogte van een bouwwerk:*
vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

e. *De hoogte van een windturbine:*
vanaf het peil tot aan de (wieken)as van de windturbine.

f. *De inhoud van een bouwwerk:*
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

g. *De oppervlakte van een bouwwerk:*
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.2 Ondergeschikte bouwdelen

Bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van bouwen:

a. worden worden ondergeschikte bouwdelen, als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, luifels, balkons en toegangsportalen buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van de buitenzijde van de gevel niet meer dan 1,5 m bedraagt;
b. worden wolfseinden niet meegerekend;
c. wordt de afstand gemeten als kortste afstand tussen de buitengevels van de hoofdgebouwen en/of (bedrijfs)woningen.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Agrarisch met waarden - Beekdallandschap

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Agrarisch met waarden - Beekdallandschap**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke waarden van het beekdallandschap, zoals die:
   1. in de laaggelegen delen van het beekdal tot uitdrukking komen in geomorfologisch waardevolle beekdalen met gradienten (relief, bodem, water) in dwars- en lengterichtingen, een karakteristiek sloten- en beplantingspatroon haaks op de beek, beek- en slootoevers met variërende vegetatietypen en nauwelijks bebouwing;
   2. in de hoger gelegen delen tot uitdrukking komen in de grootschalige blokverkaveling, de openheid, afwisseling tussen weides en akkers, beplanting en bebouwing langs de wegen;

b. de uitoefening van het agrarisch bedrijf, met uitzondering van een kwekerij, boomfruitteelt en houtteelt, met dien verstande dat:
   1. per bouwvlak niet meer dan één agrarisch bedrijf is toegestaan;
   2. intensieve veehouderij uitsluitend is toegestaan ter plaatse van de aanduiding '**intensieve veehouderij**', met dien verstande dat een bestaande ondergeschikte intensieve veehouderijtak blijft toegestaan;
   3. ter plaatse van de aanduiding '**akkerbouw**' uitsluitend een akkerbouwbedrijf is toegestaan;
   4. een gebruiksgerichte paardenhouderij uitsluitend is toegestaan ter plaatse van de aanduiding '**paardenhouderij**';
   5. ter plaatse van de aanduiding '**kwekerij**' mede een kwekerij is toegestaan;
   6. ter plaatse van de aanduiding '**fruitteelt**' mede boomfruitteelt is toegestaan;
   7. ter plaatse van de aanduiding '**ijsbaan**' mede een ijsbaan is toegestaan;
   8. aan het agrarische bedrijf ondergeschikte nevenactiviteiten, zoals een zorgboerderij, boerderijwinkel, het be- en verwerken van eigen producten of een daarmee gepaard gaande ontvangstruimte, mede zijn toegestaan;
   9. ter plaatse van de aanduiding '**bedrijf**' mede de activiteit is toegestaan die in de tabel bij het betreffende adres is vermeld:

adres	*activiteit*
Hoogehaar 16, Dalen	loonbedrijf

c. bos of natuurelementen met een oppervlakte van niet meer dan 2 hectare;
d. erfbeplanting c.q. landschappelijke inpassing van de agrarische bebouwing;
e. bestaande paardenbakken;
f. bestaande infrastructurele voorzieningen;
g. de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van de waterberging;
h. extensieve (dag)recreatie;
i. affakkelpijpen ten behoeve van mijnbouw en afsluitvoorzieningen ten behoeve van een aardgastransportleiding, uitsluitend binnen een afstand van 100 m van de bestemming '**Leiding - Gas**';

met daarbijbehorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;

met dien verstande dat voeropslagvoorzieningen en mestopslagvoorzieningen uitsluitend zijn toegestaan binnen het bouwvlak.

3.2 Bouwregels

Op de voor '**Agrarisch met waarden - Beekdallandschap**' aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

3.2.1 *Bouwwerken*

Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. een bouwwerk mag uitsluitend worden gebouwd met inachtneming van de in de tabel genoemde verplichte situering, maximale oppervlakte, maximale goothoogte en maximale bouwhoogte:

b.

bouwwerk	*verplichte situering*	*maximale oppervlakte*	*max. goothoogte*	*max. bouw hoogte*
- gebouwen niet zijnde de bedrijfswoning; - voeropslag-voorzieningen - mestopslag-voorzieningen	- binnen het bouwvlak, met dien verstande dat bestaande opslagvoorziening-en en bestaande gebouwen buiten het bouwvlak zijn toegestaan; - met inachtneming van het beginsel van bebouwingscon-centratie; - achter het woongedeelte; - achter de aanduiding **'gevellijn'**	- binnen het bouwvlak mag de gezamenlijke oppervlakte maximaal bedragen 10.000 m^2 met dien verstande dat: 1. ter plaatse van de aanduiding **'specifieke bouwaanduiding - afwijkende maatvoering'** de gezamenlijke oppervlakte maximaal mag bedragen: a. bij een grondgebonden agrarisch bedrijf: ~ 20.000 m^2 ter plaatse van de aanduiding **'grootschalig landbouwgebied'** ~ 13.000 m^2 in overige gebieden; b. bij intensieve veehouderij 13.000 m^2; 2. ter plaatse van de aanduidingen **'paardenhouderij'** en **'kwekerij'** de gezamenlijke oppervlakte maximaal 5.000 m^2 mag bedragen; - buiten het bouwvlak mag de oppervlakte maximaal bedragen de bestaande oppervlakte	indien het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol' 3,5 m, in overige gebieden 4,5 m, met dien verstande dat in alle gebieden ter plaatse van een inrijopening de maximale goothoogte 6 m mag bedragen over een breedte van niet meer dan 6 m.	12 m

Teeltonder-steunende voorzieningen	ter plaatse van de aanduiding **'kwekerij'**			buiten het bouwvlak 1,5 m; binnen het bouwvlak 12 m
Teeltonder-steunende kassen	ter plaatse van de aanduiding **'kwekerij'** en binnen het bouwvlak		4,5 m	12 m
paardenbak, longeercirkel, springtoestellen, stapmolen, trainingsmolen, geen gebouw zijnde	ter plaatse van de aanduiding **'paardenhouderij 'en binnen het bouwvlak**			4 m
bestaande paardenbak voor hobbymatig gebruik	binnen het bouwvlak			1,5 m
bedrijfswoning	op de locatie van de huidige bedrijfswoning	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3,5 m	8 m
bijbehorende bouwwerken bij een bedrijfswoning	zie hierboven bij 'gebouwen'	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3 m	6 m
windturbine	ter plaatse van de aanduiding **'windturbine'**	-	-	ashoogte van 105 m en rotordiameter van 90 m
erfafscheidingen	binnen het bouwvlak			2 m
erfafscheidingen	buiten het bouwvlak			1,5 m
bouwwerken, geen gebouw zijnde	binnen het bouwvlak			12 m
bouwwerken, geen gebouw zijnde	buiten het bouwvlak			3 m

bouwwerken ten behoeve van een ijsbaan	ter plaatse van de aanduiding **'ijsbaan'**	de bestaande oppervlakte	de bestaande goothoogte	de bestaande bouwhoogte

c. per bouwvlak mag niet meer dan 1 bedrijfswoning worden gebouwd, met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding **'bedrijfswoning uitgesloten'** geen bedrijfswoning is toegestaan en ter plaatse van de aanduiding **'maximum aantal wooneenheden'** het aantal bedrijfswoningen niet meer mag bedragen dan het aangegeven aantal;

d. stallen mogen maximaal 1 bouwlaag bevatten ten behoeve van het houden van dieren;

e. nieuwe stallen mogen uitsluitend worden gerealiseerd, indien de lichtsterkte binnen niet meer dan 150 lux bedraagt dan wel de stal tussen 20.00 uur en 06.00 uur is voorzien van voorzieningen die de lichtuitstraling naar buiten met tenminste 90% reduceren;

f. bedrijfsgebouwen en de bedrijfswoning mogen uitsluitend worden gerealiseerd, indien zij landschappelijk worden ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

3.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de waterbergingscapaciteit;

d. de milieusituatie;

e. de verkeersveiligheid;

f. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

3.4 Afwijken van de bouwregels

3.4.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **3.2** en kan worden toegestaan dat:

a. de goothoogte van een gebouw op een perceel dat in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol' maximaal 4,5 m bedraagt, indien en voor zover het gebouw landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken en dat een goothoogte van 4,5 m goed kan worden ingepast;

b. de goothoogte van een opslagloods voor akkerbouwproducten maximaal 6 m bedraagt, indien en voor zover:
   1. de noodzaak aannemelijk is gemaakt;
   2. het gebouw landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;

c. de bedrijfswoning op een andere locatie binnen hetzelfde bouwvlak wordt gebouwd, indien en voor zover de woning landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

3.4.2 *Afwegingskader*

Een in **3.4** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

3.5 Specifieke gebruiksregels

3.5.1 *Strijdig gebruik*

Tot een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van stallen, waarvoor de omgevingsvergunning is getoetst aan dit bestemmingsplan, indien de lichtsterkte meer dan 150 lux bedraagt dan wel de stal tussen 20.00 uur en 06.00 uur niet is voorzien van voorzieningen die de lichtuitstraling naar buiten met tenminste 90% reduceren;
b. het gebruik van gronden buiten het bouwvlak of buiten een ander bestemmingsvlak waarbinnen een (bedrijfs)woning is toegestaan als tuin;
c. het niet aanleggen van erfbeplanting die conform een erfinrichtingsplan moet worden aangelegd;
d. het kappen van de erfbeplanting die is aangelegd conform een erfinrichtingsplan of van beplanting die de functie van afschermende beplanting en/of landschappelijke inpassing vervult;
e. het wijzigen of verplaatsen van houtsingels of andere landschappelijke inpassingselementen zonder een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan;
f. het afgraven, egaliseren, ophogen en vergraven van zandkopjes, natuurlijk reliëf en dergelijke;
g. het verwijderen van bos of natuurelementen als bedoeld in 3.1.

3.5.2 *Toegestaan gebruik*

Tot een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt niet gerekend:

a. het binnen het bouwvlak vergisten van mest en het verhandelen van de daarbij vrijkomende energie, indien en voor zover sprake is van de volgende wijze van mestvergisting:
   1. ter plaatse van de aanduiding '**grootschalig landbouwgebied**': het bedrijf verwerkt in hoofdzaak eigen mest en voegt eigen of niet eigen cosubstraten toe; het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt of naar derden afgevoerd;
   2. in overige gebieden: het bedrijf verwerkt in hoofdzaak eigen mest en voegt eigen of niet eigen cosubstraten toe; het digestaat wordt hoofdzakelijk op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt;

b. het uitvoeren van de volgende werkzaamheden:
   1. het laten (her)meanderen van de beken;
   2. het scheuren en frezen van grasland ten behoeve van graslandverbetering of herinzaai in de laag gelegen delen van het beekdal.

3.6 Afwijken van de gebruiksregels

3.6.1 *Afwijken*

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **3.1** en kan worden toegestaan dat grond wordt gebruikt voor een kwekerij, boomfruitteelt of houtteelt, indien en voor zover:

a. de gronden in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden niet is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol';

b. geen onevenredige aantasting kan plaatsvinden van de waarden van het beekdallandschap, genoemd in 3.1;

c. ter beoordeling van het bepaalde onder b een advies van een landschapsdeskundige is overgelegd.

3.6.2 *Afwegingskader*

Een in **3.6.1** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de milieusituatie;

d. de verkeersveiligheid;

e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

3.7 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

3.7.1 *Verbod*

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

a. het wijzigen van greppelsysteem, het aanleggen van drainage, het graven/dempen/aanpassen van het profiel van sloten en beken, het aanbrengen van dammen en stuwen, het vergroten of verkleinen van het doorstromingsprofiel, met dien verstande dat dit verbod niet geldt voor het laten hermeanderen van een beek;

b. het beplanten en/of bebossen van de hoger gelegen gronden met houtopstanden ter versterking van het landschap;

c. het aanplanten van bomenrijen haaks op de beek met de van oudsher daarvoor gebruikte beplanting;

d. het aanleggen van landschapselementen;
e. het ophogen, ontgronden, egaliseren, ontginnen en diepploegen;
f. het aanleggen, verwijderen en /of verharden van wegen, voet-, fiets- en ruiterpaden en bijbehorende voorzieningen;
g. het aanleggen of verwijderen van ondergrondse leidingen;
h. het zoeken naar delfstoffen (seismisch onderzoek en exploratieboringen).

3.7.2 *Uitzonderingen op verbod*

Het in **3.7.1** vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:

a. het normale onderhoud en/of de normale exploitatie betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan.

3.7.3 *Strijd met de bestemming*

Uitvoering van de werken, geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden is in strijd met de bestemming, indien daardoor (direct of indirect) een onevenredige aantasting kan plaatsvinden van de landschappelijke waarden van het beekdallandschap, genoemd in 3.1 of van de waterhuishouding. Onder onevenredige aantasting wordt onder meer begrepen het aanplanten van bomenrijen anders dan haaks op de beek.

3.8 Wijzigingsbevoegdheid

3.8.1 *Wijziging*

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en:

a. een aanduiding en regels opnemen ten behoeve van een mestopslagvoorziening op een perceel, buiten een agrarisch bouwvlak, waarop een bestaande mestopslagvoorziening aanwezig is, indien en voor zover:
   1. de mestopslagvoorziening aansluitend aan de bestaande opslagvoorziening wordt aangelegd;
   2. sprake is van maximaal een verdubbeling van de bestaande opslagcapaciteit;
   3. de mestopslagvoorziening landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd inrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
   4. per perceel niet meer dan eenmalig gebruik wordt gemaakt van deze wijzigingsbevoegdheid;
b. een aanduiding en regels opnemen voor een mestopslagvoorziening buiten een agrarisch bouwvlak op een perceel waarop nog geen mestopslagvoorziening aanwezig is, indien en voor zover:
   1. binnen het bouwvlak aantoonbaar geen ruimte is (fysieke ruimte of milieuruimte) voor een mestopslagvoorziening;
   2. het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden niet is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol gebied';
   3. de mestopslagvoorziening landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd inrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit
c. het bouwvlak vergroten ten behoeve van uitbreiding van een grondgebonden agrarisch bedrijf en daarbij de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - afwijkende maatvoering' opnemen, indien en voor zover:
   1. de oppervlakte van het bouwvlak na uitbreiding niet meer bedraagt dan:

- 3 hectare ter plaatse van de aanduiding '**grootschalig landbouwgebied**', in welk geval de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen, voeropslagvoorzieningen en mestopslagvoorzieningen niet meer mag bedragen dan 20.000 m^2;
- 2 hectare in overige gebieden, in welk geval de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen, voeropslagvoorzieningen en mestopslagvoorzieningen niet meer mag bedragen dan 13.000 m^2;

2. de bedrijfseconomische noodzaak is aangetoond;
3. de uitbreiding milieutechnisch uitvoerbaar is;
4. de uitbreiding uitvoerbaar is met het oog op beschermde flora en fauna;
5. op het erf voldoende parkeercapaciteit aanwezig is en blijft;
6. de toeleidende wegen geschikt zijn voor een toename van het aantal verkeersbewegingen en voor een eventuele verandering van het soort verkeer als gevolg van de uitbreiding;
7. de uitbreiding landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
8. een provinciaal doel uit de provinciale omgevingsvisie wordt gediend.

d. het bouwvlak vergroten ten behoeve van uitbreiding van een intensieve veehouderij en daarbij de aanduidingen '**intensieve veehouderij**' en '**specifieke bouwaanduiding - afwijkende maatvoering**' opnemen, indien en voor zover:
   1. de oppervlakte van het bouwvlak na uitbreiding niet meer bedraagt dan 2 hectare , in welk geval de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen, voeropslagvoorzieningen en mestopslagvoorzieningen niet meer mag bedragen dan 13.000 m^2;
   2. de bedrijfseconomische noodzaak is aangetoond;
   3. de uitbreiding milieutechnisch uitvoerbaar is;
   4. de uitbreiding uitvoerbaar is met het oog op beschermde flora en fauna;
   5. op het erf voldoende parkeercapaciteit aanwezig is en blijft;
   6. de toeleidende wegen geschikt zijn voor een toename van het aantal verkeersbewegingen en voor een eventuele verandering van het soort verkeer als gevolg van de uitbreiding;
   7. de uitbreiding landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
   8. sprake is van winst voor milieu/dierenwelzijn;

e. een nieuw bouwvlak opnemen ten behoeve van verplaatsing van een grondgebonden agrarisch bedrijf, indien en voor zover:
   1. is aangetoond dat vestiging in een bestaand bouwvlak niet mogelijk is;
   2. op de te verlaten locatie een knelpunt op het gebied van milieu of natuur wordt opgelost en de te verlaten locatie een andere, passende bestemming krijgt;
   3. de bedrijfseconomische noodzaak is aangetoond;
   4. vestiging plaatsvindt ter plaatse van de aanduiding '**grootschalig landbouwgebied**';
   5. de vestiging van het bedrijf op deze locatie milieutechnisch uitvoerbaar is;

6. de vestiging van het bedrijf op deze locatie uitvoerbaar is met het oog op beschermde flora en fauna;
7. op het erf voldoende parkeercapaciteit wordt aangelegd;
8. de toeleidende wegen geschikt zijn voor de vestiging van een bedrijf op deze locatie, gelet op het aantal verkeersbewegingen en op het soort verkeer dat de vestiging meebrengt;
9. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
10. van deze bevoegdheid in het hele plangebied niet meer dan 20 keer gebruik is gemaakt;

f. de aanduiding **'paardenhouderij'** opnemen ter plaatse van een bestaand bouwvlak, indien en voor zover:
   1. een bedrijfsplan is overgelegd waaruit blijkt dat sprake is van een volwaardige, toekomstgerichte paardenhouderij;
   2. het bouwvlak wordt verkleind naar maximaal 1 hectare indien en voor zover dit in relatie tot de bestaande bebouwing mogelijk is;
   3. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;

g. de aanduiding **'kwekerij'** opnemen, indien en voor zover:
   1. een bedrijfsplan is overgelegd waaruit blijkt dat sprake is van een volwaardige, toekomstgerichte kwekerij;
   2. het bouwvlak is aangeduid als **'akkerbouw'**;
   3. het bouwvlak behorend bij de kwekerij maximaal 1 hectare bedraagt;
   4. het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden niet is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol gebied';
   5. geen onevenredige aantasting kan plaatsvinden van de waarden van het beekdallandschap, genoemd in 3.1;
   6. ter beoordeling van het bepaalde onder 3 een advies van een landschapsdeskundige is overgelegd;
   7. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;

h. de bestemming **'Agrarisch met waarden - Beekdallandschap'** ter plaatse van een bouwvlak wijzigen ten behoeve van de functies wonen, bedrijfsdoeleinden, recreatieve doeleinden of zorgdoeleinden, met inachtneming van de volgende voorwaarden:
   1. de toegestane functie/activiteiten zijn uitsluitend in combinatie met de woonfunctie toegestaan;
   2. de toegestane functie/activiteiten moeten binnen de (bestaande) gebouwen plaatsvinden;

3. voor de toe te stane functie/activiteiten moet er voldoende parkeercapaciteit op het bijbehorende erf aanwezig zijn;
4. de toe te stane functie/activiteiten mogen niet tot gevolg hebben dat een onevenredige toename van het aantal verkeersbewegingen plaatsvindt of dusdanig zwaar verkeer wordt aangetrokken waarop de bestaande (toeleidende) wegen niet zijn berekend;
5. de nieuw functie/activiteiten mogen niet conflicteren met de provinciale kernkwaliteiten natuur, landschap, stilte, duisternis, aardkundig waardevol gebied, archeologie, cultuurhistorie en milieu- en leefomgevingskwaliteit;
6. de toe te stane functie van bedrijfsdoeleinden is alleen bedoeld voor ambachtelijke en dienstverlenende bedrijven zoals omschreven in de categorieën 1 en 2 van de Bijlage 3 Staat van Bedrijfsactiviteiten of hiermee voor wat betreft het leefklimaat vergelijkbare bedrijven;
7. het onbebouwde erf mag niet voor de opslag van goederen en materialen en/of het stallen van voertuigen en machines ten behoeve van de nieuwe functie worden gebruikt;
8. nabijgelegen bedrijven mogen niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt of belemmerd op basis van de milieuaspecten bodem, geluid, stof, geur en hindercirkels;
9. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;

i. de bestemming '**Agrarisch met waarden - Beekdallandschap**' wijzigen ten behoeve van natuurontwikkeling, indien en voor zover de grond onderdeel is van een provinciaal natuurbeheerplan en mits de inrichting plaatsvindt conform een door burgemeester en wethouders goed te keuren inrichtingsplan.

3.8.2 *Afwegingskader*

Een in **3.8.1** genoemde wijziging kan slechts worden vastgesteld, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 4 Agrarisch met waarden - Essenlandschap

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Agrarisch met waarden - Essenlandschap'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke waarden van de essen- en oude veldontginningencomplexen, zoals die tot uitdrukking komen in de bolle ligging, de openheid en het esdek, esranden met bomenrijen, esrandbosjes, kronkelige wegen en bebouwing langs de rand van de es;

b. de uitoefening van het agrarisch bedrijf, met uitzondering van een kwekerij, boomfruitteelt en houtteelt, met dien verstande dat:

   1. per bouwvlak niet meer dan één agrarisch bedrijf is toegestaan;
   2. intensieve veehouderij uitsluitend is toegestaan ter plaatse van de aanduiding **'intensieve veehouderij'**, met dien verstande dat een bestaande ondergeschikte intensieve veehouderijtak blijft toegestaan;
   3. ter plaatse van de aanduiding **'akkerbouw'** uitsluitend een akkerbouwbedrijf is toegestaan;
   4. een gebruiksgerichte paardenhouderij uitsluitend is toegestaan ter plaatse van de aanduiding **'paardenhouderij'**;
   5. ter plaatse van de aanduiding **'kwekerij'** mede een kwekerij is toegestaan;
   6. ter plaatse van de aanduiding **'fruitteelt'** mede boomfruitteelt is toegestaan;
   7. ter plaatse van de aanduiding **'ijsbaan'** mede een ijsbaan is toegestaan;
   8. aan het agrarische bedrijf ondergeschikte nevenactiviteiten, zoals een zorgboerderij, boerderijwinkel, het be- en verwerken van eigen producten of een daarmee gepaard gaande ontvangstruimte, mede zijn toegestaan;

c. een brink, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding **'cultuurhistorische waarden'**;

d. bos of natuurelementen met een oppervlakte van niet meer dan 2 hectare;

e. erfbeplanting c.q. landschappelijke inpassing van de bebouwing;

f. bestaande paardenbakken;

g. bestaande infrastructurele voorzieningen;

h. de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van waterberging;

i. extensieve (dag)recreatie;

j. affakkelpijpen ten behoeve van mijnbouw en afsluitvoorzieningen ten behoeve van een aardgastransportleiding, uitsluitend binnen een afstand van 100 m van de bestemming **'Leiding - Gas'**;

met daarbijbehorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;

met dien verstande dat voeropslagvoorzieningen en mestopslagvoorzieningen uitsluitend zijn toegestaan binnen het bouwvlak.

4.2 Bouwregels

Op de voor **'Agrarisch met waarden - Essenlandschap'** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

4.2.1 *Bouwwerken*

Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. een bouwwerk mag uitsluitend worden gebouwd met inachtneming van de in de tabel genoemde verplichte situering, maximale oppervlakte, maximale goothoogte en maximale bouwhoogte:

bouwwerk	*verplichte situering*	*maximale oppervlakte*	*max. goot- hoogte*	*max. bouw hoogte*
- gebouwen niet zijnde de bedrijfswoning; - voeropslag-voorzieningen; - mestopslag-voorzieningen	- binnen het bouwvlak, met dien verstande dat bestaande opslagvoorzieningen en bestaande gebouwen buiten het bouwvlak zijn toegestaan; - met inachtneming van het beginsel van bebouwingsconcentratie; - achter het woongedeelte; - achter de aanduiding **'gevellijn'**	- binnen het bouwvlak mag de gezamenlijke oppervlakte maximaal bedragen 10.000 m^2 met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding: 1. **'specifieke bouwaanduiding - afwijkende maatvoering'** de gezamenlijke oppervlakte maximaal 13.000 m^2 mag bedragen; 2. **'paardenhouderij'** en **'kwekerij'** de gezamenlijke oppervlakte maximaal 5.000 m^2 mag bedragen; - buiten het bouwvlak mag de oppervlakte maximaal bedragen de bestaande oppervlakte	indien het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol' 3,5 m, in overige gebieden 4,5 m, met dien verstande dat in alle gebieden ter plaatse van een inrijopening de maximale goothoogte 6 m mag bedragen over een breedte van niet meer dan 6 m.	12 m
teeltondersteunende voorzieningen	ter plaatse van de aanduiding **'kwekerij'**			buiten het bouwvlak 1,5 m; binnen het bouwvlak 12 m
teeltondersteunende kassen	ter plaatse van de aanduiding **'kwekerij'** en binnen het bouwvlak		4,5 m	12 m
paardenbak, longeercirkel, springtoestellen,	ter plaatse van de aanduiding **'paardenhouderij',**			4 m

stapmolen, trainingsmolen, geen gebouw zijnde	**binnen het bouwvlak**			
bestaande paardenbak voor hobbymatig gebruik	binnen het bouwvlak			1,5 m
bedrijfswoning	op de locatie van de huidige bedrijfswoning	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3,5 m	8 m
bijbehorende bouwwerken bij een bedrijfswoning	zie hierboven bij 'gebouwen'	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3 m	6 m
erfafscheidingen	binnen het bouwvlak	-	-	2 m
erfafscheidingen	buiten het bouwvlak	-	-	1,5 m
bouwwerken, geen gebouw zijnde	binnen het bouwvlak			12 m
bouwwerken, geen gebouw zijnde	buiten het bouwvlak			3 m
bouwwerken ten behoeve van een ijsbaan	ter plaatse van de aanduiding **'ijsbaan'**	de bestaande oppervlakte	de bestaande goothoogte	de bestaan-de bouw-hoogte

b. per bouwvlak mag niet meer dan 1 bedrijfswoning worden gebouwd, met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding **'bedrijfswoning uitgesloten'** geen bedrijfswoning is toegestaan en ter plaatse van de aanduiding **'maximum aantal wooneenheden'** het aantal bedrijfswoningen niet meer mag bedragen dan het aangegeven aantal;

c. stallen mogen maximaal 1 bouwlaag bevatten ten behoeve van het houden van dieren;

d. nieuwe stallen mogen uitsluitend worden gerealiseerd, indien de lichtsterkte binnen niet meer dan 150 lux bedraagt dan wel de stal tussen 20.00 uur en 06.00 uur is voorzien van voorzieningen die de lichtuitstraling met tenminste 90% reduceren;

e. bedrijfsgebouwen en de bedrijfswoning mogen uitsluitend worden gerealiseerd, indien zij landschappelijk worden ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

4.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de waterbergingscapaciteit;
d. de milieusituatie;
e. de verkeersveiligheid;
f. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

4.4 Afwijken van de bouwregels

4.4.1 *Afwijken*

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **4.2** en kan worden toegestaan dat:

a. de goothoogte van een gebouw op een perceel dat in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol' maximaal 4,5 m bedraagt, indien en voor zover het gebouw landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken en dat een goothoogte van 4,5 m goed kan worden ingepast;
b. de goothoogte van een opslagloods voor akkerbouwproducten maximaal 6 m bedraagt, indien en voor zover:
    1. de noodzaak aannemelijk is gemaakt;
    2. het gebouw landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
c. de bedrijfswoning op een andere locatie binnen hetzelfde bouwvlak wordt gebouwd, indien en voor zover de woning landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

4.4.2 *Afwegingskader*

Een in **4.4** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

4.5 Specifieke gebruiksregels

4.5.1 *Strijdig gebruik*

Tot een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van stallen, waarvoor de omgevingsvergunning is getoetst aan dit bestemmingsplan, indien de lichtsterkte meer dan 150 lux bedraagt dan wel de stal tussen 20.00 uur en 06.00 uur niet is voorzien van voorzieningen die de lichtuitstraling naar buiten met tenminste 90% reduceren;
b. het aanbrengen van beplanting op de es, met uitzondering van erfbeplanting en het telen van gewassen;
c. het ontgronden, afgraven, egaliseren, ontginnen, diepploegen of ophogen van gronden;
d. het afgraven, egaliseren, ophogen en vergraven van zandkopjes, natuurlijk reliëf en dergelijke;
e. het kappen van bomenrijen en bosjes langs de esrand;
f. het gebruik van gronden buiten het bouwvlak of buiten een ander bestemmingsvlak waarinnen een (bedrijfs)woning is toegestaan als tuin;
g. het niet aanleggen van erfbeplanting die conform een erfinrichtingsplan moet worden aangelegd;
h. het kappen van de erfbeplanting die is aangelegd volgens een erfinrichtingsplan of beplanting die de functie van afschermende beplanting en/of landschappelijke inpassing vervult;
i. het wijzigen of verplaatsen van houtsingels of andere landschappelijke inpassingselementen zonder een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan;
j. het verwijderen van natuurelementen als bedoeld in 3.1.

4.5.2 *Toegestaan gebruik*

Tot een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt niet gerekend:

a. het binnen het bouwvlak vergisten van mest en het verhandelen van de daarbij vrijkomende energie, indien en voor zover sprake is van de volgende wijze van mestvergisting: het bedrijf verwerkt in hoofdzaak eigen mest en voegt eigen of niet eigen cosubstraten toe; het digestaat wordt hoofdzakelijk op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt;
b. het uitvoeren van de volgende werkzaamheden:
    1. het verwijderen van beplanting op de es, met uitzondering van solitaire bomen.

4.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

4.6.1 *Verbod*

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanleggen, verwijderen en /of verharden van wegen, voet-, fiets- en ruiterpaden en bijbehorende voorzieningen;
b. het aanplanten van bomenrijen en bosjes langs de esrand;
c. het aanleggen of verwijderen van ondergrondse leidingen;
d. het zoeken naar delfstoffen (seismisch onderzoek en exploratieboringen);
e. het wijzigen van het greppelsysteem, het aanleggen van drainage, het graven/dempen/aanpassen van het profiel van sloten, het aanbrengen van dammen en stuwen.

4.6.2 *Uitzonderingen op verbod*

Het in **4.6.1** vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:

a. het normale onderhoud en/of de normale exploitatie betreffen;

b. reeds in uitvoering zijn dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan.

4.6.3 *Strijd met de bestemming*

Uitvoering van de werken, geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden is in strijd met de bestemming, indien daardoor (direct of indirect) een onevenredige aantasting kan plaatsvinden van de landschappelijke waarden van de essen- of oude veldontginningencomplexen, genoemd in 4.1 of van de waterhuishouding.

4.7 Wijzigingsbevoegdheid

4.7.1 *Wijziging*

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en:

a. een aanduiding en regels opnemen ten behoeve van een mestopslagvoorziening op een perceel, buiten een agrarisch bouwvlak, waarop een bestaande mestopslagvoorziening aanwezig is, indien en voor zover:
   1. de mestopslagvoorziening aansluitend aan de bestaande opslagvoorziening wordt aangelegd;
   2. sprake is van maximaal een verdubbeling van de bestaande opslagcapaciteit;
   3. de mestopslagvoorziening landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd inrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
   4. per perceel niet meer dan eenmalig gebruik wordt gemaakt van deze wijzigingsbevoegdheid;

b. een aanduiding en regels opnemen voor een mestopslagvoorziening buiten een agrarisch bouwvlak op een perceel waarop nog geen mestopslagvoorziening aanwezig is, indien en voor zover:
   1. binnen het bouwvlak aantoonbaar geen ruimte is (fysieke ruimte of milieuruimte) voor een mestopslagvoorziening;
   2. het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden niet is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol gebied';
   3. de mestopslagvoorziening landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd inrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit;

c. het bouwvlak vergroten ten behoeve van uitbreiding van een grondgebonden agrarisch bedrijf en daarbij de aanduiding '**specifieke bouwaanduiding - afwijkende maatvoering**' opnemen, indien en voor zover:
   1. de oppervlakte van het bouwvlak na uitbreiding niet meer bedraagt dan 2 hectare , in welk geval de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen, voeropslagvoorzieningen en mestopslagvoorzieningen niet meer mag bedragen dan 13.000 m^2;
   2. de bedrijfseconomische noodzaak is aangetoond;
   3. de uitbreiding milieutechnisch uitvoerbaar is;
   4. de uitbreiding uitvoerbaar is met het oog op beschermde flora en fauna;
   5. op het erf voldoende parkeercapaciteit aanwezig is en blijft;
   6. de toeleidende wegen geschikt zijn voor een toename van het aantal verkeersbewegingen en voor een eventuele verandering van het soort verkeer als gevolg van de uitbreiding;

7. de uitbreiding landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
8. een provinciaal doel uit de provinciale omgevingsvisie wordt gediend;

d. het bouwvlak vergroten ten behoeve van uitbreiding van een intensieve veehouderij en daarbij de aanduidingen **'intensieve veehouderij'** en **'specifieke bouwaanduiding - afwijkende maatvoering'** opnemen, indien en voor zover:
   1. de oppervlakte van het bouwvlak na uitbreiding niet meer bedraagt dan 2 hectare;, in welk geval de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen, voeropslagvoorzieningen en mestopslagvoorzieningen niet meer mag bedragen dan 13.000 m^2;
   2. de bedrijfseconomische noodzaak is aangetoond;
   3. de uitbreiding milieutechnisch uitvoerbaar is;
   4. de uitbreiding uitvoerbaar is met het oog op beschermde flora en fauna;
   5. op het erf voldoende parkeercapaciteit aanwezig is en blijft;
   6. de toeleidende wegen geschikt zijn voor een toename van het aantal verkeersbewegingen en voor een eventuele verandering van het soort verkeer als gevolg van de uitbreiding;
   7. de uitbreiding landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
   8. sprake is van winst voor milieu/dierenwelzijn.

e. de aanduiding **'paardenhouderij'** opnemen ter plaatse van een bestaand bouwvlak, indien en voor zover:
   1. een bedrijfsplan is overgelegd waaruit blijkt dat sprake is van een volwaardige, toekomstgerichte paardenhouderij;
   2. het bouwvlak wordt verkleind naar maximaal 1 hectare indien en voor zover dit in relatie tot de bestaande bebouwing mogelijk is;
   3. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;

f. de bestemming **'Agrarisch met waarden - Essenlandschap'** ter plaatse van een bouwvlak wijzigen ten behoeve van de functies wonen, bedrijfsdoeleinden, recreatieve doeleinden of zorgdoeleinden, met inachtneming van de volgende voorwaarden:
   1. de toegestane functie/activiteiten zijn uitsluitend in combinatie met de woonfunctie toegestaan;
   2. de toegestane functie/activiteiten moeten binnen de (bestaande) gebouwen plaatsvinden;
   3. voor de toe te stane functie/activiteiten moet er voldoende parkeercapaciteit op het bijbehorende erf aanwezig zijn;

4. de toe te stane functie/activiteiten mogen niet tot gevolg hebben dat een onevenredige toename van het aantal verkeersbewegingen plaatsvindt of dusdanig zwaar verkeer wordt aangetrokken waarop de bestaande (toeleidende) wegen niet zijn berekend;
5. de nieuw functie/activiteiten mogen niet conflicteren met de provinciale kernkwaliteiten natuur, landschap, stilte, duisternis, aardkundig waardevol gebied, archeologie, cultuurhistorie en milieu- en leefomgevingskwaliteit;
6. de toe te stane functie van bedrijfsdoeleinden is alleen bedoeld voor ambachtelijke en dienstverlenende bedrijven zoals omschreven in de categorieën 1 en 2 van de Bijlage 3 Staat van Bedrijfsactiviteiten of hiermee voor wat betreft het leefklimaat vergelijkbare bedrijven;
7. het onbebouwde erf mag niet voor de opslag van goederen en materialen en/of het stallen van voertuigen en machines ten behoeve van de nieuwe functie worden gebruikt;
8. nabijgelegen bedrijven mogen niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt of belemmerd op basis van de milieuaspecten bodem, geluid, stof, geur en hindercirkels;
9. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebiedenis aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;

4.7.2 *Afwegingskader*

Een in **4.7.1** genoemde wijziging kan slechts worden vastgesteld, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 5 Agrarisch met waarden - Ontginningenlandschap

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Agrarisch met waarden - Ontginningenlandschap**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke waarden van het ontginningenlandschap, zoals die tot uitdrukking komen in de openheid van het landschap, de opstrekkende verkaveling, de kanalen en wijken, wegdorpen of verspreide bebouwing langs de ontginningsas, waarbij geldt dat:
   1. ter plaatse van de aanduiding **'specifieke vorm van agrarisch met waarden - randveenontginning'** de landschapswaarden nader tot uitdrukking komen in de menging van een onregelmatige blokverkaveling en fijnmazige opstrekkende verkaveling, fijnmazig slotenpatroon met elzensingels langs de sloten en een overwegend kleinschalig bebouwingspatroon langs een onduidelijke of ontbrekende ontginningsas;
   2. ter plaatse van de aanduiding **'specifieke vorm van agrarisch met waarden - grootschalige ontginning'** de landschapswaarden nader tot uitdrukking komen in de grootschalige openheid en weidsheid, regelmatige verkaveling haaks op de ontginningsas met diepe kavels en sloten op de kavelgrens, bomenrijen langs het kanaal, bebouwing haaks op het kanaal en grote boerderijen met robuuste erfbeplanting;
   3. ter plaatse van de aanduiding **'specifieke vorm van agrarisch met waarden - heide- en jonge veldontginningen'** de landschapswaarden nader tot uitdrukking komen in de relatief grootschalige openheid van het gebied, met een grote mate van tegenstelling tussen de beslotenheid van de boscomplexen en de openheid van de landbouwgebieden, en in bebouwing langs de wegen die de ontginningsassen vormen;

b. de uitoefening van het agrarisch bedrijf, met uitzondering van een kwekerij, boomfruitteelt en houtteelt, met dien verstande dat:
   1. per bouwvlak niet meer dan één agrarisch bedrijf is toegestaan;
   2. intensieve veehouderij uitsluitend is toegestaan ter plaatse van de aanduiding '**intensieve veehouderij**', met dien verstande dat een bestaande ondergeschikte intensieve veehouderijtak blijft toegestaan;
   3. ter plaatse van de aanduiding '**akkerbouw**' uitsluitend een akkerbouwbedrijf is toegestaan;
   4. een gebruiksgerichte paardenhouderij uitsluitend is toegestaan ter plaatse van de aanduiding '**paardenhouderij**';
   5. ter plaatse van de aanduiding '**kwekerij**' mede een kwekerij is toegestaan;
   6. ter plaatse van de aanduiding '**fruitteelt**' mede boomfruitteelt is toegestaan;
   7. ter plaatse van de aanduiding '**ijsbaan**' mede een ijsbaan is toegestaan;
   8. aan het agrarische bedrijf ondergeschikte nevenactiviteiten, zoals een zorgboerderij, boerderijwinkel, het be- en verwerken van eigen producten of een daarmee gepaard gaande ontvangstruimte, mede zijn toegestaan;
   9. ter plaatse van de aanduiding '**bedrijf**' mede de activiteit is toegestaan die in de tabel bij het betreffende adres is vermeld:

adres	*activiteit*
Geeserraai 2b, Geesbrug	groepsaccommodatie + 10 paardenstallen
Kibbelveen 10, Kibbelveen	handel in agrarische goederen

Veenschapsweg 19, Coevorden	schapenhandel en agrarische dienstverlening
Verlengde Hoogeveensevaart 154, Geesbrug	bloemdrogerij en -ververij, en werktuigenvereniging Nieuweroord e.o.
Verlengde Hoogeveensevaart 79, Zwinderen	opslag tbv bouwbedrijf als nevenactiviteit

c. bos of natuurelementen met een oppervlakte van niet meer dan 2 hectare;
d. erfbeplanting c.q. landschappelijke inpassing van de bebouwing;
e. bestaande paardenbakken;
f. bestaande infrastructurele voorzieningen;
g. de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van de waterberging;
h. extensieve (dag)recreatie;
i. affakkelpijpen ten behoeve van mijnbouw en afsluitvoorzieningen ten behoeve van een aardgastransportleiding, uitsluitend binnen een afstand van 100 m van de bestemming **'Leiding - Gas'**;
j. ter plaatse van de aanduiding **'zend-/ontvangstinstallatie'** voor een ontvangstinstallatie ten behoeve van astronomisch onderzoek;

met daarbijbehorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;

met dien verstande dat voeropslagvoorzieningen en mestopslagvoorzieningen uitsluitend zijn toegestaan binnen het bouwvlak.

5.2 Bouwregels

Op de voor **'Agrarisch met waarden - Ontginningenlandschap'** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

5.2.1 *Bouwwerken*

Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. een bouwwerk mag uitsluitend worden gebouwd met inachtneming van de in de tabel genoemde verplichte situering, maximale oppervlakte, maximale goothoogte en maximale bouwhoogte:

bouwwerk	*verplichte situering*	*maximale oppervlakte*	*max. goothoogte*	*max. bouw hoogte*
- gebouwen niet zijnde de bedrijfswoning; - voeropslag-voorzieningen; - mestopslag-voorzieningen	- binnen het bouwvlak, met dien verstande dat bestaande opslagvoorziening-en en bestaande gebouwen buiten het bouwvlak zijn toegestaan; - met inachtneming van het beginsel van bebouwingscon-centratie; - achter het	- binnen het bouwvlak mag de gezamenlijke oppervlakte maximaal bedragen 10.000 m^2 met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding: 1. **'specifieke bouwaanduiding - afwijkende maatvoering'** de	4,5 m, met dien verstande dat ter plaatse van een inrijopening, de maximale goothoogte 6 m mag bedragen over een breedte van niet meer dan 6 m.	12 m

	woongedeelte; - achter de aanduiding **'gevellijn'**	gezamenlijke oppervlakte maximaal mag bedragen: a. bij een grondgebonden agrarisch bedrijf: ~ 20.000 m^2 ter plaatse van de aanduiding **'grootschalig landbouwgebied'** ~ 13.000 m^2 in overige gebieden; b. bij intensieve veehouderij: 13.000 m^2 2. **'paardenhouderij'** en **'kwekerij'** de gezamenlijke oppervlakte maximaal 5.000 m^2 mag bedragen; - buiten het bouwvlak mag de oppervlakte maximaal bedragen de bestaande oppervlakte.		
teeltondersteunende voorzieningen	ter plaatse van de aanduiding **'kwekerij'**			buiten het bouwvlak 1,5 m; binnen het bouwvlak 12 m
teeltondersteunende kassen	ter plaatse van de aanduiding **'kwekerij'** en binnen het bouwvlak		4,5 m	12 m
paardenbak, longeercirkel, springtoestellen, stapmolen, trainingsmolen, geen gebouw zijnde	ter plaatse van de aanduiding **'paardenhouderij'en binnen het bouwvlak**			4 m
bestaande paardenbak voor hobbymatig gebruik	binnen het bouwvlak			1,5 m
bedrijfswoning	op de locatie van de huidige	de gezamenlijke oppervlakte van de	3,5 m	8 m

	bedrijfswoning	bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2		
bijbehorende bouwwerken bij een bedrijfswoning	zie hierboven bij 'gebouwen'	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3 m	6 m
erfafscheidingen	binnen het bouwvlak	-	-	2 m
erfafscheidingen	buiten het bouwvlak	-	-	1,5 m
bouwwerken, geen gebouw zijnde	binnen het bouwvlak			12 m
bouwwerken, geen gebouw zijnde	buiten het bouwvlak			3 m
bouwwerken ten behoeve van een ijsbaan	ter plaatse van de aanduiding **'ijsbaan'**	de bestaande oppervlakte	de bestaande goothoogte	de bestaan-de bouw-hoogte

b. per bouwvlak mag niet meer dan 1 bedrijfswoning worden gebouwd, met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding **'bedrijfswoning uitgesloten'** geen bedrijfswoning is toegestaan en ter plaatse van de aanduiding **'maximum aantal wooneenheden'** het aantal bedrijfswoningen niet meer mag bedragen dan het aangegeven aantal;

c. stallen mogen maximaal 1 bouwlaag bevatten ten behoeve van het houden van dieren;

d. nieuwe stallen mogen uitsluitend worden gerealiseerd, indien de lichtsterkte binnen niet meer dan 150 lux bedraagt dan wel de stal tussen 20.00 uur en 06.00 uur is voorzien van voorzieningen die de lichtuitstraling met tenminste 90% reduceren;

e. bedrijfsgebouwen en de bedrijfswoning mogen uitsluitend worden gerealiseerd, indien zij landschappelijk worden ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

5.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de waterbergingscapaciteit;

d. de milieusituatie;

e. de verkeersveiligheid;

f. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

5.4 Afwijken van de bouwregels

5.4.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **5.2** en kan worden toegestaan dat:

a. de goothoogte van een opslagloods voor akkerbouwproducten maximaal 6 m bedraagt, indien en voor zover:
   1. de noodzaak aannemelijk is gemaakt;
   2. het gebouw landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;

b. de bedrijfswoning op een andere locatie binnen hetzelfde bouwvlak wordt gebouwd, indien en voor zover de woning landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

5.4.2 Afwegingskader

Een in **5.4** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

5.5 Specifieke gebruiksregels

5.5.1 Strijdig gebruik

Tot een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van stallen, waarvoor de omgevingsvergunning is getoetst aan dit bestemmingsplan, indien de lichtsterkte meer dan 150 lux bedraagt dan wel de stal tussen 20.00 uur en 06.00 uur niet is voorzien van voorzieningen die de lichtuitstraling naar buiten met tenminste 90% reduceren;
b. het gebruik van gronden buiten het bouwvlak of buiten een bestemmingsvlak waarbinnnen een (bedrijfs)woning is toegestaan als tuin;
c. het niet aanleggen van erfbeplanting die conform een erfinrichtingsplan moet worden aangelegd;
d. het kappen van de erfbeplanting die is aangelegd volgens een erfinrichtingsplan of beplanting die de functie van afschermende beplanting en/of landschappelijke inpassing vervult;
e. het wijzigen of verplaatsen van houtsingels of andere landschappelijke inpassingselementen zonder een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan;
f. het afgraven, egaliseren, ophogen en vergraven van zandkopjes, natuurlijk reliëf en dergelijke;

g. het aanleggen van watergangen evenwijdig aan de ontginningsas ter plaatse van de aanduiding **'specifieke vorm van agrarisch met waarden - grootschalige ontginning'**;

h. het dempen van wijken ter plaatse van de aanduiding **'specifieke vorm van agrarisch met waarden - grootschalige ontginning'**;

i. het verwijderen van bos of natuurelementen als bedoeld in 3.1.

5.5.2 *Toegestaan gebruik*

Tot een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt niet gerekend:

a. het binnen het bouwvlak vergisten van mest en het verhandelen van de daarbij vrijkomende energie, indien en voor zover sprake is van de volgende wijze van mestvergisting:

   1. ter plaatse van de aanduiding **'grootschalig landbouwgebied'**: het bedrijf verwerkt in hoofdzaak eigen mest en voegt eigen of niet eigen cosubstraten toe; het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt of naar derden afgevoerd;

   2. in overige gebieden: het bedrijf verwerkt in hoofdzaak eigen mest en voegt eigen of niet eigen cosubstraten toe; het digestaat wordt hoofdzakelijk op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt.

5.6 Afwijken van de gebruiksregels

5.6.1 *Afwijken*

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in:

a. 5.1 en kan worden toegestaan dat grond wordt gebruikt voor een kwekerij, boomfruitteelt of houtteelt, indien en voor zover:

   1. de gronden in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden niet zijn aangegeven met 'cultuurhistorisch zeer waardevol';

   2. geen onevenredige aantasting kan plaatsvinden van de waarden van het ontginningenlandschap, genoemd in 5.1;

   3. ter beoordeling van het bepaalde onder 2 een advies van een landschapsdeskundige is overgelegd.

5.6.2 *Afwegingskader*

Een in **5.6.1** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de milieusituatie;

d. de verkeersveiligheid;

e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

5.7 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

5.7.1 *Verbod*

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanleggen van landschapselementen;

b. het aanleggen of verharden van wegen, voet-, fiets- en/of ruiterpaden en bijbehorende voorzieningen;

c. het dempen, aanleggen en wijzigen van watergangen en het aanleggen, wijzigen en verwijderen van drainage, dammen, stuwtjes en andere waterhuishoudkundige voorzieningen;

d. het weer open maken van oorspronkelijke wijken;

e. het aanleggen of verwijderen van ondergrondse leidingen;
f. het zoeken naar delfstoffen (seismisch onderzoek en exploratieboringen).

5.7.2 *Uitzonderingen op verbod*

Het in **5.7.1** vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:

a. het normale onderhoud en/of de normale exploitatie betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn dan wel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan.

5.7.3 *Strijd met de bestemming*

Uitvoering van de werken, geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden is in strijd met de bestemming, indien daardoor (direct of indirect) een onevenredige aantasting kan plaatsvinden van de landschappelijke waarden van het ontginningenlandschap, genoemd in 5.1, of van de waterhuishouding.

5.8 Wijzigingsbevoegdheid

5.8.1 *Wijziging*

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en:

a. een aanduiding en regels opnemen ten behoeve van een mestopslagvoorziening op een perceel, buiten een agrarisch bouwvlak, waarop een bestaande mestopslagvoorziening aanwezig is, indien en voor zover:
   1. de mestopslagvoorziening aansluitend aan de bestaande opslagvoorziening wordt aangelegd;
   2. sprake is van maximaal een verdubbeling van de bestaande opslagcapaciteit;
   3. de mestopslagvoorziening landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd inrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
   4. per perceel niet meer dan eenmalig gebruik wordt gemaakt van deze wijzigingsbevoegdheid;
b. een aanduiding en regels opnemen voor een mestopslagvoorziening buiten een agrarisch bouwvlak op een perceel waarop nog geen mestopslagvoorziening aanwezig is, indien en voor zover:
   1. binnen het bouwvlak aantoonbaar geen ruimte is (fysieke ruimte of milieuruimte) voor een mestopslagvoorziening;
   2. het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden niet is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol gebied';
   3. de mestopslagvoorziening landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd inrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit;
c. het bouwvlak vergroten ten behoeve van uitbreiding van een grondgebonden agrarisch bedrijf en daarbij de aanduiding **'specifieke bouwaanduiding - afwijkende maatvoering'** opnemen, indien en voor zover:
   1. de oppervlakte van het bouwvlak na uitbreiding niet meer bedraagt dan:
      - 3 hectare ter plaatse van de aanduiding **'grootschalig landbouwgebied'**, in welk geval de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen, voeropslagvoorzieningen en mestopslagvoorzieningen niet meer mag bedragen dan 20.000 m^2;
      - 2 hectare in overige gebieden, in welk geval de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen, voeropslagvoorzieningen en mestopslagvoorzieningen niet meer mag bedragen dan 13.000 m^2;

2. de bedrijfseconomische noodzaak is aangetoond;
3. de uitbreiding milieutechnisch uitvoerbaar is;
4. de uitbreiding uitvoerbaar is met het oog op beschermde flora en fauna;
5. op het erf voldoende parkeercapaciteit aanwezig is en blijft;
6. de toeleidende wegen geschikt zijn voor een toename van het aantal verkeersbewegingen en voor een eventuele verandering van het soort verkeer als gevolg van de uitbreiding;
7. de uitbreiding landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
8. een provinciaal doel uit de provinciale omgevingsvisie wordt gediend.

d. het bouwvlak vergroten ten behoeve van uitbreiding van een intensieve veehouderij en daarbij de aanduidingen **'intensieve veehouderij'** en **'specifieke bouwaanduiding - afwijkende maatvoering'** opnemen, indien en voor zover:
1. de oppervlakte van het bouwvlak na uitbreiding niet meer bedraagt dan 2 hectare , in welk geval de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen, voeropslagvoorzieningen en mestopslagvoorzieningen niet meer mag bedragen dan 13.000 m^2;
2. de bedrijfseconomische noodzaak is aangetoond;
3. de uitbreiding milieutechnisch uitvoerbaar is;
4. de uitbreiding uitvoerbaar is met het oog op beschermde flora en fauna;
5. op het erf voldoende parkeercapaciteit aanwezig is en blijft;
6. de toeleidende wegen geschikt zijn voor een toename van het aantal verkeersbewegingen en voor een eventuele verandering van het soort verkeer als gevolg van de uitbreiding;
7. de uitbreiding landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
8. sprake is van winst voor milieu/dierenwelzijn;

e. een nieuw bouwvlak opnemen ten behoeve van verplaatsing van een grondgebonden agrarisch bedrijf, indien en voor zover:
1. is aangetoond dat vestiging in een bestaand bouwvlak niet mogelijk is;
2. op de te verlaten locatie een knelpunt op het gebied van milieu of natuur wordt opgelost en de te verlaten locatie een andere, passende bestemming krijgt;
3. de bedrijfseconomische noodzaak is aangetoond;
4. vestiging plaatsvindt ter plaatse van de aanduiding **'grootschalig landbouwgebied'**;
5. de vestiging van het bedrijf op deze locatie milieutechnisch uitvoerbaar is;
6. de vestiging van het bedrijf op deze locatie uitvoerbaar is met het oog op beschermde flora en fauna;
7. op het erf voldoende parkeercapaciteit wordt aangelegd;
8. de toeleidende wegen geschikt zijn voor de vestiging van een bedrijf op deze locatie, gelet op het aantal verkeersbewegingen en op het soort verkeer dat de vestiging meebrengt;

9. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
10. van deze bevoegdheid in het hele plangebied niet meer dan 20 keer gebruik is gemaakt;
11. een provinciaal doel uit de provinciale omgevingsvisie wordt gediend.

f. de aanduiding **'paardenhouderij'** opnemen ter plaatse van een bestaand bouwvlak, indien en voor zover:
   1. een bedrijfsplan is overgelegd waaruit blijkt dat sprake is van een volwaardige, toekomstgerichte paardenhouderij;
   2. het bouwvlak wordt verkleind naar maximaal 1 hectare indien en voor zover dit in relatie tot de bestaande bebouwing mogelijk is;
   3. de uitbreiding landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;

g. de aanduiding **'kwekerij'** opnemen, indien en voor zover:
   1. een bedrijfsplan is overgelegd waaruit blijkt dat sprake is van een volwaardige, toekomstgerichte kwekerij;
   2. het bouwvlak is aangeduid als **'akkerbouw'**
   3. het bouwvlak behorend bij de kwekerij maximaal 1 hectare bedraagt;
   4. het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden niet is aangegeven als 'historisch-geografisch zeer waardevol gebied';
   5. geen onevenredige aantasting kan plaatsvinden van de waarden van het ontginningenlandschap, genoemd in 5.1;
   6. ter beoordeling van het bepaalde onder 3 een advies van een landschapsdeskundige is overgelegd;
   7. de uitbreiding landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;

h. de bestemming **'Agrarisch met waarden - Ontginningenlandschap'** wijzigen ten behoeve van de functies wonen, bedrijfsdoeleinden, recreatieve doeleinden of zorgdoeleinden, met inachtneming van de volgende voorwaarden:
   1. de toegestane functie/activiteiten zijn uitsluitend in combinatie met de woonfunctie toegestaan;
   2. de toegestane functie/activiteiten moeten binnen de (bestaande) gebouwen plaatsvinden;
   3. voor de toe te stane functie/activiteiten moet er voldoende parkeercapaciteit op het bijbehorende erf aanwezig zijn;

4. de toe te stane functie/activiteiten mogen niet tot gevolg hebben dat een onevenredige toename van het aantal verkeersbewegingen plaatsvindt of dusdanig zwaar verkeer wordt aangetrokken waarop de bestaande (toeleidende) wegen niet zijn berekend;
5. de nieuw functie/activiteiten mogen niet conflicteren met de provinciale kernkwaliteiten natuur, landschap, stilte, duisternis, aardkundig waardevol gebied, archeologie, cultuurhistorie en milieu- en leefomgevingskwaliteit;
6. de toe te stane functie van bedrijfsdoeleinden is alleen bedoeld voor ambachtelijke en dienstverlenende bedrijven zoals omschreven in de categorieën 1 en 2 van de Bijlage 3 Staat van Bedrijfsactiviteiten of hiermee voor wat betreft het leefklimaat vergelijkbare bedrijven;
7. het onbebouwde erf mag niet voor de opslag van goederen en materialen en/of het stallen van voertuigen en machines ten behoeve van de nieuwe functie worden gebruikt;
8. nabijgelegen bedrijven mogen niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt of belemmerd op basis van de milieuaspecten bodem, geluid, stof, geur en hindercirkels;
9. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;

l. de bestemming **'Agrarisch met waarden - Ontginningenlandschap'** wijzigen ten behoeve van natuurontwikkeling, indien en voor zover de grond onderdeel is van een provinciaal natuurbeheerplan en mits de inrichting plaatsvindt conform een door burgemeester en wethouders goed te keuren inrichtingsplan.

5.8.2 *Afwegingskader*

Een in **5.8.1** genoemde wijziging kan slechts worden vastgesteld, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 6 Bedrijf

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Bedrijf**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. bedrijven in de categorieën 1 en 2 van de Bijlage 3 Staat van Bedrijfsactiviteiten;

b. op de volgende adressen ter plaatse van de aanduiding '**bedrijf**' mede voor de volgende bedrijfsactviteiten:

adres	*bedrijfsactiviteiten*
Achterbente 17, Dalen	aannemersbedrijf
Ballast 26a, Coevorden	transportbedrijf
Berkmeerweg, Dalerpeel	composteerinrichting
Brinkweg 5b, Zwinderen	brandweerkazerne
De Lichtenburg 2, Dalerveen	loonbedrijf en landbouwmechanisatie
De Lichtenburg 4, Dalerveen	loonbedrijf
Diphoorn 25, Diphoorn	meubelmakerij met toonzaal
Dwarsdijk 5, Dalerveen	aannemersbedrijf
tussen Emmerstraat en Meulenkampweg	opslag springstof seismologisch onderzoek
Euregioweg 3, Coevorden	kantoor
Katshaarweg 2, Coevorden	loonbedrijf
Klenkerweg 9, Oosterhesselen	kantoor en opslag natuurmonumenten
Krimweg 82, Coevorden	opslag materiaal en materieel tbv het waterschap, met uitzondering van zand of bagger
NAM z weg 5, Dalerveen	loonbedrijf
NAM z weg 19s, Dalerveen	opslag tbv landbouwmechanisatie
Nieuwe Dijk 2a, Coevorden	metaalbedrijf
Nooitgedacht 1, Aalden	loonbedrijf
Oostereind 33a, Erm	garagebedrijf
Oosterholt, Wachtum	opslag materiaal en materieel tbv de gemeente
Veldweg 7a, Nieuwlande	loonbedrijf
Verl. Hoogeveense Vaart 58, Zwinderen	aannemersbedrijf
Verl. Hoogeveense Vaart 62, Zwinderen	kleinschalig dienstverlenend bedrijf
Verl. Hoogeveense Vaart 76, Zwinderen	loonbedrijf
Verl. Hoogeveense Vaart 116, Geesbrug	landbouwmechanisatie
Vlieghuis Europaweg 30, Coevorden	loonbedrijf

Witte Menweg 4c, Geesbrug	aannemersbedrijf
Witte Menweg 12, Geesbrug	loonbedrijf
Witte Zand 27a, Oosterhesselen	loonbedrijf

c. een windturbine ter plaatse van de aanduiding **'windturbine'**;
d. de waterhuishouding, waaronder begrepen retentievoorzieningen zoals vijvers;
e. bestaande paardenbakken.

met daarbijbehorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;

met dien verstande dat:

1. Bevi-inrichtingen niet zijn toegestaan;
2. vuurwerkbedrijven niet zijn toegestaan;
3. Wgh-inrichtingen niet zijn toegestaan;
4. inrichtingen die zijn genoemd in bijlage C en D van het Besluit milieu-effectrapportage 1994 niet zijn toegestaan;
5. ter plaatse van de aanduiding **'opslag'** uitsluitend opslag is toegestaan.

6.2 Bouwregels

Op de voor **'Bedrijf'** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. per bestemmingsvlak mag niet meer dan 1 bedrijfswoning worden gebouwd, met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding **'bedrijfswoning uitgesloten'** geen bedrijfswoning is toegestaan en ter plaatse van de aanduiding **'maximum aantal wooneenheden'** het aantal bedrijfswoningen niet meer mag bedragen dan het aangegeven aantal;
b. een bouwwerk mag uitsluitend worden gebouwd met inachtneming van de in de tabel genoemde verplichte situering, maximale oppervlakte, maximale goothoogte en maximale bouwhoogte:

bouwwerk	*verplichte situering*	*maximale oppervlakte*	*max. goot-hoogte*	*max. bouw-hoogte*
gebouw niet zijnde de bedrijfswoning	- met inachtneming van het beginsel van bebouwingsconcentratie; - achter het woongedeelte	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen - met uitzondering van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken bij de bedrijfswoning - mag niet meer bedragen dan de bestaande oppervlakte waarbij voor het perceel Berkmeerweg Dalerpeel geldt dat de gezamenlijke oppervlakte niet meer dan 450 m^2 mag bedragen	3,5 m	8 m
bedrijfswoning	op de locatie van de huidige bedrijfswoning	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3,5 m	8 m

bijbehorend bouwwerk bij een bedrijfswoning	zie hierboven bij 'gebouw'	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3 m	6 m
bouwwerk, geen gebouw zijnde				3 m
windturbine	ter plaatse van de aanduiding **'windturbine'**			PM
bestaande paardenbakken voor hobbymatig gebruik	binnen het bestemmingsvlak			1,5 m

c. ter plaatse van de aanduiding **'specifieke bouwaanduiding uitgesloten - bebouwing'** zijn geen gebouwen toegestaan.

6.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

6.4 Afwijken van de bouwregels

6.4.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **6.2** en worden toegestaan dat:

a. de bedrijfswoning op een andere locatie binnen hetzelfde bestemmingsvlak wordt gebouwd, indien en voor zover de woning landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;
b. de bouwhoogte van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, maximaal 8 m bedraagt.

6.4.2 Afwegingskader

Een in **6.4.1** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

6.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt in ieder geval gerekend:

a. het niet aanleggen van erfbeplanting die conform een erfinrichtingsplan moet worden aangelegd;

b. het kappen van de erfbeplanting die is aangelegd volgens een erfinrichtingsplan of beplanting die de functie van afschermende beplanting en/of landschappelijke inpassing vervult;

c. het wijzigen of verplaatsen van houtsingels of andere landschappelijke inpassingselementen zonder een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan.

6.6 Afwijken van de gebruiksregels

6.6.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **6.1** en kunnen tevens bedrijven worden toegelaten die niet zijn genoemd in Bijlage 3 Staat van Bedrijfsactiviteiten of die volgens Bijlage 3 Staat van Bedrijfsactiviteiten van een hogere categorie zijn, voorzover het betrokken bedrijf naar aard en invloed op de omgeving geacht kan worden te behoren tot de reeds toegelaten categorie, met dien verstande dat Bevi-inrichtingen, vuurwerkbedrijven en Wgh-inrichtingen niet zijn toegestaan.

6.6.2 Afwegingskader

Een in **6.6.1** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de milieusituatie;

d. de verkeersveiligheid;

e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

6.7 Wijzigingsbevoegdheid

6.7.1 Wijziging

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en:

a. de bestemming **'Bedrijf'** wijzigen ten behoeve van de functies wonen, bedrijfsdoeleinden, recreatieve doeleinden of zorgdoeleinden, met inachtneming van de volgende voorwaarden:

   1. de toegestane functie/activiteiten zijn uitsluitend in combinatie met de woonfunctie toegestaan;
   2. de toegestane functie/activiteiten moeten binnen de (bestaande) gebouwen plaatsvinden;
   3. voor de toe te stane functie/activiteiten moet er voldoende parkeercapaciteit op het bijbehorende erf aanwezig zijn;
   4. de toe te stane functie/activiteiten mogen niet tot gevolg hebben dat een onevenredige toename van het aantal verkeersbewegingen plaatsvindt of dusdanig zwaar verkeer wordt aangetrokken waarop de bestaande (toeleidende) wegen niet zijn berekend;
   5. de nieuw functie/activiteiten mogen niet conflicteren met de provinciale kernkwaliteiten natuur, landschap, stilte, duisternis, aardkundig waardevol gebied, archeologie, cultuurhistorie en milieu- en leefomgevingskwaliteit;
   6. de toe te stane functie van bedrijfsdoeleinden is alleen bedoeld voor ambachtelijke en dienstverlenende bedrijven zoals omschreven in de categorieën 1 en 2 van de Bijlage 3 Staat van Bedrijfsactiviteiten of hiermee voor wat betreft het leefklimaat vergelijkbare bedrijven;

7. het onbebouwde erf mag niet voor de opslag van goederen en materialen en/of het stallen van voertuigen en machines ten behoeve van de nieuwe functie worden gebruikt;
8. nabijgelegen bedrijven mogen niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt of belemmerd op basis van de milieuaspecten bodem, geluid, stof, geur en hindercirkels;
9. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;

b. een Bevi-inrichting toestaan, indien en voor zover:
   1. de 10^{-6} contour voor het plaatsgebonden risico of - indien van toepassing - de afstand zoals bedoeld in artikel 5 lid 3 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen jo. artikel 2 lid 1 van de Regeling externe veiligheid inrichtingen, is gelegen binnen het bouwperceel van de Bevi-inrichting of op gronden met een verkeers- of waterbestemming;
   2. een verantwoording wordt gegeven van het groepsrisico in het invloedgebied van de Bevi-inrichting;
c. de opslag van meer dan 10.000 kg consumentenvuurwerk toestaan, mits de afstand tussen een vuurwerkopslag en (geprojecteerde) kwetsbare objecten niet meer bedraagt dan de veiligheidsafstand die in het Vuurwerkbesluit is voorgeschreven.

6.7.2 *Afwegingskader*

Een in **6.7.1** genoemde wijziging kan slechts worden vastgesteld indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 7 Bedrijf - Mijnbouw

(overleg 5-7-2012)

7.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Bedrijf - Mijnbouw**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het winnen, bewerken, opslaan en distribueren van aardgas of aardolie;

b. de waterhuishouding;

met daarbijbehorende:

- gebouwen, een bedrijfswoning daaronder niet begrepen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

7.2 Bouwregels

Op de voor '**Bedrijf - Mijnbouw**' aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van gebouwen mag niet meer bedragen dan 7 m;

b. de bouwhoogte van een bouwwerk, geen gebouw zijnde mag niet meer bedragen dan 20 m.

7.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de milieusituatie;

d. de verkeersveiligheid;

e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 8 Bedrijf - Nutsbedrijf

8.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Bedrijf - Nutsbedrijf'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de in de tabel genoemde activiteiten/installaties op de bestemmingsvlakken gelegen op de in tabel genoemde adressen:

adres	*activiteit*
Benterdijk 16, Dalen	waterpompstation
Drift 1, Dalen	rioolwaterzuivering
Zetelveenweg 5, Sleen	rioolwaterzuivering / werkplaats waterschap / opslag materiaal en materieel

b. de waterhuishouding;

c. nutsvoorzieningen;

d. de landschappelijke inpassing;

met daarbijbehorende:

- gebouwen, een bedrijfswoning daaronder niet begrepen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

8.2 Bouwregels

Op de voor **'Bedrijf - Nutsbedrijf'** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. bouwwerken mogen uitsluitend worden gebouwd met inachtneming van de in de tabel per bestemmingsvlak genoemde maximale oppervlakte en maximale bouwhoogte:

bestemmingsvlak op adres	*maximale bouwhoogte*
Benterdijk 16, Dalen	gebouwen: 10 m bouwwerken, geen gebouw zijnde: 8 m
Drift 1, Dalen	gebouwen: 12 m bouwwerken, geen gebouw zijnde: 8 m
Zetelveenweg 5, Sleen	gebouwen: 11 m bouwwerken, geen gebouw zijnde: 12 m

8.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de milieusituatie;

d. de verkeersveiligheid;

e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 9 Bedrijf - Nutsvoorziening

9.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Bedrijf - Nutsvoorziening**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. nutsvoorzieningen ten behoeve van het openbare netwerk;

b. de waterhuishouding;

met daarbijbehorende:

- gebouwen, een bedrijfswoning daaronder niet begrepen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

9.2 Bouwregels

Op de voor '**Bedrijf - Nutsvoorziening**' aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van gebouwen mag niet meer bedragen dan 8 m;

b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouw zijnde, mag niet meer bedragen dan 10 m.

9.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de milieusituatie;

d. de verkeersveiligheid;

e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 10 Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen

10.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de verkoop van motorbrandstoffen, waaronder lpg, met dien verstande dat:
   1. het lpg-vulpunt uitsluitend mag zijn gelegen ter plaatse van de aanduiding **'vulpunt lpg'**;
   2. een lpg-reservoir uitsluitend ondergronds mag zijn gelegen ter plaatse van de aanduiding **'specifieke vorm van bedrijf - reservoir lpg'**;
   3. lpg-afleverzuilen uitsluitend mogen zijn gelegen ter plaatse van de aanduiding **'specifieke vorm van bedrijf - afleverzuil lpg'**;
   4. de verkoop van lpg niet is toegestaan ter plaatse van de aanduiding **'verkooppunt motorbrandstoffen zonder lpg'**

b. detailhandel in weggebonden goederen;

met daarbij behorende:

- gebouwen, een bedrijfswoning daaronder niet begrepen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

10.2 Bouwregels

Op de tot **'Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen'** bestemde gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van gebouwen mag niet meer bedragen dan 4 m;

b. de bouwhoogte van overkappingen mag niet meer bedragen dan 6 m;

c. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouw zijnde, mag niet meer bedragen dan 10 m.

10.3 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen de aanduidingen **'vulpunt lpg'**, **'specifieke vorm van bedrijf - reservoir lpg'** en **'specifieke vorm van bedrijf - afleverzuil lpg'**:

a. verwijderen, indien en voor zover het lpg-vulpunt, het reservoir respectievelijk de afleverzuil feitelijk is verwijderd;

b. verplaatsen, indien en voor zover het bijbehorende lpg-vulpunt, het bijbehorende reservoir respectievelijk de bijbehorende afleverzuil feitelijk is of wordt verplaatst naar een locatie waarbij geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten in de veiligheidszone komen te liggen en waarbij het groepsrisico als bedoeld in artikel 13 van het Bevi niet toeneemt;

c. toevoegen, indien:
   1. de afstand zoals bedoeld in artikel 5 lid 3 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen jo. artikel 2 lid 1 van de Regeling externe veiligheid inrichtingen is gelegen binnen het bouwperceel van de Bevi-inrichting of op gronden met een verkeers- of waterbestemming;
   2. een verantwoording wordt gegeven van het groepsrisico in het invloedgebied van de Bevi-inrichting.

Artikel 11 Cultuur en ontspanning

11.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Cultuur en ontspanning'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de in de tabel genoemde functie op de bestemmingsvlakken gelegen op de in tabel genoemde adressen:

adres	*functie*
Burg. Legroweg 2, Zwinderen	seksinrichting
Kwekebosweg 1, De Kiel	seksinrichting
Schaapveensweg 16, Gees	galerie en beeldentuin
Verl. Hoogeveense Vaart 32, Oosterhesselen	sauna en beauty

met daarbijbehorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

11.2 Bouwregels

Op de voor **'Cultuur en ontspanning'** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. per bestemmingsvlak mag niet meer dan 1 bedrijfswoning worden gebouwd;

b. een bouwwerk mag uitsluitend worden gebouwd met inachtneming van de in de tabel genoemde verplichte situering, maximale oppervlakte, maximale goothoogte en maximale bouwhoogte:

bouwwerk	*verplichte situering*	*maximale oppervlakte*	*max. goot-hoogte*	*max. bouw-hoogte*
gebouw, niet zijnde de bedrijfswoning	- met inachtneming van het beginsel van bebouwings-concentratie; - achter het woongedeelte	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen met uitzondering van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouww-werken bij de bedrijfs-woning mag niet meer bedragen dan de bestaande oppervlakte	3,5 m	8 m
bedrijfswoning	op de locatie van de huidige bedrijfswoning	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouw-werken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3,5 m	8 m
bijbehorende bouwwerken bij een bedrijfswoning	zie hierboven bij 'gebouw'	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouw-werken mag niet meer	3 m	6 m

		bedragen dan 250 m^2		
bouwwerken, geen gebouw zijnde				3 m

11.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

11.4 Afwijken van de bouwregels

11.4.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **11.2** en worden toegestaan dat de bedrijfswoning op een andere locatie wordt gebouwd, indien en voor zover de woning landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

11.4.2 Afwegingskader

Een in **11.4.1** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 12 Horeca

12.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Horeca**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. horeca, met dien verstande dat horeca, categorie V niet is toegestaan;

met daarbijbehorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

12.2 Bouwregels

Op de voor '**Horeca**' aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. per bestemmingsvlak mag niet meer dan 1 bedrijfswoning worden gebouwd;

b. een bouwwerk mag uitsluitend worden gebouwd met inachtneming van de in de tabel genoemde verplichte situering, maximale oppervlakte, maximale goothoogte en maximale bouwhoogte:

bouwwerk	*verplichte situering*	*maximale oppervlakte*	*max. goot-hoogte*	*max. bouw-hoogte*
gebouw	met inachtneming van het beginsel van bebouwingsconcentratie	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen, met uitzondering van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken bij de bedrijfswoning, mag niet meer bedragen dan de bestaande oppervlakte	3,5 m	8 m
bedrijfswoning	op de locatie van de huidige bedrijfswoning	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3,5 m	8 m
bijbehorend bouwwerk bij een bedrijfswoning	zie bij 'gebouw'	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3 m	6 m
bouwwerken, geen gebouw zijnde				3 m

12.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de milieusituatie;

d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

12.4 Afwijken van de bouwregels

12.4.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **12.2** en worden toegestaan dat de bedrijfswoning op een andere locatie binnen hetzelfde bestemmingsvlak wordt gebouwd, indien en voor zover de woning landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

12.4.2 Afwegingskader

Een in **12.4.1** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 13 Maatschappelijk

13.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Maatschappelijk'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de volgende functies op de volgende adressen:

adres	*functie*
Brugstraat 22, Wezup	school
Ermerstraat 3, Holsloot	zorgboerderij
't Haantje 67, 't Haantje	zorgboerderij
nabij Klaassensweg 4, Coevorden	trainingslocatie mijnbouw
Odoornerweg 8, Noord-Sleen	school
Schoolstraat 16, Holsloot	dorpshuis
Verl. Hoogeveensevaart 81, Geesbrug	zorgboerderij
Weijerswold Europaweg 24, Coevorden	dierenpension
Woeste 2, Dalerpeel	dierenpension
Zetelveenweg 6, Sleen	dierenartsenpraktijk

b. landschappelijke inpassing;

c. de waterhuishouding;

met daarbijbehorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;

met dien verstande dat een bedrijfswoning uitsluitend is toegestaan ter plaatse van de aanduiding **'bedrijfswoning'**.

13.2 Bouwregels

Op de voor **'Maatschappelijk'** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor een gebouw gelden de volgende regels:

a. de goothoogte van een gebouw mag niet meer bedragen dan 3,5 m;

b. de bouwhoogte van een gebouw mag niet meer bedragen dan 8 m;

c. de goothoogte van een bijbehorend bouwwerk bij een bedrijfswoning mag niet meer bedragen dan 3 m;

d. de bouwhoogte van een bijbehorend bouwwerk bij een bedrijfswoning mag niet meer bedragen dan 6 m;

e. de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen, met uitzondering van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken bij de bedrijfswoning, mag niet meer bedragen dan de bestaande oppervlakte;

f. de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken bij de bedrijfswoning mag niet meer bedragen dan 250 m^2;

g. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouw zijnde, mag niet meer bedragen dan 3 m.

13.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

13.4 Afwijken van de gebruiksregels

13.4.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 13.1 ten behoeve van andere maatschappelijke voorzieningen.

13.4.2 Afwegingskader

Een in **13.4.1** genoemde vergunning kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 14 Maatschappelijk - Begraafplaats

14.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Maatschappelijk - Begraafplaats**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. een begraafplaats;
b. landschappelijke inpassing;
c. de waterhuishouding;

met daarbijbehorende:

d. gebouwen, een bedrijfswoning daaronder niet begrepen;
e. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
f. werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

14.2 Bouwregels

Op de voor '**Maatschappelijk - Begraafplaats**' aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor een bouwwerk gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van gebouwen mag niet meer bedragen dan 6 m;
b. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 3 m.

14.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 15 Natuur

15.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Natuur'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van de natuurlijke waarde, landschappelijke waarde en ecologische waarden;
b. bosbouw, uitsluitend ter plaatse van bestaande bosbouwlocaties;
c. extensief recreatief medegebruik en/of educatief medegebruik;
d. bestaande infrastructurele voorzieningen;
e. de waterhuishouding, waaronder begrepen een waterberging;
f. ter plaatse van de aanduiding **'kampeerterrein'** mede voor een natuurkampeerterrein, met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding **'kampeerterrein'** aan de Tilweg 74 te Gees mede een recreatiewoning is toegestaan;
g. ter plaatse van de aanduiding **'ijsbaan'** mede voor een ijsbaan;
h. ter plaatse van de aanduiding **'dagrecreatie'** voor dagrecreatie;

met daarbijbehorende;

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

15.2 Bouwregels

Op de voor 'Natuur' aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor een bouwwerk gelden de volgende regels:

a. gebouwen zijn uitsluitend toegestaan op de plaats van bestaande gebouwen tot de bestaande omvang;
b. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouw zijnde mag niet meer dan 3 m bedragen.

15.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

15.3.1 Verbod

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanleggen van voorzieningen ten behoeve van extensief recreatief medegebruik of educatief medegebruik;
b. het aanleggen, verharden of verzwaren van infrastructurele voorzieningen;
c. het aanbrengen van voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen het aanleggen van watergangen;
d. het aanleggen van kabels en leidingen ten behoeve van de drinkwatervoorziening, de riolering, de waterhuishouding, de energievoorziening en de datacommunicatie, voor zover toegestaan op grond van Artikel 36 Algemene gebruiksregels.

15.3.2 Uitzonderingen op verbod

Het in artikel **15.3.1** vervatte verbod is niet van toepassing op werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden:

a. die normale onderhouds- of exploitatiewerkzaamheden betreffen;
b. die reeds in uitvoering zijn danwel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;
c. waarvoor een vergunning is vereist krachtens de Natuurbeschermingswet;
d. die worden uitgevoerd krachtens een vastgesteld beheersplan.

15.3.3 *Strijd met de bestemming*

Uitvoering van de werken, geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden is in strijd met de bestemming, indien daardoor (direct of indirect) een onevenredige aantasting kan plaatsvinden van de natuurlijke waarde, landschappelijke waarde of ecologische waarden genoemd in 15.1 of van de waterhuishouding.

Artikel 16 Recreatie - Dagrecreatie

16.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Recreatie - Dagrecreatie**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. dagrecreatie;

b. landschappelijke inpassing;

met daarbijbehorende:

- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

16.2 Bouwregels

Op de voor '**Recreatie - Dagrecreatie** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken geldt dat de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouw zijnde, niet meer mag bedragen dan 3,5 m.

16.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de milieusituatie;

d. de verkeersveiligheid;

e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 17 Recreatie - Verblijfsrecreatie

17.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Recreatie - Verblijfsrecreatie**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. verblijfsrecreatie in een groepsaccommodatie en/of in kampeermiddelen op een kampeerterrein, waarbij voor het perceel Veenschapsweg 39a te Coevorden geldt dat tevens het stallen en verzorgen van paarden is toegestaan;

b. landschappelijke inpassing;

c. de waterhuishouding;

met daarbijbehorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

17.2 Bouwregels

Op de voor '**Recreatie - Verblijfsrecreatie**' aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor een bouwwerk gelden de volgende regels:

a. per bestemmingsvlak mag niet meer dan 1 bedrijfswoning worden gebouwd;

b. een bouwwerk mag uitsluitend worden gebouwd met inachneming van de in de tabel genoemde verplichte situering, maximale oppervlakte, maximale goothoogte en maximale bouwhoogte:

bouwwerk	*verplichte situering*	*maximale oppervlakte*	*max. goot-hoogte*	*max. bouw-hoogte*
gebouw	met inachtneming van het beginsel van bebouwingsconcentratie	gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen - met uitzondering van de bedrijfswoning, de bijbehorende bouwwerken bij de bedrijfswoning, en de verblijfsrecreatiegebouwen - mag niet meer bedragen dan de de bestaande oppervlakte, vermeerderd met 10%;	4,5 m	12 m
bedrijfswoning	op de plaats van de huidige bedrijfswoning	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3,5 m	8 m
bijbehorend bouwwerk bij een bedrijfswoning	zie hierboven bij 'gebouw'	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3 m	6 m
erf- en terrein-afscheidingen			-	2 m

bouwwerken, geen gebouw zijnde			-	8 m

17.3 **Nadere eisen**

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

17.4 **Specifieke gebruiksregels**

Tot een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt in ieder geval gerekend het gebruik van groepsaccommodatie en kampeermiddelen voor permanente bewoning.

Artikel 18 Sport

18.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Sport'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het uitoefenen van sportactiviteiten, met uitzondering van gemotoriseerde en gemechaniseerde sporten, sporten met dieren en zwembaden, met dien verstande dat:
   1. ter plaatse van de aanduiding **'motorcrossterrein'** trialsport is toegestaan;
   2. ter plaatse van de aanduiding **'zwembad'** een zwembad is toegestaan;
   3. aan de Oude Dalerveensestraat 30a een postduivenvereniging is toegestaan;

b. daaraan ondergeschikte en daarbijbehorende horeca, categorie II;

c. landschappelijke inpassing;

met daarbijbehorende:

- gebouwen, een bedrijfswoning daaronder niet begrepen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

18.2 Bouwregels

Op de voor **'Sport** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen mag niet meer bedragen dan de bestaande oppervlakte;

b. de goothoogte van gebouwen mag niet meer bedragen dan 3,5 m;

c. de bouwhoogte van gebouwen mag niet meer bedragen dan 12 m;

d. de bouwhoogte van licht- en vlaggenmasten mag niet meer bedragen dan 8 m;

e. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouw zijnde, mag niet meer bedragen dan 3,5 m.

18.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de milieusituatie;

d. de verkeersveiligheid;

e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

Artikel 19 Sport - Manege

19.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Sport - Manege**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. een manege, met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding:
   1. '**specifieke vorm van recreatie - groepsaccommodatie**' mede een groepsaccommodatie is toegestaan;
   2. '**specifieke vorm van recreatie - stacaravans**' mede stacaravans zijn toegestaan;
   3. '**verblijfsrecreatie**' mede toeristische standplaatsen voor kampeermiddelen zijn toegestaan;

b. bijbehorende en ondergeschikte detailhandel en bijbehorende en ondergeschikte horeca, categorie II, met dien verstande dat voor het bestemmingsvlak aan de Slenerweg 118, Schoonoord (manege Rijmaaran) geldt dat een restaurant is toegestaan met een gezamenlijke bedrijfsvloeroppervlakte van niet meer dan 650 m^2;

c. landschappelijke inpassing;

d. de waterhuishouding;

met daarbijbehorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

19.2 Bouwregels

Op de voor '**Sport - Manege**' aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor een bouwwerk gelden de volgende regels:

a. per bestemmingsvlak mag niet meer dan 1 bedrijfswoning worden gebouwd;

b. een bouwwerk mag uitsluitend worden gebouwd met inachneming van de in de tabel genoemde verplichte situering, maximale oppervlakte, maximale goothoogte en maximale bouwhoogte:

bouwwerk	*verplichte situering*	*maximale oppervlakte*	*max. goot-hoogte*	*max. bouw-hoogte*
gebouw, niet zijnde de bedrijfswoning	- met inachtneming van het beginsel van bebouwingsconcentratie; - achter het woongedeelte; - achter de aanduiding '**gevellijn**'	gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen - met uitzondering van de bedrijfswoning, de bijbehorende bouwwerken bij de bedrijfswoning, en de verblijfsrecreatiegebouwen - mag niet meer bedragen dan de de bestaande oppervlakte, vermeerderd met 25%;	4,5 m	12 m
verblijfs-recreatie-gebouwen	ter plaatse van de aanduiding '**verblijfsrecreatie**'	50 m^2	3,5 m	5 m
bedrijfswoning	op de plaats van de huidige	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de	3,5 m	8 m

	bedrijfswoning	bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2		
bijbehorend bouwwerk bij een bedrijfswoning	zie hierboven bij 'gebouw'	de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2	3 m	6 m
stacaravans	ter plaatse van de aanduiding **'specifieke vorm van recreatie -stacaravans'**	40 m^2	-	3,8 m
berging bij een stacaravan	ter plaatse van de aanduiding **'specifieke vorm van recreatie -stacaravans'**	6 m^2	-	3 m
erf- en terrein-afscheidingen			-	2 m
bouwwerken, geen gebouw zijnde			-	8 m

c. de minimale afstand tussen stacaravans, met inbegrip van bergingen, bedraagt niet minder dan 3 m;

d. bedrijfsgebouwen en de bedrijfswoning mogen uitsluitend worden gerealiseerd, indien zij landschappelijk worden ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

19.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de milieusituatie;

d. de verkeersveiligheid;

e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

19.4 Afwijken van de bouwregels

19.4.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **19.2** en worden toegestaan dat een grotere gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen wordt gerealiseerd, mits

a. de gezamenlijke oppervlakte van alle gebouwen niet meer bedraagt dan 5.000 m^2;

b. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

19.4.2 Afwegingskader

Een in **19.4.1** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de milieusituatie;

d. de verkeersveiligheid;

e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

19.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van stacaravans en kampeermiddelen voor permanente bewoning;

b. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een restaurant met een gezamenlijke bedrijfsvloeroppervlakte van meer dan 650 m^2.

Artikel 20 Verkeer

20.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Verkeer'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen, hoofdzakelijk gericht op de afwikkeling van het doorgaande verkeer;
b. al dan niet gelijkvloerse kruisingen met wegen, spoorwegen en water;
c. geluidwerende voorzieningen;
d. parkeervoorzieningen;
e. bermen, bermsloten en groenvoorzieningen;
f. de waterhuishouding;

met daarbijbehorende:

- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

20.2 Bouwregels

Op de voor **'Verkeer'** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken, geen gebouw zijnde geldt dat de bouwhoogte mag niet meer dan 8 m bedragen.

20.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt gerekend het inrichten van wegen met meer dan 2 x 1 rijstrook, met dien verstande dat bij de rijksweg A37 en bij de provinciale weg N34 ten behoeve van knooppunt Holsloot en ten noorden daarvan een inrichting van 2 x 2 rijstroken is toegestaan. Invoeg-, uitvoeg- en voorsorteerstroken worden niet beschouwd als rijstrook.

Artikel 21 Verkeer - Railverkeer

21.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Verkeer - Railverkeer**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. spoorwegvoorzieningen;
b. al dan niet gelijkvloerse kruisingen met wegen en water;
c. bermen, bermsloten en groenvoorzieningen;
d. de waterhuishouding;

met daarbijbehorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

21.2 Bouwregels

Op de voor '**Verkeer - Railverkeer**' aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken, geen gebouw zijnde, geldt dat de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 8 m.

Artikel 22 Water

22.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Water'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. waterberging;
b. waterhuishouding;
c. waterwegen met verkeer te water;
d. bruggen, dammen, duikers;

met daarbijbehorende:

- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

22.2 Bouwregels

Op de voor **'Water'** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken, geen gebouw zijnde, geldt dat de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 6 m.

Artikel 23 Wonen

23.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Wonen'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het wonen in een woonhuis;
b. de waterhuishouding, waaronder retentievoorzieningen zoals vijvers;
c. erfbeplanting c.q. landschappelijke inpassing;
d. bestaande paardenbakken;
e. hobbymatig agrarisch gebruik

met daarbijbehorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden.

23.2 Bouwregels

Op de voor **'Wonen'** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. per bestemmingsvlak mag niet meer dan één woonhuis worden gebouwd, met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding **'maximum aantal wooneenheden'** het aantal woonhuizen niet meer mag bedragen dan het aangegeven aantal, in welk geval ter plaatse van de aanduiding **'maximum aantal aaneen te bouwen wooneenheden'** het aantal aaneen te bouwen woonhuizen niet meer en niet minder mag bedragen dan het aangegeven aantal;
b. een woonhuis mag uitsluitend worden gebouwd op de locatie van het huidige woonhuis;
c. bijbehorende bouwwerken mogen uitsluitend worden gebouwd op een afstand van niet minder dan 3 m achter de voorgevel van het woonhuis en niet meer dan 25 m van de dichtstbijzijnde gevel van het hoofdgebouw;
d. de gezamenlijke oppervlakte van het woonhuis en de bijbehorend bouwwerken mag niet meer bedragen dan 250 m^2;
e. de goothoogte van het woonhuis mag niet meer bedragen dan 3,5 m;
f. de bouwhoogte van het woonhuis mag niet meer bedragen dan 8 m;
g. de goothoogte van bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 3 m;
h. de bouwhoogte van bijbehorende bouwwerken mag niet meer bedragen dan 6 m.
i. in afwijking van het bepaalde **onder d tot en met h** geldt ter plaatse van de aanduiding **'specifieke vorm van wonen - landhuis'** dat de bestaande maatvoering als maximum mag worden gehanteerd;
j. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde mag niet meer bedragen dan 3 m.

23.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;
b. de landschappelijke inpassing;
c. de milieusituatie;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

23.4 Afwijken van de bouwregels

23.4.1 *Afwijken*

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 23.2 en worden toegestaan dat:

a. het woonhuis op een andere locatie binnen hetzelfde bestemmingsvlak wordt gebouwd, indien en voor zover de woning landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken;

b. een bijbehorend bouwwerk wordt gebouwd op een kleinere afstand tot de voorgevel van het woonhuis dan 3 m of op een grotere afstand tot de dichtstbijzijnde gevel van het woonhuis, indien en voor zover de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

23.4.2 *Afwegingskader*

Een in **23.4.1** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. het straat- en bebouwingsbeeld, waaronder begrepen de architectonische en/of cultuurhistorische waarde van andere bebouwing;

b. de landschappelijke inpassing;

c. de milieusituatie;

d. de verkeersveiligheid;

e. de gebruiksmogelijkheden van nabijgelegen gronden.

23.5 Wijzigingsbevoegdheid

23.5.1 *Wijziging*

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de bestemming 'Wonen' wijzigen in de bestemming 'Agrarisch met waarden - Ontginningenlandschap' en daarbij een bouwvlak opnemen, al dan niet met de aanduiding '**paardenhouderij**', indien en voor zover:

a. de te wijzigen bestemming 'Wonen' grenst aan de bestemming 'Agrarisch met waarden - Ontginningenlandschap';

b. het perceel is gelegen ter plaatse van de aanduiding '**grootschalig landbouwgebied**';

c. de locatie een voormalige agrarische bedrijfslocatie betreft, waaronder wordt verstaan een locatie die in het vorige bestemmingsplan een agrarische bedrijfsbestemming had;

d. een bedrijfsplan is overgelegd waaruit blijkt dat sprake is van een duurzaam toekomstgericht agrarisch bedrijf;

e. de vestiging van een bedrijf op deze locatie milieutechnisch uitvoerbaar is;

f. de vestiging van een bedrijf op deze locatie uitvoerbaar is met het oog op beschermde flora en fauna;

g. het te vestigen agrarisch bedrijf geen intensieve veehouderij betreft;

h. van deze bevoegdheid in het hele plangebied niet meer dan 20 keer gebruik is gemaakt;

i. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd erfinrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

Artikel 24 Leiding - Gas

24.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Leiding - Gas'** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a. de aanleg en instandhouding van een ondergrondse hogedruk gastransportleiding ter plaatse van en aansluitend aan de aanduiding **'hartlijn leiding -gas'**;

b. belemmeringenstrook;

met daarbijbehorende:

- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden,

waarbij geldt dat deze bestemming ten opzichte van:

1. de bestemmingen **'Waarde - Archeologie 1'**, **'Waarde - Archeologie 2'**, **'Waarde - Archeologie 3'**, **'Waarde - Archeologie 4'** en **'Waarde - Archeologische verwachtingswaarde'** van ondergeschikte betekenis is;
2. andere daar voorkomende bestemmingen van primaire betekenis is.

24.2 Bouwregels

Er mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van deze (dubbel)bestemming worden gebouwd.

24.3 Afwijken van de bouwregels

24.3.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig een andere daar voorkomende bestemming, indien en voor zover:

a. de veiligheid met betrekking tot de in de belemmeringenstrook gelegen buisleiding niet wordt geschaad;

b. geen kwetsbaar object wordt toegelaten.

24.3.2 Advies

Alvorens te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning wint het bevoegd gezag advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of met het bouwwerk de veiligheid met betrekking tot de in de belemmeringenstrook gelegen buisleiding kan worden geschaad.

24.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

24.4.1 Omgevingsvergunning

Het is verboden om zonder omgevingsvergunning werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren die van invloed kunnen zijn op de integriteit en werking van de buisleiding.

24.4.2 Uitzondering op het verbod

Het in **24.4.1** vervatte verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden die:

a. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan of mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning;

b. normale onderhouds- of exploitatiewerkzaamheden ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;

c. graafwerkzaamheden betreffen als bedoeld in de Wet Informatie Uitwisseling Ondergrondse Netwerken.

24.4.3 *Advies*

Alvorens te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning wint het bevoegd gezag advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of door de voorgenomen werken en/of werkzaamheden de belangen van de leiding niet onevenredig worden geschaad en welke voorwaarden gesteld dienen te worden om eventuele schade te voorkomen.

24.4.4 *Strijd met de bestemming*

Uitvoering van de werken, geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden is in strijd met de bestemming, indien daardoor (direct of indirect) de integriteit en werking van de buisleiding worden geschaad.

Artikel 25 Leiding - Hoogspanning

25.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Leiding - Hoogspanning**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a. een deels bovengrondse en deels ondergrondse hoogspanningsleiding ter plaatse van en aansluitend aan de aanduiding '**hartlijn leiding - hoogspanning**';

b. veiligheidszones;

met daarbijbehorende:

- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden,

waarbij geldt dat deze bestemming ten opzichte van:

1. de bestemmingen '**Leiding - Gas**', '**Waarde - Archeologie 1**', '**Waarde - Archeologie 2**', '**Waarde - Archeologie 3**', '**Waarde - Archeologie 4**' en '**Waarde - Archeologische verwachtingswaarde**' van ondergeschikte betekenis is;
2. de overige daar voorkomende bestemmingen van primaire betekenis is.

25.2 Bouwregels

Er mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van deze (dubbel)bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken, geen gebouw zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van hoogspanningsmasten mag niet meer bedragen dan 40 m;

b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 3 m.

25.3 Afwijken van de bouwregels

25.3.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig een andere daar voorkomende bestemming, indien en voor zover de veiligheid met betrekking tot de hoogspanningsleiding niet wordt geschaad.

25.3.2 Advies

Alvorens te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning wint het bevoegd gezag advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of met het bouwwerk de veiligheid met betrekking tot de hoogspanningsleiding kan worden geschaad.

25.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

25.4.1 Verbod

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanbrengen van oppervlakteverhardingen;

b. het indrijven van voorwerpen in de bodem;

c. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;

d. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere watergangen;

e. het permanent opslaan van goederen.

25.4.2 *Uitzondering op verbod*

Het in **25.4.1** genoemde verbod is niet van toepassing op werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden die:

a. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan of mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning;
b. normale onderhouds- of exploitatiewerkzaamheden ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
c. graafwerkzaamheden betreffen als bedoeld in de Wet Informatie Uitwisseling Ondergrondse Netwerken.

25.4.3 *Advies*

Alvorens te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning wint het bevoegd gezag advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of door de voorgenomen werken en/of werkzaamheden de belangen van de leiding niet onevenredig worden geschaad en welke voorwaarden gesteld dienen te worden om eventuele schade te voorkomen.

25.4.4 *Strijd met bestemming*

Uitvoering van de werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden is in strijd met de bestemming, indien daardoor (direct of indirect) een onevenredige aantasting kan plaatsvinden van de belangen en de veiligheid van de hoogspanningsleiding en van de bijbehorende belemmeringenstrook.

Artikel 26 Leiding - Hoogspanningsverbinding

26.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Leiding - Hoogspanningsverbinding'** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor :

a. de aanleg en instandhouding van een bovengrondse hoogspanningsverbinding ter plaatse van en aansluitend aan de aanduiding **'hartlijn leiding - hoogspanningsverbinding'**;

b. een belemmeringenstrook;

met daarbijbehorende:

- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden,

waarbij geldt dat deze bestemming ten opzichte van:

1. de bestemming **'Leiding - Gas'**, **'Leiding - Hoogspanning'**, **'Waarde - Archeologie 1'**, **'Waarde - Archeologie 2'**, **'Waarde - Archeologie 3'**, **'Waarde - Archeologie 4'** en **'Waarde - Archeologische verwachtingswaarde'** van ondergeschikte betekenis is;
2. andere daar voorkomende bestemmingen van primaire betekenis is.

26.2 Bouwregels

Er mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van deze (dubbel) bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken, geen gebouw zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van een hoogspanningsmast mag niet meer bedragen dan 60 m;

b. de bouwhoogte van overige bouwwerken mag niet meer bedragen dan 3,5 m.

26.3 Afwijken van de bouwregels

26.3.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig een andere daar voorkomende bestemming, indien en voor zover de veiligheid met betrekking tot de hoogspanningsverbinding niet wordt geschaad.

26.3.2 Advies

Alvorens te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning wint het bevoegd gezag advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of met het bouwwerk de veiligheid met betrekking tot de hoogspanningsverbinding kan worden geschaad.

26.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

26.4.1 Verbod

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanbrengen van oppervlakteverhardingen;

b. het indrijven van voorwerpen in de bodem;

c. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;

d. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere watergangen;

e. het permanent opslaan van goederen.

26.4.2 *Uitzondering op verbod*

Het in **26.4.1** genoemde verbod is niet van toepassing op werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden die:

a. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan of mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning;

b. normale onderhouds- of exploitatiewerkzaamheden ten aanzien van de hoogspanningsverbinding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen.

26.4.3 *Advies*

Alvorens te beslissen over een aanvraag voor een vergunning horen burgemeester en wethouders de betreffende leidingbeheerder(s).

26.4.4 *Strijd met bestemming*

Uitvoering van de werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden is in strijd met de bestemming, indien daardoor (direct of indirect) een onevenredige aantasting kan plaatsvinden van de belangen en de veiligheid van de hoogspanningsverbinding en van de bijbehorende belemmeringenstrook.

Artikel 27 Leiding - Olie

27.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Leiding - Olie'** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, instandhouding en bescherming van bovengrondse transportleidingen ten behoeve van het transport van stoom, olie en gas;

met daarbijbehorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden,

waarbij geldt dat deze bestemming ten opzichte van:

1. de bestemmingen **'Leiding - Gas'**, **'Leiding - Hoogspanning'**, **'Leiding - Hoogspanningsverbinding'**, **'Waarde - Archeologie 1'**, **'Waarde - Archeologie 2'**, **'Waarde - Archeologie 3'**, **'Waarde - Archeologie 4'** en **'Waarde - Archeologische verwachtingswaarde'** van ondergeschikte betekenis is;
2. andere daar voorkomende bestemmingen van primaire betekenis is.

27.2 Bouwregels

Er mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van deze (dubbel)bestemming worden gebouwd. Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a. voor gebouwen geldt dat de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 5 m en de oppervlakte niet meer dan 20 m^2;

b. voor bouwwerken, geen gebouw zijnde, geldt dat de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 3 m.

27.3 Afwijken van de bouwregels

27.3.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig een andere daar voorkomende bestemming, indien en voor zover de belangen van de leidingbeheerder niet onevenredig worden geschaad.

27.3.2 Advies

Alvorens te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning wint het bevoegd gezag advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of met het bouwwerk de belangen van de leidingbeheerder niet onevenredig worden geschaad.

27.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

27.4.1 Verbod

Het is verboden om zonder omgevingsvergunning werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren die van invloed kunnen zijn op de integriteit en werking van de olieleiding.

27.4.2 Uitzondering op verbod

Het in **27.4.1** genoemde verbod is niet van toepassing op werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden die:

a. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan of mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning;

b. normale onderhouds- of exploitatiewerkzaamheden ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;

c. graafwerkzaamheden betreffen als bedoeld in de Wet Informatie Uitwisseling Ondergrondse Netwerken.

27.4.3 *Advies*

Alvorens te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning wint het bevoegd gezag advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of door de voorgenomen werken en/of werkzaamheden de belangen van de leidingbeheerder niet onevenredig worden geschaad en welke voorwaarden gesteld dienen te worden om eventuele schade te voorkomen.

27.4.4 *Strijd met bestemming*

Uitvoering van de werken, geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden is in strijd met de bestemming, indien daardoor (direct of indirect) de integriteit en werking van de olieleiding worden geschaad.

Artikel 28 Waarde - Archeologie 1

28.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Waarde - Archeologie 1**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van beschermde archeologische monumenten, waarbij geldt dat deze bestemming ten opzichte van andere daar voorkomende bestemmingen van primaire betekenis is.

Artikel 29 Waarde - Archeologie 2

29.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Waarde - Archeologie 2**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden in natuurgebieden, waarbij geldt dat deze bestemming ten opzichte van andere daar voorkomende bestemmingen van primaire betekenis is.

29.2 Bouwregels

Op de voor '**Waarde - Archeologie 2**' aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd, mits de aanvrager een bureau-onderzoeksrapport heeft overgelegd van een daartoe bevoegd archeologisch bureau dat werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie en burgemeester en wethouders van oordeel zijn dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.

29.3 Afwijken van de bouwregels

29.3.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **29.2** en kan worden toegestaan dat bouwwerken ten dienste van en conform een andere daar voorkomende bestemming worden gebouwd, mits de aanvrager een onderzoeksrapport heeft overgelegd van een daartoe bevoegd archeologisch bureau dat werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

29.3.2 Afwegingskader

Een in **29.3.1** genoemde vergunning wordt slechts verleend, indien daartegen uit hoofde van de bescherming van de archeologische waarde geen bezwaar bestaat. Indien uit het in **29.3.1** genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het toestaan van de afwijking zullen worden verstoord, kunnen aan de omgevingsvergunning voor het bouwen een of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden:

a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de activiteit die tot de bodemverstoring leidt, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan bij de vergunning te stellen kwalificaties.

29.3.3 Overleg provinciaal archeoloog

Alvorens over de omgevingsvergunning te beslissen, voeren burgemeester en wethouders overleg met de provinciaal archeoloog, indien sprake is van een gebied van provinciaal belang, zoals op Bijlage 4 Archeologische beleidskaart aangegeven bij Provinciaal Belang Archeologie.

29.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

29.4.1 *Verbod*

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

a. grondbewerkingen;

b. het afgraven, ophogen, vergraven, egaliseren, kilveren van grond;

c. het aanplanten van bomen of een houtig gewas;

d. het aanbrengen van drainage.

29.4.2 *Uitzondering op verbod*

Het in **29.4.1** vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden:

a. in het kader van archeologisch onderzoek en opgravingen, mits verricht door een ter zake deskundige op basis van een door burgemeester en wethouders goedgekeurd programma van eisen;

b. die het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;

   hiertoe behoren niet: egaliseren van natuurlijk reliëf, ontginnen, aanleggen of vergraven van sloten, het aanleggen of rooien van bos waarbij stobben worden verwijderd, verschralen;

c. die reeds in uitvoering zijn danwel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;

d. waarvoor een vergunning is vereist krachtens de Ontgrondingswet;

e. die de archeologische waarde niet onevenredig aantasten, hetgeen is gebleken uit een door aanvrager overgelegd, door burgemeester en wethouders goedgekeurd bureau-onderzoeksrapport van een daartoe bevoegd archeologisch bureau dat werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie en burgemeester en wethouders van oordeel zijn dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.

29.4.3 *Overleg provinciaal archeoloog*

Alvorens over de omgevingsvergunning te beslissen, voeren burgemeester en wethouders overleg met de provinciaal archeoloog, indien sprake is van een gebied van provinciaal belang, zoals op Bijlage 4 Archeologische beleidskaart aangegeven bij Provinciaal Belang Archeologie.

29.4.4 *Strijd met de bestemming*

Uitvoering van de werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden is in strijd met de bestemming, indien daardoor (direct of indirect) een onevenredige aantasting kan plaatsvinden van het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

29.5 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de bestemming '**Waarde - Archeologie 2**' verwijderen indien de geconstateerde aanwezigheid of afwezigheid van archeologische waarden, in voorkomend geval na beëindiging van opgravingen, daartoe aanleiding geeft.

Artikel 30 Waarde - Archeologie 3

30.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Waarde - Archeologie 3'** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden, zoals deze blijken uit de aanwezigheid van voorden, zandkopjes, veentjes (dobbes, pingo's, uitblazingskommen, depressies) en celtic fields, waarbij geldt dat deze bestemming ten opzichte van andere daar voorkomende bestemmingen van primaire betekenis is.

30.2 Bouwregels

Op de voor **'Waarde - Archeologie 3'** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd, mits de aanvrager een bureau-onderzoeksrapport heeft overgelegd van een daartoe bevoegd archeologisch bureau dat werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie en burgemeester en wethouders van oordeel zijn dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.

30.3 Afwijken van de bouwregels

30.3.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **30.2** en kan worden toegestaan dat bouwwerken ten dienste van en conform een andere daar voorkomende bestemming worden gebouwd, mits de aanvrager een onderzoeksrapport heeft overgelegd van een daartoe bevoegd archeologisch bureau dat werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

30.3.2 Afwegingskader

Een in **30.3.1** genoemde vergunning wordt slechts verleend, indien daartegen uit hoofde van de bescherming van de archeologische waarde geen bezwaar bestaat. Indien uit het in **30.3.1** genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het toestaan van de afwijking zullen worden verstoord, kunnen aan de omgevingsvergunning voor het bouwen een of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden:

a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de activiteit die tot de bodemverstoring leidt, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan bij de vergunning te stellen kwalificaties.

30.3.3 Overleg provinciaal archeoloog

Alvorens over de omgevingsvergunning te beslissen, voeren burgemeester en wethouders overleg met de provinciaal archeoloog, indien sprake is van een gebied van provinciaal belang, zoals op Bijlage 4 Archeologische beleidskaart aangegeven bij Provinciaal Belang Archeologie.

30.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

30.4.1 Verbod

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

a. het aanplanten van bomen of een houtig gewas, voor zover het gaat om planten waarvan zeker is dat bij de oogst van de plant, dan wel het verwijderen van de gehele plant, de bodem dieper dan 0,3 m zal worden geroerd;

b. het aanbrengen van drainage, diepploegen en mengwoelen dieper dan 0,3 m beneden maaiveld, afgraven dieper dan 0,3 m beneden maaiveld, egaliseren van natuurlijk reliëf, ontginnen en het aanleggen of vergraven van veldsloten.

30.4.2 Uitzondering op verbod

Het in **30.4.1** vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden:

a. in het kader van archeologisch onderzoek en opgravingen, mits verricht door een ter zake deskundige op basis van een door burgemeester en wethouders goedgekeurd programma van eisen;

b. die het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;

hiertoe behoren: grondbewerkingen tot een diepte van 0,3 m onder maaiveld en niet-bodemkerende werkzaamheden ten behoeve van het oplossen van een verdichte bodemstructuur (woelen) tot maximaal 0,1 m onder de bouwvoor;

hiertoe behoren niet: diepploegen en mengwoelen dieper dan 0,3 m, afgraven dieper dan 0,3 m, egaliseren van natuurlijk reliëf, ontginnen, aanleggen of vergraven van sloten en het aanleggen of rooien van bos of boomgaard, waarbij stobben worden verwijderd;

c. die reeds in uitvoering zijn danwel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;

d. waarvoor een vergunning is vereist krachtens de Ontgrondingswet;

e. die de archeologische waarde niet onevenredig aantasten, hetgeen is gebleken uit een door aanvrager overgelegd, door burgemeester en wethouders goedgekeurd bureau-onderzoeksrapport van een daartoe bevoegd archeologisch bureau dat werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie en burgemeester en wethouders van oordeel zijn dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.

30.4.3 Overleg provinciaal archeoloog

Alvorens over de omgevingsvergunning te beslissen, voeren burgemeester en wethouders overleg met de provinciaal archeoloog, indien sprake is van een gebied van provinciaal belang, zoals op Bijlage 4 Archeologische beleidskaart aangegeven bij Provinciaal Belang Archeologie.

30.4.4 Strijd met de bestemming

Uitvoering van de werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden is in strijd met de bestemming, indien daardoor (direct of indirect) een onevenredige aantasting kan plaatsvinden van het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

30.5 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de bestemming **'Waarde - Archeologie 3'** verwijderen indien de geconstateerde aanwezigheid of afwezigheid van archeologische waarden, in voorkomend geval na beëindiging van opgravingen, daartoe aanleiding geeft.

Artikel 31 Waarde - Archeologie 4

31.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Waarde - Archeologie 4**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden, zoals deze blijken uit de aanwezigheid van historische kernen, waarbij geldt dat deze bestemming ten opzichte van andere daar voorkomende bestemmingen van primaire betekenis is.

31.2 Bouwregels

Op de voor '**Waarde - Archeologie 4**' aangewezen gronden mogen uitsluitend worden gebouwd:

a. bouwwerken met een oppervlakte van minder dan 100 m^2;

b. bouwwerken met een oppervlakte van meer dan 100 m^2 en een diepte van meer dan 0,3 m, mits de aanvrager een bureau-onderzoeksrapport heeft overgelegd van een daartoe bevoegd archeologisch bureau dat werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie en burgemeester en wethouders van oordeel zijn dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.

31.3 Afwijken van de bouwregels

31.3.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **31.2** en kan worden toegestaan dat bouwwerken ten dienste van en conform een andere daar voorkomende bestemming worden gebouwd met een oppervlakte van meer dan 100 m^2 en een diepte van meer dan 0,3 m, mits de aanvrager een onderzoeksrapport heeft overgelegd van een daartoe bevoegd archeologisch bureau dat werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

31.3.2 Afwegingskader

Een in **31.3.1** genoemde vergunning wordt slechts verleend, indien daartegen uit hoofde van de bescherming van de archeologische waarde geen bezwaar bestaat. Indien uit het in **31.3.1** genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het toestaan van de afwijking zullen worden verstoord, kunnen aan de omgevingsvergunning voor het bouwen een of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden:

a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;

b. de verplichting tot het doen van opgravingen;

c. de verplichting de activiteit die tot de bodemverstoring leidt, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan bij de vergunning te stellen kwalificaties.

31.3.3 Overleg provinciaal archeoloog

Alvorens over de omgevingsvergunning te beslissen, voeren burgemeester en wethouders overleg met de provinciaal archeoloog, indien sprake is van een gebied van provinciaal belang, zoals op Bijlage 4 Archeologische beleidskaart aangegeven bij Provinciaal Belang Archeologie.

31.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

31.4.1 Verbod

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

a. grondbewerkingen met een oppervlakte van meer dan 100 m^2 of een diepte van meer dan 0,3 m;

b. het afgraven, ophogen, vergraven, egaliseren, kilveren van grond;

c. het aanplanten van bomen of een houtig gewas voor zover het gaat om planten waar bij de oogst van de plant, dan wel het verwijderen van de gehele plant, de bodem dieper dan 0,3 m zal worden geroerd;

d. het aanbrengen van drainage in gronden met de bestemming '**Agrarisch met waarden - Essenlandschap**'.

31.4.2 Uitzondering op verbod

Het in **31.4.1** vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden:

a. in het kader van archeologisch onderzoek en opgravingen, mits verricht door een ter zake deskundige op basis van een door burgemeester en wethouders goedgekeurd programma van eisen;

b. die het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;

hiertoe behoren bij landbouwkundig gebruik: grondbewerkingen tot een diepte van 0,3 m onder maaiveld; niet-bodemkerende werkzaamheden ten behoeve van het oplossen van een verdichte bodemstructuur (woelen) tot maximaal 0,1 m onder de bouwvoor en het aanbrengen van drainage, met uitzondering van het aanbrengen van drainage in gronden met de bestemming '**Agrarisch met waarden - Essenlandschap**';

hiertoe behoren niet: diepploegen en mengwoelen dieper dan 0,3 m beneden maaiveld, afvrager dieper dan 0,3 m beneden maaiveld, egaliseren van natuurlijk reliëf, ontginnen, aanleggen of vergraven van sloten en het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;

c. die reeds in uitvoering zijn danwel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;

d. waarvoor een vergunning is vereist krachtens de Ontgrondingswet;

e. die de archeologische waarde niet onevenredig aantasten, hetgeen is gebleken uit een door aanvrager overgelegd, door burgemeester en wethouders goedgekeurd bureau-onderzoeksrapport van een daartoe bevoegd archeologisch bureau dat werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie en burgemeester en wethouders van oordeel zijn dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.

31.4.3 Overleg provinciaal archeoloog

Alvorens over de omgevingsvergunning te beslissen, voeren burgemeester en wethouders overleg met de provinciaal archeoloog, indien sprake is van een gebied van provinciaal belang, zoals op Bijlage 4 Archeologische beleidskaart aangegeven bij Provinciaal Belang Archeologie.

31.4.4 Strijd met de bestemming

Uitvoering van de werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden is in strijd met de bestemming, indien daardoor (direct of indirect) een onevenredige aantasting kan plaatsvinden van het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

31.5 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de bestemming '**Waarde - Archeologie 4**' verwijderen indien de geconstateerde aanwezigheid of afwezigheid van archeologische waarden, in voorkomend geval na beëindiging van opgravingen, daartoe aanleiding geeft.

Artikel 32 Waarde - Archeologische verwachtingswaarde

32.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Waarde - Archeologische verwachtingswaarde'** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de (verwachte) archeologische waarden, waarbij geldt dat deze bestemming ten opzichte van andere daar voorkomende bestemmingen van primaire betekenis is.

32.2 Bouwregels

Op de voor **'Waarde - Archeologische verwachtingswaarde'** aangewezen gronden mogen uitsluitend worden gebouwd:

a. bouwwerken met een oppervlakte van minder dan 500 m^2;

b. bouwwerken met een oppervlakte van meer dan 500 m^2 en een diepte van meer dan 0,3 m, mits de aanvrager een bureau-onderzoeksrapport heeft overgelegd van een daartoe bevoegd archeologisch bureau dat werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie en burgemeester en wethouders van oordeel zijn dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.

32.3 Afwijken van de bouwregels

32.3.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **32.2** en kan worden toegestaan dat bouwwerken ten dienste van en conform een andere daar voorkomende bestemming worden gebouwd met een oppervlakte van meer dan 500 m^2 en een diepte van meer dan 0,3 m, mits de aanvrager een onderzoeksrapport heeft overgelegd van een daartoe bevoegd archeologisch bureau dat werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

32.3.2 Afwegingskader

Een in **32.3.1** genoemde vergunning wordt slechts verleend, indien daartegen uit hoofde van de bescherming van de archeologische waarde geen bezwaar bestaat. Indien uit het in **32.3.1** genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het toestaan van de afwijking zullen worden verstoord, kunnen aan de omgevingsvergunning voor het bouwen een of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden:

a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;

b. de verplichting tot het doen van opgravingen;

c. de verplichting de activiteit die tot de bodemverstoring leidt, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan bij de vergunning te stellen kwalificaties.

32.3.3 Overleg provinciaal archeoloog

Alvorens over de omgevingsvergunning te beslissen, voeren burgemeester en wethouders overleg met de provinciaal archeoloog, indien sprake is van een gebied van provinciaal belang, zoals op Bijlage 4 Archeologische beleidskaart aangegeven bij Provinciaal Belang Archeologie.

32.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

32.4.1 Verbod

Het is verboden om zonder een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

a. grondbewerkingen met een oppervlakte van meer dan 500 m^2 en een diepte van meer dan 0,3 m;

b. het afgraven, ophogen, vergraven, egaliseren, kilveren van grond;

c. het aanplanten van bomen of een houtig gewas voor zover het gaat om planten waar bij de oogst van de plant, dan wel het verwijderen van de gehele plant, de bodem dieper dan 0,3 m zal worden geroerd;

d. het aanbrengen van drainage in gronden met de bestemming **'Agrarisch met waarden - Essenlandschap'**.

32.4.2 Uitzondering op verbod

Het in **32.4.1** vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden:

a. in het kader van archeologisch onderzoek en opgravingen, mits verricht door een ter zake deskundige op basis van een door burgemeester en wethouders goedgekeurd programma van eisen;

b. die het normale onderhoud en/of gebruik betreffen;

hiertoe behoren bij landbouwkundig gebruik: grondbewerkingen tot een diepte van 0,3 m onder maaiveld; niet-bodemkerende werkzaamheden ten behoeve van het oplossen van een verdichte bodemstructuur (woelen) tot maximaal 0,1 m onder de bouwvoor en het aanbrengen van drainage, met uitzondering van het aanbrengen van drainage in gronden met de bestemming **'Agrarisch met waarden - Essenlandschap'**;

hiertoe behoren niet: diepploegen en mengwoelen dieper dan 0,3 m beneden maaiveld, afvrager dieper dan 0,3 m beneden maaiveld, egaliseren van natuurlijk reliëf, ontginnen, aanleggen of vergraven van sloten en het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;

c. die reeds in uitvoering zijn danwel krachtens een verleende vergunning reeds mogen worden uitgevoerd op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;

d. waarvoor een vergunning is vereist krachtens de Ontgrondingswet;

e. die de archeologische waarde niet onevenredig aantasten, hetgeen is gebleken uit een door aanvrager overgelegd, door burgemeester en wethouders goedgekeurd bureau-onderzoeksrapport van een daartoe bevoegd archeologisch bureau dat werkt volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie en burgemeester en wethouders van oordeel zijn dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.

32.4.3 Overleg provinciaal archeoloog

Alvorens over de omgevingsvergunning te beslissen, voeren burgemeester en wethouders overleg met de provinciaal archeoloog, indien sprake is van een gebied van provinciaal belang, zoals op Bijlage 4 Archeologische beleidskaart aangegeven bij Provinciaal Belang Archeologie.

32.4.4 Strijd met de bestemming

Uitvoering van de werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden is in strijd met de bestemming, indien daardoor (direct of indirect) een onevenredige aantasting kan plaatsvinden van het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

32.5 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de bestemming '**Waarde - Archeologische verwachtingswaarde**' verwijderen indien de geconstateerde aanwezigheid of afwezigheid van archeologische waarden, in voorkomend geval na beëindiging van opgravingen, daartoe aanleiding geeft.

Artikel 33 Waterstaat - Waterbergingsgebied

33.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Waterstaat - Waterbergingsgebied'** aangewezen gronden zijn, behalve de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a. de waterberging;

b. de waterhuishouding,

waarbij geldt dat deze bestemming ten opzichte van andere daar voorkomende bestemmingen van ondergeschikte betekenis is.

33.2 Bouwregels

Op de voor **'Waterstaat - Waterbergingsgebied'** aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

33.2.1 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde geldt de volgende regel:

a. de bouwhoogte mag niet meer dan 3 m bedragen.

33.3 Afwijken van de bouwregels

33.3.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in:

a. **33.2** en kan worden toegestaan dat wordt gebouwd ten dienste van de basisbestemming;

b. **33.2.1** en kan worden toegestaan dat de bouwhoogte niet meer dan 6 m mag bedragen.

33.3.2 Afwegingskader

Een in **33.3.1** genoemde afwijking kan slechts worden toegestaan:

a. indien het belang van het bergen en vasthouden van water zich daartegen niet verzet;

b. nadat de waterstaatsbeheerder is gehoord.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 34 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 35 Algemene bouwregels

35.1 Parkeerruimte

Voor het bouwen van gebouwen geldt dat per gebouw moet worden voorzien in voldoende parkeergelegenheid.

35.2 Bestaande maten

In afwijking van de in de regels vermelde:

a. maximale maatvoering geldt dat indien een grotere maatvoering aanwezig is op het tijdstip van terinzagelegging van het ontwerpplan, deze grotere maatvoering als maximum mag worden gehanteerd voor dat gebouw en voor uitbreidingen van dat gebouw, met dien verstande dat deze bepaling niet geldt voor oppervlaktes, maar wel voor de gezamenlijke maximale oppervlakte van gebouwen niet zijnde de bedrijfswoning, voeropslagvoorzieningen en mestopslagvoorzieningen als bedoeld in **3.2.1 onder a, 4.2.1 onder a en 5.2.1 onder a**;

b. minimale maatvoering geldt dat indien een kleinere maatvoering aanwezig is op het tijdstip van terinzagelegging van het ontwerpplan, deze kleinere maatvoering als minimum mag worden gehanteerd voor dat gebouw en voor uitbreidingen van dat gebouw.

35.3 Ondergronds bouwen

Voor het bouwen van ondergrondse bouwwerken gelden de volgende regels:

a. ondergrondse bouwlagen zijn uitsluitend toegestaan onder gebouwen;

b. ondergrondse bouwlagen zijn niet toegestaan onder stallen, waarbij mestputten niet als bouwlaag worden beschouwd.

Artikel 36 Algemene gebruiksregels

36.1 Strijdig gebruik

Onder een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt begrepen:

a. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van vrij kamperen, kleinschalig kamperen of een andere vorm van kleinschalige verblijfsrecreatie, met uitzondering van bestaande kampeerterreinen, waar kleinschalig kamperen tot 25 kampeermiddelen is toegestaan;

b. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een bed and breakfastvoorziening;

c. het gebruik van de gronden en/of gebouwen voor een seksinrichting;

d. het gebruik van de gronden voor de opslag van aan het oorspronkelijke verkeer onttrokken voer-, vaar- of vliegtuigen;

e. het gebruik van de gronden voor opslag van schroot, afbraak- en bouwmaterialen, grond, bodemspecie en puin en voor het storten van vuil;

f. het gebruik van woonhuizen voor meer dan één woning;

g. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning

h. het gebruik van gebouwen, anders dan woonhuizen, voor bewoning;

i. het gebruik van gronden voor een paardrijbak, met uitzondering van gronden met de aanduiding **'paardenhouderij'** en met uitzondering van gronden met de bestemming **'Sport - Manege'**.

36.2 Toegestaan gebruik

Onder een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt niet verstaan:

a. het gebruik van een (bedrijfs)woning en daarbij behorende bouwwerken voor een aan huis verbonden beroep of bedrijf;

b. het gebruiken of het laten gebruiken van gronden ten behoeve van kortstondige, incidentele evenementen, festiviteiten en manifestaties, indien en voor zover daardoor ingevolge een wettelijk voorschrift vergunning, ontheffing of vrijstelling vereist is en deze is verleend, dan wel een melding is gedaan;

c. het aanleggen of het laten aanleggen van kabels en leidingen en bijbehorende voorzieningen ten behoeve van de drinkwatervoorziening, de riolering, de waterhuishouding, de energievoorziening en de datacommunicatie, met uitzondering van:

   1. buisleidingen waarop het Besluit externe veiligheid buisleidingen van toepassing is;
   2. hoogspanningsleidingen;
   3. buisleidingen voor het transport van water, afvalwater of stoom met een doorsnede van 1 meter of meer en een lengte van 10 km of meer;

   tenzij deze in het plan zijn bestemd;

d. het stallen van werktuigen en materieel en het gebruik als wasplaats ten behoeve van een werktuigenvereniging of boermarke;

e. het gebruik van bestaande kramen en kiosken voor de bestaande activiteiten in de bestaande omvang;

f. het gebruik van bestaande zorgboerderijen voor zorgboerderij.

Artikel 37 Algemene aanduidingsregels

37.1 geluidzone - industrie

37.1.1 Aanduidingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding '**geluidzone - industrie**' geldt dat die gronden - naast de aangewezen bestemming(en) - tevens bestemd zijn voor de bescherming en instandhouding van de geluidsruimte voor een industrieterrein.

37.1.2 Bouwregels

Er mag geen toename plaatsvinden van het aantal geluidgevoelige functies.

37.1.3 Afwijken van de bouwregels

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **37.1.2** en de bouw van nieuwe geluidgevoelige gebouwen worden toegestaan, mits de bestemmingsregels dit toelaten en de geluidbeslasting op de gevels van de geluidgevoelige gebouwen niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde of een verkregen hogere waarde.

37.1.4 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en afmeting van bouwwerken voor een doelmatige akoestische afscherming ten behoeve van de bescherming van de beschikbare geluidsruimte.

37.1.5 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in gebruik, bedrijfsvoering, regelgeving of vergunningverlening aanleiding bestaat.

37.2 grootschalig landbouwgebied

Ter plaatse van de aanduiding '**grootschalig landbouwgebied**' zijn specifieke bepalingen van toepassing, die zijn opgenomen in **3.2.1, 3.5.2, 3.8.1, 5.2.1, 5.5.2, 5.8.1** en **23.5.1**.

37.3 milieuzone - grondwaterbeschermingsgebied

37.3.1 Aanduidingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding '**milieuzone - grondwaterbeschermingsgebied**' geldt dat die gronden - naast de aangewezen bestemming(en) - tevens bestemd zijn voor het behoud van de kwaliteit van het grondwater als onderdeel van de drinkwatervoorziening en voor de waterhuishouding, met daarbijbehorende bouwwerken.

37.3.2 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in gebruik, bedrijfsvoering, regelgeving of vergunningverlening aanleiding bestaat.

37.4 milieuzone - waterwingebied

37.4.1 Aanduidingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding '**milieuzone - waterwingebied**' geldt dat die gronden - naast de aangewezen bestemming(en) - tevens bestemd zijn voor het behoud van de kwaliteit van het grondwater als onderdeel van de drinkwatervoorziening en voor de waterhuishouding, met daarbijbehorende bouwwerken.

37.4.2 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in gebruik, bedrijfsvoering, regelgeving of vergunningverlening aanleiding bestaat.

37.5 veiligheidszone - bevi

37.5.1 Aanduidingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding **'veiligheidszone - bevi'** geldt dat die gronden - naast de andere aangewezen bestemming(en) - tevens bestemd zijn voor de bescherming van het woon-, leef- en verblijfsklimaat in verband met een (nabij) aanwezige Bevi-inrichting.

37.5.2 Bouwregels

Er mag geen toename plaatsvinden van kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen, tenzij ze behoren tot de Bevi-inrichting zelf.

37.5.3 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in gebruik, bedrijfsvoering, regelgeving of vergunningverlening aanleiding bestaat.

37.6 veilligheidszone - leiding

37.6.1 Aanduidingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding **'veilligheidszone - leiding'** geldt dat die gronden - naast de aangewezen bestemming(en) - tevens bestemd zijn voor de bescherming van het woon-, leef- en verblijfsklimaat in verband met een (nabij) aanwezige buisleiding.

37.6.2 Bouwregels

Er mag geen toename plaatsvinden van het aantal kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid buisleidingen.

37.6.3 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in gebruik, bedrijfsvoering, regelgeving of vergunningverlening aanleiding bestaat.

37.7 veilligheidszone - lpg

37.7.1 Aanduidingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding **'veilligheidszone - lpg'** geldt dat die gronden - naast de aangewezen bestemming(en) - tevens bestemd zijn voor de bescherming van het woon-, leef- en verblijfsklimaat in verband met een (nabij) aanwezige lpg-installatie.

37.7.2 Bouwregels

Er mag geen toename plaatsvinden van het aantal kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen, tenzij ze behoren tot de inrichting waartoe ook het vulpunt lpg behoort.

37.7.3 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in gebruik, bedrijfsvoering, regelgeving of vergunningverlening aanleiding bestaat.

37.8 veiligheidszone - opslag

37.8.1 Aanduidingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding '**veiligheidszone - opslag**' geldt dat die gronden - naast de aangewezen bestemming(en) - tevens bestemd zijn voor de bescherming van het woon-, leef- en verblijfsklimaat in verband met een (nabij) aanwezige inrichting voor de opslag van explosieve stoffen.

37.8.2 Bouwregels

Er mag geen toename plaatsvinden van het aantal kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen, tenzij ze behoren tot de inrichting zelf.

37.8.3 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in gebruik, bedrijfsvoering, regelgeving of vergunningverlening aanleiding bestaat.

37.9 veiligheidszone - munitie A

37.9.1 Aanduidingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding **'veiligheidszone - munitie A'** geldt dat die gronden - naast de aangewezen bestemming(en) - tevens zijn bestemd voor de veiligheid van personen in verband met een nabijgelegen opslagplaats voor munitie.

37.9.2 Bouwregels

Er mag geen toename plaatsvinden van:

a. het aantal kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen;
b. autowegen, autosnelwegen, spoorwegen, druk bevaren waterwegen, parkeerterreinen of recreatieve voorzieningen;
c. agrarische bestemmingen die niet kunnen worden gerealiseerd zonder een meer dan incidentele aanwezigheid van enkele personen.

37.9.3 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in regelgeving aanleiding bestaat.

37.10 veiligheidszone - munitie B

37.10.1 Aanduidingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding '**veiligheidszone - munitie B**' geldt dat die gronden - naast de aangewezen bestemming(en) - tevens zijn bestemd voor de veiligheid van personen in verband met een nabijgelegen opslagplaats voor munitie.

37.10.2 Bouwregels

Er mag geen toename plaatsvinden van het aantal kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen.

37.10.3 *Wijzigingsbevoegdheid*

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in regelgeving aanleiding bestaat.

37.11 veiligheidszone - munitie C

37.11.1 *Aanduidingsomschrijving*

Ter plaatse van de aanduiding **'veiligheidszone - munitie C'** geldt dat die gronden - naast de aangewezen bestemming(en) - tevens zijn bestemd voor de veiligheid van personen in verband met een nabijgelegen opslagplaats voor munitie.

37.11.2 *Bouwregels*

Er mogen geen bouwwerken worden gebouwd met vlies- of gordijngevelconstructies of grote glasoppervlakten en waarbinnen zich doorgaans een groot aantal personen bevindt.

37.11.3 *Wijzigingsbevoegdheid*

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in regelgeving aanleiding bestaat.

37.12 veiligheidszone - ontplofbare stoffen A

37.12.1 *Aanduidingsomschrijving*

Ter plaatse van de aanduiding **'veiligheidszone - ontplofbare stoffen A'** geldt dat die gronden - naast de aangewezen bestemming(en) - tevens zijn bestemd voor de veiligheid van personen in verband met een nabijgelegen opslagplaats voor ontplofbare stoffen.

37.12.2 *Bouwregels*

Er mag geen toename plaatsvinden van:

a. het aantal kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen;
b. autowegen, autosnelwegen, spoorwegen, druk bevaren waterwegen, parkeerterreinen of recreatieve voorzieningen;
c. agrarische bestemmingen die niet kunnen worden gerealiseerd zonder een meer dan incidentele aanwezigheid van enkele personen.

37.12.3 *Wijzigingsbevoegdheid*

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in regelgeving aanleiding bestaat.

37.13 veiligheidszone - ontplofbare stoffen B

37.13.1 *Aanduidingsomschrijving*

Ter plaatse van de aanduiding **'veiligheidszone - ontplofbare stoffen B'** geldt dat die gronden - naast de aangewezen bestemming(en) - tevens zijn bestemd voor de veiligheid van personen in verband met een nabijgelegen opslagplaats voor ontplofbare stoffen.

37.13.2 *Bouwregels*

Er mag geen toename plaatsvinden van het aantal kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen.

37.13.3 *Wijzigingsbevoegdheid*

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in regelgeving aanleiding bestaat.

37.14 veiligheidszone - ontplofbare stoffen C

37.14.1 *Aanduidingsomschrijving*

Ter plaatse van de aanduiding **'veiligheidszone - ontplofbare stoffen C'** geldt dat die gronden - naast de aangewezen bestemming(en) - tevens zijn bestemd voor de veiligheid van personen in verband met een nabijgelegen opslagplaats voor ontplofbare stoffen.

37.14.2 *Bouwregels*

Er mogen geen bouwwerken worden gebouwd met vlies- of gordijngevelconstructies of grote glasoppervlakten en waarbinnen zich doorgaans een groot aantal personen bevindt.

37.14.3 *Wijzigingsbevoegdheid*

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in regelgeving aanleiding bestaat.

37.15 veiligheidszone - windturbine 1

37.15.1 *Aanduidingsomschrijving*

Ter plaatse van de aanduiding **'veiligheidszone - windturbine 1'** geldt dat die gronden - naast de andere aangewezen bestemming(en) - tevens zijn bestemd voor de bescherming van het woon-, leef- en verblijfsklimaat in verband met een (nabij) aanwezige windturbine.

37.15.2 *Bouwregels*

Er mag geen toename plaatsvinden van het aantal kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen, tenzij ze behoren tot de inrichting zelf.

37.15.3 *Wijzigingsbevoegdheid*

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in regelgeving of vergunningverlening aanleiding bestaat.

37.16 veiligheidszone - windturbine 2

37.16.1 *Aanduidingsomschrijving*

Ter plaatse van de aanduiding **'veiligheidszone - windturbine 2'** geldt dat die gronden - naast de andere aangewezen bestemming(en) - tevens zijn bestemd voor de bescherming van het woon-, leef- en verblijfsklimaat in verband met een (nabij) aanwezige windturbine.

37.16.2 *Bouwregels*

Er mag geen toename plaatsvinden van het aantal kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen, tenzij ze behoren tot de inrichting zelf.

37.16.3 *Afwijken van de bouwregels*

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 37.16.2 en worden gebouwd ten behoeve van een andere daar voorkomende bestemming, indien en voor zover voldoende aannemelijk is dat de gevolgen van afvallend ijs - in geval van ijsafzetting op de rotorbladen van de windturbine - zo veel mogelijk zijn beperkt en de hoogte van het bouwwerk geen belemmering voor het functioneren van de windturbine oplevert.

37.16.4 *Wijzigingsbevoegdheid*

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast indien daartoe als gevolg van wijziging in regelgeving of vergunningverlening aanleiding bestaat.

37.17 vrijwaringszone - molenbiotoop

37.17.1 *Aanduidingsomschrijving*

Ter plaatse van de aanduiding **'vrijwaringszone - molenbiotoop'** zijn de gronden behalve voor de daar geldende bestemmingen, mede aangewezen voor de bescherming van de belevingswaarde en het functioneren van de molen.

37.17.2 *Bouwregels*

In afwijking van het bepaalde bij de daar voorkomende bestemming(en) geldt dat niet hoger mag worden gebouwd dan:

a. binnen een afstand van 100 m van de molen: de bouwhoogte die gelijk is aan de hoogte van de onderste punt van de verticaal staande wiek van de molen;
b. buiten een afstand vanaf 100 m van de molen: de bouwhoogte genoemd onder a vermeerderd met 1/30 van de afstand tussen het bouwwerk en de molen.

De regels zijn niet van toepassing op bestaande bouwwerken.

37.17.3 *Afwijken van de bouwregels*

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in **37.17.1** in die zin dat in de daarvoorkomende bestemming(en) genoemde gebouwen en bouwwerken, geen gebouw zijde, worden gebouwd, mits vooraf advies wordt ingewonnen van de beheerder van de molen.

37.17.4 *Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden*

Het is verboden op of in de tot **'vrijwaringszone - molenbiotoop'** aangegeven gronden zonder omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden en/of werkzaamheden, geen normale onderhouds- of exploitatiewerkzaamheden zijnde, uit te voeren:

a. binnen een afstand van 100 m van de molen: het planten van bomen, heesters en andere opgaande beplantingen die hoger uitgroeien dan de onderste punt van de verticaal staande wiek van de molen;
b. buiten een afstand van 100 m van de molen: het planten van bomen, heesters en andere opgaande beplantingen die hoger uitgroeien dan de hoogte van de onderste punt van de verticaal staande wiek van de molen, vermeerderd met 1/30 van de afstand tussen de plantlocatie en de molen.

37.17.5 *Toelaatbaarheid*

De in **37.17.4** genoemde vergunning kan slechts worden verleend, indien de in **37.17.1** bedoelde waarden en/of belangen niet in onevenredige mate worden geschaad.

37.18 vrijwaringszone - buisleidingenstraat

37.18.1 *Aanduidingsomschrijving*

Ter plaatse van de aanduiding **'vrijwaringszone - buisleidingenstraat'** zijn de gronden behalve voor de daar geldende bestemmingen, mede aangewezen voor een reserveringszone voor nog aan te leggen buisleidingen van nationaal belang.

37.18.2 *Bouwregels*

In afwijking van het bepaalde bij de daar voorkomende bestemming(en) geldt dat geen bouwwerken mogen worden gebouwd die een ongestoorde doorgang van nieuwe buisleidingen kunnen belemmeren.

37.18.3 *Wijzigingsbevoegdheid*

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen en de aanduiding wijzigen in die zin dat de zone wordt aangepast of verwijderd, indien daartoe als gevolg van regelgeving aanleiding bestaat.

Artikel 38 Algemene afwijkingsregels

38.1 Afwijkingsbevoegdheid

38.1.1 Afwijken

Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van:

a. de bij recht in de regels gegeven maten, afmetingen, percentages tot niet meer dan 10% van die maten, afmetingen en percentages met uitzondering van de in de regels genoemde oppervlaktematen;

b. de bestemmingsregels ten behoeve van het beloop of het profiel van wegen of als de aansluiting van wegen onderling in geringe mate wordt aangepast, indien de verkeersveiligheid en/of -intensiteit daartoe aanleiding geven;;

c. de bestemmingsregels in die zin dat bouwgrenzen worden overschreden, indien een meetverschil daartoe aanleiding geeft;

d. het bepaalde ten aanzien van het bouwen van gebouwen binnen het bestemmingsvlak in die zin dat de grenzen van het bestemmingsvlak naar de buitenzijde worden overschreden door:

   1. plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen en schoorstenen, dakgoten;
   2. gevel- en kroonlijsten en overstekende daken;
   3. erkers over maximaal de halve gevelbreedte, ingangspartijen, luifels, balkons en galerijen;

   mits de bouwgrens met niet meer dan 1,5 m wordt overschreden;

e. het bepaalde ten aanzien van het bouwen van gebouwen voor het herschikken van de aanwezige bebouwing, indien en voor zover:

   1. de bestaande bebouwingsomvang meer dan 250 m^2 maar niet meer dan 500 m^2 bedraagt;
   2. het bebouwingsoppervlak in totaal niet toeneemt;
   3. de ruimtelijke samenhang op het perceel verbetert;
   4. de bouwmassa van een bijbehorend bouwwerk de bouwmassa van het hoofdgebouw niet overheerst;
   5. indien sprake is van waardevolle bebouwing, de hoofdvorm van deze bebouwing gehandhaafd blijft;
   6. nabijgelegen bedrijven niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt of belemmerd op basis van de milieuaspecten bodem, geluid, stof, geur en hindercirkels;

f. het plan voor het creëren van één extra wooneenheid in een bestaand bouwlichaam, waarin reeds een woning is gevestigd waarbij het bouwlichaam mag worden verbouwd en herbouwd, indien en voor zover:

   1. de aanvrager een erfinrichtingsplan heeft overgelegd dat door burgemeester en wethouders aanvaardbaar wordt geacht;
   2. indien sprake is van waardevolle bebouwing, de hoofdvorm van deze bebouwing gehandhaafd blijft;
   3. nabijgelegen bedrijven niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt of belemmerd op basis van de milieuaspecten bodem, geluid, stof, geur en hindercirkels;
   4. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken en beide woningen niet meer bedraagt dan de bestaande oppervlakte, tenzij de bestaande oppervlakte minder bedraagt dan 250 m^2, in welk geval de gezamenlijke oppervlakte niet meer mag bedragen dan 250 m^2;

g. het bepaalde in het plan voor het eenmalig uitbreiden van bestaande niet-agrarische bedrijfsfuncties tot maximaal 10% van de bestaande bedrijfsbebouwing, niet zijnde de bedrijfswoning, mits nabijgelegen bedrijven niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt of belemmerd op basis van de milieuaspecten bodem, geluid, stof, geur en hindercirkels;

h. het bepaalde in het plan voor het gebruiken van voormalige agrarische bedrijfsbebouwing voor de functies wonen, bedrijfsdoeleinden, recreatieve doeleinden en zorgdoeleinden, met in achtneming van de volgende voorwaarden:

   1. de toegestane functie/activiteiten zijn uitsluitend in combinatie met de woonfunctie toegestaan;
   2. de toegestane functie/activiteiten moeten binnen de (bestaande) gebouwen plaatsvinden;
   3. voor de toe te stane functie/activiteiten moet er voldoende parkeercapaciteit op het bijbehorende erf aanwezig zijn;
   4. de toe te stane functie/activiteiten mogen niet tot gevolg hebben dat een onevenredige toename van het aantal verkeersbewegingen plaatsvindt of dusdanig zwaar verkeer wordt aangetrokken waarop de bestaande (toeleidende) wegen niet zijn berekend;
   5. de nieuw functie/activiteiten mogen niet conflicteren met de provinciale kernkwaliteiten natuur, landschap, stilte, duisternis, aardkundig waardevol gebied, archeologie, cultuurhistorie en milieu- en leefomgevingskwaliteit;
   6. de toe te stane functie van bedrijfsdoeleinden is alleen bedoeld voor ambachtelijke en dienstverlenende bedrijven zoals omschreven in de categorieën 1 en 2 van Bijlage 3 Staat van Bedrijfsactiviteiten of hiermee voor wat betreft het leefklimaat vergelijkbare bedrijven;
   7. het onbebouwde erf mag niet voor de opslag van goederen en materialen en/of het stallen van voertuigen en machines ten behoeve van de nieuwe functie worden gebruikt;
   8. nabijgelegen bedrijven mogen niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt of belemmerd op basis van de milieuaspecten bodem, geluid, stof, geur en hindercirkels;

i. het bepaalde in het plan voor het verwezenlijken van woonruimte in een bijbehorend bouwwerk bij een bestaande (bedrijfs)woning ten behoeve van het huishouden in de (bedrijfs)woning, met in achtneming van de volgende voorwaarden:

   1. voor de toe te stane functie/activiteiten moet er voldoende parkeercapaciteit op het bijbehorende erf aanwezig zijn;
   2. de toe te stane functie/activiteiten mogen niet tot gevolg hebben dat een onevenredige toename van het aantal verkeersbewegingen plaatsvindt of dusdanig zwaar verkeer wordt aangetrokken waarop de bestaande (toeleidende) wegen niet zijn berekend;
   3. het onbebouwde erf mag niet voor de opslag van goederen en materialen en/of het stallen van voertuigen en machines ten behoeve van de nieuwe functie worden gebruikt;
   4. nabijgelegen bedrijven mogen niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt of belemmerd op basis van de milieuaspecten bodem, geluid, stof, geur en hindercirkels;

j. het bepaalde in het plan voor het gebruik van gronden dat het directe gevolg is van een voor een bepaalde bouwkundige situatie te verlenen vergunning, mits nabijgelegen bedrijven niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt of belemmerd op basis van de milieuaspecten bodem, geluid, stof, geur en hindercirkels;

k. het bepaalde in **36.1** voor het gebruik van gronden ten behoeve van kleinschalig kamperen, met dien verstande dat:
   1. de afstand van het kleinschalig kampeerterrein tot het dichtstbijzijnde kampeerterrein of terrein voor kleinschalig kamperen in beginsel ten minste 500 m bedraagt;
   2. de afstand van het kleinschalig kampeerterrein tot de naastgelegen woning ten minste 50 m bedraagt;
   3. de gronden van het kleinschalig kampeerterrein direct aansluiten aan het erf van de woning van de aanvrager;
   4. het kleinschalig kampeerterrein in gebruik is in de periode van 15 maart tot en met 31 oktober en wordt aangetoond dat buiten deze periode het terrein leeg van kampeermiddelen zal zijn;
   5. het terrein op een goede wijze landschappelijk wordt ingepast, afgestemd op het gebiedseigen karakter;
   6. geen onevenredige afbreuk plaatsvindt van:
      - de natuurlijke en landschappelijke waarden van het gebied en de directe omgeving daarvan;
      - de waardevolle essen in het gebied en de directe omgeving daarvan, met de bestemming 'Agrarisch met waarden - Essenlandschap';
      - de stedenbouwkundige structuur van de bebouwing en omgeving;
   7. de te realiseren voorzieningen alleen worden bestemd voor een natweeronderkomen en uitsluitend voor eigen gasten;
   8. de te realiseren voorzieningen in bestaande gebouwen worden verwezenlijkt en niet meer dan 100 m² bedragen;
   9. het parkeren van komende en gaande bezoekers van het kleinschalig kampeerterrein op eigen terrein plaatsvindt;
   10. voor zover het kleinschalig kamperen plaatsvindt in een gebied gelegen in of in de directe nabijheid van gronden met de bestemming 'Natuur' hierover overleg met de provincie heeft plaatsgevonden;

l. het bepaalde in **36.1** voor het gebruik van gronden ten behoeve van tijdelijk groepskamperen, met dien verstande dat deze vergunning alleen verleend kan worden als:
   1. het tijdelijk groepskamperen plaatsvindt in de periode van 15 maart tot en met 31 oktober en aangetoond wordt dat buiten deze periode het terrein leeg zal zijn;
   2. het aantal dagen per groepskamperen ten hoogste 10 bedraagt;
   3. op de betreffende gronden geen trekkershutten, chalets of stacaravans worden geplaatst;
   4. het terrein op een goede wijze landschappelijk wordt ingepast, afgestemd op het gebiedseigen karakter;

m. het bepaalde in het plan voor het bouwen van gebouwen ten behoeve van een kampeerterrein, mits:
   1. een vergunning als bedoeld **onder l** is verleend ten behoeve van het gebruik van de betreffende gronden voor verblijfsrecreatieve doeleinden in de vorm van kleinschalig kamperen;
   2. voldoende is aangetoond dat de bestaande gebouwen op het perceel, waarin de voorzieningen voor het kleinschalig kampeerterrein kunnen worden gerealiseerd minder dan 50 m^2 bedragen;
   3. de goot- en bouwhoogte aansluiten bij de bestaande bebouwing;
   4. geen onevenredige afbreuk plaatsvindt van:
      - de natuurlijke en landschappelijke waarden van het gebied en de directe omgeving daarvan;

- de waardevolle essen in het gebied en de directe omgeving daarvan, met de bestemming Agrarisch met waarden - Essenlandschap;
- de stedenbouwkundige structuur van de bebouwing en omgeving;

n. het bepaalde in **36.1** voor het realiseren van een bed & breakfastvoorziening, waarbij aan de volgende voorwaarden moet worden voldaan:
   1. een bed and breakfastvoorziening wordt gerealiseerd in een (bedrijfs)woning, waarvan de initiatiefnemer zelf de hoofdbewoner is; de bed and breakfastvoorziening moet ondergeschikt zijn aan de woonfunctie;
   2. onder omstandigheden kan een bed and breakfastvoorziening ook in een bijbehorend bouwwerk bij een woning worden gerealiseerd, zonder dat sprake is van een permanente woonsituatie. Dit betekent dat uit de bouwkundige inrichting van het bijbehorende bouwwerk bij de woning, zo mogelijk af te lezen uit een hierop gebaseerde (inrichtings)tekening, expliciet moet blijken dat er sprake is van een bed & breakfastvoorziening;
   3. het parkeren ten behoeve van de bed & breakfastvoorziening op eigen terrein plaatsvindt;
   4. aan de brandveiligheidseisen zoals die in de bouwverordening en het Bouwbesluit zijn opgenomen moet worden voldaan;
   5. nabijgelegen bedrijven mogen niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt of belemmerd op basis van de milieuaspecten bodem, geluid en hindercirkels;

o. het bepaalde in **36.1** voor een paardrijbak, indien en voorzover:
   1. een minimale afstand van 30 m wordt aangehouden tot (bedrijfs)woningen van derden;
   2. de locatie van de paardrijbak is gelegen:
      - bij de bestemmingen **'Agrarisch met waarden - Beekdallandschap'**, **'Agrarisch met waarden - Essenlandschap'** of **'Agrarisch met waarden - Ontginningenlandschap'**: binnen het bouwvlak van de bedrijfswoning van de aanvrager;
      - bij de overige bestemmingen: binnen het bestemmingsvlak van de (bedrijfs)woning van de aanvrager;
   3. de totale oppervlakte van de paardrijbak niet meer bedraagt dan 800 m^2;
   4. de bouwhoogte van de afrastering/omheining, bij voorkeur uitgevoerd middels houten hekwerk of linten in gedekte kleuren die harmoniëren met de natuurlijke omgeving, niet meer bedraagt dan 1,5 m;
   5. maximaal 4 verlichtingspalen worden geplaatst, in gedekte kleuren en zodanig uitgevoerd dat lichtoverlast voor de omgeving wordt voorkomen;
   6. maatregelen worden getroffen ter voorkoming van stofoverlast voor de omgeving.

38.1.2 *Afwegingskader*

Burgemeester en wethouders kunnen bepalen dat een aanvraag om omgevingsvergunning als bedoeld in **38.1.1 onder e, f, g, h, i, j, k, l en m** gepaard gaat met een door hen nader te bepalen, door de belanghebbende uit te voeren onderzoek dat de ruimtelijke kwaliteit van het bouw(project) waarborgen. Zij kunnen daarbij eisen dat de bebouwing landschappelijk wordt ingepast conform een door burgemeester en wethouders goedgekeurd inrichtingsplan, dat in overeenstemming is met Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit en waarin, indien en voor zover het perceel in Bijlage 5 Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden is aangegeven als 'cultuurhistorisch zeer waardevol', is aangetoond dat rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied, genoemd in Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken.

Burgemeester en wethouders beslissen op basis van de resultaten van genoemde onderzoeken over de wenselijkheid van de te verlenen vergunning.

Artikel 39 Algemene procedureregels

39.1 Nadere eisen

Voor een besluit tot het stellen van een nadere eis geldt de volgende voorbereidingsprocedure:

a. het voornemen ligt, met bijhorende stukken, gedurende twee weken ter inzage;
b. de terinzagelegging wordt vooraf bekend gemaakt in één of meer dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze;
c. de bekendmaking houdt mededeling in van de bevoegdheid voor belanghebbenden tot het naar voren brengen van zienswijzen gedurende de onder a genoemde termijn;
d. burgemeester en wethouders delen aan hen die zienswijzen naar voren hebben gebracht de beslissing daaromtrent mede.

Artikel 40 Overige regels

40.1 Werking wettelijke regelingen

De wettelijke regelingen waarnaar in de regels van dit plan wordt verwezen, gelden zoals deze luiden op het moment van vaststelling van het plan.

40.2 Verwijzing naar adressen

De adressen waarnaar in de regels van dit plan wordt verwezen, betreffen de adressen zoals deze op de plankaart zijn terug te vinden ten tijde van de vaststelling van het plan.

40.3 Uitsluiting aanvullende werking Bouwverordening

De voorschriften van de Bouwverordening ten aanzien van onderwerpen van stedenbouwkundige aard blijven overeenkomstig het gestelde in artikel 9 lid 2 van de Woningwet buiten toepassing, met uitzondering van de voorschriften ten aanzien van de volgende onderwerpen:

a. de richtlijnen voor het verlenen van vrijstelling van de stedenbouwkundige regels;
b. de bereikbaarheid van gebouwen voor wegverkeer;
c. de bereikbaarheid van gebouwen voor gehandicapten;
d. het bouwen bij hoogspanningsleidingen en ondergrondse hoofdtransportleidingen;
e. de parkeergelegenheid en laad- en losmogelijkheden, en
f. de ruimte tussen bouwwerken.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 41 Overgangsrecht

41.1 Overgangsrecht bouwwerken

1. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
   a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk teniet is gegaan.
2. Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het eerste lid een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

41.2 Overgangsrecht gebruik

1. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.
2. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
3. Indien het gebruik, bedoeld in eerste lid, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.
4. Het eerste lid is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 42 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:
Regels van het bestemmingsplan **Buitengebied**.

januari 2013.

Bijlagen bij de regels

Bijlage 1 Notitie ruimtelijke kwaliteit

NOTITIE RUIMTELIJKE KWALITEIT

Buitengebied Gemeente Coevorden

"Bouwen aan verhalen"

Januari 2013

WITPAARD

STEDENBOUW I LANDSCHAP I RUIMTELIJKE ORDENING

Voorwoord

De gemeente Coevorden heeft ruimtelijke kwaliteit hoog in het vaandel staan. Ze wil werken aan een nog aantrekkelijker en herkenbaarder landschap. In de Structuurvisie en het bestemmingsplan Buitengebied wordt dit ook zodanig vastgelegd. In de welstandsnota ontbreken de wettelijke toetsingscriteria om te zorgen dat er rekening wordt gehouden met de landschappelijke beeldkwaliteit. De nota gaat namelijk alleen in op gebouwen en niet op het landschap.

Deze Notitie ruimtelijke kwaliteit (NRK) geeft uitvoering aan de ambitie om de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied van de gemeente Coevorden te waarborgen en waar mogelijk te versterken. Het is een gedeeltelijke vervanging van de welstandsnota en vormt het toetsingskader voor ruimtelijke kwaliteit en is een sturingsmiddel bij nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied.

De notitie is tot stand gekomen door een samenwerking tussen de gemeente Coevorden en bureau Witpaard. Omdat er een nauwe relatie tussen het bestemmingsplan voor het buitengebied en dit beeldkwaliteitsdocument bestaat, is er bij de opstelling hiervan veel onderlinge afstemming geweest.

We gaan er tot slot vanuit dat voor u een inspiratiebron ligt met voorbeelden van goede en creatieve mogelijkheden. Een hulpmiddel om samen met u te streven naar het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit van het fraaie landschap van de gemeente Coevorden.

Januari 2013

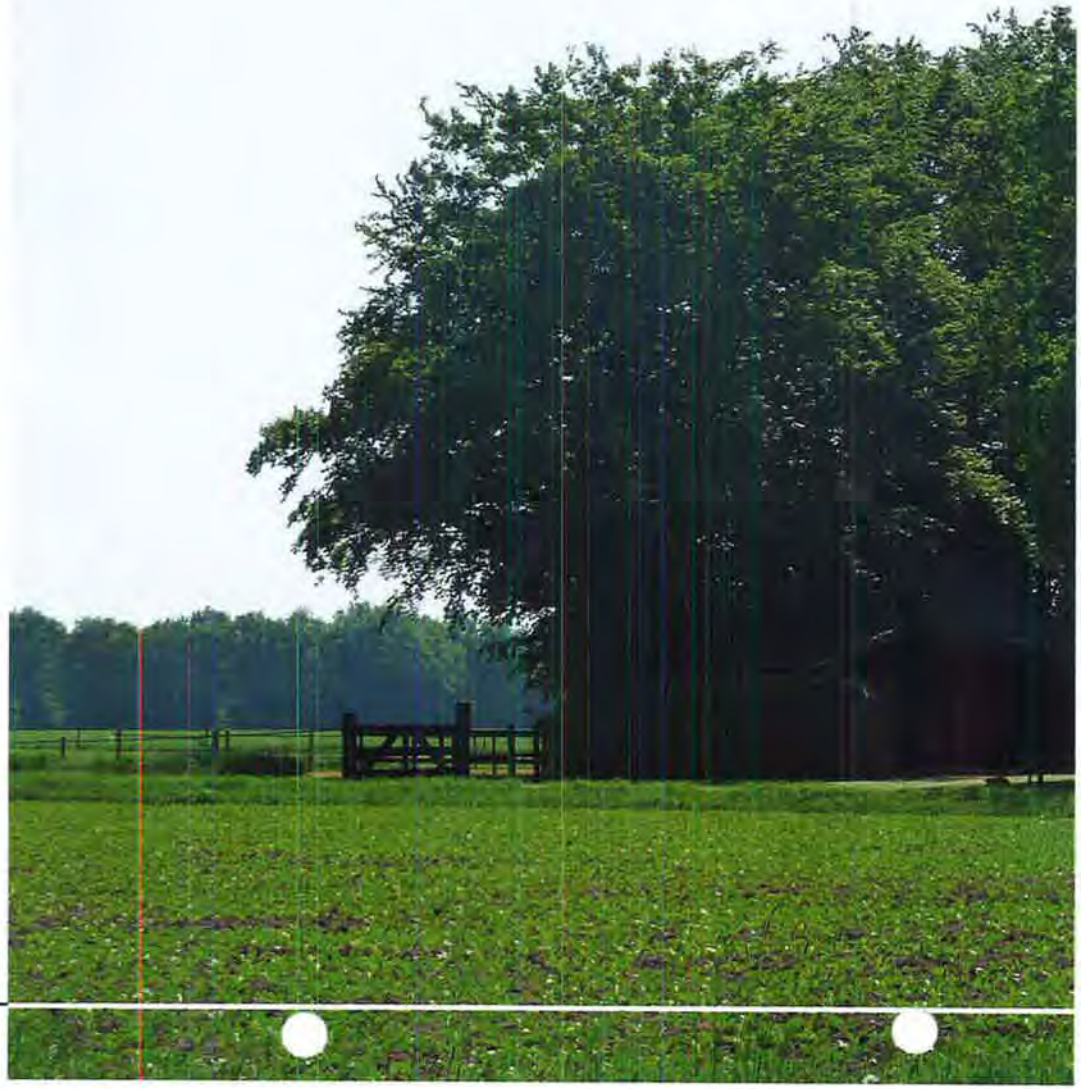

Inhoudsopgave

☐	Voorwoord	2
☐	Inleiding	5
☐	Beoordeling van uw initiatief	6
☐	Eisen inrichtingsplan	7
☐	Handleiding notitie ruimelijke kwaliteit	7
DEEL 1: VERLEDEN, HEDEN, TOEKOMST		11
☐	Vier landschapstypen	13
☐	Bebouwing in het buitengebied	22
DEEL 2: TOETSINGSCRITERIA		28
☐	Beoordelingsniveaus	29
■	Essenlandschap	30
■	Beekdallandschap	34
■	Ontginningenlandschap	38
■	Randveenontginning	42
BIJLAGE 1	Overzicht initiatieven BP buitengebied Coevorden	47
BIJLAGE 2	Landschapstypen Coevorden	48
BIJLAGE 3	Cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden	49

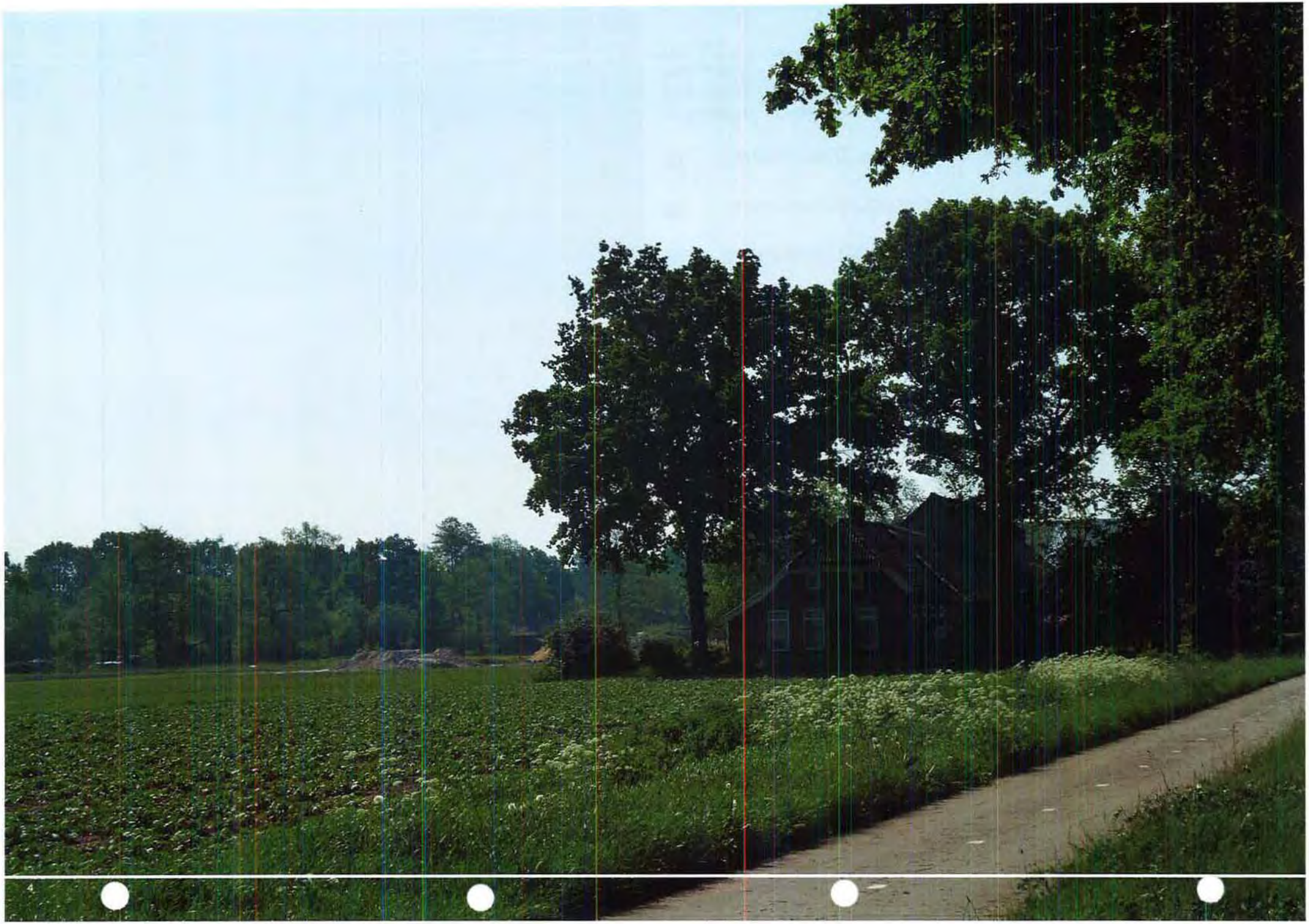

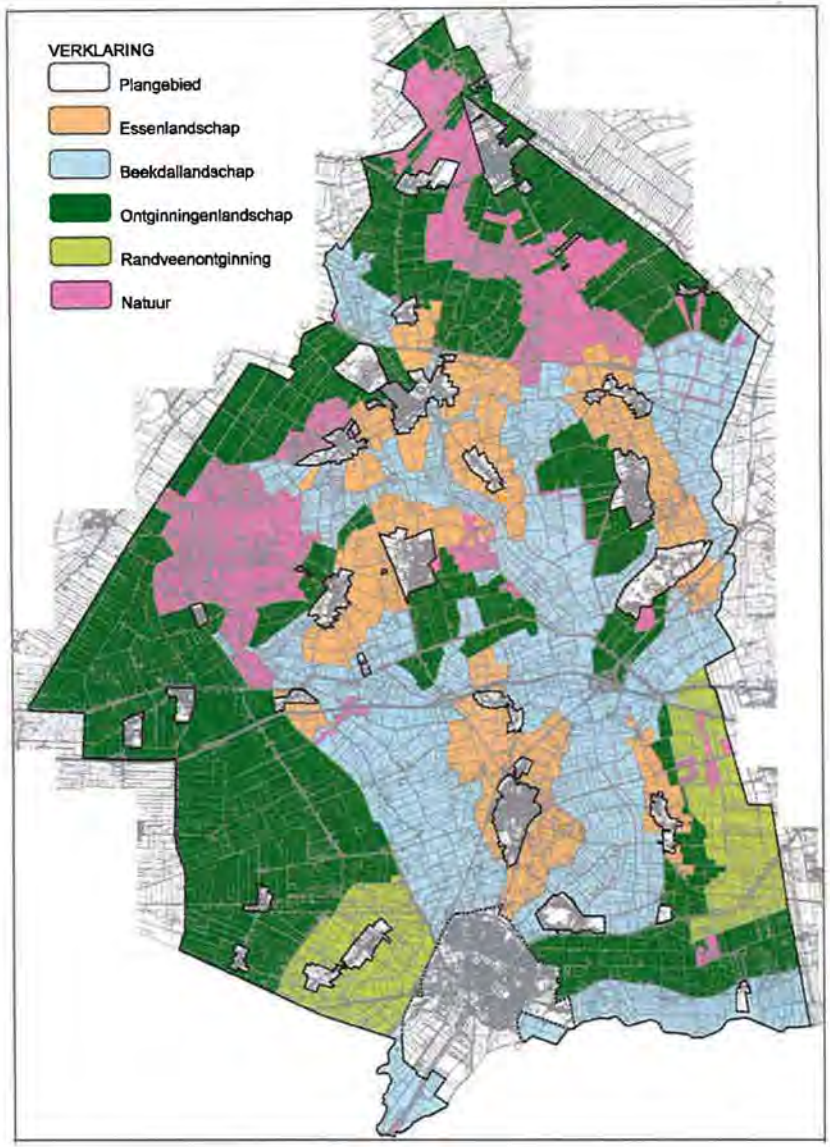

Plangebied notitie ruimtelijke kwaliteit Coevorden

Inleiding

Het buitengebied van de gemeente Coevorden kent een verscheidenheid aan landschappen. Deze zijn in de loop van de tijd veranderd door menselijke invloed, maar de landschappelijke kwaliteiten zijn nog goed beleefbaar. Nieuwe ontwikkelingen, schaalvergroting in de landbouw en aanplant van niet inheems plantmateriaal bijvoorbeeld, kunnen deze kwaliteiten aantasten. Een goede landschappelijke inpassing is daarom van belang.

De gemeente Coevorden wil werk maken van het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied. Deze Notitie Ruimtelijke Kwaliteit (NRK) is daarom aan de planregels van het bestemmingsplan buitengebied gekoppeld, dat betekent dat hij voor bepaalde ontwikkelingen verplicht moet worden toegepast.
Deze notitie vormt een gedeeltelijke vervanging van de welstandsnota. De spelregels waaraan de landschappelijke inpassing, orientatie, erf-(situatie) en indeling van nieuwe of vernieuwde bebouwing van particulieren en ondernemers moeten voldoen, worden in deze notitie ruimtelijke kwaliteit helder en beeldend op een rij gezet. Voor toetsing van de overige aspecten (hoofdvorm, materiaal- en kleurgebruik) geldt de welstandsnota.

Graag verwijzen wij u voor het juridische kader naar het (digitale) bestemmingsplan voor het buitengebied. Via de website van de gemeente Coevorden of via www.ruimtelijkeplannen.nl kunt u het bestemmingsplan raadplegen.
In de bijlagen is deze notitie 'ruimtelijk kwaliteitsdocument' opgenomen. Per landschapstype: essenlandschap, beekdallandschap, ontginningenlandschap of randveenontginning of verschijnen de toetsingscriteria waaraan een erfinrichtingsplan moet voldoen.

Op de afbeelding hiernaast staat het gebied aangegeven waarop de notitie betrekking heeft. Deze notitie is niet van toepassing voor de stad Coevorden, de dorpen en bos- en natuurgebieden.

Leeswijzer
Op de volgende pagina's staat aangegeven wanneer deze notitie voor u relevant is en wordt omschreven hoe ermee om te gaan.
In deel 1 wordt een beschrijving gegeven van de karakteristieken van het landschap en aanwezige bebouwing. Dit vormt de onderbouwing voor de toetsingscriteria in deel 2. In dit deel kunt u, per landschapstype, vinden waaraan een erfinrichtingsplan moet voldoen.

Beoordeling van uw initiatief

Wanneer u van plan bent op uw perceel (in het buitengebied) een verandering in de bebouwing of erfinrichting aan te brengen, bent u in veel gevallen verplicht een omgevingsvergunning aan te vragen. Hiernaast ziet u in een schema welke procedure een aanvraag doorloopt.

In het bestemmingsplan heeft de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit op de volgende manier een doorwerking gekregen:

- Voor alle ontwikkelingen die via een afwijking of wijziging mogelijk zijn geldt dat een erfinrichtingsplan moet worden gemaakt.
- Voor de bouw van agrarische bedrijfsgebouwen geldt dat er altijd een erfinrichtingsplan moet worden gemaakt.
- Daarnaast geldt dat als de ontwikkeling plaatsvindt in één van de cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden een 'plus' op het erfinrichtingsplan moet komen. Er moet dan aangetoond worden hoe de cultuurhistorische waarden van historische geografie, archeologie en gebouwde omgeving behouden en versterkt worden.
- In de cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden, als het een beekdal-of essenlandschap betreft, is de goothoogte van de agrarische bedrijfsgebouwen beperkt tot 3,5 meter vanwege de kleinschaligheid van het landschap. Via een afwijking kan de goothoogte worden verruimd tot 4,5 meter als met het erfinrichtingsplan wordt aangetoond dat met bepaalde maatregelen deze maat alsnog past in het landschap.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen met mogelijke ontwikkelingen en de eisen voor een inrichtingsplan.
De vergunningsaanvraag wordt getoetst aan het geldende bestemmingsplan. Bij het bestemmingsplan hoort deze Notitie Ruimtelijke Kwaliteit (als bindend onderdeel).

Bij de toetsing wordt bekeken of het initiatief passend is en of medewerking kan worden verleend (rechtstreeks middels een wijziging (o.a. functieverandering), afwijkingsbesluit of herziening). Ook wordt uw initiatief beoordeeld op het effect op de ruimtelijke kwaliteit. Hoe zal het initiatief de karakteristieken van het buitengebied beïnvloeden, en hoe kan dat desgewenst bijgestuurd worden? Hierbij vraagt de gemeente advies aan de welstandscommissie. De welstandscommissie toetst het bouwplan en inrichtingsplan zowel aan dit NRK (inpassing erf en locatie gebouwen) als aan de Welstandsnota (onder andere hoofdvorm, materiaal- en kleurgebruik).

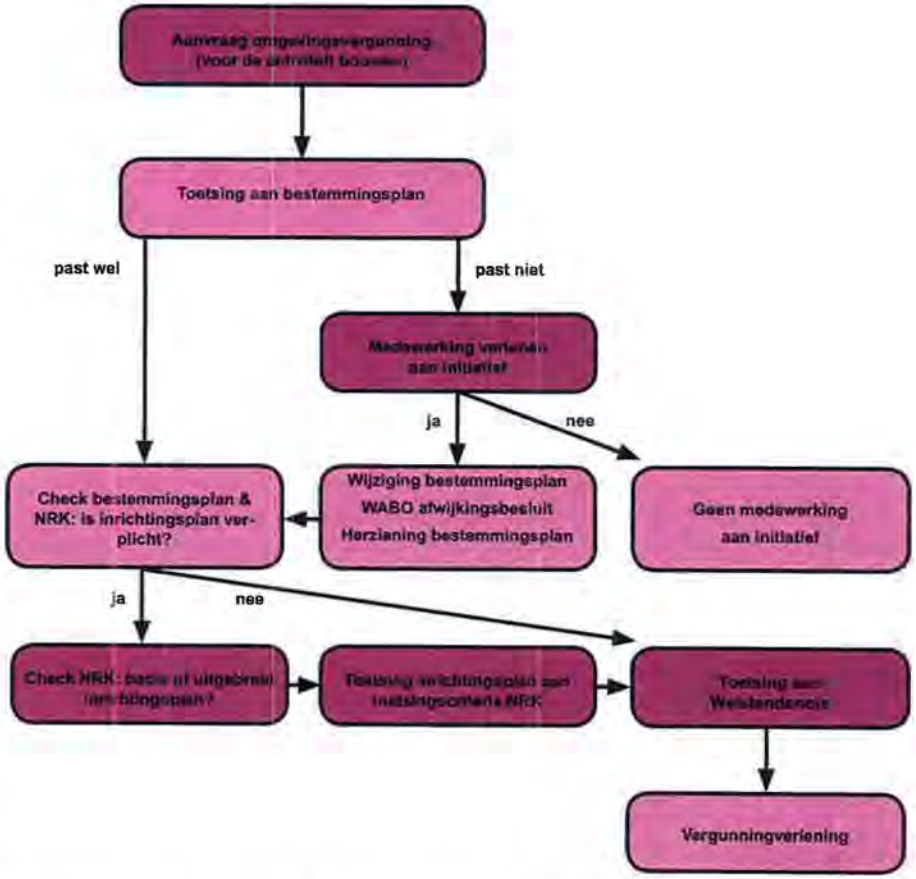

Stroomschema toetsing bij een aanvraag omgevingsvergunning vallen binnen het Bestemmingsplan Buitengebied.

De beoordeling vormt maatwerk per locatie en vindt plaats in overleg met u. Het is raadzaam al in een vroegtijdig stadium de gemeente te raadplegen of uw initiatief mogelijk is en zo ja, onder welke voorwaarden. Dit kunt u het beste doen nog voordat u een omgevingsvergunning gaat aanvragen en voordat u een 'dichtgetimmerd' plan heeft.

Omdat de gemeente de met u gemaakte afspraken na wil komen, wordt een privaatrechtelijke overeenkomst met u afgesloten. De afspraken uit het erfinrichtingsplan kunnen gaan over bijvoorbeeld de positie van gebouwen, de indeling van het erf of de soort en plaats van beplanting. In het bestemmingsplan (het publiekrechtelijke spoor) is bepaald dat het met de gemeente overeengekomen erfinrichtingsplan moet worden uitgevoerd en dat u de overeengekomen erfbeplanting in een later stadium niet mag verwijderen.

Eisen inrichtingsplan

Een erfinrichtingsplan hoeft niet altijd een 'groot' plan te zijn. Afhankelijk van de omvang en de lokatie van de ontwikkeling kan worden volstaan met een basis inrichtingsplan met een beknopte beschrijving van de erfinrichting en de toe te passen beplanting. Bij een uitbreiding groter dan 500 m2 en/of ligging in een cultuurhistorisch zeer waardevol gebied is een uitgebreid inrichtingsplan nodig. Onderstaand staan de vereisten, per inrichtingsplan.

Basis inrichtingsplan:

- Erfinrichtingsplan (inclusief (nieuwe) bouwwerken), schaal minimaal 1: 500.
- Beplantingsplan met bestaande en nieuw aan te brengen beplanting, lijst met beplantingssortiment.
- Voldoet aan toetsingscriteria NRK.

Uitgebreid inrichtingsplan:

- Vereisten basisinrichtingsplan, plus:
- Situatietekening (situering van de huidige bouwwerken en beplantingen, de wijze van ontsluiting, de aangrenzende terreinen met de daarop voorkomende bebouwing en het beoogde gebruik van het terrein), schaal 1:500 of gedetailleerder.
- Analyse van de locatie (en omgeving).
- Beschrijving van de visie op de landschappelijke inpassing en hoe omgegaan wordt met de cultuurhistorische waarden (historische ontwikkeling, archeologie, waardevolle bebouwing, etc.).

Handleiding notitie ruimtelijke kwaliteit

In deze notitie is aangegeven hoe bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de bebouwing het beste kan worden ingepast in het landschap. Deze gaat in op de plaatsing van de gebouwen (hoe plaats je het gebouw op het perceel) en op de landschappelijke inpassing (wat is de beste beplanting voor dat perceel) en hoe sluit het perceel goed aan op de landschapswaarden van de omgeving. Hiervoor worden ontwerpprincipes, inspiratie en referentiebeelden getoond.

Of en welke delen van deze notitie voor u relevant zijn kunt u volgens het schema op de volgende pagina beoordelen. In dit schema worden 4 stappen benoemd.

In stap 1 wordt gekeken in welk landschap de ontwikkeling gelegen is. Voor de herkenbaarheid zijn de landschapstypen met verschillende kleuren aangeduid (zie kaart met de indeling). Dezelfde kleuren komen terug bij de toetsingscriteria voor de verschillende landschapstypen, in het tweede deel van deze notitie. Ter onderbouwing van de onderlinge verschillen in de toetsingscriteria van de landschapstypen is in deel 1 de ontstaansgeschiedenis van het landschap binnen de gemeente Coevorden beschreven. Dit rijke verleden heeft gezorgd voor herkenbare verschillen, die het waard zijn om te behouden en te versterken. Per landschapstype zijn voor u de kernkwaliteiten op een rij gezet.

Stap 2 in het schema geeft vier 'typen erf' aan. In het geval van een boerenerf (gebouw en erf met een agrarische achtergrond, waarbij het woongedeelte en de deel (stallen en schuren zich onder één kap bevinden) zijn er in principe twee mogelijkheden: het boerenerf heeft een agrarische functie of er vindt een wijziging naar een andere hoofdfunctie plaats. Onder het laatste vallen bijvoorbeeld de wijziging naar wonen, zorgboerderij, dierenpensions, etc..
Grootschalige ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van een nieuw landgoed vallen buiten het toetsingskader van deze notitie. Voor deze initiatieven moet een afzonderlijk beeldkwaliteitsplan worden opgesteld. Het komt voor dat er percelen buiten de vier landschapstypen (van dit NRK) vallen en bijvoorbeeld binnen de bebouwde kom of natuurgebied liggen. Initiatieven voor de percelen vallen buiten dit kader en worden getoetst aan de welstandsnota of er is een afzonderlijk beeldkwaliteitsplan vereist.
Dit wordt beoordeeld door de gemeente.

In stap 3 van het schema wordt gekeken welk erfinrichtingsplan nodig is en stap 4 behelst de toetsing van het erfinrichtingsplan aan de toetsingscriteria. Bij de toetsingscriteria zelf komt de onderverdeling in de categoriën: nieuwe erven & functieverandering, agrarische bedrijfsgebouwen, boerderij en woonhuis terug.

Stap 1: Welk landschapstype is van toepassing?

Hoe? >

1. Waar ligt het erf? (zie kaart landschaps-typen, bijlage 2)

of

2. Welk type erf gaat het om?

Essenlandschap

Beekdallandschap

Ontginningenlandschap

Randveenontginning

voor ontginningen:
oude erven
(tot 1930)

na ontginningen:
jonge erven
(vanaf 1930)

Stap 2: Wat is het type bebouwing?

Om welke ontwikkeling gaat het? (soort bouwplan)

'Boerenerf'

Niet agrarisch
&
nieuwe erven

Agrarische bedrijfsgebouwen

De boerderij / bedrijfswoning

Woning

Stap 3: Welk inrichtingsplan is van toepassing?

1. **Basisinrichtingsplan**
   of
2. **Uitgebreid inrichtingsplan (zie bijlage 1 en 3)**

	beoordelings-niveau 1	beoordelings-niveau 2
Basisplan	n.v.t	Overige gebieden
Uitgebreid inrichtingsplan	Cultuurhistorisch zeer waardevol gebied en/of (beschermd) dorps of stadsgezicht	Overige gebieden

Stap 4:

Zie toetsingscriteria van het betreffende landschapstype in deel 2 van dit document en het soort bouwplan

Overige

Landgoed

Grootschalige recreatieontwikkeling

Overig (onvoorziene ontwikkelingen)

Afzonderlijk beeldkwaliteitsplan opstellen (toetsing ontwikkeling valt buiten deze NRK)

DEEL 1: VERLEDEN, HEDEN, TOEKOMST

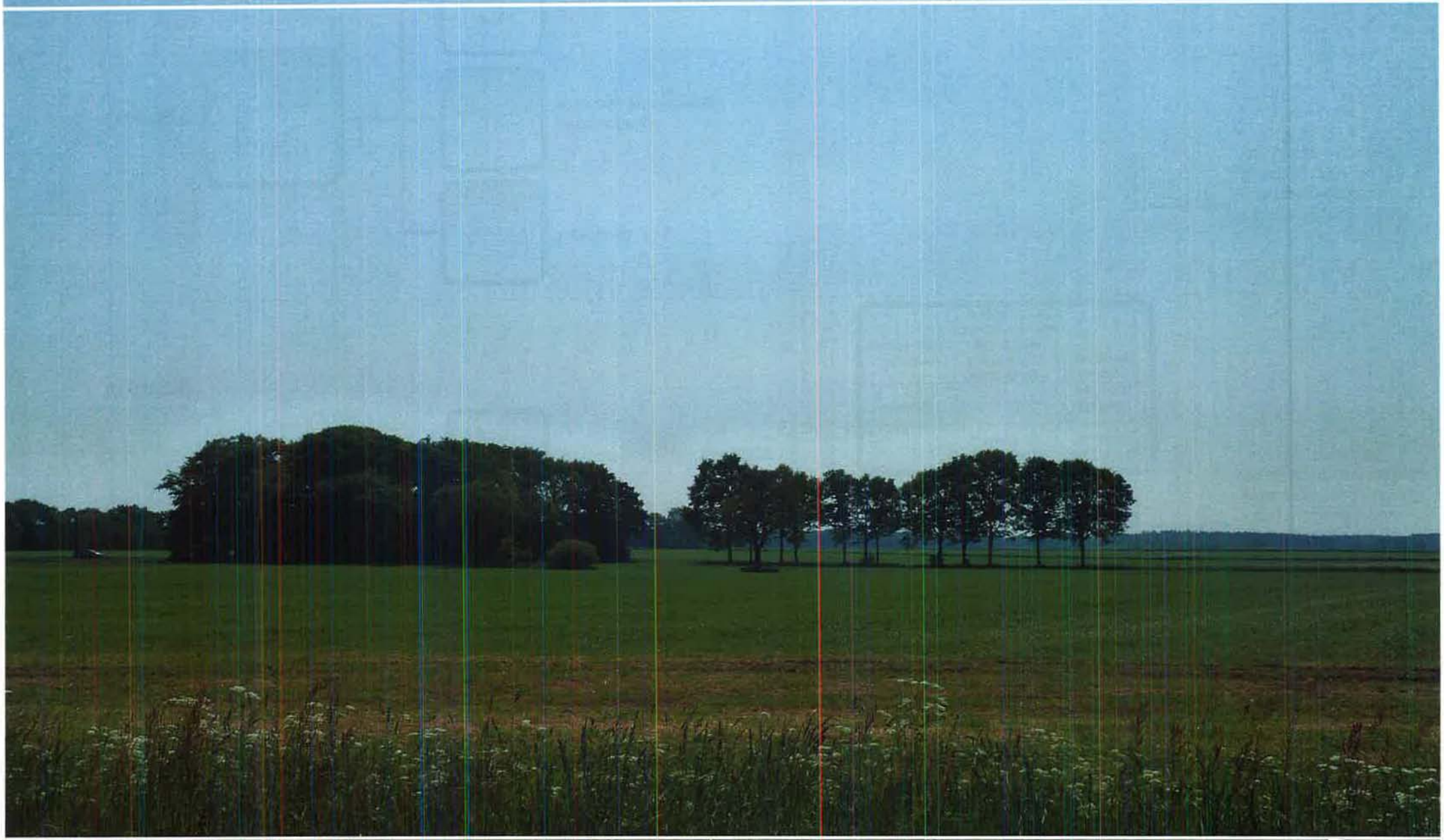

Deel 1: Verleden, heden, toekomst

De identiteit van het Drentse landschap wordt bepaald door de ontstaansgeschiedenis en de diversiteit aan landschapstypen. Het landschap van Drenthe is voor het belangrijkste deel ontstaan in het Pleistoceen. De bodem en het reliëf zijn gevormd in de laatste twee ijstijden (Saalien en Weichselien). Het gevormde dekzand is in heel hoogliggend Nederland te vinden (zie gele delen in afbeelding). Het is zand dat met name in de laatste ijstijd door poolwinden is uitgeblazen van de bodem van de toen droogliggende Noordzee.
Dat gebied ligt voornamelijk in Drenthe, met uitlopers in Groningen en Friesland. Grofweg ligt het tussen de steden Coevorden, Groningen, Steenwijk en Emmen. Het plateau is opgebouwd uit keileem, dat is afgezet in de voorlaatste ijstijd. Hierboven ligt op veel plaatsen een laag dekzand uit de laatste ijstijd en lokaal veen. De gemeente Coevorden ligt grotendeels op dit zogenoemde Drents Plateau.
Er zijn weinig grote hoogteverschillen; het gehele plateau ligt voornamelijk tussen de 10 en 20 meter boven NAP. Het reliëf is vooral gevormd door het landijs in de voorlaatste ijstijd. Na de voorlaatste ijstijd werd dit landschap aangetast door beekjes en riviertjes, die grotendeels het patroon van de door het ijs gevormde ruggen volgden (zie blauwe delen op de afbeelding).
De natuurlijke waterlopen van de gemeente Coevorden hebben hoofdzakelijk een noord- zuid oriëntatie. Alle waterlopen monden uit in de Overijsselse Vecht.

In gebieden waar keileem aan het oppervlak ligt is de afwatering vaak beperkt, waardoor zich hoogveenmoerassen gevormd hebben.

Toen ook de mens zijn intrede in het landschap deed, werd het reliëf beïnvloed door opgehoogde bouwlanden en oude stuifduinen. Tot zo'n vijfduizend jaar geleden hebben jagers en verzamelaars op de zandgronden rondgetrokken en in tijdelijke kampementen gewoond. In het Neolithicum (zo'n 5.300 - 2000 v. Chr.) vestigden de eerste boeren zich permanent in de zandgebieden, al lagen de woongebieden toen nog ver uit elkaar.
Omdat de voedselarme zandgronden moeilijk te bebouwen waren, werden er verschillende vormen van landgebruik toegepast. In de IJzertijd (ca. 700 v. Ch. tot het begin van de jaartelling) ontstond de zogenaamde potstalcultuur, genoemd naar de stallen waarin schapenmest en heideplaggen verzameld werden. Elke nacht werden de schapen in de stallen gehouden, waardoor de mest zich in dikke lagen oppotte (vandaar de naam). Deze mest werd gebruikt om de mineraalarme zandgronden geschikt te maken voor landbouw. Met deze plaggenmest kwam ook veel zand mee en daardoor werden de akkers in de loop van de eeuwen hoger. Zulke 'essen' zijn in het landschap te herkennen aan hun hoge ligging, ietwat bolle oppervlak en de bruine, mineraalrijke grond. De hoger gelegen delen van het zandlandschap werden als weidegrond voor schapen gebruikt. De randen werden beplant om het vee 'binnen' te houden. De potstalcultuur kwam pas met de intrede van kunstmest, in het midden van de negentiende eeuw, ten einde.
Op de dekzandplateaus bevinden zich een reeks dorpen (esdorpen) met aangrenzende maden (weilanden in de beekdalen) en akkers (essen). De dorpen zijn (samen met Coevorden) de oude historische bewoningskernen van de gemeente.

Hoewel de landbouw in de zandgebieden nooit grootschalig is geweest, hebben de activiteiten van de mens door de eeuwen heen toch hun sporen nagelaten. In de late middeleeuwen waren er veel stuifzandgebieden ontstaan als gevolg van overbeweiding en het steken van heideplaggen. Ingrijpen was nodig om te voorkomen dat vruchtbare gebieden, of zelfs hele dorpen, onder het stuifzand verdwenen. Vanaf ongeveer 1850 nam de overheid maatregelen door de stuifzandgebieden te beplanten.
In de zandgebieden werd altijd veel veeteelt bedreven, maar door de invoering van kunstmest na de Tweede Wereldoorlog werd er ook meer landbouw mogelijk. Heden ten dage vind je er behalve akkers ook veel weide- en grasland en bijvoorbeeld percelen waar maïs verbouwd wordt ten behoeve van veevoer.

Het hoogveen is bijna overal verdwenen door toedoen van de mens. Van de 16e tot en met de 19e eeuw werd het veen afgegraven, gedroogd en verhandeld als turf. In de randen van de gemeente, ligt een aantal 19e- en 20e –eeuwse dorpen waarvan het ontstaan samenhangt met de veenontginningen en de aanleg van de daarvoor noodzakelijke kanalen.
Voor een uitgebreidere beschrijving verwijzen we u graag naar de Erfgoednota van de gemeente.

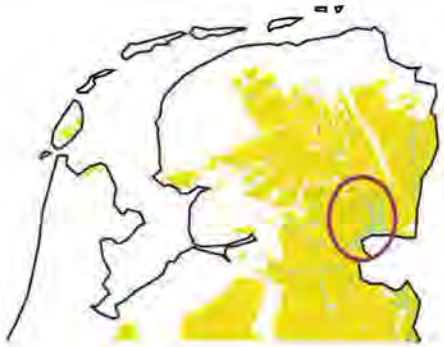

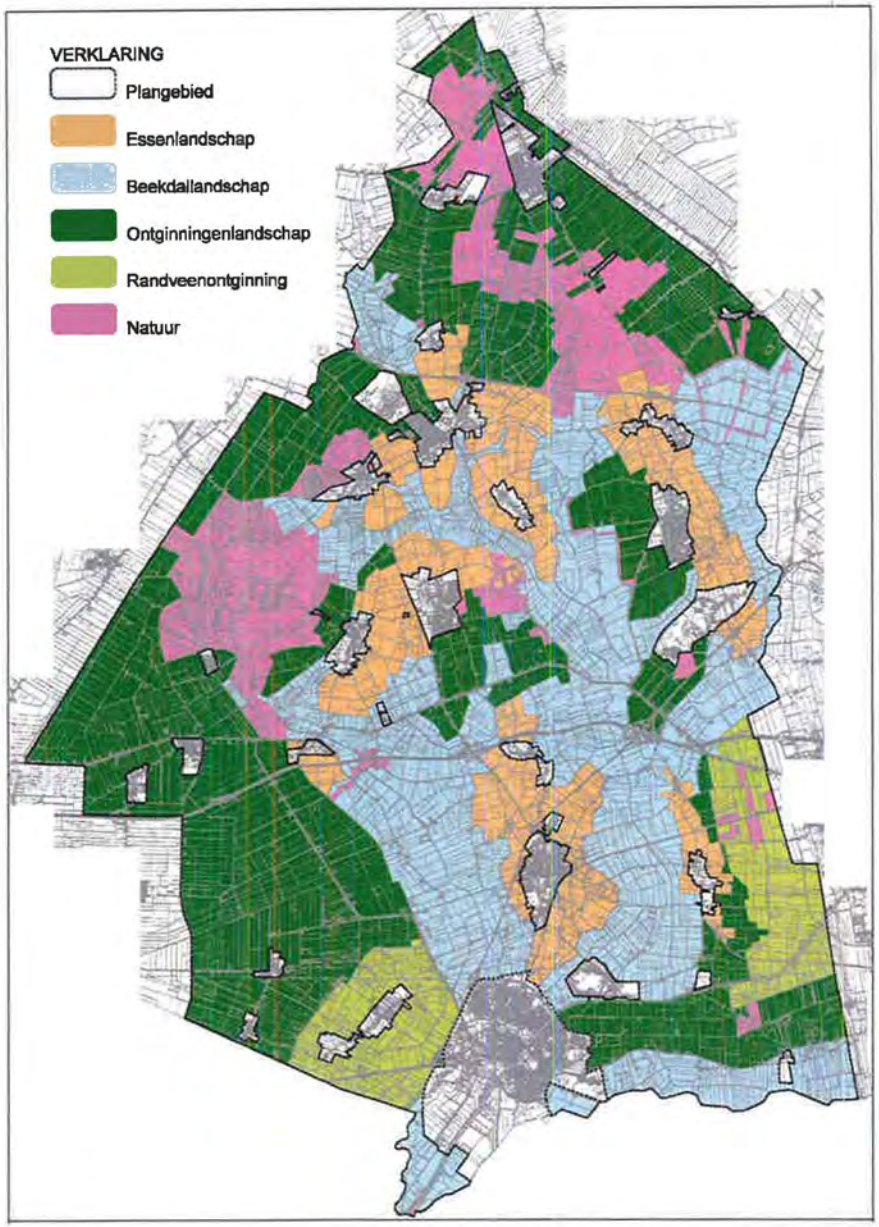
VERKLARING
Plangebied
Essenlandschap
Beekdallandschap
Ontginningenlandschap
Randveenontginning
Natuur

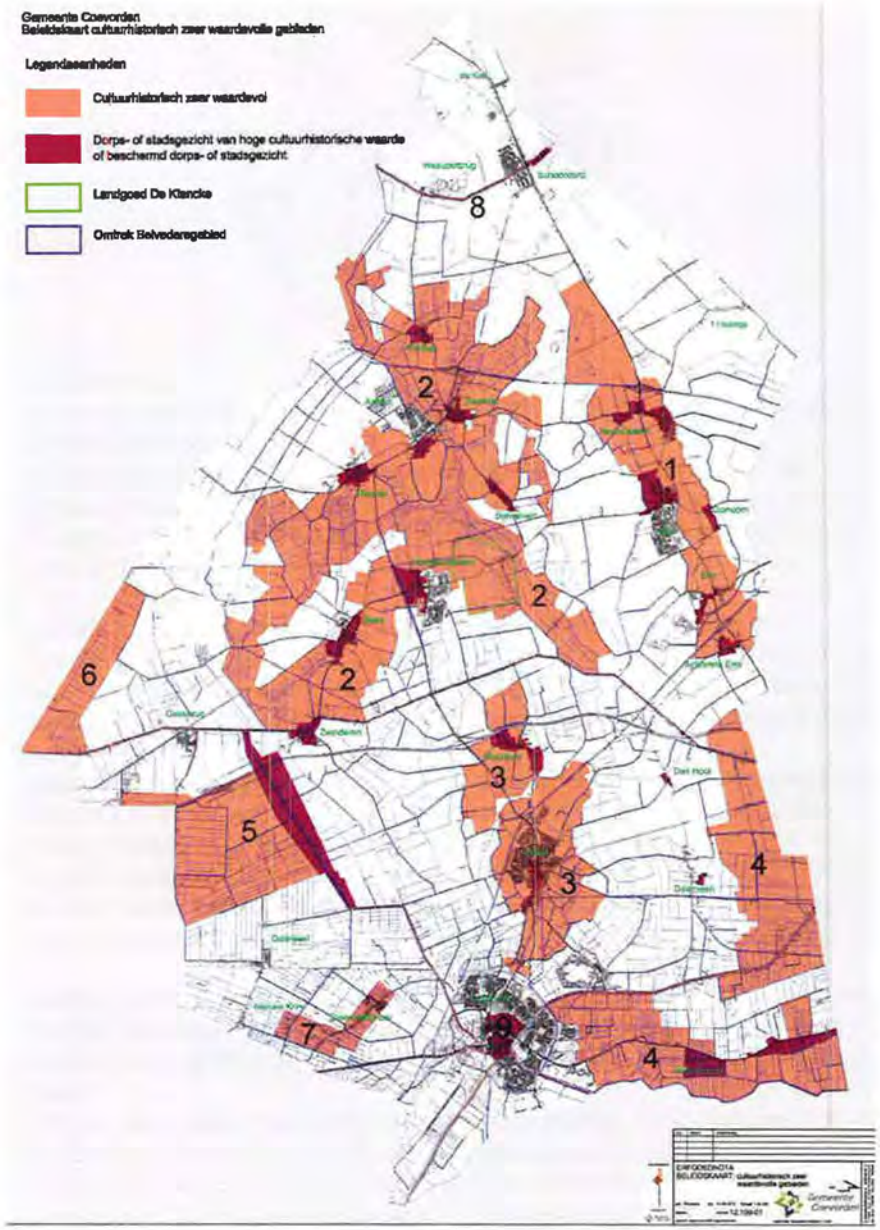
Gemeente Coevorden
Beleidskaart cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden
Legendaeenheden
Cultuurhistorisch zeer waardevol
Dorps- of stadsgezicht van hoge cultuurhistorische waarde of beschermd dorps- of stadsgezicht
Landgoed De Klencke
Omtrek Belvedaregebied
1
2
3
4
5
6
7
8
9

Vier landschapstypen

Het landschap van Coevorden is op basis van de ontstaansgeschiedenis ingedeeld in een aantal verschillende landschapstypen. De belangrijkste kenmerken van de landschapstypen en hun ontstaanswijze zijn nog herkenbaar in het landschap aanwezig. De volgende landschapstypen worden onderscheiden:

- het essenlandschap
- het beekdallandschap
- het ontginningenlandschap
- de randveenontginning

De kernkwaliteiten van deze landschapstypen worden op de navolgende pagina's nader beschreven.

Erfgoednota

In de Erfgoednota heeft de gemeente haar beleid voor het gemeentelijk cultuurhistorisch erfgoed vastgelegd. In de Cultuurhistorische Inventarisatie zijn landschap en historische geografie, archeologie en de gebouwde omgeving geïnventariseerd, beschreven en gewa ardeerd. De Cultuurhistorische inventarisatie vormt de onderlegger voor de Erfgoednota. In de Erfgoednota zijn negen gebieden aangewezen waar de gemeente Coevorden in gaat zetten op het behoud van de kenmerkende karakteristieken van die gebieden. Zie afbeelding hiernaast of, uitvergroot, in bijlage 3.

Het gaat om de volgende gebieden:

1. Noord-Sleen - Achterste Erm
2. Zwelloo-Zwinderen
3. Dalen en Wachtum
4. Gebied ten zuiden en ten noordoosten van het Stieltjeskanaal
5. Kanaal Coevorden-Zwinderen, Zwinderse veld en Zwinders Kanaal
6. Veenmarke van Gees
7. Veenontginning Steenwijksmoer met dorpskern
8. Oranjekanaal met dorpskern Schoonoord
9. Vestingstad Coevorden met de omringende waterwegen.

Ook de rest van de gemeente is cultuurhistorisch waardevol, echter hier ligt niet de focus van de erfgoednota.
In de hierna volgende paragrafen volgt per landschapstype een beschrijving met een opsomming van de kernkwaliteiten.

ESSENLANDSCHAP

KERNKWALITEITEN

- De bolling en openheid van de es
- Het esdek en de bomenrijen
- Esrandbosjes
- Kronkelige wegen
- Bebouwing langs de rand van de es
- Solitaire bomen op de es

De essencomplexen zijn ontstaan aan de randen van de dorpen (esdorpen) die op de hogere zandgronden waren gevestigd. De gronden liggen als een soort radiaal om de dorpen heen. De arme zandgronden werden bemest met het mest- en stromengsel uit de potstallen. Door het inploegen van de mest, waarbij het opgebrachte materiaal naar het midden verplaatste, ontstonden langzaamaan bolle percelen. Rondom de essen lagen de wegen met beplanting. Een gave es is te herkennen aan de openheid (geen bebouwing en beplanting) en de bolling van de es. De enige beplanting die op de es voorkomt zijn solitaire (karakteristieke) bomen. De beplanting (bomenrijen en kleine bosjes) en bebouwing (boerderijen) staan langs de rand van de es.

Naast elkaar komt het voor dat de achterzijde, de zijkant of de voorzijde van het erf zich richt naar de openbare weg. Ook de bebouwing staat onderling meestal niet haaks op elkaar, maar in een losser verband.

De herkenbaarheid van de essen is de afgelopen decennia door egalisering, afgraving en uitbreidingen van de dorpskernen verminderd. Op een aantal plekken zijn de essen nog goed of redelijk goed herkenbaar. Niet alleen de es zelf is waardevol, maar ook de overgang naar het beekdal (waar de essen aan grenzen) en de zichtbaarheid en herkenbaarheid van de es. Dit tesamen vormt een ruimtelijke eenheid.

Essencomplex rond Gees. Beplanting (singels en esrandbosjes) langs de rand van de es. Verkaveling als een radiaal van uit het dorp.

Essencomplex bij Sleen. Beplanting langs de rand van de es. Kronkelende weg langs de oostrand van de es.

Weg langs de rand van de es. Singels langs de rand van de es.

Esrand van bebouwing verscholen tussen hoge bomen.

Openheid van de es. Op de achtergrond beplanting van de esrand.

Esrand van bebouwing verscholen tussen hoge bomen.

Solitaire bomen en bosjes op de es.

BEEKDALLANDSCHAP

KERNKWALITEITEN

- Laaggelegen beekdal met hoogteverschillen
- Karakteristiek sloten- en beplantingspatroon haaks op de beek
- Beek- en slootoevers met variërende vegetatietypen
- Nauwelijks bebouwing
- Openheid

De beekdalcomplexen zijn ontstaan door de ontginning van de beekdalgebieden. Deze natte gronden zijn vanuit de hoger gelegen en droogste delen ontgonnen. De natte gronden werden vooral gebruikt als hooi- en weilanden vanwege de hoge grondwaterstand en de kans op overstromingen. De overstromingen, waarbij sediment werd afgezet, zorgden voor een natuurlijke bemesting van de gronden.
De hogere delen van het beekdallandschap waren droger, hier is de verkaveling dan ook grootschaliger. Hier zijn grote blokvormige of rechthoekige kavels te zien. Er staat weinig tot geen beplanting, dus het gebied heeft een open karakter. De beek werd van de velden gescheiden door grenswallen. Later werden dwarswallen (met beplanting) loodrecht op de beek aangelegd.

In de natte delen kon vaak worden volstaan met een sloot als veekering. Tegenwoordig zijn de lage en natte delen nog te herkennen aan de verkaveling haaks op de beek (opstrekkende verkaveling), met beplantingsstroken op de kavelgrenzen. In deze gebieden heeft ook al regelmatig natuurontwikkeling plaatsgevonden waarbij de beken weer de ruimte hebben gekregen om te meanderen.
De vegetatietypes variëren. Deze hangen samen met de waterstand. In sommige delen van de beekdalen zijn moerasachtige omstandigheden en bijbehorende vegetatie ontstaan, in andere delen komen planten voor die drogere omstandigheden vragen, maar ook goed natte omstandigheden verdragen.

Beplanting staat langs de wegen als wegbegeleidende beplanting (bomenrijen). De erven met bebouwing zijn voornamelijk gesitueerd langs de wegen, waarbij de voorzijde van het erf op de weg is gericht. Op deze percelen staat vaak erfbeplanting.
De hogere delen van het beekdallandschap grenzen meestal aan de essencomplexen. Niet overal is de overgang van hoog naar laag nog even goed te zien, of is tot aan de beek het gebied zodanig ontgonnen en ontwaterd dat tot vlakbij de beek akkerbouw mogelijk is. Op de hierna volgende luchtfoto's is te zien dat het onderscheid niet overal meer oorspronkelijk is.

Laag gelegen deel van het beekdal. Opstrekkende verkaveling vanaf de beek met bomenrijen op de kavelgrenzen.

Beekherstel Geeserstroom. Meanderend verloop met aangrenzend grote natte laagtegebieden.

Lager gelegen deel van het beekdal. Beplanting op de kavelgrenzen. Gebied loopt af richting de beek.

Lager gelegen deel van het beekdal. Beplanting op de kavelgrenzen. Gebied loopt af richting de beek.

Hoger gelegen deel van het beekdal. Blokvormige verkaveling, akkerbouw en weilanden. Beplanting langs de wegen en op de bouwkavels.

Hoger gelegen deel van het beekdal. Openheid en grote kavels.

Beekdal is tot op de beek ontgonnen. Akkerbouw tot bij de beek mogelijk.

Op de overgang van hoog naar laag. Gebied wordt natter (rechts), akkerbouw niet meer mogelijk. Openheid en weidsheid van het landschap.

ONTGINNINGEN-LANDSCHAP

KERNKWALITEITEN

- Weids landschap
- Grote tegenstelling open - besloten
- Rationele structuur in optima forma
- Kanalen en wijken als lange lijnen met forse bomenrijen
- Regelmatige verkaveling haaks op ontginningsas

Ontginningenlandschappen zijn te verdelen in een tweetal gebieden: de veenontginningen en de heide- en veldontginningen. De ontginning van deze gebieden heeft pas laat plaats gevonden (20e eeuw). De grote schaal van de percelen vertaalt zich in een weids en open gebied.
De randveenontginningen maken ook deel uit van het ontginningenlandschap. Op basis van de kernkwaliteiten heeft deze een aparte indeling gekregen.

Veenontginningen
De kernkwaliteiten en kenmerken van de ontginningen zijn: grootschalige openheid en weidsheid, regelmatige verkaveling haaks op de ontginningsas met diepe kavels en sloten op de kavelgrens, bomenrijen langs het kanaal, bebouwing haaks op het kanaal en grote boerderijen met een robuuste erfbeplanting.

Heide- en jonge veldontginningen
De belangrijkste kwaliteiten en kernmerken van de heideontginning en jonge veldontginingen zijn: relatief grootschalig open gebied, met een grote mate van tegenstelling tussen de beslotenheid van de boscomplexen en de openheid van de landbouwgebieden. Bebouwing staat langs de wegen die de ontginningsassen vormen.

Weidsheid van het landschap.

Agrarische bebouwing duidelijk zichtbaar vanaf de weg. Grote gebouwcomplexen.

Openheid van het landschap.

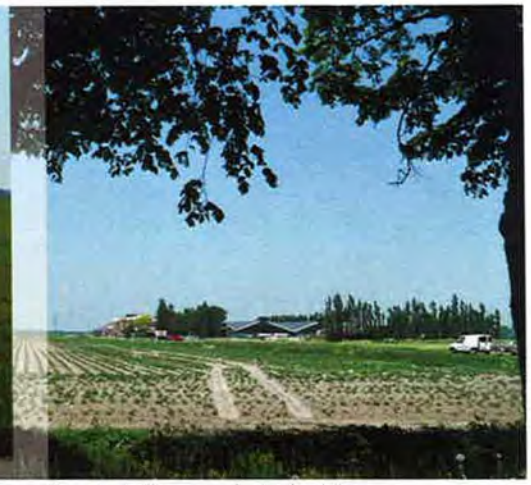

Grootschalige agrarische bedrijven.

Blokvormige verkaveling; ontstaan van kamers door wegbeplanting.

Wegbeplanting als begrenzing open landschap.

Beplanting langs de wegen, ontginningskanaal.

Singel aan één zijde van het agrarisch bedrijf.

RANDVEENONTGINNING

KERNKWALITEITEN

- Openheid van het landschap
- Opstrekkende verkaveling
- Kanalen en wijken
- Wegdorpen of verspreide bebouwing langs de ontginningsas

De randveenontginninggebieden kennen een karakteristieke openheid. De rechte lijnen zijn te danken aan de turfwinning uit de late Middeleeuwen tot de 20e eeuw. Langs de rechte kanalen werden haakse sloten en wijken aangelegd van waaruit de turf werd gewonnen. Nadat de turfwinning was afgerond werden de gronden weer aangevuld met bijvoorbeeld afval uit de stad en in agrarisch gebruik genomen. De kanalen en wijken bleven na de turfwinning bestaan en geven deze gebieden nog steeds hun vaak grootschalige karakter en openheid. Direct langs de oude ontginningsassen werden de boerderijen haaks op de as gebouwd.
De oudere ontginningen zijn kleinschaliger van opzet dan de jongere ontginningen. Dat komt omdat de latere ontginningen grootschaliger en geplander zijn gedaan dan de oudere ontginningen.

De belangrijkste kwaliteiten en kenmerken van de randveenontginningen zijn: menging van een onregelmatige blokverkaveling en fijnmazige opstrekkende verkaveling, een fijnmazig slotenpatroon met elzensingels langs de sloten en een overwegend kleinschalig bebouwingspatroon langs een onduidelijke of ontbrekende ontginningsas. De hierna volgende (lucht)foto's (bron: Google Earth) geven een beeld van de karakteristiek van het gebied.

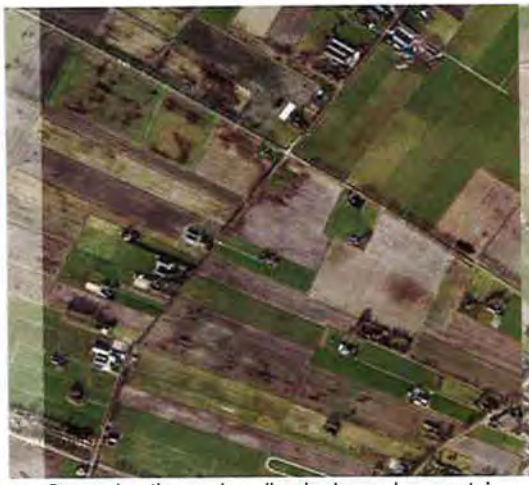

Onregelmatige verkaveling in de randveenontginningen en bebouwing niet altijd langs de ontginningsas.

Grootschaliger en rationeler deel van de randveenontginningen. Bebouwing langs de ontginningsas.

Afbeelding: verkaveling en wijken haaks op de ontginningsas. Rationeel gebied. Grote, blokvormige kavels. Veel akkerbouw. Bebouwing langs de ontginningsas.

Weidsheid en ontginningskanaal.

Beplanting langs de wegen en op de bouwkavels.

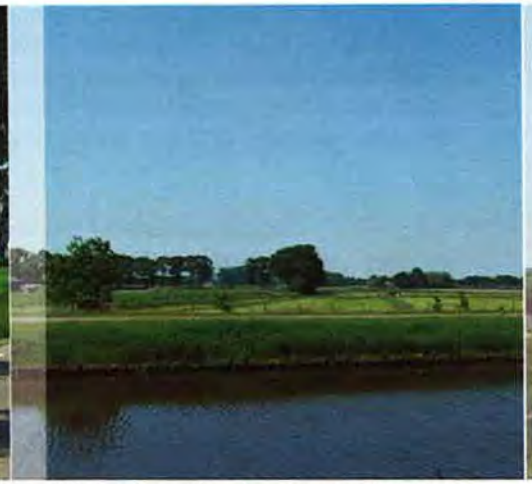

Blokvormige verkaveling. Verspreide ligging bebouwing. Openheid in combinatie met robuuste groensingels en bosjes.

Openheid van het landschap, beplanting langs de wegen.Verspreide bebouwing.

Bebouwing in het buitengebied

In het buitengebied van de gemeente Coevorden staat diverse bebouwing: boerderijen, stallen, burgerwoningen, bedrijfsgebouwen, nutsgebouwen, enzovoort. Onderstaand wordt een omschrijving gegeven van deze bebouwing.

BOERENERVEN

De bebouwing in het buitengebied van de gemeente Coevorden bestaat hoofdzakelijk uit boerenerven of erven die van oorsprong een agrarisch karakter hadden. Er is een rijke variatie aan agrarische bebouwing aanwezig. In het algemeen is een duidelijke tweedeling te maken tussen agrarische bebouwing voor en na de ontginningen (circa 1930). In het eerste geval spreekt men van 'oude boerenerven' in het andere geval van 'jonge boerenerven'.

Hoofdopzet boerenerven
De hoofdopzet van elk boerenerf (jonge of oude erven) is hetzelfde. Er is een sterke tweedeling tussen de voor- en achterzijde van het erf. Aan de voorzijde bevindt zich het woongedeelte met rondom een siertuin, moestuin en boomgaard. De achterzijde bestaat uit het bedrijfsgedeelte. Het erf is hier meer verhard, op een enkele plek kan een grote solitaire boom staan.

De indeling van het erf in 'voor' en 'achter' uit zich onder meer in de soorten beplanting op het erf. De beplanting op het domein van de boer is bijna onderhoudsvrij. Op het achtererf, bij de schuren, overheerst de 'nutsbeplanting' (struiken en bomen). Deze beplanting sluit aan bij die van het landschap en dient niet alleen als bescherming tegen de wind, maar leverde in het verleden ook brandhout, eikels en houten planken op. Het achtererf was meer open dan het voorerf. Op het voor- en zijerf, is een menging ontstaan van sier- en nutstuin (moestuin, bloementuin en fruitgaard). Het voorerf was strak geordend en besloten. Dit deel van het erf wordt intensief onderhouden en vormt het visitekaartje voor de boerderij. Omdat de boerderij oorspronkelijk zelfvoorzienend was, waren op en rond het erf bomen struiken en planten te vinden die in de eerste plaats nuttig zijn zoals: een moestuin, een bloementuin, een boomgaard, een windsingel, knotbomen en leibomen voor schaduw en geriefhoutbosjes. Aan de zonzijde van de woning staan voor de ramen soms lei- of knotlinden. Tegenwoordig zijn bij veel moestuinen de oorspronkelijke meidoornhagen vervangen door hagen van beuk, haagbeuk, veldesdoorn of liguster.

Oude boerenerven
Dit type boerenerf komt voor in het essen- en beekdallandschap. Oude boerenerven, worden gekenmerkt door een 'rafelig' en besloten silhouet. Ze liggen aan

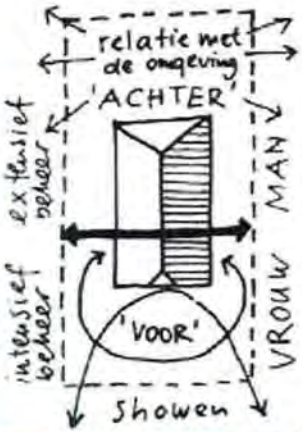

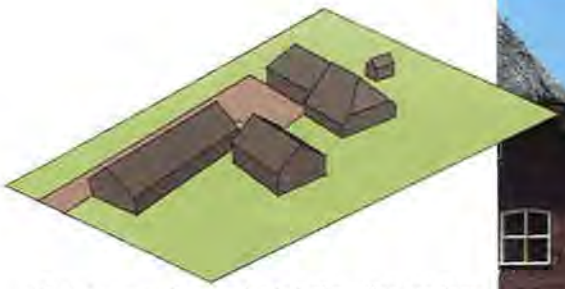

Oude erven: uitgewaaierde bebouwing rondom het erf; hoofdgebouw, de boerderij, met voorzijde naar het landschap gericht. Traditioneel materiaalgebruik: hout, baksteen en riet of (deels) dakpannen.

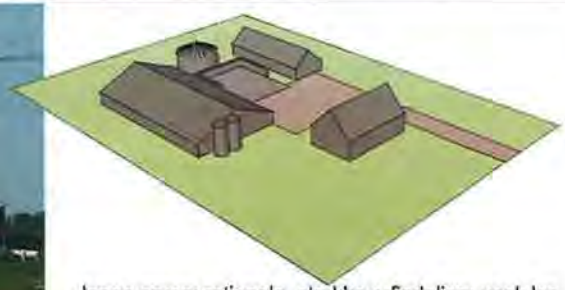

Jonge erven: rationele, strakke erfindeling; vaak los woongebouw (bedrijfswoning) en gericht op de weg. Grote gebouwen met vaak veel plaatwerk.

de randen van essencomplexen. De erven zijn gegroepeerd in clusters in de dorpen of liggen als kransen rondom de es. Ze laten een veelheid van kleine en grote gebouwen zien in een schijnbaar losse strooiing. Op het oude boerenerf komt vaak nog een veelheid aan bijgebouwen voor zoals een stookhok, bakhuis, rijtuigstalling, enzovoort. De bebouwing is bescheiden van omvang en ligt vaak verscholen in het groen. Kenmerkend aan de boerderij is dat het woon- en werkgedeelte gecombineerd is in één gebouw.
Van oudsher bestond de bebouwing veelal uit open wanden. Nadat eerst leem en twijgen zijn gebruikt, werden later bruin/zwart geteerde houten (vakwerk) delen toegepast, in een enkel geval nog weer later vervangen door baksteen (geheel of alleen de onderzijde). De dakbedekking van veel boerderijen bestaat nog altijd uit riet. Soms is de dakbedekking gedeeltelijk of geheel vervangen door dakpannen.
De perceelsstructuur is onregelmatig en bijgebouwen zijn als het ware 'uitgewaaierd' gesitueerd achter de boerderij, soms tot dicht langs de weg. Vanwege de oriëntatie op het akker (in het essenlandschap) komt het vaak voor dat de boerderij niet met de voorzijde naar de weg gericht is. Op het erf staan veel eiken, in een bosje of verspreid. De erven zijn vrij besloten door de aanwezigheid van singels, houtwallen, erfbossen en erfbeplanting. Het achtererf heeft geen duidelijke begrenzing. De hechte relatie met het omringende landschap komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in de ligging aan de rand van open essen.

Jonge boerenerven
Na circa 1930 zijn met name in de ontginningsgebieden veel nieuwe boerderijen gebouwd. Een enkel jong boerenerf staat in het beekdallandschap. Jonge boerenerven worden gekenmerkt door grotere bedrijfsbebouwing en een losstaande bedrijfswoning, gericht op de weg. Het komt vaak voor dat er geen sprake is van landschappelijke inpassing door middel van houtwallen en dergelijke. Daardoor is een zorgvuldige keuze van materialen en kleurgebruik van belang evenals wijze waarop zaken als silo's en andere vormen van opslag zijn geregeld.
Kleinere bebouwing, zoals de bedrijfswoning, is vaak uitgevoerd in baksteen en dakpannen. Grotere bebouwing, zoals stallen, bestaat veelal geheel uit plaatmateriaal, soms met delen in baksteen of beton. De kleur groen is veelgebruikt bij het toepassen van plaatmateriaal, soms in meerdere tinten. In beginsel is deze kleur bedoeld om het gebouw minder te laten opvallen in het landschap. Deze opzet is niet altijd geslaagd, voornamelijk doordat naast de kleur groen ook andere kleuren worden gebruikt voor staldeuren, windveren, et cetera. Hierdoor zijn de contouren van de stal vaak goed zichtbaar.

De toetsingscriteria per landschapstype zijn afgestemd op het type boerenerf. Alleen in het beekdallandschap komen beide erftypen voor en zijn de criteria soms uitgesplitst.

Boerenerven in het landschap
Boerenerven vormen van oorsprong een onlosmakelijk onderdeel van het omringende landschap. Tot aan de introductie van landbouwmachines in de 20e eeuw, was het landschap nog kleinschalig en besloten. De nieuwe percelen, die ontstaan zijn na de verdeling van de markegrond (na de markewet van 1837), werden namelijk begrensd door houtwallen en elzensingels. In de 20e eeuw was de behoefte aan brand- en geriefhout sterk verminderd (gas en elektriciteit) en werd deze begrenzing door groen vervangen door prikkeldraad. Hierdoor hebben de percelen en erven een meer open karakter gekregen. De veranderingen in de landbouw hebben ertoe geleid dat de kavels rechthoekig en grootschaliger werden. Op deze erven bevinden zich veelal minder bijgebouwen dan voorheen het geval was.
Bij jonge boerenerven in het essenlandschap is vaak sprake van een vervanging of grootschalige uitbreiding van de oorspronkelijke bebouwing. Dit type boerenerf is per definitie niet passend in het essenlandschap vanwege de afwijkende oriëntatie van bebouwing en rationele verkavelingsstructuur. Omdat het essenlandschap vrijwel geheel als cultuurhistorisch zeer waardevol is aangeduid, geldt dat, bij ontwikkelingen een herstel van de oorspronkelijke erfindeling moet worden nagestreefd.

Het hedendaagse boerenerf
Het moderne agrarische bedrijf bestaat uit een woonhuis, stallen, bergingen, voeropslag, mestsilo's, soms mestvergisters, verharding en beplanting. Waar vroeger de agrarische activiteiten van elke boer vrijwel gelijk was, evenals de omvang van het boerenerf, vindt er tegenwoordig steeds meer specialisatie plaats. Er zijn grote bedrijven, met een grote uitbreidingsbehoefte en kleinere bedrijven, bijvoorbeeld met nevenfuncties.
Met name de ontwikkeling van grote veehouderijen vraagt veel aandacht op het gebied van landschappelijke inpassing. Bij dit type agrarisch bedrijf is een groot boerenerf vereist met ruimte voor grote stallen, voeropslag (bijvoorbeeld plastic vaten op kuilvoer of fel groene hooibalen) en manoeuvreerruimte voor grote voertuigen en vrachtauto's. Vaak zijn vanwege een optimale bedrijfsvoering twee inritten gewenst. De moderne grootschalige veehouderij wijkt daarmee steeds meer af van het traditionele boerenerf als herkenbare eenheid in het landschap.

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Trends en ontwikkelingen in het buitengebied betreffen voornamelijk veranderingen op perceelsniveau. Deze zijn dan ook voornamelijk het gevolg van veranderingen in de agrarische bedrijfsvoering of functieverandering van het boerenerf naar ander gebruik. Hierna worden de belangrijkste ontwikkelingen in het buitengebied beschreven.

Veranderende eisen agrarische sector
De landbouw zal in de toekomst nog verder in moeten spelen op ontwikkelingen die momenteel al gaande zijn. Het betreft ontwikkelingen op de (macro-) markt van de landbouwproducten, en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de (strengere) milieuhygiënische eisen en de welzijnseisen voor de landbouwdieren. De verwachting is dat deze ontwikkelingen leiden tot de toename van de productie per bedrijf, een afname van het aantal bedrijven en de omschakeling naar andere bedrijfstypen. Het agrarisch perceel groeit de komende jaren verder, en de bedrijven worden groter. Het aantal bouwwerken en de benodigde buitenruimte op het perceel nemen toe. Door veterinaire eisen zal de scheiding van een semi-openbaar representatief voorerf en een afsluitbaar achtererf doorzetten. Deze veranderende eisen zorgen voor een transformatie van het agrarische perceel. Hierbij dient geïnvesteerd te worden in de leefomgeving. Dit is niet alleen een voorwaarde bij subsidiegerichte inkomenssteun; ook strengere milieueisen leiden er toe dat de landbouw investeringen moet doen in de leefomgeving. Daarnaast stellen de verstedelijking van het landelijk gebied, de toename van recreatie en toerisme, en de wensen van de consument steeds hogere eisen aan de ruimtelijke kwaliteit van het agrarische perceel.

Nevenactiviteiten of volledige functieverandering
In het landelijk gebied wordt steeds meer zichtbaar dat naast de landbouw ook andere functies een plaats krijgen. De komende jaren zal dit proces van plattelandsvernieuwing zich naar verwachting sterker doorzetten. Agrariërs spelen daar op in door te verbreden. De mogelijkheden om nieuw of aanvullend inkomen te verwerven liggen veelal binnen de landbouw zelf, bijvoorbeeld door milieu- en/of diervriendelijk te produceren, door de eigen producten te verwerken en/of door deze zelf te verkopen ("streekeigen producten"). Daarnaast zijn er mogelijkheden om een andere activiteit aan het agrarisch bedrijf te koppelen, bijvoorbeeld deelname aan beheer en ontwikkeling van natuur en landschap of op het gebied van recreatie en toerisme. Ook het bieden van een zorgtak op

het agrarisch bedrijf ('zorgboerderij'), draagt bij aan de plattelandsvernieuwing. Door schaalvergroting zijn er steeds minder boerenerven nodig. Hierdoor zal volledige functieverandering van het boerenerf steeds vaker voorkomen. Veel voorkomende nieuwe invullingen zijn bijvoorbeeld kwekerijen en/of tuincentra, bedrijvigheid (transportbedrijven), een zorgboerderij of een volledige woonfunctie met hobbymatige activiteiten die veel ruimte vereisen zoals het houden van paarden. Een groot deel van de "verpaarding" van het landschap wordt veroorzaakt door de privésector (hobbymatige paardenhouderij). Dit vergt een goede landschappelijke inpassingen om de ruimtelijke kwaliteit van het Coevordense landschap te bewaken.

BURGERWONINGEN

Op sommige plaatsen in het buitengebied komen vrijstaande burgerwoningen voor. In hoofdzaak gaat het om:

- Voormalige arbeiderswoningen in ontginningsgebieden. Gelegen nabij de boerderij of in een dwarsstraat. Het gaat vaak om kleine woningen, in een enkel geval halfvrijstaand of geschakeld. Strokenverkaveling met relatief smalle en diepe kavels.
- Naoorlogse vrijstaande woonhuizen. Veelal staan deze in het beekdal en slechts op enkele plekken in ontginningsgebieden of het essenlandschap. Vaak gaat het om, in verhouding tot de functie, relatief grote erven/tuinen.
- Voormalige keuterboerderijen. Dit type boerderij komt in elk type landschap voor, vaak in de randgebieden. Op deze erven stond vrijwel geen agrarische bebouwing waardoor nauwelijks sprake is van een boerenerf. Vaak heeft een verbouwing tot volledige woning plaatsgevonden.

De burgerwoningen hebben een eenvoudige vormgeving gebaseerd op het boederijtype: één laag met kap haaks of parallel aan de weg gesitueerd. Qua erfinrichting wordt aangesloten op dat van boerenerven. Wel zijn de erfgrenzen, ongeacht het type landschap vaak rondom van dichte, opgaande beplanting voorzien (met uitzondering van de voorzijde).

OVERIGE BEBOUWING

Deze notitie richt zich hoofdzakelijk op (van oorsprong) boerenerven en burgerwoningen. Andere bebouwing is minimaal aanwezig en vraagt een eigen aanpak als het gaat om landschappelijke inpassing. Bijlage 1 bevat een overzicht van alle mogelijke ontwikkelingen die een plaats kunnen hebben in het buitengebied (binnen het bestemmingsplan) en de wijze waarop hiermee om moet worden gegaan. Onderstaand wordt, voor de overige bebouwing, aangegeven óf en welke categorie toetsingscriteria van toepassing zijn:

Toetsing aan de categorie 'Niet-agrarisch & nieuwe erven':

- Nutsbedrijf of -voorziening
- Sport (exclusief manege)
- Bedrijf(sgebouwen)
- Verkooppunt motorbrandstoffen
- Cultuur en ontspanning
- Horeca
- Maatschappelijk
- Kleinschalige dag- of verblijfsrecreatie

Toetsing aan de categorie 'Agrarische bedrijfsgebouwen':

- Verspreid staande stallen of opslag:
- Maneges en paardenhouderijen
- Kwekerij

Afzonderlijk beeldkwaliteitsplan nodig, geen toetsing aan de NRK:

- Landgoederen en buitenplaatsen
- Grootschalige recreatiegebieden

DEEL 2: TOETSINGSCRITERIA

Op de hiernavolgende pagina's staan de toetsingscriteria genoemd zoals die gelden voor inrichtingsplannen. Er is een onderverdeling gemaakt per landschapstype zoals in deel 1 is toegelicht. Door te kijken in welk landschapstype uw kavel ligt weet u op welke pagina van deze notitie u de toetsingscriteria kunt vinden zoals die op uw initiatief van toepassing zijn. De toetsingscriteria bestaan uit twee delen:

1. Beoordelingsmatrix
In de matrices op de linkerpagina staat telkens aangegeven wat de criteria zijn. Afhankelijk van het initiatief gelden de volgende categoriën:

- ***Niet agrarisch & nieuwe erven:*** wanneer uw initiatief betrekking heeft op functieverandering van een bestaand of voormalig agrarisch erf óf wanneer het gaat om realisatie van een volledig nieuw, niet agrarisch erf (niet vallend onder grootschalige recreatiebebouwing, landgoed of buitenplaats) dan zijn deze toetsingscriteria voor u van toepassing
- ***(Agrarische) bedrijfsgebouwen:*** Als u (agrarische) bedrijfsbebouwing wilt uitbreiden, oprichten en/of slopen dan zijn de toetsingscriteria in deze kolom op uw initiatief van toepassing. Het kan gaan om agrarische bebouwing op bestaande erven maar ook op volledig nieuwe erven. Maneges, paardenhouderijen en kwekerijen vallen ook onder deze categorie.
- ***Boerderij/bedrijfswoning:*** Wanneer op het erf een boerderij aanwezig is (woonhuis en bedrijfsdeel ineen) en u gaat hieraan wijzigingen aanbrengen, dan gelden deze criteria.
- ***Woning:*** Voor volledig vrijstaande woonbebouwing gelden de criteria in deze kolom. Dit kunnen ook bedrijfswoningen op het boerenerf zijn. In een enkel geval kunnen in het buitengebied halfvrijstaande of geschakelde woningen staan. Deze worden ook tot deze categorie gerekend.

Toetsingscriteria kunnen voor meerdere initiatieven/categoriën gelden; in dat geval loopt de kolom en tekst in de matrix over meerdere vakken heen.

2. Referentiebeelden
Op de rechterpagina staan per landschapstype referentiebeelden aangegeven. Dit zijn indicatieve beelden ter ondersteuning van het genoemde in de beoordelingsmatrix en ter inspiratie.

Beoordelingsniveaus

Het buitengebied van de gemeente Coevorden wordt onderverdeeld aan de hand van landschapstypen. Deze landschappen zijn ontstaan door geomorfologische processen maar ook door bewerking door de mens. Afhankelijk van de mate waarin het landschap is bewerkt is er een uniek landschap ontstaan. Daarmee heeft het landschap een cultuurhistorische waarde gekregen. Deze cultuurhistorische waarde is de aanleiding geweest beoordelingsniveaus in te voeren. Wanneer uw initiatief binnen één van de gebieden ligt met een hoge cultuurhistorische waarde dan geldt het hoogste beoordelingsniveau. Afwijking van de toetsingscriteria is in dat geval niet mogelijk en een goede samenhang tussen gebouwen onderling en met het landschap, met gebruik van streekeigen elementen, is vereist. Een uitgebreide onderbouwing die ingaat op historische geografie, archeologie en gebouwde omgeving is dan vereist. Wanneer u een initiatief hebt buiten deze gebieden dan heeft u in overleg met de gemeente meer vrijheid om gedeeltelijk en gemotiveerd af te wijken van de toetsingscriteria. Er zijn twee beoordelingsniveaus waarvan de gebiedsindeling op de kaart op pagina 28 staat aangegeven:

Niveau 1: cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden

- *Beoordeling op basis van de beoordelingsmatrix en referentiebeelden .*
- *Beoordeling van het pand in de ruimere context (het betreffende waardevolle gebied) en onderlinge samenhang tussen gebouwen (in de omgeving).*
- *Beoordeling gebruik van streekeigen elementen (beplanting, bouwwerken, bouwdelen).*
- *Beoordeling houdt rekening met historische- en geografische ontwikkeling alsmede met de archeologische waarde.*

Niveau 2: overige gebieden

- *Beoordeling op basis van de beoordelingsmatrix en referentiebeelden op perceelsniveau.*

Het uitgangspunt is dat er geen bebouwing aanwezig is op de essen. Bebouwing is gesiueerd als een kralensnoer rondom de es met op sommige plaatsen clusteringen. Bebouwing is met de voorzijde naar de es gericht. De esranden hebben een sterk groen karakter door het vele volwassen groen en door de overwegend bescheiden omvang van de bebouwing. Door ruilverkavelingen is de van oorsprong kleinschalige verkavelingsstructuur op de essen verdwenen en daarmee ook vele kerkpaden die vaak dwars over de boerenerven heen liepen.
Een groot deel van het essenlandschap wordt aangemerkt als cultuurhistorisch zeer waardevol (zie bijlage 3).

AMBITIE ERVEN IN HET ESSENLANDSCHAP

- Openheid van de es waarborgen
- Versterken beplanting rondom de es (esrandbosjes, houtwallen, erfbeplantingen), met uitgangspunt dat de es met omringende beplanting en bebouwing een ruimtelijke eenheid is
- Zichtlijnen (vanaf de randen) op de es behouden
- Bebouwing langs de rand van de es (geen bebouwing op de es)
- Versterking van de overgang tussen es en beekdal
- Geen lanen
- Ruimte laten voor de mogelijkheid voor beleving van de es.

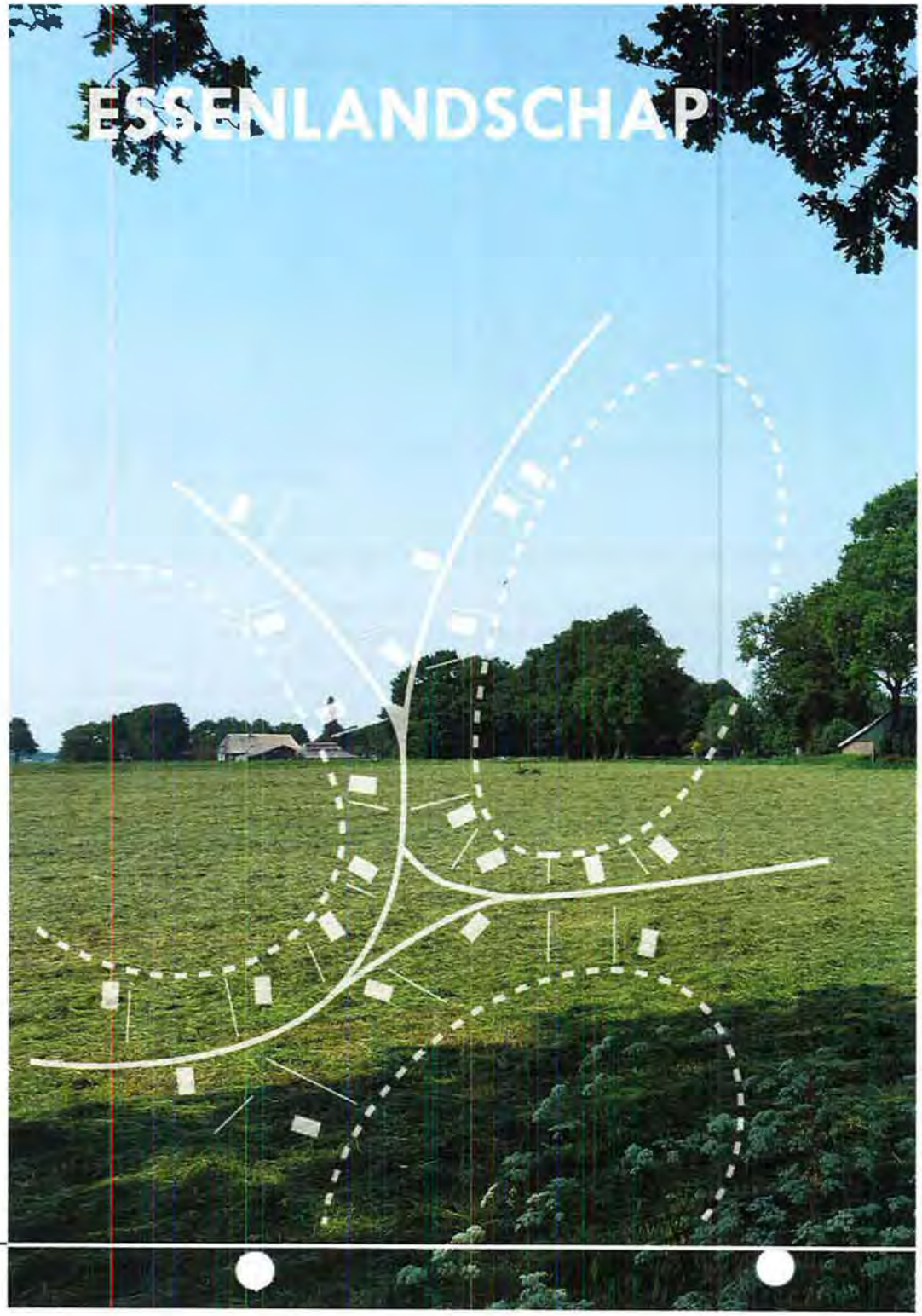

ERFINRICHTINGSPLAN Essenlandschap

Soort bouwplan	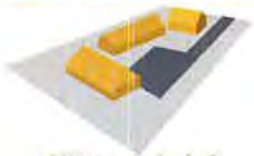 Niet agrarisch & nieuwe erven	(Agrarische) bedrijfsgebouwen	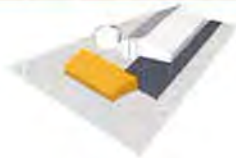 Boerderij / bedrijfswoning	Woning
Landschappelijke inpassing	• Blokverkaveling • Één landschappelijke eenheid per bebouwingscluster met alleen (groen) onderscheid tussen voorzijde van het erf (wonen, siertuin) en achterzijde (werken, functionele indeling). • Herstellen van (verdwenen) historische elementen alleen als hiervan nog sporen zijn, of als bekend is dat deze elementen op het erf aanwezig zijn geweest. • Bij bestaande erven uitgaan van oorspronkelijke oriëntatie. Nieuwe bebouwing (in boerderijvorm) is altijd met voorzijde gericht op dichtsbijzijnde es. In andere gevallen met voorzijde georiënteerd op de weg. • Herstel van randbeplanting rondom es; herstellen openheid op de es.			
	• Onregelmatige kavelvorm (niet rechthoekig). • Kavels als kralensnoer gesitueerd rondom een es. • Waar mogelijk vanaf de weg doorzichten over het erf naar het esdek. • Rafelig silhouet van beplanting en bebouwing. Geen doorgaande beplantingslijnen, maar beplanting op hoekpunten van de kavel.			• Eenvoudige kavelvorm (vier of vijf zijden) • Bij lijnvormige beplantingen tenminste 2 zijden vrijlaten van beplanting.
Ordening en nokrichting bebouwing	• Bij nokrichting boerderij relatief haaks op de weg: bebouwing staat als het ware uitgewaaierd achter de boerderij (hoofdgebouw). Nokrichting volgt daarbij de radialen van uitwaaiering. Ondergeschikte kleine bebouwing kan afwijken van deze structuur. • Bij nokrichting boerderij relatief evenwijdig aan de weg: nokrichting bijgebouwen is paralel aan nokrichting boerderij (hoofdgebouw), plaatsing achter het woongedeelte van de boerderij. • Privéruimte (tuin en terras) bevindt zich aan de voor- en/of zijkant, gescheiden van het bedrijfsdeel van het erf.			• Bij orientatie op de weg: nokrichting hoofdgebouw haaks op de weg. • Oriëntatie en nokrichting bijgebouwen is parallel aan of haaks op het hoofdgebouw.
	• Oorspronkelijke indeling boerderij (wonen voor, werken achter) blijft herkenbaar • Boerderij is als grootste volume en hoofdgebouw herkenbaar.	• Stallen en silo's staan op zo groot mogelijke afstand van de erfgrens en zijn ingepast tussen (niet lijnvormige) beplanting • (Voeder)silo's hebben als afwijkende bebouwingsvorm een zo verscholen mogelijke ligging. Sleuf- en mestsilo's voorzien van grondwal met gras. • Lichtoverlast naar buiten toe is zo minimaal mogelijk. • Luchtbehandelingsinstallaties op het dak zijn zo beperkt mogelijk zichtbaar.	• Oorspronkelijke indeling boerderij (wonen voor, werken achter) blijft herkenbaar. • Boerderij is als grootste volume en hoofdgebouw herkenbaar.	
Hoofdvorm, kap en kleurstelling	• Sobere verschijningsvorm van de bebouwing en geënt op karakteristieke verschijningsvorm bebouwing in de omgeving • Verder zijn de criteria uit de Welstandsnota hierop van toepassing.			
Overige elementen & objecten	• Openbaar en privé lopen geleidelijk in elkaar over; geen gebruik van hekwerken. • Aanbrengen van water op en rond erf alleen als hiervoor aanleiding is bijvoorbeeld in de vorm van laagten. Folievijvers (voor agrarisch gebruik) zijn niet wenselijk			
	• Paddocks, longeercirkel(s), buitenbak(ken), stapmolen(s) en mest- en voeropslag hebben als afwijkende bebouwingsvorm een zo verscholen mogelijke ligging. Bij van buitenaf zichtbare mestopslag deze inpassen met aardewal. • Afrasteringen, omheiningen en linten uitgevoerd in gedekte kleuren • Op het oude boerenerf komen bijgebouwen zoals een bakhuis, stookhok, waterput, et cetera voor. • Grote vuilcontainers opslag op onopvallende plek, voorzien van donker gekleurde ombouw, of aan oog onttrekken door natuurlijk ogende beplanting (deels winterhard) passend in groenstructuur van erf.			• Paddocks, longeercirkel(s), buitenbak(ken), stapmolen(s) maken onderdeel uit van een compact bebouwingscluster de perceelsstructuur wordt niet doorsneden.
Erf & tuinbeplanting	• Singels en houtwallen van hagen van streekeigen soorten als erfscheiding gebruiken. Zie tabel pagina 33 • Solitaire bomen op de kavel zijn als karakteristieke elementen wenselijk			
Verhardingen	• Bij voorkeur elementenverharding (gebakken klinkers of veldkeien) of halfverharding gebruiken. Geen betonverhardingen of asfalt gebruiken			

Beplanting Essenlandschap (geen uitputtende lijst)
meer inheemse soorten mogelijk

Solitaire bomen

Inlandse eiken	- Quercus-soorten
Noot	- Juglans regia (of .. nigra)
Linde	- Tilia-soorten (ook in leivorm)
Paardenkastanje	- Aesculus hippocastanum (of ..carnea)

Sortiment bosplantsoen (voor houtwal of singel)

Boomvormers (1e orde) in bosplantsoen (verspreid door de singel of solitair):

Zomereik	- Quercus robur
Wintereik	- Quercus petrea
Berk	- Betula pendula
Zoete kers	- Prunus Avium
Es	- Fraxinus excelsior

Keuze uit heesters en bomen (lagere orde):

Gelderse roos	- Viburnum opulus
Tamme kastanje	- Castanea sativa
Kardinaalshoed	- Euonymus europaeus
Vuilboom	- Rhamnus frangula
Meidoorn	- Crataegus monogyna
Sleedoorn	- Prunus spinosa
Veldesdoorn	- Acer campestre
Hulst	- Ilex aquifolium
Liguster	- Ligustrum vulgare
Hazelaar	- Corylus avellana
Krentenboompje	- Amelanchier lamarckii
Vlier	- Sambucus nigra
Boerenjasmijn	- Philadelphus-soorten

Fruitbomen
Peer
Groninger Kroon
Notarisappel
Sterappel
(En andere soorten)

Hagen

Beuk	- Fagus sylvatica
Meidoorn	- Crataegus monogyna
Liguster	- Ligustrum vulgare
Veldesdoorn	- Acer campestre

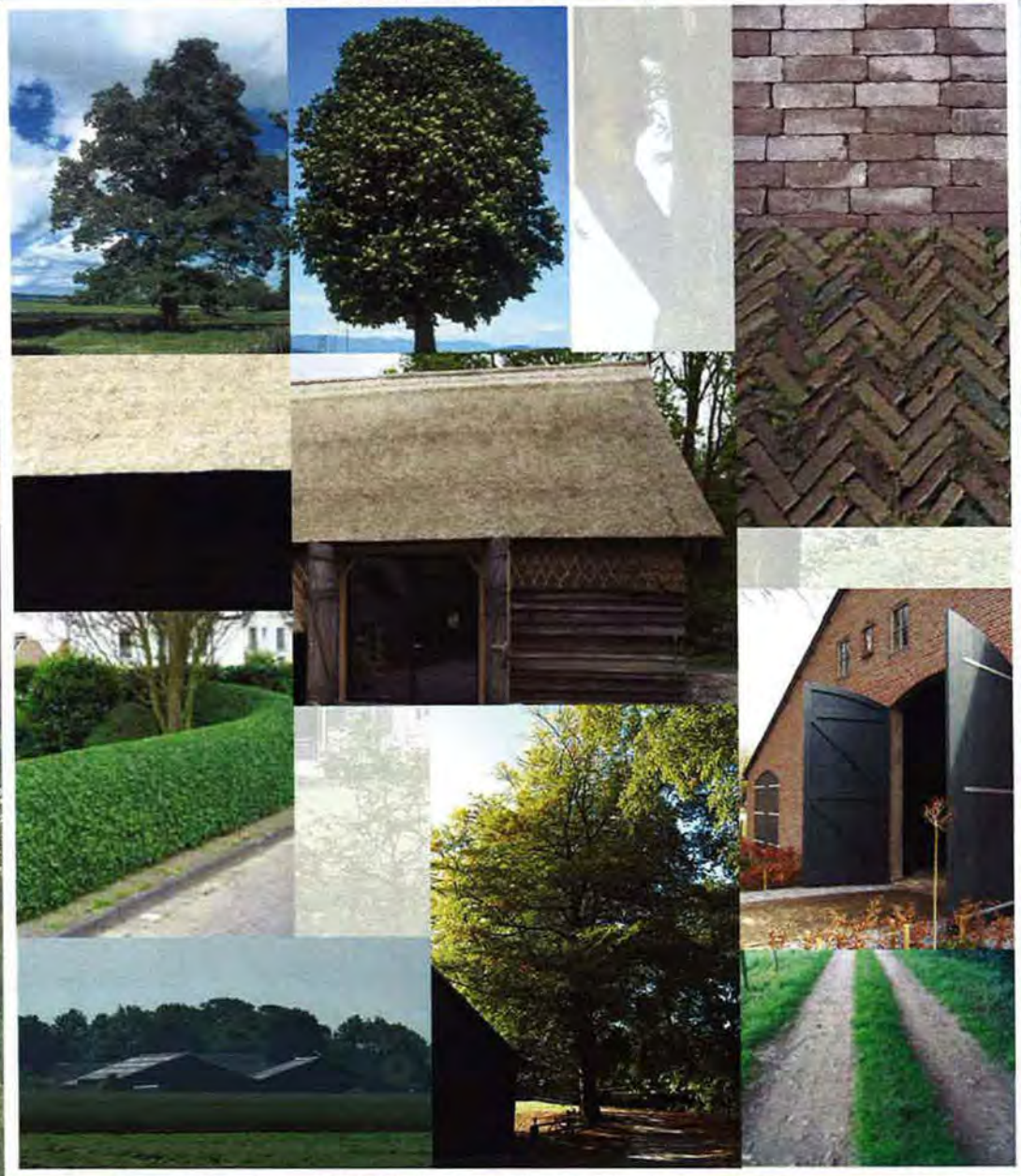

BEEKDALLANDSCHAP

Kenmerk van het beekdallandschap is het ontbreken van bebouwing. Slechts sporadisch, vaak op de hogere delen komt van oudsher bebouwing voor. Vanwege het overstromingsrisico was het beekdal niet geschikt voor bebouwing. Relatief veel bebouwing is daarom naoorlogs. Deze bebouwing ligt vaak verspreid en is opgenomen in kleine bosjes of het gebied heeft meer het karakter van een ontginningslandschap met lintbebouwing aan de weg. Door ruilverkaveling zijn veel waterlopen gekanaliseerd en is het waterpeil onder controle gekomen. Tegenwoordig wordt het oorspronkelijke verloop van veel beken weer hersteld.

AMBITIE ERVEN IN HET BEEKDALLANDSCHAP

- Openheid rondom de beek behouden / creëren
- Waar mogelijk door natuurontwikkeling beekdal versterken
- Karakteristieke verkavelingspatroon als uitgangspunt nemen
- Gradiënten naar de hogere gronden behouden
- Op hogere delen halfopen landschap versterken (afwisseling openheid en singels)
- Zichtlijnen van en naar beekdal behouden.

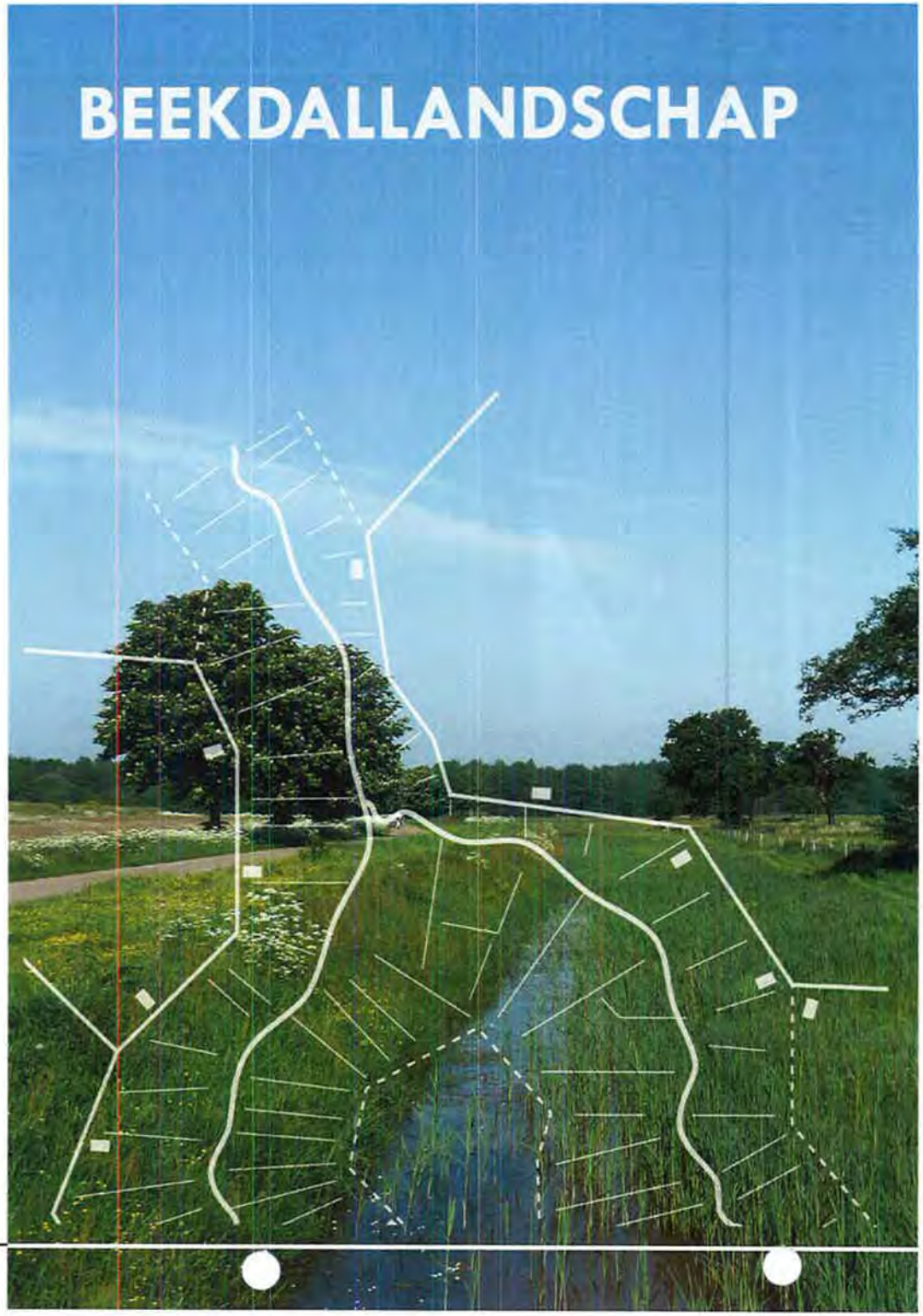

Soort bouwplan	Niet agrarisch & nieuwe erven	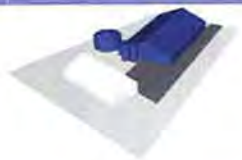 (Agrarische) bedrijfsgebouwen	Boerderij / bedrijfswoning	Woning
Landschappelijke inpassing	• Onregelmatige blok- of strookverkaveling: bebouwingscluster kavelvorm is rechthoek. • Per kavel is sprake van één landschappelijke eenheid waarbij alleen onderscheid is tussen voorzijde van het erf (wonen, siertuin) en de achterzijde (werken, functionele indeling). • Herstel of behoud van oorspronkelijk verloop beekdal (eventueel) en van de haaks erop staande houtsingels. Zichtlijnen op het beekdal waarborgen/herstellen (openheid bewaren door in (bestaande zichtlijnen) geen bebouwing of beplanting te plaatsen). • Hogere beplanting rondom kavelgrenzen (1e en 2e orde). Indien aanwezig aansluiten op doorgaande beplantingslijnen haaks op het verloop van de beek. Indien meerdere lijnen (beek en beplantingen) voorkomen, dan aansluiten op de belangrijkste / meest overheersende.			
	• Onderscheid maken tussen jonge of oude boerenerven: bebouwing op oude erven is georiënteerd op de beek of een naburige es. Bebouwing op jonge erven is gericht op de weg. • Maximaal twee entrees; hoofdentree ligt naast hoofdgebouw.			• Bebouwing georiënteerd op de weg • Één entree
Ordening en nokrichting bebouwing	• Voor oude erven geldt: de bebouwing staat evenwijdig aan landschappelijke lijnen zoals kavelsloten en houtwallen. Voor jonge erven geldt een bebouwingsstructuur waarbij de bebouwing compact geclusterd achter de boerderij/bedrijfswoning is geplaatst en de gebouwen haaks op elkaar staan. • Privéruimte (tuin en terras) bevindt zich aan de voor- en/of zijkant, gescheiden van het bedrijfsdeel van het erf.			• Compacte clustering van hoofd- en bijgebouwen • Oriëntatie en nokrichting bijgebouwen is parallel aan of haaks op het hoofdgebouw
	• Bij oude erven geldt: indeling boerderij (wonen voor, werken achter) blijft herkenbaar. • Boerderij is als grootste volume en hoofdgebouw herkenbaar.	• Silo's en mest-/voeropslag hebben als afwijkende bebouwingsvorm een zo verscholen mogelijke ligging (bij voorkeur tussen bebouwing). Sleuf- en mestsilo's (in het zicht) voorzien van grondwal met gras. • Lichtoverlast naar buiten toe is zo minimaal mogelijk. • Luchtbehandelingsinstallaties op het dak zijn zo beperkt mogelijk zichtbaar.	• Bij boerderij met wonen en bedrijf in-een blijft indeling (wonen voor, werken achter) herkenbaar en is boerderij als grootste volume en hoofdgebouw herkenbaar.	
Hoofdvorm, kap en kleurstelling	• De criteria uit de Welstandsnota zijn hierop van toepassing.			
Overige elementen & objecten	• Paddocks, longeercirkel(s), buitenbak(ken), stapmolen(s), mest- en voeropslag zijn zo verscholen mogelijk geplaatst, aan de achterzijde en niet zichtbaar vanaf de weg. Bij van buitenaf zichtbare mestopslag deze inpassen met aardewal. • Aanbrengen van water op en rond erf alleen in de vorm van laagten is kenmerkend voor het beekdallandschap. • Grote vuilcontainers opslag op onopvallende plek, voorzien van donker gekleurde ombouw, of aan oog onttrekken door natuurlijk ogende beplanting (deels winterhard) passend in groenstructuur van erf. • Afrasteringen, omheiningen en linten uitgevoerd in gedekte kleuren			• Paddocks, longeercirkel(s), buitenbak(ken), stapmolen(s) maken onderdeel uit van compact bebouwingscluster.
Erf & tuinbeplanting	• Gebruik maken van streekeigen beplanting. Zie tabel pagina 37			
Verhardingen	• Alle soorten verhardingen mogelijk, wel uniformiteit / afstemming gewenst.			

Beplanting beekdallandschap (geen uitputtende lijst)
meer inheemse soorten mogelijk

Solitaire bomen

Inlandse eiken	- Quercus-soorten
Linde	- Tilia-soorten (ook in leivorm)
Paardenkastanje	- Aesculus hippocastanum (of ..carnea)
Walnoot	- Juglans regia of .. nigra
Es	- Fraxinus excelsior
Els	- Alnus glutinosa (of andere variëteit)
Berk	- Betula-soorten
Wilg	- Salix alba
Populier (in singel)	- Populus-soorten

Sortiment bosplantsoen (voor singel)
Boomvormers (1e orde) in bosplantsoen (verspreid door de singel of solitair):

Zomereik	- Quercus robur
Wintereik	- Quercus petrea
Berk	- Betula pendula
Zoete kers	- Prunus Avium
Es	- Fraxinus excelsior

Keuze uit heesters en bomen (lagere orde):

Gelderse roos	- Viburnum opulus
Vuilboom	- Rhamnus frangula
Sleedoorn	- Prunus spinosa
Veldesdoorn	- Acer campestre
Hulst	- Ilex aquifolium
Hazelaar	- Corylus avellana
Krentenboompje	- Amelanchier lamarckii
Vlier	- Sambucus nigra

Fruitbomen
Peer
Groninger Kroon
Notarisappel
Sterappel
(En andere soorten)

Hagen

Beuk	- Fagus sylvatica
Meidoorn	- Crataegus monogyna
Liguster	- Ligustrum vulgare
Veldesdoorn	- Acer campestre

Borders/heestervakken

Vaste planten	- Bijvoorbeeld soorten als Flox, Lupine, Zonnehoed, Ridderspoor, Monnikskap, etc.
Hortensia's	- Hydrangea-soorten
Boerenjasmijn	- Philadelphus coronarus
Sering	- Syringa vulgaris

ONTGINNINGEN-LANDSCHAP

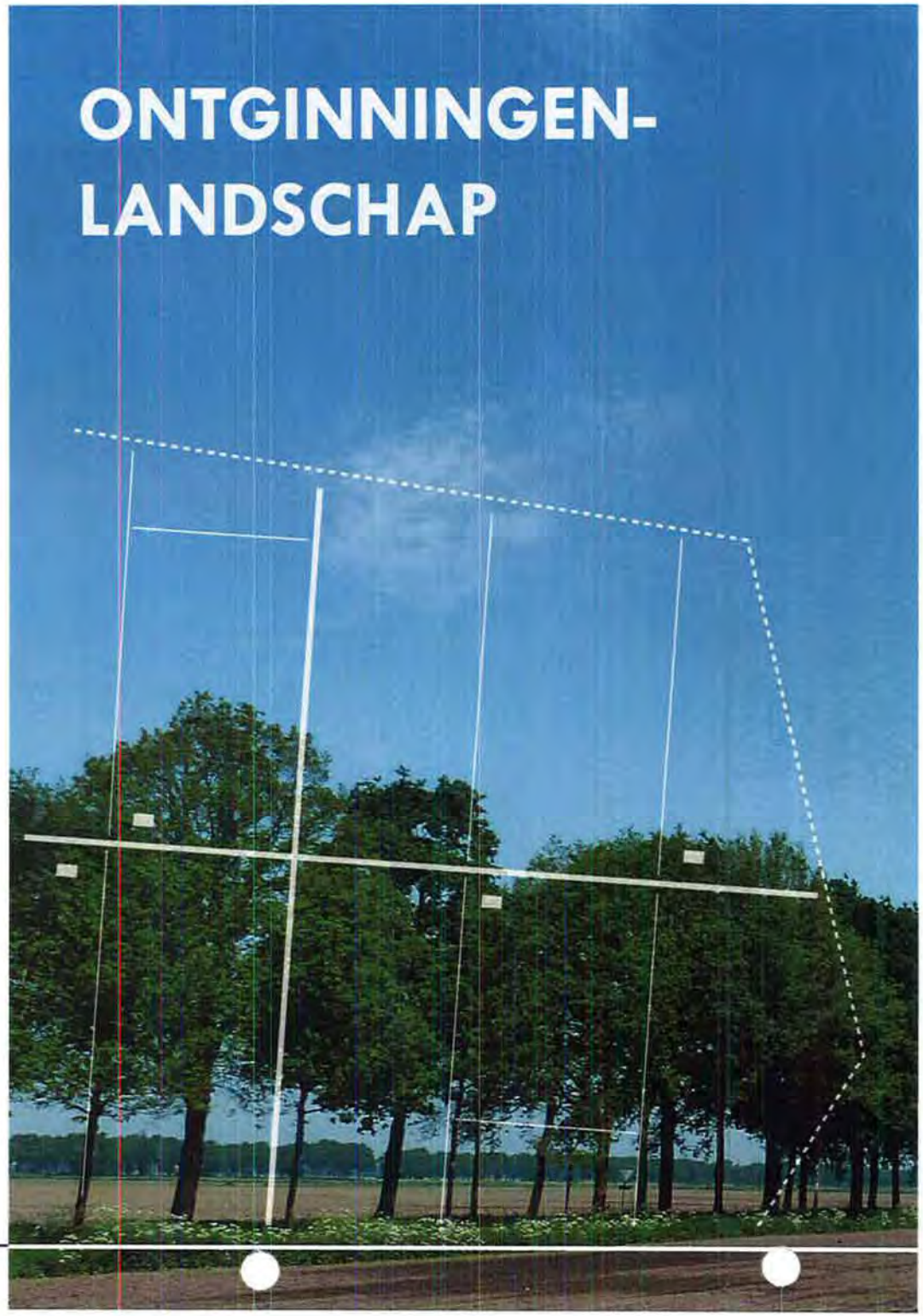

In het ontginningenlandschap is sprake van een sterk rechthoekige verkaveling, tot in detail geperfectioneerd. De percelen liggen in grote kamers die begrensd worden door bospercelen of ontginningswegen met forse bomenrijen. De boerenerven liggen volledig vrij of zijn geclusterd (circa 2 tot 4 erven per cluster) langs de weg met ertussen vaak grote afstanden. Op de erven zelf is de groenaanplant ondergeschikt aan de bebouwing. De overwegend forse bebouwing is van veraf goed zichtbaar waardoor een goede ordening en een goed opgeruimd erf belangrijk is.

AMBITIE ERVEN IN HET ONTGINNINGENLANDSCHAP

- Grootschalige openheid en vergezichten behouden
- Rationele, regelmatige verkaveling waarborgen
- Bebouwing haaks op de weg / kanaal situeren
- Grote bouwvolumes vragen een rubuuste landschappelijke inpassing
- Lanen op strategische locaties ter versterking van de openheid (langs kanalen en bepaalde wegen).

ERFINRICHTINGSPLAN Ontginningenlandschap

Soort bouwplan	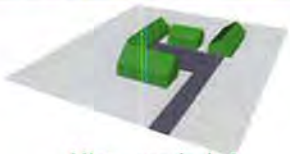 Niet agrarisch & nieuwe erven	(Agrarische) bedrijfsgebouwen	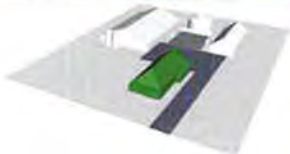 Boerderij / bedrijfswoning	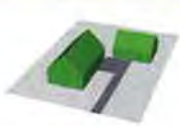 Woning
Landschappelijke inpassing	• **Regelmatige blok- of strookverkaveling: kavelvorm bebouwingscluster is rechthoek. Aantal bebouwingsclusters is beperkt en ligt vaak aan kruising van wegen. Hierdoor wordt openheid van landschap versterkt.** • **Voorzijde gericht op de weg.** • **Per kavel is sprake van één landschappelijke eenheid waarbij alleen (een groen) onderscheid is tussen voorzijde van het erf (wonen, siertuin) en de achterzijde (werken, functionele indeling).** • **Achterzijde tesamen met (eventueel) één zijdelingse kavelgrens is open gelaten in verband met toekomstige uitbreidingen. Langs andere zijdelingse kavelgrens (of -grenzen) is houtsingel tot achterzijde bebouwingscluster aanwezig en gecombineerd met kavelsloot. Langs voorzijde sluit beplanting aan op doorgaande bomenrijen langs de weg.**			
	• **Één of twee entrees per kavel; over duiker / dam haaks op de weg; hoofdentree ligt naast hoofdgebouw.**			• **Één entree per kavel; over duiker / dam haaks op de weg.**
Ordening en nokrichting bebouwing	• Orthogonale bebouwingsstructuur waarbij bebouwing compact is geclusterd achter het hoofdgebouw. • Aantal bouwwerken zo minimaal mogelijk, streven naar integratie functies in één gebouw			
	• Privéruimte (tuin en terras) bevindt zich aan de voor- en/of zijkant, gescheiden van het bedrijfsdeel van het erf. • Nokrichting hoofdgebouw (woning / bedrijfswoning) parallel of dwars op de weg. Nokrichtingen andere bebouwing evenwijdig aan elkaar en haaks op de weg			• Compacte clustering van hoofd- en bijgebouwen • Oriëntatie en nokrichting bijgebouwen is parallel aan of haaks op het hoofdgebouw
	• Bij boerderij met wonen en bedrijf in-een blijft indeling (wonen voor, werken achter) herkenbaar en is boerderij als grootste volume en hoofdgebouw herkenbaar.	• Silo's staan op hoekpunten in het landschap of van het bebouwingscluster. Bij plaatsing in het landschap wordt de silo omgeven door randbeplanting zodat een vierkant vlak ontstaat. Sleuf- en mestsilo's (in het zicht) voorzien van grondwal met gras. • Lichtoverlast naar buiten toe is zo minimaal mogelijk. • Luchtbehandelingsinstallaties op het dak zijn zo beperkt mogelijk zichtbaar.	• Bij boerderij met wonen en bedrijf in-een blijft indeling (wonen voor, werken achter) herkenbaar en is boerderij als grootste volume en hoofdgebouw herkenbaar.	
Hoofdvorm, kap en kleurstelling	• **De criteria uit de Welstandsnota zijn hierop van toepassing.**			
Overige elementen & objecten	• Paddocks, longeercirkel(s), buitenbak(ken), stapmolen(s), mest- en voeropslag maken onderdeel uit van compact bebouwingscluster en dienen op zodanige wijze te worden ingepast binnen het bebouwingsvlak. In uitzonderlijke gevallen is plaatsing buiten bebouwingsvlak en aan achterzijde van het erf mogelijk. Bij van buitenaf zichtbare mestopslag deze inpassen met aardewal. • Grote vuilcontainers opslag op onopvallende plek, voorzien van donker gekleurde ombouw, of aan oog onttrekken door natuurlijk ogende beplanting (deels winterhard) passend in groenstructuur van erf. • Afrasteringen, omheiningen en linten uitgevoerd in gedekte kleuren.			• Paddocks, longeercirkel(s), buitenbak(ken), stapmolen(s) maken onderdeel uit van compact bebouwingscluster.
Erf & tuinbeplanting	• **Gebruik maken van streekeigen beplanting. Zie tabel pagina 41.**			
Verhardingen	• **Alle soorten verhardingen mogelijk, wel uniformiteit / afstemming gewenst.**			• Elementenverharding (klinkers) of halfverharding gebruiken.

Beplanting Grootschalig ontginningenlandschap (geen uitputtende lijst) meer inheemse soorten mogelijk

Solitaire bomen

Inlandse eiken	- Quercus-soorten
Linde	- Tilia-soorten (ook in leivorm)
Paardenkastanje	- Aesculus hippocastanum (of ..carnea)
Es	- Fraxinus excelsior
Els (singel)	- Alnus glutinosa(of andere variëteit)
Berk	- Betula nigra
Wilg	- Salix alba
Populier (in singel)	- Populus-soorten

Heesters en bomen (lagere orde):

Gelderse roos	- Viburnum opulus
Vuilboom	- Rhamnus frangula
Sleedoorn	- Prunus spinosa
Veldesdoorn	- Acer campestre
Hulst	- Ilex aquifolium
Hazelaar	- Corylus avellana
Vlier	- Sambucus nigra

Fruitbomen

Peer
Groninger Kroon
Notarisappel
Sterappel
(En andere soorten)

Hagen

Meidoorn	- Crataegus monogyna
Liguster	- Ligustrum vulgare
Veldesdoorn	- Acer campestre

RANDVEENONTGINNING

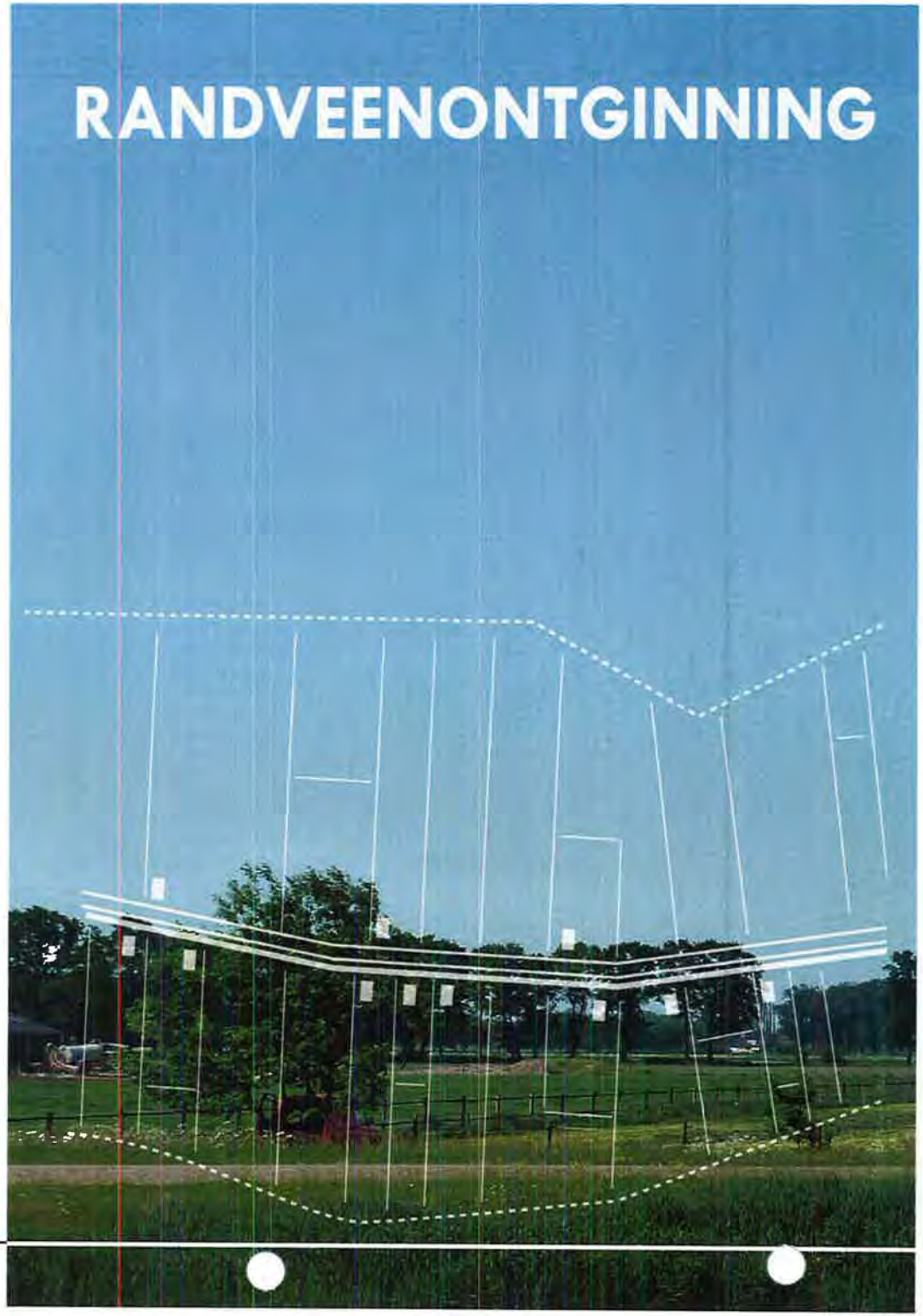

De randveenontginning betreft de veenontginning rondom Steenwijksmoer en het Stieltjeskanaal. Een deel van dit gebied wordt aangemerkt als cultuurhistorisch zeer waardevol (zie bijlage 3). De as van deze ontginning wordt gevormd door de huidige hoofdweg, die het gebied doorsnijdt. Als gevolg van ruilverkaveling is de kenmerkende smalle opstrekkende verkaveling voor het grootste deel verdwenen. De verkaveling van 1900 is nog wel goed bewaard gebleven. Vaak zijn er nog relicten van het onderliggende landschap aanwezig zoals gekanaliseerde waterlopen of is de verkavelingsrichting haaks op het hoogteverloop.
In sommige delen worden de kavelgrenzen in lengterichting begeleid door opgaand groen (houtwallen), in andere gebieden is er juist een weids landschap ontstaan. Bebouwing staat dicht langs de weg en er is sprake van lintbebouwing. De wegen liggen op hun beurt weer vaak langs een ontginningskanaal. Soms zijn in een tweede lijn, parallel aan dit kanaal erven aan een landbouwweg gesitueerd. Deze bebouwing ligt verder uit elkaar. De boerenerven zijn veelal omgeven door houtsingels rondom.

AMBITIE ERVEN IN DE RANDVEENONTGINNING

- Openheid behouden
- Karakteristieke kavelstructuur (fijnmazig slotenpatroon, onregelmatige blokverkaveling, smalle percelering) behouden en waar mogelijk versterken
- Behoud en versterking karakteristieke lijnvormige beplanting (elzensingels langs sloten)
- Kleinschalig bebouwingspatroon waarborgen

ERFINRICHTINGSPLAN Randveenontginning

Soort bouwplan	Niet agrarisch & nieuwe erven	(Agrarische) bedrijfsgebouwen	Boerderij / bedrijfswoning	Woning
Landschappelijke inpassing	• Onregelmatige blok- of strookverkaveling: kavelvorm bebouwingscluster is rechthoek. Vaak is sprake van lintbebouwing langs de weg met her en der doorzichten naar het landschap. • Voorzijde gericht op de weg. • Per kavel is sprake van één landschappelijke eenheid waarbij alleen onderscheid is tussen voorzijde van het erf (wonen, siertuin) en de achterzijde (werken, functionele indeling). • Hogere beplanting (1e en 2e orde) rondom grenzen bebouwingscluster, alleen aan de voorzijde ontbreekt beplanting. In sommige gebieden komen doorgaande beplantingsstroken (bijv. elzensingels) voor al dan niet met onderbrekingen; indien mogelijk aansluiten op deze houtsingels. • Waar mogelijk herstel / benadrukken van smalle percelering. • Één entree per kavel; over duiker / dam haaks op de weg; entree ligt naast hoofdgebouw.			
Ordening en nokrichting bebouwing	• Orthogonale bebouwingsstructuur waarbij bebouwing compact is geclusterd achter het hoofdgebouw. • Aantal bouwwerken zo minimaal mogelijk, streven naar integratie functies in één gebouw.			
	• Privéruimte (tuin en terras) bevindt zich aan de voor- en/of zijkant, gescheiden van het bedrijfsdeel van het erf. • Nokrichting hoofdgebouw (woning / bedrijfswoning) parallel of dwars op de weg. Nokrichtingen andere bebouwing evenwijdig aan elkaar en haaks op de weg.			• Compacte clustering van hoofd- en bijgebouwen. • Oriëntatie en nokrichting bijgebouwen is parallel aan of haaks op het hoofdgebouw.
	• Bij boerderij met wonen en bedrijf in-een blijft indeling (wonen voor, werken achter) herkenbaar en is boerderij als grootste volume en hoofdgebouw herkenbaar.	• Mestsilo's staan op hoekpunten in het landschap of van het bebouwingscluster. Bij plaatsing in het landschap wordt de silo omgeven door randbeplanting zodat een vierkant vlak ontstaat. Sleuf- en mestsilo's (in het zicht) voorzien van grondwal met gras. • Lichtoverlast naar buiten toe is zo minimaal mogelijk. • Luchtbehandelingsinstallaties op het dak zijn zo beperkt mogelijk zichtbaar.	• Bij boerderij met wonen en bedrijf in-een blijft indeling (wonen voor, werken achter) herkenbaar en is boerderij als grootste volume en hoofdgebouw herkenbaar.	
Hoofdvorm, kap en kleurstelling	• De criteria uit de Welstandsnota zijn hierop van toepassing.			
Overige elementen & objecten	• Paddocks, longeercirkel(s), buitenbak(ken), stapmolen(s), mest- en voeropslag maken onderdeel uit van compact bebouwingscluster en dienen op zodanige wijze te worden ingepast binnen het bebouwingsvlak. In uitzonderlijke gevallen is plaatsing buiten bebouwingsvlak aan achterzijde van het erf mogelijk. Bij van buitenaf zichtbare mestopslag deze inpassen met aardenwal. • Grote vuilcontainers opslag op onopvallende plek, voorzien van donker gekleurde ombouw, of aan oog onttrekken door natuurlijk ogende beplanting (deels winterhard) passend in groenstructuur van erf. • Afrasteringen, omheiningen en linten uitgevoerd in gedekte kleuren			• Paddocks, longeercirkel(s), buitenbak(ken), stapmolen(s) maken onderdeel uit van compact bebouwingscluster.
Erf & tuinbeplanting	• Gebruik maken van streekeigen beplanting. Zie tabel pagina 45.			
Verhardingen	• Alle soorten verhardingen mogelijk, wel uniformiteit / afstemming gewenst.			• Elementenverharding (klinkers) of halfverharding gebruiken.

Beplanting randveenontginning (geen uitputtende lijst)
meer inheemse soorten mogelijk

Solitaire bomen

Inlandse eiken	- Quercus-soorten
Linde	- Tilia-soorten (ook in leivorm)
Paardenkastanje	- Aesculus hippocastanum (of ..carnea)
Es	- Fraxinus excelsior
Els (in slootsingels)	- Alnus glutinosa(of andere variëteit)
Berk	- Betula nigra
Wilg	- Salix alba
Populier (in singel)	- Populus-soorten

Heesters en bomen (lagere orde):

Gelderse roos	- Viburnum opulus
Vuilboom	- Rhamnus frangula
Sleedoorn	- Prunus spinosa
Veldesdoorn	- Acer campestre
Hulst	- Ilex aquifolium
Hazelaar	- Corylus avellana
Vlier	- Sambucus nigra

Fruitbomen
Peer
Groninger Kroon
Notarisappel
Sterappel
(En andere soorten)

Hagen

Meidoorn	- Crataegus monogyna
Liguster	- Ligustrum vulgare
Veldesdoorn	- Acer campestre

COLOFON

Notitie Ruimtelijke Kwaliteit Buitengebied Gemeente Coevorden

120109003

In opdracht van:
Gemeente Coevorden

Projectteam:
Pauline Verwaal
Frank Romboud
Henri Ellen
Henk Gortmaker
Jan Leewering
Ineke den Hollander

Projectteam Witpaard:
Elsbeth Luning
Hester Smeenk
Derrie de Vries
Jolanda ter Maat

WITPAARD
STEDENBOUW | LANDSCHAP RUIMTELIJKE ORDENING
Postbus 1158
8001 BD Zwolle

Tel: 038 421 68 00
Fax: 038 421 07 37

info@witpaard.nl

Bijlage 1. Overzicht initiatieven BP buitengebied Coevorden

Notitie Ruimtelijke Kwaliteit Buitengebied (NRK)

Bestemmingen:
1. Agrarisch bouwvlak
2. Wonen
3. Sport / Manege
4. Bedrijf (niet agrarisch).

Niet in BP Buitengebied (Hiervoor is een herziening van het bestemmingsplan en een afzonderlijk beeldkwaliteitsplan voor benodigd):
- Landgoederen
- Grootschalige) recreatieterreinen.

Algemene afwijkingsregel (Een basis inrichtingsplan vereist):
- Herschikken van aanwezige bebouwing
- Realiseren extra wooneenheid in bestaand woongebouw
- Niet-agrarische bedrijven en functies met 10% uitbreiden
- Vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen voor nieuwe functies gebruiken
- Bijgebouw bij een (bedrijfs)woning voor bewoning gebruiken
- Kleinschalig kampeerterrein
- Paardenbakken.

Nr.	Bestemming	Bouwplan en procedure	Aard vereiste erfinrichtingsplan(Bijlage 1, NRK)	Check Landschapstype (Bijlage 2, NRK)	Check cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden (Bijlage 3, NRK)
1	**Agrarisch bouwvlak:** • Grondgebonden bedrijf; veehouderij of akkerbouwbedrijf • Intensieve veehouderij • Paardenhouderij • Kwekerij.	Bij recht: Bouw van bedrijfsgebouwen, zoals: • Stallen • Werktuigbergingen • Bedrijfswoning • Mestvergister • Silo.	• Basis erfinrichtingsplan vereist, tenzij: • Bouwplan > 500m2: uitgebreid erfinrichtingsplan vereist. • Bouwplan gelegen in cultuurhistorisch zeer waardevol gebied of (beschermd) dorps- of stadsgezicht van hoge cultuurhistorische waarde: uitgebreid erfinrichtingsplan vereist	Geldt voor alle bestemmingen / bouwplannen en procedures: • Indien gelegen in een Essenlandschap, zie criteria van dit landschapstype (blz. 30-33) • Beekdallandschap, zie criteria (blz. 34-37). • Randveenontginning, zie criteria (blz. 42-45) • Ontginningenlandschap, zie criteria (blz. 38-41).	Geldt voor alle bestemmingen / bouwplannen en procedures: • Cultuurhistorisch zeer waardevol: beoordelingsniveau 1 vereist • Dorps- of stadsgezicht van hoge cultuurhistorische waarde of beschermd dorps- of stadsgezicht: beoordelingsniveau 1 vereist • Overige gebieden: beoordelingsniveau 2 vereist.
		Bij afwijking: • Grotere goothoogte • Herbouwen van de bedrijfswoning op andere locatie in het bouwvlak.	• Basis erfinrichtingsplan vereist, tenzij: • Bouwplan gelegen in cultuurhistorisch zeer waardevol gebied of (beschermd) dorps- of stadsgezicht van hoge cultuurhistorische waarde: uitgebreid erfinrichtingsplan vereist		
		Bij wijziging: • Bouwvlak uitbreiden • Verplaatsen agrarisch bedrijf (naar grootschalig landbouwgebied, zie verbeelding BP) • Omschakelen naar paardenhouderij of kwekerij • Omschakelen naar andere activiteiten na bedrijfsbeëindiging • Mestopslagvoorziening buiten het bouwvlak bouwen.	In alle gevallen een uitgebreid erfinrichtingsplan vereist.		
2.	**Wonen**	Bij recht: • (Vrijstaand) bijgebouw bouwen • Woning verbouwen of uitbreiden.	Geen (erf)inrichtingsplan vereist.		
		Bij afwijking: • Slopen woning en woning op andere plek binnen bestemmingsvlak herbouwen • Afwijking voorgeschreven afstanden bijgebouw.	• Basis (erf)erfinrichtingsplan vereist, tenzij: • Bouwplan gelegen in cultuurhistorisch zeer waardevol gebied of (beschermd) dorps- of stadsgezicht van hoge cultuurhistorische waarde: uitgebreid erfinrichtingsplan vereist		
		Bij wijziging: Wijziging naar agrarisch bouwvlak (in grootschalige landbouwgebieden, zie verbeelding BP)	• Basis (erf)inrichtingsplan vereist, tenzij: • Bouwplan > 500m2: uitgebreid erfinrichtingsplan vereist • Bouwplan gelegen in cultuurhistorisch zeer waardevol gebied of (beschermd) dorps- of stadsgezicht van hoge cultuurhistorische waarde: uitgebreid erfinrichtingsplan vereist		
3	**Sport - Manege**	Bij recht: 25% van de bebouwing uitbreiden.	• Basis (erf)erfinrichtingsplan vereist, tenzij: • Bouwplan gelegen in cultuurhistorisch zeer waardevol gebied of (beschermd) dorps- of stadsgezicht van hoge cultuurhistorische waarde: uitgebreid erfinrichtingsplan vereist		
		Bij afwijking: Uitbreiden tot een maximum van 5.000 m2			
		Bij wijziging: Niet van toepassing	n.v.t.		
4	**Bedrijf (niet-agrarisch):** • Bedrijf • Bedrijf - Nutsbedrijf • Bedrijf - Nutsvoorziening • Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen • Cultuur en ontspanning • Horeca • Maatschappelijk • Recreatie - Dagrecreatie • Recreatie - Verblijfsrecreatie • Sport.	Bij recht: Geen uitbreidingsmogelijkheden in het bestemmingsplan BG. Herziening BP noodzakelijk + uitgebreid inrichtingsplan.	Uitgebreid (erf)inrichtingsplan vereist.		
		Bij afwijking: • Verplaatsen bedrijfswoning binnen bestemmingsvlak • Oppervlakte bedrijfsbebouwing met 10% uitbreiden.	• Basis (erf)erfinrichtingsplan vereist, tenzij: • Bouwplan gelegen in cultuurhistorisch zeer waardevol gebied of (beschermd) dorps- of stadsgezicht van hoge cultuurhistorische waarde: uitgebreid erfinrichtingsplan vereist		
		Bij wijziging: Wijzigen naar andere functie bij bedrijfsbeëindiging.	Een uitgebreid (erf)inrichtingsplan is vereist.		

Bijlage 2

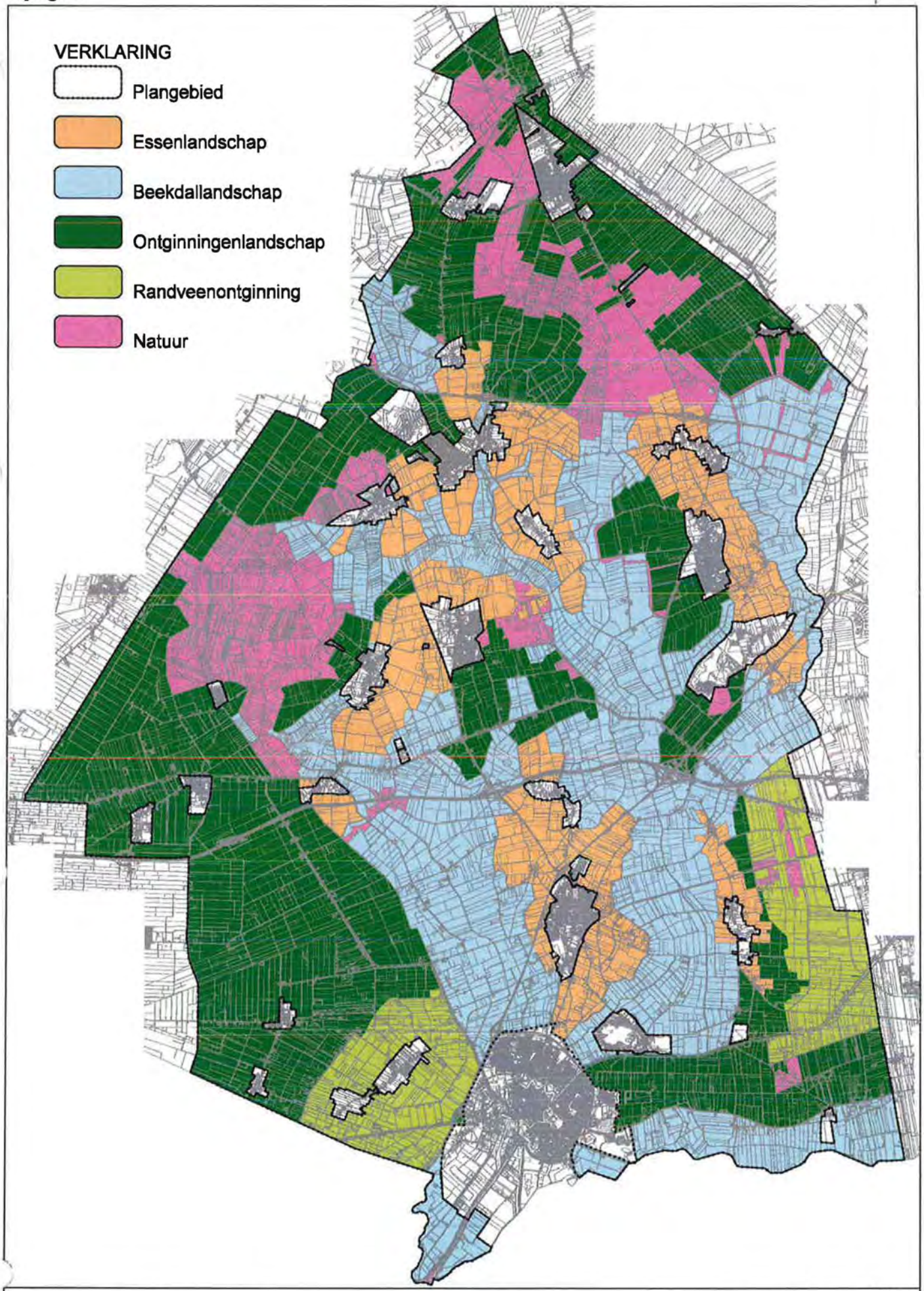

LANDSCHAPSTYPEN COEVORDEN

schaal 1 : 75.000

Bijlage 3

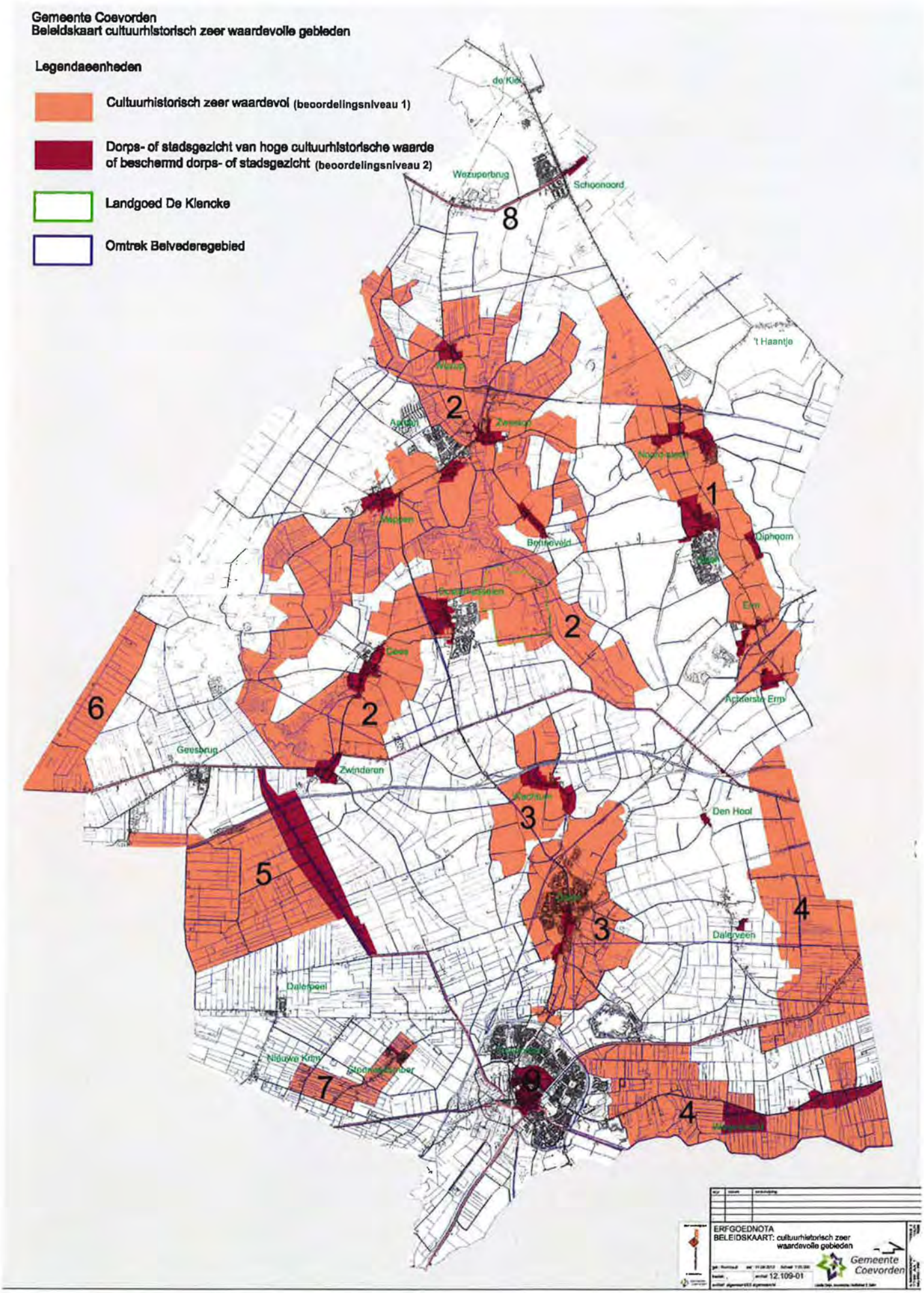

ERFGOEDNOTA
BELEIDSKAART: cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden
Gemeente Coevorden
12.109-01

Bijlage 2 Gebiedskarakteristieken

1. Gebied Noord-Sleen – Achterste Erm

Dit gebied, gelegen op de Rolderrug, is sinds duizenden jaren van groot belang gebleken voor bewoning: niet alleen de hunebedden getuigen hiervan, maar ook het feit dat Sleen de hoofdplaats was van het dingspel Zuidenveld. Het eslandschap en de esdorpen tonen nog de vele sporen van bewoning en gebruik door de eeuwen heen. Kenmerkend zijn:

- het gebied rondom de Papeloze kerk in het Sleenerzand met hunebed D49, een celtic field en een reeks (gerestaureerde) grafheuvels waarvan één zgn. galgenberg;
- de naast elkaar gelegen hunebedden D50 en D51 ten noordwesten van Noord– Sleen;
- het archeologisch terrein met sporen van een grafveld in het noordoostelijk deel van Sleen;
- de prehistorische route in het zuidelijke deel van het gebied;
- de esgronden met hun kenmerkende opdeling in smalle percelen, gebruik als akker en grasland, historische waterlopen, houtwallen, singels en wegbeplantingen;
- de hoge kwaliteit van het noordelijk gelegen bosgebied;
- de historische dorpskernen Noord-Sleen, Sleen, Diphoorn, Erm en Achterste Erm met hun ogenschijnlijk ordeloze situering van boerderijen en bijgebouwen, grillig verlopende en smalle wegen, kleine huisweiden en erven met boombeplanting, brinken en open plekken tussen bebouwing
- de hoge dichtheid aan beschermde monumenten en karakteristieke objecten.

Vanwege archeologische (de hunebedden en grafvelden) en landschappelijke (bos) kwaliteiten is de begrenzing van het cultuurhistorisch zeer waardevolle gebied naar het noorden uitgebreid.

2 Gebied Zweeloo - Zwinderen

Het gehele gebied van Zweeloo tot Zwinderen ademt de geschiedenis van de prehistorische mens met zijn grafheuvels tot de markegenoten met hun essen en boerderijen aan de brink. Havezathe De Klencke, met haar machtige bewoners in bestuur en rechtspraak, ligt als een parel in dit essenlandschap. Kenmerkend voor dit gebied zijn:

- het beekdal van de Mars- en Westerstroom;
- de elzenhoutwalletjes in het beekdal aan de zuidwestelijke zijde, die al sinds de achttiende eeuw aantoonbaar aanwezig zijn;
- de vele hoger gelegen essen met hun kenmerkende opdeling in smalle percelen, het gebruik als akker en grasland en historische waterlopen;
- de motte De Klinkenberg die zich bevindt in het beekdal van het Loodiep ten noordwesten van Zwinderen. In de motteheuvel bevinden zich vermoedelijk nog overblijfselen resten van het middeleeuwse kasteel. De omgrachting van het kasteel, de voorburcht en de hoofdburcht zijn in het veld nog zichtbaar. De motte en de voorburcht staan als afzonderlijke terreinen met wettelijke beschermde status geregistreerd;
- grafheuvels in boswachterij Gees, op de Klenckeresch in Oosterhesselen en De Palmen in Meppen, celtic fields op het Achterste Veld in Oosterhesselen en de Zwindersche esch in Zwinderen;
- archeologische terreinen met sporen uit diverse perioden, zoals de Hoge Hof in Aalden, De Mepperstraat in Meppen en Kerkhorsten in Oosterhesselen, de Weem in Zweeloo;
- landgoed De Klencke: de historische buitenplaats met landbouw- en bospercelen, boerderijen etc.;
- de historische dorpskernen Aalden, Meppen, Zweeloo, Wezup, Benneveld, Oosterhesselen, Gees en Zwinderen met hun ogenschijnlijk ordeloze situering van

boerderijen en bijgebouwen, grillig verlopende en smalle wegen, kleine huisweiden en erven met boombeplanting, brinken en open plekken tussen bebouwing;
- de hoge dichtheid aan beschermde monumenten en karakteristieke objecten;
- De Verlengde Hoogeveense Vaart met de lange begeleidende wegen, op het kanaal gerichte lintbebouwing en diverse waterstaatkundige werken;
- de ontwikkeling van dorpskern Holsloot met als centrum de brug en het café;
- de tweedeling van esdorp Zwinderen door aanleg van de vaart.

Vanwege archeologische (motte De Klinkenberg, grafheuvels, celtic fields) en landschappelijke (beekdal met elzenhoutwalletjes, natuurgebied De Palmen) kwaliteiten is de afbakening van het cultuurhistorisch zeer waardevolle gebied in het midden en naar het noord- en zuidwesten uitgebreid.

3 Dalen en Wachtum (aansluiting op Coevorden)

Dalen heeft niet alleen belangrijke archeologische terreinen met de prehistorische route dwars daar door heen maar heeft ook een bijzondere bebouwingsontwikkeling, waar de Hoofdstraat met negentiende- en twintigse-eeuwse villa's een afschciding van het eigenlijke dorp met boerderijen vormt. Ook in Wachtum is een bijzondere tweedeling zichtbaar tussen het oude esdorp enerzijds en het nieuwe wegdorp anderzijds. Kenmerkend voor dit gebied zijn:
- de prehistorische route;
- archeologische terreinen zoals Molenakkers met urnenveld in Dalen, Sterakkers in Valsteeg, Lange Akkers en Bollenvals in Wachtum, met sporen van bewoning en begraving o.a. uit de Romeinse tijd;
- De Gommerij, een terrein van zeer hoge archeologische waarde met nederzettingsporen uit verschillende perioden. In dit gebied ligt aan De Loo de cultuurhistorisch zeer waardevolle RK begraafplaats;
- de esgronden bij Wachtum en Dalen met aangrenzende groenlanden, met de kenmerkende opdeling in smalle percelen, het besloten karakter door houtwallen, singels en wegbeplanting en historische waterlopen;
- dorpskern Dalen met het centrum gevormd door de kerk, de boerderijen en villa's, de open ruimtes tussen de bebouwing, forse laanbeplanting en informele klinkerverharding;
- dorpskern Wachtum met het oude gedeelte Westerend met de schijnbaar ordeloze rangschikking van bebouwing en het nieuwere deel Oostereind met het karakter van een wegdorp waar de boerderijen op één lijn zijn gesitueerd, het agrarisch karakter met essen en een brink;
- hoge dichtheid aan beschermde monumenten en karakteristieke objecten.

Vanwege de archeologische (De Gommerij) en cultuurhistorische (RK begraafplaats) kwaliteiten is dit cultuurhistorisch zeer waardevolle gebied aan de zuidelijke punt aangepast.

4. Gebied ten zuiden en ten noordoosten van Stieltjeskanaal

Dit gebied is vooral bijzonder vanwege het verkavelde landschap waarin in het zuidelijke gedeelte nog vele resten van de oliewinning in het landschap verspreid liggen.
Kenmerkend zijn:
- het archeologisch terrein Schoonebekerdiep met vuursteenvondsten en als reliëf zichtbaar in het landschap;
- de randveenontginning Stieltjeskanaal met de lange begeleidende wegen, de rechte, smalle en diepe percelen die noord-zuid zijn georiënteerd, de op het kanaal gerichte lintbebouwing en de diverse waterstaatkundige werken;

- de kenmerkende smalle kavels van de akkers en weiden bij de dorpskernen, gericht op oost-west lopende oude verbindingswegen en het Schoonebekerdiep en de openheid van het landschap;
- de historische kern Weijerswold met agrarische bebouwing, gelegen aan de zuidzijde en verbonden met de achterliggende percelen;
- de historische kernen Padhuis en Vlieghuis met losse agrarische bebouwing aan de zuidzijde en beslotenheid van de bebouwing tussen de wegen;
- het rijksmonument de Katshaarschans als relict uit het vestingverleden;
- NAM-activiteiten die de nieuwe ontwikkelingen in energievoorziening vertegenwoordigen.

Vanwege archeologische (vuursteenvondsten) en landschappelijke (reliëf) kwaliteiten is het cultuurhistorisch zeer waardevolle gebied in de zuidwestelijke punt iets uitgebreid.

5. Kanaal Coevorden-Zwinderen, Zwinderse veld en Zwinders kanaal

Het gebied laat een staalkaart zien van diverse ontginningswijzen in de loop van twee eeuwen met de daarbij behorende lintbebouwing. Met de inzet van werklozen voor het graven van het kanaal Coevorden-Zwinderen, de prijsvraag voor boerderij-ontwerpen in de jaren dertig en de aanleg van de Miljoenensloot door Joodse dwangarbeiders zijn nog bijzondere getuigen van de beladen jaren dertig en veertig zichtbaar.

Belangrijkste kenmerken zijn:

- het randveenontginningsgebied langs het Zwinders kanaal uit 1880 volgens het éénkanaalsysteem met aanwezige 'wijken' en kanalen die de richting van ontginnen aangeven, de openheid van het gebied en het gebruik als akker- en grasland;
- het kanaalveenontginningsgebied en het kanaal Coevorden-Zwinderen met rechtlijnige en grofmazige opzet uit de twintigste eeuw met de wijken waarin nog zwaaikommen aanwezig zijn;
- de rechtlijnige kavelpatronen, de singels en bomenrijen lang wegen en waterlopen en de langs het kanaal gelegen lange begeleidende wegen
- de waterstaatkundige objecten zoals bruggen en sluizen;
- de op het kanaal gerichte lintbebouwing, grotendeels ontstaan in de jaren dertig met een hoge dichtheid aan karakteristieke objecten;
- enkele gebieden met hoogveenresten (o.a. De Witten) waar nog archeologische waarden te verwachten zijn;
- de Miljoenensloot, een afwateringssloot die evenwijdig loopt aan het kanaal Coevorden-Zwinderen. Door afkalving liepen de kosten hoog op, waardoor de naam is ontstaan.

Vanwege de doorlopende structuren van verkaveling en wijken en een viertal AMK-terreinen is de waardering 'cultuurhistorisch zeer waardevol' langs de lijn A 37 doorgetrokken van het kanaal Coevorden-Zwinderen tot aan de randveenontginning langs het Zwinderse kanaal.

6. Veenmarke van Gees

In het randveenontginningsgebied van Gees is de ontginningswijze, het bloksysteem, nog goed te herkennen. Kenmerkend zijn:

- de aanwezige wijken en kanalen, die de richting van ontginnen aangeven, het gebruik als akker- en grasland en de openheid van het gebied;
- de Twaalf Ellenweg, een zandpad dat begin twintigste eeuw werd aangelegd voor de ontginning van de heidevelden. Het pad was in principe 12 el breed en omzoomd door beuken.

7. Veenontginning Steenwijksmoer met dorpskern
Steenwijksmoer is ontstaan door ontginning van het veen door de heren De Vos van Steenwijk, met bebouwing evenwijdig aan elkaar in de richting van de verkaveling. Het is een wegdorp, van oorsprong zonder centrum. Sinds de bouw van de relatief grote kerk in 1932 heeft het dorp een kern gekregen.
Kenmerkend zijn:
- de smalle en diepe oost-west gerichte percelen;
- het verloop van de Hoofdweg, de oude verbindingsweg, met de daaraan liggende lintbebouwing, met afwisseling in ouderdom en bouwstijl;
- de boombeplanting langs wegen en rond bebouwing;
- de open plekken tussen bebouwing met doorzichten naar het open agrarische gebied;
- het ensemble kerk en dorpshuis.

8. Oranjekanaal met dorpskern Schoonoord
De samenhang tussen de aanleg van het Oranjekanaal en het kanaaldorp Schoonoord op het kruispunt van het kanaal en de weg van Schoonloo naar Sleen maakt dit gebied bijzonder.
Kenmerkend zijn:
- de karakteristieke op het kanaal gerichte lintbebouwing met objecten die de ontwikkeling weerspiegelen;
- de karakteristieke entourage van de lange begeleidende wegen langs het kanaal;
- diverse waterstaatkundige objecten zoals bruggen.

9. Vestingstad Coevorden met de omringende waterwegen
Coevorden is één van de twee Drentse steden met een middeleeuwse oorsprong, heeft in de stadskern hoge archeologische waarden en bovendien nog een intact zeventiende-eeuws stratenpatroon.
De belangrijkste kenmerken zijn:
- de nadrukkelijk aanwezige structuur van de zeventiende-eeuwse vesting;
- de (relicten) van bebouwing uit de Late Middeleeuwen, waaronder het Kasteel, de zeventiende en achttiende eeuw, maar ook waardevolle panden uit de negentiende en twintigste eeuw; en de hoge dichtheid aan beschermde monumenten en karakteristieke objecten;
- de laatnegentiende- en vroeg twintigste-eeuwse stadsuitleg van Coevorden aan de noordzijde van de oude stad;
- de omringende waterwegen zoals Lutter Hoofdwijkkanaal, Coevorden-Vechtkanaal, Alte Picardiekanaal en Kanaal Coevorden-Zwinderen in combinatie met de vesting.

Bijlage 3 Staat van Bedrijfsactiviteiten

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
22	58	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA										
221	581		Uitgeverijen (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
2223	1814	A	Grafische afwerking	0	0	10	0	10	1	1 G	1		
223	182		Reproduktiebedrijven opgenomen media	0	0	10	0	10	1	1 G	1		
36	31	-	VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.										
361	9524	2	Meubelstoffeerderijen b.o. < 200 m2	0	10	10	0	10	1	1 P	1		
40	35	-	PRODUKTIE EN DISTRIB. VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER										
40	35	D0	Gasdistributiebedrijven:										
40	35	D3	- gas: reduceer-, compressor-, meet- en regelinst. Cat. A	0	0	10 C	10	10	1	1 P	1		
51	46	-	GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING										
511	461		Handelsbemiddeling (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
52	47	-	DETAILHANDEL EN REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN										
527	952		Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	0	0	10	10	10	1	1 P	1		
64	53	-	POST EN TELECOMMUNICATIE										
642	61	A	Telecommunicatiebedrijven	0	0	10 C	0	10	1	1 P	1		
642	61	B0	zendinstallaties:										
642	61	B2	- FM en TV	0	0	0 C	10	10	1	1 P	2		
642	61	B3	- GSM en UMTS-steunzenders (indien bouwvergunningplichtig)	0	0	0 C	10	10	1	1 P	2		
70	41, 68	-	VERHUUR VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED										
70	41, 68	A	Verhuur van en handel in onroerend goed	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
72	62	-	COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE										
72	62	A	Computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
73	72	-	SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK										
732	722		Maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	-	OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING										
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	A	Overige zakelijke dienstverlening: kantoren	0	0	10	0	10 D	1	2 P	1		
90	37, 38, 39	-	MILIEUDIENSTVERLENING										
9001	3700	A0	RWZI's en gierverwerkingsinricht., met afdekking voorbezinktanks:										
91	94	-	DIVERSE ORGANISATIES										
9111	941, 942		Bedrijfs- en werknemersorganisaties (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
92	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE										
9251, 9252	9101, 9102		musea, ateliers, e.d.	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
93	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING										
9302	9602		Kappersbedrijven en schoonheidsinstituten	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
9305	9609	B	Persoonlijke dienstverlening n.e.g.	0	0	10 C	0	10 D	1	1 P	1		

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
01	01	-	LANDBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. DE LANDBOUW										
0125	0149	0	Fokken en houden van overige dieren:										
0125	0149	5	- bijen	10	0	30 C	10	30	2	1 G	1		
014	016	2	- algemeen (o.a. loonbedrijven): b.o.<= 500 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
014	016	4	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. <= 500 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
0142	0162		KI-stations	30	10	30 C	0	30	2	1 G	1		
1551	1051	0	Zuivelprodukten fabrieken:										
1552	1052	2	- consumptie-ijsfabrieken: p.o. <= 200 m²	10	0	30	0	30	2	1 G	1		
18	14	-	VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT										
182	141		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	10	10	30	10	30	2	2 G	2		
20	16	-	HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.										
205	162902		Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken	10	10	30	0	30	2	1 G	1		
22	58	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA										
2223	1814	B	Binderijen	30	0	30	0	30	2	2 G	1		
2224	1813		Grafische reproduktie en zetten	30	0	10	10	30	2	2 G	1	B	
2225	1814		Overige grafische aktiviteiten	30	0	30	10	30 D	2	2 G	1	B	
24	20	-	VERVAARDIGING VAN CHEMISCHE PRODUKTEN										
2442	2120	2	- verbandmiddelenfabrieken	10	10	30	10	30	2	2 G	1		
26	23	-	VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN										
262, 263	232, 234	0	Aardewerkfabrieken:										
262, 263	232, 234	1	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	10	10	30	10	30	2	1 G	1		L
40	35	-	PRODUKTIE EN DISTRIB. VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER										
40	35	C0	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:										
40	35	C1	- < 10 MVA	0	0	30 C	10	30	2	1 P	1	B	
40	35	D4	- gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C	0	0	30 C	10	30	2	1 P	1		
40	35	E0	Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:										
40	35	E2	- blokverwarming	10	0	30 C	10	30	2	1 P	1		
41	36	B0	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:										
41	36	B1	- < 1 MW	0	0	30 C	10	30	2	1 P	1		
55	55	-	LOGIES-, MAALTIJDEN- EN DRANKENVERSTREKKING										
5552	562		Cateringbedrijven	10	0	30 C	10	30	2	1 G/P	1		
60	49	-	VERVOER OVER LAND										
603	495		Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	0	0	30 C	10	30 D	2	1 P	1	B	
64	53	-	POST EN TELECOMMUNICATIE										
641	531, 532		Post- en koeriersdiensten	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
72	62	-	COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE										

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
72	58, 63	B	Datacentra	0	0	30 C	0	30	2	1 P	1		
73	72	-	SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK										
731	721		Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	30	10	30	30 R	30	2	1 P	1		
85	86	-	GEZONDHEIDS- EN WELZIJNSZORG										
853	8891	2	Kinderopvang	0	0	30	0	30	2	2 P	1		
90	37, 38, 39	-	MILIEUDIENSTVERLENING										
9001	3700	A0	RWZI's en gierverwerkingsinricht., met afdekking voorbezinktanks:										
9001	3700	B	rioolgemalen	30	0	10 C	0	30	2	1 P	1		
92	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE										
921, 922	591, 592, 601, 602		Studio's (film, TV, radio, geluid)	0	0	30 C	10	30	2	2 G	1		

Gemeente Coevorden
Beleidskaart archeologie

Legende

Categorie	Gebied	Vrijstelling	Richtlijn voor onderzoek
1	Deze gebieden betreffen modern bebouwd gebied, enkel sporen tot 1850, verdwenen gebieden en gebieden die op grond van hun landschappelijke en bodemkundige situatie weinig kansrijk zijn op de aanwezigheid van archeologische resten.	n.v.t.	Geen.
2	Deze gebieden betreffen oudere en nieuwere bebouwingskernen, terreinen binnen en de directe nabijheid van Beschermde Stadsgezichten, Eendenkooien, Geomorfologisch Waardevolle Gebieden en de overige gebieden AAM terreinen en gebieden die op grond van hun landschappelijke en bodemkundige situatie kansrijk zijn op de aanwezigheid van archeologische resten.	500 m2 en >30cm -mv	Altijd eerst een bureauonderzoek. Afhankelijk van de resultaten kan dan worden besloten tot behoud in situ, inventariserend veldonderzoek, opgraven of begeleiden.
3	Historische tuinen. De oewarg van deze tuinen is gebaseerd op de Hollinger kaart. Voor een aantal tuinen is tot nu toe alleen de tuinen de Franse Laan gerectificeerd.	100 m2 en >30cm -mv	Altijd eerst een bureauonderzoek. Afhankelijk van de resultaten kan dan worden besloten tot behoud in situ, inventariserend veldonderzoek, opgraven of begeleiden.
4	Deze gebieden betreffen AAM terreinen met agrarisch gebruik, bebouwde en onbebouwde wierden, gebouwde cultuurlandschap, veenlijn (Kolonie, plaggen, uitbreidingsvormen, depressies) en de oude Ruiten Stee(Tiaing, Dalsmeer/Dalmarke en, Oosterhesselse/Borkense velt), Schoonoord(Beerscoord), Steenbrink en Zuidlaarveen en Den Hoofdmolengrond.	0 m2 en >30cm -mv	Altijd eerst een bureauonderzoek. Afhankelijk van de resultaten kan dan worden besloten tot behoud in situ, inventariserend veldonderzoek, opgraven of begeleiden.
5	Deze gebieden betreffen AAM terreinen liggend in natuurgebieden en de Natuizische laan van de stad Coevorden.	0 m2 0cm -mv	Altijd eerst een bureauonderzoek. Afhankelijk van de resultaten kan dan worden besloten tot behoud in situ, inventariserend veldonderzoek, opgraven of begeleiden.
6	Vindplaats bekende monumenten.	0 m2 0cm -mv	Voor aangekomen wijzigingen dient vie de gemeente een vergunning hiervoor dit te kunnen aangevragen.
Provincaal Beleig Archeologie			
7	Provincialerlijke zone met 200m buffer	0 m2 0cm -mv	Richtlijnen voor wel te vooren onderzoek zijn zoals in het onderliggende geleid. Bij bodemingrepen neemt de gemeente contact op met de provincie.
	Gebiedie AAM terreinen, wegen, bewoiden.		
8	50m-buffer rond AAM terreinen, Natuizische laanen, wierdjes, eenmanspoeren en overige archeologische terreinen	n.v.t.	Richtlijnen voor wel te vooren onderzoek zijn zoals de gebiden voor het bzzz deze buffer mogelijk geleid.
	Water	n.v.t.	Richtlijnen voor wel te vooren onderzoek zijn zoals in het onderliggende geleid.

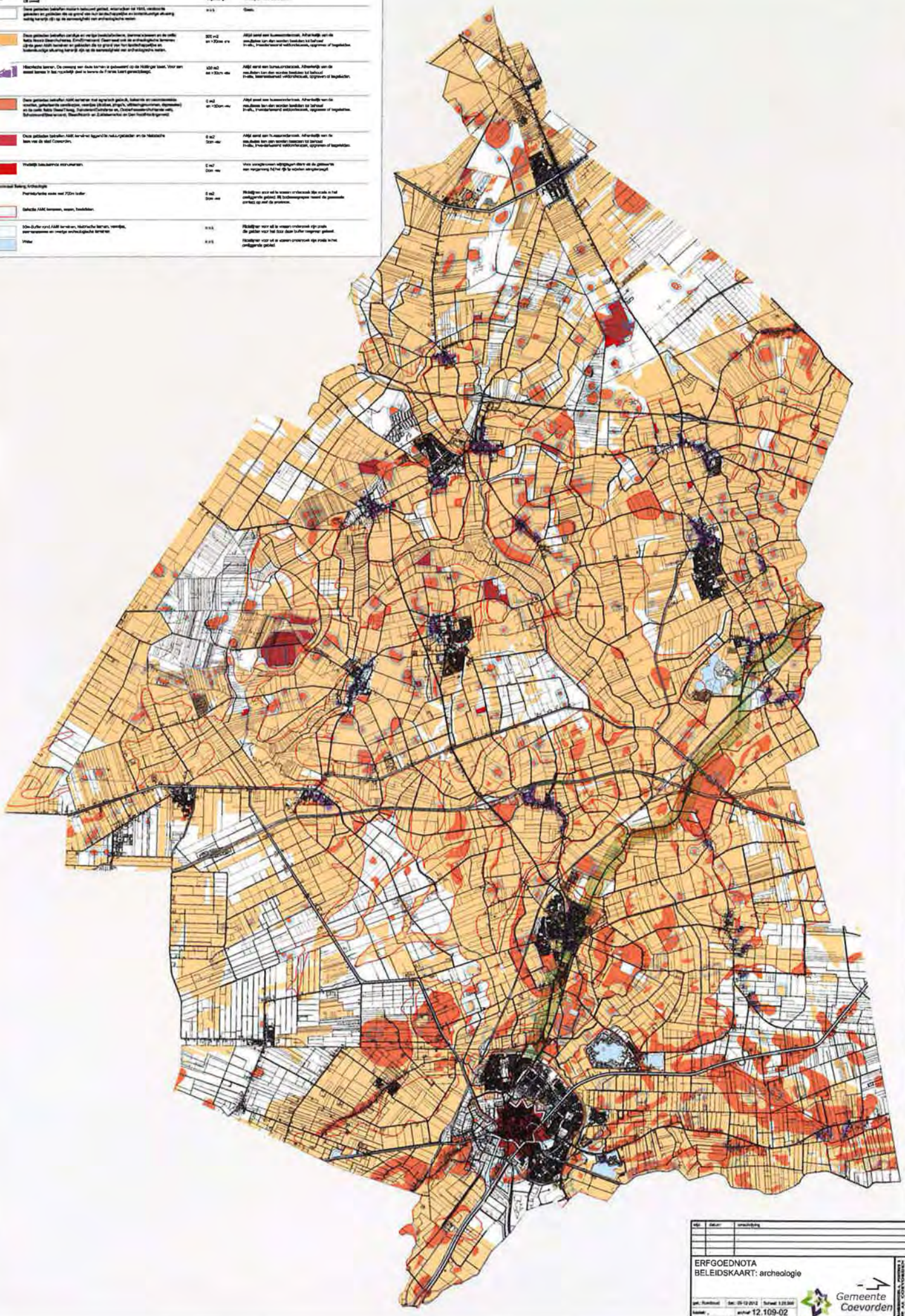

wijz.	datum	omschrijving

ERFGOEDNOTA
BELEIDSKAART: archeologie

gem. Rumbroek | Dat. 05-12-2012 | Schaal: 1:25.000
kaartnr. archief 12.109-02
archief: algemeen/GIS algemeen/kaart

Gemeente Coevorden

Linda Gerr, Jacobiweg Rumbroek 2 Zuid

G. Van Jan-Cora, Coevorden 1
Tel. 0524 - 73 00 00 Fax 0524 - 73 00 00
Gemeente Coevorden